

Scanat și verificat de Cozette

CAPITURI ȘI FALACEI

ÎN NUMELE ȘTIINȚEI

MARTIN GARDNER

Dover Publications, Inc., New York

Copyright © 1952 de Martin Gardner. Copyright © 1957 de Martin Gardner. Toate drepturile rezervate conform Convențiilor internaționale panamericane privind drepturile de autor.

și

Publicat în Canada de General Publishing Company, Ltd., 30 Lesmill Road, Don Mills, Toronto, Ontario.

Publicat în Regatul Unit de Constable and Company, Ltd., 10 Orange Street, London WC 2.

Această ediție Dover, publicată pentru prima dată în 1957, este o ediție revizuită și extinsă a lucrării publicate inițial de GP Putnam's Sons în 1952 sub titlul *In the Name of Science*.

Numărul standard al cărții: 486-20394-8 Numărul cardului de catalog al Bibliotecii Congresului: 57-14907

Fabricat în Statele Unite ale Americii Dover Publications, Inc.

180 Varick Street New York, NY 10014

Mamei si tatalui meu

Prefață la a doua ediție

PRIMA EDIȚIE a acestei cărți a provocat multe scrisori curioase din partea cititorilor furioși. Cele mai violente scrisori au venit de la reichieni, furioși pentru că cartea considera orgonomia alături de astfel de culte ciudate (pentru ei) drept dianetică. Desigur, dianeticienii au simțit același lucru despre orgonomie. Am auzit de la homeopati care au fost insultați să se găsească în compania unor fraude precum osteopatia și chiropractica, iar un chiropractician din Kentucky m-a „miluit” pentru că mi-am întors coloana spre cel mai mare dar al lui Dumnezeu pentru omenirea suferindă. Câțiva admiratori ai doctorului Bates m-au favorizat cu scrisori atât de prost dactilografiate încât bănuiesc că scriitorii aveau nevoie urgentă de ochelari puternice. Destul de ciudat, majoritatea acestor corespondenți s-au opus unui singur capitol, considerând că toți ceilalți sunt excelenți.

Unii cititori, totuși, le-a plăcut întreaga carte și au avut amabilitatea să-mi atragă atenția asupra erorilor ocazionale și să sugereze materiale noi care ar putea merita menționat dacă cartea ar fi revizuită vreodată. Datorită lui Hayward Cirker, președintele Dover Publications, o astfel de revizuire a devenit acum posibilă. Am lăsat textul nemodificat, cu excepția corecțiilor erorilor neimportante, și am adăugat cât am putut în ceea ce privește documentația și materialul proaspăt într-o anexă lungă. Un nou capitol a fost scris pentru a acoperi recenta manie Bridey Murphy și pentru a discuta în continuare problema dificilă când un editor de renume este justificat să scoată o lucrare de știință „neortodoxă”.

AUTORUL 1956

VH

Prefață

NU s-au scris multe cărți despre pseudo-oamenii de știință moderni și despre opiniile lor. Am găsit doar două sondaje generale care au furnizat indicii sau materiale utile — *Foibles and Fallacies of Science*, 1924, de Daniel W. Hering , și *The Story of Human Error*, 1936, editată de Joseph Jastrow. David Starr Jordan, primul președinte al lui Stanford și o autoritate renumită în domeniul peștilor, a scris în 1927 o carte numită *The Higher Foolishness*. În ea, el a inventat cuvântul „sciosophy” (însemnând „înțelepciunea din umbră”) pentru a reprezenta ceea ce el a numit „ignoranța sistematizată” a pseudo- omului de știință. Cartea este enervantă pentru că, deși Jordan menționează titlurile a zeci de lucrări de manivela, din care citează pe larg, rar îți spune numele autorilor.

Majoritatea cercetărilor mele au fost făcute la Biblioteca Publică din New York, care deține o colecție magnifică de literatură. Din păcate, doar o mică parte din ea este identificată ca atare (sub titluri precum „Știință – curiozitate”, „Impostori”, „Chărlași”, „Persoane excentrice” etc.). În consecință, a trebuit să fie exhumat prin metode obscure, obscure și adesea intuitive.

Prieteni prea numeroși pentru a fi menționați au ajutat în diferite moduri această cercetare, dar vreau să mulțumesc în mod special lui Everett Bleiler, Prof. Edwin G. Boring și domnului și doamna David B. Eisendrath, Jr. pentru sugestii și favoruri legate de carte în ansamblu; și următoarele persoane pentru asistență la anumite capitole: Dr. Alan Barnert, John Boyko, Arthur Cox, Charles Dye, Bruce Elliott, James H. Gardner, Thomas Gilmartin, Zalmon Goldsmith, Gershon Legman, Dr. L. Vosburgh Lyons, Robert Marks, Prof. HJ Muller și Allen W. Read. De asemenea, doresc să-i mulțumesc lui Paul Bixler, editor al *Antioch Review*, pentru permisiunea de a folosi în primul capitol porțiuni ale articolului meu „The Hermit Scientist” (*Antioch Review*, Winter, 1950-51), și agentului meu literar, John T. Elliott, pentru insistența sa ca acest articol să poată fi extins într-o carte.

Și mulțumiri speciale lui Charlotte Greenwald pentru ajutor în verificare și revizuire.

AUTORUL

viii Prefață

Cuprins

CAPITOL	PAGINĂ
1. În numele științei	2
2. Plat și gol	16
3. Monștri ai pieirii	28
4. Forteanii	42
5. Farfurii zburătoare	55
6. Zig-Zag-și-Vârtej	69
7. Jos Einstein!	80
8. Sir Isaac Babson	92
9. Tije de radiestezie și Doodlebugs	101
10. La microscop	116
11. Geologie versus Geneza	123
12. Lisenkoism	140
13. Apologeți pentru ură	152
14. Atlantida și Lemuria	164
15. Marea Piramidă	173
ix	
CAPITOLUL	PAG
16. Culte medicale	186

17. <i>Cărtălași medicali</i>	204
18. <i>Faddiștii de mâncare</i>	220
19. <i>Aruncă-ți ochelarii!</i>	230
20. <i>Teorii sexuale excentrice</i>	242
21. <i>Orgonomie</i>	250
22. <i>Dianetica</i>	263
23. <i>Semantică generală, etc.</i>	281
24. <i>De la bumps la scriere de mână</i>	292
25. <i>ESP și PK</i>	299
26. <i>Bridey Murphy și alte chestiuni 315</i>	
<i>Anexă și note</i>	325
<i>Index de nume</i>	357
<i>Cuprins</i>	

CAPITURI ȘI FALACE ÎN NUMELE ȘTIINȚEI

CAPITOLUL 1

În numele științei

DE când BOMBA a explodat peste Hiroshima, prestigiul științei din Statele Unite a crescut ca un nor atomic. În școli și colegii, mai mulți studenți decât oricând aleg o ramură a științei pentru cariera lor. Bugetele militare alocate cercetării științifice nu au fost niciodată atât de fantastic de mari. Cărțile și reviste consacrate științei ies din presă în număr mai mare decât în orice moment anterior al istoriei. Chiar și în domeniul literaturii de evadare, science fiction amenință serios să înlocuiască povestea polițistă.

O consecință curioasă a boom-ului actual al științei este ascensiunea promotorului unor noi și ciudate teorii „științifice”. El ajunge în proeminență, ca să spunem așa, pe coada unor anchetatori reputați. Oamenii de știință înșiși îi acordă foarte puțină atenție, desigur. Sunt prea ocupați cu chestiuni mai importante. Însă publicul larg mai puțin informat, flămând de descoperiri senzaționale și panacee rapide, îi oferă adesea o urmărire zgomotoasă și entuziastă.

În 1951, zeci de mii de bolnavi mintal din toată țara au intrat în „reverii dianetice” în care s-au întors pe „calea timpului” lor și au încercat să-și amintească experiențele neplăcute pe care le-au avut când erau embrioni. Mii de nevrotici mai sofisticați, care consideră dianetica ca fiind invenția unui mountebank, stau acum în „cutii de organ” pentru a ridica încărcătura corpului lor de „energie orgone”. Un număr nenumărat de gospodine de vârstă mijlocie se pregătesc să trăiască până la vârsta de 100 de ani printr-o dietă bogată în iaurt, germeni de grâu și melasă.

Nu numai în domeniile sănătății mentale și fizice înflorește falsul om de știință. O interpretare primitivă a poveștilor miracole din Vechiul Testament, despre care se credea că a demodat odată cu dispariția lui William Jennings Bryan, tocmai a primit o lovitură puternică în braț. Nu oare eminentul „astrofizician”, dr. Immanuel Velikovsky, a stabilit faptul că pământul a încetat să se rotească tocmai în momentul în care Iosua a poruncit soarelui și lunii să stea nemișcate? De cincizeci de ani, geologii și fizicienii au combinat forțele pentru a perfecționa instrumente complexe și delicate pentru explorarea structurilor subterane. Și-au pierdut timpul potrivit Kenneth Roberts, cunoscutul romancier. Tot ce ai nevoie este o crenguță bifurcată, iar el a scris o carte persuasivă și beligerantă pentru a dovedi acest lucru.

De când farfuriile zburătoare au fost raportate pentru prima dată în 1947, nenumărați indivizi au fost convinși că pământul este sub observație de vizitatori de pe o altă planetă. Admiratorii lui Frank Scully în *spatele farfuriilor zburătoare* bănuiesc că discurile misterioase sunt pilotate de locuitorii lui Venus, care sunt duplicate exacte ale pământenilor, cu excepția faptului că au o înălțime de trei picioare. Un studiu mai recent al lui Gerald Heard evidențiază un argument și mai puternic pentru a crede că farfuriile sunt controlate de albine inteligente de pe Marte.

În anii 20, ziarele au oferit un mijloc de publicitate major pentru speculațiile savanților excentrici. În fiecare duminică, Hearst's *American Weekly* a dezvăluit cu imagini groaznice o bucată ciudată de strălucire științifică. Paginile presei cotidiene erau reperate cu povești precum relatări neconfirmate despre șerpi mari de mare, broaște găsite vii în pietrele de temelie ale clădirilor antice sau oameni care puteau auzi emisiunile radio prin incrustații de aur în dinți. Dar treptat, în următoarele două decenii, în profesia de jurnalism de știri s-a dezvoltat un cod nescris de etică a științei. Serviciile de televiziune au angajat scriitori științifici competenți. Cele mai importante cotidiene metropolitane au dobândit editori științifici instruiți. Asociația Medicală Americană și-a intensificat campania împotriva publicității în presă pentru șarlamăniile medicale și a disciplinat membrii care au publicat relatări ale cercetărilor care nu au fost verificate în mod adecvat de către colegi. Astăzi, reportajele științifice din presa americană sunt mai libere de falsificare și dezinformare decât oricând înainte în istorie.

Într-o mare măsură, editurile de reviste și cărți au participat la realizarea acestui cod voluntar. Din păcate, la începutul jumătății de secol, au început să dea înapoi. *Astounding Science Fiction*, până de curând cea mai bună dintre revistele științifice-fantasy, a fost prima care a informat publicul despre marea „Revoluție Dianetică” din psihiatrie. *True* și-a sporit circulația dând vestea că farfuriile zburătoare au venit de pe o altă planetă. *Harper's* a publicat primul articol de laudă a descoperirilor remarcabile ale lui Velikovsky, iar piese similare au urmat rapid în *Collier's* and *Reader's Digest*. *The Saturday Evening Post* și *Look* au făcut publicitate pe scară largă cultului de melasă al lui Gaylord Hauser în aceeași lună în care Pure Food and Drug Administration a confiscat copii ale best-seller-ului său, *Look Younger, Live Longer*. Guvernul a acuzat că expunerea cărții lângă borcanele cu curele negre constituie, din cauza afirmațiilor senzaționale ale cărții, o „etichetare greșită” a produsului.

Mulți dintre cei mai importanți editori de cărți nu au avut o înregistrare mai bună. Este adevărat că *Dianetica* lui L. Ron Hubbard a fost un manuscris prea ciudat pentru a interesa casele mai mari, dar munca la fel de absurdă a lui Velikovsky a găsit doi editori de mare renume. Sub amprentele caselor majore au apărut și cartea lui Kenneth Roberts despre arta de a găsi apă cu o tijă de radiestezie, cartea farfurioară a lui Scully și studiul și mai fantastic al lui Heard.

Când editorii de cărți și editorii sunt chestionați despre toate acestea, ei au un răspuns gata. Este o țară liberă, subliniază ei. Dacă publicul este dispus să cumpere un anumit tip de carte în cantități mari, nu are ei, în calitate de funcționari publici, tot dreptul – poate chiar și obligația – să satisfacă o astfel de cerere?

Nimeni cu vreun respect pentru gândirea independentă nu ar propune ca o editură sau o revistă să fie obligată, prin orice tip de acțiune guvernamentală, să publice doar materiale sancționate de un consiliu de oameni de știință competenți. Nu aceasta este însă problema. Întrebarea este dacă codul de etică voluntar, construit atât de minuțios în ultimele două decenii, merită păstrat. Cartea lui Velikovsky, de exemplu, a fost promovată pe scară largă ca fiind o descoperire astronomică

revoluționară. Editorul, desigur, avea tot dreptul legal de a publica o astfel de carte. De asemenea, oamenii de știință care au amenințat că vor boicota manualele firmei dacă nu îl retrace pe Velikovsky de pe listă, își exercitau privilegiul democratic de protest organizat. Problema nu este una juridică, nici măcar una politică. Este o chestiune de responsabilitate individuală.

Poate că facem un munte dintr-un deal de cârțiță. Este foarte amuzant, s-ar putea spune, să emoționezi fantezia publicului cu cărți despre albinele de pe Marte. Oamenii de știință nu sunt păcăliți, nici cititorii care sunt informați științific. Dacă publicul dorește să plătească bani pentru o astfel de fluturasitate, ce diferență are? Răspunsul este că nu este deloc amuzant când oamenii sunt induși în eroare de claptrap științific. Mii de nevrotici care au nevoie disperată de îngrijire psihiatrică instruită își întârzie serios terapia prin adularea cu cultele manivela. Deja un număr înfricoșător de cazuri au ieșit la iveală de sinucideri și crize mentale în rândul pacienților supuși acestor cure dubioase. Nici un editor de renume nu s-ar gândi să lanseze o carte care să descrie un tratament pentru cancer dacă ar fi scrisă de un medic considerat universal un șarlatan de către colegii săi. Totuși, diferența dintre o astfel de carte și *Dianetics* nu este foarte mare.

Dar efectele pe termen lung ale cărților non-medicale precum cea a lui Velikovsky și ale tratatelor despre farfuriile zburătoare? Este greu de văzut cum efectele pot fi altceva decât dăunătoare. Cine poate spune câți creștini și evrei ortodocși au citit *Lumi în coliziune* și s-au întors într-un biblicism mai grosolan pentru că li s-a spus că știința a reafirmat miracolele Vechiului Testament? Mencken a scris odată că, dacă scoți un ou pe geamul unei mașini Pullman oriunde în Statele Unite, probabil că vei lovi un fundamentalist. Asta a fost acum douăzeci și cinci de ani și vremurile s-au schimbat, dar este ușor de uitat cât de departe de câștigată este lupta împotriva superstiției religioase. Este ușor de uitat că mii de profesori de liceu de biologie, în multe dintre statele noastre din sud, încă se tem să predea teoria evoluției de teamă să nu-și piardă locul de muncă. Nu există nicio îndoială că creștinismul informat și luminat, atât catolic cât și protestant, a suferit o lovitură gravă când cartea lui Velikovsky a fost salutăată cu entuziasm de regretatul Fulton Oursler (în *Reader's Digest*) ca confirmare științifică a celui mai deplorabil tip de interpretare a Bibliei.

Farfurii zburătoare? Am auzit mulți cititori ai cărților de farfurii reproșând guvernul în termeni nesiguri pentru refuzul său încăpățânat de a elibera „adevărul” despre platourile evazive. „Politica de tăcere” a administrației este citată cu furie ca dovadă că liderii noștri militari și politici și-au pierdut toată încrederea în înțelepciunea poporului american.

Un efect și mai regretabil produs de publicarea gunoierului științific este confuzia pe care o seamănă în mintea cititorilor creduli cu privire la ceea ce este și ce nu este cunoaștere științifică. Și cu cât publicul este mai confuz, cu atât mai ușor cade pradă doctrinelor pseudoștiinței care ar putea primi, la o dată viitoare, sprijinul unor grupuri puternice din punct de vedere politic. După cum vom vedea în capitolele ulterioare, o renaștere a cvasiștiinței germane a fost paralelă cu ascensiunea lui Hitler. Dacă poporul german ar fi fost mai bine pregătit pentru a distinge știința bună de rea, ar fi înghițit atât de ușor teoriile rasiale nebunești ale antropologilor naziști?

În ultimă analiză, cel mai bun mijloc de combatere a răspândirii pseudoștiinței este un public luminat, capabil să distingă munca unui investigator reputat de munca celui incompetent și auto-amăgit. Acest lucru nu este atât de greu de făcut pe cât s-ar putea crede. Desigur, vor exista întotdeauna cazuri limită greu de clasificat, dar faptul că nuanțe negre în alb prin multe nuanțe de gri nu înseamnă că distincția dintre alb și negru este dificilă.

De fapt, sunt implicate două „continuumuri” diferite. Una este o scară a gradului în care o teorie științifică este confirmată de dovezi. La un capăt al acestei scale se află teorii aproape sigur false, cum ar fi concepția dianetică conform căreia un embrion de o zi poate face înregistrări sonore ale conversației mamei sale. Spre mijlocul scalei sunt teorii avansate ca ipoteze de lucru, dar foarte discutabile din cauza lipsei de date suficiente – de exemplu, teoria conform căreia universul se extinde. În cele din urmă, la cealaltă extremă a scalei, sunt aproape sigur adevărate teorii, cum ar fi credința că pământul este rotund sau că oamenii și fiarele sunt veri îndepărtați. Problema determinării gradului în care o teorie este confirmată este extrem de dificilă și tehnică și, de fapt, nu există metode cunoscute pentru a da „valori de probabilitate” precise ipotezelor. Această

problemă, însă, nu trebuie să ne deranjeze. Ne vom ocupa, cu excepția câtorva cazuri, doar de teorii atât de apropiate de „aproape sigur false” încât nu există nicio îndoială rezonabilă cu privire la inutilitatea lor.

Al doilea continuum este scara competenței științifice. Are, de asemenea, extremele sale - de la oameni de știință evident admirabili, până la bărbați cu o incompetență la fel de evidentă. Faptul că există indivizi cu statut discutabil – bărbați ale căror teorii sunt la limita minte, bărbați competenți într-un domeniu și nu în alții, oameni competenți într-o perioadă a vieții și nu în altele și așa mai departe – toate acestea nu ar trebui să ne orbească de faptul că există un tip de om de știință care poate fi numit în mod legitim un manivela. Nu noutatea opiniilor sale sau motivațiile nevrotice din spatele lucrării sale oferă motivele pentru a-l numi așa. Temeiurile sunt criteriile tehnice după care sunt evaluate teoriile. Dacă un bărbat persistă în a avansa opinii care sunt contrazise de toate dovezile disponibile și care nu oferă niciun motiv rezonabil pentru o analiză serioasă, el va fi numit pe bună dreptate de către colegii săi.

Manivela variază foarte mult atât în ceea ce privește cunoștințele, cât și inteligența. Unii sunt bărbați proști, ignoranți, aproape analfabeți, care își limitează activitățile la trimiterea de „scrisori de manivela” unor oameni de știință proeminenți. Unii produc pamflete scrise grosolan, de obicei publicate de autor însuși, cu titluri lungi și imagini cu autorul pe copertă. Încă alții sunt geniali și bine educați, adesea cu o înțelegere excelentă a ramurii științei în care speculează. Cărțile lor pot fi imitații extrem de înșelătoare ale articolului autentic – bine scris și impresionant de învățat. În ciuda acestor variații mari, totuși, majoritatea pseudo-oamenilor de știință au o serie de caracteristici comune.

Prima și cea mai importantă dintre aceste trăsături este că manivelele funcționează în izolare aproape totală de colegii lor. Nu izolare în sens geografic, ci în sensul de a nu avea contacte fructuoase cu colegii cercetători. În Renaștere, această izolare nu era neapărat un semn al manivelei. Știința era prost organizată. Nu existau reviste sau societăți. Comunicarea între lucrătorii dintr-un domeniu a fost adesea foarte dificilă. Mai mult, au existat frecvent presiuni sociale enorme care acționează împotriva unei astfel de comunicări. În cazul clasic al lui Galileo, Inchiziția l-a forțat să se izoleze, deoarece Biserica a simțit că opiniile sale subminează credința religioasă. Chiar și pe vremea lui Darwin, presiunea conservatorismului religios a fost atât de mare încât Darwin și o mână de admiratori au stat aproape singuri împotriva opiniilor unor biologi mai respectabili.

Astăzi, aceste condiții sociale nu se mai realizează. Bătălia științei pentru a se elibera de controlul religios a fost aproape complet câștigată. Grupurile bisericești încă se opun anumitor doctrine din biologie și psihologie, dar nici această opoziție nu mai domină organismele științifice sau revistele. Au fost stabilite rețele eficiente de comunicare în cadrul fiecărei științe. Un vast proces de cooperare de testare a noilor teorii are loc în mod constant – un proces uimitor de liber (cu excepția, desigur, în națiunile totalitare) de controlul unei „ortodoxii” superioare. În acest cadru modern, în care progresul științific a devenit dependent de furnizarea constantă de date, este imposibil ca un om de știință care lucrează să fie izolat.

Manivela modernă insistă că izolarea lui nu este dorită din partea lui. Se datorează, susține el, prejudiciului grupurilor științifice consacrate față de noile idei. Nimic mai departe de adevăr. Revistele științifice de astăzi sunt pline de teorii bizare. Adesea, drumul cel mai rapid către faimă este răsturnarea unei credințe ferm susținute. Lucrarea lui Einstein despre relativitate este un exemplu remarcabil. Deși a întâmpinat o opoziție considerabilă la început, a fost în general o opoziție inteligentă. Cu puține excepții, niciunul dintre oponenții reputați ai lui Einstein nu l-a respins drept un crackpot. Ei nu l-au putut respinge atât de mult pentru că ani de zile a contribuit cu articole strălucitoare la reviste și a câștigat o largă recunoaștere ca fizician teoretician. Într-un timp surprinzător de scurt, teoriile sale relativității au câștigat acceptarea aproape universală și una dintre cele mai mari revoluții din istoria științei a avut loc în liniște.

Ar fi o prostie, desigur, să negem că istoria conține multe exemple triste de opinii științifice noi care nu au primit o audiere imparțială și care s-au dovedit mai târziu a fi adevărate. Pseudo-om de știință nu obosește să le amintească cititorilor săi aceste cazuri. Opoziția psihologiei tradiționale

față de studiul fenomenelor hipnotice (accentuată de faptul că Mesmer a fost atât un manivela, cât și un șarlatan) este un exemplu remarcabil. În domeniul medicinei, teoria germenilor lui Pasteur, utilizarea anestezicelor și insistența doctorului Semmelweis ca medicii să-și sterilizeze mâinile înainte de a participa la naștere sunt alte exemple binecunoscute de teorii care s-au întâlnit cu puternice prejudecăți profesionale.

Probabil cel mai notoriu exemplu de încăpățănare științifică a fost refuzul astronomilor din secolul al XVIII-lea de a crede că pietrele au căzut de fapt din cer. Reacția împotriva superstițiilor medievale și a poveștilor bătrânilor a fost încă atât de puternică încât ori de câte ori cădea un meteor, astronomii au insistat că fie a fost ridicat de undeva și purtat de vânt, fie că persoanele care pretindeau că l-au văzut căzând mint. Chiar și marea *Académie française* a ridiculizat această credință populară, în ciuda unui număr de studii timpurii asupra fenomenelor meteorice. Abia pe 26 aprilie 1803, când câteva mii de meteoriți mici au căzut asupra orașului L'Aigle, Franța, astronomii au decis să ia în serios căderea rocilor.

Ar putea fi citate multe alte exemple de tradiționalism științific, precum și cazuri de contribuții importante aduse de persoane de o varietate manivela. Descoperirea legii conservării energiei de către Robert Mayer, un medic psihotic german, este un exemplu clasic. Ocazional, un neprofesionist, complet în afara științei, va face o presupunere uimitor de profetică – precum predicția lui Swift despre lunile de pe Marte (care va fi discutată mai târziu) sau credința lui Samuel Johnson (exprimată într-o scrisoare, în 1781, cu mai mult de optzeci de ani înainte de descoperirea germenilor) că microbii sunt cauza dysentery.

Trebuie totuși să fii extrem de precaut înainte de a compara opera unui excentric contemporan cu oricare dintre aceste exemple anterioare, atât de frecvent citate în scrierile cu manivela. În medicină, trebuie să ne amintim, abia în ultimii cincizeci de ani și ceva, arta de a vindeca a devenit ceva asemănător cu o disciplină științifică riguroasă. Se poate reveni la perioadele în care medicina era la început, amestecată fără speranță cu superstiția și găsim nenumărate cazuri de oameni de știință cu opinii nepopulare care ulterior s-au dovedit corecte. Același lucru este valabil și pentru alte științe. Dar imaginea de astăzi este cu totul diferită. Spiritul care predomină printre oamenii de știință, în afara țărilor totalitare, este unul de nerăbdare pentru idei proaspete. În marea căutare a unui tratament împotriva cancerului care se desfășoară acum, nici cea mai mică piatră, oricât de curioasă ar fi forma, nu este lăsată neîntorsă. În orice caz, revistele științifice greșesc pe partea de a permite publicarea unor teze *discutabile*, astfel încât acestea să poată fi discutate și verificate în speranța de a găsi ceva de valoare. Cu câțiva ani în urmă, un student de la Institutul de Studii Avansate din Princeton a fost întrebat cum fusese seminarul său în acea zi. El a fost citat într-o revistă de știri ca exclamând: "Minunat! Tot ce știam despre fizică săptămâna trecută nu este adevărat!"

Ici și colo, desigur – în special printre oamenii de știință mai în vârstă care, ca toți ceilalți, au o tendință naturală de a deveni stabiliți în opiniile lor – se poate întâlni ocazional cu prejudecăți iraționale împotriva unui nou punct de vedere. Nu poți învinovăți un om de știință pentru că a rezistat în mod inconștient unei teorii care, în unele cazuri, poate face ca întreaga sa activitate de-a lungul vieții să fie depășită. Chiar și marele Galileo a refuzat să accepte teoria lui Kepler, mult timp după ce dovezile erau destul de puternice, că planetele se mișcă în elipse. Din fericire, există întotdeauna, în cuvintele lui Alfred Noyes, „Tânărul, cu picioarele iute, care așteaptă focul”, care pot forma avangarda revoluțiilor științifice. De asemenea, trebuie să admitem că în anumite domenii ale științei, unde datele empirice sunt încă neclare, un punct de vedere poate dobândi un fel de urmărire a cultului și să se întărească într-o dogmă rigidă. Modificările teoriei lui Einstein, de exemplu, întâmpină uneori o rezistență similară cu cea care a întâlnit teoria originală. Și, fără îndoială, cititorul va avea cel puțin o cunoaștere pentru care o anumită marcă de psihanaliză a devenit practic o religie și care se indignează foarte mult dacă postulatele sale sunt puse sub semnul întrebării de către adepții unei mărci rivale.

De fapt, un anumit grad de dogmă – a ortodoxiei cu cap de porc – este atât necesar, cât și de dorit pentru sănătatea științei.¹ Îl obligă pe omul de știință cu o viziune nouă să adune dovezi considerabile înainte ca teoria sa să poată fi susținută serios. Dacă această situație nu ar exista,

știința ar fi redusă la prăbușire, fiind nevoită să examineze fiecare noțiune nouă care a apărut. În mod clar, oamenii de știință care lucrează au sarcini mai importante. Dacă cineva anunță că luna este făcută din brânză verde, nu se poate aștepta ca astronomul profesionist să coboare din telescop și să scrie o înfirmare detaliată. „Un manual de fizică destul de complet ar fi doar o parte a răspunsului lui Velikovsky”, scrie prof. Laurence J. Lafleur, în excelentul său articol despre „Cranks and Scientists” (*Scientific Monthly*, noiembrie 1951), „și, prin urmare, nu este surprinzător că omul de știință nu consideră că întreprinderea merită”.

Pseudo-omul de știință modern – pentru a reveni la punctul de la care ne-am îndepărtat – se află cu totul în afara canalelor strâns integrate prin care sunt introduse și evaluate ideile noi. Lucrează izolat. El nu trimite constatările sale la jurnalele recunoscute sau, dacă o face, acestea sunt respinse din motive care în marea majoritate a cazurilor sunt excelente. În cele mai multe cazuri, manivela nu este suficient de bine informată pentru a scrie o lucrare cu o asemănare de suprafață cu un studiu semnificativ. În consecință, el se trezește exclus din reviste și societăți și aproape universal ignorat de lucrătorii competenți în domeniul său. De fapt, om de știință de renume nici măcar nu știe de existența manivelei decât dacă lucrările sale primesc o publicitate pe scară largă prin canale non-academice sau dacă omul de știință își face un hobby de a colecta literatură de manivela. Excentricul este forțat, așadar, să calce un drum singuratic. Vorbește în fața organizațiilor pe care el însuși le-a fondat, contribuie la reviste pe care el însuși le poate edita și, până de curând, publică cărți numai atunci când el sau adepții săi pot strânge suficiente fonduri pentru a le tipări în mod privat.

O a doua caracteristică a pseudo-omului de știință, care îi întărește mult izolarea, este tendința spre paranoia. Aceasta este o afecțiune psihică (ca să citez un manual recent) „marcată de iluzii cronice, sistematizate, care se dezvoltă treptat, fără halucinații și cu tendință mică spre deteriorare, remisie sau recuperare”. Există o mare dezacord între psihiatri cu privire la cauzele paranoiei. Chiar dacă nu ar fi așa, evident că nu este în scopul acestei cărți să discutăm despre posibilele origini ale trăsăturilor paranoice în cazuri individuale. Este ușor de înțeles, totuși, că un sentiment puternic de măreție personală trebuie să fie implicat ori de câte ori o manivela se opune solitar, amară, față de fiecare autoritate recunoscută în domeniul său.

Dacă autoproclamul om de știință raționalizează convingeri religioase puternice, așa cum este adesea cazul, impulsurile sale paranoice pot fi reduse la minimum. Dorința de a susține credințele religioase cu știință poate fi un motiv puternic. De exemplu, în examinarea noastră a lui George McCready Price, cel mai mare dintre oponenții moderni ai evoluției, vom vedea că credința lui devotată în adventismul de ziua a șaptea este o explicație suficientă pentru părerile sale geologice curioase. Dar chiar și în astfel de cazuri, un element de paranoia este aproape întotdeauna prezent. Altfel, pseudo-omului de știință nu ar avea rezistența necesară pentru a lupta o luptă viguroasă, cu o singură mână, împotriva unor astfel de șanse copleșitoare. Dacă manivela nu este sinceră – interesată doar să facă bani, să joace o păcăleală sau ambele – atunci evident paranoia nu trebuie să intre în machiajul lui. Cu toate acestea, foarte puține cazuri de acest fel vor fi luate în considerare.

Există cinci moduri în care tendințele paranoice ale pseudo-omului de știință sincer sunt susceptibile de a fi expuse.

(1) Se consideră un geniu.

(2) Își consideră colegii, fără excepție, ca pe niște idioți ignoranți. Toți sunt în decalaj, cu excepția lui însuși. Frecvent își insultă adversarii acuzându-i de prostie, necinste sau alte motive de bază. Dacă îl ignoră, el consideră asta ca însemnând că argumentele lui nu pot răspunde. Dacă ripostează în natură, acest lucru îi întărește amăgirea că se luptă cu ticăloșii.

Luați în considerare următorul citat: „Pentru mine adevărul este prețios... Mai degrabă ar trebui să am dreptate și să fiu singur decât să alerg cu mulțimea și să greșesc... . Susținerea opiniilor expuse aici a câștigat deja pentru mine disprețul, disprețul și ridicolul unora dintre semenii mei. Sunt privit ca fiind ciudat, ciudat, ciudat... Dar adevărul este adevăr și, deși, toată lumea îl voi respinge și mă voi întoarce împotriva adevărului.”

Aceste propoziții sunt din prefata unei broșuri, publicată în 1931, de Charles Silvester de Ford, din Fairfield, Washington, în care demonstrează că pământul este plat. Mai devreme sau mai

târziu, aproape fiecare pseudo-om de știință exprimă sentimente similare.

(3) El se crede persecutat și discriminat pe nedrept. Societățile recunoscute refuză să-l lase să țină prelegeri. Jurnalele îi resping lucrările și fie îi ignoră cărțile, fie le atribuie „dușmanilor” pentru revizuire. Totul face parte dintr-un complot ticălos. Nu-i trece niciodată prin cap că această opoziție se poate datora unei erori în munca sa. Ea izvorăște numai, este convins, din prejudecăți oarbe din partea ierarhiei stabilite – marii preoți ai științei care se tem să li se răstoarne ortodoxia.

De obicei, insistă, calomniile vicioase și atacuri neprovocate sunt făcute în mod constant împotriva lui. El se aseamănă cu Bruno, Galileo, Copernic, Pasteur și alți oameni mari care au fost persecutați pe nedrept pentru ereziile lor. Dacă nu a avut o pregătire formală în domeniul în care lucrează, el va atribui această persecuție unei masonerie științifice, nedorind să admită în sanctele ei interioare pe oricine care nu a trecut prin ritualurile de inițiere adecvate. El vă atrage în mod repetat atenția asupra unor importante descoperiri științifice făcute de laici.

(4) Are constrângeri puternice de a-și concentra atacurile asupra celor mai mari oameni de știință și teorii bine stabilite. Când Newton era numele remarcabil în fizică, lucrările excentrice din acea știință erau violent anti-Newton. Astăzi, cu Einstein ca tată-simbol al autorității, o teorie manivela a fizicii este probabil să-l atace pe Einstein în numele lui Newton. Aceeași sfidare poate fi văzută într-o tendință de a afirma opusul diametral al credințelor bine stabilite.³ Matematicienii demonstrează că unghiul nu poate fi trisectat. Deci manivela o trisectează. O mașină cu mișcare perpetuă nu poate fi construită. El construiește unul. Există multe teorii excentrice în care „tragerea” gravitației este înlocuită cu o „împingere”. Germenii nu provoacă boli, insistă unele manivele moderne. Boala produce germenii. Ochelarii nu ajută ochii, a spus dr. Bates. Le fac mai rele. În următorul nostru capitol vom afla cum Cyrus Teed a transformat literalmente întregul cosmos pe dos, comprimându-l în limitele unui pământ gol, locuit doar în interior.

(5) El are adesea tendința de a scrie într-un jargon complex, în multe cazuri folosind termeni și expresii pe care el însuși le-a inventat. Schizofrenicii vorbesc uneori în ceea ce psihiatrii numesc „neologisme” – cuvinte care au sens pentru pacient, dar sună ca Jabberwocky pentru toți ceilalți. Mulți dintre clasicii științei crackpot prezintă o tendință neologică.

Când IQ-ul manivelei este scăzut, ca în cazul regretatului Wilbur Glenn Voliva, care credea că pământul are forma unei clătite, rareori ajunge la o mulțime de urmăritori. Dar dacă este un gânditor strălucit, este capabil să dezvolte teorii incredibil de complexe. El va putea să le apere în cărți de o vastă erudiție, cu observații profunde și, adesea, porțiuni liberale de știință solidă. Retorica lui poate fi extrem de convingătoare. De obicei, toate părțile lumii lui se potrivesc frumos, ca un puzzle. Este imposibil să obții tot ce este mai bun din el în orice tip de ceartă.⁴ El a anticipat toate obiecțiile tale. Le contracarează cu răspunsuri neașteptate de o mare ingeniozitate. Chiar și în ceea ce privește forma pământului, un laic se poate găsi neputincios într-o dezbatere cu un pământean plat. George Bernard Shaw, în *Everybody's Political What's What?*, oferă o descriere hilară a unei întâlniri la care un vorbitor de pământ plat i-a redus complet la tăcere pe toți oponenții care au ridicat obiecții de la sol. „Opoziția pe care nici un ateu nu ar fi putut-o provoca l-a asaltat”; scrie Shaw, „iar el, după ce le-a auzit argumentele de sute de ori, a jucat skittles cu ei, aruncând întâlnirea într-o furie zgomotoasă, în timp ce a răspuns cu ușurință la ceea ce considera fără răspuns”.

În capitolele care urmează, vom arunca o privire atentă la pseudo-oamenii de știință de frunte din ultimii ani, cu o atenție deosebită exemplarelor native. Vor fi discutate câteva cărți britanice și câteva teorii excentrice continentale, dar cea mai mare parte a literaturii în limbi străine nu va fi atinsă. Foarte puțin din el a fost tradus în engleză și este extrem de dificil să obțineți acces la lucrările originale. În plus, de obicei nu are nicio legătură cu scena americană, încât își pierde interesul în comparație cu munca manivelor mai aproape de casă.

Cu câteva excepții, puțin timp va fi alocat teoriilor care intră sub titlul general de „ocult”. Astrologia, de exemplu, are încă milioane de adepți contemporani, dar este atât de departe de orice seamănă cu știința, încât nu pare să merite să discutăm despre asta. Teoria conform căreia petele solare provoacă depresii (populară printre oamenii de afaceri conservatori cărora le place să considere exploziile și busturile ca fenomene naturale care trebuie puse pe seama unor lucruri

îndepărtate) este ultima supraviețuire respectabilă a concepției antice potrivit căreia treburile umane sunt legate de fenomenele astronomice. Această literatură, însă, aparține mai bine economiei decât astronomiei. Științele sociale au, desigur, cota lor de lucrări excentrice, dar din multe motive ele formează un subiect separat de studiu.

Sondajul nostru va începe cu teorii curioase ale astronomiei, știința cea mai îndepărtată din peisajul uman. Va trece prin fizică și geologie la științele biologice, apoi în treburile umane prin antropologie și arheologie. Patru capitole vor fi dedicate cvasiștiinței medicale, urmate de discuții despre teorii sexuale, culte psihiatrice și metode de citire a caracterului. În cele din urmă, vom face o evaluare serioasă a muncii reputate a Dr. Rhine, cu privirea rapidă și nu atât de serioasă către alți câțiva aventurieri în domeniile psihice.

Cantitatea de energie intelectuală care a fost irosită pentru aceste cauze pierdute este aproape de necrezut. Va fi amuzant – uneori înspăimântător – să asistăm la extremele grotești la care oamenii de știință înșelați pot fi induși în eroare și la extremele la care ei, la rândul lor, îi pot induce în eroare pe alții. După cum vom vedea, discipolii lor sunt adesea oameni inteligenți și uneori eminenti – oameni care nu sunt suficient de bine informați cu privire la subiectul în cauză pentru a pătrunde în capcanele contrafăcute ale Maestrului și care găsesc frecvent în devotamentul lor o ieșire pentru propriile lor rebeliuni nevrotice. Mai important, ne vom fi imprimat trăsăturile pe care acești „oameni de știință” le au în comun. Atmosfera în care se mișcă ne va deveni familiară pe măsură ce vom începe să respirăm aerul lumile lor fantastice.

Așa cum un medic cu experiență este capabil să diagnosticheze anumite afecțiuni în momentul în care un pacient nou intră în biroul său, sau un ofițer de poliție învață să recunoască tipurile criminale din indicii subtile de comportament care scapă ochiului neantrenat, așa putem, probabil, să învățăm să recunoaștem viitoarea manivela științifică atunci când îl întâlnim pentru prima dată.

Și îl vom întâlni. Dacă tendința actuală continuă, ne putem aștepta ca o mare varietate de acești bărbați, cu teorii încă de neimaginat, să-și facă apariția în anii imediat următori. Vor scrie cărți impresionante, vor ține prelegeri inspirate, vor organiza culte interesante. Ei pot atinge un număr de unul – sau un milion. În orice caz, va fi bine pentru noi înșine și pentru societate dacă ne ferim împotriva lor.

CAPITOLUL 2

Plat și Gol

FIECARE ȘCOLAR știe că pământul este o minge solidă, ușor aplatizată la poli și înconjurată de un cosmos de o imensitate de neconceput. De când Magellan a navigat în jurul globului în 1519, puțini s-au îndoit că pământul este rotund. Cu toate acestea, tocmai pentru că aceste opinii sunt universal acceptate, forma pământului este un câmp atât de fericit de speculație pentru pseudo-om de știință.

Trei teorii excentrice ale pământului au câștigat fiecare un număr surprinzător de adepți în secolul actual: pământul plat al lui Voliva, concepția că lumea este goală și deschisă la poli și – cel mai incredibil dintre toate – că trăim în *interiorul* unei sfere goale.

Este greu de crezut că orice american alfabetizat, care trăiește în primul deceniu al Epocii Atomice, s-ar îndoi că pământul este rotund; totuși există câteva mii de astfel de persoane. Cei mai mulți dintre ei locuiesc într-un orașel murdar numit Zion, Illinois, pe malul lacului Michigan, la aproximativ 40 de mile nord de Chicago. Ei sunt rămășița a ceea ce la un moment dat a fost o sectă religioasă înfloritoare numită Biserica Apostolică Creștină din Sion, fondată în 1895 de un vindecător scoțian pe nume John Alexander Dowie.

Rev. Dowie a fost expulzat cu forța din funcția de „supraveghetor general” al Sionului în 1905. În următorii treizeci de ani, comunitatea de 6.000 a fost condusă de mâna de fier a lui Wilbur

Glenn Voliva. Majoritatea cetățenilor săi au lucrat pentru Zion Industries, o corporație de un milion de dolari care a scos o varietate uimitoare de produse, de la dantelă fină la batoane de smochine. Niciun oraș din America nu avea Legi Albastre mai stricte. Șoferii de pe malul lacului au învățat curând să evite oprirea în sat; era probabil să fie arestați și amendați pentru fumatul de țigări sau fluierat duminică.

Voliva era un tip slăbănog, chel, cu fața sumbră, care purta o redingotă și fonată și manșete albe enorme. De-a lungul vieții, a fost profund convins că pământul are forma unui flapjack, cu Polul Nord în centru și Polul Sud distribuit în jurul circumferinței. Timp de mulți ani, el a oferit 5.000 de dolari oricui i-ar putea dovedi că pământul este sferic și, de fapt, a făcut câteva călătorii în jurul lumii, ținând prelegeri pe această temă. În mintea lui, desigur, nu ocolise un glob; doar trasase un cerc pe o suprafață plană.

Potrivit lui Voliva, un zid imens de zăpadă și gheață împiedică navele să navigheze de pe margine și să cadă în Hades. Sub Hades este un subsol unde trăiesc spiritele unei rase care a înflorit pe pământ înainte de vremea lui Adam. Stelele sunt mult mai mici decât pământul și se rotește în jurul lui. Luna este autoluminoasă. Soarele? Iată ce are de spus Voliva despre soare:

„Idea unui soare de milioane de mile în diametru și 91.000.000 de mile distanță este o prostie. Soarele are doar 32 mile diametru și nu mai mult de 3.000 mile de pământ. Este de la sine înțeles că trebuie să fie așa. Dumnezeu a făcut soarele să lumineze pământul și, prin urmare, trebuie să fi plasat-o aproape de sarcina pentru care a fost proiectat să o îndeplinească. Wisconsin?”

Un număr special din 10 mai 1930 al periodicului sectei, *Leaves of Healing*, este dedicat în întregime astronomiei. Acest număr de 64 de pagini al revistei este cea mai completă declarație tipărită a motivelor scripturale și științifice ale lui Voliva pentru a gândi pământul plat și nemișcat. „Poate cineva care a luat în considerare această problemă serios”, se întreabă un articol, „să spună sincer că crede că pământul călătorește cu o viteză atât de imposibilă? Dacă pământul merge atât de repede, în ce direcție merge? Ar trebui să fie mai ușor să călătorești cu el decât împotriva lui. Vântul ar trebui să sufle întotdeauna în direcția opusă modului în care se deplasează pământul. Pământ o secundă și a coborât pe pământ la 193,7 mile de unde a sărit în sus?”

Una dintre cele mai cunoscute dovezi ale rotației pământului folosește un dispozitiv numit pendul Foucault. Aceasta constă dintr-o greutate mare suspendată pe un fir lung. Pe măsură ce greutatea se balansează înainte și înapoi, inerția o face să rămână în același plan de balansare în timp ce pământul se întoarce sub ea. Rezultatul este că planul de leagăn pare să se rotească încet. Articolul citat mai sus dispune clar de această dovadă. „Dacă mișcarea pământului are ceva de-a face cu mișcarea pendulului”, întreabă autorul, „de ce trebuie să-l pornești? Adevărul este, și toți cei care se gândesc serios la el trebuie să vadă, că dacă pământul s-ar învârti cu viteza astronomilor spun că este, pendulul ar zbura direct în spațiu și ar rămâne acolo”.

piesa de rezistență a revistei este o fotografie dublu răspândită care arată douăsprezece mile de malul lacului Winnebago, Wisconsin. *Camera folosită a fost o cameră de vizualizare Eastman de 8 pe 10. . . citește explicația. Lentila era exact la trei picioare deasupra apei... . ORIINE POATE MERGE LA OSHKOSH ȘI SĂ VEDE ÎN ORICE ZI SENINĂ ACEASTĂ VEDERE. Cu un binoclu bun se pot vedea obiecte mici pe malul opus, dovedind dincolo de orice îndoială că suprafața lacului este un plan, sau o linie orizontală... . Valoarea științifică a acestei imagini este enormă.*

Datorită ignoranței incredibile a lui Voliva, este mai ușor să vezi impulsurile psihologice din spatele părerilor sale ciudate decât în cazul unor idioți mai deștepți care își ascund motivele sub erudiție și polemici viclene. Elențele lui Voliva erau în număr de două — dorința de a apăra o dogmă religioasă și o credință paranoică în propria sa măreție atât de departe de realitate încât se limitează la psihotic. Primul cu greu are nevoie de elaborare. „Suntem fundamentaliști”, a declarat odată Voliva. „Suntem singurii fundamentaliști *adevărați*”. Și bineînțeles că avea dreptate. Există multe pasaje din Biblie care, dacă sunt luate cu o literalitate extremă, sugerează un pământ mai degrabă plat decât rotund, iar una dintre doctrinele cardinale ale cultului Dowie — s-ar putea spune esența lui — a fost să considere fiecare cuvânt al Bibliei ca fiind literalmente adevărat.

Cu toate acestea, a explica astronomia lui Voliva ca doar o raționalizare a unui mod de

interpretare a Scripturii înseamnă a spune doar o parte a poveștii. În epocile trecute, probabil, aceasta era povestea completă. În timpul primelor secole de credință, înainte ca dovezile pentru un pământ rotund să devină copleșitoare, este ușor de observat cât de inteligenți și bine informați ar prefera teologii o interpretare literală a pasajelor din Vechiul Testament. Putem înțelege, de exemplu, afirmația Sfântului Augustin sau a lui Martin Luther că nicio ființă umană nu ar putea trăi pe partea de jos a pământului, deoarece nu ar fi putut să-L vadă pe Hristos coborând din cer la a Doua Sa Venire. Dar ce să ne gândim despre un om al secolului al XX-lea care a refuzat să admită că pământul este rotund?

Răspunsul se află în iluziile de grandoare ale lui Voliva. El i-a considerat pe toți astronomii drept „proști săraci, ignoranți, îngâmfaiți” și s-a lăudat odată: „Pot să zdrobesc orice om din lume într-o luptă mentală. Nu am întâlnit niciodată vreun profesor sau student care să cunoască o milioneme de multe despre orice subiect ca mine”. Odată, în timpul unei dispute juridice în sala de judecată, el a strigat: "Orice om care se luptă cu mine se îndepărtează. Fii atent ce spun! Cimitirul este plin de oameni care au încercat să o doboare pe Voliva. Cealaltă grămadă va merge și la cimitir. Dumnezeu atotputernicul îi va lovi." Deși secta sa nu a numărat niciodată mai mult de zece mii de membri, el a putut să afirme: „Tocmai îmi încep munca adevărată. Voi evangheliza restul Statelor Unite și Europa în continuare”.

Voliva a prezis adesea sfârșitul lumii. Pe măsură ce anii 1923, 1927, 1930 și 1935 treceau – fiecare dintre ele pe care îi stabilise drept anul pieirii – nu i-a trecut niciodată prin minte că eșecul repetat al cerurilor de a se rostogoli ca un pergament indica vreo falibilitate din partea lui. Moartea lui în 1942 trebuie să fi fost o altă surpriză. Se aștepta să trăiască până la 120 de ani cu o dietă specială de nuci braziliene și lapte de unt.

Astăzi, lucrurile s-au schimbat în Sion. Alte biserici s-au mutat. Legile Albastre au fost abrogate. Fetele poartă ruj și lac de unghii, iar vara, chiar și pantalonii scurți de pe Enoch Avenue nu le vor cauza arestarea. Universitatea din New York, în mod curios, deține acum o participație de control în Zion Industries. Însă există câteva mii de adepți în vârstă ai lui Voliva, care trăiesc liniștiți în comunitate, care încă simt, în cuvintele liderului lor decedat, că „așa-ziși fundamentalisti... strecoară musacul evoluției și înghit cămila astronomiei moderne”.

Deși este dificil să găsești un credincios pe pământ plat, în sau din Sion, care să nu fie un fundamentalist, ar fi o greșeală să presupunem că toate concepțiile excentrice despre forma pământului își au originea în superstiția religioasă. Cel mai bun exemplu din ultimele secole de teorie non-religioasă este doctrina pământului gol a căpitanului John Cleves Symmes, de la Infanteria SUA. După ce s-a remarcat pentru vitejie în războiul din 1812, Symmes s-a retras din armată și și-a petrecut restul vieții încercând să convingă națiunea că pământul era format din cinci sfere concentrice, cu deschideri de câteva mii de mile în diametru la poli.

El și-a anunțat teoria pentru prima dată în 1818, distribuind pe scară largă o circulară prin care se cere ca o sută de „însoțitori curajoși” să i se alăture într-o expediție polară către deschiderea de nord – sau „gaura lui Symmes”, așa cum a devenit curând cunoscută. Era credința fermă a Căpitanului că marea curgea prin ambele deschideri polare și că viața vegetală și animală abundă atât în interiorul concav, cât și pe suprafața convexă a sferei următoare.

Cu cât teoria lui Symmes era ridiculizată mai mult, cu atât devenea mai supărat și consuma mai multă energie pentru a găsi „fapte” care să-și susțină părerile. A devenit o obsesie. Timp de zece ani a călătorit prin țară ținând discursuri cu o voce poticnită, nazală și încercând să strângă fonduri pentru călătoria sa. În 1822 și 1823, el a cerut Congresului să finanțeze călătoria. Petițiile au fost depuse în liniște, deși a fost suficient de convingător pentru a doua oară pentru a câștiga 25 de voturi. În 1829, sănătatea lui s-a rupt în cele din urmă sub tensiunea predării. La Hamilton, Ohio, unde și-a făcut casa la momentul morții sale, poate fi văzut monumentul bătut de vreme, ridicat de fiul său. Un model de piatră al pământului gol acoperă memorialul.

Cele mai complete descrieri ale punctelor de vedere remarcabile ale lui Symmes se găsesc în două cărți — *Theory of Concentric Spheres* a lui Symmes, scrisă în 1826 de James McBride, convertitul numărul unu al Căpitanului; și *Teoria sferelor concentrice a lui Symmes*, publicată în 1878 de fiul său, Americus Symmes. Sunt date sute de motive pentru a crede că Pământul este gol

– extrase din fizică, astronomie, climatologie, obiceiurile de migrație ale animalelor și rapoartele călătorilor. Mai mult decât atât, o planetă goală, precum oasele goale ale corpului, ar fi o modalitate solidă și economică pentru Creator de a aranja lucrurile. După cum a spus un discipol, „Un pământ gol, locuibil în interior, ar avea ca rezultat o mare salvare de lucruri”. „Rațiunea, bunul simț și toate analogiile din universul natural, conspiră pentru a susține și a stabili teoria”, a conchis fiul Căpitanului.

Credințele lui Symmes nu au afectat știința din vremea lui, dar au lăsat o impresie puternică asupra science fiction-ului. În 1820, un scriitor anonim care folosea numele căpitanului Seaborn a publicat un burlesc fictiv al pământului gol sub titlul de *Symzonia*. Este o narațiune plăcut spusă despre o călătorie cu aburi către deschiderea polară de sud, unde un curent puternic trage nava peste „bordul lumii”. În interiorul concav, căpitanul Seaborn găsește un continent pe care îl numește Symzonia. Acolo întâlnește o rasă prietenoasă de oameni care poartă haine albe ca zăpada, vorbesc într-o limbă muzicală și trăiesc într-o utopie socialistă. *Narațiunea* neterminată a lui Edgar Allan Poe despre Arthur Gordon Pym a fost menită să descrie o călătorie similară. Călătoria lui Jules Verne în *centrul Pământului* probabil că nu a fost influențată de teoria lui Symmes, dar multe romane ulterioare și zeci de nuvele s-au bazat direct pe aceasta.

Și-a derivat Symmes părerile din speculații anterioare? Nu există nicio dovadă că a făcut-o, deși în 1721, Cotton Mather, într-o carte numită *The Christian Philosopher*, a apărut o doctrină similară. Mather, la rândul său, își luase teoria dintr-un eseu publicat în 1692 de celebrul astronom englez Edmund Halley (pentru care a fost numită cometa). Halley a susținut că pământul avea o înveliș de 500 de mile grosime, apoi două învelișuri interioare cu diametre comparabile cu Marte și Venus și, în sfârșit, o sferă interioară solidă de dimensiunea lui Mercur. Fiecare sferă, credea el, era capabilă să poarte viață. Lumina perpetuă a zilei putea fi furnizată de „luminari deosebite”, cum ar fi locurile Virgil deasupra câmpurilor elizeene, sau poate că atmosfera dintre scoici era luminoasă. Când a avut loc o expoziție strălucitoare de aurore boreale în 1716, Halley a sugerat că ar putea fi cauzată de o evadare a acestui gaz strălucitor. Deoarece pământul a fost turtit la poli, învelișul exterior ar fi în mod natural puțin mai subțire în acele puncte, a raționat el și, prin urmare, ar putea permite gazului să scape.

În 1913, un rezident din Aurora, Illinois, pe nume Marshall B. Gardner — el era responsabil cu întreținerea mașinilor pentru o mare companie de corsete — a publicat în privat o carte mică intitulată *Călătorie în interiorul Pământului*. Descria un pământ gol foarte asemănător lui Symmes, deși autorul a devenit furios când cineva a sugerat că și-a bazat gândirea pe doctrina anterioară. În 1920, a mărit cartea la 456 de pagini. Un frontispiciu îl arată a fi un om greu, cu o față pătrată, ochi palizi și o mustață neagră căzută.

Gardner a respins „noțiunea fantastică” a lui Symmes despre multe sfere concentrice. Doar învelișul exterior, a insistat el, se știe că există. Are o grosime de 800 de mile. În interiorul golului, un soare, cu un diametru de 600 de mile, dă lumină naturală perpetuă în interior. Există deschideri la ambii poli, fiecare cu o lungime de 1.400 de mile. Alte planete sunt construite în același mod. Așa-numitele calote glaciare de pe Marte sunt cu adevărat deschideri și, ocazional, puteți vedea străluciri prin ele de la soarele interior. Pe pământ, lumina care curge din deschiderea nordică produce *aurora boreală*.

Mamuții înghețați găsiți în Siberia au venit din interiorul pământului, iar unii s-ar putea să mai trăiască acolo. Eschimoșii au venit și din interior, așa cum indică legendele lor despre un ținut al verii fără sfârșit. Un capitol este dedicat unei călătorii imaginare prin pământ — într-o deschidere polară și în cealaltă. O ilustrație frumoasă, plină de culoare, arată soarele interior chiar deasupra unui orizont apos, în timp ce nava se apropie de marginea mare. Șapte capitole sunt dedicate diferitelor expediții la Polul Nord. Gardner demonstrează, desigur, că niciun explorator nu a ajuns vreodată acolo.

Autorul recunoaște că nu se așteaptă să obțină un „audit echitabil” pentru opiniile sale din cauza „conservatorismului oamenilor de știință cărora nu le pasă să-și revizuiască teoriile — și mai ales atunci când acea revizuire este făcută necesară prin descoperirile... făcute independent de marile universități”. Oamenii de știință, scrie el cu amărăciune, „au francmasoneria lor profesională. Dacă

nu ești unul dintre ei, ei nu vor să te asculte”. În cele din urmă, totuși, el crede că publicul îi va accepta opiniile și îi va forța pe oamenii de știință să facă la fel.

El spune destul de clar că nu dorește să fie confundat cu pretendenții științifici precum Symmes, care nu își bazează gândirea pe fapte solide. "Bineînțeles că este foarte ușor pentru oricine să nege toate faptele științei și să obțină o explicație pur privată a formării pământului. Omul care face asta este o manivela." Ca toți oamenii de știință paranoici, Gardner era incapabil să se vadă în altă lumină decât ca un geniu neapreciat, ridiculizat în acest moment, dar destinat unei eventuale onoare. El face inevitabila comparație a lui cu Galileo. El crede că a fost primul război mondial care a distras atenția lumii de la cartea sa anterioară. În mod ironic, la mai puțin de șase ani după ce Gardner a publicat ediția costisitoare și revizuită a operei sale, amiralul Richard Byrd a zburat peste stâlp într-un avion. Nu era, desigur, nicio gaură. Gardner a încetat să predea și să scrie, deși, când a murit, în 1937, era încă convins că teoria lui are un anumit merit.

Deși era fantastică teoria lui Symmes sau variația lui Gardner, o viziune și mai absurdă a fost formulată în 1870 de un alt american - Cyrus Reed Teed. Timp de 38 de ani, cu o energie neclintită, Teed a ținut prelegeri și a scris în apărarea teoriei conform căreia pământul era gol și noi trăim în interior!

Nu se știe multe despre viața timpurie a lui Teed. S-a născut în 1839 la o fermă din comitatul Delaware, New York, iar în tinerețe a fost un baptist devotat. În timpul Războiului Civil a servit ca soldat în Armata Uniunii, atașat serviciului spitalului de campanie. Mai târziu a absolvit Colegiul Medical Eclectic din New York și și-a stabilit practica în Utica, NY (Eclectismul a fost un cult medical popular al secolului trecut. Se baza în mare parte pe remedii cu plante fără valoare.)

Teoria copernicană, cu spațiile sale infinite și sorii gigantici, trebuie să-l fi îngrozit pe tânărul Teed. Tânjea să restaureze cosmosul la caracterul mic, ordonat, asemănător pântecului, pe care l-a găsit implicat în Sfânta Scriptură. Nu se putea îndoi că pământul era rotund, căci marinarii navigaseră în jurul lui. Dar dacă ar fi așa, unde s-a terminat spațiul? Părea de neconceput că va continua și mai departe, fără să ajungă vreodată la o limită.

Într-o miezul nopții din 1869, când Teed stătea singur într-un laborator pe care îl înființase în Utica pentru studiul alchimiei, a avut o viziune. Pamfletul său, *The Illumination of Koresh: Marvelous Experience of the Great Alchemist at Utica, NY*, descrie această viziune în detaliu. O femeie frumoasă i-a vorbit. Ea i-a povestit despre încarnările sale trecute și despre rolul pe care era destinat să-l joace ca un nou mesia. Și ea i-a dezvăluit cheia adevăratei cosmogonii.

Cheia era una simplă. Suntem în *interiorul* pământului. Astronomii au dreptate, într-un fel, doar ei au totul pe dinăuntru. Nu spune Biblia că Dumnezeu „a măsurat apele în *adâncul* mâinii Lui?” (Isaia 40:12) Cu cât Teed medita mai mult despre aceasta, cu atât se convingea mai mult că era adevărat. În 1870, sub pseudonimul de Koresh (echivalentul ebraic al lui Cyrus), a publicat *Cosmogonia celulară* în care a schițat noua revelație astronomică.

Întregul cosmos, a susținut Teed, este ca un ou. Trăim pe suprafața interioară a cochiliei, iar în interior sunt soarele, luna, stelele, planetele și cometele. Ce este afară? Absolut nimic! Interiorul este tot ce există. Nu poți vedea peste el pentru că atmosfera este prea densă. Cochilia are o grosime de 100 de mile și este formată din șaptesprezece straturi. Cele cinci interioare sunt strate geologice, sub care sunt cinci straturi minerale, iar sub acestea, șapte metalice. Un soare în centrul spațiului deschis este invizibil, dar o reflectare a lui este văzută ca soarele nostru. Soarele central este pe jumătate deschis și pe jumătate întunecat. Rotația lui face ca soarele nostru iluzoriu să răsară și să apună. Luna este o reflexie a pământului, iar planetele sunt reflexii ale „discurilor mercuriale care plutesc între lamele planurilor metalice”. Prin urmare, corpurile cerești pe care le vedem nu sunt materiale, ci doar puncte focale ale luminii, a căror natură Teed a elaborat-o în detaliu prin intermediul legilor optice.

Pendulul Foucault ocupă un capitol întreg. „Lucrul minunat despre acest experiment”, scrie el, „este că orice om care posedă vreo pretenție la titlul de științific ar trebui să-l accepte”. Teoria lui Teed este că rotirea pendulului se datorează influenței soarelui. Întreaga chestie, conchide el, „este cea mai adevărată prostie, iar mai târziu „oamenii de știință” vor râde de propria lor nebunie”.

Pământul, este adevărat, *pare* a fi convex, dar conform lui Teed, totul este o iluzie a opticii.

Dacă vă deranjați să extindeți suficient de mult o linie orizontală, veți întâlni întotdeauna curbura *în sus a pământului*. Un astfel de experiment a fost de fapt realizat în 1897 de către personalul geodezic Koreshan, pe coasta Golfului Floridei. Există fotografii în edițiile ulterioare ale cărții care arată acest grup distins de oameni de știință cu barbă la lucru. Folosind un set de trei pătrate în T duble – Teed numește dispozitivul „rectilineator” – au extins o linie dreaptă pe patru mile de-a lungul coastei doar pentru ca acesta să se cufunde în cele din urmă în mare. Experimente similare au fost efectuate anul precedent pe suprafața canalului de drenaj Old Illinois.

La fel ca majoritatea pseudo-oamenilor de știință, care doresc să impresioneze cititorul cu vastele lor cunoștințe științifice, Teed are tendința de a lăsa cuvintele sale să-l ducă în obscuritatea uneori greu de urmărit. Planetele, de exemplu, sunt „sfere de substanță agregate prin impactul fluxurilor aferente și eferente ale esenței...”. Iar cometele sunt nimic mai puțin decât „compuse din „forță” cruosică, cauzată de condensarea substanței prin disiparea substanței colorice la deschiderea circuitelor electromagnetice, care închide conductele „energiei” solare și lunare.”

Paranoia lui Teed reiese în mod inconfundabil în amărăciunea cu care îi atacă pe oamenii de știință „ortodocși” drept „bucăli” și „șarlatani”, care „își retrag” munca de știință asupra unui „public credincios”. Un întreg capitol este dedicat „opoziției nerezonabile” și „rezistenței încăpățanate” (aproape ca el însuși, ca toți cei îndrăzneți). pseudo-știință) pentru marii inovatori ai trecutului cărora le-a fost dificil să-și accepte opiniile „Opoziția față de munca noastră de astăzi este la fel de nerezonabilă, absurdă și idioată ca cea manifestată împotriva lucrării lui Harvey și Galileo”.

Pe o altă pagină: „Am dedicat multă energie și efort pentru a aduce permanent chestiunea Universologiei Koreshan în fața oamenilor pentru o discuție publică. În acest efort, am fost supuși ridicolului insolent și persecuției cele mai aspre, în concordanță cu regula invariabilă la care este supusă orice inovație asupra sentimentului public predominant... Ne-am împins pretențiile către o cunoaștere advocates a cossciologiei. nesiguranța lor...”

Și iată declarația sa cea mai șocantă și revelatoare. „... a cunoaște concavitățile pământului... înseamnă a-L cunoaște pe Dumnezeu, în timp ce a crede în convexitatea pământului înseamnă a-L nega pe El și toate lucrările lui. Tot ceea ce se opune Coreșanității este antihrist”.

Nu era de mirare că Teed se considera un mesia. Nici nu a fost surprinzător faptul că practica sa medicală din Utica, unde a devenit cunoscut drept „medicul nebun”, a scăzut rapid. Soția sa, confuză și bolnavă, l-a părăsit (singurul său copil, Douglas Teed, a devenit mai târziu un artist sudic și portretist prominent). În cele din urmă, „Cyrus Mesagerul”, așa cum se numea el în acele zile, a abandonat complet medicina și a pornit pe drum pentru a predica noua sa revelație.

Ca orator, trebuie să fi fost magnific. La Chicago, el a atras un public atât de devotat încât s-a stabilit acolo în 1886, înființând un „Colegiu al Vieții” și un periodic numit *The Guiding Star* (în curând urmat de *The Flaming Sword*). Mai târziu a înființat Koreshan Unity, o mică societate comunală găzduită într-o clădire de pe Cottage Grove Avenue. *Chicago Herald*, în 1894, l-a creditat cu 4.000 de adepți și a spus că a strâns 60.000 de dolari din angajamentele de predicare numai în California.

Ziarul îl descrie pe Koresh drept „un bărbat de 54 de ani, sub mărime, bărbierit, ai cărui ochi câprui și agitați strălucesc și ard ca cărbunii aprinși... El exercită o influență fascinantă ciudată asupra convertiților săi, în special asupra celui alt sex”. În anii următori, a purtat întotdeauna o haină prințului Albert, pantaloni negri, papion fluent de mătase albă și pălărie de păslă neagră cu boruri largi. Trei din patru dintre urmașii săi erau femei.

În cartea lui Carl Carmer, *Dark Trees to the Wind*, 1949, există un capitol excelent despre Koreshanity, care conține mărturia unuia dintre membrii săi despre modul în care s-a convertit la mișcare. Mărturia sugerează că dorința de a se întoarce în pânțele ar fi putut juca un rol considerabil în succesul cultului. Bărbatul fusese frizer la hotelul Sherman din Chicago. Într-o zi din 1900, când mergea pe State Street, ochiul lui a surprins un semn uriaș pe care scria: „Trăim înăuntru”. Un bărbat vorbea cu o mică mulțime de stradă și vindea copii ale *sabiei în flăcări*. Frizerul a cumpărat un exemplar. „Am citit-o în pat în noaptea aceea”, a spus el. „Înainte să mă culc, eram înăuntru”.

În anii 1890, Koresh a obținut o suprafață de pământ la aproximativ 16 mile sud de Fort Meyers, Florida, unde a fondat orașul Estero. El l-a numit „Noul Ierusalim” și a prezis că într-o zi va fi capitala lumii. S-au făcut aranjamente pentru a găzdui opt milioane de credincioși. Au sosit două sute. Dar au reușit să mențină colonia, în ciuda ridicolului din ziarele din apropiere.

Moartea lui Teed în 1908 — rezultată dintr-un atac personal al Mareșalului din Fort Meyers — a fost jenantă. Scrisese o carte numită „*Bărbăția nemuritoare*”, în care învăța că, după „moartea sa fizică”, se va ridica și va duce la cer pe toți adepții care fuseseră credincioși. Când a murit, pe 22 decembrie, membrii coloniei au încetat să lucreze și au ținut o veghe constantă de rugăciune asupra trupului. După două zile, Koresh a început să dea semne de corupție. Crăciunul a venit și a plecat. În cele din urmă, ofițerul județean de sănătate a intervenit și a ordonat o înmormântare.

Adepții lui Teed și-au îngropat liderul iubit într-un mormânt de beton de pe insula Estero, în largul coastei Golfului. În 1921, un uragan tropical a lovit insula cu valuri uriașe care au dus mormântul. Nicio urmă a cadavrului nu a fost găsită.

Mica revistă a cultului, *The Flaming Sword*, nu a făcut nicio mențiune despre moartea lui Teed în 1908. A continuat să fie publicată până în 1949, când tipografia coloniei a fost distrusă de incendiu. Un număr din 1946 a subliniat că opiniile alchimice ale lui Teed prefiguraseră bomba atomică. În 1947, au mai rămas doar o duzină de membri ai cultului. Și se certau pentru drepturile de proprietate.

În Germania, scrierile lui Teed au oferit baza unui cult care a înflorit pe scară largă în climatul anticultural al mișcării naziste. Era cunoscută sub numele de *Hohlweltlehre*, sau Doctrina Pământului Gol, proclamată pentru prima dată de Peter Bender, un aviator german grav rănit în Primul Război Mondial. Bender a corespuns îndelung cu Koreshanii până la moartea sa într-un lagăr de prizonieri nazist. Lucrarea sa este încă desfășurată în Germania, în principal de Karl E. Neupert a cărui carte *Geokosmos* este cel mai important manual al cultului.¹

În America, după 60 de ani de bătălie curajoasă, *Spada în flăcări* a căzut în luptă. Ultimul său număr conținea un articol indignat despre o imagine pe care a publicat-o *Life* despre niște saline din Utah. Imaginea pretindea să arate convexitatea pământului. Editorii scriseseră *Life*, explicând greșeala. *Viața* răspunsese, dar editorii *The Flaming Sword* au simțit că răspunsul a fost evaziv.

CAPITOLUL 3

Monstria Doomului

CUM EXACT Pământul și planetele sale surori au apărut este un subiect de multe dispute între astronomi. O serie de teorii rivale par la fel de plauzibile. Dar toți astronomii sunt de acord că orice s-a întâmplat, a avut loc cu miliarde de ani în urmă și că, în minuscul interval al istoriei umane, pământul s-a învârtit pe axa sa și a făcut călătoria stabilită în jurul Soarelui cu o regularitate neperturbată.

Pentru pseudo-om de știință, orice înțelegere între „ortodocși” este o provocare binevenită. Prin urmare, nu este surprinzător să găsim atâtea teorii excentrice despre trecutul astronomic recent al Pământului cât și despre forma acestuia. În acest capitol vom arunca o privire la patru astfel de teorii. Fiecare dintre ei susține că pământul, încă din vremea omului, a suferit una sau mai multe catastrofe cosmice. Fiecare insistă că răsturnările au fost cauzate de contactul strâns al pământului cu un corp ceresc.

Lumi în coliziune, de Dr. Immanuel Velikovsky, este cea mai recentă dintre cele patru teorii. Când cartea a fost publicată în 1950, după o campanie de publicitate perspicace, prima reacție a majorității astronomilor profesioniști a fost să o considere o păcăleală. Al doilea răspuns — când a devenit clar că nu numai că Velikovsky era cu seriozitate, dar editorii și editorii păreau la fel de

convinși că are ceva important de spus – a fost unul de furie. Potopul de scrisori indignate adresate editorului de la oameni de știință care amenințau că vor boicota manualele firmei, a dus la demiterea editorului asociat care a adus manuscrisul în atenția companiei. Drepturile de publicare au fost predate lui Doubleday. Până atunci, cartea a ajuns în clasa de best-seller, iar Doubleday, care nu are un departament de manuale, a fost încântat să o ia.

Care sunt teoriile lui Velikovsky? Pe scurt, el crede că o cometă uriașă a erupt odată de pe planeta Jupiter, a trecut aproape de Pământ de două ori, a fost împlânzită de Marte într-o relație amoroasă care a produs o grămadă de comete mai mici, apoi s-a stabilit în cele din urmă ca planeta Venus. Prima întâlnire a cometei cu pământul a fost în timpul Exodul israeliților din 1500 î.e.n. C. A făcut ca pământul fie să se oprească complet din rotire, fie să încetinească brusc – Velikovsky nu este sigur care. În ambele cazuri, savantul medic percepe corect că ar fi avut loc rezultate inertiiale cataclismice. Suprafața pământului a izbucnit literalmente - cu munți prăbușindu-se, alții ridicându-se, inundații, uragane, furtuni de praf, incendii, mări fierbinți, râuri de culoarea sângelui, o ploaie de roci meteorice, săritul unei scânteii uriașe de pe pământ la capul cometei și o ploaie de petrol. Mașinile și avioanele moderne, ne spune el, sunt propulsate de combustibilul rafinat din „rămășițele stelei intruzive care turnau foc și vapori lipicios.

Se caută în zadar o explicație a absenței totale a orientărilor marcate est-vest în structurile geologice formate prin aceste deplasări, sau faptul că mii de structuri relativ delicate și străvechi au rămas netulburate de marile răsturnări. Cea mai mică mișcare a scoarței terestre, de exemplu, ar fi alterat liniile verticale ale stalactitelor lungi din Carlsbad, ale căror vârste depășesc cu mult prima dintre catastrofele lui Velikovsky. Construirea lentă a Deltei Mississippi, eroziunea imperceptibilă care a produs Marele Canion, recesiunea treptată a Cascadelor Niagara și nenumărate alte procese geologice au lăsat formațiuni care, evident, nu au fost perturbate de zeci de mii de ani.

Potrivit lui Velikovsky, oprirea (sau încetinirea) învârtirii pământului a făcut ca Marea Roșie să se dividă exact în momentul în care Moise și-a întins mâna, permițând copiilor lui Israel să treacă în siguranță înaintea valurilor să-i cuprindă pe egiptenii care-i urmăreau. A avut loc o retragere momentană de două luni a cometei, apoi s-a întors exact la timp pentru a furniza tunetele, fulgerele, fumul, cutremurele și sunetele de trâmbiță care au însoțit darea poruncilor lui Moise pe Muntele Sinai. Câțiva ani mai târziu, un precipitat de carbohidrați care se afla în coada cometei a căzut sub formă de mană, care i-a ținut pe israeliți în viață timp de patruzeci de ani. Velikovsky nu explică de ce această Mană, dacă e să credem capitoul al șaisprezecelea din *Exodul*, nu a reușit să precipite în fiecare a șaptea zi.

După 52 de ani de liniște, cometa s-a întors din nou. Această vizită a coincis cu încercarea reușită a lui Iosua de a face soarele să stea nemișcat pe Gabaon și luna să se odihnească în Valea Ajalonului. Velikovsky nu este sigur dacă acest lucru s-a datorat unei opriri a pământului sau unei iluzii create de o schimbare a axei pământului în timp ce acesta continua să se rotească. În orice caz, răsturnările geologice s-au produs din nou, doar că de data aceasta nu a existat nicio scânteie gigantică sau o inversare a polilor magnetici. Pietre de grindină care au rămas aproape de pământ de la prima vizită a cometei, au căzut peste canaanii.

Timp de câțiva ani pământul s-a răcit și s-a așezat, producând multe cutremure locale. Unul dintre aceste cutremure a făcut ca zidurile Ierihonului să se prăbușească și să distrugă orașul rău, așa cum preoții au sunat din trâmbițe pentru a șaptea oară. „Triburile israelite, care credeau în magie, credeau că sunetul pământului venea ca răspuns la suflarea cornului berbecului...”. Velikovsky dezvăluie. Aparent, părerea doctorului este că Dumnezeu a săvârșit toate miracolele Vechiului Testament prin mijloace atât de inteligent concepute încât toate puteau fi explicate prin legi naturale.

La șapte secole după vremea lui Iosua, sau pe la mijlocul secolului al optulea înainte de Hristos, a avut loc o nouă serie de catastrofe. Acestea s-au datorat apropierii de pământ a planetei Marte și reprezintă numeroase evenimente din Vechiul Testament, cum ar fi distrugerea bruscă a armatei lui Sanherib și diverse cutremure profețite de Amos, Isaia și alții. A doua jumătate a cărții este dedicată acestor schimbări minore produse de Marte. Îi lipsește totuși amploarea și flerul primei reprize, iar detaliile sale sumbre nu trebuie să ne preocupe. (Nici nu trebuie să ne preocupe

revizuirea în două volume, proiectată de doctor, a istoriei antice a Orientului. Primul hah' al acestei fantezii, *Ages in Chaos*, a fost publicat în 1952.)

Poate fi interesant de observat în treacăt că Velikovsky folosește apropierea de Marte pentru a explica care este poate cea mai uimitoare presupunere științifică din toate timpurile. În *Călătoriile lui Gulliver*, Swift menționează întâmplător că astronomii din Laputa au descoperit că Marte avea doi sateliți. Marte are două luni, dar nu au fost observate decât 156 de ani mai târziu. Au trecut 100 de ani până când un telescop a fost făcut suficient de mare chiar și pentru a vedea lunile! Mai mult, predicția lui Swift despre perioadele lor de revoluție corespunde îndeaproape cu perioadele lor reale. Una dintre luni, Phobos, ocolește Marte în aceeași direcție în care se rotește planeta, dar numai într-o treime din timp, astfel încât pare să răsară în vest și să apune în est. Acesta este singurul corp cunoscut din univers care se învârtă în jurul unui corp central *mai repede* decât se rotește corpul central, dar și acest fapt este inclus în scurta descriere a lui Swift! În opinia lui Velikovsky, Swift și-a obținut informațiile din manuscrise antice pe care le-a dat întâmplător și care se bazau pe observații reale ale lunilor într-un moment în care Marte era aproape de pământ. Doctorul crede că acesta a fost motivul pentru care mitologia greacă avea carul lui Marte tras de doi cai - cei doi cai, de altfel, pentru care lunile au fost numite mai târziu.

De-a lungul *Lumii în coliziune*, dovezile lui Velikovsky pentru teoriile sale constau aproape în întregime din legende despre care crede că reflectă amintirile catastrofelor antice. Sarcina de a aduna o astfel de colecție este mult mai ușoară decât s-ar putea presupune. Legende sunt greu de datat și aproape orice tip imaginabil de miracol al naturii este probabil să apară undeva în folclorul variat al unei culturi. Tot ce trebuie să faci este să pieptănești cu atenție literatura mitologică, să copiezi poveștile potrivite și să le ignori pe celelalte. Chiar și așa, înregistrările antice nu reușesc adesea să ajungă la satisfacția lui Velikovsky. Când acesta este cazul, el pune tăcerea pe seama „amneziei colective”.

Deși *Worlds in Collision* nu mai este luată în serios, este uimitor câți dintre cei care au recenzat cartea au fost prinși neprevăzuți. John J. O'Neill, editor științific al *New York Herald Tribune*, a descris lucrarea ca „o bucată magnifică de cercetare academică”. Horace Kallen, co-fondator al Noii Școli de Cercetare Socială și un educator distins, a scris: „Vigoarea imaginației științifice, îndrăzneala construcției și gama de investigații și informații mă umple de admirație”. Gordon Atwater, la acea vreme președinte și curator al Planetariului Hayden din New York City, a declarat că „teoriile prezentate de Dr. Velikovsky sunt unice și ar trebui prezentate lumii științei pentru ca fundamentul științei moderne să poată fi reexaminat”. Ted Thackrey, editorul *New York Compass*, a sugerat că descoperirile lui Velikovsky „l-ar putea clasa în istoria contemporană și viitoare cu Galileo, Newton, Planck, Kepler, Darwin, Einstein...” Cartea a fost susținută cu entuziasm și de Clifton Fadiman și Fulton Oursler.

Dr. Velikovsky este un exemplu aproape perfect de manual de pseudo-om de știință — autodidact în subiectele despre care își face majoritatea speculațiilor, lucrând în totală izolare de colegii de știință, motivat de o puternică constrângere de a apăra dogmele ținute din alte motive decât cele științifice și cu o convingere de neclintit în valoarea revoluționară a operei sale și a criticilor.

Doctorul s-a născut în Rusia în 1895. După ce a rătăcit prin Europa și Orientul Mijlociu, a urmat școli pe ici pe colo, a obținut un doctorat la Universitatea din Moscova și s-a stabilit în Palestina ca medic generalist. Mai târziu a devenit psihanalist, studiind pentru o scurtă perioadă sub Wilhelm Stekel la Viena. (Pentru o mostră din scrisul doctorului ca analist, vezi articolul său despre visele lui Freud în *Psychoanalytic Review*, octombrie 1941.) În 1939, și-a adus soția și cele două fiice la New York. În următorii nouă ani, pentru a-și cita propriile cuvinte, zilnic „a deschis și închis biblioteca de la Universitatea Columbia”. Probabil că aici și-a făcut cercetările asupra cometelor.

Velikovsky este un bărbat înalt, ușor aplecat, cu părul argintiu, cu trăsături ascuțite, maniere fermecătoare și un mod persuasiv de a vorbi. Atitudinea lui față de cei care nu sunt de acord cu el este una de politețe dezarmantă. „Dacă nu aș fi fost instruit psihanalitic”, a spus el unui reporter, „aș fi avut câteva cuvinte dure de spus criticilor mei”. El este convins, desigur, că toți marii oameni de știință ai lumii refuză să-i accepte opera nu pentru că îi văd greșelile, ci pentru că le este

frică să taie cordonul ombilical care îi leagă de ortodoxia științifică.

Că Velikovsky simte acest lucru cu tărie a fost scos în evidență în „Răspunsul la criticii mei”, publicat în *Harper's*, iunie 1951. El vorbește despre „furia extrem de neștiințifică” cu care oamenii de știință i-au salutat cartea și bate termenul de „scotoma colectivă” (unghi orb) pentru incapacitatea lor de a o citi corect. El are puține speranțe în acceptarea teoriilor sale de către generația mai veche de savanți care „au un interes personal în teoriile ortodoxe” și „sunt în cea mai mare parte incapabili psihologic să reînvețe”. El se uită la generația mai tânără, ale cărei minți sunt mai flexibile, pentru revendicarea finală.

Răspunsul lui Velikovsky este urmat de un articol al profesorului John Stewart, un fizician astronom la Princeton. La criticile devastatoare ale profesorului Stewart, Velikovsky scrie o scurtă respingere. Orice persoană familiarizată cu știința modernă va găsi cele două articole ale doctorului împodobite de evaziune. De exemplu, Stewart subliniază că nicio lege cunoscută a gravitației și a mișcării nu poate explica capacitatea cometei lui Velikovsky de a opri rotirea pământului sau de a-l porni din nou sau de capacitatea lui Marte de a propulsa Venus pe orbita ei actuală. Velikovsky are un răspuns simplu la toate acestea. El inventează forțe electromagnetice capabile să facă exact ceea ce vrea el să facă. Nu există nicio dovadă științifică pentru puterile acestor forțe. Ele îndeplinesc aceeași funcție pentru Velikovsky pe care le-au servit-o pentru Cyrus Teed legile optice curioase. Ei explică inexplicabilul. Dar omul de știință pustnic este atât de convins că toată lumea are prejudecăți, în afară de el însuși, încât poate – cu fața dreaptă – să se chinuie „ortodocșii” pentru că refuză să recunoască aceste energii imaginare! „Reticența de a recunoaște existența forțelor electrice și magnetice în sfera cerească”, scrie doctorul, „... este în pericol de a deveni o dogmă, chemată să protejeze învățăturile existente în mecanica cerească”.

Sub scrisul priceput al lui Velikovsky și sub torentul de presupuse fapte, referințe, note de subsol și citate strânse din hibernarea lui de nouă ani în biblioteca Columbia se află o premisă emoțională clară, deși rar afirmată. „În primăvara anului 1940”, ne spune el, „am venit la ideea că în zilele Exodului, după cum se vede din multe pasaje din Scripturi, a avut loc o mare catastrofă fizică...”. Vechiul Testament este scriptura sacră atât pentru fundamentalism, cât și pentru iudaismul tradițional; iar teoriile lui Velikovsky, ca și cele ale lui Voliva, nu sunt altceva decât raționalizări ale credințelor susținute anterior. Desigur, doctorul bun este mult mai învățat și mai sofisticat decât bietul Voliva, așa că fanteziile lui sunt mult mai puțin evidente.

Dacă Velikovsky ar fi fost primul care a dezvoltat o teorie a catastrofei cauzate de comete, cartea sa ar avea cel puțin meritul de a deschide un nou câmp pentru explorarea pseudostiințifică. Din păcate, chiar și acest lucru îi este refuzat. A avut doi predecesori distinși, cu vederi remarcabil de asemănătoare. Fiecare și-a susținut cazul cu aceleași mituri și povești de folclor culese de medic și fiecare și-a prezentat teoria în armonie cu aceleași texte din Vechiul Testament.

William Whiston, un cleric și matematician britanic (i-a succedat lui Newton ca profesor de matematică la Cambridge) și-a publicat *Noua Teorie a Pământului* în 1696. Până atunci, devenise clar pentru toată lumea că pământul este rotund. Teologii au găsit o abundență de pasaje din Biblie care păreau să sugereze un pământ rotund. Chiar și textele care fuseseră folosite anterior pentru a dovedi planeitatea – cum ar fi „Cel ce stă pe cercul pământului” (Isaia 40:22) – erau acum percepute ca fiind descrieri ale unui glob. Viziunea newtoniană asupra lumii era în aer și a existat o dorință de înțeles de a o încadra cât mai bine în versetele biblice.

Potrivit lui Whiston, „haosul” original a fost coada unei comete gigantice. „Și pământul era fără formă și gol; și întunericul era pe fața adâncului.” Din acest haos, pământul, planetele și lunile lor au luat formă. Orbitale erau cercuri perfecte. Pământul și-a făcut călătoria în jurul Soarelui în exact 360 de zile, iar luna a înconjurat Pământul în treizeci de zile. Pământul, însă, nu s-a învățat la început pe axa sa, așa că „zilele” creației aveau de fapt o lungime de un an. Abia când Adam și Eva au mâncat fructul interzis, forța cometei a început să se rotească pământul. Atmosfera pământului în aceste timpuri timpurii era caldă și limpede. Umiditatea era atât de fin distribuită încât nu se putea forma niciun curcubeu.

Vineri, 28 noiembrie 2349 î.Hr., o altă cometă „sub conducerea Providenței Divine” a vizitat pământul ca instrument al lui Dumnezeu pentru pedepsirea unei lumi rele. Vaporii de apă din

coada cometei s-au condensat și au căzut pe pământ timp de patruzeci de zile și nopți. Din fericire, Noah a reușit să-și salveze familia și o navă plină de animale de la distrugere. Orbita Pământului a fost aruncată într-o formă eliptică, măbind anul până la lungimea actuală. A avut loc o încetinire a rotației pământului. La început, Whiston a crezut că acest lucru se datorează în întregime inerției cantității mari de apă dobândite de pământ, dar în edițiile ulterioare ale cărții, el a decis că și forțele magnetice au jucat un rol. În cele din urmă, cerul s-a limpezit, a apărut pentru prima dată un curcubeu, iar apa s-a scurs încet în „intestinele” pământului. Toate acestea sunt elaborate în detaliu matematic, cu o abundență de diagrame și note de subsol învățate în limba greacă. Zeci de legende din diferite culturi sunt citate pentru a susține relatarea biblică.

Climatul opiniei științifice din Anglia secolului al XVII-lea era atât de favorabil ortodoxiei protestante și cunoștințelor de astronomie și geologie în stadii atât de rudimentare, încât lucrarea lui Whiston a fost bine primită de colegii săi. Marele Newton și filozoful englez John Locke, au lăudat cartea foarte mult. Prin urmare, nu trebuie să ne gândim la Whiston ca un pseudo-om de știință în aceeași măsură ca susținătorii de mai târziu ai teoriilor cataclismelor cauzate de comete. După vremea lui Whiston, ideea că cometele răătăcioare au fost responsabile de mari catastrofe terestre a continuat să dezvolte imaginația pseudo-oamenilor de știință. Cu toate acestea, abia în 1882, aceste speculații au primit o întorsătură cu adevărat nouă. Acesta a fost anul în care un irlandez din Minnesota pe nume Ignatius Donnelly a publicat o lucrare senzațională numită *Ragnarok*.

Donnelly a fost una dintre cele mai colorate personalități politice ale Americii. Deși nu avea pregătire universitară, a câștigat admiterea devreme în barou și nu a trecut mult până când părerile sale înflăcărare de oratorie și reformă agricolă l-au făcut locotenent-gubernator al Minnesota. Atunci avea doar douăzeci și opt de ani. Patru ani mai târziu a fost ales congressman al SUA, iar mai târziu senator de stat. Reformator cu tendințe radicale, ani de zile a editat un ziar săptămânal numit *Anti-Monopolistul*. Romanul său, *Doctor Huguet*, a fost o pledoarie emoționantă pentru toleranța rasială, iar un al doilea roman, *Columna lui Cezar*, a fost prima fantezie americană „Nu se poate întâmpla aici”. Șocat de corupția politică din statul său natal, el și-a imaginat în scene înfiorătoare apariția unui fascism din secolul al XX-lea. Romanul a fost lăudat cu căldură de Hawthorne și s-a vândut în peste un milion de exemplare. Când Donnelly a murit în 1901, el a fost candidatul populist la vicepreședinte.

Donnelly a fost supranumit Prințul US Cranks. De obicei, pseudo-om de știință este obsedat de un singur subiect central, dar Donnelly a fost obsedat de trei: existența Atlantidei, un mesaj cifrat ascuns în piesele lui Shakespeare (demonstrând că au fost scrise de Francis Bacon) și efectele catastrofale asupra pământului unei comete în vizită. Într-un capitol ulterior ne vom uita la *Atlantida lui. Marea Criptogramă și Cifrul din piese* nu intră în domeniul nostru de aplicare. Aici ne vom ocupa doar de *Ragnarok*.

D. Appleton and Company a scos cartea și a fost un succes imediat la publicul larg. Oamenii de știință au ignorat-o, dar recenziile din reviste populare au fost favorabile. Observați cât de remarcabil de asemănătoare sunt aceste fragmente cu pasaje citate anterior din recenziile operei lui Velikovsky. „Este o întreprindere îndrăznească”, a declarat un critic, „și însăși îndrăzneala ei îi conferă o fascinație deosebită. Gama vastă a anchetei și multitudinea de martori, de orice vârstă și climat, pe care autorul îi trece în recenzie, oferă cititorului o senzație cu totul nouă...”. Un alt recenzent a comentat: „*Ragnarok* furnizează o nouă teorie... coerentă în toate părțile sale, plauzibilă, care nu se opune niciunei dintre învățăturile științei moderne și susținută în mod curios de tradițiile omenirii. Dacă teoria este adevărată, ea va... revoluționa știința actuală a geologiei”.

Cuvântul „Ragnarok” provine dintr-o veche legendă scandinavă și înseamnă „ploaie de praf”. Donnelly dedică două sute de pagini mituri din întreaga lume care povestesc despre acest eveniment catastrofal timpuriu despre care crede că a fost cauzat de o cometă gigantică. S-a aruncat brusc pe pământ, cu . zgomote îngrozitoare ale lumii, tunete dincolo de toate tunetele pământeste, hohote, urlete și șuierate, care au zguduit globul. . . o furtună de pietre și pietriș și praf de lut. . . nivelarea văilor, ruperea și măcinarea dealurilor, schimbând întregul aspect al globului locuibil. . . prin gropile de moloz se zăresc monstrul strălucitor și arzător; în timp ce prin toate și

peste toate este o căldură nepământească. .

După ce cometa a trecut și marile incendii s-au potolit, o Eră a Întunericului s-a instalat peste lume și a început Epoca de Gheață. Donnelly a respins complet teoria, larg acceptată de geologia timpului său, potrivit căreia depozitele de „till” – argilă nestratificată și pietriș găsite ici și colo pe glob – au fost produse de ghețarii în mișcare. Au venit în schimb, a argumentat el, din praful înghețat al cozii cometei. Orașele înfloritoare au fost demolate de convulsia pământului. Cartea lui Iov, povestea Sodomei și Gomora și alte povești din Vechiul Testament sunt amintiri ale acestui eveniment. Despre miracolul lui Iosua el scrie:

Și chiar și acel eveniment minunat, atât de mult batjocorit de gândirea modernă, oprirea soarelui la porunca lui Iosua, poate fi, până la urmă, o reminiscență a catastrofei. ... În legendele americane, citim că soarele stătea pe loc, iar Ovidiu ne spune că „s-a pierdut o zi”. Cine poate spune ce circumstanțe au însoțit un eveniment suficient de mare pentru a sparge globul însuși în fisuri imense? Este cel puțin, un fapt curios, că în Iosua (Capitolul X) oprirea soarelui a fost însoțită de o cădere de pietre din cer prin care au fost ucise mulțimi.

Donnelly, reformatorul, nu a putut rezista tentației de a-și închide cartea cu o explozie la plutocrație. Adresându-se lui „Dives” – omul bogat – el a implorat: „Lărgiți-vă inima. Puneți-vă intelectul la lucru pentru a reajusta valorile muncii și pentru a crește capacitatea de producție a Naturii, astfel încât belșug și fericire, lumină și speranță să locuiască în fiecare inimă... Și dintr-o astfel de lume Dumnezeu va alunga cometele cu marele său braț drept, iar îngerii o vor slăbi.”

Este greu de spus cât de mult a crezut Donnelly în afirmațiile științifice pe care le-a expus în cartea sa. Era o notă de șarlatan în jurul lui și poate că *Ragnarok* a fost scris în primul rând pentru a câștiga atenția publicului și bani. În orice caz, opiniile astronomice și geologice au avansat cu mult dincolo de zilele lui Whiston, așa că cometa lui a șuierat de oamenii de știință fără nicio notificare oficială.

La doisprezece ani după moartea lui Donnelly, un inginer minier vienez, Hans Horbiger, în colaborare cu un astronom amator, și-a publicat monumentalul său *Glazial-Kosmogonie, de 790 de pagini*. Este unul dintre marii clasici din istoria științei crackpot – plin de fotografii și diagrame elaborate, plin de temeinicia științei germane și de la început până la sfârșit, total lipsit de valoare. Este aproape ca și cum germanii, atât de superiori în majoritatea domeniilor de învățare științifică, au refuzat să fie depășiți chiar și în domeniul pseudoștiinței.

Când a apărut pentru prima dată cartea lui Horbiger, a provocat furie din partea astronomilor germani, dar în atmosfera mistică, anti-intelectuală a mișcării naziste în ascensiune, teoriile sale fantastice au dobândit în curând milioane de adepți fanatici. Cultul a devenit cunoscut prin abrevierea WEL, inițialele lui *Welt-Eis-Lehre* (Teoria gheții cosmice) – un termen folosit de Horbiger pentru a descrie doctrina sa.

Potrivit lui Willy Ley, autoritatea rachetă care locuia în Germania la acea vreme, WEL funcționa aproape ca un partid politic. A emis pliante, postere și pliante publicitare. Zeci de cărți populare au fost tipărite care descriu părerile sale, iar cultul a menținut o revistă lunară numită *The Key to World Events*. Discipolii au participat adesea la întâlniri științifice, relatează Ley (într-un articol, „Pseudo-Science in Naziland,” *Astounding Science Fiction*, mai, 1947), pentru a-l întrerupe pe vorbitor cu strigăte de „Oferă ortodoxia astronomică! Dă-ne Horbiger!”

Paranoia maestrului nu era bine ascunsă. Într-o scrisoare către Ley, el a scris: „... ori crezi în mine și înveți, ori trebuie să fii tratat ca un dușman”. „Dușmanii” săi au inclus, desigur, toți astronomii de frunte ai lumii. Inginerul de la Viena era convins că i-au respins opiniile numai pentru că nu era un astrofizician recunoscut.

Lunii, nu cometele, l-au fascinat pe Horbiger. Înainte ca Pământul să captureze Luna, luna sa actuală, a avut cel puțin șase anterioare și poate mai multe. Toate răsturnările geologice pe care Donnelly le-a pus pe seama cometelor, pseudo-om de știință austriac le-a dat vina pe acești foști sateliți.

Principalul dintre sateliții academici capturați de Horbiger a fost un student britanic la mitologie, Hans Schindler Bellamy. După ce Horbiger a murit în 1931, Bellamy a scris relatarea definitivă în limba engleză despre WEL, susținând-o cu peste 500 de legende extrase din folclorul lumii. Intitulată *Moons, Myths, and Man*, cartea a fost publicată pentru prima dată de firma londoneză Faber and Faber. Harper a scos o ediție americană în 1936, iar în anul următor Faber și Faber au publicat-o din nou în formă revizuită. În principal din această lucrare este trasă următoarea scurtă prezentare a WEL.

Spațiul, potrivit lui Horbiger, este umplut cu hidrogen rarefiat. Oferă suficientă rezistență planetelor și lunilor pentru a le face să se miște în spirale lente spre corpul central. În cele din urmă, toate planetele vor cădea în soare. Ocazional, planetele mici, în călătoria lor în spirală spre interior, sunt „capturate” de planete mai mari și devin luni. Bellamy este interesat în principal de ultima lună dinaintea Lunii, deoarece omul a existat în timpul ciclului său de naștere și moarte și astfel a reușit să transmită sub formă de legende o înregistrare foarte precisă a ceea ce a avut loc. Miturile sunt, spune el, un fel de „istorie fosilă”. Studiul lor este „o nouă știință a culturii pre-lunare”.

Luna terțiară, așa cum o numește Bellamy, era puțin mai mică decât cea actuală. Pe măsură ce se apropia de pământ, se mișca din ce în ce mai repede în jurul lui. Oceanele au fost atrase într-o „maree de centură” – o centură înaltă și îngustă lângă ecuator. Restul pământului a intrat într-o epocă glaciară. Pentru a scăpa de îngheț, bărbații au migrat în „refugiile insulare” sau în zonele muntoase înalte de pe ambele părți ale centurii – Mexic, Tibet, munții abisinieni, Meseta boliviană. Uriașă ca înfățișare, luna a înconjurat în curând pământul de șase ori pe zi, eclipsând soarele de trei ori și ea însăși a fost ștearsă de trei ori de umbra pământului. Suprafața sa cu sămburi semăna cu solzi și a dat naștere unor legende despre dragoni și monștri zburători. Era „Diavolul” folclorului ebraico-creștin.

În cele din urmă, atracția pământului a devenit mai mare decât coeziunea care ține luna împreună. A început să se destrame. Un strat gros de gheață de la suprafața sa s-a crăpat și s-a topit, provocând ploi mari și grindină gigantică. Apoi a venit un torent de stânci când luna s-a dezintegrat complet. Pământul fusese răsucit din formă de monstr.

Acum a revenit în formă sferică cu cutremure violente și acțiune vulcanică intensă. „Marea centurii” s-a revărsat peste pământ. Acesta a fost Potopul lui Noe și baza altor mituri ale unui mare potop. Pe ici pe colo, însă, indivizii au reușit să scape. Bellamy scrie:

Nu fără tandrețe, părăsim acest capitol despre Arve. Pasajul din Geneza a apelat întotdeauna la imaginația noastră; când eram tineri, la școala de duminică era un text preferat; iar când am crescut și ne-am îndoit, din lipsă de o explicație mitologică simplă, multe dintre afirmațiile obscure ale Bibliei, acesta a rămas unul dintre pasajele principale despre care credeam că s-ar putea baza pe fapte. Și, într-adevăr, la sfârșitul Eonului Terțiar, s-au aruncat pe valurile potopului multe chivoți, leagănul unei noi rase. . . Noi înșine putem fi descendenți dintr-unul dintre acești eroi ai potopului – cu excepția cazului în care strămoșii noștri și-au găsit refugiu pe vreun vârf de munte sau au scăpat în alt mod.

Legende ucigătorilor de dragoni și luptele zeilor împotriva monștrilor reflectă distrugerea satelitelui. O perioadă de climă calmă și blândă a coborât pe lumea fără lună. Miturile paradisului amintesc de această epocă. S-a încheiat când Luna, luna noastră actuală, a fost capturată. Captura a trimis pământul în noi paroxisme de cutremur. Axa s-a deplasat, polii au înghețat, continentul Atlantida a fost scufundat și a început perioada geologică cuaternară.

Bellamy calculează că capturarea lui Luna a avut loc acum aproximativ 13.500 de ani. Nu numai că avem mituri care o descriu, dar există și amintiri rasiale îngropate în subconștientul nostru. „Când eram băiat”, scrie el, „deseori visam viu la o lună mare... strălucitor de strălucitor și atât de aproape, încât credeam că aproape că pot să-i ating suprafața. Se mișca repede prin ceruri. Deodată își schimba aspectul și, aproape exploziv, izbucnește în fragmente, care, totuși, nu cădeau imediat și mă vor rostogoli imediat sub pământ. — și m-aș trezi cu sentimentul rău pe care îl are

cineva după un coșmar teribil.”

Mai târziu, când a aruncat prima sa privire la lună printr-un telescop, a găsit suprafața marcată cu buzunare, îngrijorător de familiară. În 1921, a făcut cunoștință cu teoria lui Horbiger și, spre surprinderea sa, l-a găsit pe scriitorul austriac descriindu-și visul. „Din acel moment am încercat adesea să-mi convingă subconștientul să-mi ofere o altă performanță a visului meu cosmologic, dar în zadar. Eforturile mele mentale trebuie să fi șocat acea celulă care reproduce această amintire a unei epoci moarte. Sau, poate, găsirea unei soluții complet satisfăcătoare la acea imagine a visului făcuse inutilă repetarea ei ulterioară.”

Printre multe alte cărți ale lui Bellamy, două sunt suficient de ciudate pentru a merita menționate. *Cartea Apocalipsei este istorie* este un comentariu asupra Apocalipsei pentru a pune capăt tuturor comentariilor. El consideră viziunea Sfântului Ioan ca o înregistrare faptică a sfârșitului epocii terțiare! Un comentariu la *Geneza*, intitulat *În Dumnezeu începutului*, adoptă o abordare similară. *Geneza* este relatarea, nu a creației, ci a recreerii după ultima catastrofă. El are o interpretare inedită a poveștii despre formarea Evei din coasta lui Adam. Reflectă amintirea unei nașteri precoce prin cezariană, care a implicat o eroină a potopului. Cumva mitul a greșit sexul!

Luna noastră actuală, potrivit lui Horbiger, se îndreaptă acum spre noi. Un strat de gheață de 140 de mile grosime îi înconjoară suprafața. Straturi similare de gheață învăluie Mercur, Venus și Marte. Pe Marte, marea înghețată se extinde la 250 de mile în jos. Crăpăturile din această gheață ne apar drept „canale” marțiane. Calea Lactee este un inel de blocuri de gheață gigantice. Când cineva i-a reamintit lui Horbiger că fotografiile au dovedit că Calea Lactee este formată din miliarde de stele, răspunsul lui a fost clar și direct. Amprente, a spus el, au fost falsificate.

Blocurile gigantice de gheață, de asemenea, spiralează spre centrul sistemului solar. Când cineva cade la soare, provoacă o pată solară. Gheața se vaporizează imediat și norul este aruncat în spațiu unde îngheață într-o pulbere cosmică fină. Această gheață este cea care acoperă toate planetele, cu excepția pământului. Din motive prea complexe pentru a fi abordate aici, gheața cosmică nu face decât să producă nori cirruși înalți și ocazional o furtună de grindină violentă.

„A culege defecte în această teorie”, scrie Willy Ley, „este la fel de ușor – și la fel de plăcut – ca și a aduna gândaci japonezi dintr-un pat de flori infestat”. Dar astronomii germani au încetat să râdă când cultul a început să crească. Atât de succes au avut membrii în combinarea WEL cu filozofia politică nazistă, încât Ministerul Propagandei a fost obligat să afirme, „se poate fi un bun național-socialist fără a crede în WEL”. Din literatura cultului, Ley citează următoarele afirmații:

„Strămoșii noștri nordici s-au întărit în gheață și zăpadă; credința în Gheața Mondială este, prin urmare, moștenirea naturală a omului nordic”.

„Așa cum era nevoie de un copil al culturii austriece – Hitler! – care să-i pună pe politicienii evrei în locul lor, tot așa avea nevoie de un austriac care să curețe lumea de știința evreiască”.

„Führer-ul, prin chiar viața sa, a dovedit cât de mult un așa-zis „amator” poate fi superior auto-proficienților profesioniști; avea nevoie de un alt „amator” pentru a ne oferi o înțelegere completă a universului.”

Pasajele de mai sus dezvăluie cu o claritate oribilă cât de ușor găsește paranoia Maestrului ecouri receptive în impulsurile paranoice ale discipolilor fanatici.

Este interesant de observat că în cartea lui Velikovsky nu se menționează teoria rivală a lui Horbiger sau documentația folclorică ingenioasă a lui Bellamy, totuși adepții doctorului sunt cu mult depășiți numeric de credincioșii în WEL. În Germania și Anglia de astăzi, poate avea încă mai mult de un milion de adepți. Institutul Horbiger continuă să înflorească în Reich. O filială din Anglia este ocupată să producă cărți, pamflete și periodice. „Dovada finală a teoriei”, se arată într-un pliant recent din Londra, „așteaptă încheierea primului zbor interplanetar de succes, o chestiune de care Institutul este foarte interesat”.

Doctrinile pseudoștiințifice, precum sectele religioase, sunt greu de ucis. A fost nevoie de zborul lui Byrd peste Polul Nord pentru a da o lovitură mortală „găurii lui Symmes”. Poate că teoria gheții cosmice va găsi discipoli până când prima navă spațială aterizează pe suprafața craterizată a unei luni fără gheață.

CAPITOLUL 4

Forteanii

Mai devreme sau mai târziu în această carte, va trebui să ne înțelegem cu Charles Fort. Deoarece Fort și-a îndreptat cea mai grea artilerie spre astronomi și a oferit imaginației sale cea mai liberă stăpânire propunând vederi neortodoxe despre ceruri, acesta pare locul potrivit pentru a-l prezenta.

Charles Hoy Fort s-a născut în Albany, New York, în 1874. În copilărie, interesul său pentru știință l-a determinat să colecteze minerale și insecte și, ocazional, să îndese o pasăre. Nu a mers niciodată la facultate. După ce a lucrat o perioadă ca reporter și și-a încercat mâna la un roman (*Outcast Manufacturers*, 1909) și câteva povestiri (pe care Theodore Dreiser le-a publicat în revista lui Smith's), Fort a intrat într-o mică moștenire imobiliară. Acest venit l-a eliberat pentru o perioadă aproape incredibilă de cercetare privată. În restul de douăzeci și șase de ani ai vieții sale, a cercetat cu atenție reviste și ziare vechi, luând note despre fiecare întâmplare misterioasă care nu se potrivea cu noțiunile științifice consacrate. Cea mai mare parte a acestei lucrări a fost realizată la British Museum. Mai târziu s-a întors la New York, unde a locuit în Bronx împreună cu soția sa, Anna, și și-a continuat studiile la Biblioteca Publică din New York.

Fort era un bărbat mare, timid, asemănător unui urs, cu o mustață maro de morsa și ochelari groși. Apartamentul lui era plin de cutii de pantofi pline de note și decupaje. Pe pereți erau înrămate exemplare de păianjeni și fluturi, iar sub un pahar, el ținea o bucată de material murdar, asemănător azbestului, care căzuse din cer. Pentru recreere, a jucat un joc solitaire pe care l-a inventat numit „super dame”. A implicat o mie de oameni pe o tablă imensă de câteva mii de pătrate. Soția lui, conform romancierului Tiffany Thayer, nu a înțeles niciodată ce se petrecea în mintea soțului ei și „nu a citit niciodată cărțile lui sau alte cărți”.

Fort avea doar doi prieteni — Dreiser și Thayer. Convinși că Fort era un geniu, Dreiser a fost cel care și-a convins editorul să scoată la iveală prima dintre cele patru cărți ale lui Fort, *The Book of the Damned*. Prin „blestat”, Fort a înțeles toate acele opinii care sunt excluse de știința dogmatică — „sufletele pierdute” ale datelor. Misiunea lui autoproclamată a fost „nedamnarea” acestor date. Cartea a fost scrisă într-un stil curios, fără suflare. Uneori, s-a spart în pasaje de înțelepciune profundă, umor înalt și fraze frumoase.

A doua carte a lui Fort, *New Lands*, a fost publicată în 1923, cu o introducere de Booth Tarkington. Până atunci, un număr de scriitori americani au devenit fascinați de atacul hilar al lui Fort asupra a ceea ce el numea „articolul preotesc” științific. În 1931, Thayer i-a adunat pe scriitori pentru un banchet istoric la Savoy Plaza, ocazie cu care s-a născut Societatea Forteană. Fondatorii au inclus, pe lângă Dreiser și Thayer, lumini literare precum Alexander Woollcott, Tarkington, Ben Hecht, Burton Rascoe și John Cowper Powys.

A treia carte a lui Fort s-a intitulat *Lo! „Iată! A fost sugestia mea”,* scrie Thayer, „pentru că în text astronomii calculează pentru totdeauna și apoi arată spre cer, unde își dau seama că ar trebui să fie o stea nouă sau ceva de genul acesta și spun „Iată!” — și nu există nimic de văzut unde arată. Fort a fost de acord cu *Lo!* la prima audiere.” *Wild Talents*, ultima carte a lui Fort, a fost publicată la câteva săptămâni după moartea sa în 1932.

În 1937, pe cheltuiala sa, Tiffany Thayer a început să publice revista *Fortean Society*, numită acum *Doubt*. Fort îi dorise lui Thayer treizeci și două de cutii cu note inedite (un gest care l-a infuriat pe Dreiser) și unul dintre scopurile revistei este să retipărească aceste note. Porțiuni dintre ele apar în fiecare număr. Scopul principal al revistei este, totuși, să-i jeneze pe oamenii de știință cât mai mult posibil prin tipărirea unor știri pe care nu le pot explica sau a poveștilor neplăcute despre oamenii de știință înșiși. Astfel, când un astronom britanic a căzut de pe telescop cu o ocazie, *Doubt* a publicat relatări vesele despre accident. Aceste știri sunt trimise lui Thayer de „corespondenții” consacrați din Fortean, precum George Christian Bump din Chicago și de cititorii revistei.

O broșură emisă de Societate își definește scopurile după cum urmează:

Societatea Fortean este o asociație internațională de filozofi – adică de bărbați și femei care nu ar trăi altfel dacă nu ar exista legi; a bărbaților și femeilor al căror comportament nu este o succesiune de smucituri reflexe cauzate de condiționare, ci mai degrabă rezultatul unei cerebrații sau al unei capricii mistice proprii... .. Eminentii oameni de știință, fizicieni și medici sunt membri - la fel chiropracticieni, spiritualiști și creștini - chiar și un preot catolic. . .

Societatea oferă adăpost pentru cauzele pierdute, dintre care majoritatea — dar pentru simpatia noastră — ar putea dispărea destul de mult... Mulți adepți ai unui pământ plat sunt membri, anti-vivisecționiști, anti-vaccinioniști, anti-Wasserman-testeri și oameni care încă cred că dezarmarea națiunilor ar fi un lucru bun...

Acești membri îmbrățișează singura „doctrină” pe care o are forteanismul, aceea a judecății suspendate, a acceptării temporare și a întrebării eterne. . .

În multe privințe, Societatea Fortean seamănă cu cultul Sherlock Holmes al neregularilor de pe Baker Street. Așa cum neregularității păstrează pretenția elaborată că Holmes era o persoană reală, tot așa și Forteanii păstrează pretenția elaborată că speculațiile sălbatice ale lui Fort sunt la fel de probabil să fie adevărate precum „prospecul stabilit” (frază lui Fort) a științei acceptate. În fond, Societatea este o glumă gigantică, dar Thayer și majoritatea membrilor par să o ia foarte în serios, iar o parte din glumă constă în a se enerva atunci când cineva sugerează că este o glumă. Toată corespondența forteană, de altfel, este datată de un calendar de treisprezece luni, anul „unu” fiind 1931. . . data dăruirii de fondare. A treisprezecea lună a fost, desigur, numită „Fort”.

Înainte de a examina atitudinea lui Fort față de știință și de a ajunge la o concluzie despre aceasta, poate că ar fi mai bine să aruncăm o privire asupra cosmologiei sale unice.

Fort avea o neîncredere pasională în astronomi. Prima jumătate a *New Lands* este preocupată aproape în întregime de a demonstra că toți astronomii sunt niște poticniri, mai răi decât astrologii în ceea ce privește prezicerea evenimentelor, făcând toate descoperirile lor majore din întâmplare și ascunzând cu înțelepciune publicului neîncrederea de bază a „științei lor medievale”.

„Au calculat orbitele lui Uranus”, scrie Fort. "S-a dus în altă parte. Au explicat. Au mai calculat ceva. Au continuat să explice și să calculeze, an de an, iar planeta Uranus a continuat să meargă în altă parte." În cele din urmă, pentru a salva fața, au decis că o altă planetă îl „perturba” pe Uranus. În următorii cincizeci de ani și-au îndreptat telescoapele spre diferite locuri ale cerului până când, din întâmplare, l-au găsit pe Neptun. Acum Neptun are mișcări imprevizibile. Dacă astronomii sunt la fel de buni pe cât cred ei, a provocat Fort, lăsați-i să găsească o altă planetă dincolo de Neptun. Din păcate, acest lucru a fost scris înainte ca Pluto să fie descoperit în 1930, dar Fort a avut încă ultimul răs. Pluto s-a dovedit a fi mult mai mic decât se așteptau astronomii.

Fort nu a elaborat o cosmologie în detaliu. Dar el a oferit o serie de sugestii pe care le-a considerat că nu sunt mai absurde decât sistemul solar al astronomilor, „... un lucru lovit care mișună prin spațiu, șocant sistemele sănătoase și capabile la minte, cu rănilor de pe soare, lunile sale îngrozitoare, civilizațiile sale care sunt toate izbucnite de științe; un lepros ceresc, întinzându-și întinderi de aur în sisteme de aur.

Pământul, a sugerat Fort, este relativ staționar. „Poate că se rotește, dar într-o perioadă de un an. La fel ca toți ceilalți, am propriile mele noțiuni despre ceea ce constituie rezonabilitatea și aceasta este ideea mea de compromis”. El răspunde în detaliu la „dovezile” tradiționale, precum pendulul Foucault, ale rotației zilnice a pământului.

Pentru a explica mișcarea stelelor în jurul pământului, Fort a presupus că pământul este înconjurat de o înveliș opac, nu foarte departe. Stelele sunt găuri în cochilie prin care strălucește lumina. Poate că sclipirea se datorează unei „tremurări” a acestei carapace. Carcasa nu este rigidă. „Pot exista vârtejuri locale în cea mai rigidă substanță și astfel stelele sau porii s-ar putea învârti unul în jurul celuilalt. Din când în când meteorii stropesc prin porțiuni gelatinoase ale cochiliei, desprinzând bulgări de substanță pe măsură ce trec. Fort a colectat înregistrări cu sute de ocazii în care o substanță asemănătoare juleului a căzut din cer. „Cred, însumi, că ar fi absurd să spun că tot cerul este gelatinos: pare mai acceptabil că doar anumite zone sunt”.

Nebuloasele, a sugerat Fort, sunt pete strălucitoare pe coajă. Nebuloasele întunecate sunt pete opace. Unele pot fi proiecții care „atârnă ca super-stalactite într-o peșteră vastă și globulară”. Una dintre ele, cunoscută sub numele de nebuloasa cap de cal, „se remarcă, ca un refuz vast și îmbufnat de a se amesteca într-o frenezie de confetti fosforescente. Este o întuneric cu aspect solid, cum ar fi, într-o noapte electorală, clădirea Woolworth ar fi, dacă republicană, iar restul Broadway-ului ar fi isteric cu o sărbătoare democratică”.

„Poate exista civilizații în tărmurile stelelor”, a scris Fort în *Lo!*, „sau se poate ca, în concavitatea unei învelișuri înstelate, regiuni vaste și locuibile să fi fost ținute în rezervă pentru colonizarea de pe acest pământ”. Iată viziunea poetică a lui Fort despre viitoarea călătorie în spațiu:

A sosit momentul
Vine sloganul — *Skyward ho!*

Călătoriile spre stele. Fluxuri de aventurieri — și știrile filmului — agenți de presă și interviuri — și cineva pe cale să navigheze spre Lyra reduce cheltuielile, anunțând ce marcă de țigări va lua cu el...

Caravele cu aripi — și avioanele acoperite ale cerului — și scriitori de plângeri către ziare: acest deversare de sticle de lapte și mai rău de la expediții este un scandal. Noi comete sunt urmărite de pe acest pământ — trenuri lungi de călători către stele, când noaptea își aprind luminile. Apar noi constelații — orașele ținuturilor stelelor.

Și apoi banalitatea tuturor.

Tururi efectuate personal în Taur și Orion. Vacante de vara în pragul Vega.

„Tatăl meu îmi povestește vremuri în care oamenii înainte de a merge pe lună își făceau testamentele”. „La fel, era ceva liniștit în cerurile acelea vechi. Mă deranjează să mă uit la toate semnele alea de ruj, săpun și costume de baie.”

Undeva plutind deasupra, a declarat Fort, este o Marea Super-Sargasso, cu o insulă în ea pe care a numit-o Genesistrine. Din aceste regiuni provin diversele obiecte și viețuitoare care cad adesea pe pământ.

Fort a strâns mii de înregistrări despre ploi misterioase de viermi, pești, păsări moarte, cărămizi, obiecte din piatră și fier manufacturat, ploi colorate, broaște mici (a fost nedumerit de faptul că nu a existat niciodată o înregistrare a mormolocilor care cădeau) și periwinkles. Cele mai multe dintre aceste lucruri sunt acumulări de gunoaie aruncate în Marea Super-Sargasso de pe pământ sau de pe alte planete, recent sau cu eoni în urmă.

Există cazuri bine autentificate de ploi roșii. Explicația convențională este că praful de culoare roșatică se amestecă cu apa. Dar Fort avea explicații mai bune:

Râuri de sânge care înveșează mările albuminoase, sau o compoziție asemănătoare unui ou în incubajia căreia pământul este un centru local de dezvoltare — că există super-artere de sânge în Geneza-trigon: că apusurile sunt conștiința lor: că ele luminează uneori cerul cu lumini boreale. . .

Sau că întregul nostru sistem solar este un lucru viu: că ploaiele de sânge pe acest pământ sunt hemoragiile sale interne—

Sau imense viețuitoare pe cer, așa cum sunt vaste viețuitoare în oceane -

Sau ceva special: un moment special: un loc special. Un lucru de dimensiunea

Podul Brooklyn. E viu în spațiul cosmic — ceva de dimensiunea Central Park îl ucide —

Picură.

Charles Fort a avut alte o mie de teorii la fel de colorate și înainte ca cartea să fie terminată, vom avea ocazia să ne referim la multe dintre ele. Dar acum trebuie să decidem exact ce să facem din speculațiile sale supărătoare. Fort a fost un umorist sau a fost un prost? Au fost cărțile lui, așa cum le-a numit Hecht, o „glusă mare” sau a crezut cu adevărat în teoriile pe care le-a avansat?

Tiffany Thayer, care ar trebui să știe, a dat un răspuns clar în introducerea sa la ediția din 1941 într-un singur volum a celor patru cărți ale lui Fort. „În calitate de intim al bărbatului de-a lungul

unei perioade de ani, permiteți-mi să vă asigur că nu credea nimic de acest gen... Charles Fort nu era în niciun caz un idiot. El nu credea nici măcar un fir de păr din oricare dintre „ipotezele” sale uimitoare – așa cum orice adult sensibil trebuie să vadă din textul însuși.

Mai devreme, în același eseu, Thayer scrie că Fort „... a răs burtă în fiecare mână de mașină de scris... a hohotit la subiectul său, a răs la pretențiile practicanților săi serioși, a chicotit din cauza erorilor lor, a urlat din cauza inconsecvențelor lor, a chicotit la cititorii săi, și-a râns la corespondenții săi, a zâmbit la recenziile sale, a zâmbit pentru afacerile sale. cărțile lui și a devenit amuzant pe cheltuiala mea când a văzut că de fapt organizez Societatea Forteană.

„... Charles Fort a avut cel mai magnific „simț al umorului” care a făcut viața suportabilă vreodată unui om gânditor. Nu uita niciodată asta în timp ce îl citești. Dacă o faci, te va păcăli. Te va face să țopăi uneori, dar — pe măsură ce îți crește holera — amintește-ți că o face intenționat și că tocmai când îi fierbi capul în sus, el o să te frângă.

În acest moment, s-ar putea întreba de ce, dacă Fort nu credea în teoriile sale, a petrecut douăzeci și șase de ani pe astfel de „sarcini minore” – așa cum le-a descris odată – de a trece prin douăzeci și cinci de ani de la *London Daily Mail*? Răspunsul este că în spatele nebuniei lui Fort se ascunde mai mult decât se vede ochiul.

Fort era un hegelian. În ultimă analiză, existența – nu universul pe care îl observăm, ci tot ceea ce există – este o unitate. Există o „unitate de bază”, o „legătură inter-continuu” care ține totul împreună. „Cred că toți suntem insecte și șoareci”, a scris el, „și suntem doar expresii diferite ale unei brânzeturi all-inclusive”. Fort nu era un om religios, dar a recunoscut că totalitatea lucrurilor ar putea fi un organism cu inteligență. Nu a fost nici un rău în a-l numi Dumnezeu. „Poate că el, sau acesta, salivează comete și provoacă cutremure...”

Există, deci, o realitate și un adevăr final. Dar *pentru noi*, gândacii mici și șoarecii, există doar luminile sparte, adevărurile pe jumătate și realitățile fantomă. Totul este într-o „stare de a fi cu cratime”. Fort nu s-a săturat de adjective precum „real-ireal”, „probabil-improbabil”, „bun-rău”, „material-imaterial”, „solubil-insolubil” și așa mai departe. Pentru că totul este continuu cu orice altceva, este imposibil să trasăm o linie între adevăr și ficțiune. Dacă știința încearcă să accepte lucrurile roșii și să excludă galbenul, atunci unde va pune portocaliu? În mod asemănător, nimic nu este „inclus” de știință care să nu conțină eroare și nici nu există ceva „condamnat” de știință care să nu conțină un oarecare adevăr.

Meditația asupra acestei continuități a tuturor lucrurilor l-a determinat pe Fort spre scepticism cu o răzbunare. La fel ca scepticii greci antici care trăiau după motto-ul „nu mai mult” – adică o credință „nu este mai adevărată” decât alta – Fort nu a acceptat nimic. „Secera lui Leu”, a scris el, „... strălucește ca un mare semn de întrebare pe cer... Dumnezeu știe care este răspunsul la orice”. Din nou: „Nu cred nimic. M-am închis departe de stâncile și înțelepciunile veacurilor și de așa-numiții mari învățători ai tuturor timpurilor, și poate din cauza acelei izolări am primit ospitalități bizare. Am închis ușa de la intrare asupra lui Hristos și Einstein, iar la ușa din spate întind o mână primitoare broaștelor mici și bigarcilor”.

Fort putea scrie: „Nu cred nimic al meu din ceea ce am scris vreodată”, dar lucrul important de reținut este că nici el nu a crezut nimic din ce citise vreodată. „În mod evident, ofer totul din această carte ca ficțiune”, a spus el în *Wild Talents*, dar s-a grăbit să adauge că era ficțiune în același sens ca *Principia lui Newton*, *Originea speciilor* a lui Darwin, teoreme matematice și fiecare istorie tipărită a Statelor Unite!

Fort se îndoia de tot, inclusiv de propriile sale speculații. Când admiratorii săi mai înțelepți insistă că el nu a fost inamicul științei despre care era reputat că este, ci doar dușmanul oamenilor de știință care uită caracterul efemer al tuturor cunoașterii, ei subliniază aspectul sănătos și sănătos al forteanismului. Este adevărat că nicio teorie științifică nu este mai presus de orice îndoială. Este adevărat că toate „faptele” științifice sunt supuse unor revizuri nesfârșite pe măsură ce noi „date” sunt descoperite. Niciun om de știință demn de acest nume nu crede altfel. Dar este și adevărat că teoriilor științifice li se pot da grade ridicate sau scăzute de confirmare. Fort a fost orb la acest fapt elementar – sau s-a prefăcut că este orb la el – și această orbire este partea falsă și nesănătoasă a forteanismului. Dacă un neregular de pe Baker Street ar începe să creadă că Sherlock Holmes chiar

există, toată distracția bună ar dispărea. În mod asemănător, atunci când un Fortean crede serios că toate teoriile științifice sunt la fel de absurde, tot umorul bogat al Societății lasă loc unui batjocor ignorant.

Fort însuși a recunoscut că, deși toate lucrurile sunt continue, există și *discontinuitate*. El a exprimat-o într-un mod caracteristic. Este imposibil, a spus el, să spunem dacă anumite forme microscopice de viață sunt animale sau vegetale, dar asta nu înseamnă că nu putem face distincția între astfel de extreme precum un hipopotam și o violetă. — Nimeni... nu i-ar trimite cuiva o grămadă de hipopotami ca semn de respect. Se pare că lui Fort nu i-a trecut niciodată prin minte că odată ce acest lucru este acordat, devine posibil să tragă o linie similară între o teorie care are un grad ridicat de adevăr probabil și o teorie de un grad extrem de scăzut.

Merită să intri în această chestiune în detaliu, deoarece are o influență importantă asupra tuturor lucrurilor din această carte. Dacă nu putem face distincția între adevăr și eroare, între știință și pseudoștiință, atunci această lucrare ar fi putut la fel de bine să fi fost scrisă despre oameni precum Newton și Darwin. Un fortean bun ar trebui să spună: „Desigur!” Dar adevărul evident este că *putem* face distincția. Desigur, există multe tipuri de cazuri de frontieră, cum ar fi portocaliul dintre galben și roșu - cazuri în care nu putem spune cu siguranță dacă o teorie este respectabilă sau ponosită, sănătoasă sau nebună. Dar când luăm în considerare extremele, precum hipopotam și violeta, putem distinge între valoarea științifică a lucrării lui Einstein și contribuțiile unui Velikovsky. Putem admite că Einstein ar putea greși și că există o posibilitate vagă (*foarte vagă*) ca Velikovsky să aibă dreptate, dar extremele continuumului sunt atât de mari încât suntem îndreptățiți să-l etichetăm pe unul ca om de știință și pe celălalt ca pseudo-om de știință.

Fort însuși trebuie să fi știut că această linie putea fi trasă. El explică cu atenție într-una dintre cărțile sale de ce l-a neglijat pe Moș Crăciun. „Sunt special în chestiunea datelor sau a presupuselor date”, scrie el. „Și nu am găsit nicio înregistrare, sau presupusă înregistrare, despre urme misterioase de pași în zăpadă, pe acoperișurile caselor, care să conducă la coșuri...”. Lipsa datelor, deci, trebuie să fi avut o influență asupra probabilității ca Moș Crăciun să existe, iar Fort a fost dispus să-l „exclue” pe Moș Crăciun pe această bază.

Și există și secțiunea hilară din *Wild Talents* în care Fort respinge relatarea din ziar despre un câine care spunea „Bună dimineța!” apoi a dispărut într-un vapor subțire, verzui. Nu vorbirea era cea care îl deranja pe Fort – avea multe decupaje despre animale vorbitoare. Era dispariția în vaporii subțiri și verzui. „Nu mă poți păcăli cu povestea aia cu câini”, spune el. Dar el explică că el doar trage linie pentru că toată lumea trebuie să tragă linii undeva. A avut grijă să nu spună că linia era justificată în termeni de adevăr și eroare.

Poate că îl luăm pe Fort prea în serios și cădem doar într-o altă capcană a lui. Era departe de a fi un om ignorant, iar discuțiile sale despre subiecte precum „principiul incertitudinii” din teoria cuantică modernă indică o înțelegere fermă a subiectului. Opoziția față de ideea că electronii se mișcă „aleatoriu” nu este la modă în acest moment. Cu toate acestea, glumele lui Fort sunt în armonie cu criticile mai tehnice ale lui Einstein și Bertrand Russell! Chiar și atunci când Fort a făcut o dezgustă științifică, așa cum a făcut ocazional, este greu de știut dacă a făcut-o în mod deliberat sau fără să știe mai bine.

În mod curios, Fort nu era interesat de science fiction. Nu există niciun indiciu că a citit un rând din el. Poate că asta explică de ce speculațiile sale, deși amuzante, nu sunt deosebit de ingenioase. Învelișul său rotativ de stele, de exemplu, este o construcție extrem de plictisitoare și, de fapt, fusese propusă anterior de o manivela italiană. Se spune adesea că Fort a avut o influență puternică asupra science-fiction-ului modern, dar acest lucru pare o exagerare. Este adevărat că aproximativ o duzină de romane și zeci de povestiri s-au bazat pe ideile sale, dar aceste lucrări sunt mai mult de „poveste ciudată” decât științifico-fantastică. Câțiva termeni Fortean precum „teleportare” au devenit o proprietate de bază științifico-fantezie, dar, în general, ideile lui s-au dovedit prea banale pentru a servi drept trucuri utile pentru poveste. Dreiser a încercat odată să-l convingă pe HG Wells că în scrierile lui Fort există material științifico-fantastic, dar fără succes. Wells nu a considerat niciodată speculațiile lui Fort ca fiind mai mult decât niște gunoaie științifice amuzante.

De ce Societatea Fortean continuă să existe este greu de înțeles. Dacă am trăi într-o epocă în

care majoritatea cetățenilor aveau o înțelegere clară a științei, ar putea avea sens să păstrăm o organizație care să le reamintească oamenilor de știință limitările lor. Revistele de astrologie de pe standuri și vânzările cărților lui Velikovsky sunt suficiente mementouri despre cât de departe suntem de o astfel de vârstă.

Totul a fost foarte amuzant în 1931. Acum, revista Societății, *Doubt*, a devenit o prelungire tristă a unei glume care ar fi trebuit să fie îngropată cu Fort. Nu face altceva decât să scandeze clișeele Fortean, să raporteze știri nefaste și să imprime notele absolut lipsite de valoare pe care Fort le-a lăsat lui Thayer. Deosebit de inacceptabile, și complet lipsite de umor, sunt atacurile recente asupra amigdalectomiilor (pe motiv că acestea provoacă poliomiелita) și vivisecție, ca să nu mai vorbim de injectarea frecventă a prejudecăților politice ale redactorului în știri.

Chiar și „oamenii de știință” promovați de Societate sunt, în cea mai mare parte, plictisiți și neinspirati. Generalul-maior Alfred Wilkes Drayson, de exemplu, are un rang de onoare în rândul Forteanilor, al doilea după Fort însuși. Drayson a fost profesor la Academia Militară Regală, Woolwich, Anglia, în ultima parte a secolului trecut, care a explicat epoca glaciară a Pământului în termeni de înclinare a axei pământului.

„Ipoteza Drayson” a avut o vogă în Anglia, mai ales în rândul militarilor. Drayson a publicat o serie de cărți și pamflete, cu cheltuială personală considerabilă, și a fost extrem de amar cu privire la opoziția astronomiei ortodoxe față de opiniile sale. Un membru al Societății Fortean, regretatul astrolog Alfred H. Bailey, a publicat *The Drayson Problem* în 1922 — o carte vândută în prezent de Societate, în cazul improbabil în care ați dori să explorați teoria generalului-maior. (Alte referințe valoroase despre Drayson includ *Draysonia*, 1911, de amiralul Sir Algernon FR de Horsey și câteva broșuri ale maiorului RA Marriott.)

În ultimii ani, la nivelurile de învățământ de vârf, a existat o tendință forțeană minoră, dar observabilă. Se datorează, probabil, în parte, unei renașteri a ortodoxiei religioase și, în parte, poate, resentimentelor împotriva bombei atomice. Cea mai subtilă manifestare a sa este în anumite secțiuni ale Mișcării Marii Cărți Hutchins-Adler. Nimic oficial, bineînțeles, dar dacă cunoașteți mulți educatori de Great Books veți fi frapat de faptul că cei mai mulți dintre ei consideră oamenii de știință, în general, ca pe o mulțime de proști. Prost, adică spre deosebire de profesorii de arte liberale și, în special, de profesorii activi în munca Great Books.

„Clasicile” științei retipărite în setul de cincizeci și patru de volume Hutchins-Adler din *Great Books of the Western World*, 1952, sunt atât de datați și adesea atât de tehnici, încât nu au aproape nicio valoare pentru niciun cititor, cu excepția unui specialist în istoria științei. După cum I. Bernard Cohen, profesor asistent de istoria științei, Harvard, a formulat-o într-o recenzie a setului (*Saturday Review*, 20 septembrie 1952), „„Marile cărți” de știință din această colecție au doar un fel de valoare arheologică: nu numai că sunt omise zone întregi precum geologia, dar aproape toate curentele majore de gândire științifică din ultimele două secole nu sunt reprezentate și nu sunt reprezentate de o jumătate de secole”.

La St. John's College, Annapolis, unde părerile educaționale ale lui Robert Hutchins au fost practicate cu cel mai mare succes, ei fac, este adevărat, o mare agitație despre știință. Catalogul școlii se laudă că sunt necesare mai multe lucrări de matematică și de laborator decât la orice altă facultate și există chiar o listă pretențioasă a tuturor pieselor de aparate folosite de elev, până la articole precum busola, șubletele și rigla. Dar atât de puternic este accentul pus pe punctele importante din istoria trecută a științei, încât a mai rămas puțin timp pentru a dobândi o înțelegere solidă a opiniei științifice actuale.

Anthony Standen, un chimist britanic (acum cetățean american), a făcut o lovitură mult mediatizată la „scientism” în 1950 cu o carte numită *Science Is a Sacred Cow*. Standen predase la St. John's din 1942 până în 1946, o experiență care, conform *Lumea Catolică* (feb. 1950), „a dus în cele din urmă la convertirea lui la Biserica”.

Ca grup, consideră Standen, oamenii de știință moderni sunt siguri, aroganți, îngâmfați și nu chiar atât de deștepți pe cât cred ei. Se presupune că educatorii concediați cu zelul clasic — precum Mortimer Adler și Robert Hutchins — sunt oameni modesti și modesti. John Dewey este muștrat pentru că a sugerat că viitorul civilizației depinde de răspândirea perspectivei științifice. Nu ne-a

spus Hilaire Belloc că, cu cât știința devine mai răspândită, cu atât lumea devine mai rău? (Vom arunca o privire asupra cunoștințelor lui Belloc despre știință în capitolul 11.)

Există bătaia familiară a tobelor pentru Aristotel. Filosoful grec a avut dreptate până la urmă când a spus că un corp greu cade mai repede decât unul ușor, deoarece rezistența aerului are un efect mai mic asupra celui greu, așa că de ce să-i acordăm atâta credit lui Galilei? În plus, Galileo nu și-a lăsat deloc cele două greutateți din Turnul înclinat din Pisa. Era un alt turn. Standen nu ne spune că Aristotel a folosit exemplul căderii corpului ca parte a unei dovezi cu ochi de cocoș că nu ar putea exista un vid.

„Primul scop al științei”, ne informează Standen, „este acela de a învăța despre Dumnezeu și de a-L admira prin lucrarea mâinilor Sale”. Oamenii de științe sociale sunt suficient de proști încât să creadă că pot dezvolta o știință a eticii fără o teologie. Oamenii de știință în domeniul biologiei încearcă să ne facă să credem că evoluția se desfășoară în etape lente, în timp ce, de fapt, există motive la fel de bune pentru a crede că s-ar fi putut trece prin salturi. (Standen nu-și dezvoltă motivul ascuns aici. Dacă evoluția sare, atunci omul poate avea un suflet separat în istorie de sufletul animalului.) Când un biolog scoate o prostie, cum ar fi părerea că scopul de bază al vieții animalelor este confortul, „răspunsul necesar și suficient la aceasta este „Flapdoodle”. ”

„Trebuie să urmărim cu atenție oamenii de știință”, conchide el, „pentru a vedea că ei nu pun nimic peste noi”. Charles Fort și-a exprimat același gând astfel: „... dacă nimeni nu ridică privirea sau verifică ceea ce ne spun astronomii, sunt liberi să ne spună orice vrea să ne spună”.

Știința „este marea vacă sacră a timpului nostru”, scrie Standen. Dacă oamenii de știință ar avea doar simțul umorului în privința asta, și-ar da seama cât de răs este pentru ei să se închine în fața lui. Se bănuiește, însă, că oamenii de știință ar fi mai amuzați de o vacă menționată de Fort. Pe 25 mai 1899, *Toronto Globe* a povestit o poveste despre o vacă care a născut doi miei și un vițel.

„Nu știu cum va lovi toate mințile”, a comentat Fort, „dar pentru mintea unui biolog standardizat, nu aș fi cu mult mai absurd dacă aș spune despre un elefant care a produs două biciclete și un pui de elefant”.

Bun vechi Fort!

Skyward ho!

CAPITOLUL 5

Farfurii zburătoare

CHARLES FORT a murit în 1932, cu cincisprezece ani înainte să înceapă nebunia farfuriilor zburătoare. Păcat că nu a trăit pentru a fi martor la această manie de masă, pentru că, în multe privințe, a fost un triumf al forteanismului pur. Pe cer se văd obiecte misterioase. Eludă toate explicațiile „oficiale” și „științifice”. Ipotezele Wild Fortean sunt inventate pentru a le explica și discutate serios de omul de pe stradă, precum și de autori și editori aparent inteligenți. După cum vom vedea mai târziu, Fort însuși a adunat sute de decupaje de presă despre lumini și obiecte misterioase de pe cer și a speculat pe larg cu privire la originea lor extraterestră. Dar mai întâi, să facem o cronică pe scurt a evenimentelor majore din istoria iluziei farfurii zburătoare.

Totul a început marți, 24 iunie 1947. Kenneth Arnold, proprietarul unei companii de aprovizionare cu controlul incendiilor din Boise, Idaho, își pilota avionul privat deasupra Munților Cascade din Washington. Arnold este un tip frumos și athletic (fostul final de fotbal din Dakota de Nord) în vârstă de treizeci de ani, care își folosește avionul pentru a-și distribui echipamentul de stingere a incendiilor. În timp ce se apropia de Muntele Rainier, nouă obiecte circulare, în formă de lanț în diagonală și care se mișcau cu viteză mare, au trecut la douăzeci și cinci de mile de avionul său. El a estimat dimensiunea lor ca fiind puțin mai mică decât un DC-4 care s-a întâmplat

să fie și pe cer. Ei au zburat, a scris el mai târziu, „ca și cum ar fi legați între ele”, ocolind înăuntru și ieșind din vârfurile înalte ale munților cu „mișcări răsturnate, neregulate”.

La Pendleton, Oregon, Arnold a spus unui reporter că obiectele „zburau ca o farfurie dacă le-ai sări peste apă”. A doua zi, serviciile de televiziune au acoperit națiunea cu povestea, folosind cuvântul „farfurioară” pentru a descrie obiectele. De fapt, declarația inițială a lui Arnold nu spunea că obiectele aveau formă de farfurie. Dar cuvântul a prins, iar mania era în curs de desfășurare. Ziarele din toată țara erau pline de telefoane de la oameni entuziasmați care văzuseră „farfurioare” peste fermele, orașele și orașele lor. Cele mai multe dintre aceste povestiri au fost tipărite și puse pe fire fără verificare sau deloc. Dacă observatorul nu folosea cuvântul „farfurioară”, ziarul local sau reprezentantul serviciului de presă îl introducea, iar dacă povestea nu menționa „farfurioară”, ziarul care l-au primit erau probabil să folosească cuvântul în titlurile lor. În câteva săptămâni, au fost raportate farfurii din fiecare stat din Uniune, precum și din Canada, Australia, Anglia și Iran.

Ocazional, obiectele din cer de alte forme au apărut în știri. Erau bile de foc, conuri de înghețată, capace zburătoare, gogoși și o ambarcațiune fără aripi, în formă de trabuc, cu șiruri de ferestre luminate, echipament lung portocaliu-roșu și flăcări albastre dansând de-a lungul burticii. David Lawrence, în *US News*, a dezvăluit că farfuriile erau avioane secrete americane, „o combinație de elicopter și un avion rapid cu reacție”. Walter Winchell avea informații din interior că platourile ciudate erau din Rusia. Andrei Gromyko, într-o rară explozie de încredere, a dezvăluit că posibil farfuriile provin de la un aruncător de discuri sovietic care nu-și cunoștea puterea.

Trei militari și-au pierdut viața investigând farfuriile. Prima tragedie a avut loc la scurt timp după observarea inițială. Un raport a ajuns la Arnold că o ambarcațiune ciudată în formă de gogoasă a vărsat cantități mari de rocă asemănătoare lavei pe insula Maury, la câteva mile de coastă, lângă Tacoma, Washington. Arnold a zburat la Tacoma pentru a investiga. Pe drum, de altfel, a zărit un alt grup de vreo douăzeci și cinci de farfurioare mici (de două sau trei picioare în diametru), de culoarea chihlimbarului.

Întregul episod din Maury Island s-a dovedit mai târziu a fi o farsă planificată în mod elaborat de doi bărbați din Tacoma care sperau să vândă firul fals unei reviste de aventuri. Ambii bărbați au făcut în cele din urmă o mărturisire completă. Arnold, însă, a fost complet absorbit de farsă, iar apelul său telefonic către Air Force Intelligence, la Hamilton Field, California, a adus doi ofițeri la fața locului. La întoarcere, motorul stâng al bombardierului B-25 pe care îl zburau a izbucnit în flăcări. Doi bărbați înrolați și ei în avion s-au parașut în siguranță după ce li s-a ordonat să sară. Unsprezece minute mai târziu, avionul s-a prăbușit și ambii ofițeri au fost uciși.

Potrivit mai multor relatări cu zgomot și gafe ale lui Arnold despre toate acestea, avionul transporta o cutie de fulgi de porumb plină cu mostre de lavă misterioasă. În epavă nu a fost găsită nicio urmă a cutiei. „Au fost amândoi acești oameni morți cu mult înainte ca avionul lor să se prăbușească și acesta este motivul pentru care avionul lor era sub control puțin sau deloc?” întreabă Arnold. În toate scrierile sale despre farfurioare, el trădează această suspiciune a forțelor misterioase și a conspirațiilor care îi zădărnicesc eforturile de a ajunge la adevărul real. A doua tragedie a fost poate cel mai dramatic eveniment din istoria maniei farfurioarelor. S-a întâmplat în ianuarie 1948, la baza Forțelor Aeriene de lângă Fort Knox, Kentucky. Un obiect rotund, alb, reperat pe cer, a fost urmărit de căpitanul Thomas F. Mantell, Jr., într-un avion de luptă P-51. Obiectul s-a ridicat rapid. Mantell a urmat-o până la 18.000 de picioare, apoi a transmis prin radio la sol: „Mergând la 20.000 de picioare. Dacă nu mai aproape, voi abandona urmărirea”. Acesta a fost ultimul mesaj de la el. Se pare că s-a stins la mare altitudine și, după ce a ajuns la aproximativ 30.000 de picioare, avionul a intrat într-o scufundare fatală.

La început, forțele militare au dat deoparte mania farfurioarelor zburătoare ca iluzie în masă, dar după ce rapoartele au crescut la proporții vaste, Forțele Aeriene au înființat un „Project Saucer” pentru a face o investigație atentă. După cincisprezece luni, au raportat că nu au găsit nicio dovadă care să nu poată fi explicată ca farse, iluzii sau interpretări greșite ale baloanelor și ale altor obiecte familiare din cer. Mai târziu, președintele Truman a emis și o negare oficială că armata lucra la orice tip de ambarcațiune aeropurtată care corespundea descrierilor farfurii.

În februarie 1951, Biroul de Cercetări Navale a distribuit un raport de zece pagini despre

baloanele uriașe ale Marinei, folosite pentru cercetarea cu raze cosmice. Raportul a subliniat în detaliu ușurința cu care aceste pungi gigantice de plastic – o sută de picioare în diametru – ar putea fi confundate cu discuri zburătoare. Baloanele ating o înălțime de 100.000 de picioare și sunt adesea suportate de vânturile Jetstream la viteze de peste 200 de mile pe oră. Dacă observatorul ghicește că balonul este mai departe decât este, atunci, desigur, estimările vitezei pot fi incredibil de mari.

La distanță, un balon își pierde în întregime aspectul sferic tridimensional. În aspectul unui disc. De dedesubt, instrumentele care atârnă sub centrul balonului pot fi ușor confundate cu o „găură”, dând discului forma unei gogoși. Dacă este privit din lateral, discul pare să zboare pe muchie, ca o roată care rulează.

Cu ajutorul unui telescop sau binoclu, planeitatea unui balon este mult mărită din cauza unei iluzii optice curioase. Un telescop nu prezintă o imagine a obiectului așa cum ar părea dacă ai fi mai aproape de el. În schimb, ia imaginea, exact așa cum apare în depărtare, și o mărește pentru ochi. *Se pare că ești mai aproape de el*, dar perspectiva pe care ar avea-o în mod normal dacă ai fi atât de aproape nu este prezentă deloc. Ca rezultat, un obiect globular văzut cu un telescop arată remarcabil ca o placă. Dacă te-ai uitat vreodată prin binoclu la mașinile care vin spre tine pe o autostradă lungă, îți poți aminti cât de ciudate și plate par mașinile.

În plus, compoziția plastică a unui balon cu cârlig oferă o suprafață care pare foarte metalică în lumina soarelui reflectată. Majoritatea rapoartelor despre farfurii descriu discurile ca fiind de culoare argintie. La apus, baloanele pot străluci pe cer timp de treizeci de minute după ce pământul s-a întunecat. „Dacă imaginația îți crește”, a spus comunicatul Marinei, „reflexia luminii dintr-o

parte poate impresiona tu ca strălucirea unui motor atomic. Vârful cozii pline de instrumente a balonului te poate impresiona ca evacuare. Razele soarelui pot acoperi punga de plastic cu o strălucire de foc.”

Primele skyhooks au fost trimise în 1947, anul în care au fost raportate pentru prima dată farfuriile zburătoare. Descrierea inițială a lui Arnold a ceea ce a văzut deasupra Munților Cascade se potrivește remarcabil de bine cu ceea ce ar fi de așteptat să vadă dacă ar fi zburat lângă un grup de baloane de plastic mai mici folosite adesea în locul celui mare. El a estimat dimensiunea lor ca fiind mai mică decât un avion și distanța la aproximativ douăzeci și cinci de mile – sau de două ori lungimea insulei Manhattan. La această distanță ar fi fost niște pete pe cer și, din moment ce Arnold le vedea cu ochi liber, nu putem avea încredere în presupunerile lui cu privire la dimensiunea, forma, distanța sau viteza lor reală. Estimările vitezei presupun o cunoaștere exactă a distanței, iar aceasta, la rândul său, nu poate fi măsurată decât dacă dimensiunea exactă este cunoscută.

În mod similar, toate detaliile morții nefericite a căpitanului Mantell sugerează că urmărirea un cârlig. Mai mult, se știe că un astfel de balon se afla în zonă în ziua în care a făcut urcarea fatală. Chiar și descrierile a câteva sute de mici „farfurioare” care au navigat peste Farmington, New Mexico, la 17 martie 1950, citeau ca descrieri ale baloanelor – deși, desigur, nu ar fi putut fi niște cârlige. Erau albi și rotunzi. Au „fâlfâit”. Păreau să „se joace pe etichetă” unul cu celălalt pe cer.

Unul dintre puținele puncte asupra cărora toți observatorii farfuriilor zburătoare sunt de acord este că nu există zgomot. Acest lucru exclude, desigur, orice tip cunoscut de propulsie, dar este tocmai modul în care se comportă un balon. Observatorii au insistat uneori că ceea ce au văzut nu poate fi un balon, deoarece se mișca împotriva vântului. Ei uită că direcțiile vântului în stratosferă pot fi destul de diferite de direcțiile vântului de pe sol. La momentul raportului Marinei, 270 de skyhooks fuseseră eliberați din diverse locuri din Statele Unite, rămânând adesea pe cer mai mult de treizeci de ore. Frecvent, baloanele pierdute au fost de fapt urmărite în urma rapoartelor de presă despre observări de farfurii zburătoare!

După lansarea de către Marinei pe skyhooks, rapoartele despre farfuriile zburătoare au scăzut considerabil, iar bilele de foc verzi, care străbăteau cerurile din sud-vest, au atras atenția publicului. În primăvara și vara anului 1952, totuși, a avut loc un nou val de observări de farfurii, precum și o speriatură dramatică de farfurii în capitala națiunii, când sclipirile misterioase de lumină au continuat să apară și să dispară pe ecranele radarului. Mulți factori par să fie implicați în

mania farfurioarelor. Deși baloanele skyhook, singure sau în grupuri, pot reprezenta majoritatea rapoartelor de încredere, nu trebuie să uităm că multe alte tipuri de baloane călătoresc pe cer. Baloanele meteorologice poartă adesea lumini fixe sau intermitente și diverse obiecte metalice de formă. Baloanele cu țință radar urmăresc ținte mari din folie de aluminiu. Rachetele ghidate și aeronavele experimentale cu un design neobișnuit pot explica, de asemenea, unele dintre observările farfurii.

În plus, trebuie luate în considerare un zeci de iluzii posibile care decurg din observațiile greșite ale avioanelor, păsărilor zburătoare, planetei Venus, reflexiile luminilor pe nori și fenomene similare. Teoria conform căreia discurile sunt miraje produse de condiții meteorologice neobișnuite a fost avansată de Donald H. Menzel, profesor de astrofizică la Harvard, și va fi susținută de acesta într-o viitoare carte, *The Truth About Flying Saucers*. În mod normal, astfel de iluzii ar fi rare, dar sub presiunea isteriei în masă ușoare, ele cresc foarte mult ca număr și, desigur, sunt mai probabil să fie raportate. Chiar și delirurile fără o cauză externă pot fi induse în mintea nevroticilor dacă există o credință publică puternică cu care iluziile pot fi identificate.

În sfârșit, sunt minciunile și semiminciunile. S-ar putea scrie o carte despre farfuriile zburătoare comise în ultimii ani de farsori, cei care caută publicitate și psihotici. Din păcate, expunerea farsei ajunge rareori din urmă cu povestea originală.

Și mai greu de dezvăluit sunt semiminciunile - conturi care au o bază de fapt, dar care pot fi extrem de exagerate. De exemplu, un observator vede un balon, dar este convins că este o farfurie. Alții sunt sceptici și asta îl irită. Așa că pentru a-i convinge, adaugă detalii, sau exagerează ceea ce a văzut. El poate face acest lucru fără să-și dea seama și mai târziu să-și amintească episodul nu așa cum l-a văzut, ci așa cum a adăugat la el în dorința sa de a se convinge pe sine și pe alții. Aceasta este o defecțiune umană bine-cunoscută și nu există niciun motiv să presupunem că nu ar putea fi implicată în sute de așa-numite observații de farfurii.

Este posibil, desigur, să existe un tip de aeronave experimentale care să semene cu un disc și să zboare fără sunet, care este încă în mod oficial top-secret. Dar acest lucru pare extrem de puțin probabil. Informațiile disponibile acum despre baloanele cu raze cosmice, împreună cu factorii menționați mai sus, sunt suficiente pentru a explica tot ceea ce s-a întâmplat. Negăturile oficiale ale armatei și ale președintelui au caracterul autenticității. Desigur, va fi întotdeauna imposibil să dovedești că *nu a existat niciodată* o farfurie zburătoare. Credincioșii în platourile evazive sunt probabil să existe de zeci de ani. Dar există toate motivele acum să ne așteptăm ca mania farfurioarelor să rămână în istorie ca doar un exemplu în plus de amăgire în masă.

În acest moment, cititorul se poate întreba: „Ce au toate acestea de-a face cu pseudo-știința?” Răspunsul este: foarte puțin dacă nu ar fi faptul că s-a dezvoltat o credință larg răspândită că farfuriile zburătoare nu sunt doar reale, ci sunt nave spațiale dintr-o altă lume. Acest punct de vedere a fost exploatat în numeroase articole de reviste și trei cărți cartonate publicate de prese de renume.

Prima revistă care a promovat teoria extraplanetară a fost *Fate*, o pulpă de buzunar specializată în articole despre telepatie, spiritism și alte subiecte oculte. Editorul este Raymond Palmer, care a editat anterior o revistă de science-fiction numită *Amazing Stories*. În calitate de editor al acestei reviste, Palmer a fost responsabil pentru cea mai mare dintre toate farsele de science-fiction. Este cunoscut sub numele de Great Shaver Mystery, ¹ și implică o serie de povești care au apărut pentru prima dată în revista lui Palmer în 1945. Poveștile au fost extinderile lui Palmer de schițe mai scurte ale unui sudor din Pennsylvania pe nume Richard Shaver. Bazându-se pe „amintirile sale rasiale”, Shaver a descris în detaliu activitățile unei rase de degenerați, numite „deros”, care trăiesc în caverne uriașe de sub suprafața pământului. Prin intermediul telepatiei și razelor secrete, deros sunt responsabili pentru majoritatea catastrofelor pământului - războaie, incendii, prăbușiri de avioane, epave și căderi nervoase. Ce sa întâmplat cu judecătorul Crater? A fost răpit de deros! Monștrii au furat chiar și o copie de pe biroul lui Palmer!

Poveștile lui Shaver au fost prezentate ca un fapt solid și atât de convingător încât mii de cititori naivi au fost, și probabil încă sunt, captați de ei. Mai mulți fani adulți de science-fiction, care s-au opus eticii lui Palmer în difuzarea acestei serii, au declanșat în cele din urmă un astfel de protest

încât editorul *Amazing* a ordonat uciderea poveștilor. Cea mai recentă lucrare a lui Shaver, distribuită de Palmer, atârna farfuriile pe o rasă de titani (maestrii originali ai derosului) care au fugit în spațiul cosmic acum două sute de secole și se întorc acum.

Prin urmare, nu este meritul lui Arnold că primul său articol despre farfurii zburătoare — intitulat „*I Did See the Flying Disks*” — a apărut în primul număr al revistei *Fate*, Spring, 1948. În plus, Palmer a anunțat recent o carte tipărită în mod privat despre farfurii, care va fi în curând la vânzare pentru cinci dolari, pe care a scris-o în colaborare cu Arn.

Arnold a contribuit cu alte câteva piese la *Fate*. „Phantom Lights in Nevada” (Toamna, 1948) este despre discuri ciudate de lumină roșie sau galbenă, văzute îmbrățișând pământul noaptea în Oregon Canyon Ranch, lângă McDermott, Nevada. „Peste cincizeci dintre ciobanii din zonă au văzut luminile misterioase”, a scris el, „și s-a observat că câinii latră la ei, dovedind că sunt vizibili atât pentru animale, cât și pentru oameni”. Un alt articol de Arnold, „Are Space Visitors Here?” (Vara, 1948), descrie globuri de culoare albastru-verde-violet. Au fost văzuți de un pescar din Ontario, iar Arnold bănuiește că sunt nave spațiale de pe o altă planetă. Cea mai recentă piesă a lui, „The Real Flying Saucer”, a apărut în numărul din ianuarie 1952 al revistei *Other Worlds*, o altă revistă Palmer.

Arnold însuși a publicat și vinde cu cincizeci de cenți un pamflet de cincisprezece pagini intitulat *Farfuria zburătoare așa cum l-am văzut*. Acest pamflet, ca și farfuria, trebuie văzut pentru a fi crezut. Farsa de pe Insula Maury este luată în serios și există chiar și un desen al gogoșii uriașe care eructă rocă de lavă. Arnold dezvăluie că un reporter Tacoma care a scris despre episod a murit brusc din cauze necunoscute (se presupune că a fost ucis de bărbați farfurii). Un accident de avion pe Muntele Rainier, în care au murit treizeci și doi de pușcași marini, este, de asemenea, legat de discurile pe motiv că prăbușirea a avut loc cu puțin timp înainte de prima observare a farfurii a lui Arnold. Mai mult, în 1947, un pod suspendat de lângă Riggins, Idaho, a fost aprins în mod misterios de „ceva” de căldură atât de intensă, încât cablurile de oțel au ars ca lemnul!

Arnold acceptă raportul că o farfurie, urmărită de un pilot, a făcut manevre evazive ca răspuns la gândurile pilotului. Două pagini sunt dedicate imaginilor cu „îngerii radar” — pete albe de lumină care apar uneori pe ecranele radarului, deși legătura cu farfuriile nu este clară. Există o fotografie a unui bărbat mumificat de paisprezece centimetri înălțime, descoperită în 1932 în Munții Stâncoși și acum deținută de un bărbat din Caspar, Wyoming. Arnold crede că acest lucru dă credibilitate rapoartelor conform cărora bărbați mici au fost găsiți în farfurioare care s-au prăbușit (*Fate*, septembrie 1950, a publicat un articol al lui Ray Palmer despre această mumie). De asemenea, crede că există o legătură sinistrală între farfuriile și submarinele misterioase raportate în largul coastelor.

Este reproducă o tăietură de presă în care Arnold îi spune unui reporter: „Îmi dau seama că sunt „datele damnaților” să fac un raport despre aceste lucruri... Cine trebuie să stabilească ce este și ce nu este un fapt? Fraza citată este, desigur, a lui Fort. Arnold imprimă o serie de „date” lui Fort pe obiecte misterioase din cer și adaugă că el însuși deține o colecție de multe rapoarte similare.”²

A doua revistă care a făcut publice teoria navei spațiale a fost *True*. În numărul său din ianuarie 1950, un articol de Donald Keyhoe se deschidea după cum urmează:

True a ajuns la următoarele concluzii :

1. În ultimii 175 de ani, planeta Pământ a fost supusă unei examinări sistematice de aproape de către observatori vii inteligenți de pe o altă planetă.
2. Intensitatea acestei observații și frecvența vizitelor . . . au crescut considerabil în ultimii doi ani.

Două luni mai târziu, *True* a mai rulat o bucată pe farfurii. Scris de comandantul Robert B. McLaughlin, aflat în serviciu activ în Marina, articolul a dezvoltat teoria conform căreia platourile au fost pilotate de marțieni suficient de mici pentru a încăpea în discuri de douăzeci de inci. „Este uluitor să ne imaginăm ființe inteligente atât de mici”, a mărturisit McLaughlin, „dar nu trebuie să neglijăm nicio posibilitate”. Comandantul a speculat oarecum asupra modului de propulsie al

ambarcațiunii, ajungând la concluzia că probabil are trei seturi de motoare, folosind radiația luminoasă (de la o sursă atomică) ca presiune „împotriva unui reflector curbat puternic ecranat”.

Cel mai recent articol care argumenta teoria extraplanetară a apărut în *Life*, 7 aprilie 1952, într-o perioadă în care alte reviste și ziare aproape relegaseră discurile în limb. Este posibil ca acest articol să fi fost o cauză majoră a renașterii rapoartelor de farfurii în lunile care au urmat. Einstein a fost determinat de renaștere să emită declarația că nu avea nicio curiozitate cu privire la farfurioare, iar părintele Francis J. Connell, decanul Școlii de Teologie Sacră a Universității Catolice, a subliniat că credința catolică nu exclude posibilitatea vieții inteligente pe alte planete. „Dacă aceste presupuse ființe raționale ar poseda nemurirea corpului de care s-au bucurat cândva Adam și Eva”, a spus părintele Connell, „ar fi o prostie ca piloții noștri de superjet sau de rachetă să încerce să le împuște. Ar fi imposibil de ucis”.³

Cartea lui Donald Keyhoe, *Farfuriile zburătoare sunt reale*, a fost publicată în 1950 de Fawcett Publications, editorii *True*. Dă impresia unui efort sincer, deși naiv din punct de vedere științific, al unui jurnalist și fost pilot marin de a aduna toate informațiile pe care le poate pe această temă. El spune povestea cercetării sale cronologic, aproape ca o operă de ficțiune. Pe măsură ce progresează, vedeți suspiciunea crescândă a autorului că oficialii militari nu se joacă cu el. Treptat, ajunge la concluzia că „Project Saucer” al Forțelor Aeriene a fost înființat nu numai pentru a investiga, ci și pentru a ascunde — pentru a ascunde publicului faptul că farfuriile sunt de pe altă planetă.

„În timp ce așteptam un taxi”, scrie el, „m-am uitat la cer. Era o noapte senină de vară, fără un singur nor. Dincolo de dealul jos de la vest, puteam vedea stelele. Îmi amintesc încă că m-am gândit. *Dacă este adevărat, atunci stelele nu vor mai părea niciodată la fel*”.

Keyhoe este convins că pământul a fost sub observație periodică de către o altă planetă, sau planete, timp de cel puțin două secole. El crede că această observație a crescut în 1947 ca urmare a seriei noastre de explozii de bombe atomice care au stârnit curiozitatea oamenilor din spațiu. Vizitele lor sunt „parte a unui sondaj pe distanță lungă și vor continua pe termen nelimitat. Nicio încercare imediată de a contacta Pământul nu pare evidentă. Este posibil să existe un blocaj necunoscut în calea contactului, dar este mai probabil ca planurile oamenilor din spațiu să nu fie complete”.

Keyhoe crede că Mantell nu numai că urmărea o navă spațială, ci și că oamenii spațiali - printr-o putere necunoscută - l-au ucis pe Mantell înainte ca acesta să poată ajunge la ei. Într-un capitol anterior, el scrie: „Secretul puterii navei spațiale este mai important decât chiar și bomba cu hidrogen. Poate fi într-o zi cheia destinului lumii”.

Oricât de romantice și absurde sunt aceste speculații, ele par a fi observațiile unui om de știință prudent în comparație cu a doua dintre cele trei cărți care au fost scrise despre acest subiect. În *spatele farfuriilor zburătoare* a lui Frank Scully, publicat în 1951 de Henry Holt, este plin de atât de mulți urlatori științifici și de imaginații atât de sălbatice încât, atunci când revista *True*, septembrie 1952, a dezvăluit că este o păcăleală, nu era prea mult motiv de surpriză. Scully este editorialistul de la Hollywood pentru *Variety*. Cartea sa anterioară, *Fun in Bed*, sugerează statutul său de om de știință și gânditor.⁴

Tema majoră a cărții lui Scully este că farfuriile sunt zburate aici prin „propulsie magnetică” (oricare ar fi aceasta) de la Venus. Ei călătoresc cu viteza luminii (sau mai repede) și sunt pilotați de venusieni care sunt duplicate exacte ale pământenilor, cu excepția faptului că au o înălțime de trei picioare și au dinți complet lipsiți de carii. Un „specialist magnetic” misterios pe care îl numește „Dr. Gee” este principala sursă de informații a lui Scully.⁵ Patru farfurii au aterizat. Trei s-au prăbușit, dar al patrulea a decolat din nou. Navele prăbușite, inclusiv câteva zeci de corpuri venusiene, sunt acum studiate în laboratoare guvernamentale nedezvăluite.

Potrivit lui Scully, farfuriile sunt realizate dintr-un metal dur, dar extrem de ușor, complet necunoscut chimiștilor noștri. Toate dimensiunile navelor sunt divizibile cu nouă. Cabinele lor se învârt pe un raport de transmisie necunoscut. O navă „a sfidat toate eforturile de a pătrunde în ea, în ciuda folosirii unor burghie cu diamante în valoare de 35.000 de dolari”. Venusienii transportau

„apă grea” pentru băut și concentrau napolitane alimentare. Un radio minuscul funcționa pe principii necunoscute. Au fost găsite broșuri scrise în scriere picturală pe care experții noștri încearcă acum să le descifreze.

Toate acestea sunt bine amestecate cu o lunetă continuă împotriva administrației Truman pentru „politica sa de tăcere” asupra farfuriilor, birocrația ei greșită și eșecul său laș de a lua oamenii încredere. Dezamăgitorii farfurioarelor sunt acuzați de respectarea „liniilor de petrecere”.

A treia și cea mai recentă carte pe această temă — *Is Another World Watching?*, a lui *Gerald Heard*, Harper, 1951 — este cea mai terifiantă dintre cele trei. Însălmântător pentru că există posibilitatea foarte reală ca Heard (un mistic sincer și devotat) să creadă de fapt tot ce scrie. El este autorul multor lucrări învățate, academice în domeniile religiei, psihologiei și antropologiei, precum și a unui număr de romane de mister. După cum era de așteptat, el scrie cu mult mai mult decât Keyhoe sau Scully, citând ocazional din Shakespeare și John Stuart Mill și făcând o mare cunoștință despre corectitudine în toate raționamentele sale.

Heard crede că farfuriile provin de pe Marte. Având în vedere dimensiunea lor mică, plus viteza cu care manevrează, el ajunge la concluzia că doar o insectă ar fi suficient de mică și ar avea o piele suficient de rezistentă pentru a rezista efectului inerțial zdrobitor al întoarcerilor bruște. Acestea și alte linii de gândire îl convin că navele sunt pilotate de „super-albine” marțiane lungime de aproximativ doi centimetri și posedă o inteligență mult mai mare decât a omului. Iată descrierea lui Heard despre cum ar putea arăta aceste albine:

O creatură cu ochii ca diamantele tăiate strălucitor, cu un cap de safir, un torace de smarald, un abdomen de rubin, aripi ca opalul, picioare ca topaz — un astfel de corp ar fi demn de această super-minte. Sunt sigur că față de ea reacția noastră ar fi: „Ce diademă de bijuterii vii!” Este că ne-am simți ponosit și rușinați și poate, cu corpurile noastre moale, de culoarea chitului, respingătoare!

Desigur... trebuie să admitem că ne-ar fi greu să ne împrietenim cu ceva care avea mai mult de două picioare. . .

La fel ca Keyhoe, Heard crede că oamenii din spațiu sunt aici ca cercetători pentru a investiga exploziile atomice. Soarele nostru este o Cefeidă sau o stea care pulsa, spune Heard (ceea ce, desigur, nu este) și ar putea exploda dacă exploziile noastre atomice îi distrug echilibrul chimic delicat. Deja bombele noastre atomice au mărit dimensiunea petelor de pe soare, iar petele solare „pot fi avertismente ale problemelor indigestive — deoarece petele de pe propria noastră față spun uneori despre conflictele noastre profunde interioare... Nu este posibil ca marțienii, care au atât de mult de ce să se teamă de problemele solare, să fi citit aceste semne?”

Cercetașii marțieni, crede Heard, caută informații despre noi, dar au grijă să evite contactele directe. O imensă „navă-mamă” a fost stabilită ca satelit pământesc. De pe această navă, ambarcațiunile mai mici, asemănătoare farfurioarei, pleacă „la țarm” pentru a efectua cercetările. Cei doi sateliți ai lui Marte, bănuiește el, nu sunt deloc luni naturale. Sunt debarcadere artificiale de lansare pentru navele spațiale marțiane!

O jumătate de duzină de fotografii cu farfurioare sunt reproduse în fața cărții. Singurele două imagini suficient de clare pentru a arăta ceva au fost făcute de Paul Trent, un fermier din McMinville, Oregon. Ele au fost tipărite în numărul *Life's* 26 iunie 1950. Farfuria lui Trent seamănă izbitor cu vârful unui coș de gunoi aruncat în aer.

Atât Heard, cât și Keyhoe consideră de la sine înțeles că știința a stabilit probabilitatea mare de viață inteligentă pe Marte. De fapt, acesta nu este cazul. Cert este că nu există dovezi într-un fel sau altul. Cel mult, unele schimbări de culoare obscure de pe planetă pot fi interpretate ca vegetație care variază în funcție de anotimp. Așa-numitele canale ale lui Marte au avut o istorie extrem de dubioasă. Ele au fost raportate pentru prima dată în 1877 de un astronom italian, iar mai târziu aparate de astronomul american, Percival Lowell. Din păcate, observatorii de mai târziu, cu telescoape mult mai bune și acuitate vizuală mare, nu au putut să le vadă. Consensul dintre astronomii moderni este că „canalele” erau interpretări subiective fără nicio realitate în afara minții

lui Lowell și a altora care credeau că le pot vedea.⁶

Rapiditatea cu care publicul va accepta dovezile vieții în lumile apropiate este uluitoare. Unul dintre cele mai bune exemple a fost faimoasa Moon Hoax comisă de *Soarele din New York* în 1835. Aceasta era o serie de articole care raportau ceea ce marele astronom britanic Sir John Herschel văzuse printr-un nou telescop la Cape Town, Africa. Articolele descriau viața de pe Lună, cu desene însoțitoare de creaturi asemănătoare maimuțelor care „aveau în medie patru picioare în înălțime, erau acoperite, cu excepția feței, cu păr scurt și lucios de culoarea aramii și aveau aripi compuse din membrane subțiri... Observarea noastră ulterioară a obiceiurilor acestor creaturi, care erau de ambele sexe, a condus la rezultate atât de remarcabile, încât preferă să fie în primul rând publicului ei. propria lucrare... sunt, fără îndoială, creaturi inocente și fericite, în ciuda faptului că unele dintre distracțiile lor nu se potrivesc cu noțiunile noastre terestre de decor.

Farsa a fost concepută ca o satira, dar a fost acceptată ca fapt de aproximativ jumătate din orașul New York, iar mulți credincioși au rămas neconvinși chiar și după ce reporterul, Richard Locke, a recunoscut public înșelătoria!

O farsă oarecum asemănătoare, dar mai supărătoare, a fost făcută publicului american în noaptea de Halloween, 1938, când Orson Welles a prezentat o versiune radio a lui HG Wells *Războiul Lumilor*. Emisiunea s-a deschis cu muzică de dans, care a fost apoi întreruptă de o serie de știri. Primul fulger a raportat o explozie de gaz pe Marte. Al doilea, un cutremur în New Jersey. În cele din urmă, a existat un spot difuzat de la Grovers Mill, New Jersey, care descria o navă spațială uriașă, cilindrică, din care ieșeau monștri cu ochi de insecte înarmați cu raze ale morții. Alți cilindri aterizează și monștrii reușesc să distrugă cea mai mare parte a New York-ului înainte de a muri de germenii de boli pentru care nu au rezistat.

Șase milioane de oameni au auzit emisiunea și se estimează că aproximativ un milion a luat-o suficient de serios pentru a fi într-o oarecare măsură speriată. Mii de oameni au plâns, s-au rugat, și-au închis ferestrele pentru a opri gazele otrăvitoare sau au fugit din casele lor așteptând ca lumea să se sfârșească. Liniile telefonice au fost legate ore întregi. Panica a fost de la coastă la coastă, dar cea mai mare isterie a fost în statele din sud în rândul celor slab educați. Dacă s-ar putea crede Hoaxul Lunii în 1835 și o invazie de pe Marte luată în serios în 1938, poate că nu este atât de greu de înțeles o acceptare pe scară largă a teoriei navelor spațiale a farfuriilor zburătoare într-un deceniu care a divizat atomul și a aruncat radarul de pe Lună.

Charles Fort, într-una dintre cărțile sale, consacră un capitol observărilor obiectelor în formă de trabuc de pe cer. El conchide: „Unele dintre relatări nu sunt foarte detaliate, dar din fragmente de descriere propria mea acceptare este că rutele super-geografice sunt străbătute de super-construcții în formă de torpilă care au vizitat ocazional sau care au fost ocazional conduse în atmosfera acestui pământ”.

Multe dintre obiectele ciudate ale cerului discutate de Fort aveau formă de farfurii, deși, desigur, Fort nu a folosit acest termen. De exemplu — un disc gri observat în 1870 de un căpitan de mare; sau obiectul întunecat, circular „cu o structură de vreun fel pe o parte, călătorind într-un ritm mare”. Acesta din urmă a fost observat într-o noapte cu lună în 1908 de către angajații companiei de transport Norwich, la Mousehead, Anglia. „Părea prea mare pentru un zmeu”, au spus ei, „și, în plus, mișcările lui păreau sub control, deoarece călătorește împotriva vântului”. Fort a avut multe explicații pentru aceste observări. „Poate”, a scris el, „există locuitori pe Marte, care trimit în secret guvernelor lor rapoarte despre căile acestei lumi”. Pe o altă pagină a speculat: „... Concep alte lumi și structuri vaste care trec pe lângă noi, în decurs de câteva mile, fără nici cea mai mică dorință de a comunica, așa cum vasele vagabone trec pe multe insule...”.

Cea mai îndrăzneță ipoteză a lui Fort a fost că omenirea era deținută — deținută de inteligențe superioare care vizitau ocazional pământul pentru a verifica acuzațiile lor. „... ceva are acum un drept legal asupra noastră, prin forță sau prin plățirea analogilor de mărgele pentru noi foștilor proprietari, mai primitivi... că toate acestea erau cunoscute, poate de secole, anumitor oameni de pe acest pământ, un cult sau un ordin, membrii căruia funcționează ca niște clopotni pentru ceilalți dintre noi, în conformitate cu instrucțiunile de la noi, direcționații sau superiori, în conformitate cu sclavii, direcții sau superiori. În altă parte.

„Cred că suntem proprietate”, a scris Fort. Această propoziție casual a inspirat unul dintre cele mai cunoscute romane științifico-fantastice din ultimii ani – *Sinister Barrier*, de Eric Frank Russell. Russell este corespondentul șef britanic al Societății Fortean și un credincios pe jumătate în multe dintre speculațiile lui Fort.

Societatea, de altfel, nu a fost deloc impresionată de mania farfuriilor zburătoare. În 1947, Thayer a dedicat farfurioarelor numărul 19 din *Doubt*, dar după aceea a raportat despre ele fără tragere de inimă. „Forteenii au o plângere legitimă”, a scris el, „în legătură cu uzurparea îndelungatei noastre francize asupra luminilor și a obiectelor din cer de către armată și lacheul său freeprez [presa liberă]”.

Cu toate acestea, cineva bănuiește că, dacă Fort ar fi trăit până în epoca farfuriilor zburătoare, i-ar fi plăcut foarte mult să citească potopul de speculații forteane despre platourile cerești. Și cum ar fi chicotit la eforturile frenetice ale armatei de a convinge un public năucit că nimic sinistru sau extraordinar nu se petrecea deasupra capetelor lor!

CAPITOLUL 6

Zig-Zag-și-Vârtej

ALFRED WILLIAM LAWSON, șeful suprem și primul expert al Universității de Drept, din Des Moines, Iowa, este, în opinia sa, cel mai mare geniu științific care trăiește astăzi. Este regretabil că nu există un fel de premiu Nobel care să-i recunoască cariera fantastică și producția literară incredibilă. Ca dovadă, iată două mărturii ale lui Lawson însuși.

„Mintea lui [Lawson scrie de obicei despre el însuși la persoana a treia] răspunde la fiecare întrebare, iar problemele care îi zguduiesc pe așa-zișii înțelepți sunt pentru el ca lucruri de grădiniță.”

„Când privesc vastitatea spațiului și văd funcționarea minunată a conținutului său... Uneori cred că m-am născut cu zece sau douăzeci de mii de ani înainte de timp.”

Editorii cărții lui Lawson, *Manlife*, au acest lucru de spus despre el: „În comparație cu legea lui Lawson a penetrabilității și mișcarea în zig-zag-și-vârtej, legea gravitației lui Newton nu este decât o lecție de bază, iar lecțiile lui Copernic și Galileo nu sunt decât granule infinitezimale de cunoaștere”. (Notă: *Manlife* a fost publicat de Lawson.)

O prefață la aceeași carte, scrisă de cineva cu numele improbabil de Cy Q. Faunce,¹ afirmă: „A încerca să scrii o schiță a vieții și operelor lui Alfred W. Lawson în câteva pagini este ca și cum ai încerca să restrângi spațiul în sine. Nu se poate face... Cine este printre noi muritorii de astăzi care să-l înțeleagă pe Lawson atunci când coboară sub un anumit nivel al activităților sale mentale? .nenumărate minți umane vor fi întărite și ținute ocupate timp de mii de ani, dezvoltând ramurile nelimitate care emană din trunchiul și rădăcinile celui mai mare copac al înțelepciunii cultivat vreodată de rasa umană”.

Înainte de a risca o schiță a vieții acestui remarcabil gânditor, să analizăm mai întâi pe scurt principiile de bază ale Lawsonomiei. Deși Lawson a scris mai mult de cincizeci de cărți și pamflete, cele mai importante surse ale opiniilor sale sunt *Lawsonomy* (în trei volume, 1935-39), *Manlife*, 1923 și *Penetrability*, 1939. Din aceste cărți vor fi preluate cele mai multe citate.

Lawsonomy este definită modest de Lawson ca „Cunoașterea Vieții și a tot ceea ce ține de aceasta”. El are prea puțin folos pentru teoriile „așa-zișilor înțelepți și auto-proclamați cărturari... totul trebuie să fie demonstrabil sau rezonabil, sau nu este Lawsonomie... Dacă nu este reală; dacă nu este adevăr; dacă nu este cunoaștere; dacă nu este inteligență; atunci nu este Lawsonomie”.

La baza Lawsonomy, care stă la baza întregii structuri, se află o teorie a fizicii atât de nouă încât Lawson a fost nevoit să inventeze noi termeni pentru a o descrie. De fapt, Lawson însuși a

declarat: „Principiile de bază ale fizicii au fost necunoscute până la stabilirea lui Lawson”. Multe dintre cărțile sale se deschid cu glosare lungi care definesc acești termeni noi și revoluționari.

Conceptul de „energie” este complet abandonat. În schimb, Lawson concepe un cosmos în care nu există nici energie, nici spațiu gol, ci doar substanțe de densitate variabilă. Substanțele cu densitate mare tind să se deplaseze către substanțe cu densitate mai mică prin funcționarea a două principii Lawsoniene de bază - *Aspirația* și *Presiunea*. Legea care guvernează această mișcare se numește *Penetrabilitate*. „Această lege a fost mult prea extinsă pentru profesorii de fizică în vârstă”, scrie Lawson. „dar încetul cu încetul, generațiile în creștere de savanți în avans au început să înțeleagă valoarea sa extraordinară. .

Când se atinge un echilibru între densitatea mai mare și mai mică, Lawson îl numește *Equaeverpois*. Un principiu și mai important este acela de *Zig-Zag-și-Vârtej*. Lawson definește aceasta ca „mișcare în care orice formațiune se mișcă într-o direcție multiplă în funcție de mișcările multor formațiuni din ce în ce mai mari, fiecare depinzând de formarea mai mare pentru direcție și de schimbările variabile cauzate de influențele contracarante ale aspirației și presiunii de proporții diferite”.

Acest lucru are mai mult sens decât s-ar putea crede și poate fi explicat după cum urmează. Niciun obiect din univers nu se mișcă într-o linie dreaptă sau curbă simplă, deoarece participă la multe mișcări diferite care, în cele din urmă, îi conferă o cale în zig-zag, „nici vine, nici nu merge”. Lawson o ilustrează plin de culoare, luând în considerare un germen care se mișcă printr-un corpuscul de sânge din corpul unui bărbat care merge pe culoarul unui avion zburător. Germenul crede că se mișcă într-o linie dreaptă simplă. De fapt, corpusculul se mișcă în sânge, sângele circulă prin corp, corpul merge pe culoar, avionul se mișcă în raport cu pământul, pământul se rotește și se învâрте în jurul soarelui, iar soarele, cu sistemul său de planete, se grăbește prin spațiu. Astfel, calea germenului este una foarte în zig-zag, care „continuă fără direcție sau sfârșit”. Lawson sugerează că va trebui concepută o „matematică supremă” pentru a calcula căi atât de complicate.

Conceptele de aspirație și presiune revin din nou și din nou în toată gândirea lui Lawson. „Curenții” – precum ploaia, căldura, sângele etc. – se datorează acestor două forțe. Lumina este o „substanță atrasă în ochi prin aspirație”. Sunetul este o altă substanță atrasă în mod similar în ureche. Gravitație? Este pur și simplu „tragerea de aspirație a pământului”. De fapt, Lawson admite sincer: „Când cineva studiază... Lawsonomy... toate problemele inventate teoretic în legătură cu fizica vor dispărea...”.

Corpul uman, așa cum era de așteptat, funcționează prin intermediul a mii de mici pompe de aspirație și presiune. Aerul este aspirat în plămâni, alimentele în stomac și sângele în jurul corpului. Fiecare celulă conține pompe minute. Deșeurile sunt, desigur, eliminate prin Presiune. Acest „vârtej intern continuă atâta timp cât bornele de aspirație și presiune... sunt întreținute corespunzător”. Când încetează să tragă și să împingă, bărbatul moare.

Pământul este un organism imens care funcționează prin aspirație și presiune. Deși înnoată într-o mare de „Eter”, un material de o densitate extrem de rară, conține în corpul său o substanță cu o densitate și mai rară pe care Lawson o numește „Lesether”. Aceasta creează o aspirație care atrage în pământ, printr-o deschidere de la Polul Nord, diverse substanțe furnizate de soare și de gazele provenite de la meteori. O parte din acest material este, de asemenea, aspirată în pământ prin „porii” de suprafață. Prin centrul pământului, de la pol la pol, se extinde un tub central. Din el se ramifică arterele care transportă substanțe dătătoare de viață în toate părțile pământului și venele care îndepărtează deșeurile.

Polul Sud este anusul pământului. Prin el, prin Presiune, sunt expulzate „gazele evacuate”, deși o parte din aceste deșeuri sunt eliminate și prin porii vulcanici. Luminile Aurora, la ambii poli, sunt cauzate de aceste mișcări gazoase înăuntru și ieșire. La pagina 32 din *Penetrability* este o placă colorată frumoasă care arată pământul în acțiune violentă la ambele capete.

Sexul, așa cum era de așteptat, este pur și simplu aspirație și presiune. „Aspirația este femeia mișcării. Presiunea este bărbatul... Mișcarea feminină atrage din exterior, iar mișcarea masculină împinge afară din interior... Atracția unui sex pentru celălalt este doar atracția Aspirației pentru

Presiune."

Magnetismul, care încă îi deranjează pe „profesori”, este o formă de activitate sexuală de grad scăzut. Dacă un magnet „are mai multe particule feminine decât particule masculine, atunci va avea puterea de aspirație... Dacă are mai multe particule masculine decât particule feminine, atunci va avea puterea de presiune și va împinge materia departe de el”.

În creierul uman, potrivit lui Lawson, trăiesc două tipuri de creaturi mici, pe care el le numește *Menorg* și *Disorg*. Menorgii (de la „organizatori mentali”) sunt „creaturi microscopice gânditoare care construiesc și operează instrumentele mentale din celulele sistemului mental”. Ei sunt responsabili pentru tot ce este bun și creativ. „Pentru a-ți mișca brațul este nevoie de eforturile concentrate ale miliardelor de Menorg care lucrează împreună la ordinele unui singur Menorg”.

Din păcate, Menorgii li s-au opus activităților distructive și malefice ale Disorgilor („dezorganizează”), „paraziți microscopici care infectează celulele sistemului mental și distrug instrumentele mentale construite și operate de Menorg”. După cum o exprimă Lawson, „un Menorg se va sacrifica în folosul corpului, dar un Disorg se va sacrifica trupul în folosul său”.

Desigur, s-ar putea scrie mult mai multe despre principiile extraordinare ale Lawsonomy, dar acest lucru ar trebui să fie suficient pentru a oferi o imagine a marii sale profunzimi și amploare. Să ne întoarcem acum la o schiță a vieții și carierei descoperitorului său și a unora dintre instituțiile pe care le-a fondat.

„Nașterea lui Lawson”, conform lui Cy Q. Faunce, „a fost cel mai important eveniment de la nașterea omenirii”. A avut loc la Londra, 24 martie 1869. Părinții lui Lawson (un amestec de descendență scoțiană și scandinavă) au părăsit Anglia la scurt timp după nașterea lui, mergând mai întâi în Canada, apoi în Detroit. Primul său studiu despre Dreptul Natural a început, scrie el, „la vârsta de trei ani, în timp ce lucra la o fermă mică de lângă Detroit. Acolo a dobândit cunoștințe despre viața insectelor în timp ce culegea insecte din viță de vie”.

La vârsta de patru ani, tânărul Lawson „a observat că atunci când a folosit presiunea din plămâni pentru a sufla praful din dormitorul său, acesta s-a îndepărtat de el și că atunci când a folosit aspirația plămânilor, inspirând, praful a fost mutat spre el”. Aceasta a fost prima mare descoperire a lui Lawson în fizică.

După ce a vândut ziare pe străzile din Detroit, a condus o mașină de bobine pentru tatăl său, care devenise țesător de covoare și a lucrat ca negru, Lawson a fugit de acasă. Timp de câțiva ani, și-a făcut drum prin țară cu vagoane de marfă. În cele mai multe dintre cărțile sale, care consacră aproape jumătate din pagini unei descrieri picturale a vieții sale, există un desen cu el însuși stând pe prinderea de vaci a unei locomotive în viteză, mult zvâcnită de vânt. Legenda de mai jos spune: *Alfred Lawson studiază rezistența atmosferică la corpurile în mișcare*.

La vârsta de nouăsprezece ani, Lawson a devenit ulcior pentru echipa de minge din Goshen, Indiana. În următorii nouăsprezece ani (până în 1907), a fost în baseball profesionist, atât ca jucător, cât și ca manager. În multe dintre cărțile sale, el reproduce fotografiile cu el însuși purtând uniforme de diferite cluburi de minge. Ele dezvăluie o față frumoasă, fin dăltuită, cu păr creț închis, frunte înaltă și ochi visători.

Când și-a început cariera de baseball, Lawson a fost corupt de prietenii săi. A început să câștige bani de dragul banilor. Mai rău decât atât, s-a apucat de tutun și băuturi alcoolice și de a mânca carne. Sănătatea lui a eșuat. Dinții i s-au cariat. La vârsta de douăzeci și opt de ani, printr-un efort supraomnesc de voință, a abandonat toate aceste vicii. Bolile lui au scăzut imediat și din acea zi și până în prezent (acum are optzeci și trei de ani), s-a bucurat de o sănătate perfectă. Prima sa carte, un roman numit *Born Again*, 1904, a fost scrisă despre această experiență. Este cu siguranță una dintre cele mai proaste opere de ficțiune tipărite vreodată, dar Lawson spune că „mulți oameni îl consideră cel mai grozav roman scris vreodată de om”. Dacă afirmațiile sale sunt corecte, romanul a fost publicat și în Anglia, Germania, Franța, Elveția, Italia și Japonia.

Colecționarii de science fiction timpurii vor fi interesați să știe că *Born Again* este o fantezie utopică în care autorul prezice radio (transmis prin aspirație și presiune), gaz otrăvitor și alte câteva caracteristici ale lumii moderne. Eroul, John Convert, încearcă să convingă lumea să trăiască după principiile Legii Naturale pe care le-a învățat într-o experiență mistică de la o

frumoasă adormită pe nume Arietta. După ce sărutul lui a trezit-o, ea îl inițiază în organizarea căminului ei, Sageland - o utopie distrusă de potopul lui Noe. Convert mai târziu se îndrăgostește de o reîncarnare a lui Arietta, o femeie bogată din societatea din Chicago pe nume Arietta Wright. Intriga este complicată de faptul că Arietta are un dublu, pe nume Arietta Fogg, iar Convert are și un dublu cu același nume de familie ca al lui. Răul Convert o ucide pe Arietta Fogg, iar bunul Convert este arestat pentru crimă. El este electrocutat cu un minut înainte ca Arietta Wright să sosească cu mărturisirea maleficului Convertit. Dar micuța grupă de adepți ai lui John Convert a rămas loială prin toate acestea, iar Arietta Wright își dedică viața și averea pentru a duce mai departe marea cauză. John Convert moare dorindu-și să aibă un alt corp în care să-și continue munca. Dacă Dumnezeu i-ar putea acorda acest lucru, el ar fi dispus să-și dea sufletul în schimb și „să-și ia asupra lui în veșnicie, toată mizeria, suferința și tortura aplicate acum restului omenirii”.

La scurt timp după ce a publicat acest roman, Lawson a început o carieră uimitoare în aviație. În 1908 a înființat și a editat la Philadelphia prima revistă aeronautică populară, *Fly*. Din 1910 până în 1914 a editat, în New York City, o altă revistă numită *Aircraft*. A fost un cuvânt pe care l-a inventat în 1908. El însuși l-a introdus în dicționar ca editor al secțiunii de aviație a unui Webster's revizuit. În 1917 și 1918 a proiectat și construit avioane de antrenament de război pentru Armată. El susține că a fost primul care a propus ideea unui portavion cu vârf plat, pe care l-a atras în atenția Congresului și Marinei în 1917 printr-o serie de buletine săptămânale.

În 1919 a inventat, proiectat și construit primul avion de linie de pasageri din lume. A transportat optsprezece persoane și, deși existau îndoieli considerabile cu privire la faptul că va zbura, Lawson însuși a pilotat-o de la Milwaukee la Washington și înapoi. Lawson Aircraft Corporation a fost înființată în Green Bay, Wisconsin. În 1920, a construit un avion cu douăzeci și șase de pasageri și a făcut un profit frumos zburând cu el în jurul Statelor Unite. A fost primul avion care avea locuri de dormit. Un an mai târziu, unul dintre avioanele sale s-a prăbușit, iar în curând compania a urmat exemplul.

Din aviație, Lawson și-a îndreptat atenția către științele sociale, înființând Humanity Benefactor Foundation, la Detroit. A publicat două cărți, *Manlife*. Totuși, publicul a acordat puțină atenție opiniilor sale, până când a venit marea depresie. Apoi, brusc, a devenit proeminentă ca lider al unui cult al reformei economice numit Societatea de Credite directe.

În cărțile sale *Direct Credits for Everybody*, 1931 și *Know Business*, 1937, sunt principiile de bază ale „sistemului monetar Lawson”. Standardul de aur trebuie abolit. „Bani fără valoare” urmează să fie emiși, nu pot fi răscumpărați pentru nimic. De asemenea, trebuie eliminate toate dobânzile la datorii. Numai astfel de măsuri drastice vor scăpa lumea de principala sa sursă de rău, „maniacii asemănătoare porcului, cunoscuți drept finanțatori”. Finanțatorii, potrivit lui Lawson, aduc interes nemeritat de la toată lumea. Ei controlează presa țării, școlile, bisericile și „orice organizație influentă din Statele Unite ale Americii, cu excepția Societății de Credite directe”.

Societatea a publicat (și încă mai face) un tabloid de patru pagini numit *Benefactor*, care a pretins la un moment dat un tiraj de șapte milioane și a fost publicat în zece limbi diferite. Poartă în partea de sus sloganul, JUSTIȚIA PENTRU TOATĂ LUMEA NU DĂUNEAZĂ PE NIMENI. În timpul depresiei, cele mai multe probleme au avut titluri gigantice, cu un singur cuvânt, înfricoșătoare – cum ar fi ISMS, THINK, JUMP și WHICH – urmate de unul dintre articolele sau discursurile lui Lawson.

Cel mai deranjant aspect al Societății de Credite directe este că de fapt a atras zeci de mii de adepți înfocați. Nu există o dovadă mai înspăimântătoare a masei pe care o poate realiza o teorie economică lipsită de valoare în Statele Unite, în timp de stres economic, decât imaginile care apar în cartea lui Lawson, *Fifty Speeches*, 1941. Există câteva sute de fotografii cu adunări în masă, parade, săli de curs, fronturi de birouri, trupe și grupuri de ofițeri DCS îmbrăcați în uniformă albă și cască roșie, cu o diagonală specială.

Parade și adunări în masă au avut loc în zeci de orașe din mijlocul vestului, dar cel mai mare a fost în Detroit, pe 1 octombrie 1933. Carourile, care transportau femei plinuțe și îmbrăcate în costume, erau atât de absurde încât, dacă nu erau fotografiile, nu le venea. Au purtat bannere precum „Toate națiunile au nevoie de credite directe pentru copiii mici și bătrânii slabi”. După parada

mamut, Law-son a vorbit timp de două ore celor 16.000 de oameni adunați în auditoriul Olympia. Când și-a făcut intrarea pe scenă, în mijlocul fluturii isterice a steagului și a muzicii *Hail to the Chief*, a primit o ovație care a durat cincisprezece minute.

Pentru aceste întâlniri au fost scrise cântece speciale, iar una dintre cărțile lui Lawson, *Short Speeches*, 1942, reproduce cuvintele și muzica a cincisprezece dintre ele. Acestea includ titluri precum *Hark to Lawson* de Ella Heft și *God's Gift to Man* de Marie Pluks. Fiecare strofă a acestui din urmă cântec se termină cu „Alfred William Lawson este marele dar etern al lui Dumnezeu pentru om”. Și există un imn emoționant din șase versuri numit *Mighty Menorgs*, a cărui strofă a doua este:

Menorgii sunt toți constructori minunați,
constructori ai celor mari și mici.
Toată viața ei pătrund,
Toate formațiunile pe care le creează.
Disorgs dărmă veșnic
În timp ce menorgii construiesc fidel.

În 1942, Lawson a cumpărat Universitatea din Des Moines. Școala, care cuprindea paisprezece acri, șase clădiri și cămine pentru aproximativ patru sute de studenți, fusese închisă din 1929. Acum se numește Universitatea de Drept din Des Moines.

Opinia lui Lawson despre educația americană nu ar putea fi mai mică. „Nu începi să te chelii pe cap până nu începi să mergi la liceu”, a declarat el odată, „și nu te chelie complet până nu treci prin facultate”. Propriile sale opinii educaționale sunt rezumate puternic după cum urmează:

Educația este știința cunoașterii adevărului.
Needucarea este arta de a absorbi FALSITATEA.
ADEVĂRUL este ceea ce este, nu ceea ce nu este.
FALSITATEA este ceea ce nu este, nu ceea ce este.

Universitatea de Drept predă, desigur, ADEVARUL. Numai scrierile lui Lawson sunt folosite ca texte și ele trebuie citite de un student înainte de a fi eligibil să participe. O carte cu regulile de baschet a fost odată interzisă pentru că Lawson nu o scrisese. Profesorii acreditați de Lawsonomy sunt numiți „Knowlegians”, iar Knowlegianii de nivel superior sunt generali. Lawson este șef suprem și primul cunoscător.

Nu există taxe pentru înscriere. Masa și camera sunt mobilate gratuit, deși studenții lucrează cu jumătate de normă în atelierul de mașini și la proiecte similare în agricultură, inginerie și alte domenii. La fel ca toate organizațiile lui Lawson, Universitatea se presupune că funcționează pe o bază non-profit, fără stocuri și este administrată de administratori care își plătesc „cheltuielile slabe de trai” din vânzarea cărților sale. Lawson insistă că în 1931 i-a promis lui Dumnezeu că nu va mai acumula niciodată avere pentru uz personal. Îi place să se descrie ca fiind „fără bani și fără proprietăți”. Pentru a dovedi, de multe ori își întoarce buzunarele la întâlniri. Membrii consiliului său sunt însă secreți, iar locul de reședință al lui Lawson este la fel de vag. Se pare că locuiește undeva „lângă Ann Arbor”.

În martie 1952, Comitetul pentru Afaceri Mici a Senatului l-a convocat pe Lawson la Washington pentru a-l întreba cum s-a întâmplat că școala lui a achiziționat șaiszeci și două de mașini-unelte cu surplus de război „în scopuri educaționale”, apoi a vândut patruzeci și cinci dintre ele pentru un profit frumos. Lawson a mărturisit că nu cunoaște detaliile. — Nu știu, spuse el. „Nu merg niciodată după cifre”. Încercările sale de a explica Lawsonomy comitetului și modul în care aceasta includea mecanica s-au dovedit oarecum confuze. Lawson a părăsit conferința pufnind: „Cel mai blestemat lucru de care am auzit în toată viața mea”, ceea ce l-a determinat pe senatorul Blair Moody, din Michigan, să răspundă: „Nu știu dacă vorbim despre același lucru, dar înclin să fiu de acord cu tine”.²

La început, Universitatea de Drept a fost mixtă, dar după ce un tată a dat în judecată pentru a-și scoate fiica din loc, ³ Lawson a decis să admită numai bărbați. Aceștia sunt acceptați pe o bază de zece ani, iar în prezent sunt înscriși aproximativ douăzeci de astfel de studenți. Ele pot fi văzute ocazional prin gardul înalt care înconjoară campusul. Facultatea are un grad și mai scăzut de vizibilitate și există o teorie larg răspândită printre ziariștii din Des Moines că Lawson este singurul membru.

Este strict interzisă utilizarea alcoolului și a tutunului în campus. Asemenea otrăvuri îi domină pe Menorg și îi lasă pe Disorg să preia controlul. „Se poate vâna în toată lumea”, a scris Lawson odată cu o acuratețe incontestabilă, „dar nu poate găsi niciun alt animal care să se pavească cu o pipă aprinsă sau o țigară înfiptă în față și folosindu-și gura pentru a aspira și a sufla fumul, folosind uneori nările pe post de coșuri de fum uman...”. Evaporator. Drepturile de brevet pentru acest dispozitiv (care elimină funinginea din fabrică prin aspirație și presiune) au fost predate Universității. ⁴

Lawson acordă o mare importanță vigoarea corporală și recomandă studenților săi un set elaborat de reguli de sănătate. El crede într-o dietă fără carne, constând în mare parte din fructe și legume crude consumate „de la acoperire până la miez”, inclusiv din semințe. „Toate salatele”, a scris el odată, „ar trebui să conțină un strop de iarbă proaspătă tăiată”. Capul trebuie scufundat în apă rece la ridicare și înainte de a merge la culcare. De asemenea, crede în bea multă apă caldă, în dormitul nud și în schimbarea lenjeriei de pat zilnic.

El este împotriva săruturilor. „Poți să te gândești la ceva mai murdar decât... un bărbat și o femeie cu fețele lipite și scuipându-și microbii bolii unul în gura celuilalt?”

Lawson nu s-a căsătorit niciodată.

Din Universitate, crede el, va ieși sarea pământului. Pe măsură ce principiile Lawsonomy se răspândesc, din generație în generație, în cele din urmă va fi creată o nouă specie - o super rasă capabilă să comunice prin telepatie (funcționând prin Suctie și Presiune) și cu o mare longevitate a vieții. (Vezi cartea lui Lawson, *A New Species*, 1944.)

Astăzi, Lawson este un bătrân slăbit, singuratic, cu părul argintiu, cu sprâncene albe și zdruccinate peste ochi gri-oțel. Potrivit lui Oliver Rauch, trezorier al Universității de Lawsonomy (așa cum este exprimat într-o scrisoare personală), ochii lui Lawson posedă un „efect caleidoscopic care pare să se schimbe pe măsură ce gândește și vorbește”. Se simte înconjurat de dușmani perfid. Ei așteaptă să moară pentru a putea pune mâna pe bunurile organizațiilor sale. În ultimii ani, convingerea că el este un profet al Domnului a crescut în mod amenințător. O mie de biserici Lawsonian sunt în prezent planificate pentru orașele din Vestul Mijlociu. Din 1949, o biserică Lawsoniană din Detroit ține slujbe duminicale, iar o biserică similară a fost construită în Des Moines. Ultima sa carte, *Lawsonian Religion*, 1949, explică părerea sa religioasă. ⁵ Ele sunt puțin mai mult decât un amestec nebulos de transmigrare, lege și creștinism fără Hristos.

Conceptele cheie din decalogul Lawsonian sunt dragostea și altruismul. „Alfred Lawson nu a urât și nici nu a făcut rău unui bărbat, femeie sau copil în viața lui”, scrie Lawson. „În vremurile trecute, când cineva îl lovea dăunător pe acest scriitor, el doar l-a prins pe infractor și l-a aruncat la pământ pentru a-și arăta forța și ingeniozitatea superioară, apoi s-a ridicat cu un zâmbet prietenesc pentru a arăta că nu există nicio ură în sistemul său...”

Deși viitorul pământului pare negru, deoarece Disorgii par să câștige avantajul în mintea oamenilor, Lawson este convins că Menorgii vor câștiga ziua. Până în anul 2.000, prezice el, toate rasele lumii vor fi acceptat principiile lui. Pentru a introduce Dispensația Lawsoniană, totuși, va fi nevoie de milioane de discipoli loiali. „Prin urmare”, scrie el, „profesorii de Lawsonomy pentru colegiile ecleziastice Lawsoniane și profesorii de la școlile parohiale Lawsonian, Mesagerii Bisericii, Forțele de secretariat, predicatorii amvonului, misionarii străini și diverși înalți demnitari vor trebui să fie educați cât mai repede la Universitatea de Lawsonomy în număr mare.”

Nu cunosc nicio încheiere mai inspirată pentru acest capitol decât ultimul vers al unei poezii scrise de însuși Lawson:

Așa că haideți, oameni buni, trecutul a murit,
Viitorul este în regulă,
Și prin voință, vom câștiga casa,
Cu putere de la ATOATPUTERNIC.

CAPITOLUL 7

Jos Einstein!

ÎN FIZICĂ și chimie, ca toate celelalte ramuri ale științei, nu există niciodată o linie ascuțită care să separe speculațiile pseudoștiințifice de teoriile oamenilor competenți. Unul se estompează în celălalt și există întotdeauna cazuri limită. Fizicianul britanic, Oliver Heaviside, de exemplu, a fost un amestec fascinant de om de știință și excentric. El a fost singurul fizician de eminență care l-a denunțat pe Einstein, când relativitatea a fost anunțată pentru prima dată, iar multe dintre speculațiile sale au fost atât de absurde încât niciun jurnal de renume nu le-ar publica. În același timp, el a adus o serie de contribuții solide la teoria electrică. Nikola Tesla – inventatorul motoarelor cu curent alternativ, al transformatorului (bobina Tesla) și al multor alte dispozitive electrice de mare valoare – a devenit din ce în ce mai paranoic odată cu trecerea anilor. Biografia amuzantă a lui John H. O'Neill, *Prodigal Genius*, dezvăluie modul în care Tesla și-a petrecut ultimii ani ai vieții – un egoist singuratic, necomunicativ, intens gelos pe Edison, nedorind să dea mâna de teama contaminării cu germeni, înspăimântat de suprafețele rotunde (cum ar fi bile de biliard și pere), iubind nimănui decât perele de Manhattan. zilnic, și risipindu-și marele talent încercând să inventeze razele morții sau dispozitive pentru fotografiarea gândurilor pe retina ochiului.

Adesea, o teorie a fizicii sau a chimiei va fi respinsă în unanimitate de experți, dar apărută cu atâta inteligență și reținere și la un nivel atât de tehnic, încât un neprofesionist nu este în măsură să ajungă la o concluzie fermă în acest sens. În domeniul chimiei nucleare, de exemplu, dr. Albert Cushing Crehore și-a petrecut cea mai mare parte a vieții apărând ceea ce el numește „atomul Crehore”. Pe scurt, Crehore respinge opinia acceptată conform căreia electronii unui atom, în starea sa stabilă, au orbite în jurul nucleului. El crede în schimb că electronii fac parte din nucleul însuși. În opinia sa, gravitația este produsă de rotația sarcinilor pozitive în interiorul nucleului. Cărțile lui Crehore, dintre care cea mai recentă, *O nouă electrodinamică*, a apărut în 1950, sunt considerate universal fără valoare de către colegii săi. Pe de altă parte, Crehore a fost anterior profesor asistent de fizică la Dartmouth, cu o diplomă de doctor de la Cornell și un record distins ca profesor și inventator. Deci, se ezită să fie dogmatic.

Cu toate acestea, nu trebuie să ne preocupe cazurile discutabile de acest fel. La capătul extrem al scalei, există o abundență de literatură fizică și chimică atât de evident, încât eticheta de pseudo-știință poate fi aplicată fără ezitare. Nimeni în afară de un teosof, de exemplu, nu și-ar imagina că *Occult Chemistry*, 1908 (revizuit în 1919), de Annie Besant și Charles W. Leadbeater, conține ceva de valoare. Lucrarea este un studiu, prin clarviziune, al structurii atomilor, inclusiv a atomilor mai multor elemente nedescoperite încă de chimiștii ortodocși. Din păcate, majoritatea acestui tip de literatură este extrem de plictisitoare. Prin urmare, ne vom limita atenția doar la acel segment mic care este cel mai bogat în interes și umor.

Orice teorie științifică revoluționară, odată ce a câștigat acceptarea de către majoritatea oamenilor de știință, se găsește întotdeauna sub focul de la răzvrătirea împotriva imaginii de părinte a autorității stabilite. În secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, marele simbol al autorității a fost Isaac Newton. După cum s-ar putea aștepta, literatura crackpot care l-a atacat a avut multe sute de volume grele. Chiar și marele Goethe a produs o lucrare în două volume despre culoare, care

conținea polemici violente împotriva teoriilor luminii ale lui Newton. Deoarece Goethe nu cunoștea metodele experimentale și cu atât mai puțin matematica, atacul său s-a dovedit unul dintre cele mai irelevante din istoria fizicii.¹

În America, o opoziție viguroasă față de Newton a venit din condeiul unui pastor metodist din New York City. Numele său era Alexander Wilford Hall (1819-1902), iar opera sa majoră, care are 524 de pagini în cea de-a douăzecea ediție revizuită, se intitulează *The Problem of Human Life*. Cea mai mare parte a cărții este un atac asupra evoluției, dar Hall apără și pe larg o teorie originală a fizicii numită „substanțialism”. Conform acestui punct de vedere, toate așa-numitele forțe, inclusiv forța gravitațională, sunt „substanțe”. Desigur, ele sunt formate din atomi mult mai mici decât substanțele „materiale”, dar totuși sunt compuse din particule reale. Lumina, căldura, electricitatea, magnetismul și chiar sunetele sunt „substanțiale” - ca și particulele care transmit mirosurile. În prima ediție a acestei cărți (1877) Hall a avut o tendință curioasă de a argumenta într-un tetrametru trohaic similar cu *Hiawatha* a lui Longfellow. Următorul fragment este reprezentativ:

afirm eu, fara intrebare
Că ciripitul unui greier
Sau ciupitul unei rândunice
Se împrăstie prin aerul din jurul lui Și prin fiecare obiect din apropierea lui Atomi reali
și substanțiali—
Chestiune la fel de adevărată de natură
Ca granulele odorifere
Ieșind din camerele criptice ale trandafirului sau caprifoiului—

Reverendului Hall îi plăcea să sublinieze că zgomotul unei lăcuste se auzea mai mult de o milă. Dacă teoria ondulatorie a sunetului ar fi corectă, a susținut el, înseamnă că o masă gigantică de aer, cântărind mii de tone, trebuia ținută în agitație constantă de o insectă minusculă. Nicio persoană sănătoasă nu putea să creadă asta, a spus el, deși nu a explicat cum lăcustele minuscule ar putea umple spațiul gigantic cu o substanță. Hall a fost foarte luptător cu toate acestea. Timp de unsprezece ani, a editat o revistă lunară numită *The Microcosm* (și timp de doi ani o altă revistă, *The Scientific Arena*) în care a încercat să-i determine pe oamenii de știință contemporani să dezbată cu el. Au refuzat. Desigur, acest lucru l-a convins pe Hall că teoriile sale nu aveau răspuns.

Teoria corpusculară a sunetului a fost susținută viguros și de un alt american, Joseph Battell (1839-1915), din Middlebury, Vermont. Battell a fost proprietarul mai multor ferme și a 20.000 de acri de pădure în Vermont, un crescător de cai Morgan și manager al American Publishing Company. Această firmă a fost cea care și-a publicat lucrarea majoră – trei volume enorme (fiecare cu peste 600 de pagini) intitulate *Ellen – sau șoaptele unui pin bătrân*.

Puține lucrări mai ciudate decât *Ellen* au apărut vreodată în Statele Unite. Toate cele trei volume sunt sub forma unui dialog platonice între o fată de șaisprezece ani pe nume Ellen și naratorul care se întâmplă să fie un copac bătrân din Vermont. Nu este clar cum vreunul dintre cei doi a reușit să-și dobândească cunoștințele vaste de știință și matematică. Asemenea lui Hall, Battell se opune tuturor teoriilor undelor, și mai ales teoriei ondulatorii a sunetului, pe care o numește „minciună monstruoasă”. Ați putea presupune că vibrația unui diapază produce sunetul, dar Battell vă pune repede la punct. Sunetul care iese din furcă este cel care provoacă vibrarea vârfurilor. Lucrarea este, de asemenea, plină de atacuri lungi asupra algebrei și geometriei ortodoxe și este ilustrată cu aproximativ 200 de fotografii ale peisajului montan din Vermont. Ellen însăși apare în multe dintre aceste scene.

După Einstein, teoriile newtoniene ale gravitației și sunetului au încetat să mai fie principalul bugabuo al crackpot-ului. Deoarece Einstein a fost responsabil pentru cea mai mare revoluție în fizică de la Newton, nu este de mirare că literatura care îl atacă este la fel de mare și violentă ca și diatribele anterioare împotriva eminentului său predecesor. Adesea atacurile sunt făcute în numele lui Newton, care devenise simbolul unui punct de vedere abandonat și, prin urmare, eretic.

Desigur, multe dintre atacurile timpurii asupra lui Einstein (majoritatea în franceză sau germană) nu pot fi considerate pseudoștiințifice. Frecvent au fost de către colegi profesioniști care au avut dificultăți în acceptarea noilor și bizare doctrine. De exemplu, Charles L. Poor, profesor de mecanică cerească la Universitatea Columbia, a scris o carte intitulată *Gravitație versus relativitate*, care a fost publicată de Putnam's în 1922. Cartea a criticat dovezile experimentale pe care se bazau opiniile lui Einstein la acea vreme. A ridicat obiecții importante și concluzionează nedogmatic: „Teoria relativității poate fi adevărată, dar nu au fost încă prezentate dovezi substanțiale”. O lucrare mult mai puțin restrânsă, dar care nu poate fi etichetată fără valoare, este *The Case Against Einstein*, 1932, a lui Arthur Lynch. Multe alte cărți anti-relativitate din anii douăzeci și treizeci sunt mai puțin opera unor nebuni decât a jurnaliștilor sau a oamenilor de știință amatori care s-au grăbit în tipărire înainte de a avea o înțelegere a ceea ce se opuneau. Chiar și astăzi, ar trebui subliniat, mulți fizicieni reputați au opinii care se îndepărtează radical de cele ale lui Einstein. Exemplul remarcabil este „relativitatea cinematică” a marelui matematician britanic, Edward A. Milne.

Cu toate acestea, în afară de toată această literatură critică, există totuși un alt tip de scriere anti-relativitate cu un ton și o calitate complet diferite. Asemenea literaturii similare care se opune lui Newton și Darwin, este produsul unor minți neplăcute și ignorante. Nu trădează nicio înțelegere a punctelor de vedere opuse, deși autorii au avut toate șansele de a dobândi astfel de cunoștințe. Chiar dacă Einstein ar fi găsit mai târziu greșit în afirmațiile sale majore, aceasta nu ar ridica această literatură în domeniul controverselor științifice acceptabile. În această etapă a istoriei fizicii, teoriile lui Einstein au introdus simplificări enorme (în special reducerea gravitației și a inerției la un fenomen identic) și sunt încet-încet confirmate prin creșterea dovezilor experimentale. Dacă un adversar al lui Einstein nu ia în considerare pe deplin aceste realizări uriașe, obiecțiile sale sunt la fel de irelevante precum atacurile lui Hall și Battell asupra teoriei ondulatorii a sunetului.

Un exemplu remarcabil în ultima vreme al unui astfel de atac fără valoare este *Înapoi la Newton* al fizicianului francez Georges de Bothezat. A fost publicată în Statele Unite în 1936, cu câțiva ani înainte de moartea autorului.

Deși Bothezat consideră cartea sa o „refutare riguroasă” a relativității, ea constă mai puțin în argumente și dovezi relevante decât în invectivă. Nu numai că Einstein este acuzat că este „pur și simplu incapabil să înțeleagă marea concepție a lui Newton”, dar Bothezat se întreabă serios dacă Einstein se înțelege pe sine. Oamenii de știință care acceptă relativitatea „prin lipsa lor generală de cunoștințe de fizică sunt total incapabili să se familiarizeze cu subiectul”. Pentru a explica acceptarea pe scară largă a opiniilor lui Einstein de către lumea științifică, autorul sugerează că aceasta se poate datora „slăbirii spiritului critic în știință produsă de Marele Război”.

Ar fi o sarcină plictisitoare să intri în detaliile acestei lucrări confuze, prost scrise, dar un aspect merită, poate, să fie menționat pentru că este comun atâtor atacuri la adresa teoriei relativității. Aceasta este utilizarea de către Bothezat a experimentelor Dr. Dayton C. Miller ca suport pentru opiniile antirelativității. Miller a fost un fizician responsabil care a repetat, în anii douăzeci, celebrul experiment Michelson-Morley, obținând rezultate nefavorabile relativității.

Experimentul Michelson-Morley este unul dintre principalele, dacă nu *cele* mai importante, fundamente experimentale ale relativității. Se știa de ceva vreme că viteza luminii, trimisă dintr-un obiect în mișcare, este constantă, indiferent de cât de repede se mișcă sursa de lumină. Aceasta însemna că, dacă măsurătorile luminii ar fi făcute în direcții diferite pe suprafața pământului, vitezele ar fi de așteptat să varieze din cauza mișcării pământului în raport cu căile luminii. Când Michelson și Morley au făcut pentru prima dată un astfel de test în 1887, au descoperit, spre marea lor surpriză, că viteza luminii nu a arătat variațiile anticipate. A fost una dintre cele mai neașteptate evoluții din întreaga istorie a științei. Teoria specială a relativității a lui Einstein a fost, într-un fel, pur și simplu o modalitate de a explica eșecul experimentului Michelson-Morley.

La patruzeci de ani de la acest test istoric, Dr. Miller a decis să facă din nou experimentul. A făcut acest lucru și a obținut dovezi ale unor ușoare variații ale vitezei luminii, pe care le-a interpretat ca o respingere a lui Einstein. A repetat experimentul de multe ori, întotdeauna cu

rezultate pozitive. Zeci de articole au fost contribuite de el la reviste tehnice și a rămas convins de validitatea lucrării sale până la moartea sa în 1941.

Până în ziua de azi, niciun fizician nu este sigur de ce experimentele lui Miller s-au dovedit la fel. Dar ceea ce Bothezat și alți critici iresponsabili ai relativității nu spun cititorului este că din miile de repetări care au fost făcute ale experimentului Michelson-Morley, numai cele ale Dr. Miller au dat rezultate pozitive. Testul a fost efectuat în fiecare țară avansată din punct de vedere științific, la toate altitudinile, în toate anotimpurile și cu toate tipurile de echipamente. În toate cazurile – cu excepția doctorului Miller – rezultatele au fost negative. Astăzi, consensul în rândul fizicienilor este că unele tulburări locale au afectat aparatul lui Miller, sau poate că a făcut greșeli inconștient în înregistrarea datelor sale.²

Frecvent, în literatura pseudoștiințifică îndreptată împotriva lui Einstein, cineva se întâlnește cu o prejudecată violentă împotriva ecuațiilor matematice complexe. Autorul, desigur, nu le înțelege, așa că își raționalizează ignoranța insistând că natura se supune întotdeauna unor legi matematice simple. Un bun exemplu al acestei părtiniri este munca chimistului american Thomas H. Graydon, din Santa Monica, California. În *New Laws for Natural Phenomena*, publicată de o mică presă în 1938, el scrie: „Prin faptul că merg contrar sistemelor metodice fixe, care par să se bucure de complex... Conceptele mele pot să nu fie binevenite de unele intelectuali ale căror poziții de autoritate sunt susținute de dificultățile întâmpinate în metodele lor ortodoxe...”. Metoda lui Graydon de simplificare a astronomiei este să renunțe cu totul la noțiunea de „atrageră” gravitațională. În schimb, el postulează o „împingere” care se mișcă spre exterior de la soare – o temă comună, de altfel, în atacurile anterioare asupra lui Newton.

O lucrare mimeografiată a lui Graydon intitulată *Relativity's Failure*, publicată de el în 1947, poate fi obținută de la Fortean Society. Găsește teoria gravitației a lui Einstein mai puțin plauzibilă decât teoria „împingerii”. Dacă gravitația nu ar exista, o planetă ar cădea în Soare — nu pentru că este „trasă”, ci pentru că „găsește cea mai mică tensiune sau cel mai mic timp în care poate face o revoluție...”. Din fericire, gravitația exercită suficient de mult un împingere spre exterior pentru a menține planetele pe loc. De ce cad obiectele pe pământ? „... deoarece există radiații insuficiente care emană de pe pământ pentru a le menține pe orbite deasupra suprafeței pământului”.

După cum era de așteptat, Graydon se consideră un Galileo modern. El citează o scrisoare a unui astronom proeminent către un editor, sfătuind să nu accepte unul dintre manuscrisele lui Graydon. Teoria lui Graydon este atât de simplă, a raționat astronomul, încât, dacă ar fi avut vreun merit, ar fi fost stabilită cu mult timp în urmă. „Ingeniozitatea arătată în această scrisoare”, scrie Graydon, „... nu este departe de mustrarea primită de Galileo de la Francesco Sizzi, un astronom proeminent al zilelor sale, când Galileo a raportat că a văzut prin primul său telescop patru sateliți care se învâteau în jurul planetei Jupiter”.

Mai amuzant decât Graydon este un alt excentric, de asemenea, foarte admirat de Tiffany Thayer și de Fortean—George Francis Gillette și „universul său în spirală”. Detaliile biografice despre Gillette sunt puține dincolo de faptul că s-a născut în 1875, a urmat Universitatea din Michigan și a ocupat posturi de inginerie la mai multe firme mari. Dar cele patru cărți ale sale tipărite privat sunt monumente de durată ale originalității și ingeniozității sale.

Relativitatea merge prost în toate scrierile lui Gillette. — Einstein un om de știință? întreabă el. „Era greu de imaginat pe cineva mai contrar și mai opus a ceea ce ar trebui să fie un om de știință... Ca fizician rațional, Einstein este un violonist corect”. Relativitatea primește etichete precum „copilul creierului nebun al colicilor mentale”, „fizica cu ochii încrucișați”, „total nebun”, „nadirul prostiei pure” și „prostii voodoo”. Până în 1940, a prezis el (scriind în 1929), „teoria relativității va fi considerată o glumă”. „Einstein este deja mort și îngropat, alături de Andersen, Grimm și Pălărierul Nebun”.

Gillette are o admirație nemărginită pentru Newton, lăudându-l drept cel mai mare geniu mental care a trăit vreodată. Teoria „universului în spirală” este, desigur, o îmbunătățire a lui Newton. După cum spune Gillette, este „în afara lui Newton lui Newton”.

Ce este exact universul spiralat? Este puțin greu de deslușit. Unitățile finale – indivizibile și neschimbate – sunt numite „unimote”. Universul nostru este un „supraunimot” și întregul cosmos

este „maximotul”. Există, de asemenea, un „ultimot” care este definit ca „al-lea sub plan al universului”. Iată o mostră din expunerea lui Gillette:

Fiecare ultimă este *simultan* o parte integrantă a miliardelor de unități ale altor planuri și numai astfel viteza și energia sa *infinită* pe toate planurile sunt subdivizate în miliarde de cote planare *finite* de viteză și energie.

„Bumping” este un concept important Gillette. „Toate mișcările se străduiesc vreodată să meargă drept – până când se ciocnesc”. De fapt, totul în cosmos se reduce în cele din urmă la mișcări care se lovesc reciproc. „Nu se întâmplă nimic altceva. Asta e tot ce există.” „În tot cosmosul nu există altceva decât zburări drepte, zburătoare și din nou zburătoare drepte. Fenomenele nu sunt decât bulgări, sărituri și denivelări. Cariera unei unități de masă nu este decât sărituri, sărituri, sărituri, sărituri, sărituri și, în cele din urmă, dezmoțiri.”

Una dintre cele mai mari contribuții ale lui Gillette la fizică este faimoasa sa „teorie a gravitației înșurubate”. Este dificil să facem dreptate acestui concept, dar poate că aceste citate vor fi de ajutor: „Gravitația este piulița din spate a șurubului de înșurubare al radiației”. „Gravitația și înșurubarea sunt sinonime. Toate unitățile de masă sunt sisteme solare... de subunități înșurubate.” Și în cele din urmă, „Gravitația nu este altceva decât acea reacție sub forma sistemelor solare subplanare care se înșurubează prin mase plane mai înalte”.

După cum s-ar putea anticipa, Gillette simte cu intensitate respingerea opiniilor sale de către ceea ce el numește „boii ortodocși” ai științei. „Nu există bou atât de prost ca ortodocșii” se plânge el. Ei sunt „oamenii de știință”, „favoriții construiți ai editorilor”. Ei sunt „reversul oamenilor de știință adevărați. Sunt ridicoli”. Totul se datorează „îngheșuirii lor în Homoplania, ignoranței de sub și supraplanii legate ultimotic”.

Faptul că acești „profesori” cu „credințele lor înghețate” îi atacă teoriile el îl ia drept un compliment. „Autorul nu și-ar fi irosit niciodată resursele epuizate”, admite el cu amărăciune, „tipărend pe cheltuiala lui *teorii deja acordate*”. Dar el este conștient de faptul că lucrul împotriva lui sunt „toate resursele puternice ale misticismului care controlează presa, politica, editurile, colegiile, bibliotecile publice și toate astfel de căi directe... Asemenea lui Columb, Galileo și Copernic, el este persecutat și neînțeles. Cu toate acestea, suportă toate acestea cu bun umor. „Nu este niciodată un fanatic. Nu are fantezii pentru care să fie fanatic. Deci el este senin și uman, civilizat.”

Un singur „profesor”, scrie cu tristețe Gillette într-una dintre cărțile sale, i-a oferit vreodată încurajare – „un rus nobil, curajos. Lui, salut!” Pentru restul lumii științifice: „Pooh!... În curând va ajunge la uitare prin propriile sale eforturi”.

Dacă cititorul nu a reușit să obțină o imagine clară a cosmologiei revoluționare a lui Gillette, îl trimitem la Gillette's *Rational, Non-Mystical Cosmos*, ediția a treia revizuită, 1933, în care o va găsi atent explicată în 384 de pagini. Dacă acest lucru se dovedește prea formidabil, încercați lucrarea mai scurtă, *Orthodox Oxen*, 1929. Conform paginii de titlu, este complet lipsită de „Matematica Hi-de-hi” și este „plină de noi axiome”. Mai mult decât atât, există nenumărate diagrame ale unor astfel de structuri impresionante precum „Gogosa de tot cosmosul” și „Solid laminat, solid, solid, solid”. În unele ediții imaginile sunt colorate manual de autor.

În 1931, Reverendul Jeremiah J. Callahan a aruncat o parte mai demnă împotriva relativității. Rev. Callahan era în acel moment președinte al Universității Duquesne din Pittsburgh. Pentru a înțelege rechizitoriul părintelui Callahan, va fi însă necesar să facem mai întâi câteva comentarii despre natura geometriei non-euclidiene.

Elementele clasice ale lui Euclid, toate dovezile teoremelor sale s-au bazat pe un set de ipoteze numite axiome și postulate. Aceste ipoteze au fost considerate „de la sine înțelese” și imposibil de dovedit. Postulatul al V-lea, însă, părea mai complicat decât celelalte. Acesta a afirmat, de fapt, că printr-un punct din afara unei linii date, doar o singură linie poate fi trasată paralelă cu dreapta dată. După Euclid, matematicienii au considerat postulatul ca pe o pată a sistemului lui Euclid, care ar putea fi eliminată dacă ar putea fi demonstrată pe baza celorlalte presupuneri. Au fost încercate mii de astfel de dovezi, multe extrem de ingenioase, dar toate au fost găsite mai târziu greșite. În cele din urmă, în secolul al XIX-lea, un matematician rus pe nume Lobatchevsky și alții

au demonstrat în mod concludent că celebrul postulat paralel era complet independent de celelalte presupuneri și nu putea fi dovedit de acestea.

Odată ce această independență a postulatului a fost pe deplin înțeleasă, matematicienii au făcut o descoperire și mai uluitoare. Ei au descoperit că ar putea înlocui postulatul cu ceva care îl contrazice - cum ar fi presupunerea că printr-un punct din afara unei linii pot fi trase mai multe paralele. Noul postulat ar putea fi apoi combinat cu celelalte ipoteze ale lui Euclid pentru a forma o geometrie consecventă din punct de vedere logic. Aceste noi geometrii au fost numite non-euclidiene. Lucrările timpurii despre geometria non-euclidiană au fost făcute în întregime din curiozitate și încântare matematică, dar când Einstein a dezvoltat relativitatea, a descoperit că o abordare non-euclidiană a spațiului a dus la consecințe practice enorme. Geometria non-euclidiană a oferit cadrul matematic pentru Teoria sa generală a relativității.

Se poate spune, așadar, că relativitatea și geometria non-euclidiană sunt inseparabile. Dacă geometria non-euclidiană poate fi găsită inconsistentă din punct de vedere logic, cadrul relativității se prăbușește. Și dacă se poate demonstra postulatul paralel prin intermediul celorlalte presupuneri ale lui Euclid, geometria non-euclidiană se prăbușește. Un mijloc simplu, deci, de a răsturna relativitatea ar fi de a demonstra postulatul paralel.

Gânduri asemănătoare celor de mai sus îi treceau prin mintea părintelui Callahan într-o zi, când mergea cu metrourul din New York. Nu după mult timp, a declarat el într-un interviu de presă, a întrerupt o masă cu un prieten strigând: „Asta se poate dovedi!”. Până la sfârșitul anului 1931, părintele Callahan și-a finalizat dovada și a anunțat lumii că relativitatea a fost răsturnată.

În secolul al XIX-lea, celebrul matematician francez, Lagrange, a apărut odată în fața unei societăți învățate pentru a explica o dovadă pe care o făcuse pentru o problemă nerezolvată anterior. De îndată ce a început să-și citească ziarul, s-a oprit brusc din vorbit, s-a încruntat, apoi și-a împăturit hârtiile și a remarcă: „Domnilor, trebuie să mă gândesc mai mult la asta”. Din păcate, părintele Callahan nu și-a împăturit hârtiile. În 1931, el a publicat dovada postulatului paralel – o lucrare de 310 de pagini intitulată *Euclid sau Einstein*. Orice geometru competent ar fi putut sublinia eroarea din această dovadă, dar omul de știință amator nu este remarcat pentru disponibilitatea sa de a căuta sfaturi utile.

Einstein se descurcă la fel de prost sub retorica părintelui Callahan, ca și sub proza turgidă a lui Gillette. „Cu siguranță nu-l putem considera pe Einstein ca unul care strălucește ca descoperitor științific în domeniul fizicii”, scrie Callahan, „ci mai degrabă ca unul care, într-un fel încurcat, încearcă doar să găsească un sens pentru formulele matematice în care el însuși nu crede prea tare, dar pe care speră împotriva speranței să le stabilească cumva o minte logică...”.

Reverendul Callahan găsește umorul neintenționat în „ceața mentală” și „aglomerația de cuvinte fără sens” care alcătuiesc geometria lui Einstein. „Uneori, cineva are chef de râs”, declară el, „și uneori cineva se simte puțin iritat, că un astfel de amestec ar putea fi serios acceptat oriunde pentru gândire... Dar nu are rost să ne așteptăm ca Einstein să raționeze”.

Din nou: „Gândirea lui [a lui Einstein] nu este decât neîntrerupte, fragmente neconectate, incongruente, nedigerate și contradictorii... Orice ar fi el ca matematician pur... el devine cel mai neîngrijit gânditor în momentul în care trece dincolo de simbolurile și ecuațiile sale... orb care se repezi pe un teritoriu necunoscut”.

Am citat aceste remarci pe larg deoarece, la fel ca remarcile similare citate anterior, ele sunt tipice criticii pseudo-științifice a marilor oameni de știință. Chiar dacă Părintele Callahan este un om de pânză, atacurile sale coboară la un nivel aproape imposibil de distins de asasinarea caracterului personal. Cu siguranță trebuie să existe motive psihologice care operează aici de care reverendul abia le poate conștientiza.

Un bun indiciu al intuiției matematice a părintelui Callahan este faptul că în același an în care a „demonstrat” postulatul paralel, a descoperit și o metodă de trisectare a unghiului! ³ A fost publicată sub formă de pamflet de Universitatea Duquesne. La acea vreme a fost făcut un anunț că lucrează la duplicarea cubului și la pătrarea cercului, dar se pare că nu a reușit aceste două eforturi. În 1940, la vârsta de 62 de ani, s-a retras din funcția de președinte al universității și de atunci trăiește liniștit în Isle Brevelle, Louisiana.

Dintre toți atacatorii relativității, însă, Fort – așa cum se întâmplă atât de des – pare să aibă ultimul cuvânt. Discuând despre faimosul experiment Michelson-Morley, piatra de temelie a relativității, el subliniază că eșecul de a găsi variații ale vitezei luminii ar putea duce la două concluzii. Unul – concluzia lui Einstein – că viteza luminii este un absolut, indiferent de mișcarea pământului. Cealaltă – o concluzie mai simplă, „mai de înțeles” – că pământul nu se mișcă deloc!

Și apoi adaugă: „Din nefericire pentru propria mea expresie, trebuie să pun o a treia întrebare: cine, în afară de cineva care a vrut să stimuleze o teorie, a demonstrat vreodată că lumina are vreo viteză?”

CAPITOLUL 8

Sir Isaac Babson

THOMAS EDISON i-a remarcat odată lui Roger Babson, care este cel mai bine cunoscut ca informator al bursei: „Amintește-ți întotdeauna, Babson, că nu știi nimic despre nimic. Trebuie să găsești ceva care să izoleze gravitația. Cred că provine dintr-un aliaj”.

Babson nu a uitat niciodată această remarcă, iar în 1948, cu un exces de capital la îndemână, a fondat ceea ce este poate cel mai inutil proiect științific al secolului al XX-lea. Se numește Gravity Research Foundation. Deși Fundația este interesată de orice și toate tipurile de lucrări asupra gravitației, funcția sa principală este de a stimula căutarea unui tip de „ecran gravitațional” - o substanță care va opri gravitația în același mod în care o foaie de oțel taie un fascicul de lumină.

Această noțiune a unui material „opac” la gravitație este una comună în science fiction timpurie. În fantezia lui HG Wells, *Primii oameni din Lună*, o navă spațială funcționează prin intermediul unei astfel de substanțe - un aliaj complicat de metale (cu ceva heliu aruncat) numit „cavo-rit”, după numele inventatorului său. De la Einstein, însă, conceptul a devenit aproape învechit. Motivul este că, dacă teoria relativității este corectă, un astfel de ecran ar fi de neimaginat. Potrivit lui Einstein, gravitația nu este o „forță” care trage obiectele pe pământ, ci mai degrabă o deformare a continuumului spațiu-timp. Deformarea face ca un măr să cadă, dar un „ecran” între măr și pământ nu ar avea niciun efect din simplul motiv că nu există forță care să fie îndepărtată.

Dacă Babson este conștient de toate acestea, el rămâne vesel neconsternat. „Nu sunt un om de știință”, a spus el presei, „dar știu ce încerc să aflu și cum mă descurc... puțini oameni își dau seama că Edison a experimentat cu peste 8.000 de materiale înainte de a lovi în cele din urmă pe cel potrivit care i-a dat un filament pentru becul său electric”.

Deoarece există milioane de aliaje posibile și nu există niciun motiv imaginabil pentru care unul ar trebui să fie încercat înaintea altuia, procesul de testare a tuturor acestora devine unul obositor. Evident, Babson a renunțat curând la idee, deoarece în prezent, Fundația nu efectuează experimente chimice proprii. Găzduit într-o clădire mare din cărămidă din New Boston, New Hampshire, scopul său principal este de a servi drept casă de compensare și birou de informare pentru toți oamenii de știință care fac cercetări asupra gravitației. New Boston a fost ales pentru că este o comunitate non-industrială, auto-susținută, la o distanță sigură de Boston, în cazul în care Boston este bombardat în al treilea război mondial.

Răspunsul oamenilor de știință profesioniști la activitatea Fundației a fost dezamăgitor. „Mențiunea gravității de prea multe ori aduce un zâmbet”, scrie William Esson, unul dintre administratorii Fundației, „de parcă ancheta nu ar fi luată în serios. Acest lucru a descurajat o discuție sinceră asupra subiectului. Multe experimente care au fost în desfășurare au fost sub acoperire. Prin urmare, un... scop al Fundației a fost acela de a intra în contact cu acești oameni împrăștiați în întreaga lume.” Fiecare persoană care scrie Fundației este clasificată în dosarele

acesteia în funcție de tipul specific de cercetare gravitațională pe care o întreprinde. Atunci când Fundația găsește mai multe persoane care lucrează pe aceeași linie, fiecare este informat despre ceilalți. În acest fel, ei pot face schimb de idei și pot raporta progresul lor cooperant.

Un om de știință, Harold V. McNair din Middletown, Pensilvania, a murit în 1950, după ce a oferit Fundației toate dosarele și aparatele sale. Lucrase de patruzeci de ani la posibilitatea valorificării gravitației. „Din păcate”, se arată în cel de-al doilea raport anual al Fundației, „formula lui a fost clară doar pentru el însuși. Am arătat-o tuturor la care ne putem gândi și vom continua să facem acest lucru în speranța că într-o zi munca lui va putea continua”.

În 1949, Fundația a difuzat un mic anunț în două reviste, *Popular Mechanics* și *Popular Science*, pe care scria: „GRAVITITATE. Dacă ești interesat de gravitație, scrie-ne. Nicio cheltuială pentru tine”. Acesta s-a dovedit un mod îndoielnic de relații publice, iar acum principalul mijloc al organizației de a trezi interesul pentru gravitate este un concurs anual de eseuri cu premii. Eseul trebuie să fie limitat la 1.500 de cuvinte și să abordeze unul dintre cele trei subiecte: posibilitățile de a descoperi (1) „un izolator parțial, reflector sau absorbant de gravitație”, (2) „un aliaj sau altă substanță, ai căror atomi pot fi agitați sau rearanjați de gravitație pentru a elimina căldura”, (3) „alte metode rezonabile de valorificare a puterii gravitației”.

Premiile sunt generoase - 1.000 USD pentru primul premiu și cinci premii suplimentare de 100 USD fiecare. Concursul din 1949 a adus un total de 88 de eseuri, pe care Babson le-a citit cu mare încântare. „A fost ca și cum ai deschide cadourile de Crăciun”, a spus el. Primul premiu a revenit lui David B. Wittry, student la Universitatea din Wisconsin, pentru o lucrare care a analizat unele eșecuri istorice ale cercetătorilor anteriori în domeniul gravitației. În 1950, un student absolvent de la Princeton a luat primul premiu, iar în 1951, onorurile de top au revenit Dr. Myron J. Lover, de la Ozone Park, NY. Dr. Lover a scris despre *Thermodynamic Aspects of Gravithermels*. Revista *Time* a dedicat un spațiu considerabil unei povești despre premiile din 1950 și un raport al Fundației se laudă: „Noua teorie a lui Einstein a fost anunțată pe aceeași pagină, dar am avut o poveste mai bună decât i-au oferit-o ei”.

În toamna anului 1951, Fundația a ținut prima sa conferință de vară la New Boston. Publicul a ascultat prelegeri despre gravitație, precum și câteva discursuri despre condițiile de afaceri din partea personalului renumitului Institut Babson. Au fost disponibile „scaune gravitaționale” speciale concepute pentru a ajuta circulația sângelui, iar oaspeților care s-au plâns de dureri în brațe și picioare li s-a spus despre „Priscolene”, un medicament brevetat pe care Babson îl promovează în prezent ca „pilulă antigravitațională” pentru a ajuta circulația. Conferința a expus, de asemenea, patul original al lui Isaac Newton, achiziționat recent de Fundație – probabil pentru că Newton s-a sprijinit la un moment dat pe el prin forța gravitației. „Este speranța”, se arată într-un buletin al Fundației, „ca New Boston va deveni treptat centrul în care fizicienii, inginerii, metalurgiștii și alții interesați în mod special de cauzele și posibilitățile gravitației vor veni ca o mecca în vară”.

Unul dintre administratori ai organizației, Clarence Birdseye, ^s-a gândit că poate un muncitor de laborator se va împiedica de un izolator gravitațional în timp ce lucra la altceva. Acest lucru a determinat trimiterea prin poștă a literaturii către 2.500 de laboratoare, pe lângă trimiterile obișnuite către colegii, profesori de științe din școlile secundare și reviste științifice.

Fundația deține o bibliotecă de cărți despre gravitație. Este în continuă creștere, deși este handicapat în acest moment de faptul că nu are pe nimeni în personal care să citească franceză sau germană. Prietenii organizației sunt rugați să „amintească de Fundația de Cercetare Gravitativă în testamentul dumneavoastră, lăsându-ne fișierele sau aparatele gravitaționale, unde vor fi în mâini prietenoase și munca voastră poate fi continuată”.

O idee care a fascinat Fundația încă de la înființare este că variațiile gravitației cauzate de schimbarea relațiilor dintre soare și lună au un efect măsurabil asupra ființelor umane. Babson este convins, de exemplu, că este mai ușor să urci la etaj în timpul valului ridicat, aparent neștiind că diferența de greutate este atât de infime, încât ar fi mult mai eficient să arunci o bancnotă de un dolar înainte de a urca.

Cu toate acestea, Fundația este ocupată în compilarea de statistici despre treburile umane și

încearcă să le coreleze cu variațiile atracției lunii. De câțiva ani, o serie de spitale psihiatrice colectează date pentru Fundație despre modul în care stările psihice ale pacienților sunt afectate de fazele lunii. În timpul lunii pline, soarele și luna se află pe părțile opuse ale pământului, lucrând unul împotriva celuilalt, ceea ce poate perturba ceva în creier sau în lichidul spinal. Câteva sute de scrisori au fost trimise prin poștă șefilor de poliție pentru a afla dacă au avut mai multe apeluri în timpul lunii pline. Răspunsurile au indicat că au făcut-o. Companiile de asigurări au fost rugate să raporteze dacă ratele accidentelor sunt corelate cu fazele lunii.

Când a avut loc o epavă dezastruoasă a trenului în New Jersey, pe 6 februarie 1951, Fundația a observat că era o zi fără lună. Cincizeci și patru de companii de căi ferate au fost imediat anunțate despre acest fapt și au solicitat să fie în alertă în viitor. Președintele Truman a decis să-l concedieze pe generalul McArthur pe 5 aprilie 1951, tot în faza întunecată a lunii. „Acest lucru”, conform celui de-al treilea raport anual al organizației către administratori, „a dictat o altă corespondență”. Raportul dezvăluie, de asemenea, că un fișier de douăzeci de ani al revistei *Time* a fost achiziționat și „tocmai am început să parcurgem toate problemele, alegând știri importante pentru a vedea cum se corelează acestea cu diferite faze ale lunii”. În fiecare an, Fundația emite un almanah care arată fazele lunii, astfel încât oricine este interesat să poată studia efectul lunii asupra propriilor gânduri și acțiuni.

Recent, Fundația a trimis prin poștă chestionare în care greutatea unei persoane (adică gradul de gravitație trage asupra ei) poate fi verificată în raport cu diferite tipuri de corp și temperament. Fundația bănuiește că greutatea (gravitația) va avea un efect mai mare asupra temperamentului decât are tipul de corp. Dacă acest lucru este adevărat, atunci un ecran gravitațional ar fi capabil să modifice greutatea unei persoane și, prin urmare, să-i modifice temperamentul! Până la descoperirea acestui lucru, Fundația subliniază însă că este încă posibil să-și schimbe ușor trăsăturile de personalitate prin modificarea posturii.

„Cu siguranță, forța gravitațională asupra creierului unei persoane este *diferită* atunci când se află întinsă”, se arată într-un buletin, „sau când se legănă sau când se înclină... oricine poate testa acest lucru schimbându-și poziția capului atunci când este nebun sau excesiv de emoționat. Rezultatele plecării în rugăciune se datorează parțial schimbării direcției atracției gravitaționale asupra creierului”.

Mai mult decât atât, același buletin afirmă, „mulți oameni gânditori cred că forțele spirituale pot modifica atracția gravitației, așa cum este ilustrat de povestea anumitor profeți din Vechiul Testament care s-au ridicat la cer și de Înălțarea lui Isus. Incidentul cu Isus umblând pe apă nu trebuie ignorat. Oamenii se întreabă adesea de ce îngerii sunt întotdeauna arătați sfidând gravitația...”

Abilitatea păsărilor de a sfida gravitația l-a fascinat de mult pe Babson. Cu o ocazie, Thomas Edison a arătat către o pasăre zburătoare și a spus: „Pasarea poate face ceea ce nimeni nu poate face – și anume, să zboare prin propriile puteri. Aș dori, Babson, să fii mai interesat de păsări...” Acest lucru l-a determinat pe Babson să facă o colecție de păsări. Acum se află în campusul Institutului Babson, dar în cele din urmă va deveni proprietatea Fundației Gravity. „De la înființarea Fundației”, scrie administratorul Esson, „diverși caricaturiști i-au înfățișat pe administratorii fundației zburând prin aer cu aripi... Cu toate acestea... este foarte posibil ca într-o zi să fie construită o aripă dintr-un aliaj anti-gravitațional care să le permită persoanelor ușoare și musculoase să zboare cu propria lor putere, cum ar fi animalele care zboară cu propria lor putere. realizat în acest sens.”

Multe eseuri scurte despre gravitație de Babson și alții sunt disponibile de la Fundație pentru zece cenți fiecare. Vapiditatea acestei literaturi este aproape de necrezut. Un eseu despre „Gravitatea și postură” al lui Mary Moore subliniază că un corset bine montat „împiedecă gravitația să ne tragă prea mult înainte sau prea mult înapoi, ceea ce, procedând astfel, ne îmbătrânește înainte de vremea noastră”. „Gravity and Sitting” de Babson este un atac asupra scaunelor. El recomandă să stai cu picioarele încrucișate pe covor, sau pe o bancă joasă „cu genunchii ridicați” și „în echilibru pe fese”. El crede că ar trebui făcut un studiu atent al stării și încheie cu un joc de cuvinte inconștient afirmând: „Este foarte posibil ca școala de gândire a

echilibrului să câștige în cele din urmă”.

De asemenea, Babson consideră că ar trebui să dormi în poziție fetală, cu unul sau ambii genunchi în sus. „Pentru a preveni somnul pe spate”, scrie el, „o minge de cauciuc – doi centimetri în diametru – poate fi înfășurată în centrul spate al gâtului hainelor de noapte. Acest lucru poate fi realizat cel mai bine dacă aveți un buzunar pe ceafă în care mingea să fie ținută în timpul nopții și, totuși, din care să poată fi scoasă atunci când hainele de noapte merg la toate problemele de mai sus.

Un alt eseu al lui Babson, „Gravitatea și ventilația”, discută un subiect de care a fost mult timp interesat. Când era tânăr, Babson s-a îmbolnăvit de tuberculoză și a fost sfătuit de medicul său să rămână în Occident, unde se dusesse la convalescență. A ales în schimb să se întoarcă la casa lui din Wellesley Hills, Massachusetts. Pentru a asigura aer proaspăt din belșug, a refuzat să-și închidă oricare dintre ferestre. În timpul iernii înghețate, el purta o haină cu o pernă electrică de încălzire în spate, iar curajoasa sa secretară o făcea să tasteze purtând mănuși și lovind cheile cu ciocane de cauciuc. Babson s-a făcut bine și de atunci a fost un nenorocit cu aer curat. El crede că copiii ar trebui să fie antrenați să se bucure de aer proaspăt care le suflă pe față de la un ventilator și că aerul din pădurile de pin are „calități chimice și/sau electrice” de mare valoare medicinală. Eseul său sugerează că gravitația ar trebui folosită pentru a curăța aerul rău dintr-o clădire, oferind o pantă ușoară tuturor etajelor și având orificii de evacuare a aerului la capătul inferior al încăperii. Se pare că acest lucru drenează aerul rău în modul în care un acoperiș înclinat drenează apa. O astfel de casă a fost de fapt construită în New Boston, cu podele înclinate de jumătate de inch până la picior.

Într-un buletin intitulat „Condițiile meteo și victoriile politice”, Babson dezvoltă teza că gravitația afectează recoltele, culturile afectează afacerile, iar afacerile afectează alegerile. El analizează douăzeci și șapte de alegeri prezidențiale, din 1844 până în 1948, pentru a demonstra că, în 75% din cazuri, un partid a continuat la putere atunci când vremea și afacerile erau bune și a fost eliminat când vremea și afacerile erau proaste.

Un eseu de Trustee Esson tratează posibilitatea de a găsi un aliaj care va elibera căldură atunci când gravitația acționează asupra lui. Ar fi format în fire, cu greutate suspendate la capete. „Când un astfel de aliaj... este descoperit”, scrie Esson, „următorul pas este să-i atașăm greutate de diferite dimensiuni și să stabilim rezultatele comparative ale unor astfel de experimente... Există, de asemenea, posibilități experimentale interesante, cum ar fi plasarea acestor fire în vid sau în anumite gaze; dar acești factori pot fi studiați după ce experimentele originale de încălzire a unui element au fost dezvoltate cu tensiune (sau compresie). Trebuie să-l aplaudăm pe Esson pentru că are cunoștințele științifice pentru a realiza că aliajul ar trebui descoperit mai întâi înainte ca proprietățile sale să fie explorate cu atenție.

Actualul președinte al Fundației este George M. Rideout, care este și vicepreședinte al Babson Reports, Inc. O anumită concepție despre realizările științifice ale Rideout poate fi obținută citind eseul său „Este posibilă puterea liberă?” El începe prin a sublinia teoria sa privată că „gravitația este o formă de unde „magnetice” stocate care, timp de un miliard de ani, au fost aruncate din soare și absorbite de fiecare particulă care atrage acum orice altă particulă”. Nu este sigur că acest lucru este adevărat, dar în orice caz nu trebuie să cunoaștem sursa gravitației pentru a o valorifica. Tot ce ne trebuie, scrie el, este un izolator gravitațional pe care îl putem plasa sub o parte a unei roți care se rotește. Rezultatul ar fi, desigur, o simplă mașină cu mișcare perpetuă. Rideout speculează pe larg asupra schimbărilor economice și sociale extraordinare care ar rezulta dintr-o astfel de descoperire a puterii libere nelimitate. El este atent să sublinieze, totuși, că acest lucru nu trebuie să dăuneze utilităților publice stabilite. „Centralele electrice vor continua să fie folosite; dar extinderea lor ar putea avea loc fără creșterea consumului de cărbune, petrol sau gaze. Aceste resurse naturale valoroase ar putea fi conservate pentru industria chimică și pentru alte industrii, care doar le-ar schimba forma în loc să le distrugă.”

Fundația este dezamăgită de eticheta de „mașină cu mișcare perpetuă” pentru dispozitivul gravitațional proiectat, deoarece au fost făcute atât de multe încercări crackpot de a crea mișcare perpetuă. „Aceste mașini, de regulă, funcționează prin pârgii și greutate”, scrie Trustee Esson.

"Niciunul dintre acestea nu a fost cu adevărat satisfăcător, deși cel care a fost cel mai mediatizat a fost cel cunoscut sub numele de Keely's Motor. Nefiind văzut acest motor în funcțiune, Fundația nu este pregătită să comenteze despre el, dar speră să facă în curând un studiu al acestui motor." Se pare că domnul Esson nu este familiarizat cu povestea bine autenticată a celebrei escrocherii de încredere a lui John Keely. Dacă este interesat, ar trebui să citească paginile finale ale *Talentelor sălbatice ale lui Charles Fort* unde va găsi o analiză Fortean interesantă a modului în care a funcționat frauda.

Dacă Gravity Research Foundation va construi vreodată o mașină cu mișcare perpetuă este problematic, dar nu există nicio îndoială că Babson, acum la sfârșitul de 70 de ani, se bucură din plin de căutare. Este un bărbat înalt, cu părul argintiu, cu o mustață albă, o barbă minusculă, ochi plini de umor și o pasiune pentru papioanele care par că s-ar putea aprinde. Nu fumează și nici nu bea. De fapt, în 1940, el a fost candidatul Partidului Prohibiției la președinte. În ultimul timp, gravitația îi face din ce în ce mai greu să urce pe scări, un inconvenient care îi stimulează interesul pentru Fundație.

Există puțin pericol ca Babson să rămână fără fonduri. Are un deget în sute de operațiuni de afaceri, cele mai multe dintre ele de succes fabulos. Întreprinderea sa principală, Babson Reports, Inc., care oferă consiliere bursieră, aduce un profit net de peste 100.000 USD anual. Este o filială a holdingului său, Business Statistics Organization. În plus, el este proprietarul integral sau parțial al unor astfel de întreprinderi diversificate, cum ar fi o companie care furnizează homari, o firmă care produce cutii de alarmă de incendiu, o companie de nisip și pietriș, un lanț de magazine de cenți, o clădire de birouri în Boston, o fermă de oi Babson în New Mexico și Arizona, o fermă de vite în Florida și o companie de diamante. El a scris peste cincizeci de cărți, majoritatea despre bani și investiții, iar câteva sute de ziare îi publică rubrica săptămânală despre tendințele în afaceri.

Pe lângă Institutul Babson, un colegiu de afaceri din Wellesley Hills, Massachusetts, el a fondat și alte două școli de afaceri — una pentru femei în Florida și Utopia College, la Eureka, Kansas. Babson a ales Eureka ca loc pentru Utopia în 1946, deoarece era exact centrul geografic al Statelor Unite și, prin urmare, cel mai puțin probabil să fie lovit de o bombă atomică. Clădirile colegiului sunt conectate prin tuneluri subterane. Ca o altă măsură de precauție împotriva celui de-al treilea război mondial, pe care îl consideră inevitabil, el a depus 1.000 de dolari în fiecare dintre cele o sută de bănci diferite din statele centrale.

Babson își atribuie interesul pentru gravitate înecului nepotului său de șaptesprezece ani în 1947. I-a amintit de moartea similară prin înecul surorii sale mai mari când era un băiețel. Pentru el, părea că gravitația ar fi fost un „balaur” care i-a prins pe amândoi pe cei dragi și i-a târât în fund. „De la moartea lui Michael, am devenit din ce în ce mai interesat de subiectul gravitației”, scrie el încordat.

Cu mult înainte de acest accident, însă, Babson a fost un mare admirator al lui Isaac Newton. El susține că metoda sa de a prezice schimbările bursiere este pur și simplu o adaptare a celei de-a treia legi a mișcării a lui Newton - și anume că pentru fiecare acțiune există o reacție egală. Se pare că interpretează acest lucru în imaginea unei mingi care sări de pe un perete. După ce bursa a scăzut, Babson începe să prezică că va apărea din nou. După ce a ajuns sus, el prezice că va scădea. Predicția care i-a adus pentru prima dată renume a fost în 1929, când a anunțat marea - prăbușire a pieței de valori cu câteva luni înainte ca acesta să se întâmple. Nu-i place, însă, să-și amintească că un an mai târziu a prezis că depresia se va termina în curând și că investitorii care i-au urmat sfaturile au pierdut foarte mult.

Autobiografia lui Babson are titlul newtonian de *Acțiuni și reacții*, iar soția sa deține una dintre cele mai mari colecții de cărți ale lui și despre Newton. Oricât de mult îl admiră Babson pe Newton, există un aspect în care el nu a reușit să-l imite pe marele om de știință. El nu a reușit să dobândească mai mult decât o cunoaștere elementară de fizică.

Și asta, desigur, este o tragedie. În stadiul actual al teoriei fizice, nimeni nu are cea mai neclară idee despre cum să caute un ecran gravitațional. A înființa o organizație dedicată acestei căutări este ca și cum ai înființa o fundație pentru a studia craterele de pe cealaltă parte a Lunii. În cele din urmă, astronomii vor cartografi aceste cratere, poate înainte de sfârșitul anilor șazeci, dar să-i

dedice acum o instituție ar fi prematur și o risipă absurdă de fonduri.

Deși Babson este absolvent de inginerie al Institutului de Tehnologie din Massachusetts, el mărturisește că ura majoritatea cursurilor sale. Rideout, președintele Gravity Research Foundation, nu a avut nicio pregătire ca fizician. Nici oamenii de știință afiliați organizației nu sunt în afara sarcinii de a servi drept judecători pentru concursurile de eseuri. Toate acestea pot explica de ce Fundația nu a emis, în cei patru ani de existență, o singură declarație științifică de vreo valoare.

Fără îndoială că Babson, un congregaționalist amabil și devotat, are cele mai bune intenții în a menține Fundația în funcțiune. Dar cu siguranță există un strop de păcat al mândriei în refuzul său de a accepta sfatul de la fizicieni competenți cu privire la modul în care banii ar putea fi cheltuiți cel mai bine pentru binele științei și al umanității. Cu siguranță există un strop de încăpățănare voită în incapacitatea lui de a vedea ridicolitatea esențială a întreprinderii sale. Ar face bine să se gândească la remarca lui Chesterton că Satana a căzut prin forța gravitației.

CAPITOLUL 9

Tijele de radiestezie și Doodlebugs

ÎN ULTELE DECENII, geofizicienii au inventat o serie de instrumente delicate pentru explorarea caracteristicilor geologice subterane. În industria petrolului, de exemplu, un seismograf poate cartografi cu un grad de precizie adâncimile diferitelor straturi. Nu poate detecta prezența petrolului, dar poate descoperi o structură de rocă în care probabilitatea de petrol poate fi suficient de mare pentru a justifica forarea. Până în prezent, știința nu a găsit nicio modalitate prin care prezența reală a mineralelor adânc îngropate (cum ar fi uleiul sau apa) să poată fi detectată de la suprafață, fără săpături efective.

Pseudoștiința nu operează sub astfel de limitări. În acest capitol, vom discuta două instrumente curioase pentru explorarea subterană, tija de radiestezie și pendulul, și vom arunca o privire pe scurt la utilizarea acestor gadget-uri și a celor similare (cunoscute sub numele de „doodlebugs”) în prospectarea petrolului.

Radiestezia este arta de a găsi apă subterană sau alte substanțe prin intermediul unei tije de ghicire care este de obicei o crenguță bifurcată. Radiestezistul prinde ferm crenguța în fiecare mână, partea bifurcată îndreptată în sus. În timp ce merge pe pământ, deodată bățul se răsucesc în mâinile lui, ca și cum ar fi fost mișcat de o forță puternică, invizibilă. Uneori, întoarcerea este atât de violentă, încât scoarța este îndepărtată de pumni. Acolo unde tija este orientată în jos este, desigur, locul în care se găsește apa.

Toate tipurile de lemn au fost folosite pentru radiestezie, dar preferatele tradiționale par să fie alunul, piersicul și salcia. Unii radiesteziști sunt capabili să lucreze cu alte substanțe - fildeș, metal, sârmă și așa mai departe. Câțiva ghicitori, în special în India, unde sunt adesea salariați de la consiliile locale de apă, își folosesc doar mâinile goale. Radiesteziștii cu mâinile goale descriu o senzație ca un șoc electric pe palmele lor când se află deasupra apei subterane. Capacitatea de radiestezie pare a fi limitată doar la anumiți indivizi. Unii dintre cei mai faimoși radiesteziști au fost analfabeți, complet nedumeriți de abilitățile lor ciudate și nu oferă nicio explicație pentru aceasta.

Folosirea unor tije de diferite forme în scopuri de divinație merge până la vechii greci și egipteni. Folosirea lor a fost însă limitată la prezicerea evenimentelor viitoare, detectarea vinovăției și forme similare de magie. În Evul Mediu, a fost asociat cu puterea lui Satana, deși mulți biserici au folosit toiege de divinație. Crenguța bifurcată, pentru găsirea mineralelor, se pare că nu a apărut decât în secolul al XV-lea când a fost folosită de prospectorii germani în regiunea minieră Harz. Când minerii germani au fost importați în Anglia în secolul următor, au adus cu ei practica. În Anglia, utilizarea crenguței a fost transferată de la minerale la căutarea apei.

Până la sfârșitul secolului al XVII-lea, radiestezia devenise larg răspândită în Anglia și în toată Europa și a fost un subiect de controversă violentă în rândul oamenilor de știință. Asemenea formule precum „În numele Tatălui, al Fiului și al Duhului Sfânt, câte săni sunt de aici până la minereu?” adesea au fost folosite de radiesteziști, dar, în general, Biserica a continuat să se încruntă în privința acestei practici. În 1659, un tată iezuit, Gaspard Schott, a scris o carte în care denunță radiestezia ca fiind satanică, deși mai târziu s-a răzgândit în favoarea unei teorii a acțiunii musculare inconștiente. Baronul de Beausoleil, un faimos radiestestesc al secolului al XVII-lea, a fost acuzat de vrăjitorie și a murit în închisoare. În 1701, Sfânta Inchiziție a emis un decret împotriva folosirii nujelilor de ghicire în procesele penale.

Până în secolul al XVIII-lea, „Epoca Iluminismului”, radiestezia devenise o practică obișnuită și respectabilă, care nu mai era asociată cu viclenia Diavolului. Primul studiu „științific” semnificativ al subiectului a fost făcut în 1891 de Sir William F. Barrett, profesor de fizică la Royal College of Science, Irlanda. *The Dowsing Rod*, de Barrett și Theodore Besterman, publicată în 1926, este una dintre referințele principale pe acest subiect. Teza cărții este că întoarcerea tijei se datorează acțiunii musculare inconștiente din partea radiestezistului, care posedă o capacitate clarvăzătoare de a simți prezența apei.

Din 1909 până în 1943, un scriitor francez, Henri Mager, a publicat o serie de publicații despre radiestezie, dezvoltând teoria conform căreia crenguța era controlată de unde electromagnetice. O traducere în engleză a lui *Water Diviners and their Methods* a fost publicată în 1931. În Anglia, doi membri ai Societății Britanice de Radiesteziști, J. Cecil Maby și T. Bedford Franklin, au condus o serie de experimente. Cartea lor de 452 de pagini, *The Physics of the Dowsing Rod*, 1939, apără, de asemenea, opinia conform căreia undele radio sunt responsabile pentru fenomene. Deși literatura despre radiestezie este atât de imensă încât s-ar putea compila o bibliografie cu bibliografii pe această temă, o carte recentă se remarcă drept cea mai semnificativă scrisă vreodată. Acea carte este *Psychical Physics*, un tratat de 534 de pagini al Dr. Solcol W. Tromp, profesor de geologie la Universitatea Fouad I, Cairo. A fost publicată în 1949 de Elsevier Publishing Company și, deși scrisă în limba engleză, a fost tipărită în Țările de Jos.

Un pliant al editorului afirmă că Dr. Tromp s-a născut în 1909, și-a luat doctoratul în geologie în 1932 la Universitatea Leyden, Olanda, și a fost numit profesor la Universitatea Fouad I în 1947. Experimentele sale asupra radiesteziei au fost conduse la Leyden și mai târziu la Delft, Olanda. Această cercetare l-a convins pe Tromp că radiestezia a fost un fenomen real și datorită câmpurilor electromagnetice din jurul substanțelor subterane. Aceste câmpuri, crede el, afectează câmpuri similare din creierul radiestezistului. Cartea sa conține sute de diagrame, tabele și diagrame impresionante, inclusiv douăzeci și cinci de pagini de electrocardiograme obținute prin atașarea electrozilor la mâinile radiesteziștilor.

Prima jumătate a lucrării ample a lui Tromp este dedicată câmpurilor electromagnetice din atmosfera pământului, sub pământ și organismelor vii din jur. Cumva, interacțiunea acestor câmpuri explică radiestezia. Tromp este convins că nu numai că radiesteziștii pot localiza substanțele subterane, dar poate determina și sexul unei persoane. Dacă radiestestezistul stă pe partea stângă a unui bărbat înclinat și lasă crenguța să se întoarcă deasupra capului bărbatului, mâna dreaptă a radiestezistului se ridică mai sus decât stânga. Dacă persoana înclinată este o femeie, mâna stângă merge mai sus. Pentru unii radiestezici, mâinile sunt inversate. S-ar putea crede că asta l-ar îngrijora pe Dr. Tromp. Deloc. Înseamnă pur și simplu că mâinile radiesteziștilor au „polarități diferite”.

Timp de multe ore, sau chiar zile, după ce o persoană s-a ridicat de pe scaun sau de pe pat, un radiestezis bun poate obține reacția sexuală adecvată din locul în care persoana a fost. Dr. Tromp numește asta un „fenomen de umbră”.

Materialul din care este compusă tija nu contează. Lanseta servește, crede Tromp, doar ca un indicator muscular. Dacă un radiestezic se spală pe mâini cu o soluție de sare fierbinte înainte de a lucra, capacitatea lui „crește enorm”. Când un fir de cupru este conectat de la tijă la pământ, el își pierde complet capacitatea. Funcționează prost dacă antebrațele lui sunt expuse la lumina puternică a soarelui. Purtarea talpii de cauciuc îi crește și sensibilitatea.

Dr. Tromp recunoaște că radiesteziștii fac frecvent rezultate proaste atunci când sunt testați. Dar asta nu-l deranjează pe Tromp. El enumeră câteva zeci de factori care pot cauza defecțiuni — oboseală, lipsă de concentrare, condiție fizică proastă, îngrijorare, frecare prea mare pe tălpile pantofilor, tot felul de condiții atmosferice, prezența liniilor electrice în zonă, umiditatea solului și așa mai departe. „Copacii și rădăcinile lor sunt în mod deosebit susceptibili de a crea perturbări care împiedică măsurătorile precise”, scrie el. Deși a încercat în experimentele sale să ia în considerare toate aceste considerații, este destul de clar că sunt atât de numeroase și intangibile încât are o scuză pregătită pentru fiecare eșec al radiesteziei. Nimic care să se aseamănă la distanță cu un experiment controlat nu este raportat în întregul volum.

O mare parte a cărții lui Tromp este dedicată unui domeniu foarte asemănător radiesteziei și despre care el crede că se datorează, de asemenea, electromagnetismului. Denumit în mod obișnuit radiestezie, acest fenomen folosește un mic pendul format dintr-o greutate suspendată pe un lanț sau fir. ¹ De obicei, greutatea este un inel sau o bucată de metal, deși, ca la tije de radiestezie, au fost folosite o mare varietate de substanțe.

Radiestezia pare să se fi dezvoltat pentru prima dată în Europa în secolul al XVIII-lea, când a fost folosită pentru diagnosticul medical. Pendulul a fost suspendat deasupra unui pacient și, fără niciun efort conștient din partea operatorului, a început curând să se balanseze în mod misterios. Uneori se rotea în cercuri. Natura balansării sale trebuia să indice boala persoanei. Mai târziu, dispozitivul a fost utilizat pe scară largă pentru a localiza minerale subterane și comori îngropate.

Dr. Tromp crede că fiecare obiect din lume are o „aura” caracteristică sau câmp electromagnetic. O persoană sensibilă la aceste câmpuri își va transpune inconștient impresiile în acțiune musculară și acest lucru face ca greutatea să se balanseze. Pendulul poate fi folosit, crede Tromp, pentru a distinge metale, picturi ale diferiților artiști, hârtii de diferite culori, medicamente, plante și sexe.

Pendulul, conform lui Tromp, se rotește în sensul acelor de ceasornic deasupra femelelor, în sens invers acelor de ceasornic deasupra masculilor. El nu menționează că, pentru mulți operatori, un cerc în ambele direcții indică femeie, iar o mișcare înainte și înapoi, masculin, în timp ce alții găsesc o mișcare circulară pentru bărbat și un oval pentru femeie. Același „fenomen de umbră” se produce peste locurile în care o persoană s-a odihnit. Reacții similare apar deasupra urinei sau a pântecului unei femei cu copil.

Cartea lui Tromp se încheie cu o discuție despre instinctul de orientare al anumitor păsări și animale și despre alte fenomene despre care el crede că au explicații electromagnetice. Stigmatul misticilor religioși, telepatia, mersul pe foc, psihometria și influența experiențelor unei mame asupra copilului ei nenăscut sunt subiecte despre care consideră că ar trebui investigate având în vedere câmpurile electromagnetice.

„Majoritatea oamenilor de știință ai secolului al XX-lea par să nu aibă curajul și sentimentul romantic de a aborda probleme care la prima vedere par incredibile...”. Își încheie cartea. „Omul de știință neconvențional este cel care permite lucrării să progreseze mai rapid.” Ultimele pagini sunt dedicate unei bibliografii de 1.496 de titluri, dintre care 700 se referă la radiestezie și radiestezie.

Un indiciu al popularității radiesteziei în Anglia și Europa de astăzi este numărul de societăți și periodice dedicate acestui subiect. În Anglia, există o recenzie lunară numită *The Pendulum*. Publicații similare apar în Franța și Germania, iar recent au apărut două noi reviste despre radiestezie în Italia. „Acum sunt atât de mulți oameni de știință care cred în radiestezie”, a scris Charles Fort, „încât îmi vine suspiciunea că ar putea fi doar un mit până la urmă”.

În 1936, departamentele de război germane și italiene au considerat serios pendulul ca pe un dispozitiv pentru găsirea apei și a fost de fapt folosit de Germania în campania nord-africană a ultimului război. Radiestezia i-a fascinat pe pseudo-oamenii de știință care au înflorit în forțele militare ale lui Hitler. Există dovezi bune că secțiuni ale marinei germane au folosit de fapt pendulul deasupra hărților uriașe ale Atlanticului de Nord în efortul de a localiza navele de luptă inamice!

Acest tip de radiestezie la distanță, de altfel, este mult dezamăgit de Dr. Tromp, precum și utilizarea pendulului sau a tije de radiestezie deasupra fotografiilor. Nu se încadrează în teoria lui

electromagnetică.

Unul dintre argumentele preferate ale credincioșilor în radiestezie, repetat de Tromp, este că orice a durat atât de mult trebuie să aibă ceva. Dacă subliniați că astrologia are o istorie și mai lungă, șansele sunt mari, credinciosul va acorda că și astrologia poate avea o bază validă. Aceasta este, de fapt, poziția lui Tromp. Într-o carte anterioară, *The Religion of a Modern Scientist*, 1947, el susține că planetele și stelele pot influența foarte bine câmpurile electromagnetice ale pământului, care, la rândul lor, pot modela caracterul și viitorul unei persoane. El crede, totuși, că astrologii au făcut o greșală gravă când au folosit data nașterii în loc de data concepției! Această eroare neagă cea mai mare parte a astrologiei istorice, dar Tromp consideră că ar putea fi corectată și astrologiei ar putea avea baze empirice. Există fotografii însoțitoare cu titluri precum „Figuri capilare ale unei soluții de azotat de argint, sulfat de fier și nitrat de plumb luate cu două ore înainte de conjuncția dintre Saturn și Luna”.

În comparație cu capcanele „științifice” din *Fizica psihică a lui Tromp*, cartea recentă a lui Kenneth Roberts, *Henry Gross and His Dowsing Rod*, 1951, se citește ca o ficțiune. Desigur, Roberts nu se pretinde a fi un om de știință, fapt confirmat pe deplin de numeroșii lui urlători geologici. El acceptă, de exemplu, o teorie conform căreia venele de apă subterană nu au nicio legătură cu panza freatică, ci provin din „domuri” uriașe care sunt împinse în sus de la adâncimi mari. De fapt, o cupolă ar trebui să vină de la 57.500 de picioare sub pământ! La această adâncime, căldura pământului ar fi transformat apa în abur și ar fi rezultat gheizere, nu fântâni. Desigur, întregul concept al apei care este împinsă în cupole este absurd din punct de vedere geologic, dar pentru a înrăutăți lucrurile, Roberts sugerează că astfel de domuri sunt conduse în sus „de același tip de presiune care împinge petrolul...”. Roberts aparent nu este conștient de faptul geologic elementar că petrolul plutește pe apă și, prin urmare, este aruncat în sus de apă până când este prins sub vasele inversate de rocă impermeabilă.

Roberts, după cum știe toată lumea, este un scriitor de romane istorice populare. Înainte de succesul său ca romancier, fusese redactor itinerar al *Saturday Evening Post*. Deși a fost mult timp interesat de radiestezie, nu a devenit un interes major pentru el decât de curând, când a descoperit abilitățile de radiestezie ale lui Henry Gross. Povestea priceperii în creștere rapidă a lui Gross este cea care formează conținutul cărții lui Roberts și îl determină să declare că „atunci când potențialitățile tije sunt mai clar înțelese și utilizate, ea se potrivește cu electricitatea și puterea atomică”. „De ce... pe lângă faptul că oamenii de știință nu ar cheltui timp, energie și bani pe experimente discutabile de laborator cu radiesteziști”, se întreabă el, „să-și dedice mai multă energie dezvoltării unui fenomen neprețuit, deși misterios, care, utilizat în mod corespunzător, ar preveni războaiele, ar muta munții, ar transforma deșerturile în mulțime și ar schimba pământul în boală a lumii?”

Henry Gross, omul care l-a introdus pe Roberts în această putere care zguduie pământul, este un paznic îndesat, cu părul cărunt și cu ochelari, din Biddeford, Maine. Roberts locuiește într-o fermă din apropiere, în portul Kennebunk. Când incendiile forestiere din 1947 au creat o secetă gravă în regiune, Roberts i-a cerut radiestezistului Gross să-i găsească o nouă fântână. A fost atât de impresionat de acuratețea lui Henry, încât a obținut pentru prietenul său o sursă de cărți străine despre radiestezie și radiestezie. Fascinat de ceea ce a citit, Gross a început să experimenteze cu talentul său și, în mai puțin de trei ani, s-a transformat într-unul dintre cei mai fantastici super radiesteziști din toate timpurile.

Gross nu numai că este capabil să urmărească cursul șerpuit al venelor de apă subterană, dar el specifică și adâncimea exactă a apei, direcția și rata de curgere a acesteia și dacă este bine de băut. Aceste informații se obțin punând întrebări lansetei la care se poate răspunde cu da sau nu. Lanseta se scufundă pentru da, rămâne nemișcată pentru nu. Deși Gross preferă să folosească un bețișor de arțar proaspăt tăiat, el poate radiestezia cu orice fel de material, chiar și cu un fir lung de iarbă. Purtarea mănușilor de cauciuc sau a pantofilor cu talpă de cauciuc nu are niciun efect asupra radiesteziei sale.

În 1949, Henry Gross a descoperit că nici măcar nu trebuie să se afle într-o zonă pentru a o radiestezia, dar că ar putea fi la mulți kilometri distanță. Roberts povestește multe dintre succesele

lui Henry în radiestezia pe distanțe lungi, dintre care cel mai dramatic a fost în 1950, când a reușit să localizeze trei surse de apă dulce în Bermuda. Gross se afla în Kennebunkport în momentul în care a făcut radiestezia — 800 de mile distanță! Doamna Roberts mutase un creion peste o hartă a Bermudei, iar tija lui Henry s-a scufundat când creionul a atins locurile potrivite. Deși Bermudele nu aveau o singură fântână de apă dulce în acel moment și sufereau de o secetă gravă, predicțiile lui Henry s-au dovedit mai târziu corecte.

Odată, Henry a radiesteziat o hartă a Africii și a găsit un filon imens sub deșertul Sahara. A trecut prin cocoașa vestică a Africii și s-a vărsat în Golful Guineei! Din păcate, acest lucru nu a fost încă verificat. „Iată, drăgălaș”, a exclamat Gross după ce a terminat de trasat acest râu subteran, „asta e ceva la care aș vrea să lucrez — ceva MARE!”

Henry nu numai că poate găsi apă, dar poate și folosi tija pentru a localiza oamenii. Dacă sună la prieteni, nu trebuie să apese soneria pentru a afla dacă sunt acasă. Tija de radiestezie îi spune exact cine e acolo. El poate găsi oameni care încearcă să se ascundă în pădure. El poate localiza obiectele pierdute. Odată, a găsit un motor exterior care căzuse în șaisprezece picioare de apă. Cu altă ocazie, Gross și Roberts au experimentat cu băuturi. Când Henry atinge vârful tijei pentru whisky-ul de secară, acesta se înmuia numai peste secară și nu peste alte tipuri de băuturi alcoolice. Dacă a atins bățul de bourbon, acesta se scufunda doar peste bourbon. Și așa mai departe. Nu a fost necesar nici măcar să ungeți vârful cu băutura. Doar atingerea unei sticle de coniac sigilată ar face ca tija să se cufunde peste alte sticle de coniac. „Nu ni s-a părut rezonabil”, scrie Roberts, „ca emanațiile din scotch sau brandy să poată trece printr-o sticlă de sticlă — până când am reflectat că emanațiile de la Polul Nord Magnetic pot trece prin orice...”

Ca urmare a citirii literaturii despre radiestezie, Gross a început să experimenteze cu un pendul. A descoperit că funcționează frumos. Spre deosebire de majoritatea pendulelor, însă, se mișcă în cercuri peste anatomia *masculină*, înainte și înapoi peste *femeie*. Roberts relatează că atunci când Henry și-a aruncat pentru prima dată un pendul peste mână, „am simțit o senzație de furnicături... care a devenit la fel de ascuțită ca un șoc electric, așa că mi-am smuls mâna...” În mâinile lui Henry, pendulul a indicat corect sexul animalelor, ouăle și chiar fotografiile oamenilor. Există însă o excepție curioasă. Dacă sângele unei femei conține un factor Rh negativ, pendulul dă o reacție masculină!

Ce se poate face din toate acestea? Desigur, este dificil de testat dovezile prezentate într-o formă asemănătoare ficțiunii de către un om care este un credincios pasionat în fenomenele pentru care pledează. Dar, chiar și ținând cont generos de încărcarea considerabilă de dovezi din partea lui Roberts (omisiuni semnificative, exagerări inconștiente și așa mai departe), nu este imposibil să ajungem la câteva concluzii.

Nu există nimic care să sugereze, de exemplu, că Henry Gross este fie un șarlatan, fie un păcălitor. Pare simplu și sincer, complet derutat de abilitățile sale deosebite, dar în același timp intens interesat. Pe de altă parte, există totul care sugerează că Gross, fără conștientizare, își transmite gândurile către tija de radiestezie sau pendul prin mișcări musculare inconștiente.

Transpunerea involuntară a gândurilor în acțiune musculară este unul dintre cele mai bine stabilite fapte ale psihologiei. La persoanele deosebit de predispușe la aceasta, este responsabilă pentru astfel de fenomene „oculte” precum mișcarea unei plăci Ouija, răsturnarea mesei și scrierea automată. Este baza unui tip de citire a minții cunoscută în profesia de magie sub denumirea de „lectura musculară”. Cineva ascunde un ac într-o cameră, iar interpretul îl găsește repede, punând un spectator să-l apuce de mână. Spectatorul crede că este condus de magician, dar de fapt interpretul îi permite *spectatorului să-l conducă* prin tensiuni musculare inconștiente. Mulți cititori celebri de mușchi sunt capabili să renunțe cu totul la contactul corporal, găsind obiectul ascuns doar observând reacțiile spectatorilor din cameră.

Concentrați-vă cu atenție asupra degetelor de la picior stâng. Te trezești că le zvârli ușor? Sau cel puțin reprimarea unei dorințe puternice de a face acest lucru? Mulți oameni nu pot citi fără mișcări ușoare ale buzelor. Una dintre cele mai surprinzătoare demonstrații ale comportamentului muscular inconștient poate fi efectuată cu un pendul făcut în casă. Un inel suspendat de două picioare de fir va servi admirabil. Spune-ți că se va legăna în cerc peste mâna unei femei, înainte și

înapoi peste cea a unui bărbat – apoi încearcă și vezi. Pentru majoritatea oamenilor, acest lucru funcționează atât de bine încât astfel de pendule au fost vândute în magazinele de noutăți din America de zeci de ani ca „indicatori de sex”. Explicația este, desigur, că mișcărilor inconștiente și invizibile ale mâinii tale sunt suficiente pentru a începe balansarea pendulului în orice fel te *aștepți* să se comporte. O tijă de radiestezie funcționează exact pe același principiu. Bățul primește o tensiune puternică în mâini. Deși rămâne vertical, este atât de precar echilibrat încât cea mai mică mișcare musculară îl va trimite brusc în jos. Nu este surprinzător că radiesteziștii buni au aproape întotdeauna la fel de succes cu pendulul.

Dar ce, s-ar putea întreba, despre testele în care radiestezistul sau operatorul pendulului nu știe dinainte cum ar trebui să se comporte instrumentul său? Răspunsul este că ori de câte ori astfel de teste sunt date în condiții controlate, rezultatele nu sunt mai bune decât s-ar putea aștepta din legea mediilor. Chiar și în cartea violent partizană a lui Kenneth Roberts, el înregistrează o abundență de eșecuri ale lui Henry Gross *ori de câte ori au fost aranjate condiții care se apropie de un test științific*. De exemplu, Henry nu a reușit să distingă borcanele de zidar care conțineau apă de borcanele care conțineau nisip atunci când borcanele erau ascunse în saci de hârtie. Nu a reușit să găsească plicuri care conțineau monede când acestea au fost așezate pe pământ lângă plicuri goale. Dacă vârful lansetei lui de radiestezie era atins de o monedă și moneda aruncată pe podea, tija lui Henry ar îndrepta spre ea. Dar când cineva a ținut moneda la spate, apoi și-a adus mâinile în față cu moneda ascunsă într-un pumn, Henry a fost complet incapabil să determine care mână ținea moneda.

Când monedele au fost puse în anumite cutii de pastile și nu în altele, Henry nu a putut să distingă o cutie de alta. Când ceasurile și broșele de aur au fost îngropate sub gazon și Henry a încercat să le găsească, rezultatele au fost nesatisfăcătoare. Odată, Henry a crezut că bățul său (în vârful căruia introdusese o bucată de aur) a localizat minereu purtător de aur într-un pârau lângă casa lui. Minereul a fost trimis spre analiză. S-a dovedit a nu fi aur. Roberts a explicat acest ultim eșec spunând că apa curgea peste minereu de aur și apoi peste stâncă, lăsând doar o urmă de aur pentru a afecta toiagul lui Henry! Deoarece Roberts nu oferă nicio indicație despre cum a știut toate acestea, explicația sa este puțin mai puțin convingătoare. Cu o altă ocazie, profesorul Joseph B. Rhine de la Universitatea Duke a efectuat o serie de experimente în care Henry a încercat să determine când apa era sau nu în mișcare printr-o țevă. Henry a eșuat lamentabil.

Pentru defecțiunea conductei de apă, Roberts are două raționalizări. În primul rând, el crede că apa nu se oprește cu adevărat din mișcare într-o țevă atunci când robinetul este închis. Este lăsat într-o stare de „agitare”. În plus, Rhine îl testa pe Gross într-o situație artificială, nefirească. Mai târziu, scrie el, s-a lovit cu piciorul pentru că nu s-a gândit să construiască o platformă pătrată de douăzeci de picioare, să o acopere cu pământ și să treacă un furtun sub ea. Furtunul ar fi putut fi răsucit în diferite poziții sub platformă, apoi Henry a cerut să-i traseze contururile trecând peste vârful platformei. În astfel de condiții, Roberts este convins că „tija lui Henry ar fi îndreptat fără greșală spre furtun... de o mie de ori din o mie de încercări. Din păcate, totuși, *nu m-am* gândit la asta”.

Din păcate într-adevar! Ghicirea poziției furtunului cu o precizie sută la sută într-o mie de încercări ar fi fost exact genul de test de care cartea îi lipsește atât de flagrant. Cum s-ar înfiora un om de știință la asigurarea lui Roberts cu privire la rezultatul unui experiment care nu a fost încă încercat! Din păcate, cineva se teme, acest test nu va fi niciodată făcut. Nici Henry nu va încerca testul legat la ochi cu care a fost odată provocat de un profesor înțelept de la Universitatea din Massachusetts. Acest test este și mai simplu. Lăsați-l pe Henry să găsească un loc în care lanseta lui se scufundă puternic. Apoi lăsați-l să fie legat la ochi în siguranță și condus peste zonă pentru a vedea dacă bățul i se scufundă în mod repetat când trece prin același loc. Ar putea fi ceva mai corect?

Când tija lui Henry a eșuat la unele dintre testele menționate mai sus, reacția lui Roberts a fost tipică. A sugerat că ar trebui să se străduiască să stabilească alte teste, cum ar fi ideea lui de furtun, care ar putea încă pune abilitatea lui Henry pe o bază științifică? Nu a făcut-o. În schimb, Roberts scrie: „Dacă... experimentele nu le-au dovedit nimic oamenilor de știință, mi-au dovedit o afacere

bună. Ei au dovedit mai presus de orice altceva că ar trebui să am cât mai puțin de-a face cu sceptici sau geologi dubiși în orice experimente viitoare de radiestezie în care m-aș putea aventura...”.

Testele privind capacitatea lui Henry de a acționa cu un pendul au fost la fel de sumbre. În secția de obstetrică a Spitalului General din Maine, a ținut un pendul deasupra abdomenului a șaisprezece femei însărcinate. După nașteri, predicțiile lui au fost verificate pentru exactitate. Din cele șaisprezece cazuri, Henry a avut dreptate în șapte. De fapt, nepoata lui Roberts s-a descurcat mai bine la un test similar cu unsprezece femei. Ea a avut dreptate în nouă cazuri, iar unul dintre eșecuri s-a descoperit mai târziu că avea un factor sanguin Rh negativ!

În ceea ce privește succesele lui Henry în găsirea apei, mulți factori se combină pentru a face ca munca lui să pară mult mai uimitoare decât este în realitate. În primul rând, există adesea multe indicații de suprafață care, pentru un om bine familiarizat cu terenul, sunt indicii ale apei subterane. Parcul Gross este cu siguranță bine familiarizat cu zona și nu există nicio îndoială că este un om inteligent și inteligent. La pagina 46 el urmărește o venă până la un loc care întotdeauna „îngreunase... echipamentele agricole din cauza uderii sale”. La pagina 276 el alege un loc pentru foraj unde filonul este atât de aproape de suprafață „încât gazonul și tufia din jur, în ciuda secetei extreme, erau umede și verzi”. Există toate indicațiile că el este complet familiarizat cu argilele, depozitele de scoici, nisipurile și alte formațiuni caracteristice regiunii. Deși s-ar putea să nu fie conștient de asta, ar putea cu ușurință să culeagă indicii geologice importante din împrejurimile pe care le cunoaște atât de bine.

În multe cazuri, când radiestezia lui Henry a confirmat cunoștințele deținute deja de cineva, nu este incredibil să presupunem că acesta ar fi putut acționa ca un „cititor de mușchi” înconștient – adunând indicii din reacțiile celor prezenți și transmițând aceste informații în mâinile sale.

Dar cel mai important factor dintre toate este simplul fapt că, dacă sapi suficient de adânc, aproape oriunde, ești obligat să lovești apă. Apa destul de aproape de suprafață este mult mai abundentă decât s-ar putea crede, iar șansele de a o găsi la adâncime mică, într-un loc ales la întâmplare, sunt foarte mari în multe regiuni. De fapt, apa apare rar în „vene” (cu excepția cazurilor rare în care fracturile de rocă sau cavitățile permit acest lucru). Există doar o porozitate variabilă a apei subterane sub un anumit nivel, care variază de la an la an și sezon la sezon. În majoritatea zonelor, este imposibil să *se evite* găsirea apei subterane, deși rareori acestea sunt în cantitate suficientă pentru a furniza mai mult decât o gospodărie locală.

Bermudele sunt o astfel de regiune. Ca și pe insulele de calcar similare, apa proaspătă de ploaie se înmoaie prin varul poros și plutește deasupra apei subterane sărate. O fântână săpată în acest loc, oriunde pe insulă, va îndepărta apa dulce, deși numai în cantități mici. Roberts le-a exprimat odată reporterilor opinia că apa găsită de Henry în Bermude provine din pâraiele subterane care își au originea pe continentul nord-american!

Chiar și permițând încărcarea datelor de către Roberts, el înregistrează câteva eșecuri notabile din partea radiesteziei lui Henry. La fel ca dr. Tromp, are scuze ușoare. Într-un caz, când Henry a prezis apă la șaisprezece picioare, s-a dovedit a fi de șase picioare, dar asta pentru că „vena a intrat într-o obstrucție... și a creat o zonă de presiune”. Cu altă ocazie, folosirea dinamitei a deviat vena. Într-un alt loc, apa a fost împinsă din cursul său de comoția unui burghiu. Până și greutatea unui bulldozer care se mișcă pe suprafață, susține Roberts, va zdrobi și devia venele. Deoarece este dificil să scufundați o fântână fără unele perturbări ale solului de acest fel, nu este greu să găsiți scuze pentru defecțiuni. Dacă apa este acolo - așa cum ar fi în majoritatea cazurilor, indiferent de modul în care a fost selectat locul - bine. Dacă nu, vena a fost „deviată”. Și de unde știe Roberts că vena a fost deviată? Pentru că nu a fost acolo unde a spus Henry că va fi, iar Henry nu greșește niciodată.

Estimările de adâncime, trebuie subliniat, sunt extrem de greu de verificat. Roberts vorbește adesea că predicțiile lui Henry sunt exacte la un centimetru, deși oricine a încercat vreodată să măsoare adâncimea sursei de apă într-o fântână știe cât de absurdă ar fi o asemenea precizie. În unele cazuri, Henry s-a îndepărtat de multe picioare, ca în cazul uneia dintre fântânile din Bermude. Din Kennebunkport a estimat adâncimea la cincisprezece picioare. Verificarea lui la fața

locului a arătat că adâncimea era de treizeci de picioare. Forajul final a găsit apă la șaptezeci și trei de picioare.

Măsurătorile debitului sunt și mai dificil de făcut și, în plus, au variații sezoniere mari. După cum a scris Thomas Riddick, un inginer în domeniul lucrărilor de apă, în articolul său „Dowsing Is Nonsense”² (*Harpers*, iulie 1951): „Nu există niciun inginer de instalații de apă în America care să certifice randamentul oricărei puțuri la un sfert de galon pe minut chiar și după un test de pompare de patruzeci și opt de ore cu cele mai precise măsurători”. Inutil să spun că testele atât de atente sunt rareori făcute după una dintre predicțiile lui Henry pentru un sfert pe minut.

Radiestezia cu apă este departe de a fi o superstiție inofensivă și ieftină. În acest moment, un număr nespus de radiesteziști din întreaga lume sunt plătiți generos pentru serviciile lor. Recent, Roberts și Gross au format o companie numită Water Unlimited, Inc., care percepe un minim de 100 USD (plus cheltuieli de călătorie) pentru radiestezia unei singure puțuri. Pentru unele locuri de muncă, costul poate ajunge până la o mie.

O risipă și mai mare de fonduri rezultă din utilizarea pendulelor și a dispozitivelor mai complexe pentru găsirea petrolului. Din primele zile ale industriei petroliere și până în prezent, geologii și producătorii de petrol au fost afectați de șarlatani și manivela care operează un tip de dispozitiv fantastic presupus a fi un indicator infailibil al petrolului. „Mirositoare de ulei” a fost termenul aplicat inițial unor astfel de instrumente, deși în ultimii ani termenul „doodlebug” a devenit mai comun.

De obicei, fermierul credul este cel care plătește.³ Un operator de doodlebug care vorbește lin va percepe oriunde de la zece dolari la o mică avere pentru un sondaj al fermei. Mai târziu, dacă o companie petrolieră forează pe proprietate, aceasta întâmpină adesea rezistență încăpățânată din partea fermierului, care este convins că putul este scufundat în locul greșit. În urmă cu zece ani, insistă el, a plătit un „geolog” să treacă peste pământ și să-i arate exact unde era uleiul.

În multe cazuri, operatorii de doodlebugs cred cu fermitate în dispozitiv. De obicei, sunt mândri de lipsa lor de cunoștințe tehnice și sunt amărâți împotriva geologilor ortodocși care nu doresc să-și deschidă mintea către ceva nou. Adesea ei susțin că și-au prezentat invenția unui om de știință de renume mondial (de obicei un prieten personal), iar omul de știință a recunoscut că nu a putut înțelege cum funcționează. Majoritatea doodlebugs moderne funcționează pe principiul gravitației sau detectează radiații electromagnetice de feluri obscure care emană din ulei. Ele sunt adesea proiectate elaborat și frumos construite și uneori seamănă cu o bucată de aparat Rube Goldberg. Invariabil, inventatorul este singurul om capabil să o opereze corect. În cazul în care un puț de testare chiar este forat la sfatul doodlebug-ului, iar putul dovedește o gaură uscată, operatorul are întotdeauna (dacă poate fi găsit) un răspuns gata. Un tip de „interferență” în zonă este responsabil pentru o citire proastă.⁴

Un geolog petrolier din Tulsa mi-a trimis recent o copie a unei scrisori circulare primite de operatorii de petrol din oraș la începutul anului 1952. Scrisoarea este tipică și spune parțial:

Ani de studii geologice intensive, atât minerit, cât și petrol. . . mi-au oferit cunoștințe generale generale. . . Am cheltuit peste 100.000 de dolari și ani de cercetare pentru o metodă specială de înregistrare magnetică. . . care metodă promite să fie precisă în proporție de peste 90%.

. . . Am decis să ofer serviciile mele și vasta experiență comercială câtorva operatori petrolieri independenți selectați... Taxele mele sunt foarte rezonabile, având în vedere multe milioane pe care fiecare operator trebuie să le facă prin utilizarea lor. . .

. . . Timpul meu este extrem de limitat, deci dacă ești interesat. . .

Taxa lui pentru un raport general pe o zonă este de 1.000 USD.

Șansele de a găsi petrol într-o fântână de piscică sălbatică sunt, desigur, mult mai mici decât de a găsi apă într-o fântână de apă sălbatică. Dar, așa cum era de așteptat, succesele au loc - și niciunul nu a fost mai fantastic decât descoperirea câmpului West Edmond din centrul Oklahoma în 1943.

Puțul de descoperire a fost forat de un sălbatic pe nume Ace Gutowski, cu bani de la Fox Brewing Company din Chicago. Cum a localizat Ace locul de foraj? Un fermier pe nume JW

Young, care locuia în zonă, avea o sticlă acoperită cu piele de capră și umplută cu o substanță misterioasă a cărei compoziție a refuzat să o divulge. Sticla era suspendată de un lanț de ceas.

S-ar balansa spre nord și spre sud peste petrol – la est și la vest peste apa sărată.

Un prieten de-al meu geofizician l-a văzut pe Young demonstrându-și doodlebug în 1944 într-un restaurant din Edmond. Sticla era ținută peste specimene de nisip. A funcționat foarte bine, dar prietenul meu a fost uimit de faptul că Young suferea de o paralizie care i-a dat un tremur vizibil mâinii ridicate.

Cu toate acestea, fântâna lui Gutowski a deschis cel mai mare bazin de petrol descoperit în Oklahoma timp de douăzeci de ani! Mai mult, bazinul se afla sub o structură de tip nedetectabil prin metode geologice sau geofizice ortodoxe.

Dar povestea are un vârf. Fermierul Tânăr, cu o încredere nemărginită în insecta sa, cumpărase teren în zonă. Noul câmp a fost extins treptat până când s-a învecinat în cele din urmă cu proprietatea lui Young. Și acolo s-a oprit. Pe terenul lui Young a fost forată prima groapă uscată din istoria câmpului!

CAPITOLUL 10

Sub Microscop

AȘA cum unii astronomi, uitându-se prin telescoape, sunt capabili ocazional să vadă lucruri pe care alți astronomi nu le pot vedea (de exemplu, Lowell și canalele marțiane), așa unii biologi, uitându-se în microscopul lor, observă evenimente remarcabile care îi scapă cumva de colegii lor. Într-un capitol ulterior, vom afla cum eminentul psihiatru austriac, Wilhelm Reich, a asistat la formarea protozoarelor din „particule de bion”. Aici vom analiza pe scurt câteva dintre cele mai bizare rapoarte despre minuni microscopice similare.

Doctrina abandonată de multă vreme a abiogenezei, generarea spontană a formelor vii din materie nevie, a fost întotdeauna un domeniu promițător pentru pseudobiologul modern. În 1836, un om de știință amator englez pe nume Andrew Crosse, care făcea experimente electrice pe proprietatea sa, în dealurile Quantock, a fost surprins să găsească insecte microscopice care apar ca un produs secundar al cercetărilor sale. El încercase să producă minerale artificiale prin trimiterea unui curent electric prin anumite amestecuri chimice. Iată descrierea lui Crosse a ceea ce a observat prin microscop:

În a paisprezecea zi de la începutul experimentului, am observat printr-o lentilă câteva mici excrescențe albicioase, sau mameloane, care se proiectau din mijlocul pietrei electrificate, aproape sub picurarea fluidului de deasupra. În a optsprezecea zi aceste proiecții s-au mărit și șapte sau opt filamente. . . și-au făcut apariția pe fiecare dintre mameloane. În ziua a douăzeci și două, aceste înfățișări au fost mai înalte și mai distincte, iar în a douăzeci și șasea zi fiecare figură a luat forma unei insecte perfecte, stând drept pe câțiva peri care îi formau coada. Până în această perioadă nu am avut nicio idee că aceste apariții erau altceva decât o formațiune minerală incipientă; dar abia în a douăzeci și opta zi, când am văzut clar că aceste mici creaturi își mișcă picioarele, am simțit vreo surpriză și trebuie să recunosc că atunci când s-a întâmplat asta, nu am fost puțin uimit. . .

Aproximativ o sută de insecte s-au născut în acest fel. Crosse a raportat că cele mai mici păreau să aibă șase picioare, iar cele mai mari opt. El a ghicit că sunt din genul *Arcurus* (acarieni), „dar dintr-o specie neobservată până acum”. În cele din urmă, au lăsat lichidul în întregime și au zburat prin laborator, ascunzându-se în pete întunecate, ca și cum ar fi evitat lumina. Experimentele ulterioare au produs acarieni în număr mare. Un alt amator pe nume Weeks, care locuia în

Sandwich, a repetat experimentele lui Crosse, luând mari precauții pentru a împiedica ouăle din aer să intre în lichid. Nu numai că a găsit aceiași acarieni, dar a remarcat și că numărul lor variază direct cu procentul de carbon din soluțiile sale.

Detaliile cercetării lui Crosse pot fi găsite în *Memorials of Andrew Crosse*, de doamna CHA Crosse, 1857; *O istorie a păcii de treizeci de ani*, de Harriet Martineau, 1849; și locotenentul comandant Rupert T. Gould's *Oddities, a Book of Unexplained Facts*, 1928.

În 1872, un alt om de știință englez, Henry Charlton Bastian, a creat o furtună academică cu lucrarea sa în două volume, *The Beginning of Life*. Bastian a folosit termenul de „eterogeneză” pentru procesul de creație spontană despre care credea că are loc în mod constant în natură și despre care a pretins că a fost martor la microscopul său. Când colegii au repetat experimentele sale, luând totuși măsuri de precauție mai bune împotriva bacteriilor din aer, rezultatele au fost dezamăgitoare.

În 1906, John Butler Burke, de asemenea britanic, a publicat o lucrare similară intitulată *Originea vieții*. Folosind radiu, Burke a reușit să producă forme artificiale primitive – jumătate vii și jumătate cristaline – pe care le-a numit „radiobi”. Această lucrare a creat, de asemenea, furori la acea vreme, dar în cele din urmă a fost uitată după ce alți oameni de știință nu au reușit să confirme descoperirile lui Burke.

Mult mai uimitoare decât munca oricărui dintre oamenii menționați anterior au fost descoperirile lui Morley Martin, un biochimist amator care și-a început ciudatele aventuri cu microscopul în 1927, la laboratorul său finanțat privat din Andover, un sat din Hampshire, Anglia. Pe scurt, ceea ce a făcut a fost asta. El a luat o bucată de rocă azoică (era azoică este cea mai timpurie din istoria geologică - atât de devreme încât nu au fost descoperite încă urme fosile în ea) și a încălzit-o până a format o cenușă ușoară. Din această cenușă, printr-un proces chimic complex, a obținut ceea ce el a numit „protoplasma primordială”. Când aceasta a fost supusă razelor X (fiind mare grijă pentru a preveni contaminarea aerului), cristalele sale s-au dezvoltat treptat în forme microscopice de plante și animale vii - în principal pești. Într-o zonă de un centimetru, de exemplu, a găsit odată 15.000 dintre acești pești miniaturali. Convingerea lui era că au fost păstrate într-o stare de animație suspendată în timpul milioanelor de ani de la epoca azoică.

Când Morley Martin a murit în 1937, el a publicat doar o broșură, acum extrem de rar, intitulată *Reîncarnarea vieții animale și vegetale din protoplasma izolată din regnul mineral*, 1934. Din păcate, notele sale de laborator care explicau detaliile cercetării sale erau

păstrate într-un cod care nu a fost descifrat. Cea mai bună referire la munca sa este un capitol despre el în *La Grande Porte*, 1939, de Maurice Maeterlinck. Următoarele paragrafe sunt citate dintr-o traducere a acestui capitol într-o broșură mimeografată, *The Morley Martin Experiments*, publicată în 1948 de Borderland Science Research Associates din San Diego:

Sub mărirea microscopului au fost văzute globule luând forma în protoplasma și formând vertebre care se alungeau într-o coloană vertebrală în care erau introduse coastele; apoi au apărut contururile membrelor sau ale ghearelor, ale capului și ale ochilor. Aceste transformări sunt în mod normal lente și necesită câteva zile, dar uneori au avut loc sub ochii observatorului. Un crustaceu, de exemplu, după ce și-a dezvoltat picioarele, a părăsit câmpul microscopului.

Prin urmare, acești emergenți trăiesc, uneori se mișcă și se dezvoltă atâta timp cât își găsesc suficientă hrană în protoplasma în care s-au născut: după aceea, creșterea lor este blocată sau se devorează unul pe altul. Morley Martin a reușit însă să-i hrănească cu ajutorul unui ser al cărui secret l-a păstrat. . .

Bacteriologii au rămas neimpresionați de aceste descoperiri senzaționale, dar teozofii sunt mai puțin îngusti la minte. Numeroase articole au apărut în periodicele lor, subliniind modul în care lucrarea lui Morley Martin susține opiniile lui Madame Blavatsky cu privire la arhetipurile primordiale ale vieții care au existat în „perioada ceață de foc” a pământului și care au fost sursa formelor exploatate mai târziu de procesul evolutiv.

Oamenii de știință americani par să fi rămas în urmă în urma britanicilor în ceea ce privește capacitatea lor de a observa astfel de fenomene izbitoare prin microscopul lor, dar cel puțin un om de știință nativ a obținut rezultate care merită comparate. A fost un medic homeopat din Seattle, pe nume Charles Wentworth Littlefield.

Nu se știe multe despre Littlefield în afară de faptul că s-a născut în 1859, de ascendență scoțiană, a crescut la o fermă de lângă Muncie, Indiana, și a început să practice medicina în 1886 undeva în Arkansas. În 1896, a absolvit Facultatea de Medicină Homeopatică din Kansas City (vom discuta despre homeopatie într-un capitol ulterior). Mai târziu s-a stabilit la Seattle, unde a practicat ca medic și chirurg până la moartea sa. Judecând după o fotografie dintr-una dintre numeroasele sale cărți, era un bărbat înalt, cu o față severă, cu ochelari, cu sprâncene grele, negre, urechi mari și o barbă stufoasă care îi ascundea complet gura.

Littlefield atribuie originea investigațiilor sale curioase unui eveniment care a avut loc când lucra când era băiat la fermă cu fratele său. Piciorul tânărului Charles a fost tăiat grav într-un accident. Pentru a opri sângerarea abundentă, fratele său a obținut ajutorul unui bărbat din zonă care avea capacitatea de a verifica hemoragiile recitând un farmec bazat pe un pasaj biblic. Farmecul a funcționat ca un farmec. Littlefield a învățat ce să recite, iar mai târziu, când a devenit medic, a folosit frecvent farmecul pentru a opri sângerarea pacienților după un accident sau în timpul unei operații.

Pe la 1905, Littlefield a început să se întrebe de ce a funcționat atât de bine acest farmec. Pe ce elemente din sânge a operat? El știa că anumite săruri organice joacă un rol important în procesul de coagulare. În consecință, a obținut una dintre aceste soluții de sare și a pus o picătură din ea pe o lamă de sticlă. În timp ce se usca sub microscop, el a recitat incantația de trei ori, concentrându-se simultan asupra imaginii unui pui. Când s-a uitat prin ocular - iată, un miracol! Cristalele de sare se formaseră sub forma inconfundabilă a unui pui! Au urmat sute de experimente - toate cu rezultate similare. Concentrându-se pe o imagine, Littlefield a reușit să obțină acel model în formarea cristalului. Teoria lui a fost că procesul de evaporare a creat un „magnetism subtil” care a făcut sărurile susceptibile de control mental.

Aceste experimente timpurii ale lui Littlefield au fost raportate pe scară largă în presa națională și au fost descrise de medic în mai multe articole de reviste populare. Referința definitivă este, totuși, *The Beginning and Way of Life*, o lucrare de 656 de pagini, din care o sută de mii de exemplare au fost tipărite în mod privat la Seattle în 1919. În prefață, autorul își extinde mulțumirile lui Sf. Paul, Sf. Ioan Revelatorul și fizicianul englez, Michael Faraday, pentru că au dictat părți ale cărții din lumea spiritelor.

Cartea conține peste o sută de microfotografii ale structurilor cristaline. Ele se încadrează în trei mari categorii. Un grup este format din forme de plante și animale care s-au dezvoltat spontan în picături de soluție de sare lăsate netulburate timp de câteva zile. Aceste forme includ scoici, crabi, pești, șerpi, caracatițe, o maimuță și mai multe forme umane. Spre deosebire de creaturile lui Morley Martin, structurile nu erau vii, deși Littlefield pare să creadă că unele dintre ele, în special caracatițele, erau într-un fel de stare de semivii. O a doua clasă de fotografii arată modele formate prin controlul minții — fețe ale Sf. Paul și Sf. Ioan, unchiul Sam, John Bull, o pasăre și o roată de apă depășită. A treia clasă de microfotografii se numește „imagini gândite inconștiente”. Doctorul le descrie ca fiind forme „fixate în sărurile pe care nu aveam de gând să le fixez, dar după ce le-am găsit, mi-am amintit că am întreținut imaginea”. Exemplele includ capul lui Mefistofel, cuvântul „semn” și o femeie care poartă un câine sub braț într-o zi cu vânt.

Dr. Littlefield a fost complet incapabil să înțeleagă de ce biologii ortodocși nu au fost entuziasmați de această cercetare. „De ce acești oameni nu încearcă aceste experimente”, a întrebat el, „și demonstrează astfel adevărul sau falsitatea lor, în loc să arunce invective fără sens împotriva omului care le prezintă ca o posibilă soluție a unei chestiuni de importanță vitală în știință?”

Ultima treime din opera medicului este dedicată metodelor sale de vindecare. Pe lângă remediile homeopate obișnuite, el a folosit și o „Lampa Curcubeu”, pe care a inventat-o și a brevetat-o în 1918. Aceasta a tratat aproape orice varietate de afecțiuni strălucind lumini colorate asupra pacientului. Șase fotografii sunt dedicate feselor unei chelnerițe din Seattle, care fusese arsă grav.

Când dr. Littlefield a fost chemat în acest caz, a recunoscut arsura ca fiind atât de gravă încât, în majoritatea cazurilor, ar fi fost fatală. Din fericire, a reușit să-și instaleze mașina de lumină și să scalde spatele chelneriței cu culorile curcubeului. Fotografiiile arată progresul de vindecare al arsurii. După zece săptămâni, pielea era ca nouă. Doctorul spera că veniturile din vânzarea cărții sale ar putea fi folosite pentru a înființa un Templu Curcubeu în Seattle, echipat cu mașini de lumină în camere individuale și o rotundă mare pentru terapia curcubeului în masă.

Cartea se încheie cu multe scrisori înduioșătoare de la pacienți care spun cum s-au vindecat de cancer, tuberculoză, epilepsie, boala Bright și alte afecțiuni după ce au luat „sărurile de țesut vitalizate ale Dr. Littlefield”. Sărurile puteau fi obținute de la medic la 2,00 USD pentru o sticlă de jumătate de uncie.

O lucrare mai recentă, *Man, Minerals, and Masters*, a fost publicată de Littlefield în Los Angeles, 1937. Conține mai multe microfotografii ale unor astfel de forme produse de gândire precum Marea Piramidă, un simbol falic, un cap de Sfînx, o femeie în alb, un cap de indian, un picior drept, un picior stîng, ochiul lui Dumnezeu, Muntele Sion, o carte deschisă și o hartă a Statelor Unite. „Trei tibetani stînd în munți”. Adesea este nevoie de o imaginație considerabilă pentru a vedea formele pe care ar trebui să le vezi, dar nu se poate nega o legătură între modelele de cristal și legende de mai jos. Nu se poate rezista la bănuiala, totuși, că legende au venit mai degrabă *după* formațiunile de cristal decât înainte, sau poate că doctorul a făcut câteva sute de încercări până când a reușit cu fiecare gând.

În aceeași carte, Littlefield descrie o nouă tehnică pe care a dezvoltat-o pentru a ajuta procesul de cristalizare. Ea implică formarea de „mante” — învocații pe care le-a obținut prin numerologie. De exemplu, medicul decide să producă o formă a scenei crucificării. După un efort considerabil, el obține mantră, „Mielul sacrificat pentru om”. De ce este aceasta o mantră? Dacă luați literele din cuvîntul „Miel” și înlocuiți numere (folosind 1 pentru A, 2 pentru B etc., până la 9 pentru I, apoi începînd din nou cu 1 pentru J și continuînd astfel prin alfabet) obțineți cifrele 3-1-4-2. Acestea însumează 10. Cele două cifre din 10 — 1 și 0 — sunt adăugate încă o dată pentru a da cifra finală de 1. Un proces similar aplicat următorului cuvînt, „Sacrificat”, dă numărul 3. „Pentru” dă și 3, iar „Omul” dă 1. Fraza completă este reprezentată, apoi, de cifrele 1-3-3-1. Dacă două dintre aceste figuri sunt la fel, ai o mantră. Dacă mai mult de două sunt la fel, ai o mantră foarte puternică. Folosind mantră de mai sus, Littlefield a obținut o scenă de crucificare care este reprodusă în cartea sa. O scenă similară a Învierii a fost produsă prin concentrarea asupra mantrei, „Stăpînirea mentală a puterii vieții”.

Credința că microbii pot intra în mod constant în atmosfera pămîntului din spațiul interstelar are o urmărire aproape la fel de mare printre microscopiștii excentrici ca și creația sintetică a vieții. Lordul Kelvin, fizicianul britanic, a fost ultimul om de știință eminent care a apărut acest punct de vedere. El a subliniat că frigul intens al spațiului ar fi ideal pentru păstrarea bacteriilor într-o stare de animație suspendată. Teoria a fost reînviată mai recent de doi oameni de știință suedezi, Svante A. Arrhenius și profesorul Louis Bachman.

Un alt profesor suedez, Knut Emil Lundmark, a crezut că bacteriile ar putea fi transportate de meteoriți. Acest punct de vedere a primit sprijin până în anii treizeci, când profesorul Charles B. Lipman de la Universitatea din California a sterilizat niște meteoriți, i-a măcinat sub formă de pulbere, i-a pus în vase de cultură și a găsit microbi. Alți oameni de știință nu au reușit să dubleze acest experiment și bănuiesc că Lipman nu avea cunoștințe insuficiente despre procedurile dificile de laborator necesare pentru a preveni strecurarea bacteriilor din aer în vasele de cultură.

O descoperire meteorică la fel de surprinzătoare a fost făcută în urmă cu șaptezeci și cinci de ani de Dr. Otto Hahn, un geolog german. Hahn a găsit scoici microscopice, corali, bureți și crinoizi în meteoriți. Cartea sa mare despre acest subiect, *Die Meteorite (Chondrite) und ihre Organismen*, publicată la Tübingen în 1880, conține zeci de microfotografii, frumos tipărite în sepia, despre care credea că dovedesc descoperirile sale. Din păcate, tot ceea ce dovedesc ei este că Hahn a fotografiat structuri de cristal minuscule, apoi - ca Littlefield - și-a lăsat imaginația să galopeze cu el.

CAPITOLUL 11

Geologie versus Geneza

Unele găuriți și găuriți
Pământul solid, și din straturile de acolo
Extrageți un registru, prin care aflăm
că Cel care l-a făcut și i-a dezvăluit lui Moise data
, s-a înșelat în epoca lui!
— William Cowper

ÎN Evul Mediu și Renaștere, nimeni nu știa ce să facă din fosile. Cea mai populară explicație a fost că erau relicve ale plantelor și animalelor distruse de potopul lui Noe, dar mulți savanți distinși credeau că au crescut în măruntaiele pământului printr-un fel de proces natural sau ocult. Câțiva au susținut că Satana i-a plasat acolo pentru a-i induce în eroare pe credincioși. Alții au sugerat că Dumnezeu însuși le-a creat – fie pentru a deruta oamenii de știință, pentru a-i testa pe credincioși, fie pentru a face modele experimentale brute ale formelor vii.

Unul dintre ultimii care au apărut originea divină a fosilelor a fost profesorul Johann Beringer de la Universitatea din Wiirzburg. În 1726, a publicat o monografie costisitoare care descrie câteva fosile curioase pe care le descoperise, multe dintre ele purtând replici ale soarelui și lunii și diverse cuvinte ebraice. De fapt, toate fuseseră coapte cu grijă din lut și plantate în pământ de către studenții săi, dar bietul profesor a căzut complet în păcăleală până când într-o zi a descoperit o fosilă cu propriul nume pe ea! Și-a petrecut restul vieții cumpărând copii ale lucrării, ceea ce, desigur, a făcut-o foarte solicitată ca obiect de colecție. Ca o ironie supremă, un descendent a făcut retipărirea tratatului după moartea profesorului și a cules un profit frumos. Este într-adevăr o poveste tristă – un om de știință amintit astăzi doar pentru credibilitatea sa.

Treptat, prin secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, naturaliștii au fost impresionați de faptul că fosilele din paturile inferioare și mai vechi de rocă erau relativ simple și, pe măsură ce se trecea prin straturile ulterioare, fosilele au devenit mai complexe. Era posibil ca viața să înceapă într-o formă simplă, cu milioane de ani în urmă, apoi să fi evoluat încet, de-a lungul epocilor geologice lungi, în fauna și flora actuală a Pământului? În cele din urmă, în 1859, Darwin și-a publicat *Originea speciilor*. Nu a fost prima carte despre evoluție, dar a fost o carte care a organizat o gamă atât de impunătoare de fapte, încât nu mai era posibil să respingă teoria drept speculație fantezică și impie.

Lovitura pe care această carte a lăsat-o să cadă în spatele creștinătății este greu de supraestimat. Cu siguranță a fost un factor major în extinderea diviziunii protestante dintre fundamentalisti și așa-zii moderniști. Moderniștii, desigur, au acceptat noua teorie. Era, spuneau ei, pur și simplu metoda de creație a lui Dumnezeu. Dacă nu luăm povestea *Genezei* prea literal – dacă interpretăm „zilele” ca epoci geologice – o putem citi chiar ca pe o descriere grosieră a istoriei evoluției.

Fundamentalistii au respins evoluția în totalitate. Cei mai mulți dintre ei s-au agățat de teoria potopului a fosilelor, care fusese susținută în mod elocvent de Luther. Alții, inclusiv prim-ministrul britanic Gladstone, au apărut punctul de vedere al unui naturalist francez, baronul Cuvier, conform căruia au existat o serie de creații, la diferite intervale de timp geologic, fiecare în urma unui cataclism care a îngropat formele anterioare de viață. Încă o altă teorie, care supraviețuiește astăzi în notele din populara *Biblie de referință Scholfield*, a fost că fosilele sunt rămășițe ale unei creații anterioare „pre-adamita”, care a înflorit între prima și a doua propoziție din versetul de deschidere al *Genezei*!

Mii de cărți au fost publicate în secolul al XIX-lea, majoritatea în Anglia, încercând să armonizeze geologia și *Geneza*. În această literatură tristă și patetică, o carte se evidențiază de toate celelalte ca fiind atât de încântătoare și fantastică încât merită o mențiune specială. A fost numit *Omphalos* (cuvântul grecesc pentru buric) și a fost scris de zoologul Philip Gosse, tatăl eminentului poet și critic britanic, Edmund Gosse. Nu cea mai mică dintre virtuțile sale

remarcabile este că, deși nu a câștigat nici un singur convertit, a prezentat o teorie atât de perfectă din punct de vedere logic și atât de în acord cu faptele geologice, încât nicio dovadă științifică nu va putea vreodată să o infirme.

Gosse a recunoscut că geologia a stabilit dincolo de orice îndoială că pământul avea o istorie geologică lungă în care plantele și animalele au înflorit înainte de vremea lui Adam. De asemenea, era convins că pământul a fost creat în jurul anului 4.000 î.Hr., în șase zile, exact așa cum este descris în *Geneza*. Cum a împăcat el aceste opinii aparent contradictorii? Foarte simplu. Așa cum Adam a fost creat cu un buric, relicva unei nașteri care nu a avut loc niciodată, tot așa întregul pământ a fost creat cu toate relicvele fosile ale unui trecut care nu a avut existență decât în mintea lui Dumnezeu!

Acest lucru nu este atât de ridicol pe cât ar părea la început. Luați în considerare, de exemplu, dificultățile cu care se confruntă orice credincios într-o creație de șase zile. Deși este posibil să-l imaginezi pe Adam fără buric, este greu să-l imaginezi fără oase, păr, dinți și unghii. Cu toate acestea, toate aceste trăsături poartă în ele dovezi ale creșterii anterioare. De fapt, nu există un organ sau un țesut al corpului care să nu presupună o istorie anterioară de creștere.

Același lucru este valabil pentru fiecare plantă și animal. După cum subliniază Gosse, colții unui elefant prezintă stadii trecute, nautilusul continuă să adauge camere în carapacea sa, broasca țestoasă adaugă lamine pe plăcile sale, copacii poartă inelele anuale de creștere produse de variațiile sezoniere. „Orice argument”, scrie el, „prin care fiziologul poate dovedi... că acea vacă a fost cândva un făt... se va aplica exact cu aceeași putere pentru a arăta că vacă nou creată a fost un embrion cu câțiva ani înainte de creație”. Toate acestea sunt dezvoltate de autor în detaliu învățat, pe câteva sute de pagini, și ilustrate cu zeci de gravuri în lemn.

Pe scurt, dacă Dumnezeu a creat pământul așa cum este descris în Biblie, el trebuie să fi creat un „întreprindere”. Odată ce acest lucru este văzut ca inevitabil, nu există nicio dificultate în extinderea conceptului la istoria geologică a Pământului. Dovezi ale eroziunii lente a pământului de către râuri, ale răsucirii și înclinării straturilor, munți de calcar formați din rămășițe de viață marină, lavă care curgea din vulcani dispăruți de mult timp, zgârieturi de ghețar pe stâncă, urme de animale preistorice, urme de dinți pe oase îngropate și milioane de fosile care au fost presărate prin multe alte trăsături de pământ - care nu au testat *niciodată aceste multe alte trăsături de pământ. chiar a avut loc.*

„Se poate obiecta”, scrie Gosse, „că a presupune că lumea a fost creată cu schelete fosile în crusta ei – schelete de animale care nu au existat niciodată cu adevărat – înseamnă a-l încarca pe Creator să formeze obiecte al căror singur scop a fost să ne înșele. Răspunsul este evident. Au fost inelele concentrice de lemn ale unui arbore creat pentru a forma o cochilie creată de noi? intenționat să înșele buricul Omului creat a fost intenționat să-l înșele, convingându-l că are un părinte?

Această întrebare dacă Adam avea un buric nu este deloc una uitată. În urmă cu câțiva ani, kongresmanul Carl T. Durham din Carolina de Nord și subcomisia sa pentru afaceri militare din Casa sa s-au opus unui desen animat cu Adam și Eva în Pamfletul cu afaceri publice nr. 85 (*Rasele omenirii* de Ruth Benedict și Gene Weltfish). Desenul animat a dezvăluit o pereche de buric. Subcomisia a crezut că asta are ceva de-a face cu comunismul. Temerile lor au fost oarecum atenuate când s-a subliniat că Michelangelo a pictat un buric pe Adam în picturile sale murale ale Capelei Sixtine.

Gosse este atât de amănunțit în a acoperi fiecare aspect al acestei întrebări, încât discută chiar despre descoperirea coproliților, a excrementelor fosile. Până acum, scrie el, aceasta „a fost considerată o dovadă mai mult decât obișnuită triumfătoare a preexistenței reale”. Cu toate acestea, subliniază el, nu oferă mai multă dificultate decât faptul că deșeurile ar exista cu siguranță în intestinalele noului Adam. Sângele trebuie să fi trecut prin arterele lui, iar sângele presupune chil și chim, care, la rândul lor, presupune un reziduu indigerabil în intestine. „Poate părea ridicol la prima vedere”, mărturisește el, „... dar adevărul este adevăr”.

Argumentul lui Gosse este, de fapt, destul de impecabil. Nu trebuie abandonat niciun adevăr al geologiei, dar armonia cu *Geneza* este completă. După cum a subliniat Gosse, am putea chiar

presupune că Dumnezeu a creat pământul în urmă cu câteva minute, complet cu toate orașele și înregistrările sale și amintirile în mintea oamenilor, și nu există nicio modalitate logică de a respinge aceasta ca o posibilă teorie.

Cu toate acestea, *Omphalos* nu a fost bine primit. „Niciodată o carte nu a fost aruncată pe ape cu o mai mare așteptare a succesului decât a fost acest volum curios, îndrăzneț, fanatic”, scrie mai tânărul Gosse în cartea sa *Tată și fiu*. . . L-a oferit, cu un gest strălucitor, atât ateilor, cât și creștinilor. . . Dar, vai! ateii și creștinii deopotrivă s-au uitat la ea și au râs și au aruncat-o. . . chiar și Charles Kingsley, de la care tatăl meu se așteptase la cea mai instantanee apreciere, a scris că nu poate. . . „credeți că Dumnezeu a scris pe stânci o minciună enormă și de prisos.” . . o întunerice, rece și sumbru, a coborât peste ceștile noastre de ceai de dimineață.”

În comparație cu reconcilierea strălucită a geologiei și a Bibliei a lui Gosse, încercările ulterioare par anticimax palide. Totuși, ele au continuat să fie scrise și sunt scrise astăzi. O bibliografie a atacurilor protestante asupra evoluției, publicată numai în Statele Unite de la începutul secolului, ar avea multe mii. Cea mai mare parte a acestei literaturi este prea încrezătoare pentru a merita chiar și o privire trecătoare, dar ocazional o lucrare demnă și academică își găsește drumul în tipărire. De exemplu, Dr. Louis T. More, fratele distinsului critic Paul Elmer More și profesor de fizică la Universitatea din Cincinnati, a ținut o serie de prelegeri în 1925 la Princeton, care au fost publicate ca o carte intitulată *The Dogma of Evolution*. Este o carte enervantă. Deși Dr. More atacă evoluția (folosind toate argumentele vechi și depășite), el nu lasă nicăieri cititorul să știe exact care este propria sa explicație a înregistrării fosilelor. Cineva crede că diferitele „specii” au apărut ca urmare a unei serii de acte creative independente. O explozie oarecum similară la evoluție a fost un articol din *Atlantic Monthly* (octombrie 1928) al unui alt membru al mișcării umaniste literare, dr. Paul Shorey, șeful Departamentului de Greacă de la Universitatea din Chicago. Intitulat „Evoluție, scuzele unui conservator”, eseul este plin de citate plăcute din marii literaturi și filosofi, dar, în rest, dezvăluie doar lipsa de cunoștințe științifice a autorului.

Printre oponenții protestanți ai evoluției din secolul al XX-lea, un bărbat și unul singur stau cu capul și umerii deasupra tuturor celorlalți. El este „geologul” pe care Bryan l-a citat ca autoritate principală la celebrul proces Scopes din Tennessee și aproape fiecare atac fundamentalist asupra evoluției din ultimele trei decenii și-a extras muniția majoră din scrierile sale. El este, de fapt, ultimul și cel mai mare dintre antievoluționiști.

Numele acestui om remarcabil este George McCready Price. Potrivit actualului *Who's Who*, el s-a născut în Canada în 1870. După ce a obținut mai multe diplome la diferite școli adventiste de ziua a șaptea și a ocupat o serie de posturi de predare pe ici pe colo, a devenit profesor de geologie la un mic colegiu adventist din Nebraska. În prezent, locuiește în Loma Linda, California, după ce s-a pensionat în 1938 de la facultatea unei alte școli adventiste, Colegiul Walla Walla din Washington.

Deși Price a publicat aproximativ douăzeci de cărți, cea mai importantă sursă a opiniilor sale este *The New Geology*, un manual de 726 de pagini publicat în 1923. Este un clasic al pseudoștiinței. Atât de atent raționate sunt speculațiile lui Price, atât de susținute cu o erudiție geologică impresionantă, încât mii de fundamentalisti protestanți acceptă astăzi lucrarea sa drept ultimul cuvânt pe acest subiect. Chiar și cititorul sceptic va găsi că Price este greu de răspuns fără o experiență considerabilă în geologie.

Inima abordării lui Price poate fi afirmată în câteva cuvinte. Marea „vacă sacră” a evoluției, subliniază el, este credința că fosilele trec de la forme simple la forme mai complexe pe măsură ce treci de la straturile mai vechi la cele mai tinere. Din păcate, nu există o metodă adecvată de datare a vârstelor straturilor decât prin fosilele pe care le conțin. Astfel, este implicată o circularitate vicioasă - ca un câine care își urmărește coada. Teoria evoluției este presupusă pentru a clasifica fosilele în ordine evolutivă. Fosilele sunt folosite pentru a data paturile. Apoi succesiunea fosilelor de la straturile „vechi” la „tinere” este citată ca „dovadă” a dezvoltării evolutive.

Părerea proprie a lui Price este că întreaga creație a avut loc cu câteva mii de ani înainte de Hristos, în șase zile literale exact așa cum este descris în *Geneza*. Paturile diferite nu indică vârste geologice diferite. Toate au fost depuse simultan de Marele Potop, la rândul său cauzat de o

perturbare astronomică care a trimis valuri uriașe care se prăbușesc în jurul pământului, a înlăturat lanțurile muntoase actuale și a distrus clima blândă a Edenului.* „Marele Canion din Colorado”, scria el cu câțiva ani în urmă, . . s-ar putea să nu fie cu mult mai vechi decât Piramidele Egiptului.” Fosilele, conform lui Price, sunt pur și simplu înregistrările florei și faunei antediluviane îngropate de convulsia Potopului.

* Multe teorii ingenioase au fost avansate de pseudo-oameni de știință pentru a explica apele Potopului. Societatea Fortean îi place în mod special punctul de vedere al lui Isaac Newton Vail (1840-1912), din Barnesville, Ohio. Cartea sa, *The Waters Above the Firmament*, 1886 (revizuită ulterior), este cea mai bună sursă pentru teoria sa că fiecare planetă a trecut printr-o fază în care avea un inel ca Saturn. În cazul pământului, acest inel a fost sursa apelor de inundație. Activitatea lui Vail este desfășurată în prezent de Asociația Mondială Anulară, în Azusa, California.

Dacă toate acestea sunt adevărate, atunci în aflorimentele în care se găsesc mai multe sau mai multe paturi cu fosile într-un singur loc, ne-am aștepta ca fosilele să fie în inversul ordinii evolutive la fel de des pe cât se conformează acestuia (deși Price ține cont de faptul că viața marină ar tinde să fie îngropată mai întâi, viața terestră mai târziu și păsările în ultimul rând). Acesta, declară Price, este exact cazul și mult spațiu în cărțile sale este dedicat imaginilor și descrierilor unor astfel de zone „cu susul în jos”. Pentru a explica aceste paturi jenante, afirmă Price, geologii tradiționali inventează falii și falduri imaginare. Următorul citat despre acest punct va introduce stilul persuasiv al lui Price:

. . .abia dacă există o secțiune geologică artificială realizată în ultimii ani care să nu conțină una sau mai multe dintre aceste „deficiențe de împingere” sau „împingeri”. Dar lucrul cu adevărat important de reținut în această privință este că doar pentru că fosilele sunt găsite în ordinea greșită a secvenței, se consideră că orice astfel de dispozitive sunt necesare - dispozitive care, așa cum s-a sugerat deja cu ajutorul unor mijloace similare pentru a explica dovezile, merită să fie clasate cu celebrele „epicicluri” ale lui Ptolemeu și vor face acest lucru într-o zi.

Pentru un cititor care nu cunoaște geologia, aceasta are un inel plauzibil. De unde să știe, de exemplu, că există zeci de criterii bine stabilite prin care un geolog poate determina dacă a apărut o falie sau o pliuri? În multe cazuri, desigur, întregul pliu sau defecțiune este clar vizibil. Când nu este cazul, există și alte indicații la care caută geologul instruit. Un pliu răsturnat, de exemplu, întoarce paturile cu susul în jos. Acest lucru inversează în mod natural dovezile fosile precum urme de ondulare a vântului, crăpături de noroi, amprente de ploaie și urme de picior. Trilobiții se găsesc pe spatele lor. Centrul de greutate al particulelor mari îngropate în ceea ce a fost anterior noroi va fi ridicat în loc de scăzut. Și așa mai departe. În cazul defectelor, există de obicei o linie de demarcație clară a faliei și, adesea, părțile alunecate ale rocii de-a lungul cărora s-a deplasat falia și alte dovezi mecanice de deplasare.

Când Price își descrie zonele cu susul în jos și spune că nu există nicio dovadă pentru defecte sau pliuri, în afară de ordinea inversă a fosilelor, pur și simplu nu este așa. Tot ce trebuie să faceți este să mergeți la unele dintre studiile originale ale zonelor în cauză și o abundență de dovezi tehnice vor fi găsite pentru falii și pliuri - dovezi care nu au nimic de-a face cu fosilele. Price îi place, de exemplu, să citeze Chief Mountain, în regiunea Alberta-Montana din Munții Stâncoși, unde straturile mai bătrâne se găsesc odihnindu-se pe mai tinere. Deși *New Geology* reproduce șapte fotografii ale acestui munte (una este frontispiciul cărții), Price neglijează să spună cititorului că la baza acestui munte se vede clar falia răsturnării, cu fețe alunecate de stâncă care mărturisesc mișcarea faliilor. Muntele Hart, în Wyoming, este un alt loc cu susul în jos al lui Price. El nu menționează, totuși, că linia de falie este ușor de urmărit pe aproximativ douăzeci și cinci de mile.

De asemenea, Price nu subliniază faptul că numărul de zone cu susul în jos este extrem de mic în comparație cu zecile de mii de aflorimente în care fosilele sunt întotdeauna găsite în ordinea evolutivă corectă. De fapt, punctele cu susul în jos apar în numărul la care s-ar aștepta, având în

vedere cantitatea de pliere și defecțiuni care au apărut în mod evident. De fapt, vârstele relative ale paturilor majore au fost destul de bine stabilite înainte ca teoria evoluției să devină actuală, iar în ultimii ani, datarea prin metode radioactive a adăugat o dovadă izbitoare a corectitudinii generale a datării prin metodele anterioare.

În ceea ce privește rămășițele fosile ale omului timpuriu, opiniile lui Price urmează unei declarații a doamnei EG White, profetesa inspirată a cultului adventist de ziua a șaptea. În cartea ei *Spiritual Gifts*, 1864, doamna White scrisese:

Dacă a existat un păcat mai presus de altul care a cerut distrugerea rasei prin potop, a fost crima de jos a amalgamării omului și a fiarei, care a deformat chipul lui Dumnezeu și a provocat confuzie peste tot. . .

Fiecare specie de animale pe care Dumnezeu le-a creat a fost păstrată în chivot. Speciile confuze pe care Dumnezeu nu le-a creat, care au fost rezultatul amalgamării, au fost distruse de potop. De la potop, a existat o amalgamare a omului și a fiarei, așa cum se poate vedea în varietățile aproape nesfârșite de specii de animale și în anumite rase de oameni.

„Sunt sigur”, a scris Price odată, „că declarațiile surorii White au fost date foarte providențial pentru îndrumarea noastră... Sunt încrezător că, dacă nu ni s-ar fi dat, noi înșine am fi acum în confuzie și nedumerire cu privire la această întrebare „specie”...¹¹

Declarația surorii White despre amalgamare a fost eliminată din edițiile ulterioare ale cărții sale, la fel cum afirmația lui Hitler că rasele non-ariene s-au datorat împerecherii timpurii a maimuțelor ariene a fost omisă din a doua ediție a lui *Mein Kampf*. Cu toate acestea, Price a rămas loial spuselor ei. În opinia sa, bărbații care au trăit înainte de potop au fost atât de complet distruși, încât nu au fost găsite resturi fosile. „...de vreme ce ni s-a spus că Domnul a vrut să distrugă acea rasă necinstită, probabil că El a făcut o treabă bună în ea și i-a îngropat atât de adânc încât încă nu le-am descoperit rămășițele”, scrie el. Oasele umane fosile care au fost descoperite sunt, crede el, cele ale oamenilor care au trăit după potop.

Advențiștii timpurii s-au referit frecvent la anumite triburi primitive – cum ar fi boșimanii africani, hotentoții și indienii săpători – ca exemple de hibrizi degenerați și, în câteva ocazii, întreaga rasă neagră. Prețul nu merge chiar atât de departe. El crede că rasele negre și mongoloide sunt tipuri degenerate produse prin amalgamarea raselor pure create de Dumnezeu la Turnul Babel. Totuși, maimuțele moderne sunt probabil bărbați hibrizi. Iată cuvintele lui Price despre această chestiune:

Nu există dovezi clare și pozitive din paleontologie care să demonstreze că maimuțele antropoide existente au existat înainte de marele cataclism mondial sau Potop. Aceste maimuțe antropoide din zilele noastre pot fi la fel de mult un produs al condițiilor moderne, precum sunt tipurile de omenire negroide sau mongole. Și dacă aș fi obligat să aleg între a spune că maimuțele sunt bărbați degenerați sau hibridizați și că omul este o maimuță dezvoltată, sunt sigur că nu mi-ar lua foarte mult timp să decid care ar fi. Nici nu cred că ar trebui să ia mult timp vreunui om de știință bine informat pentru a face alegerea.²

Noțiunea că maimuțele superioare nu sunt deloc animale, ci oameni primitivi sau retrogradi, a fost susținută de o serie de naturaliști post-Renaștere, de la antropologul scoțian, Lord Monboddo, până la scriitorul american de cărți populare despre animale, Ivan T. Sanderson. Monboddo credea că urangutanul aparține speciei umane – un gând care a inspirat personajul lui Sir Oran Haut-ton din romanul lui Peacock, *Melincourt*. Sanderson are opinii similare despre gorile. „Văzând aceste creaturi în viață, ascultându-le chemările și vorbind... le pot considera doar o formă retrogradă a vieții umane...”, scrie el în cartea sa *Animal Treasure*, 1937. (Cea mai recentă contribuție a lui Sanderson la zoologie este un articol din *True*, iunie 1951, despre urmele proaspete de dinozaur găsite pe o plajă din vestul Floridei.)

Price este, desigur, un adventist devotat de ziua a șaptea. La fel ca Velikovsky, el are motive

religioase puternice pentru a stabili adevărul înregistrărilor Vechiului Testament. Dar este suficient acest lucru pentru a forța un om cu inteligența sa să adopte rolul curios și singuratic pe care l-a jucat timp de aproape jumătate de secol? Alte impulsuri ies ocazional atunci când scrie despre „trebuie să facă această lucrare de reformare a științei geologiei aproape de unul singur”, dar, în ansamblu, cărțile sale sunt în mod singular libere de egoismul intens care caracterizează atâta scriere pseudoștiințifică. Price scrie liniștit, simplu, clar. Iată, de exemplu, uimitor de lipsit de amărăciunea obișnuită, descrierea lui a dificultăților sale de a obține o audiere pentru opiniile sale:

În urmă cu douăzeci și cinci de ani, când am făcut pentru prima dată câteva dintre descoperirile mele revoluționare în geologie, m-am confruntat chiar cu această problemă a modului în care aceste idei noi urmau să fie prezentate publicului. Și abia după ce am constatat că mi-au fost refuzate canalele obișnuite de publicare, am decis să folosesc multe alte uși care erau larg deschise. Poate am făcut o greșală. Poate că ar fi trebuit să fiu mai atentă la eticheta pedanterii științifice și ar fi trebuit să stau cu umilință pălărie în mână în fața ușilor editoriale care îmi fuseseră lovite în față de mai multe ori. Dar am hotărât altfel, cu conștientizarea deplină a consecințelor; și nu am văzut încă niciun motiv să cred că am greșit cu adevărat. Într-o zi s-ar putea părea că clica dominantă a oamenilor de știință „reputabili” nu a avut niciodată monopolul asupra faptelor naturii.³

După ce a publicat *The New Geology*, Price pare să se fi așteptat ca teoria evoluției să se ofilească și să dispară. În 1924, el a scris: „Evoluția organică a murit... Acest volum este doar un fel de orație funerară. *Requiescat in pace.*” * Un an mai târziu, într-o dezbatere cu Joseph McCabe la Londra, a prezis că în doi ani, opinia publică despre evoluție se va schimba în Anglia, așa cum credea că s-a întâmplat deja în America. Desigur, nicio astfel de schimbare nu a avut loc deloc în Statele Unite. De fapt, nici un geolog nu a considerat cărțile lui Price demne de respins. Acest lucru a stârnit îndoieli în mintea lui Price? Desigur că nu. „Tratatul meu mai mare anterior pe acest subiect nu a primit răspuns”, a scris el. "Nu se va răspunde. Dar a fost ignorat și probabil va fi încă ignorat, deoarece foarte puțini, chiar și printre oamenii de știință, au răbdarea să urmeze cu atenție o linie de argumentare complet nouă, bazată pe fapte necunoscute."

Deși adventiștii de ziua a șaptea consideră Biserica Catolică opera lui Satana, mulți scriitori catolici despre evoluție au luat în serios geologia lui Price. Cel mai savant exemplu este *The Case Against Evolution*, publicat în 1925. Autorul, George Barry O'Toole, acceptă complet critica naivă a lui Price la adresa cronologiei straturilor, iar capitolul său despre „Pedigrees fossili” este puțin mai mult decât un rezumat verborizat al lui Price. În mod similar, Arnold Lunn, în ediția revizuită din 1932 a cărții *Flight from Reason*, îl descrie pe Price drept „profesor de geologie într-o universitate americană” și îl laudă pentru că „a aruncat un ridicol binemeritat asupra rearanjării arbitrare a straturilor”. La începutul anilor treizeci, Price a contribuit cu mai multe articole la *Catholic World*, unul dintre ele despre „Cranks and Prophets”⁵ în care face comparația inevitabilă între el însuși cu marii oameni de știință care erau considerați de către contemporanii lor manivelas.

De la început și până în prezent, însă, Biserica Catolică a reacționat la evoluție cu mult mai puțină frenezie decât grupurile protestante ortodoxe. În primele decenii care au urmat cărții lui Darwin, Biserica nu a luat nicio poziție față de teorie în afară de a clarifica faptul că niciun catolic nu ar putea accepta evoluția treptată a sufletului uman. Reacția generală în rândul catolicilor din acea vreme a fost, desigur, una de ostilitate, dar în comparație cu literatura protestantă crackpot, foarte puține cărți catolice au fost scrise pe această temă. Poate că Biserica învățase o lecție amară din experiențele ei cu Galileo.

La nivelurile inferioare ale Bisericii, totuși, laicii catolici au scris multe cărți împotriva lui Darwin și a teoriei sale. În America, o lucrare tipică de acest fel este *God or Gorilla*, de Alfred W. McCann, 1922. Autorul face o mare parte dintr-o „fosilă a talpii de pantof din Triasic” despre care spune că este dovada că bărbaii se plimbau în pantofi în perioada Triasică! O fotografie arată ceea ce este în mod evident un tip comun de concreție de rocă. McCann este supărat pentru că geologii ortodocși refuză să o ia în serios.

The Case Against Evolution a lui O'Toole este o lucrare mult mai academică decât cea a lui McCann, dar sub stilul său ponderal nu se află nimic nou sau semnificativ. În Anglia, *fuga de la Rațiune* a lui Arnold Lunn este la fel de banală. Lunn acordă că fiecare „specie” ar fi putut fi modificată de-a lungul eonilor prin mici modificări, dar niciuna nu este conectată printr-un arbore genealogic comun. Pentru originea fiecăruia este necesară o creație specială.

Companion to Mr. Wells' Outline of History, 1926, a lui Hilaire Belloc. Lacunele din cunoștințele științifice ale lui Belloc sunt egalate doar de înălțimea siguranței sale. Majoritatea argumentelor sale sunt atât de vechi și de subțire, încât nici măcar Price nu a avut curajul să le dezgroape. Cartea l-a împins pe Wells într-o replică, publicată mai târziu în același an sub titlul *Mr. Belloc Objects*. Scrisă într-o dispoziție de furie amuzată, este o mică capodopera a polemicii. Puține dezbateri literare din istorie au fost câștigate atât de decisiv. Belloc a produs un pamflet de respingere, *Mr. Belloc Still Objects*, de două ori mai sigur decât lucrarea anterioară, dar era țipetele unui bărbat prea furios pentru a-și da seama cât de grav fusese rănit.

Marele și bunul prieten al lui Belloc, Gilbert Chesterton, rareori a atins evoluția în scrisul său. Când o făcea, aproape întotdeauna scria prostii. În *The Everlasting Man*, de exemplu, el irosește multe pagini – la fel ca mulți anti-evoluționisti – convingând cititorul că există o mare diferență între mintea oamenilor și a animalelor. Este o risipă pentru că niciun evoluționist nu dorește să nege aceste diferențe. Bărbații și maimuțele sunt punctele finale ale ramurilor destul de separate ale arborelui evolutiv, iar formele de tranziție aparțin trecutului slab. „... Nimeni nu este mai convins decât mine”, scria Huxley, marele discipol al lui Darwin, „de vastitatea prăpastiei dintre omul civilizat și brută”. Cu toate acestea, Chesterton ar putea scrie: „Animalele superioare nu au desenat portrete din ce în ce mai bune; câinele nu a pictat mai bine în perioada sa cea mai bună decât la începutul lui proastă manieră de șacal; calul sălbatic nu era un impresionist, iar calul de cursă un postimpresionist... o vacă pe câmp nu pare să obțină niciun impuls liric sau instrucțiuni din oportunitățile ei fără egal de a asculta cerul.”

Teza lui Chesterton, desigur, este că există o diferență atât de mare între oameni și animale – bărbații vorbesc, creează opere de artă, râd, poartă haine, se simt vinovat, formează guverne, se închină lui Dumnezeu și așa mai departe – încât nu se poate concepe o etapă de tranziție. Răspunsul simplu este că există aceeași diferență mare între un bărbat și un nou-născut. Răspunsul că un bebeluș devine bărbat este irelevant. Ideea este că, dacă un bebeluș și un bărbat pot fi punctele finale ale unui continuum, fără o linie ascuțită pe care copilul o împiedică să dobândească trăsături „umane”, atunci nu există cel puțin niciun motiv *teoretic* pentru care omul și un strămoș animal (mult mai „uman” decât un nou-născut) s-ar putea să nu se afle pe un continuum similar.

În același volum, Chesterton își bate joc de faptul că în sudul Franței au fost găsite frumoase picturi rupestre, opera oamenilor preistorici. El presupune că, pentru că artiștii erau preistorici, ei trebuie, prin urmare, considerați ca maimuțe, iar faptul că au pictat atât de bine i se pare o glumă uriașă la adresa antropologilor. Din păcate, Chesterton nu s-a deranjat să afle că picturile rupestre au fost opera omului Cro-Magnon, un tip uman complet dezvoltat, cu o capacitate cerebrală puțin mai mare decât omul modern. Într-o anexă a cărții, el își face scuze șchioapă pentru această neglijență.

În acest moment, opinia catolică se îndreaptă rapid către acceptarea deplină a evoluției, cu calificarea fermă că, la un moment dat în timpul geologic, sufletul uman a fost infuzat într-un corp care evoluase până la un punct gata să-l primească. De fapt, acest punct de vedere a fost apărut încă din 1871 de un biolog catolic, Sf. George J. Mivart, în cartea sa *Genesis of Species*. Mai târziu, din alte motive, Mivart a fost excomunicat, dar acum cartea sa este considerată ca fiind extrem de profetică.⁶

În 1950, Papa a emis o enciclopică în care i-a avertizat pe catolici să nu acționeze „ca și cum originea corpului uman din materia preexistentă și vie ar fi deja complet sigură”, dar a dat permisiunea unui catolic să creadă dacă dorește. Atitudinea oficială este că evoluția plantelor și animalelor este probabil adevărată, dar că evoluția corpului omului este o chestiune încă nehotărâtă. Un om de știință catolic poate depune eforturi pentru a face din aceasta o ipoteză probabilă, dar până când se întâmplă acest lucru, nu trebuie predată în școlile catolice.

Este interesant de observat că dr. Mortimer J. Adler de la Universitatea din Chicago și faima Great Books și unul dintre cei mai importanți neo-tomiști ai națiunii, duce de ceva timp o cruciadă unică împotriva evoluției. În *What Man Has Made of Man*, 1937, Adler numește evoluția ca un „mit popular”, insistând că nu este un fapt stabilit „ci în cel mai bun caz o istorie probabilă, o istorie pentru care dovezile sunt insuficiente și contradictorii... faptele stabilesc o singură probabilitate istorică: că tipurile de animale care au existat cândva nu mai există și că tipurile de animale existente acum există la un moment dat. .

„Spun „mit””, continuă Adler, „pentru a face referire la istoria coniecturală elaborată, care depășește cu mult dovezile științifice... Acest mit este povestea evoluției care este spusă copiilor de școală și pe care ei aproape o pot vizualiza ca și cum ar fi o imagine în mișcare. Este amestecul unor astfel de „filozofi” evoluționari precum Herbert Spencer, Ernst Haeckel, popular science, Ernst Haeckel, Science, precum și Ernst Haeckel.

Dr. Adler arată clar că nu neagă o succesiune ordonată a formelor vii de-a lungul veacurilor. Ceea ce obiectează el este punctul de vedere conform căruia ele se află pe un continuum în care o specie se estompează în alta prin schimbări imperceptibile. Dovezile indică, susține el, că „speciile” diferă nu în grad, ci în natură, cu o „discontinuitate” radicală care le separă.

În *Problems for Thomists*, 1940, Adler examinează mai detaliat întrebarea câte „specii” există. Cu alte cuvinte, câte acte creative ale lui Dumnezeu sunt necesare pentru a explica salturile evolutive? El se opune punctului de vedere al lui Jacques Maritain, un important filozof catolic, conform căruia numărul este foarte mare și de necunoscut. Opinia lui Adler, pe care o consideră „aproape complet demonstrată”, este că există un număr mic de specii – probabil patru (materie, plantă, animal și om), dar cu siguranță mai mult de trei și mai puțin de zece. În cadrul unei specii, s-au produs schimbări, dar fiecare specie în sine este un tip fix - imuabil în esența sa și ia ființă numai printr-un act al lui Dumnezeu. Adler bănuiește că fiecare specie a fost creată în mai multe tipuri diferite, derivate unele de altele - de exemplu, crearea separată a plantelor cu flori și neflorite. Dovezile științifice pentru acest lucru sunt „indecisive”, admite el, dar există un argument teologic de „mare forță sugestivă” bazat pe un pasaj din *Înțelepciunea lui Solomon* (11:21), una dintre cărțile Vechiului Testament considerate apocrife de către protestanți.

În numărul din aprilie 1941 al revistei *Thomist*, Adler a contribuit cu un articol numit „Solution of the Problem of Species” în care susține că poziția lui Maritain poate fi infirmată în mod pozitiv. Opinia lui proprie, după ce o eroare a fost corectată, poate fi acum stabilită cu certitudine. El a făcut eroarea din „un zel excesiv”, afirmă el. „Aș putea spune aproape că ceea ce m-a orbit a fost strălucirea noii lumini”.

Cea mai recentă explozie a evoluției lui Adler a fost într-o prelegere în fața unui club student catolic de la Universitatea din Chicago, în 1951. Bărbații și maimuțele, a declarat el, sunt la fel de diferiți „ca un pătrat și un triunghi. Cele mai multe dintre argumentele lui Adler au fost direct din arsenalul evanghelizării Bible Belt. „Uneori, diferența dintre un copil și un porc”, a spus el, „nu este foarte vizibilă. Dar copilul crește pentru a deveni bărbat, iar porcul o face rareori”. Dacă un om de știință ar produce doar o maimuță care ar putea vorbi „în propoziții simple declarative”, a spus Adler, ar admite o legătură strânsă între om și maimuță.

(În treacăt, este amuzant de observat că un zoolog amator american, Richard Lynch Garner, și-a dedicat cea mai mare parte a vieții înregistrării și analizării vorbirii simienilor și, în cele din urmă, și-a dezvoltat capacitatea, așa a susținut el, de a conversa cu maimuțele în propria lor limbă. A se vedea *The Speech of Monkeys*, 1892; *Gorillas and Chimpanzees*, 1890; Cărțile sale nu sunt, totuși, foarte apreciate de alte autorități.)

Doar două explicații se vor potrivi cu toate faptele, și-a încheiat Adler discursul. Fie omul a „ieșit” din brută printr-un salt evolutiv brusc, fie a fost creat direct de Dumnezeu. Se presupune că Adler nu a însemnat o creație a trupului și a sufletului, ci mai degrabă viziunea catolică din ce în ce mai populară a unei infuzii de suflet într-un trup care avea părinți bestiali.

Desigur, multe întrebări sunt ridicate de această viziune și, fără îndoială, vor exista speculații catolice considerabile în viitor despre acestea. De exemplu: unde să plasezi zecile de schelete bine conservate care au fost găsite ale omului de Neanderthal – o creatură cu o frunte joasă ca o

maimuță, un cap care atârna înaintea, fără bărbie și degete mari care nu se pot opune? Era o creatură care făcea foc și își îngropa morții cu pietre ornamentale. În răspunsul său către Belloc, Wells a pus problema după cum urmează:

Când am auzit că domnul Belloc are de gând să explice și să răspundă *Schița Istoriei*, gândul mi s-a îndreptat imediat către această creatură. Ce ar spune domnul Belloc despre asta? L-ar pune înaintea sau după cădere? I-ar corecta anatomia printr-o nouă știință minunată din seiful lui? L-ar trata ca pe un frate și l-ar spune că este deținut de cel mai înalt monoteism, sau l-ar trata ca pe un monstru făcut pentru a induce în eroare oamenii răi?

Nu spune nimic! Pur și simplu pleacă ori de câte ori se apropie de el.

Dar sunt sigur că nu-l părăsește. Noaptea, dacă nu ziua, trebuie să-l întrebe: "Am un suflet de salvat, domnule Belloc? Maxilarul ala din Heidelberg este unul dintre noi, domnule Belloc, sau nu? M-ai uitat, domnule Belloc. Timp de patru cincimi din paleolitic am fost „om”. Nu a mai fost altcineva, nu pot să merg drept și să privesc la cer ca dumneavoastră, domnule Belloc, dar îndrăzniți să mă aruncați la câini?

Nici un răspuns.

O altă întrebare importantă cu care se confruntă ortodocșii este dacă infuzia inițială a sufletului a avut loc doar într-o singură pereche, sau au fost mulți oameni creați simultan? Acest din urmă punct de vedere i-ar permite lui Cain să se căsătorească cu altcineva decât sora lui. În enciclica Papei din 1950, totuși, acest punct de vedere a fost condamnat cu înțelepciune pe motiv că ar intra în conflict cu doctrina păcatului originar. Din nou: la ce vârstă a apărut perfuzia? Dacă primul bărbat și femeia ar fi fost adulți înainte de a primi suflete, atunci ei și-ar fi trăit prima parte a vieții ca animale, iar cea din urmă parte ca oameni. Pe de altă parte, dacă sufletul a fost infuzat la concepție (sau la naștere), ar însemna că primul bărbat și prima femeie au fost crescuți și alăptați de o mamă sau mame fără suflet. Nu este nimic illogic în niciuna dintre aceste puncte de vedere, dar la prima vedere ele par destul de ciudate.

Până în prezent, cea mai completă discuție despre aceste probleme încurcate este *Evoluția și teologia*, o carte publicată în 1932 de părintele Ernest C. Messenger. Părintele Mesager apără cu curaj evoluția trupului lui Adam, dar insistă că formarea Evei a fost un eveniment miraculos. O porțiune din partea lui Adam (nu neapărat o coastă) ar conține „practic perfecțiunea speciei”, iar crearea Evei din aceasta ar fi analogă cu ceea ce biologii numesc „generație a-sexuală”. Părintele Mesager concluzionează: „Formarea Evei *ex Adamo* pare să fie atât de clară în Scriptură și Tradiție încât, cel puțin, nu poate fi pusă sub semnul întrebării cu prudență. În plus, nu există niciun motiv să ne îndoim, în afară de dificultatea de a înțelege cum ar putea avea loc”.

Poate că teologii bisericii și Dr. Adler ar trebui să ia în considerare mai atent geologia revoluționară a lui George McCready Price.

Există o mare simplitate în ceea ce privește lectura sa despre stânci și nici una dintre problemele supărătoare care apar odată ce cronologia de timp a paturilor este acceptată. „O creație directă a unei lumi frumoase și perfecte”, a scris recent Price, . . . ar putea fi crezut; dar această agonie îndelungată a veacurilor interminabile . . . nu arată ca . . . o metodă inteligentă de a crea o lume. Poate fi un proces naturalist. . . dar seamănă mult mai mult cu un coșmar cosmic decât cu o creație.”⁷

Sau și mai bine, lăsați-i să mediteze aceste cuvinte înțelepte ale Sfântului Augustin. „Foarte des se întâmplă că există o întrebare cu privire la pământ sau cer, sau alte elemente ale acestei lumi... despre care, cineva care nu este creștin are cunoștință... și este foarte rușinos și răutăcios și este de evitat cu grijă ca un creștin care vorbește despre lucruri ca fiind conform Scripturilor creștine, să fie auzit totdeauna vorbind de neprețuit. a fi la fel de lat de la marcaj ca la est de la vest, cu greu se poate abține să nu rade.”

CAPITOLUL 12

Lisenkoism

RAAR ÎNAINTE, în istoria științei moderne, un crackpot a atins eminența, adulara și puterea dobândite de Trofim D. Lysenko, autoritatea principală a Uniunii Sovietice în domeniul evoluției și eredității. Nu numai că opiniile sale au fost pronunțate ca dogme de către Kremlin, dar oponenții săi ruși (ale căror opinii sunt susținute peste tot, cu excepția URSS) din ultimii ani au fost eliminați sistematic din posturile lor. Unii au murit în lagărele de prizonieri. Unii pur și simplu au dispărut. Câțiva rămân la lucru, dar este lucru în alte domenii ale biologiei.

Ce se află în spatele acestei aparente nebulii - această distrugere aparent planificată a unei ramuri a științei? Deși este de neapărat, putem înțelege mai bine dacă știm ceva din problemele ideologice implicate și principalele evenimente care au precedat ascensiunea fantastică a lui Lysenko.

Povestea începe în secolul al XVIII-lea cu un om de știință francez, Jean Lamarck. Lamarck a fost numit cu adevărat Tatăl Evoluției. Deși cărțile sale au fost publicate cu o jumătate de secol înaintea lui Darwin și nu aveau suficiente date pentru a-și convinge colegii, el a avut o viziune magnifică asupra dezvoltării evolutive lente a plantelor și animalelor de-a lungul vastelor eoni ai timpului geologic. Mecanismul prin care a funcționat evoluția, credea Lamarck, era prin moștenirea trăsăturilor pe care organismele le-au dobândit ca răspuns la mediul înconjurător.

Ilustrația clasică a acestei „moșteniri a caracterelor dobândite” este descrierea lui Lamarck a modului în care girafele și-au dezvoltat gâturile alungite. Girafele s-au trezit într-o zonă în care nu puteau trăi decât mâncând frunze care creșteau sus pe copaci. Și-au întins gâtul pentru a ajunge la aceste frunze. Cumva, această întindere și dorința de a se întinde au fost transmise generațiilor ulterioare. S-au născut girafe cu gât din ce în ce mai lung.

Darwin a fost de fapt un „lamarckian” în sensul că a acceptat și moștenirea caracterelor dobândite, dar a făcut din rolul pe care l-a jucat în evoluție unul mic. Mai important, a susținut el, a fost faptul că unele girafe se vor naște cu gât mai scurt, iar altele cu gât mai lung. Cei cu gâtul scurt ar fi mai probabil să moară. Cei cu altele mai lungi ar supraviețui. În acest fel, „selecția naturală” sau „supraviețuirea celui mai apt”, ar avea ca rezultat în cele din urmă girafe cu gât mai lung.

Teoria evoluționistă modernă a renunțat la abordarea lamarckiană în totalitate în favoarea selecției naturale, deși explicația ei despre modul în care funcționează selecția diferă considerabil de cea a lui Darwin. Acum se știe că unitățile de ereditate sunt corpuri submicroscopice numite „gene”, transportate în spermatozoizi și ovule. Fiecare animal nou are o combinație de gene dobândite de la ambii părinți. Aceste gene determină creșterea animalului. Ocazional, totuși, apare o „mutație” – o genă este schimbată. Când se întâmplă acest lucru, animalul care poartă noua genă crește cu ceva în structura sa modificată, deși alterarea este de obicei ușoară.

Mutațiile apar la întâmplare și nu sunt legate în niciun fel de experiența unui animal. Când o mutație este dăunătoare, șansele de supraviețuire ale animalului sunt reduse. Dacă este de ajutor, șansele sunt crescute. În cazuri individuale, acest lucru înseamnă puțin, dar pe perioade lungi de timp aceste mici schimbări au un efect acumulat asupra populației unui grup. În cele din urmă, mutațiile utile se stabilesc ca parte a eredității colective a speciei.

Există multe motive pentru a considera că acesta este procesul de bază prin care funcționează evoluția. În coloniile de furnici, albine și viespi, de exemplu, insectele „lucrătoare” sunt sterile și nu lasă descendenți. Cu toate acestea, sunt adaptați în mod minunat la sarcinile lor. O explicație lamarckiană a acestui lucru este de neconceput, dar teoria mutației o explică destul de bine. Un alt argument puternic se bazează pe lipsa totală a oricăror mijloace imaginabile prin care genele celulelor germinale să poată fi conectate la alte părți ale corpului. Dacă Lamarck a avut dreptate, întinderea gâtului unui mascul de girafe ar trebui să fie transmisă cumva spermatozoidelor girafei respective. Nu există o astfel de conexiune. De fapt, multe structuri foarte adaptate sunt pur și simplu materie moartă secretată de corp ca unghiile — aripile unui fluture, de exemplu. Nu există

nicio modalitate imaginabilă prin care utilizarea unor astfel de structuri nevii ar putea influența genele insectei.

O serie de experimente au fost concepute pentru a testa lamarckianismul. Toate cele verificate s-au dovedit negative. Pe de altă parte, zeci de mii de experimente – raportate în reviste și verificate și verificate cu atenție de geneticieni din întreaga lume – au stabilit corectitudinea teoriei mutației genetice dincolo de orice îndoială rezonabilă. Cromozomii, care poartă genele, au fost studiați în detaliu. În ultimii ani, microscopul electronic a făcut vizibile ceea ce sunt probabil genele în sine.

În ciuda dovezilor în creștere rapidă pentru selecția naturală, Lamarck nu a încetat niciodată să aibă adepți loiali. Pe vremea lui Darwin, satiristul englez Samuel Butler, a dedicat o jumătate de duzină de cărți pentru apărarea lui Lamarck și atacuri amare asupra lui Darwin. Mai târziu, George Bernard Shaw a preluat mâna lui Butler. În Franța, unde păreriile lui Lamarck au supraviețuit mai mult decât în Anglia sau Germania, filosoful Henri Bergson a descoperit că lamarckianismul se potrivea perfect în conceptul său de „evoluție creativă”. Atât el, cât și Shaw au fost „vitaliști” care au simțit că în spatele evoluției este un *elan vital creativ*, sau „forță vitală”, care și-a găsit expresie în efortul constant al organismelor de a se îmbunătăți. În America, la începutul secolului, existau o serie de neolamarckieni, dintre care cel mai eminent a fost psihologul William McDougall.

Toți acești bărbați erau idealiști. Ei s-au opus lui Darwin pentru că au simțit că teoria lui nu lăsa loc liberului arbitru și efortului individual. Selecția naturală părea o luptă oarbă, fără scop, în care progresul s-a produs aproape ca o gândire ulterioară accidentală. Așa cum creștinii ortodocși s-au opus evoluției pentru că i-a impresionat ca fiind o metodă de creație tristă, giratorie și risipitoare în comparație cu povestea spusă în *Geneza*, tot așa și neo-lamarckienii au simțit că selecția naturală este o metodă tristă, ocolitoare și risipitoare în comparație cu transmiterea trăsăturilor dobândite. Există într-adevăr o puternică atracție emoțională în gândul că fiecare mic efort pe care îl depune un animal este într-un fel transmis descendenței sale. Ea permite fiecărui individ să participe direct la procesul de evoluție. Cu cât un iepure încearcă să alerge mai greu, cu atât mai repede va putea să alerge puii lui. Cu cât un bărbat își folosește mai mult creierul, cu atât creierul mai bun va avea copiii lui.

Așa cum lamarckianismul se combină cu ușurință cu un idealism în care întreaga creație împlinește planul vast al lui Dumnezeu prin eforturi constante în sus, tot așa se combină ușor cu doctrinele politice care subliniază construirea unei lumi mai bune. Unul dintre cei mai elocvenți apărători ai acestui aspect al lamarckianismului a fost un biolog și socialist vienez, Paul Kammerer. Cartea sa *The Inheritance of Acquired Characteristics* a fost tradusă în engleză în 1924 și din aceasta putem extrage un extras care transmite în mod viu atractivitatea puternică pe care lamarckianismul îl are pentru omul cu conștiință socială.

„Dacă caracteristicile dobândite nu pot fi transmise”, a scris Kammerer, „așa cum susțin majoritatea naturaliștilor noștri contemporani, atunci nu este posibil niciun progres organic adevărat. Omul trăiește și suferă în zadar. Orice ar fi putut dobândi în decursul unei vieți moare odată cu el. Copiii lui și copiii copiilor săi trebuie să pornească mereu de la bază. exclusiv sclavi ai trecutului – sclavi care se străduiesc neputincios să ne eliberăm de cătușele noastre – dar și căpitani ai viitorului nostru, care, în decursul timpului, vor putea să ne eliberăm, într-o anumită măsură, de poverile noastre grele și să urcăm în paturi din ce în ce mai înalte ale dezvoltării. cuvânt, da, chiar și orice gând poate lăsa o amprentă asupra generației.”

Kammerer a fost responsabil pentru o serie de experimente de laborator senzaționale care păreau să demonstreze viziunea lamarckiană. Pe baza lor, i s-a oferit în 1925 o catedra la Universitatea din Moscova, unde păreriile lamarckiene ale unui horticultor rus pe nume Michurin erau populare. Cu toate acestea, la scurt timp după ce a acceptat postul, s-a descoperit că o serie de exemplare de animale ale sale au fost falsificate în mod deliberat. Kammerer a negat totul, dând vina pe unul dintre asistenții săi. Puțini l-au crezut. Și-a dat biblioteca valoroasă la Universitatea din Moscova, trupul său la o școală de anatomie din Viena, apoi s-a împușcat cu un revolver. El a fost ultimul lamarckian ale cărui scrieri și experimente au purtat, cel puțin pentru o vreme, un ton de autoritate.

Pe măsură ce lamarckianismul a devenit din ce în ce mai discreditat în întreaga lume, a început să crească în popularitate în cadrul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. A fost produs un film rusesc care îl glorifica pe Kammerer în care falsificarea specimenelor a fost pusă pe seama inamicilor capitaliști reacționari. Cu toate acestea, mulți biologi ruși au continuat să facă o muncă excelentă în teoria mutației genetice mendeliane (așa numită după munca de pionier a călugărului austriac Gregor Mendel), și abia la sfârșitul anilor treizeci Mendelianismul a început să fie etichetat de Partid drept „idealism burghez”. De acum înainte, evenimentele s-au mișcat cu o rapiditate sumbră.

HJ Muller, laureat al Premiului Nobel, care a lucrat ca genetician senior timp de patru ani (1933-1937) la Institutul de Genetică din Moscova, a scris două articole cu autoritate despre lisenkoism pentru *Revista de sâmbătă a literaturii*, 4 și 11 decembrie 1948. Fragmentele următoare oferă o imagine vie a celor întâmplate.

„...În 1933 sau în jur”, a scris Muller, „geneticienii Chet-verikoff, Ferry și Ephroimson au fost toți, cu ocazii separate, alungați în Siberia, iar Levitsky într-un lagăr de muncă în Arctica europeană... în 1936, geneticianul comunist Agol a fost condamnat cu zvonuri despre idealismul bărbaților, că ar fi fost condamnat în urma unui idealism menit. în genetică. rămasse în laboratoarele lor au fost obligate să-și redirecționeze cercetările în așa fel încât să pară că încercau să demonstreze corectitudinea opiniilor antiștiințifice aprobate oficial în perioada haotică spre încheierea războiului, unii au evadat în Occident. Cu toate acestea, totuși, câțiva au rămas la lucru, reținute ca piese de spectacol pentru a demonstra că URSS mai are niște geneticieni care lucrează.”

„În mod ironic”, comentează Muller, „marea majoritate a geneticienilor care au fost epurați au fost cu totul loiali din punct de vedere politic; mulți erau chiar cruciați înfocați pentru sistemul și conducerea sovietică, așa cum scriitorul știe bine prin contactul personal cu ei”.

În 1936, Institutul Medico-genetic, unul dintre cele mai bune din lume, a fost atacat de *Pravda*, apoi închis. Solomon Levit, fondatorul, a mărturisit greșelile sale mendeliane și nu a mai fost auzit de atunci. NI Vavilov, cel mai distins genetician din Rusia – faimos și respectat la nivel internațional – a fost eliberat de numeroasele sale posturi și acuzat că este un spion britanic. A murit în 1942 într-un lagăr de muncă din Siberia, deși abia câțiva ani mai târziu biologii din afara Rusiei au putut afla ce i s-a întâmplat. „Astfel”, scrie Muller, „a pus capăt carierei unui om care... făcuse fără îndoială mai mult pentru dezvoltarea genetică a agriculturii sovietice decât a făcut vreodată orice individ pentru orice țară din lume”.

În Rusia au avut loc mai multe conferințe, presupuse pentru a dezbate problemele implicate în dispută. La aceste întâlniri, principalul apărător al punctului de vedere Michurin (Lamarckian) a fost Trofim Lysenko, un fost țăran și crescător de plante care se ridicase în mod constant în favoarea partidului. Conferința din 1948 a marcat victoria decisivă a lui Lysenko. Un bărbat nervos, timid în conversație, cu părul negru nestăpănit și fața bronzată de fermier, Lysenko devine un rus William Jennings Bryan când predă. Ochii lui sclipesc de foc ascuns. La conferința din 1948, el a rostit un discurs pasional de 12.000 de cuvinte. Apărătorii gândirii mendeliane au fost atacați cu sălbăticie ca fiind reacționari și decadenti, înclinându-se în fața capitalismului occidental. Erau dușmanii poporului sovietic. La sfârșitul conferinței, el a menționat cu dezinvoltură că adresa sa a fost aprobată de Comitetul Central al Partidului Comunist. Potrivit *Pravda*, așa a reacționat publicul:

Acest anunț al Președintelui a evocat entuziasmul general al membrilor sesiunii. Cu un singur impuls, toți cei prezenți s-au ridicat de pe scaune și s-au angajat într-o ovație furtunoasă și prelungită în cinstea Comitetului Central al Partidului Lenin și Stalin, în cinstea înțeleptului conducător și profesor al poporului sovietic, cel mai mare savant al epocii noastre, tovarășul Stalin. . .

Aprobarea de partid a discursului lui Lysenko a însemnat, desigur, victoria finală și completă a michurinismului. Fusese stabilit ca linie de partid în biologie. De acum înainte ar fi imposibil să se prezinte dovezi împotriva ei sau chiar să-și exprime simpatia sub acoperire pentru opiniile

mendeliane. Rând pe rând, puținii oameni de știință curajoși care ridicaseră obiecții față de opiniile lui Lysenko și-au scris scrisorile lor publice jalnice de mărturisire, laudând Partidul pentru îndrumarea sa înțeleaptă și promițând că le vor corecta erorile. Profesorul Muller scrie că Academia de Științe, condusă de fratele regretatului Vavilov, „a luat linia partidului, înlăturând din posturile lor în totală dizgrație pe cel mai mare fiziolog sovietic, Orbeli, cel mai mare student sovietic în morfogeneză, Schmalhausen, și cel mai bun genetician sovietic rămas, Dubinin. jos.”

Academia a aprobat în unanimitate o lungă scrisoare către Stalin care a fost publicată în *Pravda*, 10 august 1948, mulțumindu-i pentru marea sa asistență. „Durând mai departe lucrarea lui VI Lenin, ați păstrat pentru biologia materialistă progresivă învățăturile marelui remodelator al naturii, IV Michurin, și, în prezența întregii lumi a științei, ați ridicat tendința michurinistă în biologie la poziția de singura tendință corectă și progresivă din toate ramurile științei biologice. lider al poporului și corifeu al științei de perspectivă!”

Onoare peste onoare a fost îngrămădită asupra lui Lysenko. Și-a înlocuit inamicul său, marele Vavilov, în toate posturile sale importante. De două ori a primit Premiul Stalin. A primit Ordinul lui Lenin și a fost numit Erou al Uniunii Sovietice. La un moment dat a fost vicepreședinte al Sovietului Suprem.

Aproape toate caracteristicile principale ale manivelei paranoice sunt expuse de Lysenko. El este egoist, fanatic, plin de ură față de dușmanii săi și profund ignorant în ceea ce privește metoda științifică. „Lysenko poate fi descris doar ca analfabet”, scrie Julian Huxley, în cartea sa excelentă, *Heredity East and West*, 1949. „Folosesc cuvântul în sensul că este imposibil să discutăm probleme cu el pe o bază științifică... Uneori pare ignorant cu privire la faptele și principiile științifice implicate, uneori el înțelege greșit, alteori le contrazice, alteori le contrazice, uneori le afirmă și le contrazice. propriile convingeri”.

În opinia profesorului Muller, „Scrierile lui Lysenko de-a lungul liniilor teoretice sunt cea mai simplă prostie. Evident, el nu reușește să înțeleagă nici ce este un experiment controlat, nici principiile consacrate ale geneticii predate în orice curs elementar în materie”.

Iată opinia similară, citată de Huxley, a unui alt genetician de frunte, profesorul SC Harland. „În 1933... L-am văzut pe Lysenko la Odesa, l-am catehizat timp de câteva ore și i-am inspectat munca practică. Era destul de clar că Lysenko nu cunoștea fulgerător de principiile elementare atât ale fiziologiei plantelor, cât și ale geneticii... Pur și simplu nu puteai să vorbești cu Lysenko — era ca și cum ai discuta despre calculul diferențial cu un bărbat care nu-l știa despre calcul diferențial. Când spun că unii dintre asistenții săi foloseau ghivece fără găuri de drenaj, voi cititorii amatori de grădinărit.

În opinia lui Huxley, opiniile lui Lysenko sunt atât de vagi încât nici măcar nu pot fi numite teorie. De-a lungul timpului, ei au analogii puternice cu dogmele politice marxiste. Existența genelor este pur și simplu negată. Mendelienii sunt în mod evident „idealiști”, deoarece studiază ceva care nu există. Ereditatea este transmisă de fiecare particulă a corpului (la fel cum fiecare muncitor din Rusia contribuie la viitorul statului). Când unei plante i se oferă brusc noi condiții de mediu, are loc o „zdrobire” a eredității sale (ca o revoluție politică). Această zdrobire este un fel de tratament de șoc. Face ca planta să fie deosebit de plastică. Noul mediu produce apoi schimbări dezirabile în plantă, care sunt transmise permanent tuturor generațiilor ulterioare.

Din păcate, puține dintre experimentele lui Lysenko au funcționat corect atunci când oamenii de știință din afara Uniunii Sovietice încearcă să le repete. În multe cazuri, el nu publică suficiente date pentru a permite evaluarea sau repetarea. Unele dintre experimentele sale au, fără îndoială, succes, dar în toate astfel de cazuri, există explicații mendeliene simple. Lysenko probabil nu înțelege suficient de bine teoria eredității pentru a realiza acest lucru. Aproape nu se iau măsuri de precauție pentru a asigura un experiment controlat. De exemplu, el va crește exemplare de plantă în condiții noi. Dar nefiind asigurate că tulpina plantei este „pură” (adică lipsită de o mare varietate de gene recesive îngropate în tulpină), noile plante prezintă în mod natural o mare varietate de diferențe. Lysenko își imaginează aceste diferențe ca fiind efectul direct al noului mediu. Alegând plante individuale care par să fi făcut cele mai bune „adaptări”, el realizează automat și fără să-și dea seama, un proces elementar de selecție a caracterelor mendeliane în care genele prezente în

tulpina inițial impură sunt crescute în proeminență.

Singura modalitate de a preveni acest efect mendelian este utilizarea unor tulpini pure genetice, dar pentru a obține astfel de tulpini necesită un proces laborios de consangvinizare. Desigur, Lysenko nu se va deranja cu o procedură atât de consumatoare de timp, deoarece nu crede în mecanismul prin care funcționează. Și, desigur, niciun alt biolog sovietic nu va încerca experimente care ar putea pune la îndoială ceea ce partidul a declarat adevărat. Își amintește prea bine ce sa întâmplat cu Vavilov și cu alți mendeliani.

Una dintre cele mai importante faze ale geneticii moderne este aplicarea metodelor statistice la diferitele tipuri rezultate în urma experimentelor de ameliorare. Este, de fapt, indispensabil. Dar Lysenko nu crede în „șansă” și, prin urmare, se opune utilizării metodelor statistice. Michurin nu avea nevoie de statistici, strigă el, deci de ce ar trebui? Acest refuz de a folosi un instrument științific puternic este un alt motiv pentru care este extrem de dificil pentru geneticienii din afara Rusiei să judece rezultatele pe care Lysenko pretinde că le-a obținut.

Multe dintre rezultatele promise de Lysenko nu se materializează niciodată. Odată, Vavilov a făcut greșeala de a spune că va dura cel puțin cinci ani pentru a dezvolta un anumit tip de grâu îmbunătățit. A fost acuzat imediat de sabotaj național, în timp ce Lysenko a proclamat cu voce tare că metodele sale vor produce grâu în mai puțin de doi ani. „Inutil să spun”, scrie Muller, „Lysenko nu a reușit să-și îndeplinească promisiunile”.

Întrebarea apare în mod natural – de ce Uniunea Sovietică a fost dispusă să întoarcă spatele tuturor realizărilor pozitive ale geneticii moderne? De ce a revenit la un punct de vedere lamarckian abandonat care, în cuvintele lui Huxley, este „puțin mai mult decât o supraviețuire a magiei simpatice” și, în opinia lui Muller, „la fel de mult o superstiție ca și credința că pământul este plat”?

Se poate doar ghici motivele. Faptul că Mendel era catolic sau că naționaliștii au folosit incorect ideile sale pentru a susține teoriile superiorității ariene sunt probabil factori neglijabili. Mai important este faptul că lisenkoismul oferă un mijloc convenabil de a glorifica o „știință” pur rusească în detrimentul științei „străine” a dușmanilor capitaliști. De asemenea, poate fi adevărat că Stalin și locotenenții săi sunt suspicioși față de teoria mendeliană, deoarece este prea abstrusă pentru ei să o înțeleagă. Poate că, de asemenea, consideră că o teorie mai simplă ar trebui predată fermierilor sovietici, atâta timp cât se pot obține rezultate practice în creșterea randamentului culturilor. De fapt, întârzierea agriculturii rusești este de așa natură încât se pot face multe îmbunătățiri rapide prin intermediul încrucișării simple, însoțite de selecție elementară, precum și prin metode agricole îmbunătățite. Atâta timp cât Lysenko se menține ocupat cu încrucișări, probabil că va continua să arate variații utile. În spatele succeselor sale, desigur, vor fi legile mendeliane, deși vor fi explicate în termeni Michurin.

Poate cel mai important motiv dintre toate este ideologic. Am văzut deja cât de bine se încadrează lamarckianismul în emoția construirii unei noi societăți. Evoluția, în teoria mendeliană, este un proces lent care operează prin intermediul unor mutații aleatorii, fără scop. Rezultatul general este progresul, dar un progres în care o persoană nu poate simți că propriile îmbunătățiri sunt transmise direct copiilor. Lisenkoismul oferă o viziune mai imediat atractivă. Omenirea devine plastică – capabilă să fie modelată rapid de noile condiții și eforturi individuale. Copiii ruși pot fi învățați că Revoluția a „zdrobit” structura ereditară a poporului sovietic – că fiecare nouă generație care va crește în noul mediu va fi un stoc mai bun decât precedentă. Astfel, se pregătește o fundație pentru un nou tip de rasialism. Fiecare cetățean sovietic, indiferent de originea sa genetică, se va putea simți în curând superior ca ereditate față de cetățenii din medii decadente, burgheze.

Această viziune oferă o oarecare problemă în legătură cu teritoriile „eliberate” de sovietici. Din punctul de vedere al lui Michurin, masele Chinei – care de mii de ani au trăit în sărăcie și mizerie – ar fi dobândit o ereditate mult prea degenerată pentru a putea fi îndepărtată de doar câteva generații de noul mediu sovietic. Pe de altă parte, după cum a subliniat Huxley, teoria mendeliană „să lase clar că, chiar și după condiții proaste de lungă durată, o rezervă enormă de potențial genetic bun poate fi încă gata să înflorească în realitate, de îndată ce condițiile îmbunătățite oferă o

oportunitate”. Dar toate acestea sunt mult prea complexe pentru ca politicienii sovietici să le înțeleagă. Poate că vor reuși să-și convingă popoarele „eliberate” că noul mediu le va „zdrobi” atât de mult ereditatea, încât copiii lor, sau cel puțin nepoții lor, vor face un salt brusc în sus la nivelul sovietic. De fapt, acest lucru a fost deja susținut în unele dintre noile „Democrații populare”.

Acuzația că genetica mendeliană este o formă de idealism nu ar putea fi mai departe de adevăr. Teoria mutației bazează evoluția în mod direct pe o bază materială - și anume genele - și legile ei sunt rezultatul unei cercetări experimentale atente din ultimii cincizeci de ani. Viziunea sovietică este plină de metafizică. După cum scrie profesorul Muller, ea „implica un „principiu de perfecționare” aristotelic mistic, un fel de previziune, în structura de bază a ființelor vii, în ciuda faptului că pretinde în același timp că nu este deloc „idealist”. Ni se amintește de concepțiile botanice la fel de metafizice ale lui Goethe. Marele poet german a petrecut multe luni obositoare rătăcind prin Sicilia încercând să găsească *Urpflanze* - o plantă „ideală” din care credea că toate celelalte plante au degenerat ca urmare a influențelor mediului.

De fapt, controversa asupra lui Mendel nu are nimic de-a face cu convingerile religioase, filozofice sau politice. Așa cum un teist poate privi evoluția ca fiind metoda de creație a lui Dumnezeu, tot așa poate un teist să considere mutațiile aleatorii ca unul dintre mijloacele prin care programul evolutiv al lui Dumnezeu este realizat. Rezultatele sunt aceleași indiferent de mecanismul prin care se produce evoluția. De ce nu poate Dumnezeu să folosească orice dispozitiv dorește El? Mutațiile aleatorii, asupra cărora mediul are un efect de modelare, pot fi un instrument la fel de adecvat pentru voința divină sau pentru manifestarea unui *elan vital*, ca orice alt instrument. Înlocuiți „natura” sau „materialismul dialectic” cu Dumnezeu în propozițiile de mai sus și argumentele rămân neschimbate.

De asemenea, emoția construirii unei noi societăți poate fi combinată cu gândirea mendeliană la fel de succes - de fapt mai mult - decât cu viziunea lamarckiană depășită. În timp ce Muller se afla la Moscova, a scris o carte numită *Out of the Night*. În el a subliniat că, odată ce o cultură atinge o egalitate de mediu pentru toți cetățenii săi, este posibil să se utilizeze metode moderne mendeliane pentru a crește rapid sănătatea generală și inteligența. Cartea nu era acceptată de sovietici. Muller este acum profesor la Universitatea Indiana și, în opinia lui Huxley, „probabil cel mai abil și cu siguranță cel mai complet genetician pe care l-a văzut până acum lumea”. Pentru biologii sovietici, el este unul dintre cei mai induși în eroare oameni de știință din lume, după ce și-a vândut serviciile războinicilor imperialiști.

Lucrul cu adevărat înfricoșător despre lisenkoism este, desigur, faptul că o mare cultură a subordonat fără echivoc adevărul științific controlului politic. Naziștii au oferit un exemplu mai devreme al acestui tip de politică atunci când au ridicat teoriile antropologilor nebun la doctrinele oficiale ale statului. Nu există nicio diferență de principiu între niciunul dintre aceste exemple și respingerea similară a descoperirilor lui Galileo, deoarece acestea intrau în conflict cu o ortodoxie de stat. De fapt, binecunoscuta mărturisire a lui Galileo, extrasă de la un bărbat bățut, epuizat, care încerca cu disperare să-și salveze viața, este paralelă în fiecare frază tristă cu „mărturisiri” similare ale mendelianilor sovietici.

Rămân, totuși, două aspecte pline de speranță ale acestor evenimente șocante. Este posibil ca deteriorarea constantă a biologiei sovietice să fie urmată de o deteriorare similară în alte științe. Știm acum cât de mult au fost greșite eforturile naziste de a face o bombă atomică de controlul politicienilor de Neanderthal. ¹ Există temeuri rezonabile de speranță că o situație similară poate, într-o oarecare măsură, să împiedice cercetarea războiului sovietic. ²

În al doilea rând — ascensiunea lisenkoismului oferă o lecție obiect dramatică pentru lumea liberă. Din fericire, propriile noastre păcate în această privință nu au fost foarte grave. Adevărat, procesul Scopes din Tennessee a fost o victorie pentru opiniile lui George McCready Price. Adevărat, există un control asupra cercetării de către cerințele agențiilor guvernamentale și ale marilor corporații care singure pot finanța laboratoarele gigantice necesare. Este adevărat, zelul excesiv al politicienilor prost informați pentru a ține în afara riscurilor de securitate din proiectele de cercetare guvernamentale și pentru a „clasifica” anumite linii de lucru de bază, a slăbit atât eforturile noastre de război, cât și cercetarea noastră științifică fundamentală.

Dar, în general, spre deosebire de alte țări și alte epoci, știința noastră se bucură de o libertate relativă care (cel puțin până de curând) este poate cea mai mare din istorie. Fundamentalisti din Centura Bibliei continuă să citească literatura lor sumbră care îl denunță pe Darwin, dar probabil că nu veți găsi un fundamentalist în vreo poziție de autoritate științifică sau eminentă. Doar câteva state din sud au legi împotriva predării evoluției și chiar și în acele state legile sunt sustragete constant în școlile de învățământ superior. Oamenii de știință din sute de universități și institute lucrează cu vigoare nelimitată la proiecte alese de ei. Chiar și în cercetările secrete de război, este de neconceput ca Președintele sau Congresul să ia o decizie cu privire la o *teorie științifică*, apoi să procedeze la curățarea din posturile lor pe toți cei care nu au fost de acord.

Să sperăm că succesul lui Lysenko în Rusia va servi pentru multe generații viitoare ca un alt reamintire lumii despre cât de repede și ușor poate fi coruptă o știință atunci când liderii politici ignoranți se consideră capabili să arbitreze disputele științifice.

CAPITOLUL 13

Apologeți pentru ură

După cum am văzut, învățăturile lui Lysenko oferă un fundal convenabil pentru un nou și nou tip de rasism. Dacă o astfel de doctrină se va dezvolta în Rusia și, dacă da, cât de mult rău va aduce lumii, doar viitorul poate decide. Cu toate acestea, nu poate exista o astfel de îndoială cu privire la enormitatea crimelor care au izvorât din teoriile rasiale naziste. Niciodată în istorie, răul de o asemenea amploare nu a fost atât de strâns legat de știința crackpot.

Antisemitismul din Germania, după cum știe toată lumea, era mult mai vechi decât națiștii. Asemenea antisemitismului din alte țări europene, are o istorie lungă și infamă care ajunge încă din Evul Mediu timpuriu. Cititorii protestanți care asociază originea sa cu catolicismul medieval și cu Inchiziția ar putea fi surprinși să afle că în Germania, primul antisemit influent și pasionat a fost Martin Luther. Soluția sa pentru „problema evreiască” germană a fost una simplă. Alungă-i din Germania. „Țara și străzile sunt deschise pentru ei”, a scris el. „... Sunt o povară grea ca o ciumă, ciumă, nenorocire...”. Pentru evreii care refuză să plece, el le-a recomandat „ca în mâinile tinerilor evrei și evrei puternici să fie puse bițuri, topoare, stăpâni, călătorii, ruci și fusi, și să fie făcuți să-și câștige pâinea zilnică prin sudoarea nasului lor, așa cum este pusă pe umerii copiilor lui Adam”. El a mai sugerat, „ca sinagogile sau școlile lor să fie incendiate... ca casele lor să fie dărâmate și distruse... și să fie puși sub un acoperiș sau un grajd, ca ȧiganii... în mizerie și captivitate, în timp ce ei se plâng neîncetat și se plâng lui Dumnezeu despre noi”.

Naționalismul german intens, cuplat cu doctrina unei Rase Maeștri destinate să conducă lumea, nu a apărut decât mult mai târziu; de fapt, a avut prima sa formulare teoretică în Adresele filosofului Fichte *către națiunea germană*, 1807. În mod ciudat, cea mai veche apărare antropologică a superiorității nordice nu a fost făcută de un german, ci de nobilul francez, contele Joseph de Gobineau. A cuprins patru volume, publicate în 1853-1855 (primul volum a fost tradus în engleză în 1915 sub titlul, *Inegalitatea raselor umane*). Gobineau nu era interesat de naționalism. Principala sa preocupare a fost să combată noțiunea de democrație care a devenit populară de Revoluția Franceză și să apere virtuțile stăpânirii aristocratice. Adunând laolaltă o masă de fapte și superstiții antropologice, el a ajuns la o ierarhie de rase cu nordici (înalt, blond, cu pielea deschisă, cu ochi albaștri) în vârf și negrul în jos.

Părerile lui Gobineau l-au entuziasmat foarte mult pe Richard Wagner, compozitorul, și pe ginerele lui Wagner, Houston Stewart Chamberlain. Chamberlain era englez, dar s-a stabilit în Germania, unde a devenit pătruns de simțul german în creștere al destinului. În 1899, și-a publicat *Fundațiile secolului al XIX-lea*, a doua mare lucrare din istoria mitului nordic și o carte cu o influență extraordinară asupra gândirii poporului german. În esență, Chamberlain a combinat teoria superiorității nordice a lui Gobineau cu patriotismul german și cu un antisemitism viguros.

Al treilea mare nume din istoria rasismului german este un antropolog profesionist cu drepturi depline, profesorul Hans FK Günter, de la Universitatea din Jena. De-a lungul mișcării naziste, el a fost autoritatea lor cea mai distinsă în problemele rasiale. Ar fi o prostie, desigur, să presupunem

că bărbați ca Günter, sau asemenea colegi din antropologia rasistă precum Ludwig Woltmann și Ludwig Schemann, au fost responsabili pentru crimele naziste împotriva evreilor. Antisemitismul a avut o rădăcină mult mai adâncă în paranoia culturală a germanilor. Dar cărțile unor oameni precum Günter sunt mărturii izbitoare ale ușurinței cu care o știință poate fi pervertită de prejudecăți emoționale puternice pe care un om de știință le derivă nu din subiectul său, ci din forțele culturale care îl înconjoară.

Günter a recunoscut că Germania este un amestec de rase, dar a considerat că conține o proporție mai mare de nordici puri decât orice altă națiune. El a făcut eforturi mari în cărțile sale pentru a explica modul în care un nordic diferă de un membru al unei rase inferioare. Se menține mai curat, de exemplu. Potrivit lui Günter, atât săpunul, cât și peria de păr sunt invenții nordice. El este mai athletic (la Jocurile Olimpice desfășurate în Germania în 1936, Hitler a fost atât de supărat când negrii au luat premii, încât a refuzat să dea mâna cu ei). Preferă culorile albastru și verde pal. Pistruii la femeile nordice sunt acceptabili. Günter suspectează că sunt o trăsătură nordică. Dar să cârți despre o „Camioană brună” este mult de condamnat, deoarece servitoarele cu pielea întunecată nu sunt nordice. Femeile nordice sunt modeste. Spre deosebire de femeile din alte rase, ele își țin picioarele împreună atunci când stau în tramvaie. Așa cum scrie Wallace Deuel în *People Under Hitler*, din care sunt extrase mostrele de mai sus, „Dr. Günter... se pare că a dedicat mult timp acestei probleme [așezării în tramvai]”.

Toate amestecurile rasiale sunt rele, potrivit profesorului Günter. Speranța Germaniei este să le prevină și să crească puritatea tulpinii nordice. Din păcate, însăși virtuțile nordicului îi provoacă declinul. De exemplu, el este foarte curajos, deci este mai probabil să devină soldat și să fie ucis. Fiind aventuros, emigrează. Fiind virtuos, se căsătorește târziu și are mai puțini copii. Și fiind nevinovat de viclenie, el este ușor prins în capcană să se căsătorească cu femeile „diabolic ademenitoare” din alte rase.

Sub Hitler, antisemitismul în ascensiune al poporului german – foarte stimulat, bineînțeles, de propaganda de partid și susținut „științific” de profesorul Günter și alți antropologi – a atins un crescendo. Niciodată în istorie o națiune nu s-a gândit atât de rece și metodic să extermine un popor. Nu este nevoie să repovestim aici mai mult decât un scurt rezumat povestea acum familiară a acestei groază de coșmar. A fost instituit un sistem de caste, în funcție de cantitatea de sânge evreiesc al cuiva, cu legi rigide și complexe care determină cine se putea căsători cu cine. Relațiile sexuale dintre evrei și arieni erau pedepsite cu închisoare. Chiar și prostituatele erau protejate prin lege de „pângărirea rasei” de către patronii evrei. Numai contactele de afaceri dintre evrei și arieni nu erau considerate o formă de „rușine de rasă”. Familiarități precum dansul și jocurile au fost descurajate. Evreii au fost condamnați la închisoare pentru că au sărutat fete ariene chiar și atunci când fetele au dorit acest lucru. „Sărutând o fată ariană, evreul a insultat-o nu numai pe fata însăși, ci și întreaga națiune germană”, a declarat instanța într-un astfel de caz.

În cele din urmă, după cum știe lumea, evreilor li s-a refuzat dreptul de a lucra în profesii și în afaceri, proprietatea lor a fost confiscată, cetățenia le-a fost înlăturată. În punctul culminant isteric al urii, au venit lagărele de concentrare, camerele de gazare și experimentele medicale incredibil de sadice.

În această nebunie crescândă, pseudoantropologia germană a atins cele mai mari culmi. „Omul non-nordic ocupă o poziție intermediară între omul nordic și... maimuță”, a scris Herman Gauch, în *New Elements of Race Investigation*, 1934. Iată o altă declarație tipică a faptului „științific” – dintr-o adresă a lui Julius Streicher în 1935: „Particulele de sânge ale unui evreu sunt complet diferite de cele ale unui evreu, care au dovedit că acest fapt este un om nordic împiedicat. investigație microscopică”. Streicher, vă amintiți, a editat *Der Sturmer*, o foaie de ură violentă, pornografică, specializată în povești obscene despre evrei.

Cuvântul „arian”, așa cum este folosit de Hitler, și-a pierdut în cele din urmă orice semnificație rațională. Japonezii, de exemplu, au trebuit să fie declarați arieni când au devenit aliați. Un jurnalist nazist s-a întâmplat să aibă o bunică care era un indian sioux american. În 1938, Camera Presei, după multe deliberări antropologice, a decis că indienii Sioux erau oficial arieni! (Nu există hotărâri înregistrate pentru alte triburi indiene).

Expresia literară remarcabilă a mitologiei naziste a fost, desigur, *Mein Kampf* al lui Hitler. Pe locul al doilea s-a clasat *Mitul secolului al XX-lea*, o lucrare de 700 de pagini pentru germani educați a principalului filozof al nazismului, Alfred Rosenberg. Toate elementele psihotice obișnuite ale lucrării unui crackpot extrem sunt în această carte. Antropologia și istoria ortodoxe sunt pur și simplu date la o parte. „Mitul” este conștientizarea nordicului german cu privire la puritatea sa rasială și destinul său de a conduce lumea. Tot ce este bun este etichetat „arian”. Tot ce este rău provine de la evrei, catolici, ruși și protestanți ortodocși. Chiar și Hristos era un arian, deși părerea lui au fost rapid corupte de influența evreiască. Este de remarcat faptul că savanții germani de renume nu au luat cartea în serios când a apărut. Au ignorat-o. Dar influența cărții a fost enormă.

Nicio națiune nu a fost eliberată de otrăvurile rasismului și Statele Unite nu fac excepție. Cel mai mare păcat al nostru, desigur, este tratamentul nostru față de oamenii noștri de culoare – un păcat indisolubil legat de pseudo-știința rasială. Chiar și în statele nordice, astăzi albul obișnuit se gândește probabil la negru ca fiind ușor inferior prin ereditate, iar în sud se crede aproape universal. În lumina antropologiei moderne, aceste opinii sunt la nivelul concepției că pământul este plat, dar cu o diferență importantă - sunt capabile să provoace infinit mai multă suferință. Când negrilor li se oferă oportunități de mediu egale cu cele ale albilor, ei realizează aceleași realizări creative și intelectuale. Au existat sute de încercări de cercetare atent controlate de a găsi o diferență genetică între cele două rase care să justifice clasarea una deasupra celeilalte. Toate au eșuat. George Bernard Shaw a rezumat perfect scena americană când a scris (în *Man and Superman*) „... națiunea americană trufașă... îl face pe negru să-și curețe cizmele și apoi dovedește inferioritatea negrului prin faptul că este un negru de cizme”.

În istoria timpurie a Statelor Unite, când sentimentele rasiale erau cele mai mari, au fost scrise multe cărți și pamflete pentru a dovedi că negrul este inferior. Este dificil, totuși, să găsești o singură lucrare de acest tip care se pretinde a fi scrisă de un antropolog profesionist. Cea mai mare parte are caracter religios, bazându-se în principal pe Biblie pentru sprijin. Există multe variații, dar temele de bază ale acestor lucrări ponosite sunt că Dumnezeu a creat diferite rase pe care El nu a intenționat să se căsătorească și că negrii au fost rânduiți ca o rasă de slujitori. Această viziune a avut loc în tot sudul. „Arată-mi un negru care poate face o problemă în Euclid sau poate analiza un verb grecesc”, a declarat odată John Calhoun, „și voi recunoaște că este o ființă umană”.

Pare imposibil acum ca vreo persoană inteligentă să-l fi privit pe negru ca pe o specie sub-umană, totuși această viziune nu era deloc neobișnuită în Sud, chiar și la începutul secolului. În 1867, reverendul Buckner H. Payne, scriind sub pseudonimul „Ariel”, a publicat o broșură (extinsă ulterior la o lucrare mai amplă) intitulată *The Negro: What is His Ethnological Status?* Concluzia lui Payne a fost că negrul este un animal fără suflet. A rămas însă lui Charles Carroll, rezident în St. Louis, să dea acestei teorii demente o formulare definitivă. Cele două cărți ale sale pe acest subiect – *Negrul o bestie*, 1900 și *Ispititorul Evei*, 1902 – au stabilit un record în literatura rasială care probabil nu va fi depășit niciodată.

Carroll a considerat că negrul a fost creat împreună cu animalele ca o maimuță superioară și cu scopul de a oferi lui Adam și descendenților săi slujitori pentru a îndeplini sarcini de muncă manuală în jurul Edenului. Avea o minte, în comun cu alte mamifere, dar nu și un suflet. „Șarpele” care a ispitit-o pe Eva a fost în realitate o roabă neagră. Problema veche de unde și-a luat Cain soția este rezolvată cu grijă. Cain s-a căsătorit cu un negru – primul exemplu din istorie al crimei odioase de amalgamare a omului și a fiarei. Toate rasele, cu excepția celei albe, sunt produse hibride ale amestecurilor dintre rasa lui Adam și animalele negroide.*

Acești descendenți hibridi au suflet? Nu există nicio indicație că Carroll a considerat asta o întrebare nedumerită. Nu, declară el. „Omul nu poate transmite descendenților săi de către negru”, scrie el, „cel mai mic vestigiu al creației sufletului. Prin urmare, *niciun sânge amestecat nu are suflet*”. (Italicile sale.) Realizările intelectuale strălucite ale mulaților nu-l deranjează pe Carroll. „Simplul fapt că Alexandre Dumas posedă o minte fină nu este o dovadă că avea un suflet”.

Dacă rasele roșii, galbene și maro și toți indivizii care au un strămoș roșu, galben sau maro nu au suflet, atunci de ce să vă deranjați să trimiteți misionari să le predice Evanghelia? La fel ca

mulți oameni de știință, Carroll păstrează o coerență izbitoare cu premisele sale. Domnul nu a intenționat niciodată ca Evanghelia să fie propovăduită acestor neamuri, susține el. Faptul că se face doar indică cât de păcătoase, corupte și „negroizate” au devenit bisericile moderne. De fapt, aproape toate relele care stăpânesc omenirea de la Cădere pot fi urmărite la eșecul de a recunoaște caracterul bestial al tuturor popoarelor, cu excepția descendenților albi puri ai lui Adam.

Carroll scrie bine. El citează de la antropologi eminenti. El reproduce tabele cu greutatea creierului și așa mai departe, concepute pentru a oferi dovezi „științifice” ale opiniilor sale. Zece ilustrații din cartea sa anterioară sunt caricaturi vicioase ale negrilor, care le contrastează cu imaginile cu Isus, Fecioara Maria și bărbați și femei albe. Nu există nimic care să indice că Carroll se consideră în vreun fel „cu prejudecăți”. El este doar un „lucrător pentru Domnul” umil, în marea cauză de a-l expulza pe „Negru din poziția sa nefirească actuală în familia oamenilor și reluarea locului său cuvenit printre maimuțe”. El vorbește despre oponenții săi ca fiind „mici bigoți cu mintea îngustă”, ignoranți deopotrivă atât în ceea ce privește Scriptura, cât și știința modernă. Un portret al autorului, într-una dintre cărțile sale, îl arată a fi un bărbat cu aspect inteligent, cu păr și ochi întunecați, cu o mustață și o barbă neagră. Se pare că prima sa carte s-a vândut destul de bine pentru că un ministru pe nume William G. Schell s-a simțit obligat să publice un răspuns în 1901 intitulat *Is the Negro a Beast?*

* Cât s-ar fi înfuriat Carroll dacă ar fi trăit să citească o lucrare în trei volume a scriitorului american de culoare, JA Rogers! Se intitulează *Sex and Race* și a fost publicat în 1941-1944. Rogers susține teza extrem de discutabilă, care are o literatură proprie, potrivit căreia originea umană era de tip negroid, cu pielea deschisă la culoare. O parte din acest stoc a evoluat în tulpini albe, iar o altă parte, în Africa, a devenit mai întunecată. Toate rasele prezente sunt descendente ale acestor două grupuri, în diferite grade de amestecare. Totuși, Rogers nu este un rasist, din moment ce nu crede în inferioritățile genetice, iar cărțile sale sunt surse bune pentru referințe obscure despre opinii rasiste extreme.

Desigur, nimeni din sud astăzi, să sperăm, nu crede că negrului îi lipsește un suflet. Dar multe dintre argumentele antropologice ale lui Carroll sunt încă folosite în scrierile religioase pentru a dovedi inferioritatea negrului. Cel mai comun este faptul că creierul negrului este, în medie, puțin mai mic decât al albului. Dar la fel și creierul alb este puțin mai mic decât creierul eschimosului, polinezian, indian american și japonez, ca să nu mai vorbim de creierul a două triburi africane, Kaffir și Amaxosa. Chiar și omul de Neanderthal avea un creier mai mare decât albul modern!

Aceste variații în antropologia fizică nu înseamnă, desigur, absolut nimic în ceea ce privește capacitățile mentale. Cu toate acestea, o cantitate incredibilă de lucrări presupus științifice au fost dedicate prostiilor de acest gen. În 1871, de exemplu, Paul Broca, un antropolog francez cu un craniu lat, a scris cinci volume pentru a demonstra că cu cât capul este mai lat, cu atât creierul este mai bun și că francezii au capete deosebit de largi.

Credința populară larg răspândită printre albi ignoranți că oamenii de culoare sunt anatomic mai aproape de maimuță decât alte rase este total lipsită de temei. Fiecare rasă are anumite caracteristici similare cu cele ale maimuțelor și este întotdeauna mai ușor să vezi aceste trăsături într-o altă rasă decât a ta. Buzele groase ale negrului, părul creț și o cantitate mică de păr pe corp îl marchează ca fiind *mai* îndepărtat de maimuță decât un caucazian. Maimuțele au buzele subțiri, părul drept și mult păr pe corp.

Asemănarea albilor cu cimpanzeii formează o parte importantă a unei cărți care a avut o vogă considerabilă în Anglia și Statele Unite când a apărut pentru prima dată în 1924. Se numea *The Mongol in our Midst* și a fost scrisă de un medic pe nume Francis G. Crookshank. Ultima ediție, publicată în 1931, are 539 de pagini, cu multe fotografii amuzante. Există trei ramuri majore ale rasei umane, susține Crookshank - alb, oriental și negru. Ramura albă este strâns legată de cimpanzeu, orientalul de urangutan, iar negrul de gorila. Din cauza înmulțirii între rase, există ocazional aruncări atavice - idiotul mongol indică strămoșii „orangoizi”, cei microcefalici și schizofrenicii sunt întoarceri către rude „cimpanzoide”, iar idiotul etiopian este un tip „goriloid”.

Inutil să spun că toate acestea sunt pseudoștiințe de cel mai pur tip.

De departe, cei mai persuasivi dintre scriitorii rasiste din Statele Unite au fost doi avocați—

Madison Grant și Lothrop Stoddard. Lucrările lor s-au apropiat mai mult decât oricare altele de scrierile antropologilor naziști. Ambii bărbați au acceptat mitul superiorității nordice și au avertizat împotriva degenerării tulpinii noastre nordice prin amestecarea rasială cu tipuri extraterestre. Este semnificativ faptul că într-una dintre cărțile lui Günther, imaginile lui Grant și Stoddard apar cu cele ale lui Gobineau și Chamberlain ca cei patru mari apărători ai idealului nordic. Poza lui Grant este o fotografie a unui bust de bronz – probabil pentru a ascunde faptul că avea un ten brunet (adică, non-nordic).

Grant, care a murit în 1937, a fost avocat din New York, zoolog amator și administrator al Muzeului American de Istorie Naturală. Cele două lucrări principale ale sale despre problemele rasiale sunt *The Passing of the Great Race*, 1916, și *The Conquest of a Continent*, 1933. Ambele cărți au introduceri ale distinsului geolog, Henry Fairfield Osborn, spre jena veșnică a admiratorilor lui Osborn.

Cel mai bun mod de a caracteriza cele două cărți ale lui Grant este spunând că sunt atacuri elocvente asupra liniilor gravate la baza Statuii Libertății:

. . . Dă-mi săracul tău obosit,
Masele voastre înghesuite tânjesc să fie libere,
Nenorocitele deșeuri ale țărmlui tău plin, Trimite-mi pe aceștia, pe cei fără adăpost,
aruncați de furtună.

Grant crede că America a fost stabilită inițial de o tulpină rasială pură de nordici protestanți (Acest lucru a fost pus sub semnul întrebării de Dr. Ales Hrdlicka în studiul său, *The Old Americans*, 1925). Din păcate, continuă Grant, acest stoc superior, capabil să ducă America la înălțimi mari, este rapid „înjosit” de un potop de „extraterestri” imigranți. Drept urmare, devenim rapid o națiune de hibrizi – un „haos rasial” așa cum a existat la Roma înainte de a cădea. Din fericire, suntem încă 70% nordici și 80% protestanți. Dacă nu putem decât să punem capăt acestor „invazii extraterestre”, scrie Grant, s-ar putea încă să creștem în vigoare și să ne îndeplinim destinul.

Toată încrucișarea rasială, crede Grant, este rea. „Trebuie să ținem cont de faptul că specializările care caracterizează rasele superioare au evoluții relativ recente, sunt extrem de instabile și, atunci când sunt amestecate cu caractere generalizate sau primitive, tind să dispară. Indiferent dacă vrem să recunoaștem sau nu, rezultatul amestecării a două rase, pe termen lung, ne oferă o rasă care revine la cea mai veche, o cruce între un tip alb și un negru generalizat; un om și un hindus este un hindus, iar încrucișarea dintre oricare dintre cele trei rase europene și un evreu este un evreu”.

Afirmațiile de mai sus nu au, desigur, nici cel mai mic fundament științific. Ele sunt în domeniul credințelor populare, la fel de mitologice precum superstiția potrivit căreia un „copil negru” se poate naște dintr-un cuplu alb dacă unul dintre părinți are o ușoară urmă de sânge negru.

Că negrul este cel mai de jos în ierarhia rasială este un fapt pe care Grant îl consideră de la sine înțeles. . . Există dovezi”, scrie el, „care să arate că inteligența și capacitatea unei persoane de culoare sunt în proporție destul de directă cu cantitatea de sânge alb pe care o are. . Chiar și mulatul care are suficient sânge alb pentru a „trece”, are încă „trăsături intelectuale și emoționale” care „se pot întoarce în mod insidios la strămoșii lui negri și pot fi aduse în rasa albă în acest fel”.

„Sudiștii înțeleg cum să-i trateze pe negru”, declară Grant, „cu fermitate și bunătate – iar negrii sunt iubiți sub liniile Mason și Dixon, atâta timp cât își păstrează relațiile corespunzătoare cu albiilor... Soluția lui Grant a „problemei negrului” este de a adopta legi de stat rigide împotriva căsătoriilor mixte (acum le avem în treizeci de state, de asemenea, marii-Mongole, care sunt interzise). tot posibilul pentru a preveni amestecarea socială și, în cele din urmă, să ofere negrului informații despre controlul nașterii, astfel încât să înceteze reproducerea atât de repede.

Lothrop Stoddard, un alt avocat american (cu un doctorat de la Harvard) are în esență aceleași opinii ca și Grant. Cea mai cunoscută lucrare a sa, *The Rising Tide of Color*, a fost publicată în 1920 de Scribners. După cum sugerează și titlul, rasele colorate (negru, galben, maro și roșu) se ridică ca un mare val care amenință să-i înghită pe albi superiori. La fel ca regele Canute, scrie Stoddard, omul alb „se așează pe nisipurile de maree și cere ca valurile să fie oprite. Va fi norocos dacă va scăpa cu pantofi umezi”.

Rasa, potrivit lui Stoddard, este chiar „sufletul” unei culturi. Civilizația este doar corpul. „Lăsați sufletul să dispară”, spune el, „și corpul să se modeleze... Ce face ca sufletul rasei să dispară? Încrucișarea. Toate amestecurile rasiale sunt rele, și mai ales rele atunci când sunt implicate rase inferioare. Cu cât rasa este mai primitivă, susține Stoddard, cu atât genele ei sunt mai dominante. „De aceea, încrucișările cu negrul sunt în mod uniform fatale”.

„Dacă nu se schimbă deriva actuală”, continuă el, „noi, albi, suntem cu toții condamnați în cele din urmă. Și asta ar însemna că rasa înzestrată în mod evident cu cea mai mare abilitate creatoare, rasa care a obținut cele mai multe în trecut și care a oferit cele mai bogate promisiuni pentru viitor, ar fi murit, ducând cu ea în mormânt acele potențe de care ar putea depinde realizarea unui milion de ani de evoluție umană. neîncoronat, iar produsul suprem al vieții pământului, omul, s-ar putea să nu-și împlinească niciodată destinul potențial.”

Este uimitor cât de des apare acel cuvânt „destin” în scrierile oamenilor care presupun că propria lor rasă este superioară tuturor celorlalți. Dacă Statele Unite vor să-și împlinească destinul, susține Stoddard, trebuie să construiască cumva „diguri” împotriva valului de culoare în creștere. Acest lucru se poate face numai dacă albi dobândesc o „adevărată conștiință de rasă” și recunosc importanța supremă a păstrării tulpinilor ereditare superioare.

Un element trebuie să fie fundamental în această nouă atitudine, insistă Stoddard, și „acel element este sângele. Este sânge curat, viril, purtător de geniu, care curge de-a lungul veacurilor prin acțiunea fără greșală a eredității, care, într-un mediu favorabil, se va înmulți, ne va rezolva problemele și ne va duce către destine mai înalte și mai nobile”.

În 1935, Scribners a publicat o altă carte de Stoddard pe aceeași temă, *Clashing Tides of Color*. „Mareea în creștere” a devenit acum „o mareea de desfacere – un zgomot confuz de vârtej și valuri agitate care se lovesc unul împotriva celuilalt”. El consideră că noile doctrine rasiale ale naziștilor sunt „greu de evaluat”, dar citează favorabil din antropologul nazist, Günther. Cea mai recentă carte a lui Stoddard, publicată în 1940 de Duell, Sloan și Pearce, este o descriere a călătoriei sale în Germania cu puțin timp înainte ca Statele Unite să intre în război. Intitulat *În întineric*, este ușor critic la adresa programului rasial și eugenic al lui Hitler, dar, în ansamblu, dă impresia că autorul nu este nesimțitor cu multe dintre scopurile rasiale ale lui Hitler.

Stoddard nu este, desigur, un antropolog calificat. La fel ca Grant, el este un avocat care scrie subiecte despre care înțelege doar un novice. Această lipsă de fundal științific este și mai caracteristică autorilor unor lucrări rasiste mai puțin sofisticate — Charles W. Gould's *America: a Family Matter*, 1920; Earnest S. Cox's *White America*, 1923; James D. Sayers, *Can the White Race Survive?*, 1929; *Dreptul de a fi bine născut*, 1917, de către un crescător de cai milionar din Lexington, Ky., William ED Stokes; și numeroase lucrări britanice de temă similară, cum ar fi *Our Testing Time* a lui James H. Curie, 1926.

Faptul că niciunul dintre acești scriitori nu are statut de „om de știință” este un punct în favoarea națiunii. Indică faptul că, oricât de intense și omniprezente sunt sentimentele noastre rasiale în rândul populației generale – și mai ales în rândul celor slab educați – suntem încă departe de statul nazist în astfel de chestiuni. Niciun profesor de antropologie recunoscut nu acordă sancțiuni științifice urii rasiale, iar acceptarea cărților rasiste de către edituri de vârf a încetat practic din 1935.

Cea mai violentă propagandă antisemită din America a venit întotdeauna de la analfabeții noștri științifici. O sursă majoră pentru minciunile rasiale pe care acești oameni le răspândesc este binecunoscutul fals, *Protocoalele Sionului*. Protocoalele sunt o lucrare grosolană, incoerentă, care se pretinde a fi procesele verbale ale unei serii de întâlniri secrete la care liderii evrei complotază pentru a controla lumea. De fapt, ele sunt copiate dintr-o lucrare franceză a lui Maurice Joly,

publicată în 1865, care a atacat domnia lui Napoleon al III-lea. Cartea lui Joly nu avea nimic de-a face cu evreii. Cu toate acestea, în ciuda faptului că acest fals a fost complet dezvăluit încă din 1921, *protocoalele* continuă să apară oriunde au loc mișcări anti-evreiești. Filosoful nazist, Alfred Rosenberg, le-a publicat în 1923 cu un comentariu elaborat. Momentan, acestea sunt încă circulate în

Statele Unite ale Americii de către antisemiți profesioniști.

O lucrare curioasă a unui american, Samuel Roth (un editor de semi-erotică din New York), merită menționată pe scurt. Intitulat *Evreii trebuie să trăiască* și subtitrat, „O relatare a persecuției lumii de către Israel la toate frontierele civilizației”, are distincția discutabilă de a fi cea mai antisemită lucrare scrisă vreodată de un evreu nativ. Un appendice este intitulat „Evreii emană un miros deosebit?” Răspunsul autorului este da. Roth a publicat cartea el însuși (toate cărțile sale sunt publicate de el însuși) în 1934. A avut puține vânzări în Statele Unite, dar a fost retipărită pe scară largă în Germania și de către organizațiile naziste din alte țări. (Cea mai recentă carte a lui Roth, *The Peep-Hole of the Present*, 1945, conturează un nou sistem de filozofie și fizică. Lucrarea este atât de obscură, confuză și prost corectată, totuși, încât a fost imposibil să o înțeleg suficient de bine pentru a o include în capitolul despre oponenții lui Einstein, unde îi aparține în mod corespunzător).

Dacă cititorul se grăbește să zâmbească prostiei cuiva care ia în serios astfel de prostii, lăsați-l să se oprească pentru a reflecta un moment la cât de răspândite în Statele Unite sunt superstițiile rasiale, nu cu nimic mai puțin absurde. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, Crucea Roșie a fost forțată de presiunea publică să mențină bănci separate de plasmă sanguină, una donată de albi și una de negri, deși plasma era identică. Fiecare pereche de fântâni de băut din sud – una etichetată „albă” și alta „colorată” – reprezintă un monument rușinos al persistenței părerilor rasiale proaste.

Toată lumea își amintește de pilda Bunului Samaritean. Puțini își dau seama, totuși, că motivul pentru care Isus l-a ales pe samaritean ca exemplu de adevărat „aproape” de iubit, a fost că în Ierusalimul antic samaritenii erau minoritatea disprețuită. Înlocuiți „Negro” cu „Samarinean” și veți începe să înțelegeți pilda în felul în care a fost înțeleasă de ascultătorii lui Hristos.

„Fii frumos, fii natural și fii ca Dumnezeu”, a declarat odată nazistul Streicher. „Național Socialismul restituie ordinea divină și, prin urmare, lucrează la ordinul Domnului nostru”, a spus dr. Walter Gross, liderul Biroului Hitler pentru Politică Rasală. Ar fi greu de găsit o blasfemie mai mare în istoria creștinătății decât cuplarea pseudo-științei rasiale cu numele nazarineanului care a predat o doctrină a iubirii și compasiunii universale.

CAPITOLUL 14

Atlantida și Lemuria

MAI MAI ANTROPOLOGI împărtășesc creștinilor ortodocși credința că rasele omenirii provin inițial dintr-un singur părinte. Dacă acest lucru este adevărat, întrebarea unde a înflorit acest stoc devine una intrigantă și s-ar putea scrie un volum despre răspunsurile în afara traseului pseudo-antropologilor și ale idiților religioși. Etnologii ruși au anunțat recent că rasa umană și-a făcut prima apariție în Rusia. O serie de antropologi orientali, însă, au favorizat de mult Orientul. Abia un loc de pe glob a scăpat de a fi apărat de cel puțin un scriitor ca leagăn al speciei umane.

Cu cât regiunea este mai puțin probabilă, cu atât este mai atractivă pentru un anumit tip de gânditor. Ar fi greu de imaginat o zonă mai puțin probabilă decât Polul Nord, totuși William F. Warren, un ministru metodist care a fost președinte al Universității din Boston timp de treizeci de ani, era ferm convins că Polul era locul vechiului Eden. Cartea sa *Paradise Found*, 1885, este o

lucrare academică de peste 500 de pagini. În ea, Warren se bazează pe științele geologiei, climatologiei, botanicii, zoologiei, antropologiei și mitologiei pentru a demonstra că clima de la Polul Nord a fost cândva extrem de caldă și plăcută. Aici au fost creați Adam și Eva. Mai târziu, Potopul lui Noe a scufundat pământul pe care era situat Edenul și a schimbat clima la frigiditatea sa actuală.

Cu toate acestea, o teorie mult mai ingenioasă fusese publicată în America cu trei ani înainte de cartea lui Warren. A fost scris de Ignatius Donnelly, reformatorul din Minnesota pe care l-am întâlnit în capitolul trei ca predecesor al lui Velikovsky. Cartea sa, *Atlantis*, a avut o vogă enormă când a fost publicată de Harper & Brothers în 1882. Ulterior, a fost tradusă în toate limbile majore, și cu doar câțiva ani în urmă, publicată în ediții americane și britanice nou adnotate. Nicio carte pe această temă nu a depășit-o ca popularitate și influență.

Teza lui Donnelly, în esență, este că Paradisul biblic se afla pe un continent vast care exista la un moment dat în Oceanul Atlantic. Acolo s-a născut omenirea din barbarie, după epoca glaciară, și a dezvoltat prima civilizație din lume. Cultura era una superioară, cu o religie a venerării soarelui și cunoștințe științifice avansate. Colonizatorii din Atlantida s-au răspândit în toate direcțiile. Ei au fost primii care au populat America, Europa și Asia. Regii și reginele și eroii Atlantidei au devenit zeii și zeițele religiilor antice. În urmă cu aproximativ 13.000 de ani, un cataclism vulcanic a zguduit pământul și întregul continent al Atlantidei a fost scufundat. Legende de inundații, precum povestea lui Noe, sunt amintiri ale acestei mari catastrofe.

Pentru a susține aceste afirmații, Donnelly furnizează o mare masă de material geologic, arheologic și legendar îndoielnic - în principal dovezi ale asemănărilor dintre Egiptul antic și culturile mexicano-indiene de la începutul Americii de Sud. În ambele regiuni, de exemplu, se găsesc cunoștințe despre îmbălsămare, folosirea unui calendar de 365 de zile, construirea de piramide, mituri ale potopului și așa mai departe. Pentru a oferi o punte de legătură între lumea mediteraneană și America de Sud, susține Donnelly, trebuie să presupunem existența unei culturi anterioare pe un continent situat între cele două zone. Puțini scriitori pe acest subiect au excelat pe Donnelly în raționament, așa cum a spus un critic, „de la un deal de fapt la un munte de presupuneri”.

De fapt, cartea lui Donnelly nu este altceva decât o apărare modernă elaborată a mitului grecesc antic al Atlantidei, înregistrată pentru prima dată de Platon. Platon a descris Atlantida ca pe o cultură barbară, plină de fast și lux, care exista la un moment dat lângă gura Mediteranei. Zeii au devenit nemulțumiți de decadența insulei. Ca pedeapsă, au trimis un mare cutremur care a făcut ca Atlantida să se scufunde într-o singură zi și noapte. Poate că era un oraș atlant pe jumătate scufundat pe care Poe l-a descris în *Orașul din mare*.

Nicio rază din Cerul Sfânt nu coboară

În noaptea lungă a aceluia oraș;

Dar lumina din afara mării stridente Curge în sus turnurile în tăcere – Sus cupole – sus
turle – sus săli împărătești – Sus evantai – sus ziduri ca Babilonul –

Existența Atlantidei a fost larg acceptată de oamenii de știință din Evul Mediu. Există multe referințe la el în scrierile medievale, dar nimic important nu a fost adăugat la povestea lui Platon. De-a lungul Renașterii au existat multe speculații cu privire la mit, iar în secolul al XIX-lea câteva lucrări individuale i-au fost dedicate exclusiv. Cu toate acestea, abia după ce Donnelly și-a scris cartea, cineva a reușit să ofere legendei platonice o apărare coerentă, savantă și aparent științifică. O persoană nu mai puțin eminentă decât William Gladstone, prim-ministrul Angliei, a fost atât de impresionat de cartea lui Donnelly, încât a cerut Cabinetului să aprobe fonduri pentru trimiterea unei nave în Atlantic pentru a urmări contururile continentului scufundat. (Gladstone era un pseudo-om de știință de sine stătător, după ce a scris o carte despre Homer în care a susținut că grecii antici erau orbi de culoare din cauza lipsei de cuvinte colorate din *Iliada* și *Odiseea*.)

De la cartea lui Donnelly, au apărut un număr incredibil de lucrări similare, deși niciuna nu a depășit-o încă pe cea a lui Donnelly ca ingeniozitate și elocvență. Ar fi o presupunere

conservatoare că o listă cu toate titlurile despre Atlantida, în toate limbile, care au fost publicate în secolul actual, ar ajunge la câteva mii. ¹ Cele mai multe dintre ele, desigur, sunt produse dezordonate ale excentricilor, fără nici măcar merit literar să le recomande. Cele mai colorate sunt lucrările ocultiştilor, de o varietate sau alta, care au acces la surse secrete de informații care nu sunt disponibile pentru materialişti. În cultele teosofice, rozicruciene și antroposofice, scriitorii de pe Atlantida se bazează pe cunoștințele deținute de inițiați cărora le-a fost transmisă de-a lungul veacurilor de la foști inițiați. În multe cazuri, autorii au o perspectivă clarvăzătoare directă asupra chestiunilor atlantice. Câteva cărți — precum Joseph B. Leslie, *Submerged Atlantis Restored, de 807 pagini*, publicată la Rochester, New York, 1911 — au fost obținute în întregime de la sufletele atlante plecate prin agențiile mediumilor spirituali. Astfel de scriitori sunt în mod firesc în situația de a obține o cunoaștere vastă și intimă a tuturor detaliilor vieții din Atlantida antică și, deși cărțile lor sunt oarecum departe de ceea ce s-ar putea numi pseudo-știință, totuși mulți dintre ei sunt suficient de distractive pentru a merita menționarea.

Cel mai inteligent dintre savanții oculti din Atlantida este un prezbiterian scotian pe nume Lewis Spence. ² Este autorul a patruzeci de cărți învățate despre folclor, dintre care peste o jumătate de duzină tratează Atlantida. Spre deosebire de alți ocultişti, Spence se bazează aproape în totalitate pe geologie, biologie, mitologie și arheologie pentru opiniile sale, deși foarte sărată, desigur, de imaginația sa. El acceptă povestea lui Platon ca fiind substanțial adevărată. El crede că atlantii erau o rasă compusă, cu creier mare și că primii lor emigranți în Europa erau din rasa antropologilor numită Cro-Magnon. „Dacă unui scoțian patriot i se poate ierta lauda”, scrie el în *Problema Atlantidei*, 1924, „aș putea spune că cred cu devotament că superioritatea admisă a Scoției în sferele mentale și spirituale izvorăște aproape în întregime din gradul preponderent al sângelui Cro-Magnon care curge cu siguranță în venele popoului ei.”

În urmă cu zece ani, când începea al Doilea Război Mondial, Spence a devenit obsedat de ceea ce credea că este o paralelă între decadența anticei Atlantide și decadența Europei moderne. Într-o carte numită *Will Europe Follow Atlantis?*, 1942, el susține că toată Europa, în special Germania, suferă de o mare decădere morală. Așa cum artele oculte, cum ar fi astrologia (în care Spence este un credincios ferm), au fost corupte de vechii atlanti, tot așa și naștii au transformat artele oculte într-o formă satanică de „magie neagră”. Spence este iritat în mod special de opinia lui Rosenberg și a altor scriitori germani că rasa nordică și-a avut originea în Atlantida, deoarece dovezile arată în mod clar că anglo-saxonii sunt adevărații descendenți. La fel de sigur cum Atlantida s-a întâlnit cu mânia divină, la fel și Germania va suferi un mare cataclism — și toată Europa la fel — dacă nu se pocăiește și nu se întoarce la adevăratul creștinism. „Va lua acea pedeapsă aceeași formă ca și soarta îngrozitoare adusă oamenilor din Atlantida?” întreabă el. „Asta nu trebuie să spună bărbatul născut din femeie”. Cărțile anterioare ale lui Spence despre Atlantida au avut o mare influență asupra speculațiilor germane atlante, dar nu există nicio dovadă că naștii au fost impresionați de această sugestie că Germania ar putea pierde războiul fiind scufundată brusc. În 1944, „*The Occult Causes of the Present War*” a lui Spence a intrat în detalii și mai mari despre originea satanică a ocultismului german și despre iminentul sortiment german.

Teozofii au considerat întotdeauna Atlantida de la sine înțeles, iar mitului i-au adăugat un al doilea — mitul Lemuriei. Acest nume a fost propus inițial de un zoolog din secolul al XIX-lea pentru o masă de pământ despre care credea că trebuie să fi existat în Oceanul Indian și care ar explica distribuția geografică a lemurului. Madame Blavatsky, marea preoteasă a teosofiei, a adoptat numele și a scris în detaliu despre „A treia rasă rădăcină” despre care credea că a înflorit pe insulă.

Potrivit lui Blavatsky, cinci rase rădăcină au apărut până acum pe planetă, încă două urmează să vină. Fiecare rasă rădăcină are șapte „rase subterane”, iar fiecare rasă secundară are șapte „rase ramuri”. (Șapte este un număr mistic pentru teosofi.) Prima rasă rădăcină, care a trăit undeva în jurul Polului Nord, a fost o rasă de oameni din „ceață de foc” — eterice și invizibile. A doua rasă rădăcină a locuit în nordul Asiei. Aveau corpuri astrale la limita vizibilității. La început, s-au propagat printr-un fel de fisiune, dar în cele din urmă aceasta a evoluat în reproducere sexuală după ce a trecut printr-o etapă în care ambele sexe au fost unite în fiecare individ. A treia rasă

rădăcină a trăit pe Lemuria. Erau niște giganți asemănătoare maimuțelor cu corpuri corporale care s-au dezvoltat încet în forme asemănătoare omului modern. Lemuria a fost scufundată într-o mare convulsie, dar nu înainte ca o sub-rasă să fi migrat în Atlantida pentru a începe cea de-a patra rasă rădăcină.

A cincea rasă rădăcină, ariană, a luat naștere din a cincea subrasă a atlantiților. În prezent, potrivit teozofilor, a șasea rasă rădăcină iese încet din a șasea subrasă a arienilor. Acest lucru se întâmplă în California de Sud, unde, în cuvintele lui Annie Besant, „clima se apropie cel mai mult de idealul nostru de Paradis”. În cele din urmă, continentul american se va scufunda, iar Lemuria se va ridica din Pacific pentru a fi casa celei de-a șasea rase rădăcină. După ce a șaptea rasă rădăcină (care se va dezvolta din a șaptea subrasă a celei de-a șasea rase rădăcină) s-a ridicat și a căzut, ciclul pământului se va fi încheiat și va începe unul nou pe planeta Mercur.

Oculțiștii de mai târziu au acceptat pisteles lui Blavatsky, Besant și alți lideri teosofici timpurii și le-au extins în detalii fascinante. O lucrare teosofică a lui W. Scott-Elliott, *Povestea Atlantidei*, 1914, este cea mai bogată sursă de informații despre cele șapte subrase care s-au succedat pe insula Atlantidei. Prima sub-rasă, venită originar din Lemuria, a fost Rmoahal. Membrii aveau trei până la douăsprezece picioare înălțime, cu pielea neagră de mahon. A doua subrasă, Tlavatli, erau de culoarea aramiului și își venerau strămoșii. Apoi au venit toltecii, cea mai înaltă cultură a Atlantidei, care a durat aproximativ 10.000 de ani. Erau și mai de culoarea aramii, înalți și cu trăsături grecești. Știința lor era foarte avansată. Au existat avioane toltece care operau de o forță cosmică necunoscută astăzi. Uneori, toltecii beau sângele fierbinte al animalelor. (Annie Besant scrisese mai devreme că toltecii aveau douăzeci și șapte de picioare înălțime, cu trupuri atât de tari încât „unul dintre cuțitele noastre nu le-ar tăia carnea, la fel cum ar tăia o bucată de piatră de astăzi.”

După tolteci au venit turanienii – individualiști iresponsabili, dar mari colonizatori. Apoi au apărut semiții, cu o capacitate de rațiune foarte dezvoltată și o conștiință interioară. Erau o rasă turbulentă, nemulțumită, mereu în război cu vecinii lor. A șasea subrasă, akkadienii, au fost primii legiuitori. În cele din urmă, mongolii. Ei au emigrat în Asia și au fost primii atlantiți care și-au dezvoltat cultura în afara insulei.

Regretatul Rudolf Steiner, fondatorul Societății Antroposofice, cultul cu cea mai rapidă creștere în Germania postbelică, a acceptat tot Scott-Elliott, apoi a adăugat noi detalii proprii dintr-o sursă pe care a spus că nu i-a fost permis să o consemneze. În *Atlantida și Lemuria*, 1913, el dezvoltă că lemuriienii nu puteau să raționeze sau să calculeze, trăind în principal prin instinct. Nu au vorbit, ci au comunicat între ei prin telepatie. Ei trăiau în peșteri și posedau o putere de voință foarte dezvoltată, care le permitea să ridice greutatea enorme. Atmosfera era mai densă atunci decât este acum, apa era mai fluidă, iar pământul era într-o stare plastică, neconsolidată. Cel mai neobosit publicist pentru Lemuria, sau „Mu”, după cum o numea el, a fost colonelul James Churchward, un britanic care a slujit în India cu lăncierii din Bengal. În calitate de tânăr ofițer însărcinat cu ameliorarea foametei, el a legat o strânsă prietenie cu marele preot al unei mănăstiri-școală templu din India. Potrivit colonelului, preotul i-a permis să vadă o colecție de tăblițe scrise în scrierea Mu antică și, cu ajutorul preotului, tăblițele au fost în cele din urmă descifrate. La vârsta de șaptezeci de ani, trăind ca ofițer pensionar în Mount Vernon, NY, Churchward și-a început seria de cărți Mu, bazată pe tăblițele mănăstirii. *The Lost Continent of Mu*, 1926, a fost urmat de *The Children of Mu*, 1931; *Simbolurile sacre ale lui Mu*, 1933; și *Forțele cosmice așa cum au fost predate în Mu*, 1934. Colonelul a murit în 1936, la vârsta de 86 de ani.

Mu (pronunțat „moo”) a fost, potrivit lui Churchward, Edenul original în care omul a fost creat acum 200 de milioane de ani. A fost o creație specială, nu produsul evoluției. Lemuriienii au ajuns la o stare civilizată avansată cu o știință care o depășește cu mult pe a noastră. Printre altele, ei stăpâniseră „forța cosmică” care le-a permis să anuleze gravitația, fapt care ar trebui să intereseze Fundația Babson Gravity Research. A fost aceeași forță pe care a folosit-o Isus când a mers pe apă. De fapt, Isus a studiat religia sacră a lui Mu de la înțelepții din India și Tibet, așa că învățăturile sale sunt toate derivate din Mu. În urmă cu aproximativ 12.000 de ani, o centură subterană de gaze în apropierea ecuatorului a explodat. În convulsia care a urmat, întregul continent Mu s-a

scufundat sub mare și cei 64 de milioane de locuitori ai săi au pierit. Insulele Pacificului sunt „degetele patetice ale aceluia mare pământ”. A fost aceeași soartă apoasă care a cuprins mai târziu continentul Atlantida.

Colonelul acceptă toate aparatele ocultismului – reîncarnarea, telepatia, fotografia spirituală, corpurile astrale și așa mai departe. Una dintre cărțile sale Mu se încheie cu povestea cum un Rishi - același mare preot din India care i-a arătat tăblițele Mu - l-a pus în transă și cei doi au vizitat scena încarnărilor lor anterioare. Rishi l-a numit continuu pe Churchward „fiul meu”. În această vizită în trecut, autorul se vede ca un soldat mort, iar alături de el plângând Rishi strigând: „Singurul meu fiu și căzut în luptă!”

Cărțile Mu sunt în mod uniform brute în scris și un astfel de amestec de erori geologice și arheologice, încât sunt considerate pe scară largă, chiar și de către alți savanți atlantiști și Mu, ca o farsă deliberată. Este semnificativ faptul că nimeni nu a văzut niciodată tăblițele care erau sursa principală a cunoștințelor colonelului și nici nu a identificat nicăieri mănăstirea unde le-a găsit.

Hans S. Bellamy, despre care l-am discutat într-un capitol de început, în calitate de publicist șef al Angliei pentru teoria gheții cosmice Horbiger, a oferit un unghi înviorător de nou asupra scufundării Atlantidei. În cartea sa, *The Atlantis Myth*, 1948, Bellamy susține că scufundarea Atlantidei a fost cauzată de cutremurele care au urmat capturarea de către Pământ a actualei sale luni. Concurentul american al lui Bellamy, dr. Immanuel Velikovsky, nu este de acord. În *Worlds in Collision* doctorul ne informează că Platon a făcut o mică eroare când a stabilit data scufundării insulei cu 9.000 de ani înainte de vremea lui Solon. „Sunt un zero prea mulți aici”, scrie Velikovsky și adaugă blând: „Cea mai probabilă dată a scufundării Atlantidei ar fi... 900 de ani înaintea lui Solon”. Acest lucru coincide, desigur, cu convulsiile produse de prima vizită a cometei neregulate a lui Velikovsky.

Cum să explicăm fascinația pe care miturile continentelor scufundate au exercitat-o asupra minții atâtor savanți recenti? Deși geologii sunt de acord că în vremuri îndepărtate aranjamentele pământului și mării erau destul de diferite de ceea ce sunt acum, există un acord unanim că nu au avut loc mari scufundări continentale în timpul relativ scurt în care omul a fost pe scenă. De fapt, nu există nici măcar o fărâmă de dovezi sigure, geologice sau arheologice, care să susțină miturile gemene ale Atlantidei și Lemuriei. Cu toate acestea, literatura continuă să prolifereze. Din 1900, zeci de mici periodice din diferite națiuni au fost dedicate cercetării atlante. O vreme, Spence a editat o astfel de revistă în Anglia, iar în acest moment, Bellamy face parte din personalul unei publicații britanice similare. S-au format nenumărate societăți din Atlantida. În urmă cu douăzeci de ani, un grup danez a tipărit efectiv timbre și monede atlante și a proiectat un steag atlant. La Chicago, în 1936, a fost organizată o Lemurian Fellowship pentru a promova înțelepciunea străveche a Țării Mame și pentru a introduce noua ordine Lemuriană. Literatura sa a fost scrisă de un lemurian reîncarnat și publicată de Lemurian Book Industries din Milwaukee. Grupul avea planuri pentru a construi „super-orașe” undeva în sudul Californiei, dar se pare că înțelepciunea lor lemuriană nu a reușit să le ofere fonduri suficiente pentru acest proiect.

Factorii psihologici din spatele tuturor acestor lucruri nu sunt greu de înțeles. Există, desigur, un element evident de evadare în visarea unui vast, mitic tărâm al minunilor – precum Țara Ozului – dar este mai mult decât atât. Există un element puternic de a fi unul dintre aleși — unul care este bogat în sânge atlant, sau o reîncarnare a unui atlant, sau cel puțin o persoană inițiată în mari mistere ascunse de ochii mulțimii comune. HG Wells, în romanul său *Christina Alberta's Father*, a scris un portret perspicace al personalității singuratică, imaginative și nevrotice – un domnul Preemby – căruia i se pare atât de convingător mitul Atlantidei. Se aude vocea lui Preemby în aceste cuvinte ale lui Bellamy:

Există magie în nume. . . iar cel mai puternic dintre aceste cuvinte de magie este *Atlantida*. Când am rostit acest cuvânt, nu se dezvăluie nimic concret, dar este ca și cum un fulger brusc de lumină a soarelui a lovit întunericul trecutului, permițându-ne să vedem turnuri acoperite de nori, palate superbe și temple solemne; și parcă această viziune a unei culturi pierdute a atins

partea cea mai ascunsă a sufletului nostru.

Fantezia și science fiction nu au scăpat de vraja magică. În „*Twenty Thousand Leagues Under the Sea*” al lui Jules Verne, submarinul căpitanului Nemo vizitează turnurile ruinate ale Atlantidei. Într-o altă poveste științifico-fantastică, *The Maracot Deep* de Conan Doyle, un grup de oameni de știință coboară în Atlantida într-o sferă de oțel și găsesc acolo un oraș înfloritor, acoperit cu un acoperiș etanș, producând propriul aer, luminat de lumini fluorescente și populat de un popor fericit. Un om de știință atlant, prevăzând soarta viitoare, reușise să salveze o parte dintr-un oraș. Cetățenii au stăpânit energia atomică și își pot proiecta gândurile pe ecrane. În capitolul despre farfuriile zburătoare am menționat Misterul Marelui Razor care a apărut în *Povestiri uimitoare*. Derosul malefic, care figurează în poveștile Shaver, provine din Lemuria pierdută.

Este sigur să spunem că speculațiile despre Atlantida și mai vechea Patrie Mamă a lui Mu vor ocupa mințile pseudo-arheologilor pentru multe decenii viitoare. Până când ultima milă pătrată din adâncurile oceanelor nu este pe deplin explorată, cei care sunt atât de înclinați pot continua să creadă, în cuvintele lui John Masefield, că:

Într-o insulă verde a mării,
Unde acum crește coralul umbrit
În mândrie și fast și împărăție
Curțile vechii Atlantide s-au ridicat.

CAPITOLUL 15

Marea Piramidă

Cel Mare, Cel Puternic Dumnezeu, Domnul oștirilor. . . care a făcut semne și minuni în țara Egiptului, până în ziua de azi. . .

Jeremia 32:18-20

LITERATURA arheologiei biblice prezintă o panoramă uluitoare. Ea variază de la studii competente și obiective ale unor oameni care s-au străduit foarte mult să nu tragă concluzii nejustificate din artefactele lor, până la munca oamenilor care și-au răsucit materialul în toate modurile imaginabile pentru a-l conforma înregistrărilor biblice. Mii de cărți și broșuri au fost scrise în ultimele o sută de ani pentru a arăta că „cele mai recente descoperiri” arheologiei confirmă toate detaliile istoriei scripturale – în special poveștile miracole de care necredincioșii bat joc. În unele cazuri, este greu de crezut că distorsiunea a fost inconștientă. Profesorul Hubert Grimme, de exemplu, de la Universitatea din München, a publicat în anii 20 o „traducere” a unei tăblițe de piatră care spunea cum pruncul Moise fusese salvat din ruguri de fiica faraonului. Ulterior a ieșit la iveală că profesorul a folosit liber crăpăturile și urmele de vreme de pe piatră, combinându-le cu hieroglifele pentru ca traducerea să iasă corect.

În engleză, cele mai demne cărți din această literatură pseudo-arheologică sunt ale lui Sir Charles Marston — *The Bible is True*, 1934; *New Bible Evidence*, 1934; și *The Bible Comes Alive*, 1937. Printre cei mai puțin erudiți, John O. Kinnaman's *Diggers for Facts*, 1940, este un bun exemplu recent. Din ea veți afla că casa lui Avraam și chiar semnătura lui au fost dezgropate, precum și dovezi că Sfântul Pavel a predicat cândva în Anglia. Kinnaman este însă precaut în ceea ce privește identificarea rămășițelor sărate ale soției lui Lot. „Există mulți stâlpi de sare în acea regiune”, scrie el, „dar care ar putea fi rămășițele nefericitei femei, nimeni nu le poate spune”.

Expedițiile pe Muntele Ararat, pentru a găsi Arca lui Noe, au loc la fiecare câțiva ani. Egerton Sykes, șeful Institutului Horbiger din Anglia și editor al unei reviste Atlantis, a plănuțit o astfel de expediție în urmă cu câțiva ani, dar autoritățile ruse au făcut presiuni asupra oficialilor otomani de

la Ankara și i s-a refuzat viza. Potrivit rușilor, expediția sa făcea parte dintr-un „complot militar anglo-american de a spiona granițele ruse în vederea Araratului”. Cu toate acestea, în 1949, o altă expediție, condusă de dr. Aaron Smith, din Greensborough, NC, a reușit să urce 12.000 de picioare pe malul Ararat. Din păcate, ei nu au reușit să găsească Arca. „Nu putem spune dacă Arca ar fi aterizat la un nivel mai jos”, a raportat Smith, „sau dacă a fost complet îngropată de molozurile cutremurelor, violente în această regiune. Din nou, ar putea exista în partea de nord a lanțului, sub gheață și zăpadă. Nu am găsit-o; dar sigur că am eliberat calea mai bună decât alții care au avut noroc.”

Ar fi imposibil, desigur, să cercetăm chiar și pe scurt literatura de arheologie biblică excentrică. Cu toate acestea, un aspect, cunoscut sub numele de Piramidologie, este suficient de curios și de colorat pentru a merita o atenție specială. Cu acest subiect (care rivalizează cu Atlantida în numărul de cărți dedicate acestuia), restul capitolului va fi preocupat.

Marea Piramidă a Egiptului a fost implicată în multe culte medievale și renașcentiste, în special în tradițiile rozicruciene și alte tradiții oculte, dar abia în 1859 s-a născut Piramidologia modernă. Acesta a fost anul în care John Taylor, un partener excentric la o firmă de editură din Londra, și-a publicat *The Great Pyramid: Why was it Built? Și cine a construit-o?*

Taylor nu a vizitat niciodată Piramida, dar cu cât a studiat mai mult structura ei, cu atât a devenit mai convins că arhitectul ei nu era un egiptean, ci un israelit care acționa sub ordine divine. Poate că a fost însuși Noah. „Cel care a construit arca a fost, dintre toți oamenii, cel mai competent să dirijeze construirea Marii Piramide”, a scris Taylor. Poza este destul de amuzantă, a bietului Noe, după sarcina sa herculeană de a construi Chivotul și de a supraviețui Potopului, fiind trimis în Egipt pentru a dirija munca și mai herculeană de construire a Piramidei!

Motivul principal al lui Taylor pentru a crede că Piramida face parte din planul lui Dumnezeu a fost faptul că a găsit în structura ei tot felul de adevăruri matematice care au depășit cu mult cunoștințele Egiptului antic. De exemplu, dacă împărțiți înălțimea monumentului în două ori latura bazei sale, obțineți o aproximare destul de apropiată a lui π (raportul dintre diametru și circumferința unui cerc). În plus, Taylor a găsit motive elaborate pentru a crede că unitatea de măsură folosită de arhitectul Piramidei nu era alta decât „cotul” biblic folosit de Noe la construirea Chivotului, de Avraam la construirea Cortului și de Solomon în arhitectura templelor sale. „Cotul sacru” avea, gândi Taylor, aproximativ douăzeci și cinci de inci și se baza pe lungimea axei pământului. Deoarece diametrul pământului variază considerabil, din cauza aplatizării polilor, care ar putea fi o bază mai naturală pentru o unitate divină decât axa pe care se rotește globul nostru? Dacă împărțiți axa la 400.000, obțineți cotul sacru. Taylor a găsit alte unități divine de măsură în Piramidă – în capacitatea unui cufer de granit în Camera Regelui, de exemplu – toate despre care credea că aveau baze în natură și, prin urmare, erau superioare celor ale altor sisteme de măsurare.

Pe lângă toate presupusele adevăruri întruchipate în Piramidă, Taylor a găsit și o zeci de pasaje atât în *Vechiul*, cât și în *Noul Testament*, care, dacă sunt smulse din contextele lor, pot fi interpretate ca referiri la monumentul de piatră. De exemplu, citim în *Isaia* 19:19-20: „În ziua aceea va fi un altar pentru Domnul în mijlocul țării Egiptului... și va fi un semn și o mărturie pentru Domnul oștirilor...”. Și în *Iov* 38:5-7: „Cine i-a pus măsurile, dacă știi? Sau cine a întins firul peste el? Pe ce sunt strânse temeliiile lui? sau cine i-a pus piatra unghiulară, când stelele dimineții cântau împreună și toți fiii lui Dumnezeu strigau de bucurie?” Chiar și Sfântul Pavel vorbea despre Piramidă, credea Taylor, în pasaje precum „... Isus Hristos însuși fiind piatra unghiulară principală; în care toată clădirea, bine încadrată împreună, crește într-un templu sfânt al Domnului”. (*Efesenii* 2:20-21). Piramida simbolizează, a explicat el, adevărata Biserică, cu Hristos ca piatra unghiulară cea mai de sus (acest simbol, de altfel, a fost popular în tradiția mistică creștină și a fost adoptat de către părinții fondatori ca reversul Sigiliului Statelor Unite).

Speculațiile lui Taylor ar fi fost probabil uitate în curând dacă nu ar fi fost Astronomul-Royal al Scoției, un profesor de la Universitatea din Edinburgh pe nume Charles Piazzi Smyth. Aprins de entuziasm pentru teoria lui Taylor, Smyth s-a convins curând că există adevăruri mai mari simbolizate în Piramidă decât bănuia chiar și Taylor. Lucrarea sa de 664 de pagini, *Moștenirea noastră în Marea Piramidă*, este pentru Piramidologia biblică ceea ce cartea lui Donnelly este

pentru Atlantologie. Prima ediție, în 1864, a fost un succes imediat. A trecut prin patru ediții ulterioare (ultima, foarte revizuită, în 1890), a fost tradusă în multe limbi și a depășit cu mult toate lucrările ulterioare pe această temă în influența sa. În 1865, Smyth a mers în Egipt pe cheltuiala sa pentru a face propriile măsurători ale piramidei. Rezultatele acestei cercetări au apărut în trei volume ale sale *Viața și opera la Marea Piramidă*, 1867, și *Despre antichitatea omului intelectual*, 1868.

Moștenirea noastră este un clasic de acest gen. Puține cărți ilustrează atât de frumos ușurința cu care un om inteligent, convins cu pasiune de o teorie, își poate manipula subiectul în așa fel încât să se conformeze opiniilor susținute anterior. Din păcate, spațiul permite doar cel mai simplu rezumat al descoperirilor senzaționale ale lui Smyth.

Pentru început, Smyth a descoperit că baza Piramidei, împărțită la lățimea unei pietre de carcasă, egala exact 365 - numărul de zile din an. Pietrele de carcasă au compus inițial suprafața exterioară a monumentului. Prima dintre aceste pietre a fost dezgropată după moartea lui Taylor, așa că lățimea ei nu fusese cunoscută de el. Piatra măsura puțin mai mult de douăzeci și cinci de inci, iar Smyth a concluzionat că această lungime nu era alta decât cotul sacru. Dacă adoptăm un nou inch - Smyth îl numește „Pyramid inch” - care este exact o douăzeci și cinci din lățimea pietrei carcasi, atunci obținem cea mai mică unitate de măsură divină folosită în construcția monumentului. Este exact o zece milioane din raza polară a Pământului. Cumva, a fost transmisă de-a lungul generațiilor, credea astronomul scoțian, până când a devenit inch anglo-saxon, dar în acest proces s-a modificat ușor, făcându-l pe britanic cu puțin mai departe de unitatea sacră. Mulți ani mai târziu, o serie de alte pietre de carcasă au fost săpate. Aveau lățimi complet diferite. În acel moment, totuși, centimetrul piramidei devenise atât de ferm stabilit în literatura de piramidologie, încât devotații doar au ridicat din umeri și au recunoscut că prima piatră de carcasă tocmai „s-a întâmpat” să aibă o lățime de un cot.

Cu un zel incredibil, Smyth și-a aplicat centimetrul piramidei pe fiecare porțiune măsurabilă a piramidei, în interior și în exterior, pentru a vedea câte adevăruri științifice și istorice ar putea descoperi. Acestea le-a găsit în mare abundență. De exemplu, atunci când înălțimea piramidei este înmulțită cu zece la puterea a noua, obțineți o distanță care aproximează distanța de la pământ la soare. Manipulări similare ale lungimii piramelor vă oferă densitatea medie a pământului, perioada de precesiune a axei sale, temperatura medie a suprafeței pământului și multe alte fapte științifice descoperite abia în timpurile recente. Pe lângă un sistem de unități de măsură sacre pentru lungime, greutate, volum și așa mai departe, Smyth a propus chiar și un „termometru piramidal”. A folosit punctul de îngheț ca zero și un semn de cincizeci de grade bazat pe temperatura din interiorul Camerei Regelui, care se afla la cel de-al cincizecilea nivel al zidăriei monumentului.

Cu toate acestea, cea mai spectaculoasă contribuție a lui Smyth a fost elaborarea unei teorii propuse de un Robert Menzies - că există o mare schiță a istoriei simbolizată de pasajele interne ale Piramidei. Când aceste pasaje sunt măsurate în mod corespunzător în inci piramidă, numărând un centimetru ca fiind egal cu un an, și symbolismul interpretat corect, reieșiți cu datele principale din trecutul și viitorul pământului. Descoperi, de exemplu, că lumea a fost creată cu aproximativ 4.004 de ani înainte. Hristos. Sunt indicate, de asemenea, Potopul, timpul Exodului și data la care a fost construită Piramida. Începutul unui pasaj în pantă numit Marea Galerie marchează nașterea lui Hristos. Alte caracteristici indică ispășirea Domnului (după 33 de inci-ani de viață), coborârea lui în Iad și Învierea finală. Continuând în sus de-a lungul galeriei, se descoperă că aceasta se termină într-un punct cuprins între 1882 și 1911, în funcție de modul în care se măsoară lungimea Marii Galerie. Pentru Smyth, această perioadă de 29 de ani este marea Necaz care va preceda a Doua Venire a lui Hristos.

Nu este greu de înțeles cum Smyth a realizat aceste uimitoare corespondențe științifice și istorice. Dacă te-ai apucat să măsoari o structură complicată precum Piramida, vei avea rapid la îndemână o mare abundență de lungimi cu care să te joci. Dacă aveți suficientă răbdare pentru a le jongla în diferite moduri, sunteți sigur că veți găsi multe figuri care coincid cu date istorice importante sau figuri din științe. Deoarece nu sunteți obligat de nicio regulă, ar fi într-adevăr

ciudat dacă această căutare a „adevărurilor” piramidei nu ar avea un succes considerabil.

Luați înălțimea piramidei, de exemplu. Smyth o înmulțește cu zece până la a noua putere pentru a obține distanța până la soare. Cele nouă de aici sunt pur arbitrare. Și dacă niciun multiplu simplu nu ar fi dat distanța până la Soare, ar putea încerca și alți multipli pentru a vedea dacă aceasta dă distanța până la Lună, sau cea mai apropiată stea sau orice altă figură științifică.

Acest proces de jonglare este infinit mai ușor de două fapte semnificative. (1) Măsurătorile diferitelor lungimi ale piramidei sunt departe de a fi stabilite. Arheologii competenți din vremea lui Smyth nu erau de acord cu aproape toate, inclusiv despre cea mai elementară dintre toate, lungimea bazei Piramidei. Arheologii de mai târziu, după Smyth, au făcut măsurători mai precise și au găsit încă figuri diferite. În multe cazuri, Smyth a avut de ales dintre mai multe lungimi. În alte cazuri a folosit măsurători făcute de el însuși. Și uneori a adăugat măsurători contradictorii și a folosit media. (2) Cifrele care reprezintă adevăruri științifice sunt la fel de vagi. Distanța până la soare, de exemplu, nu era cunoscută cu mare acuratețe pe vremea lui Smyth și, în plus, distanța variază considerabil deoarece calea pământului nu este un cerc, ci o elipsă. În astfel de cazuri, aveți o gamă largă de figuri. Puteți folosi distanța cea mai scurtă a pământului până la soare, cea mai lungă sau media. Și în toate cele trei cazuri, puteți alege între estimări contradictorii făcute de diferiți astronomi ai vremii. Aceeași ambiguitate se aplică aproape fiecărui „adevăr” științific folosit de Smyth.

Singurul „adevăr” al piramidei care nu poate fi explicat cu ușurință în termenii unei astfel de jongleri este valoarea π . Este posibil ca egiptenii să fi folosit în mod intenționat acest raport, dar pare mai probabil să fi fost un produs secundar al unei alte construcții. Herodot afirmă că Piramida a fost construită astfel încât aria fiecărei fețe să fie egală cu aria unui pătrat a cărui latură este egală cu înălțimea piramidei. Dacă se face o astfel de construcție, se potrivește perfect Piramidei, iar raportul dintre înălțime și dublul bazei va fi automat o valoare surprinzător de precisă pentru π . (Vezi *Astronomia populară*, aprilie 1943, p. 185.)

Atât Taylor, cât și Smyth au făcut o mare parte din faptul că numărul cinci este un număr cheie în construcția piramidei. Are cinci colțuri și cinci laturi. Inchul piramidei este o cincime dintr-o cincime de cot. Și așa mai departe. Joseph Seiss, unul dintre discipolii lui Smyth, spune astfel: „Această intensă *cincinatate* nu ar fi putut fi întâmplătoare și, de asemenea, corespunde cu aranjamentele lui Dumnezeu, atât în natură, cât și în revelație. Observați cincinalitatea de terminare a fiecărui mădular al corpului uman, Cele cinci simțuri, cele cinci cărți ale lui Moise, cele două ori cele cinci precepte ale Decalogului”.

Doar pentru distracție, dacă cineva caută faptele despre Monumentul Washington din *Almanahul Mondial*, va găsi un număr considerabil de cincizeci. Înălțimea sa este de 555 de picioare și 5 inci. Baza are 55 de picioare pătrate, iar ferestrele sunt la 500 de picioare de bază. Dacă baza este înmulțită cu 60 (sau de cinci ori numărul de luni dintr-un an), se obține 3.300, care este greutatea exactă a pietrei de capat în lire sterline. De asemenea, cuvântul „Washington” are exact zece litere (de două ori cinci). Și dacă greutatea pietrei de vârf este înmulțită cu bază, rezultatul este 181.500 - o aproximare destul de apropiată a vitezei luminii în mile pe secundă. Dacă baza este măsurată cu un „picior de monument”, care este puțin mai mic decât piciorul standard, partea sa ajunge la 56 Vi picioare. De această dată, 33.000 dă o cifră și mai aproape de viteza luminii.

Și nu este semnificativ faptul că Monumentul are forma unui *obelisc* – o structură egipteană antică? Sau că o imagine a Marii Piramide apare pe o bancnotă de un dolar, pe partea opusă portretului lui Washington? Mai mult, decizia de a tipări Piramida (adică reversul sigiliului Statelor Unite) pe bancnotele de un dolar a fost anunțată de Secretarul Trezoreriei la 15 iunie 1935 – atât data, cât și anul fiind multipli de cinci. Și nu există exact douăzeci și cinci de litere (de cinci ori cinci) în titlul „Secretarul Trezoreriei”?

Un matematician obișnuit ar trebui să ia aproximativ cincizeci și cinci de minute pentru a descoperi „adevărurile” de mai sus, lucrând doar cu cifrele slabe furnizate de *Almanah*. Având în vedere faptul că Smyth și-a făcut propriile măsurători, obținând sute de lungimi* cu care să lucreze și că a petrecut douăzeci de ani chibzuind aceste cifre, nu este greu de înțeles cum a obținut

rezultate atât de remarcabile.

Cu toate acestea, cărțile lui Smyth au făcut o impresie profundă asupra milioanelor de cititori naivi. Au apărut zeci de volume în toate limbile, ducând la mare lucrare și adăugând material suplimentar. În Franța, principalul avocat al piramidologiei a fost abatele F. Moigno, canonicul St. Denis, Paris. Un Institut Internațional pentru Conservarea și Perfecționarea Greutăților și Măsurilor a fost organizat la Boston, în 1879, la o întâlnire în Old South Church. Scopul Societății a fost să lucreze pentru revizuirea unităților de măsură pentru a se conforma standardelor sacre ale piramidei și pentru a combate „sistemul metric ateu” al Franței. Președintele James A. Garfield a fost un susținător al Societății, deși a refuzat să servească drept președinte.

Un periodic numit *Standardul Internațional* a fost publicat în anii 1880 de către Ohio Auxiliary of the Society, în Cleveland. Președintele grupului Ohio, un inginer civil care se mândrea că are un braț lung de exact un cot, a spus asta în primul număr: „Noi credem că lucrarea noastră este a lui Dumnezeu; nu suntem acționați de niciun motiv egoist sau mercenar. Depreciem antagonismele personale de orice fel, dar proclamăm un antagonism neîncetat față de acel mare rău, ignoranții sistemului francez. prejudecăți, cad inofensiv asupra noastră și nu merită nicio atenție. Este Bătălia Standardelor Fie ca steagul nostru să fie susținut mereu în cauza Adevărului, a Libertății și a Fraternității Universale, întemeiată pe o greutate justă și pe o măsură justă.

Un număr mai târziu a tipărit cuvintele și muzica unui cântec, al cărui vers al patrulea era:

Apoi, jos cu fiecare schemă „metrică”
Predată de școala străină,
Ne vom închina încă Dumnezeului Tatălui nostru!
Și păstrați „regula” Tatălui nostru!
Un centimetru perfect, o halbă perfectă,
lira cinstită a anglo-ului,
își va ține locul pe pământ,
până va suna ultimul atu al timpului!

Porțiunile profetice ale lucrării lui Smyth au atras puternic pe fundamentalistii protestanți de toate confesiunile – în special în Anglia. Una dintre cele mai populare cărți timpurii, *Miracle in Stone*, 1877, de Joseph Seiss, a avut patrusprezece ediții. Un col. J. Gamier a produs o carte în 1905 care dovedea prin Piramidă că Hristos se va întoarce în 1920. Walter Wynn, în 1926, a publicat o lucrare similară. Nedescurat de eșecul profețiilor sale, el a scris o altă carte în 1933, care conținea predicții la fel de proaste. Bertrand Russell, într-unul dintre eseurile sale, a rezumat această literatură după cum urmează:

„Îmi plac și bărbații care studiază Marea Piramidă, în scopul de a descifra cunoștințele ei mistice. S-au scris multe cărți grozave pe acest subiect, dintre care unele mi-au fost prezentate de autorii lor. Este un fapt singular că Marea Piramidă prezice întotdeauna cu acuratețe istoria lumii până la data publicării cărții în cauză, dar după acea dată, autorul se așteaptă cu multă încredere în război. Egipt, urmat de Armagedon și de venirea lui Antihrist, dar până în acest moment atât de mulți oameni au fost recunoscuți ca Antihrist încât cititorul este condus fără tragere de inimă spre scepticism”.

Un predicator american impresionat enorm de cercetările lui Smyth a fost Charles Taze Russell, din Allegheny, Pa., fondatorul sectei cunoscute acum sub numele de Martorii lui Iehova. În 1891, pastorul Russell a publicat al treilea volum al celebrei sale serii *Studies in the Scripture*. Este o carte de profeție biblică, completată cu dovezi din Marea Piramidă. Este reprodusă o scrisoare de la Smyth în care astronomul scoțian îl laudă foarte mult pe Russell pentru contribuțiile sale noi și originale.

Potrivit lui Russell, Biblia și Piramida dezvăluie clar că a Doua Venire a lui Hristos a avut loc în mod invizibil în 1874. Aceasta a dus la patruzeci de ani de „Recoltă” în care adevărații membri

ai Bisericii vor fi chemați împreună sub conducerea lui Russell. Înainte de sfârșitul anului 1914, va începe Mileniul. Morții vor învia și vor primi o „a doua șansă” de a-L accepta pe Hristos. Cei care refuză vor fi anihilați, lăsând lumea complet curățată de rău. Membrii bisericii în viață la începutul mileniului vor trăi pur și simplu pentru totdeauna. Acesta este sensul binecunoscutului slogan al Martorilor: „Milioane care trăiesc acum nu vor muri niciodată”.

În Anglia, doi frați, John și Morton Edgar, au fost atât de impresionați de teoriile piramidelor lui Russell, încât s-au grăbit în Egipt pentru a-și face propriile măsurători. Acolo au găsit „frumoase confirmări” ale părerilor pastorului „cum, zi de zi, mai întâi, unul, apoi celălalt, au descoperit frumuseți proaspete în învățătura simbolică și profetică a acestei structuri minunate”. Cercetarea lor eroică este consemnată pentru posteritate în două volume grele, din primul dintre care este preluat citatul de mai sus. Volumele au apărut în 1910 și 1913, sub titlul, *Trecerile și camerele Marii Piramide*.

Spre marea dezamăgire a russeliților, 1914 nu a introdus nimic mai dramatic decât Războiul Mondial, iar secta a pierdut mii de membri. Au fost publicate noi ediții ale studiului lui Russell Pyramid cu formularea ușor modificată în puncte cruciale pentru a face erorile mai puțin evidente. Astfel, într-o ediție din 1910 se scria: „... Eliberarea sfinților trebuie să aibă loc cu ceva timp înainte de 1914...”. (p. 228) Dar în 1923, această propoziție spunea: „... Eliberarea sfinților trebuie să aibă loc foarte curând după 1914...”. Morton Edgar (fratele John a murit înainte de marea dezamăgire) a produs o serie de broșuri în anii douăzeci care au urmat linia russelită actuală de atunci – și anume că în 1914 Hristos (deja pe pământ din 1874) a început o domnie *invizibilă* a dreptății.

Judecătorul JF Rutherford, care i-a succedat lui Russell după ce pastorul a murit în 1916, a renunțat în cele din urmă la Piramidologie. Scriind în numerele din 15 noiembrie și 1 decembrie 1928 ale revistei *The Watch Tower and Herald*, Rutherford lansează o explozie cu două țevi împotriva lui și prezintă multe argumente ingenioase că așa-numitul Altar din Egipt a fost cu adevărat inspirat de Satan cu scopul de a-i induce în eroare pe credincioși. A pomenit Isus vreodată de piramidă? Desigur că nu. A o studia, scrie Judecătorul, este o pierdere de timp și indică lipsa de credință în atotsuficiența Bibliei. Ar fi interesant de știut dacă Morton Edgar a rămas un Martor fidel după această dată, renunțând la munca sa de-a lungul vieții la Piramidă.

Judecătorul nu le-a amintit cititorilor săi în aceste articole că și el se făcuse vinovat de o eroare profetică. Mulți ani învățase că 1925 va marca începutul marelui an jubiliar. Din păcate, trecuse și el fără răsturnări perceptibile. Secta descurajează acum vânzarea și citirea scrierilor lui Russell și, deși membrii încă cred că Mileniul este pe cale de apariție, nu sunt stabilite date precise.¹

O altă sectă fundamentalistă care a folosit și mai puternic „Biblia în piatră” este mișcarea anglo-israeliană. Acest cult consideră popoarele anglo-saxone și celtice ca descendenți ai celor zece triburi pierdute ale Israelului și, prin urmare, moștenitori ai tuturor promisiunilor făcute de Dumnezeu lui Avraam. În Statele Unite, organizația principală este Federația Anglo-Saxonă a Americii, cu sediul la Haverhill, Massachusetts. Frumoasa lor revistă lunară, *Destiny*, funcționează acum de mai bine de douăzeci de ani.

Lucrarea remarcabilă a piramidei anglo-israeliene este un volum monumental, de mărimea unui volum din *Enciclopedia Britanică*, numit *The Great Pyramid: Its Divine Message*. A fost scris de David Davidson, un inginer structural din Leeds, Anglia, și publicat pentru prima dată în 1924.

O ediție a opta revizuită a apărut în 1940. Cartea se bazează pe Smyth, cu diferențe importante în secțiunea profetică. „Necazul final” al popoarelor anglo-saxone urma să înceapă în 1928 și să se prelungească până în 1936. Din 16 septembrie 1936 până pe 20 august 1953, anglo-saxonii – adică „adevăratul” Israel – vor fi reușiți și i se va oferi protecție divină împotriva unei coaliții de puteri mondiale care îi caută distrugerea. Aceasta va fi perioada Armagedonului, încheiată prin întoarcerea lui Hristos.

Numeroase cărți și pamflete anglo-israeliene s-au bazat pe opera lui Davidson, în special cărțile lui Basil Stewart. În Statele Unite, grupul Haverhill vinde în prezent cea de-a zecea ediție a *Great Pyramid Proof of God*, de George F. Riffert, din Easton, Pa. Este, de asemenea, o versiune populară a lui Davidson. Prima ediție, apărută în 1932, a pus mare accent pe data de 16 septembrie

1936. A existat, de fapt, o entuziasm considerabil în rândul anglo-israeliților atât în Anglia, cât și în Statele Unite, când s-a apropiat această zi, dar a trecut fără cataclisme vizibile.

Prezenta ediție a cărții lui Riffert are un capitol adăugat în care autorul mărturisește: „O problemă foarte reală a fost și încă este aceea de a constata semnificația și caracterul literal al epocii a cărei criză a fost 16 septembrie 1936”. El sugerează mai multe evenimente care au avut loc în acea zi, dintre care cel mai important a fost „că ducele de Windsor, pe atunci regele Angliei, l-a notificat pe prim-ministrul său, domnul Baldwin, de hotărârea sa de a se căsători cu doamna Simpson”.

Riffert conchide: . . . Până în 1953, tipul actual de civilizație Babilon-Fiară-Gentilă, sistemul capitalist de bani profită prin exploatare și cămătă, conflictul Armaghedonului, învierea și traducerea Israelului spiritual al lui Dumnezeu pregătit pentru serviciul administrativ în Noua Ordine Socială sau Economică, răsturnarea dictaturilor, regenerarea și transformarea Regatului anglo-saxon al Națiunilor lui Hristos, în regele lui Isus Hristos, literalmente, în regele lui Dumnezeu, în regele lumii. pregătiți și perpetuați Epoca Milenară, toate se vor împlini”.

Sectele adventiste au un obicei supărător de a refuza să explodeze atunci când una dintre profețiile lor majore eșuează. Este prea ușor să descoperi „erori” în calcule și să faci revizuirile corespunzătoare. Cu toate acestea, va fi interesant de observat mișcările mentale ale liderilor din Haverhill după ce 20 august 1953 a trecut. ²

Poate că merită menționat faptul că există și o vastă literatură ocultă care se ocupă de Piramidă – în special în tradițiile rozicruciene și teosofice. Profețiile biblice ale lui Smyth sunt respinse, dar autorii găsesc în monument o mare cantitate de simbolism matematic, științific, astrologic și ocult, care variază foarte mult în funcție de scriitorii individuali. Potrivit doamnei Blavatsky, interiorul Piramidei a fost folosit pentru îndeplinirea ritualurilor sacre legate de *Cartea morților egiptene*, iar majoritatea teozofilor de astăzi presupun că există mistere vaste legate de monumentul de piatră, care sunt cunoscute doar de inițiați. Cea mai bună referință pentru această abordare este o lucrare în două volume a teo-sofistului britanic William Kingland, *Great Pyramid in Fact and in Theory*, 1932-35. O altă abordare ocultă, care conectează Piramida cu scrierile mistice evreiești cunoscute sub numele de kabala, va fi găsită în *Key to the Hebrew-Egyptian Mystery* a lui J. Ralston Skinner, 1875 (revizuită în 1931). ³

Oricât de lipsită de valoare este toată această literatură, nu este cu totul lipsită de valoare dacă putem vedea în ea o lecție obiect importantă. Nicio carte nu a demonstrat vreodată mai clar decât cea a lui Smyth (celelalte cărți Pyramid, desigur, într-o măsură mai mică) cât de ușor este să lucrezi peste o masă nedigerată de date și să ieși cu un model, care la prima vedere, este atât de complicat alăturat încât este greu de crezut că nu este altceva decât produsul creierului unui om. Într-un fel, acest lucru este valabil pentru aproape toate cărțile pseudo-oamenilor de știință. Într-un fel sau altul, ei nu lasă datele să vorbească de la sine. Conștient sau inconștient, dogmele lor preconcepute răsucesc și modelează faptele obiective în forme care susțin dogmele, dar nu au nicio bază în lumea exterioară. Sir Flinders Petrie, un arheolog celebru care a făcut niște măsurători extrem de exacte ale piramidei, relatează că a surprins odată un piramidolog care arunca în secret o piatră proeminentă pentru a o face conform uneia dintre teoriile sale!

Poate că această tendință de a distorsiona datele operează în formele sale cele mai subtile în marile teorii ciclice ale istoriei – lucrările unor oameni ca Hegel, Spengler, Marx și poate, deși trebuie spus acest lucru pe un ton stins, lucrările lui Toynbee. Capacitatea minții de a se păcăli pe sine printr-o „încredere” inconștientă asupra faptelor – un accent excesiv aici și un accent sub colo – este mult mai mare decât își dau seama majoritatea oamenilor. Literatura de piramidologie este un tribut permanent și patetic adus acestei abilități.

Va li se pare cititorilor anului 2000 lucrarea istoricilor profetici menționați mai sus la fel de artificială în construcțiile lor ca și predicțiile piramidologilor? Fantezia hilară a viitorului a lui Chesterton, *Napoleon din Notting Hill* (care se deschide, de altfel, ca romanul lui Orwell, în 1984) începe cu aceste cuvinte înțelepte:

Rasa umană, căreia îi aparțin atât de mulți dintre cititorii mei, s-a jucat de la început la jocuri

pentru copii... iar unul dintre jocurile de care este cel mai atașat se numește „Păstrați mâine întuneric” și care mai este numit (de către rusticii din Shropshire, nu am nicio îndoială) „Înșelați-l pe Profet”. Jucătorii ascultă cu mare atenție și respect tot ceea ce oamenii deștepți au de spus despre ceea ce urmează să se întâmple în următoarea generație. Jucătorii așteaptă apoi până când toți oamenii deștepți sunt morți și îi îngroapă frumos. Apoi se duc și fac altceva. Asta este tot. Pentru o cursă de gusturi simple, totuși, este foarte distractiv.

CAPITOLUL 16

Culte medicale

IN NICIUN ALLT domeniu pseudo-oamenii de știință nu au înflorit la fel de proeminent ca în domeniul medicinei. Nu este greu de înțeles de ce. În primul rând, un șarlatan medical – dacă prezintă o fațadă impresionantă – poate câștiga de obicei o mulțime de bani. În al doilea rând, dacă este sincer, sau parțial sincer, succesele de vindecare pe care este aproape sigur că le va obține îi vor întări foarte mult iluziile. În unele cazuri, desigur, doctorul este un șarlatan de-a dreptul. În alte cazuri, el este la fel de sincer ca Piazzi Smyth despre Marea Piramidă. În alte cazuri, există acel amestec uluitor de sinceritate și skullduggery care se găsește atât de des în creierul unui crackpot.

Există două mari secrete ale succesului șarlatanului. Unul este faptul că multe boli umane, inclusiv unele dintre cele mai grave, își vor urma cursul și vor dispărea fără nici un fel de tratament. Să presupunem, de exemplu, că doamna Smith nu poate scăpa de o răceală enervantă. Ea decide să încerce un nou medic despre care a auzit, ale cărui metode sunt neortodoxe, dar care i s-a recomandat cu tărie. Doctorul se dovedește a fi un om cu aspect distins, care vorbește cu mare autoritate despre munca sa. Diplome de la mai multe școli de medicină sunt pe perete și este susceptibil să aibă un număr de litere după numele său. (Doamna Smith nu știe că aceste diplome au fost date de mici școli care nu mai există, dintre care unele poate că însuși doctorul le-a fondat.)

Doamna Smith decide că nu are nimic de pierdut. În plus, este singură și îi place să vorbească cu medicii despre necazurile ei. Așa că își scoate pantofii și ciorapii și îi lasă doctorului să strălucească cu infraroșu pe picioare timp de zece minute. Costă doar cinci dolari, dar bineînțeles că trebuie să se întoarcă pentru două sau trei tratamente suplimentare. După aproximativ o săptămână, răceala ei a dispărut. Oricât de incredibil ar părea, doamna Smith este acum ferm convinsă că lumina infraroșie este responsabilă pentru vindecare. Ea devine unul dintre stimulatorii loiali ai doctorului. Înainte de a se termina anul, el a muls câteva sute de dolari din contul ei bancar.

Charles Fort a rezumat totul succint. „Eclipsele apar, iar sălbaticii sunt înspăimântați. Vracii flutură baghete – soarele este vindecat – au făcut-o”. Jumătate din succesele șarlatanilor medicali sunt exact de acest fel.

Cealaltă jumătate se datorează faptului că multe dintre bolile vieții sunt în întregime sau parțial psihosomatice. Dacă un pacient cu astfel de plângeri are încredere într-un medic, indiferent de cât de bizare ar fi metodele medicului, de multe ori se va vindeca miraculos. Și, desigur, cu cât doctorul are următorii mai mari, cu atât credința pacientului crește. Mai mult decât atât, dacă zeci de prieteni ai doamnei Smith vorbesc despre vindecarea cu infraroșu, cu atât mai puternică va fi dorința ei de a deveni parte a acestei tendințe – un inițiat care poate vorbi despre experiențele ei cu noul tip de tratament. Când toată lumea văd farfurioare zburătoare, bineînțeles ai vrea să vezi una singur. Dacă toată lumea se vindecă prin infraroșu, vrei să fii vindecat în același mod. Indiferent de ceea ce i-ar putea spune prietenii ei mai luminați sau chiar medicul de familie, doamna Smith are un răspuns simplu și de necontestat: funcționează.

Și lucrează. De fiecare dată când guvernul federal trage un șarlatan în instanță, el nu are deloc

probleme în a găsi zeci de oameni dornici să depună mărturie despre remedii miraculoase. Așa cum fiecare revivalist care vindecă prin credință, oricât de ciudate ar fi doctrinele sale, va avea succese uimitoare de platformă, la fel fiecare vrăjitor modern, oricât de absurde sunt ritualurile sale, va găsi întotdeauna pacienți pe care îi poate vindeca.

În acest capitol vom arunca o privire la patru culte medicale remarcabile, toate fondate de pseudo-oameni de știință, care au câștigat multe milioane de discipoli în Statele Unite. Acesta va fi urmat de un sondaj asupra indivizilor ale căror opinii nu s-au dezvoltat în „școli”, o secțiune despre modurile alimentare și, în sfârșit, un capitol despre Dr. Bates și metodele sale de formare a ochilor.

Primul cult medical de orice importanță din America – homeopatia – și-a avut originea în mintea unui medic german, Samuel Christian Hahnemann. El a publicat marea sa opera, *The Organon*, în Conform lui Hahnemann, există o „Lege a Similiei” care afirmă că „asemenea vindecă asemănătoarea”. Cu cuvinte mai lungi, un medicament va vindeca o boală dacă același medicament, luat de o persoană sănătoasă, va produce simptome similare cu cele ale bolii.

Hahnemann și adepții săi s-au apucat să „demonstreze”, așa cum l-au numit ei, cât mai multe remedii noi. Aceasta presupune administrarea compusului unei persoane sănătoase, în cantități tot mai mari, până când apar simptomele. Simptomele sunt apoi comparate cu cele ale bolilor cunoscute și, dacă sunt similare, medicamentul este considerat de valoare în tratarea bolii respective. Deși anumite boli au simptome caracteristice și, prin urmare, necesită medicamente specifice, de fapt, fiecare individ este considerat unic și tratat în funcție de complexul de *simptome* găsit, indiferent de numele bolii.

Remediile homeopate se administrează în doze neconceput de mici. Era convingerea lui Hahnemann că, cu cât doza este mai mică, cu atât mai puternică. Compușii sunt frecvent diluați la o *decilionime* (adică, o milionime dintr-o milionime dintr-o milionime etc., până la zece din aceste milionatimi) dintr-un singur bob. Un homeopat a dovedit 1.349 de simptome la o doză de o decilionime dintr-un grăunte de sare de masă obișnuită. O astfel de diluare este ca și cum ai lăsa o picătură de medicament să cadă în Pacific, amestecând bine, apoi luând o lingură. Hahnemann credea că, pe măsură ce medicamentul a devenit mai puțin „material”, a câștigat puteri curative „spirituale” și, în multe cazuri, a recomandat diluarea până când nu a mai rămas nici o moleculă din substanța originală! Acest lucru a produs remedii de o potență extrem de mare. Mai mult, doctorul credea că efectul deplin al unui astfel de medicament poate să nu se manifeste până la treizeci de zile după administrare. În unele cazuri, puterile curative persistă până în a cincizecea zi. Hahnemann a mai învățat că șapte optime din toate bolile cronice sunt variații ale psorei, numite mai frecvent mâncărime. Cu toate acestea, acest aspect al opiniilor sale a fost eliminat rapid de adepții săi.¹ Cearta dintre homeopati asupra naturii exacte a „dozei homeopatice” a divizat în curând mișcarea în două facțiuni — puriștii care l-au urmat pe Hahnemann și oamenii cu „potență scăzută” care au considerat că este util să păstreze măcar o *parte* din compusul original, chiar dacă doar câteva molecule. Puriștii moderni au renunțat la efectele „spirituale” ale lui Hahnemann pentru „radiațiile” misterioase care rămân după ce substanța materială a dispărut și care au o bază fizică încă neînțeleasă. Așa cum Legea Similiei are o analogie în principiul vaccinării, tot așa doctrina dozei infinitezimale are o ușoară bază factuală — dar numai cu referire la un număr mic de medicamente. Eroarea homeopatică a fost de a lua ambele aceste adevăruri limitate, de a le exagera până la absurd și de a le aplica universal tuturor medicamentelor.

Materia *medicală* a homeopatiei este, de înțeles, mult mai mare decât cea a „alopatiei” (un termen homeopatic, acum învechit, pentru medicina ortodoxă). Aproximativ 3.000 de medicamente distinct diferite au fost „demonstrate” și încă sunt adăugate altele noi. Fundația pentru Cercetare Homeopatică, condusă de Dr. William Gutman, din New York City, a recent diluat metalul „caprovedmium”. doza, a vindecat un anumit tip de migrenă severă.

O idee despre valoarea medicamentelor homeopatice poate fi adunată din faptul că unul dintre ele (nu mai este folosit) se numea *lachryma filia* și consta din lacrimi de la o tânără care plângea. Alte remedii curioase sunt făcute din substanțe precum pulbere de stea de mare (*asterias rubens*), secreție de skunk (*mephitis*), ploșnițe vii zdrobite (*cimex lectularius*), cărbune antracit pudră, coji

de stridii pudră și acid uric (*acidum uricum*) obținut din urină sau excremente umane. Majoritatea medicamentelor homeopatice sunt obținute din plante, deși în ultimii ani a existat o tendință de a dovedi compușii metalici. Orice substanță, organică sau anorganică, este un potențial medicament homeopat. Un medic anunță că a dovedit un medicament nou, colegii îl încearcă, pacienții se fac bine și astfel la *materia medica se adaugă un nou remediu*. Cercetările făcute de farmacologi de încredere au arătat că toate aceste medicamente ciudate, în forma diluată în care sunt administrate, sunt complet inofensive – nu produc nici simptome, nici remedii (cu excepția, desigur, a celor psihosomatice).

După cum era de așteptat, totuși, milioane de oameni au luat aceste doze infinitezimale de medicamente fără valoare și au beneficiat enorm. Bineînțeles că câțiva au murit, dar nici măcar alopații nu își pot salva *toți* pacienții. Cultul s-a răspândit rapid în Europa în anii 1820, a ajuns în Anglia și America în anii 1840 și a ajuns la apogeul succesului în jurul anului 1880 în Statele Unite. Emerson și William Cullen Bryant erau credincioși, dar Oliver Wendell Holmes, în cartea sa *Homeopathy and Kindred Delusions*, 1842, a lansat una dintre cele mai timpurii și mai eficiente explozii împotriva mișcării. Până în 1900, în țară existau douăzeci și două de colegii homeopatice, o literatură imensă și zeci de periodice. Un monument imens pentru Hahnemann a fost ridicat pe Scott Circle, în Washington, DC, unde se află și astăzi.

Din 1900, mișcarea a scăzut. Una câte una, școlile americane au dispărut. Unii dintre cei mai prosperi – precum New York Medical College, Manhattan și Hahnemann Medical College, Philadelphia – au continuat să dilueze cantitatea de homeopatie din curriculum până când au evoluat în școli de medicină puternice, de primă clasă. Astăzi nu există colegii homeopatice în State, deși câteva școli, precum cele două tocmai citate, oferă cursuri postuniversitare în această materie. Câteva mii de medici încă se consideră homeopati, cu Philadelphia lider în numărul de practicieni. Toți acești bărbați au MD standard și, în chestiuni de diagnostic, chirurgie etc., folosesc pe deplin știința medicală ortodoxă. Doar în administrarea medicamentelor ei apelează la tradiția homeopată; deși și aici, mai ales în situații de urgență, recurg ocazional la remedii alopate. Medicamentele homeopate sunt obținute de la farmacii speciale care înfloresc în mai multe orașe mari. *Jurnalul Institutului American de Homeopatie*, publicat în Philadelphia, este principalul periodic al cultului. Numărul actual la momentul redactării acestui articol (martie 1952) prezintă un articol despre medicamentele făcute din diferite tipuri de pânze de păianjen și otrăvuri.

În Statele Unite, homeopatia este încă în scădere, deși o serie de oameni de seamă, precum Marlene Dietrich (care crede și în astrologie), sunt patroni entuziaști. În Europa, pe de altă parte, a avut loc o revigorare marcată după război, în special în Germania și Franța. În Franța, este în competiție între faddiști, cu o recentă renaștere a interesului pentru „acupunctură”, vechea artă chineză de a vindeca bolile prin perforarea corpului în diferite puncte cu ace de aur și argint. Homeopatia continuă să fie respectabilă în Anglia, unde este tradițional ca familia regală să mențină un homeopat ca medic de familie și unde Spitalul Regal Homeopat din Londra este unul dintre cele mai bune din lume. Cultul a fost întotdeauna popular în rândul nobilimii Angliei și a continentului. India și America de Sud sunt alte zone în care mișcarea este înfloritoare.

Legea Similiei a fost distorsionată în multe moduri ciudate de către șarlatani. În urmă cu treizeci de ani, Dr. Loyal D. Rogers, din Chicago, a făcut publicitate pe scară largă a metodelor sale sub sloganul „fără consum de droguri sau insecte”. Medicamentul lui Rogers a fost obținut prin „atenuarea, hemolizarea, incubarea și potențarea” a câtorva picături din sângele pacientului. Cartea sa *Auto-hemic Therapy* a fost publicată în 1916. În New York City, Dr. Charles H. Duncan a făcut un pas mai departe. *Autoterapia* sa, 1918, explică modul în care a vindecat furuncle dând pacientului un extract din furuncul, tuberculoza printr-un extract din spută, dizenteria prin injectarea unui fluid obținut prin filtrarea excrețiilor și așa mai departe.

Naturopatia, ca și homeopatia, este un cult medical mondial care și-a avut originea în Europa. Spre deosebire de homeopatie, însă, nu are un singur fondator. Pur și simplu a crescut. În esență, este o dependență completă de „natură” pentru vindecare. Medicina și chirurgia sunt folosite cât mai puțin sau deloc. După cum era de așteptat, sute de metode ciudate de terapie s-au grupat în

legătură cu mișcarea, așa că nu este ușor să spunem exact care sunt principiile naturopatiei.

Cei mai timpurii medici naturisti au fost medici europeni din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea. Vincenz Priesnitz și părintele Sebastian Kneipp au fost pionierii hidroterapiei (cure cu apă).

Întoarcerea în natură a lui Adolph Just a recomandat să dormi pe pământ gol, să meargă desculț pe gazon și nisip umed și să folosești comprese de argilă. *Noua știință a vindecării* a lui Louis Kuhne s-a opus tuturor medicamentelor, recomandând în schimb folosirea băilor de aburi, lumina soarelui, o dietă vegetariană și pâine integrală. Heinrich Lahmann a fost împotriva punerii sării de masă pe alimente și a apei de băut în timpul mesei. Antoine Bechamp a apărut opinia conform căreia boala produce bacterii, mai degrabă decât invers.

Un pionier timpuriu al naturopatiei în Statele Unite a fost John H. Kellogg, un adventist de ziua a șaptea care a fondat Sanatoriul Battle Creek.² El a fost responsabil pentru marea importanță pe care terapia naturii o joacă în credințele adventiste actuale. Un alt american, Henry Lindlahr, a făcut „descoperirea” că boala, în loc să fie rezultatul invaziei organismului de către microbi dăunători, era într-adevăr modul natural al organismului de a vindeca ceva. În cele din urmă, a fost Benedict Lust, un discipol al părintelui Kneipp, care poate ar trebui considerat cea mai importantă figură timpurie din medicina naturistă americană. A înființat o școală în New York, locuri de resort în Butler, New Jersey și Tangerine, Florida, a scris multe cărți, a editat mai multe reviste (dintre care una, *Nature's Path*, în mâinile descendenților lui Lust, merge încă cu poftă) și a reușit să fie arestat de aproximativ șaisprezece ori în lupte împotriva „trusturilor de droguri”. Reclamele sale au apărut adesea în revistele de sănătate ale lui Bernarr Macfadden.

Macfadden însuși a fost un mare promotor al naturopatiei. Monumentala sa *Encyclopedia of Physical Culture*, 1912, în cinci volume (subtitrat *O lucrare de referință, care oferă instrucțiuni complete pentru vindecarea tuturor bolilor prin fizicopatie*), este una dintre cele mai mari lucrări pseudo-medicale. Volumul 4 conține 572 de pagini dedicate unei liste alfabetice a tuturor bolilor majore - inclusiv boala Bright, poliomiелita, cancerul etc. - împreună cu metodele Macfadden de tratament la domiciliu. Tratamentele implică, în cele mai multe cazuri, diete speciale, exerciții și terapie cu apă. Cancerul, de exemplu, este tratat cu un post, urmat de exerciții și un „regim de creștere a vitalității”. Nu există nicio sugestie ca pacientul să consulte un medic. De fapt, există un „Cuvânt de avertizare” la începutul secțiunii care spune: „Trebuie să ne amintim în mod pozitiv că metodele recomandate în această lucrare nu pot fi combinate cu utilizarea internă a medicamentelor sau a medicamentelor. O încercare de a utiliza medicamente în timp ce se urmăresc tratamentele susținute aici poate duce la rezultate foarte grave și nu se poate baza în niciun caz”.

Pentru a fi corect față de Macfadden, ar trebui spus că în anii următori a devenit mai puțin extrem în opiniile sale medicale. Dar nu prea mult.³ El este ferm convins, de exemplu, că cancerul poate fi vindecat printr-o dietă din struguri, iar în urmă cu câțiva ani a oferit 10.000 de dolari oricui ar putea dovedi că nu a fost așa. (Teoria conform căreia o dietă cu struguri poate vindeca tot felul de afecțiuni a fost de multă vreme populară în zonele viticole din Europa și are o literatură la fel de vastă precum literatura care exaltă „virtuțile” laptelui de capră.)

Sute de școli care se numesc naturiste au apărut ici și colo în primii ani ai secolului. Erau cât se putea imagina. Cele mai multe dintre ele constau din câteva camere într-un apartament de tip walk-up, cu cursuri noaptea și dădeau diplome frumos gravate la încheierea unor perioade scurte de instruire. Uneori se dădeau mai multe diplome, purtând numele diferitelor școli, toate folosind aceleași premise și predând simultan elevul. Când sunt înrămate, au făcut un perete cu aspect impresionant pentru biroul absolvenților. În spatele acestor școli a existat puțină unitate de credințe. Pe lângă dietele lor ciudate, masaje și cure cu apă, zeci de mișcări curioase mici și crackpot și-au găsit drum în curriculum. Vom arunca o privire pe scurt la două dintre ele — idiagnoza și terapia zonală.

Iridiagnostica este diagnosticul bolilor de la apariția irisului ochiului.⁴ Această mare știință a fost descoperită de Ignatz Peczely, un medic de la Budapesta, care a publicat o carte despre ea în 1880. Arta a găsit un răspuns imediat în rândul homeopaților din Germania și Suedia și a fost introdusă în Statele Unite de Henry E. Lahn, care a scris prima carte în limba engleză pe acest

subiect în 1904 . *Metode de diagnosticare*, în 1917, deși au apărut câteva lucrări mai recente.

Potrivit lui Lindlahr, dr. Peczely a descoperit noua știință la vârsta de zece ani, când a prins o bufniță și a rupt accidental piciorul păsării. „Privindu-se direct în ochii mari și strălucitori ai bufniței”, scrie Lindlahr, „a observat în momentul în care osul s-a spart, apariția unei pete negre în regiunea centrală inferioară a irisului, zonă a cărei zonă a descoperit mai târziu că corespunde locației piciorului rupt”. Tânărul Ignatz a păstrat bufnița ca animal de companie. Pe măsură ce piciorul s-a vindecat, pata neagră a dezvoltat o margine albă, indicând formarea de țesut cicatricial în os.

Potrivit iridiagnosticienilor, irisul este împărțit în aproximativ patruzeci de zone care merg în sensul acelor de ceasornic într-un ochi, în sens invers acelor de ceasornic în celălalt. Zonele se conectează prin filamente nervoase la diferite părți ale corpului, mult în felul în care teoria chiropractică leagă corpul de părți ale coloanei vertebrale. Petele de pe iris sunt numite „leziuni”. Ele indică o funcționare defectuoasă a părții corespunzătoare a corpului. J. Haskell Kritzer, în *Manualul său de Iridiagnosis*, ediția a cincea, 1921, explică cu atenție cum să recunoaștem ochii artificiali, evitând astfel jena de a baza un diagnostic îndelungat pe ei.

Oricine crede că nicio mișcare medicală nu ar putea fi mai nebun decât iridiagnostica, se înșală mult. Terapia cu zone este și mai rea. Acest punct de vedere presupune că corpul este împărțit vertical în exact zece zone, cinci pe fiecare parte a corpului și fiecare zonă se termină într-un deget individual de la mână și de la picior. Modul exact în care părțile fiecărei zone sunt conectate este unul dintre misterele acestui cult, deoarece cele zece divizii ignoră complet sistemele nervoase și ale vaselor de sânge. Terapeuții de zonă au bănuț că era implicată o rețea submicroscopică nedescoperită până acum.

Fără a intra în detalii, terapeuții de zonă au crezut că aproape orice tip de durere corporală poate fi verificată și, în multe cazuri, cauza durerii poate fi eliminată, prin exercitarea unei presiuni asupra degetului de la mâini sau de la picior sau a unei alte părți a zonei afectate. Această presiune a fost aplicată prin diferite mijloace – în principal benzi de cauciuc (purtate pe un deget sau pe un deget de la picior până deveneau albastru), ace de haine cu arc sau dinții unui pieptene metalic presat în carne.

Inventatorul terapiei de zone a fost dr. William H. Fitzgerald, absolvent al Universității din Vermont și, timp de mulți ani, chirurg principal al nasului și gâtului la Spitalul St. Francis, Hartford, Connecticut. Asociatul său, Dr. Edwin F. Bowers, a introdus pentru prima dată noua știință într-o serie de articole populare din *Everybody's Magazine*, unde au fost susținute cu entuziasm de editorul, regretatul Bruce Barton. Mai târziu, în 1917, Fitzgerald și Bowers au colaborat la o carte intitulată *Zone Therapy*. Au apărut multe cărți ulterioare ale altor autori, dintre care cea mai notabilă a fost *Zone Therapy*, de Benedict Lust, părintele naturistei americane.

Cartea lui Lust descrie cum să tratezi majoritatea bolilor comune, inclusiv cancerul, poliomiелita și apendicita. Gușa necesită presiune asupra primului și al doilea deget, dar dacă „gușa este foarte extinsă, ajungând în zona a patra, poate fi necesar să se includă degetul inelar...”. Durerile și tulburările oculare necesită, de asemenea, presiune pe primul și al doilea deget, dar surditatea necesită o strângere a degetului inelar sau a celui de-al treilea deget de la picior. „Unul dintre cele mai eficiente mijloace de tratare a surdității parțiale”, scrie Lust, „este să prindeți un ac de haine cu arc pe vârful celui de-al treilea deget, pe partea implicată în problema urechii”.

Greața este ameliorată prin apăsarea unui pieptene metalic pe dosul ambelor mâini, iar nașterea este nedureroasă dacă mama strânge câte un pieptene în fiecare mână, astfel încât să poată apăsa vârfurile tuturor degetelor de dinți. „De asemenea”, adaugă Lust, „benzile de cauciuc din jurul degetului mare și al celui de al doilea deget oferă un ajutor îmbucurător”. Pentru stomatologi, terapia zonelor este neprețuită. Nu este nevoie să folosiți anestezice - atașați pur și simplu benzi de cauciuc strânse de orice degete se referă la zona, inclusiv dintele, iar dintele devine insensibil la durere.

Pentru căderea părului, Lust recomandă o metodă pe care o descrie corect drept „simplitatea însăși”. Constă în „frecarea viguroasă a unghiilor ambelor mâini una împotriva alta într-o mișcare laterală, timp de trei sau patru minute la un moment dat, la intervale de timp pe parcursul zilei.

Acest lucru stimulează nutriția în toate zonele și aduce o circulație mai bună în întregul corp, care se reflectă în mod natural în circulația scalpului însuși”.

Limba, gâtul și cerul gurii au, de asemenea, diviziunea de zece ori, prin urmare multe măsuri terapeutice implică presiune în aceste regiuni. Durerile de cap, de exemplu, sunt vindecate prin apăsarea degetului mare pe cerul gurii. Dificultățile menstruale sunt ameliorate prin presiunile asupra anumitor părți ale limbii. Tusea convulsivă se vindecă în trei până la cinci minute prin apăsarea unui anumit loc pe partea din spate a gâtului. „Într-un experiment cu câteva sute de cazuri de tuse convulsivă”, au scris Fitzgerald și Bowers, „nu am observat încă un eșec din aplicarea corectă a terapiei de zonă”.

Pare de neconceput că acest cult ar atrage un public, cu toate acestea sute de medici naturisti l-au luat în serios și au raportat rezultate uimitoare. Cărțile care se ocupă de artă sunt pline cu anamneză de pacienți care au găsit o ușurare imediată a durerii intense și, în cele din urmă, o recuperare completă după boli de lungă durată și grave.

Astăzi, școlile mai perspicace de naturopatie au abandonat diagnosticul cu iri, terapia zonală și alte aspecte mai sălbatice ale mișcării, dar toți sunt de acord că cauza principală a bolii nu sunt bacteriile din exterior, ci o încălcare a legilor naturale ale vieții. Și toți cred că drogurile sunt dăunătoare. Dr. Robert A. Wood, un naturopat din Chicago și fost președinte al Asociației Americane de Naturopati din Illinois, exprimă crezul după cum urmează:

Naturopatii nu folosesc medicamente de nici un fel și nici nu folosesc substanțe anorganice care pot dăuna sistemului. În schimb, se bazează pe vitamine, minerale, clorofilă, sucuri de legume și fructe, lapte crud de vacă și o dietă echilibrată. Cu toate bolile, alopatul suprimă, dar nu vindecă. Singurul său scop este să omoare durerea, să ofere o ușurare temporară. El folosește antipiretice pentru a suprima toate febrele - chinina, aspirina, salicilatul și alte produse din gudron de cărbune care suprimă febra, dar lasă toxinele care provoacă febra în interiorul sistemului. Medicul naturist ajută însă febra sau o reduce fiziologic prin metode naturale — apă distilată cu suc de lămâie; multe sucuri de fructe proaspete, crude; învelirea corpului în prosoape de baie calde și umede; și nu în ultimul rând, cel mai mare reducător de febră dintre toate — irigarea colonică”.

Naturopatilor le place să folosească clisme pentru a scăpa de otrăvuri. Se pare că ei simt că este destul de „natural” să introducă un tub în rect și să toarne cantități mari de apă în intestinalele inferioare. Pe de altă parte, este „nenatural” să luați un medicament care în multe cazuri este doar un compus găsit în natură, dar purificat, astfel încât efectele sale sunt mai puternice.

Peste 85 la sută din toate cazurile de apendicită, potrivit Dr. Wood, pot fi ameliorate prin post pentru o perioadă scurtă, apoi luând o clismă cu apă rece în fiecare zi timp de patru zile, urmată de o dietă specială. Utilizarea medicamentelor pentru a vindeca sifilisul, spune el, nu numai că nu vindecă, dar provoacă și ataxie locomotorie. Într-un articol din *American Mercury*, mai 1950 (din care sunt preluate opiniile și citatele de mai sus), el se laudă că a vindecat un bărbat de șaiszeci și cinci de ani care a contractat sifilis la vârsta de șaisprezece ani și nu mai fusese tratat de atunci. „Nu am folosit mercur și nici alte remedii alopate „ghicitori”, afirmă el.

Cu altă ocazie, dr. Wood a mers să lucreze la un băiat de cinci ani care suferea de tuberculoză a osului pelvin. Boala mănca două găuri prin os. "Cu excepția găurilor de tuberculoză", scrie dr. Wood, "o ușoară curbură a coloanei vertebrale și a faptului că un picior devenise mai scurt decât celălalt, el era într-o stare destul de bună. Alimentația lui era prioritară, cu alimente naturale suplimentate cu calciu natural. Băi de șezut, băi de soare, spray-uri reci, impachete calde, exerciții fizice, irigații și alte manipulări naturale, vibrații, exerciții fizice, irigații naturale S-au folosit remedii Ultimele radiografii au arătat că starea s-a vindecat complet”.

Opoziția naturistului față de teoria bacteriană a bolii este, desigur, împărtășită de multe grupuri religioase. Christian Science, New Thought și Unity se află în fruntea listei, ca să nu uităm Jewish Science, fondată în 1922 de rabinul Morris Lichtenstein, din New York City. Este autorul a

numeroase lucrări pe această temă, printre care *Jewish Science and Health*, o fidelă imitație a celebrului text al doamnei Eddy. Printre indivizii proeminenți care s-au opus teoriei germenilor, George Bernard Shaw a fost poate cel mai notabil. Într-una dintre ultimele sale cărți, *Everybody's Political What's What*, 1944, veți găsi o apărare plină de spirit a naturopatiei. Drogurile doar suprimă simptomele, scrie el. De obicei, boala izbucnește din nou, cu excepția cazului în care persoana este suficient de sănătoasă pentru a lăsa natura să o vindece în ciuda medicamentelor. La fel ca Antoine Bechamp, un chimist francez și contemporan cu Pasteur, Shaw respinge teoria conform căreia bolile sunt cauzate de germeni transportați în aer. Germenii — după Bechamp, Shaw și majoritatea bărbaților menționați în acest capitol — sunt *produse* ale bolii. Ele se dezvoltă în celulele corpului bolnave. Odată dezvoltate, totuși, sunt infecțioase. Shaw era convins că cele mai multe epidemii erau trasabile până la spălătorii în care microbii din batiștele și îmbrăcămintea unei persoane bolnave ar infecta hainele altora. Așa cum era de așteptat, Shaw a fost, de asemenea, un oponent de-a lungul vieții vaccinării, vivisecției, consumului de carne, operațiilor cezariene și îndepărtării amigdalelor și a apendicelui.⁵

Eugene Debs, faimosul lider al muncii socialist, a murit în Sanatoriul Naturopat Lind-lahr, Elmhurst, Illinois. Morris Fishbein, în lui *Fads and Quackery in Healing*, 1932 (din care este extras mare parte din acest capitol), spune povestea tragică. Debs fusese recent eliberat din închisoare și, trezindu-se bolnav, se dusese la sanatoriu să se odihnească. Într-o zi l-a vizitat pe Carl Sandburg, care locuia în apropiere, iar pe drumul de întoarcere a căzut în inconștiență. După două zile de tratament la sanatoriu, fratele lui Debs i-a cerut doctorului Fishbein să verifice starea liderului muncitoresc. Fishbein l-a găsit pe Debs în comă, pupila unui ochi dilatată și celălalt contractată — un fapt neobservat de personal și care a indicat o tulburare a creierului. Corpul lui era foarte deshidratat. Fiind inconștient, de două zile nu ceruse de băut, așa că nimeni nu i-a dat. El suferea de malnutriție, fiind pe o cură de post, apoi fiind recomandat de Bernarr Macfadden și Upton Sinclair. Când inima lui Debs a început să se clatine, „medicii” i-au administrat un remediu natural — total lipsit de valoare — făcut din cactus. După ce acest lucru nu a reușit, au încercat un tratament electric, arzând grav pielea lui Debs. În disperarea finală, ei au făcut o încercare crudă de a injecta digitalică, un medicament care administrat corespunzător ar fi putut avea efecte benefice. Dar Debs a fost dincolo de ajutor și a murit a doua zi. Tratamentul lui a fost tipic, relatează Fishbein, metodelor naturiste.

Este greu de spus câți medici naturisti operează astăzi în Statele Unite — probabil nu mai mult de câteva mii. Mai multe reviste de sănătate urmează linia naturistă, iar zeci de farmacii cu comandă prin corespondență continuă să furnizeze remedii „naturale” sub formă de săruri minerale, compuși de vitamine, drojdie, produse din plante și așa mai departe. Multe dintre aceste firme operează într-o manieră semi-acoperită, punând „persecuția” lor vina pe Asociația Medicală Americană și pe „cartelurile de droguri”.

Este la fel de greu de estimat cât de mult rău fac naturistii. Opoziția lor față de vaccinare, din fericire, nu a influențat suficienți oameni pentru a preveni câștigurile uimitoare ale sănătății pe care le-a făcut în ultimii ani. Încă un deceniu, iar variola, difteria și tusea convulsivă pot fi complet eliminate ca boli native. Zeci de mii de oameni mureau anual din cauza acestor flageluri prevenibile. Revenirea la laptele crud ar aduce cu sine noi epidemii de scarlatina, tifoidă, tuberculoză și alte boli împotriva cărora pasteurizarea a făcut progrese incredibile. Respingerea medicamentelor sulfatice și a penicilinei (care atacă germenii, nu simptomele) a provocat probabil decesul unui număr nespus de pacienți naturisti cărora irigațiile colonului le-au cauzat doar rău.

Poate cea mai bună perspectivă asupra cunoștințelor medicale ale unui naturopat poate fi obținută din următoarea declarație a Dr. Wood într-o scrisoare către *American Mercury*, august 1950: „Dacă bacteriile atmosferice provoacă boli, așa cum pretinde profesia medicală, atunci de ce milioane de indieni... se scaldă zilnic în râul murdar Gange, un râu plin de miliarde de germeni, nu a existat niciodată o epidemie serioasă în cunoștințele mele? izbucnirea oricărei boli”. La care Dr. Joseph Wassersug a răspuns politicos subliniind că rata mortalității cauzate de boli infecțioase în India este mai mare decât aproape oriunde altundeva în lume și că epidemiile mortale de holeră, în unele cazuri suficient de mari pentru a deveni la nivel mondial, au fost direct urmărite de

festivalurile de scăldat din Gange. Nu există, totuși, niciun indiciu că această nouă cunoaștere a Indiei i-a determinat pe medicii naturisti să nu mai înroșeze colonul și buzunarele.

O serie de culte au fost construite în jurul unei noțiuni exagerate a efectelor unei posturi proaste și a unei coordonări musculare slabe asupra sănătății și, deși nu fac parte strict din mișcarea naturistă, acesta este un loc potrivit pentru a le menționa. Regretatul filosof John Dewey, care a trăit până la vârsta de nouăzeci și doi de ani, și-a atribuit întotdeauna longevitatea practicii sale a teoriilor extrem de dubioase ale unui australian autoeducat pe nume Frederick Matthias Alexander. Alexander a fost un recitator profesionist până când vocea i-a eșuat în mod misterios. După ce doctoratul ortodox nu a reușit să-l ajute, el a început să experimenteze pe el însuși cu rezultatul că și-a recăpătat vocea și a descoperit că a dezvoltat o tehnică elaborată de antrenament senzorial și muscular. În 1904 a înființat o școală la Londra, unde a câștigat mulți convertiți distinși, printre care Aldous Huxley și regretatul Sir Stafford Cripps. Școala a fost mutată la Stow, Massachusetts, la izbucnirea ultimului război mondial, apoi înapoi în Anglia câțiva ani mai târziu. În prezent, Alexander conduce o școală lângă Bexley, în Kent. A scris patru cărți în care explică metodele sale, dintre care trei conțin introduceri entuziaste ale lui Dewey.⁶ Un sistem german de postură și exercițiu, dezvoltat de Bess M. Mensendieck, a căpătat și el o vogă considerabilă în această țară în anii treizeci (a se vedea lucrarea ei, *The Mensendieck System of Functional Exercises*, 1937, precum și teoriile similare ale lui Mabel E. Todd, *The Thinking Body*, 1937).

Credința că tot felul de boli umane izvorăsc dintr-o incapacitate de a se relaxa în mod corespunzător are, de asemenea, o vastă literatură și urmărire. *Relaxarea progresivă* a lui Edmund Jacobson, 1929, este cea mai importantă referință la acest punct de vedere. A fost reînviat recent printr-o reeditare a unei lucrări mai populare a lui Jacobson, *You Must Relax*, 1934, și de Dr. David H. Fink's *Release From Nervous Tension*, 1943. În urmă cu treizeci de ani, un medic din Chicago pe nume EH Pratt a decis că incapacitatea de a relaxa anumite deschideri ale corpului a cauzat multe afecțiuni comune. Practica lui a ceea ce el a numit „terapie orificială” a adus aparent ușurare pentru mii de oameni.

Osteopatia, al treilea mare cult medical al Americii, a fost creierul unui analfabet medical pe nume Andrew Taylor Still. Se știe foarte puține despre viața lui Still, în ciuda faptului că a publicat la bătrânețe, pe cheltuiala lui, o lungă autobiografie. Este o lucrare divagatoare, contradictorie, egomantică – una dintre cele mai amuzante autobiografii scrise vreodată de un geniu autodeclarat. Este greu de înțeles cum orice osteopat cu simțul umorului ar putea citi această carte și să rămână în profesia lui. Aproape toate datele biografice au fost găsite de atunci false, deși majoritatea osteopaților continuă să accepte cartea ca o relatare validă a carierei autorului.

Nu există nicio dovadă că Still a avut vreo educație medicală timpurie în afară de a-l ajuta pe tatăl său, un misionar metodist, să aibă grijă de indienii shawnee bolnavi. El a susținut că a fost ofițer de cavalerie pentru armata de nord în timpul războiului civil. O imagine din cartea sa îl arată călare pe catârul său credincios, ținând o sabie și conducând o încărcare de luptă într-o ocazie când o minge de muschetă i-a trecut prin reverele vestei. Poza este intitulată *Osteopatie în pericol*. Șase ilustrații sunt dedicate unei alegorii de vis în care autorul este sever lovit de *Berbecul Rațiunii*. Școala lui de osteopatie pierduse bani, iar berbecul încerca să-i dea ceva simț al afacerilor. O altă poză, plină de culoare (când pseudo-oamenii de știință publică o carte, nu economisesc cheltuieli), arată un păun cu pene de coadă răspândite. Se intitulează *Profesorul Păun*. Textul explică cum putem învăța din penele păsării cum guvernează Dumnezeu corpul.

După o pauză de zece ani în viața lui ulterioară, despre care Still nu spune nimic, el scrie că „În iunie 1874, am aruncat în briză steagul osteopatiei”. Mișcarea de masaj suedez a fost atunci populară și este probabil că aceasta i-a dat ideea sa de bază, deși Still o atribuie inspirației divine. Cuvântul osteopatie, pe care l-a inventat, înseamnă literal „oase bolnave”. (El a inventat și cuvântul „diplomat” pentru un absolvent al școlii sale, dar osteopaților nu le-a pasat cuvântul.) A fost teoria lui Still că bolile sunt cauzate de o funcționare defectuoasă a nervilor sau a alimentării cu sânge, la rândul lor, în principal din cauza luxației oaselor mici din coloana vertebrală. Aceste luxații sunt numite „subluxații ale vertebrelor”. Presiunea lor asupra nervilor și vaselor de sânge

împiedică organismul să-și producă propriii agenți curativi. Treaba osteopatului este să găsească aceste subluxații și să le „ajusteze”, deși ceea ce îi face să rămână ajustați rămâne un mister osteopatic. De fapt, subluxațiile sunt la fel de evazive ca și canalele de pe Marte. Numai credincioșii sunt capabili să le localizeze. Alți medici le consideră cu totul mitice. În cazuri extrem de rare, oasele mici ale coloanei vertebrale se pot deplasa, dar dacă o fac, nu provoacă aproape niciunul dintre simptomele sau afecțiunile pe care osteopatii spun că le provoacă.

În autobiografia sa, Still înregistrează unele remedii uimitoare produse de frecarea coloanei vertebrale. Într-un caz, i-a crescut părul de trei centimetri lungime, într-o săptămână, pe un cap complet chel. Cu altă ocazie, în Hannibal, Missouri, el „a stabilit 17 șolduri luxate într-o singură zi”. Cititorului nu i se spune cum s-a întâmplat ca Hannibal, care avea atunci o populație de 7.000 de locuitori, să aibă atât de multe șolduri dislocate.

Abia în 1894, Still, pe atunci șazeci și șase de ani, și-a fondat prima școală, la Kirksville, Missouri. La optzeci și doi de ani a scris primul manual al școlii. În ea el dezvăluie metodele de manipulare a coloanei vertebrale prin care a reușit să „vindece” febra galbenă, malarie, difterie, rahitism, pile, diabet, mătreață, constipație și obezitate. Nu a recunoscut niciodată existența microbilor. „Nu acord nicio atenție poveștilor de laborator ale microorganismelor”, a scris el. „Avem puțin timp de pierdut în analizarea urinei, a limfei din sânge sau a oricărei alte substanțe fluide din organism, deoarece credem că viața este prea prețioasă pentru a ne descurca în munca de laborator...”.

Still a considerat că era „posibil cel mai bun anatomist care trăiește acum”. Una dintre cele mai fascinante imagini din autobiografia sa este una cu Still așezat sub un copac în curtea lui din spate, studiind o diagramă anatomică și dictându-i soției sale. Oasele unui braț uman sunt drapate peste un picior. Alte părți ale scheletului sunt sprijinite de copac și atârnă de trunchi.

O mare parte a cărții este dedicată speculațiilor religioase, fiind încă un convertit la mișcarea millerită (precursorul adventismului de ziua a șaptea), deși mai târziu s-a întors la credința sa inițială a metodismului.

Osteopatia a făcut puțin progres în străinătate, dar în State a acoperit rapid continentul. Se pare că fiecare absolvent al școlii lui Still a vrut să-și deschidă propria facultate. Astăzi există aproximativ 11.000 de practicanți. În afara Los Angeles, unde concentrația este cea mai mare, ei înfloresc cel mai bine în orașele mici. După cum subliniază dr. Fishbein, într-un oraș mare întâmpină prea multă rezistență din partea unei profesii medicale bine stabilite, iar în orașul mic le lipsește cunoștințele necesare pentru a se ocupa de urgențe. În orașele mici, totuși, aceștia pot funcționa în liniște și pot prinde pacienți cu boli minore și afecțiuni psihosomatice care poate beneficiază de masaj. De fapt, o plimbare rapidă sau o baie caldă ar fi și mai bună pentru circulație, dar frecarea spatelui este plăcută – mai ales pentru pacienții cu dorințe sexuale reprimite (sau homosexuali dacă practicantul este de același sex).

Încă din zilele lui Still a existat o evoluție considerabilă a doctrinelor osteopatice, deoarece medicii săi încearcă, în expresia lui Fishbein, să intre în medicina ortodoxă pe ușa din spate. Acum masează alte părți ale corpului decât coloana vertebrală, oferă apă și terapie electrică, administrează anestezice, prescriu medicamente și chiar efectuează intervenții chirurgicale elementare, cum ar fi smulgerea amigdalelor sau nașterea copiilor. În ultimii ani și-au îndreptat atenția către bolile mintale. Un studiu osteopatic a arătat că schizofrenia se datorează subluxațiilor în oasele superioare ale gâtului! Punctul de vedere al osteopatului de astăzi mai luminat este că medicina are o funcție, dar face doar jumătate din treabă. Manipularea este încă necesară pentru a restabili „integritatea structurală” a corpului. În cele șase așa-numite școli „acreditate” de osteopatie există acum cursuri de patru ani de medicină de bază, iar toate statele, cu excepția celor opt, permit absolvenților să administreze medicamente și să efectueze intervenții chirurgicale.

Chiropractica – a patra și cea mai mare dintre nebuniile medicale americane – a apărut la aproximativ douăzeci de ani după osteopatie, de la care s-a împrumutat foarte mult. La fel ca osteopatii originali, practicienii săi se concentrează pe ajustarea subluxațiilor coloanei vertebrale despre care ei cred că cauzează majoritatea bolilor umane și împărtășesc cu medicii naturisti

respingerea medicamentelor și teoria germenilor a bolii. Spre deosebire de osteopatie, ea a arătat o mică tendință de schimbare. Astăzi, cei aproximativ 20.000 de practicieni ai săi (aproape toți din Statele Unite) sunt la fel de științifice în metodele lor precum acupuncturii chinezi și francezi.

Fondatorul — Daniel D. Palmer — a fost inițial un băcan și vânzător de pește în Davenport, Iowa. În 1895 a descoperit că poate vindeca oamenii prin „magnetismul animal”, așa că și-a închis magazinul și timp de zece ani a practicat vindecarea magnetică. Apoi, într-o zi, a făcut o „descoperire” și mai importantă. Iată o relatare a evenimentului, așa cum a spus fiul său BJ Palmer într-un tribunal din Wisconsin:

Harvey Lillard a intrat complet surd. Tata l-a privit și a fost o mare subluxare a spatelui. Harvey a spus că a devenit surd în două minute după ce i s-a produs zgometul în coloana vertebrală și că era surd timp de șaptesprezece ani. Tata s-a gândit la acest lucru, și anume că, dacă ceva nu mergea bine în spate și provoacă surditate, atunci reducerea acestei subluxații ar trebui să o vindece. Denivelarea a fost reglată și în zece minute Harvey și-a recăpătat auzul.

Acesta a fost contul lui „BJ”. Cei care au studiat istoria chiropracticii, însă, bănuiesc că este legendară și că „DD” a preluat probabil noțiunea de subluxații de la osteopati. Manualul său, *The Science, Art, and Philosophy of Chiropractic*, 1910, conține puține speculații originale. În orice caz, nu există nicio îndoială că fiul său, BJ, a fost cel care a dezvoltat chiropractica în afacerea înfloritoare care este astăzi.

BJ, ca mulți chiropracticieni, și-a încheiat educația formală cu clasa a IX-a. Școala sa din Davenport, fondată în 1895, a oferit inițial doar un curs de două săptămâni. În prezent, perioada de pregătire este de optsprezece luni. Sute de alte școli sunt împrăștiate în Statele Unite, care diferă mult în teorii și metode. De exemplu, BJ a învățat că diferența a apărut prin subluxația celei de-a șasea vertebrae dorsale. Dar un manual folosit de un colegiu din Chicago spune că diferența trebuie tratată prin manipularea celei de-a treia, a cincea și a șaptea vertebrae cervicale, a prima, a doua, a treia, a patra, a cincea, a șaptea, a zecea și a doisprezecea dorsală și a cincilea, al nouălea, al zecelea și al unsprezecelea nervi cranieni. Același manual spune că în tratarea scarlatinei „trebuie acordată o atenție deosebită celei de-a doua până la a cincea cervicale și celei de a zecea până la a douăsprezecea dorsală”. Potrivit lui BJ, scarlatina se datorează subluxațiilor între a șasea și a doisprezecea dorsală.

Dacă sunteți un adept al chiropracticii, iată un test simplu pe care îl puteți face. Apelează la un medic, numește câteva simptome, memorează cu atenție locurile exacte în care găsește subluxații, apoi lasă cu un pretext înainte să-ți dea un tratament. Mergeți la un al doilea chiropractician, numiți un set diferit de simptome și vedeți dacă găsește aceleași pete ale coloanei vertebrale care au nevoie de ajustare. Dacă nu o face, încercați un al treilea chiropractician și continuați până când obțineți diagnostice duplicate. Acesta poate fi un experiment costisitor, dar ar trebui să se dovedească iluminator.

Actuala *Carte Roșie din Manhattan* listează peste 200 de chiropracticieni (nu sunt autorizați în New York) la aproximativ 80 de osteopati. O reclamă arată diagrama coloanei vertebrale familiare cu părți etichetate pentru a indica zonele corpului pe care le controlează. Aceste diagrame au aproximativ aceeași relație cu anatomia modernă ca și o diagramă frenologică a urșilor de cap cu studiul modern al creierului. Absolvenții Palmer se identifică de obicei ca atare în reclame și atrag atenția asupra serviciului lor de neurocalometru.

Neurocalometrul este una dintre cele mai profitabile invenții ale lui BJ. Este un dispozitiv electric care se presupune că pune un diagnostic al coloanei vertebrale. Asociația Națională de Chiropractică, organizația de conducere a cultului, nu se gândește însă prea mult nici la Palmer, nici la neurocalometru. NCA publică o revistă cu un tiraj mult mai mare decât cel al lui BJ și nu a inclus școala Palmer pe lista colegiilor „acreditate”.

O altă invenție chiropractică umple o cameră întreagă a clinicii Palmer. Nu știu exact ce face, dar numele său este magnific. Se numește electroencefaloneuromentimpograf.

Cărtălași medicali

Individualii cârlatani medicali din Statele Unite, care nu au înființat o „școală”, dar au obținut totuși o mulțime de urmăritori, sunt o legiune. Ar fi imposibil să le cercetăm complet chiar și pe cele majore – o astfel de sarcină ar necesita o viață întreagă de cercetare și multe volume. Câțiva bărbați, totuși, ies în evidență ca fiind deosebit de neobișnuiți sau amuzanți și tocmai de acești indivizi vor fi vizați acest capitol și următoarele două capitole.

Primul mare șarlatan al Americii a fost Dr. Elisha Perkins (1740-1799). Doctorul avea o teorie conform căreia metalele scot bolile din corp, iar în 1796 a brevetat un dispozitiv format din două tije, fiecare trei inci lungime. O tijă trebuia să fie un aliaj de cupru, zinc și aur; celălalt – fier, argint și platină. Prin trasarea „Tractorului metalic patentat Perkins” în jos peste partea bolnavă, boala a fost eliminată.

Perkins și-a vândut tractoarele pentru cinci guinee fiecare unor notabilități precum George Washington, a cărui întreagă familie le-a folosit, și șefului de judecată Oliver Ellsworth. Fiul său, Benjamin D. Perkins (Yale, clasa '94) a făcut avere vânzând tractoare în Anglia. La Copenhaga, doisprezece medici au publicat un volum învățat care apăra „Perkinismul”. Benjamin însuși a scris o carte despre asta în 1796, care conține sute de mărturii captivante ale unor oameni bine educați. Ei au inclus doctori, miniștri, profesori universitari și membri ai Congresului. Cei mai mulți istorici ai subiectului cred că bătrânul credea de fapt în tractoarele sale, dar că fiul – care s-a retras în New York ca un om bogat – a fost pur și simplu un promotor escroc.

Este demn de remarcat faptul că opinia medicală ortodoxă, în general, a ignorat perkinismul, considerându-l că nu merită respins serios. Un medic, însă, a făcut probleme să facă niște teste cu tractoare false. Arătau ca articolul autentic, dar de fapt erau nemetalici. Rezultatele lui, desigur, au fost excelente. Oliver Wendell Holmes, într-o discuție amuzantă despre perkinism, povestește că o femeie s-a vindecat rapid de durerile de la braț și umăr folosind un tractor fals din lemn. „Binecuvântează-mă!” a exclamat femeia. „De ce, cine s-ar fi putut gândi, că acele lucruri mărunte ar putea smulge durerea de la unul!”

Următorul nostru șarlatan poate fi introdus cel mai bine prin următorul citat dintr-un capitol despre șarlatanii medicali, într-o carte publicată în urmă cu cincizeci de ani. „Medicului i se permite doar să creadă că le știe pe toate, dar șarlatanului, neguvernând de conștiință, îi este permis să știe că le știe pe toate; și, având un câmp mental fertil pentru farfurie, adevărul nu poate concura niciodată cu succes cu neadevărul”. Cine este autorul acestor propoziții înțelepte? În mod ironic, au fost scrise de doctorul Albert Abrams, din San Francisco – un om care a devenit în cele din urmă unul dintre cei mai fantastici șarlatani din istorie!

Dr. Abrams era un om cu aspect distins. Avea o barbă Vandyke închisă la culoare și purta un pince-nez atașat de o panglică lungă neagră. Cariera sa medicală timpurie a fost destul de ortodoxă. După ce a obținut o diplomă la Heidelberg în 1882, s-a întors în California unde a practicat medicina generală, a ocupat funcții medicale importante și a scris o duzină de manuale de renume. În 1909 și 1910 a publicat două lucrări care sugerau că se aventura în ape neexplorate. Ei s-au ocupat de metode de diagnostic prin percuție rapidă (tapping) pe coloană. Nu a trecut mult până când Abrams a descoperit că este și mai bine să bată abdomenul. Teoria lui a fost că fiecare boală are propria „rată de vibrație”, prin urmare, sunetele produse de atingeri erau indicii ale stării persoanei.

Prima invenție a Dr. Abrams a fost o mașină de diagnosticare numită „dinamizator”. Era o cutie care conținea o junglă nebună de fire. Un fir mergea la o sursă electrică, iar altul era atașat de fruntea unei persoane *sănătoase*. O picătură de sânge a fost obținută de la pacient, pe o bucată de hârtie de filtru, și a fost plasată în interiorul cutiei. Apoi Abrams percuta (batea) pe abdomenul unei persoane *sănătoase*, care era dezbrăcat până la brâu și mereu – dintr-un motiv niciodată clar – cu fața spre vest. Ascultând sunetele, medicul a putut diagnostica bolile pacientului care a furnizat proba de sânge!

Acest lucru are mai mult sens decât s-ar putea imagina la început. Coloana vertebrală, trebuie să înțelegem, are fibre nervoase care „vibrează” în ritmuri diferite. Dinamizatorul a captat „vibrații” din sânge, le-a transmis coloanei vertebrale a persoanei sănătoase, care la rândul său a sortat diferitele lungimi de undă și le-a trimis în diferite părți ale abdomenului, unde au fost detectate de expertul medicului.

Pe lângă determinarea naturii bolii donatorului de sânge, Dr. Abrams a putut stabili partea exactă a corpului unde a fost localizată boala și severitatea acesteia. Mai târziu, el a descoperit că putea determina și vârsta pacientului, sexul și dacă aparținea unuia dintre cele șase grupuri religioase - catolic, protestant, evreu, adventist de ziua a șaptea, metodist și teosof. În cele din urmă, a descoperit că putea diagnostica dintr-o mostră de scris de mână, precum și din sânge.

Unghiul scrisului de mână a deschis posibilități fascinante. Abrams a început să experimenteze cu semnăturile oamenilor care nu mai trăiesc. Discipolii săi au acceptat cu blândețe descoperirea că Samuel Johnson, Poe, Wilde și Pepys sufereau cu toții de sifilis, dar le-a fost greu să creadă același diagnostic când medicul l-a obținut din semnătura lui Henry Wadsworth Longfellow.

În 1920, dr. Abrams a anunțat finalizarea unei noi invenții numită „osciloclast”. A folosit ratele vibratorii pentru vindecare. „Medicamentele specifice”, a declarat Abrams, „trebuie să aibă aceeași rată de vibrație ca și bolile împotriva cărora sunt eficiente. De aceea vindecă”. Dar de ce să consumi droguri? Tot ce trebuie să faceți este să direcționați undele radio adecvate către pacient și să ucideți bacteriile și mai eficient. Abrams a inventat și un „reflexofon” pentru diagnosticarea prin telefon și alte câteva dispozitive electrice ingenioase. A condus o școală pentru a-și învăța discipolii cum să folosească aceste mașini, a publicat un periodic și a ținut prelegeri pe scară largă în toată țara.¹ Când medicul a murit, în 1923, a lăsat o moșie de două milioane de dolari. Banii fuseseră câștigați în principal prin închirierea osciloclastelor (nu au fost vândute niciodată) pentru 250 de dolari, cu încă 200 de dolari pentru un curs despre cum să le opereze. Sute de șarlatani mai mici au închiriat mașinile, aducând lui Abrams aproximativ 1500 de dolari în fiecare lună. Medicii au fost forțați să jure că nu se vor uita niciodată în interiorul cutiei bine închise. Cu puțin timp înainte de moartea medicului, însă, un comitet de oameni de știință a deschis una dintre cutiile magice și a emis un raport despre ceea ce au găsit. Conținea un ohmmetru, un reostat, un condensator și alte dispozitive electrice, toate conectate împreună fără rimă sau motiv.

S-ar crede că nimeni în mintea lui sănătoasă nu va cădea în asemenea prostii; cu toate acestea, mulți oameni inteligenți au făcut-o. Cel mai distins convertit a fost Upton Sinclair, care a scris multe articole de reviste laudându-l pe doctor. În *Cartea vieții*, 1921, Sinclair a oferit o descriere entuziastă a mașinii de diagnosticare a lui Abrams și a adăugat: „Așa că este deschisă ochilor noștri o viziune minunată a unei rase noi, purificată și adaptată pentru viață... Ia sfatul meu, oricine ai fi tu care suferi, și află despre această nouă lucrare și ajută-l să o facă cunoscută lumii.”

Când *Jurnalul Asociației Medicale Americane* l-a atacat pe Dr. Abrams, Sinclair a răspuns supărat: „El a făcut cea mai revoluționară descoperire din această epocă sau din oricare altă epocă. Mă îndrăznesc să-mi pun în joc orice reputație pe care sper să o am, că a descoperit marele secret al diagnosticului și vindecării tuturor bolilor majore. a vindecat peste nouăzeci și cinci la sută”.

Folosind numele domnișoarei Bell, AMA care se îndoiește a trimis unui practicant Abrams din Albuquerque un eșantion de sânge al unui mascul de cobai sănătos. Au primit un raport care spunea că domnișoara Bell avea „cancer de șase ohmi”, o infecție a sinusului frontal stâng și o infecție streptococică a trompei sale uterine stângi. Un medic din Michigan i-a trimis lui Abrams o probă de sânge de la un cocoș din Plymouth Rock, obținând un diagnostic de malarie, cancer, diabet și două boli venerice.

Ediția revizuită din 1926 a *Cărții Vieții*, publicată după moartea lui Abrams, este ultimul cuvânt al lui Sinclair despre acest subiect. Eșecul total al medicului de a face bine, atunci când este supus unor teste de către profesia de medic, nu-l îngrijorează câtuși de puțin pe Sinclair. Când Abrams își perfecționa dispozitivele, subliniază Sinclair, avea undele de aer numai pentru el. Dar, în momentul în care au venit provocările, aerul era plin de „vibrațiile complexe ale nu știu câte posturi de radio”. În mod firesc, această interferență a făcut ravagii mașinilor sale și astfel, așa cum spune Sinclair, „bătrânul a murit, la propriu, din cauza nedumeririi și supărării sale”.

Celor care îl acuză pe Abrams de înșelăciune deliberată, Sinclair le scrie: „Ideea că Albert Abrams a fost o fraudă conștientă o consider exclusă. Am cunoscut mulți oameni de știință, dar niciodată pe unul... mai pasional convins de adevărul învățăturilor sale.

Abrams a lucrat toată ziua și cea mai mare parte a nopții fără să se odihnească niciodată; s-a sinucis literal în acest fel. Cărțile lui sunt o mină de idei ciudate și sugestive și, acum, că a plecat, abia trece o săptămână în care să nu ajung la înregistrarea unei noi descoperiri... asta mă face să spun: „Acolo este din nou Avrams!”. . . Bărbații au spus că Albert Abrams era „nebun”; dar prezic că atunci când viitorul va veni să urmărească salturile pe care le-a făcut mintea lui, va vedea că a avut un motiv pentru fiecare”.

Nu s-ar putea cere o afirmație mai perfectă din punct de vedere clinic a persistenței credinței iraționale din partea unui convertit la un set total lipsit de valoare de teorii clocite în creierul unui paranoic strălucit. ² Este surprinzător că Sinclair nu a atribuit succesele lui Abrams vindecării prin credință. În 1914, Sinclair a scris o serie de articole pentru *Hearst's Magazine* despre experimentele sale în această artă, iar mai târziu a scris: . . . Dacă îți vei pune mâna pe o persoană bolnavă, formând o imagine mentală vie a schimbărilor corporale pe care le dorești și concentrând puterea voinței tale asupra lor, s-ar putea să fii surprins de rezultate, mai ales dacă ai ceva în ceea ce privește darurile psihice." Dar radioul tocmai fusese dezvoltat și era la fel de ușor să-ți imaginezi că undele radio ar putea avea un fel de efect terapeutic pe care unii adepți ar fi putut presupune că unii săi aveau legături terapeutice cu ușurință. curenții electrici nou descoperiți.

De pe vremea lui Abrams, sute de dispozitive electrice similare au cules averi pentru inventatorii lor. În Los Angeles, de exemplu, dr. Ruth B. Drown operează în prezent o mașină de tip Abrams care diagnostichează afecțiunile din „vibrațiile” probelor de sânge. Ea ține un dosar uriaș de hârtii absorbante pe care sunt păstrate mostre din sângele tuturor pacienților ei. Prin plasarea unei probe într-un alt aparat, ea poate regla dispozitivul la pacient, apoi îi poate transmite raze vindecătoare în timp ce acesta rămâne acasă! Un număr al periodicului ei, *Journal of the Drown Radio Therapy*, are o poză cu „Broadcasting Room” ei, care arată zeci de cadrane în jurul pereților, prin intermediul cărora zeci de pacienți pot fi tratați simultan, indiferent de locul în care se află în acest moment. Când Tyrone Power și soția sa au avut un accident de mașină în Italia în urmă cu câțiva ani, au fost tratați în Italia prin terapie cu unde scurte de la Drown în California. În cele din urmă, desigur, dr. Drown face un contact mai material cu pacientul. Ea trimite o factură.

Modul exact în care funcționează dispozitivele Drown nu este deloc clar, dar puteți citi despre ele în cărțile medicului - *Știința și filosofia terapiei prin radioterapie Drown*, 1938 și *Theory and Technique of the Drown Radio Therapy and Radio Vision Instruments*, 1939. Aceste lucrări explică, de asemenea, alte două aparate Drown - unul pentru a face fotografii cu organe radio, iar altele pentru a face fotografii cu organe radio. sângerare. O carte mai recentă a doctorului, publicată în 1946, se intitulează *Înțelepciunea din Atlantida*.

Doamna Drown – o femeie frumoasă, cu aspect bărbătesc – și-a dobândit cunoștințele de electronică lucrând în departamentul de asamblare electrică a Southern California Edison Company. Prima ei invenție a fost făcută în 1929. Ea practică radioterapie de atunci și și-a vândut aparatele chiropracticienilor, osteopaților și naturopaților din toată țara. Doamna Drown însăși este un osteopat autorizat și membru al Asociației Americane de Naturopat.

Cu câțiva ani în urmă, un număr de oameni importanți din Chicago au fost atât de impresionați de munca doamnei Drown, încât l-au convins pe decanul Diviziei de Științe Biologice, Universitatea din Chicago, să efectueze o investigație atentă. Dr. Drown și-a operat personal aparatele în timpul testului și cu o lipsă spectaculoasă de succes. (A se vedea *Jurnalul Asociației Medicale Americane*, 18 februarie 1950, pentru detalii.) I s-au dat probe de sânge de la zece pacienți. Diagnosticile ei pentru primele trei au fost atât de eronate încât nici măcar nu a încercat pe cele șapte rămase. Iată raportul ei despre o pacientă care a avut tuberculoză: . . . un cancer de tip IV al sângelui stâng, cu răspândire la ovare, uter, pancreas, vezica biliară, splină și rinichi." În plus, pacienta a fost diagnosticată ca oarbă la ochiul drept, tensiune arterială de 107/71, ovare care nu produc ovule și următoarele organe nu funcționează corespunzător - pancreas, suprarenal, uter, paraturoid, ovosuprarenal, uter, paratuitar, drept. splină, inimă, ficat, vezică biliară, rinichi,

plămâni, stomac, nervi spinali, intestine și urechi.

Comitetul care o investighează pe Dr. Drown și-a rezumat metodele de diagnosticare după cum urmează: „Convingerea noastră este că presupusele ei succese se bazează doar pe atitudinea necritică a adeptilor ei. Tehnica ei este să găsească atât de multe probleme în atâtea organe încât, de obicei, poate spune „Ți-am spus așa” atunci când înregistrează ocazional o ipoteză pozitivă norocoasă. În aceste teste particulare, chiar și acest noroc a părăsit-o.”

În ceea ce privește „fotografiile radio” ale doamnei Drown, comitetul a spus: „Considerăm că imaginile de film care au intrigat-o pe doamna Drown și discipolii ei sunt simple modele de ceață produse prin expunerea filmului la lumină albă înainte ca acesta să fie fixat în mod adecvat. Aceste imagini sunt semnificativ identice, indiferent dacă filmul este plasat sau nu în mașina doamnei Drown, care nu a fost supus unui proces extrem de nemodificat. concepute de ea, în numeroasele filme vechi prezentate de doamna Drown nu putem vedea nicio asemănare cu structurile anatomice, aparatele, bacteriile etc., pe care doamna Drown pretinde că le vede.

Într-un test final, doamna Drown a încercat să oprească, prin intermediul undelor radio, sângerarea unui animal de laborator anesteziat. Animalul a sângerat până când, după cum raportează comitetul, „prieteni ei au găsit vederea dincolo de capacitatea lor”. Cu toate acestea, doamna Drown continuă să aibă mii de adepty. Aparatele ei sunt deosebit de populare în rândul motoarelor coloanei vertebrale din Chicago, unde mai mulți osteopati le folosesc în prezent.

O altă formă populară de terapie cu radiații șarlatan se bazează pe „descoperirea” în urmă cu 35 de ani, de către un medic obscur pe nume Abbott E. Kay, a unei substanțe misterioase pe care a numit-o „vriium”. Numele provine de la „vril”, energia cosmică folosită de super-rasa din fantezia utopică a lui Bulwer-Lytton, *The Coming Race*, 1871. Madame Blavatsky scria adesea despre vril, despre care spunea că a fost stăpânit de atlanti și că era puterea de motivare a mașinii cu mișcare perpetuă a lui John Keely.

În anii douăzeci, Robert T. Nelson, un om de afaceri, a vândut un mic cilindru de alamă, de aproximativ doi inci lungime, care trebuia să conțină vriliu. L-ai prins de rever sau l-ai purtat la gât. A radiat pe o distanță de douăzeci de picioare, a susținut Nelson, ținând departe bacteriile și ucigând germenii din interiorul corpului. După ce Nelson a murit, fiul său, Robert Nelson, Jr., a transformat fabricarea acestor „tepi magice”, așa cum erau numiți, într-o mare afacere – vânzându-le cu până la 300 de dolari fiecare. O serie de mari politici din Chicago, inclusiv fostul primar Kelly, au purtat cilindrii. „Nu pretind că știu cum funcționează”, a spus Kelly pentru presarii, „dar ameliorează durerea. Ne-a ajutat pe mine și pe soția mea”. Când guvernul a luat măsuri împotriva Vrilium Products Co. în 1950, a dezvăluit că cilindrii nu conțineau altceva decât o otrăvă ieftină pentru șobolani. „Cred că avem o formă nerecunoscută de radioactivitate”, a spus Nelson când guvernul a demonstrat că cilindrii nu au avut niciun efect asupra contoarelor Geiger.³

În prezent operează un alt dispozitiv remarcabil este Dr. Fred Urbuteit, naturopat din Florida. El are o Mașină Sinuotermă care trage un curent electric ușor în corp pentru a efectua cure miraculoase de boli incurabile. Aparatul se vinde în diferite modele la prețuri cuprinse între 1500 USD și 3000 USD. Deși artrita este o boală pe care trebuie să o ajute aparatul, dr. Urbuteit este limitat la un scaun cu roțile de această afecțiune - un fapt care nu are niciun efect asupra loialității intense a pacienților de la Institutul Sinuotermic al medicului din Tampa. „Profesorul” William Estep, autorul unui tratat medical de 742 de pagini numit *Eternal Wisdom and Health* (publicat de el însuși în 1932), este inventatorul unui alt aparat de terapie și a intrat și ieșit din închisorile din sud de ani de zile.⁴ Dispozitivul se numește Estemeter, dar nu am reușit să aflu cum funcționează sau ce face.

Poate cel mai mare șarlatan dintre ei este colonelul Dinshah Pestanji Framji Ghadiali, în vârstă de optzeci de ani, din Malaga, New Jersey, care tratează oamenii de treizeci de ani cu lumini colorate. Colonelul este un bătrân cu capră albă, cu ochelari, care s-a născut în Bombay în 1873. A venit în Statele Unite în 1911 și a devenit cetățean în 1917. În timpul Primului Război Mondial, a servit fără plată ca comandant al Serviciului Aerian al Poliției din New York — o organizație civilă de piloți organizată pentru a proteja portul din New York. De aici provine „colonelul” din titlul său. Guvernul l-a luat în urmă cu câțiva ani, cu amenzi în valoare totală de 20.000 de dolari și

o pedeapsă de trei ani de închisoare cu suspendare.

În 1920 Ghadiali a „descoperit” Terapia Spectro-Chrome. În teorie este extrem de simplu. Fiecare boală poate fi vindecată printr-o dietă adecvată plus lumini colorate cu „tonația” potrivită. Tot ce aveți nevoie este o mașină Spectro-Chrome, construită de Ghadiali. Aparatul conține o sursă de lumină puternică peste care glisați panourile corespunzătoare de sticlă colorată. Dacă ești diabetic, de exemplu, mănânci mult amidon și zahăr brun, iar corpul se scaldă alternativ cu lumină galbenă și magenta. Stadiile incipiente ale gonoreei necesită raze verzi sau albastru-verzi. Stacojiu crește dorințele sexuale. Mov le atenuează. Pe lângă dietele speciale pentru fiecare boală, trebuie să se abțină de la tutun, alcool, carne, ceai, cafea și să dormi cu capul îndreptat spre nord. Toate acestea și multe altele sunt explicate în detaliu fascinant în *Enciclopedia Spectro-Chrome Metry* în trei volume a lui Ghadiali, în cărți mai scurte și în revista sa lunară, *Spectro-Chrome*.

În 1925, când Ghadiali se afla într-un turneu de prelegeri, el a fost arestat la Seattle și condamnat, conform Legii Mann, la cinci ani în Penitenciarul Atlanta. Mai târziu a publicat o lucrare în două volume, *Railroading a Citizen*, în care a pus această „persecuție” nedreaptă pe seama trusturilor medicale, a KKK, a catolicilor, a negrilor, a lui Henry Ford, a Departamentului de Justiție și a Marii Britanii. Cartea retipărește părțile mai senzaționale ale procesului în care secretara lui adolescentă îl acuză de viol, forțând-o să facă „practici nefirești” și, ulterior, efectuând un avort. Scopul lui Ghadiali în retipărirea acestei mărturii este să-și permită șansa de a introduce comentarii care o acuză pe fată de minciună. Din păcate, impresia lăsată cititorului este că fata spunea o poveste simplă.

Din 1924, Institutul Spectro-Chrome al lui Ghadiali este situat pe o proprietate de cincizeci de acri din Malaga, New Jersey. Semnele de pe garduri scriu SCOPUL NOSTRU : SPECTRO - CROMUL ÎN FIECARE CASĂ . Peste 10.000 de oameni au cumpărat abonament la Institut pentru 90 de dolari, care includea un contract de închiriere pentru un Spectro-Chrome, plus un Favoroscope care arăta cel mai bun moment al zilei pentru a utiliza aparatul. În plus, noul membru a plătit 250 de dolari pentru două săptămâni de studiu la Malaga. Fotografiile din cărțile lui Ghadiali, care îl arată la lucru în laboratorul său din Malaga, nu se pot distinge de fotografiile unui film de clasa D despre un om de știință nebun.

În timpul recentului său proces, Ghadiali nu a avut deloc probleme în a găsi 112 martori care să depună mărturie că au fost vindecați în mod miraculos de lumini colorate. Un martor, un epileptic, a avut o criză în sala de judecată imediat după ce a strigat: „Vă spun că am avut crize toată viața până când doctorul Ghadiali m-a vindecat!” Guvernul a prezentat rudele multor pacienți care au murit sub terapie prin culoare. Un fiu a povestit cum Ghadiali l-a sfătuit pe tatal sau, un diabetic, sa nu mai ia insulina si sa isi administreze doze de lumina colorata. Tatăl a trăit trei săptămâni.⁵

Ghadiali nu este singurul care susține terapia prin culoare. Are o istorie lungă și confuză, în principal în tradițiile oculte. În America, în 1861, un general Augustus J. Pleasanton s-a convins că lumina soarelui strălucind prin sticla albastră avea proprietăți curative. Lucrarea sa, *The Influence of the Blue Ray of the Sunlight and the Blue Color of the Sky*, a fost tipărită în 1871 pe hârtie albastră. A urmat o carte intitulată *Blue and Red Light*, de Dr. Seth Pancoast din Philadelphia, tipărită cu litere albastre pe hârtie albă, cu un chenar roșu pe fiecare pagină. Dr. Pancoast credea că albastrul este bun pentru unele boli, roșu pentru altele. În anii 1870, aceste speculații au dus la o „nebie de sticlă albastră” minoră în rândul locuitorilor din New England.⁶

În vremuri mai recente, cultul „Eu sunt”, fondat de către Ballard, a pus un accent mare pe efectele spirituale și corporale ale culorii. Dr. George Starr White, homeopat și ocultist din Los Angeles, recomandă de multă vreme „Terapia Rithmo-Duo-Color” în numeroasele sale cărți, precum și „diagnostic biodinamocromatic” în care abdomenul pacientului este scăldat cu lumină colorată, apoi bătut în felul doctorului Abrams. (A se vedea revista Macfadden's *Physical Culture*, februarie 1918, pentru un articol despre acest sistem. Este al lui Edwin F. Bowers, care a fost coautor al lucrării despre terapia zonelor citată în capitolul anterior.) Lămpile Curcubeu ale Dr. Charles Littlefield au fost discutate mai devreme în carte. În Anglia, unii operatori de pendule combină radiestezia cu terapia prin culoare. Pendulul este folosit în diferite moduri pentru a determina ce culoare are nevoie corpul. „Videcarea culorii este o știință a viitorului”, scrie Bruce

Copen, în *The pendulum*, ianuarie 1952, „și împreună cu radiesteziya devine un vindecător minunat, deoarece efectele oricărei culori pot fi verificate în mod constant pentru reacție”.⁷

O idee despre dificultatea de a obține condamnări împotriva charlatanilor este dezvăluită de eșecul guvernului, după două procese senzaționale în 1943 și 1946, de a-l condamna pe Dr. William F. Koch (el îl pronunță „Coca Cola”) din Detroit. Dr. Koch are reputația de a fi cel mai bine educat și cel mai de succes șarlatan de cancer din istoria națiunii. Născut la Detroit în 1885, a absolvit în 1909 la Universitatea din Michigan, unde mai târziu (1917) a obținut un doctorat. diploma în chimie. În 1918 a primit o diplomă de medicină de la Colegiul de Medicină din Detroit, Universitatea Wayne. Din 1910 până în 1913 a predat histologie și embriologie la Universitatea din Michigan, iar din 1914 până în 1919 a fost profesor de fiziologie la Detroit Medical College. Cele două cărți ale sale, *Cancer and Its Allied Diseases*, 1929 (revizuită în 1933) și *The Chemistry of Natural Immunity*, 1938, se numără printre cele mai bune contrafăcute ale scrierii medicale solide din toate anele pseudoștiinței.

În 1919, dr. Koch și-a anunțat pentru prima dată „descoperirea” unui remediu pe care îl numește „glioxilidă”. Este, susține el, un catalizator sintetizat prin metode obscure și, atunci când este injectat unei persoane care suferă de *orice boală cunoscută*, inclusiv cancer, tuberculoză și lepră, există o recuperare completă în peste 80% din cazuri. Catalizatorul nu atacă boala în mod direct, explică Koch. Pur și simplu ridică corpul la o astfel de frenezie a sănătății, încât organismul își fabrică propriile remedii.

De obicei, o singură injecție este tot ceea ce se administrează. Dr. Wendell G. Hendricks, un osteopat din California care susține că a tratat 3.000 de pacienți cu metoda Koch, aseamănă injecția cu butonul de pornire al unei mașini. „Catalizatorii Koch pot fi considerați a fi demarori”, scrie el într-un pamflet, „și după ce a început procesul de recuperare, tot ceea ce este necesar pentru a-l menține este să furnizeze organismului combustibil...”. În unele cazuri se face o a doua injecție, iar în cazuri dificile, cum ar fi cancerul, pot fi administrate mai multe. De zeci de ani, medicii care folosesc cura Koch au cerut 300 de dolari și mai mult pentru o singură injecție. La sfârșitul anilor patruzeci, Koch a perceput 25 de dolari pentru o fiolă de glioxilidă de doi centimetri cubi, aducându-i un venit estimat de 100.000 de dolari anual.

Nu există nici cea mai mică îndoială cu privire la inutilitatea completă a „tratamentului Koch”. Chimiștii guvernamentali au mărturisit în 1943 că glioxilida lui Koch nu se distinge de apa distilată. Cu toate acestea, zeci de „medici” din toată țara, majoritatea osteopati și chiropracticieni, încă fac injecții lui Koch. În 1949, senatorul William Langer din Dakota de Nord a introdus de fapt în *Registrul Congresului* un raport despre presupusul succes al injecțiilor Koch în vindecarea vacilor bolnave! Raportul a fost retipărit prompt de Koch și distribuit pe scară largă.

În ultimii ani, Koch a adoptat un front fundamentalist protestant pentru activitățile sale. Fundația Koch Cancer a fost abandonată pentru Christian Medical Research League, Detroit, care furnizează în prezent catalizatorii. Gerald B. Winrod, un fundamentalist din Wichita, Kansas, care a fost unul dintre seditioniștii naștiți judecați în timpul ultimului război, l-a promovat viguros pe Koch în foaia sa de ură, *The Defender*. În 1950, Winrod a publicat o carte numită *The New Science in the Treatment of Disease*, care îl salută pe Koch drept un mare geniu medical și compară „persecuția” lui de către Asociația Medicală Americană cu persecuția lui Semmelweis. O organizație din Detroit numită Societatea de Cercetare Luterană (fără legătură cu biserica luterană) a publicat, de asemenea, literatură care promovează Koch, inclusiv o revistă numită *The Eleventh Hour*. Revista este și împotriva comunismului și a evreilor.

Guvernul și-a respins cazul împotriva lui Koch în 1948, după ce nu a reușit să obțină condamnarea în cele două procese ale sale. Comisia Federală de Comerț a reușit, totuși, să obțină o interdicție temporară împotriva lui în 1942, care încă îl împiedică să-și facă publicitate medicamentului ca remediu. În prezent, el operează la Rio de Janeiro și indicii că America de Sud s-a dovedit o pășune la fel de profitabilă ca și continentul de nord.

Acest capitol nu ar fi complet fără o oarecare mențiune a domeniilor oculte ale șarlamăturii medical. Domeniul este mult prea mare chiar și pentru a rezuma, dar câțiva indivizi se remarcă ca fiind de interes deosebit.

O lucrare recentă a chirurgului britanic Kenneth Walker, *Venture with Ideas*, 1951, a reînviat interesul pentru George Ivanovitch Gurdjieff — un grec chel, cu mustață, de origine rusă, pe care *Time* l-a caracterizat cândva drept „un amestec remarcabil de PT Barnum, Rasputin, Freud, Groucho Marx și bunicul tuturor”. Singura sa lucrare publicată este o alegorie despre Beelzebub, intitulată modest *Totul și totul* și aproape la fel de ilizibilă ca și scrierile lui Madame Blavatsky. Institutul Gurdjieffs pentru Dezvoltarea Armonioasă a Omului, lângă Paris, a atras sute de discipoli inteligenți în anii douăzeci, inclusiv scriitoarea britanică Katherine Mansfield, care a murit în timp ce era acolo. Un alt entuziast a fost Margaret Anderson, editorul american al unei reviste *de avangardă*. Autobiografia ei recent publicată, *The Fiery Fountains*, oferă o imagine valoroasă a mișcării Gurdjieff.

Părerile medicale ale lui Gurdjieff sunt greu de stabilit. Ele par a fi un amestec de yoghini și alte sisteme oculte, cu ceva material original amestecat. Terapia sa a inclus tăierea copacilor și exerciții de dans complicate (la un moment dat a regizat o trupă de balet oriental la Moscova) însoțite de melodii scrise de Gurdjieff. Moartea lui Mansfield s-ar putea să fi fost grăbită de propriul ei „lecat”, care presupunea să locuiască într-un cowloft unde putea respira aerul expirat de vaci.

Cel mai activ discipol al lui Gurdjieff a fost Peter D. Ouspensky, care a fondat un Institut Gurdjieff la Londra și a scris mai multe cărți mari în care elaborează „sistemul” Maestrului. La fel ca doamna Blavatsky, Gurdjieff pretindea că și-a obținut „sistemul” de la „inițiați” din mănăstirile obscure din Est. În consecință, speculațiile lui Ouspensky sunt atât de amestecate cu revelația ezoterică și atât de îndepărtate de știință, încât nu le-am discutat în această carte. A murit în 1947, cu doi ani înainte de moartea lui Gurdjieff.

Din câte știu, singura stațiune ocultă din ultima vreme care l-a depășit în nebunie pe Gurdjieff a fost infama mănăstire înființată lângă Cefalu, în Sicilia, de fabulosul ocultist britanic Aleister Crowley. Trebuia să predea yoga și autodisciplina, dar de fapt a oferit instrucțiuni în mare parte despre băutură, dependență de droguri și sex.

Când un poet englez a murit acolo, a precipitat o explozie siciliană, iar Crowley a fost forțat să emigreze la Tunis. Unul dintre romanele lui Somerset Maugham, *Magicianul*, se bazează pe Crowley, cu care Maugham și Arnold Bennett au împărțit odată un apartament în Paris. Crowley era un amestec la fel de satanic, cum s-a reunit vreodată, de poet, pictor, ocultist, alpinist, jucător de șah, munte, psihotic, dependent de droguri și satir — și cu cât se vorbește mai puțin despre el aici, cu atât mai bine. Dacă doriți să aflați mai multe despre el, puteți citi *The Great Beast a lui John Symond* sau încercați să citiți câteva dintre poezia mistică a lui Crowley sau tomurile sale despre magia neagră.

Diagnosticul afecțiunilor și acordarea de sfaturi medicale au constituit de multă vreme stocul în comerțul anumitor psihici. Informația poate veni de la Dumnezeu, sau de la spirite plecate, sau pur și simplu din perspicacitatea clarvăzătoare. Andrew Jackson Davis, cunoscut sub numele de „Văzătorul Poughkeepsie”, a practicat acest tip de medicină timp de treizeci și cinci de ani în jurul Noii Anglie în a doua jumătate a secolului trecut. A scris chiar și o lucrare în cinci volume numită *The Great Harmonia* despre viziunile sale. Dar cel mai mare diagnosticist psihic al tuturor timpurilor a fost, fără îndoială, Edgar Cayce, din Hopkinsville, Kentucky. Când a murit în 1945, a lăsat relatări stenografice complete cu 30.000 de „lecturi” medicale date pe o perioadă de patruzeci și trei de ani.

Cea mai bună referință despre Cayce (pronunțat „Casey”) este *There is a River*, 1943, a scriitorului catolic american, Thomas Sugrue. 8 Cartea este similară în multe privințe cu tributul recent al lui Kenneth Roberts adus abilităților de radiestezie ale prietenului său Henry Gross. Sugrue fusese un prieten al lui Cayce, era complet vândut de puterile sale psihice și, ca și Roberts, spune povestea abilităților prietenului său într-o formă asemănătoare ficțiunii. Cartea nu oferă o descriere obiectivă a lucrării lui Cayce, dar oferă o imagine vie a omului și a istoriei sale.

În copilărie, Cayce era visătoare și introvertită. S-a jucat cu colegi de joacă imaginari, a avut viziuni cu bunicul său mort și, într-o ocazie, a vorbit cu un înger cu aripi. Era profund religios (familia aparținea Bisericii Creștine). O dată pe an citea Biblia din scoarță în scoarță. Deși nu a trecut niciodată de clasa a IX-a, a făcut o mulțime de lecturi diverse și, la un moment dat, a lucrat

într-o librărie. Sugrue subliniază faptul că Cayce a fost un bărbat simplu, neînvățat, care nu ar fi putut deține informațiile pe care le-a dat în timpul tranșelor sale, dar o presupunere mult mai rezonabilă este că a absorbit cantități mari de cunoștințe din lectură și contactele cu prietenii - cunoștințe pe care poate le-a uitat în mod conștient.

Nu există nicio îndoială despre autenticitatea tranșelor lui Cayce. Tehnica lui a fost să se întindă pe spate cu capul îndreptat spre sud (mai târziu l-a schimbat spre nord) și să se plaseze într-o stare de hipnoză autoindusă. Pacientul era de obicei prezent, deși nu neapărat, deoarece Cayce a dat mii de lecturi pentru oamenii care i-au scris pentru ajutor. Lectura a început cu afirmația: „Da, avem trupul”. El va proceda apoi la a da un diagnostic divagator al cauzei tulburării, în termeni împrumutați în mare parte din osteopatie și homeopatie.

Cele mai multe dintre tranșele timpurii ale lui Cayce au fost date cu ajutorul unui osteopat care i-a pus întrebări în timp ce dormea și l-a ajutat mai târziu să explice citirea pacientului. Există dovezi abundente că asocierea timpurie a lui Cayce cu osteopatii și homeopatii a avut o influență majoră asupra caracterului lecturilor sale. Din nou și din nou, el găsea leziuni ale coloanei vertebrale de un fel sau altul drept cauza unei boli și prescria manipulări ale coloanei vertebrale pentru vindecarea acesteia. Iată o parte dintr-o citire a lui Cayce despre soția sa, care suferea la acea vreme de tuberculoză:

Starea din organism este destul de diferită de ceea ce am avut înainte... de la cap, dureri de-a lungul corpului de la a doua, a cincea și a șasea dorsală și de la prima și a doua lombară. . . legături aici, și leziuni plutitoare, sau leziuni laterale, în fibrele musculare și nervoase care alimentează capătul inferior al plămânului și diafragma ... în legătură cu nervul simpatic al plexului solar, venind în legătură cu plexul solar de la capătul stomacului. . .

Aceasta este o discuție care are sens pentru un osteopat și pentru aproape nimeni altcineva. Sugrue consemnează cazul unui preot care i-a scris lui Cayce pentru sfaturi cu privire la o afecțiune asemănătoare epilepsiei. Cayce a recomandat tratamentul osteopatic, „cu referire în special la o subluxație, așa cum se va găsi indicată în porțiunea inferioară a centrului dorsal al 9-lea, sau al 9-lea, al 10-lea și al 11-lea. Coordonați o astfel de corecție cu axa lombară și cu centrii dorsali și cervicali superiori. Nu ar trebui să fie necesare mai mult de șase ajustări pentru a corecta starea.”

Pe lângă masajul coloanei vertebrale, Cayce a susținut o varietate uluitoare de remedii împrumutate de la homeopatie și naturopatie, cu invenții ocazionale ale propriului său subconștient aruncate în interior. Existau diete speciale, tonice, ierburi, tratamente electrice și medicamente precum „ulei de fum” (pentru o durere de picior), o pușcă cu convulsii „suc de ploșniță” (pentru hidropizie), „pachete cu ulei de ricin” (pentru preotul menționat mai sus), migdale (pentru prevenirea cancerului), masaj cu ulei de arahide (pentru a preveni artrita), cenușă din lemnul unui bambus (pentru tuberculoză și alte boli) și vapori de țuică de mere dintr-un butoi carbonizat (pentru soția sa tuberculoasă). Este ceva de o subestimare nevinovată și zguduitoare atunci când Sugrue mărturisește: „Se pare că nu a existat nici un sistem medical elaborat, sau o teorie, care să poată fi obținute din remedii”.

În anii următori, Cayce și asociații săi au fabricat și vândut unele dintre remediile pe care le-a inventat în transă. Acestea au inclus Ipsab (pentru pioree), Tim (pentru hemoroizi), un inhalator pentru febra fânului și diverse dispozitive pentru tratamente radioactive și electrice. Una dintre citirile sale recomanda atașarea anodului de cupru al unei baterii la al treilea centru plexului dorsal și a anodului de nichel mai întâi la glezna stângă, apoi la glezna dreaptă. Niciunul dintre aceste remedii nu are, desigur, cea mai mică valoare din punctul de vedere al științei medicale.

În cele din urmă, Cayce a dezvoltat un interes pentru literatura ocultă și, răspunzând la întrebări metafizice în stare de transă, a apărut încet o filozofie ocultă complexă. Din rezumatul dat de Sugrue, pare a fi un amestec confuz de creștinism, astrologie, piramidologie, teosofie și alte tradiții oculte.⁹ Mintea conștientă este situată în glanda pituitară. Arcturus este următoarea oprire pentru sufletele care părăsesc sistemul solar. Și așa mai departe *până la nebunie* — frânturi de informații

culese de ici și colo în literatura ocultă, condimentate cu noutăți ocazionale din inconștientul lui Cayce.

Cayce a devenit un ocultist confirmat, neavând nicio dificultate în a armoniza noua viziune cu creștinismul său. Hristos a fost pur și simplu unul dintre „inițiați” care nu a predicat tot ce știa. Pe lângă citirile medicale, Cayce a început să dea „lecturi de viață” în care a descris încarnările trecute ale subiectului. Cauzele osteopatice ale afecțiunilor au făcut loc unor cauze înrădăcinate în „Karma” subiectului (acumularea de efecte bune și rele din viețile anterioare). O revistă numită *The New Tomorrow* a fost publicată trimestrial de o societate formată pentru a studia aceste revelații. Mai târziu, Asociația pentru Cercetare și Iluminare, Inc., din Virginia Beach, Virginia, a preluat

Cayce înregistrează și acum emite materiale despre el. Tipic acestei literaturi este o broșură de Cayce intitulată *Auras*, publicată în 1945 cu o prefață de Sugrue. Cayce își descrie capacitatea de-a lungul vieții de a vedea o aură colorată care înconjoară capul și umerii fiecărei persoane, spune cum diagnostichează caracterul și sănătatea din culori și prezice că vindecarea prin culori va deveni în cele din urmă parte a științei medicale. (Literatura ocultismului este bogată în cărți și articole care descriu tehnici de vizibilitate, măsurare, fotografiere și chiar cântărire a așa-numitei „aure umane.”¹⁰ Din păcate, numai ocultii reușesc cu tehnicile.) Multe grupuri de studiu dedicate lui Cayce se întâlnesc în prezent în orașe mari și, dacă interesul pentru ocultismul modern va deveni o figură atât de importantă, pe măsură ce ocultismul modern va deveni o figură atât de importantă. Blavatsky.

Nu pare nicio îndoială cu privire la sinceritatea lui Cayce. Era un bărbat amabil, blând – cu o față rotundă de băiețel, ochi cenușiu-albaștri în spatele ochelarilor fără ramă și o bărbie retrasă. Părea în mod constant surprins și derutat de darul său unic, temându-se că ar putea fi o sursă de rău, dar convins până la moarte că acesta venea de la Dumnezeu.

Deși mii de oameni s-au crezut vindecați de remediile oferite de Cayce în transă, în multe cazuri, chiar și diagnosticul inițial a fost pe scară largă. Raționalizările, însă, vin întotdeauna cu ușurință. Dacă pacientul ar avea „îndoieli” cu privire la procedură, scrie naiv Sugrue, diagnosticul nu ar fi unul bun. Deoarece aproape oricine ar avea *unele* îndoieli, pe care s-ar grăbi să le exprime dacă lectura a fost evident proastă (dar nu ar menționa altfel), este greu de înțeles cum ar putea fi găsite dovezi care ar zgudui credința unui credincios Cayce.

Sugrue consemnează, totuși, că dr. Joseph Rhine de la Universitatea Duke nu a fost impresionat de Cayce atunci când o lectură făcută de psihicul pentru fiica lui Rhine nu se potrivea cu faptele. Probabil, dacă cineva ar fi dispus să-l găsească pe Cayce practicând clarviziunea, acesta ar fi Dr. Rhine, dar, fără îndoială, Sugrue crede că profesorul a avut „îndoieli” care au perturbat diagnosticul.

CAPITOLUL 18

Fadiștii de mâncare

S-au înregistrat progrese enorme de la începutul secolului în înțelegerea științifică a dietei și a efectelor acesteia asupra sănătății. Ca orice altă știință, știința nutriției avansează prin pași lenti și minuțioși. Se fac studii de cercetare. Rezultatele sunt raportate în ședințe și în reviste. Există multe dezbateri, repetare de experimente, verificare și dublu-verificare. Din păcate, acest proces are loc la nivel tehnic dincolo de înțelegerea publicului larg. O parte din ea, desigur, ajunge la neprofesionist prin știri, articole de reviste și cărți ale scriitorilor care încearcă să facă o treabă conștiințioasă de popularizare. Din păcate, aceste voci sunt înecate de vocile mai puternice ale șarlatanilor și fadiștilor.¹ Este atât de ușor să luăm un adevăr, sau jumătate de adevăr, apoi să-i

mărim importanța în detrimentul altor adevăruri. Rezultatul poate fi incitant și un truc convenabil pentru un cult, dar cu atât de puțină referire la fapte încât devine mai mult o amenințare pentru sănătate decât un panaceu.

Cultul postului este un bun exemplu. Unele boli ale corpului sunt însoțite de greață și pierderea poftei de mâncare, care impun în mod natural un post temporar. Din acest fapt, este un pas ușor, dar complet fals, până la credința că există un fel de valoare magică terapeutică în postul însuși, chiar și pentru o persoană cu sănătate bună. De fapt, un post prelungit de către o persoană sănătoasă nu poate provoca decât rău. Există o slăbire atât de generală a întregului corp și o scădere a rezistenței la boli, încât doar o persoană extrem de viguroasă și sănătoasă poate rezista un post lung. Cu toate acestea, în ciuda tuturor dovezilor medicale, cultul persistă.

Hereward Carrington (autorul multor cărți despre spiritualism și subiecte înrudite) a scris un volum de 648 de pagini intitulat *Vitality, Fasting, and Nutrition*, în 1908, care este probabil cea mai bună introducere în limba engleză la acest mod cândva foarte apreciat. Un alt susținător al postului, care a scris cu un dogmatism care îl depășește chiar pe cel al lui Carrington, este Upton Sinclair. Cartea sa *The Fasting Cure*, 1911, spune cum înfometarea prelungită va combate tuberculoza, sifilisul, astmul, cancerul, tulburările hepatice, boala Bright, răceala și chiar ataxia locomotorie — rezultatul unui nerv distrus!

„Am cunoscut două sau trei cazuri de oameni care au murit în timp ce posteau”, scrie Sinclair în *Cartea vieții*, „dar sunt destul de sigur că postul nu le-a cauzat moartea, ei ar fi murit oricum”. Și adaugă: „Nu aş dori să ghicesc exact ce procent de oameni muribunzi din spitalele noastre ar putea fi salvați dacă medicii le-ar retrage toată mâncarea...” Nicio afirmație nu ar putea fi mai tipică pentru un filistin științific. Sinclair „se simte destul de sigur” despre asta, dar nu-i trece niciodată prin cap să ceară sfaturi competente de la bărbați care știu. Evident, în opinia sa, medicii profesioniști nu sunt bărbați care știu.

Pentru o vreme, Sinclair a fost un Fletcherit. La Sanatoriul Battle Creek l-a întâlnit pe Horace Fletcher, frumosul, athletic, cu părul alb prematur, autorul cărții *Fletcherism: What it is, or, How I Became Young at Sixty*. La fel ca lucrările anterioare ale lui Fletcher, cartea a avut destulă vogă când a fost publicată în 1913.

Motto-ul Fletcheriților era „Natura îi va pedepsi pe cei care nu mastică”. Ideea a fost să mănânci numai atunci când ți-e foame, să alegi alimentele care îți plac cel mai mult și să mesteci fiecare gură de treizeci până la șaptezeci de ori. A fost rău pentru digestie, a argumentat Fletcher, să înghiți alimente înainte de a fi redusă la o stare atât de lichidă încât „s-a înghițit singură”. Chiar și supa și laptele trebuiau să fie „Fletcher-ized” rulându-le în jurul gurii până când erau bine amestecate cu saliva. John D. Rockefeller a fost un Fletcherit înfocat, iar filozoful William James a dat odată sistemului o încercare de trei luni. „A trebuit să renunț”, a mărturisit mai târziu James. — Aproape că m-a omorât.

Mai sunt niște Fletcheriți în jur. Recent, pagina de desene animate de duminică, *Grin and Bear it*, avea un desen cu o soție matroană care se întorcea de la o prelegere și îi spunea soțului ei: „Și profesorul de dietă a spus că dacă ne-am mesteca cu toții mâncarea cum trebuie, nu am avea toate aceste războaie _____”.

Zeci de moduri alimentare ingenioase au fost construite în jurul convingerii că anumite alimente nu ar trebui să fie niciodată consumate împreună. De exemplu, fructele și laptele sunt considerate rele, deoarece acidul coagulează laptele, în ciuda faptului că de îndată ce laptele ajunge în stomac se întâlnește cu promptitudine cu secreții acide. Laptele și peștele este o altă combinație împotriva căreia fadiștii avertizează adesea. Potrivit „Hayites”, carnea și cartofii formează un parteneriat rău similar.

Hayiții merită câteva paragrafe. Regretatul Dr. William Howard Hay, care a început totul, a deținut o diplomă de medicină de la Universitatea City din New York (clasa 1891), iar din 1932 până la moartea sa și-a condus propria stațiune la Mount Pocono, Pa. Părerile sale sunt expuse pe larg în celebrul său text, *Health via Food*, publicat în 1933.

Potrivit dr. Hay, aproape toate bolile corporale sunt rezultatul „acidozei”. Aceasta, la rândul său, este cauzată de (1) prea multe proteine, (2) prea multe alimente alterate, cum ar fi pâinea albă, (3)

combinații în dieta de proteine și carbohidrați, (4) reținerea în intestine a alimentelor peste douăzeci și patru de ore după masă. De asemenea, recomandă postul frecvent, aparent neștiind că postul *chiar* provoacă acidoză.

Motivul dr. Hay pentru care se opune la carne și cartofi este interesant. Amidonul are nevoie de substanțe alcaline pentru digerare, proteinele au nevoie de acid și „nu se poate aștepta ca stomacul uman să fie acid și alcalin în același timp”. De fapt, majoritatea alimentelor conțin amestecuri de proteine și amidon. Dar astfel de fapte sunt mult prea complicate pentru experții auto-numiți în dietă. Este mai distractiv să inventezi rețete noi care evită amestecurile otrăvitoare, cum ar fi Hay's Happy Highball, Pale Moon Cocktail, Easter Bunny Salad și Parcel Post Sparanghel, care sunt descrise în cărțile de bucate ale medicului.

Multe moft-uri alimentare sunt construite în jurul punctului de vedere că anumite alimente ar trebui evitate în totalitate. Un cult recent de acest fel provine din părerile ciudate ale dr. Melvin Page, un dentist din St. Petersburg, Florida, și șeful Fundației de Cercetare Biochimică. Când Page opera în Muskegon, Michigan, în 1940, guvernul l-a oprit să vândă un nostrum numit Ce-Kelp care vindeca orice, de la cataractă la cancer. Momentan Dr. Page este, printre altele, împotriva laptelui. „Din câte știu”, scrie el în opusul său învățat, *Degenerare—Regenerare*, publicat de el însuși în 1949, „el [omul] și o anumită specie de furnică sunt singurele care folosesc o secreție animală după vârsta înțărării”.

Page crede că laptele este bine pentru bebeluși înainte de a fi înțărcat, dar după aceea este un aliment periculos și o cauză frecventă de răceală, sinuzită, colită și cancer. Medicul subliniază că mai mulți oameni mor de cancer pe cap de locuitor în Wisconsin decât orice alt stat și, desigur, Wisconsin ocupă conducerea în producția de lapte. ² Dacă nu încetăm să bem această secreție animală și ne reformăm dieta în alte moduri curioase propuse de dr. Page, el se teme că rasa anglo-saxonă va continua să degenereze mai repede decât anumite rase „primitive” pe care nu le specifică.

Cultul principal „nu mânca asta” a fost de multă vreme, desigur, vegetarianismul. ³ Este deosebit de popular printre grupurile hinduse și oculte, călugării trapiști și micile secte protestante, cum ar fi adventiștii de ziua a șaptea. Tolstoi, Gandhi și George Bernard Shaw erau vegetarieni. Upton Sinclair, care la un moment dat a îmbrățișat aproape toate modurile alimentare ale secolului, a scris odată o carte în care îl apără.

Nu toți vegetarienii sunt de acord. „Vegetarienii lacto-ovo” sunt dispuși să ia lapte, ouă și brânză, dar sectele mai stricte consideră aceste alimente drept forme de carne. Există chiar și un grup care se autointitulează „fruitari” care își limitează dieta la fructe. Toate aceste grupuri sunt organizate vag în Uniunea Vegetariană Americană, afiliată la mai veche Uniunea Vegetariană Internațională a Europei. O revistă lunară, *The American Vegetarian*, este publicată în prezent la New York Oraș.

Nu trebuie să ne preocupe aici argumentele etice pentru evitarea cărnii, dar argumentele medicale merită citate. Vegetarienilor le place să sublinieze că carnea produce în organism depozite dăunătoare de acid uric și „necrone”, care la rândul lor joacă un rol în cauzarea bolilor. Destul de ciudat, niciun medic nu a aflat vreodată ce este o necronă. Sună groaznic, dar este complet fără sens științific. În ceea ce privește acidul uric, este adevărat că creșterea acestuia în sânge este asociată cu unele afecțiuni, precum guta, dar doar pentru că organismul însuși produce mai mult acid. Ideea că acidul uric din dietă este o *cauză* a unor astfel de afecțiuni este un mit demult străpuns de știința nutrițională.

Niciun medic nu neagă că este posibil să se obțină o dietă echilibrată fără carne, dar adevărul este că este dificil să faci asta, și total inutil. Dintre aminoacizii esențiali pentru sănătate, aproximativ zece trebuie să fie furnizați de alimentele pe care le consumăm. Este extrem de greu să le obții pe toate cele zece dintr-o dietă cu plante, iar dacă chiar și una lipsește, există deficiențe nutriționale. Pe de altă parte, aminoacizii sunt produsele digestiei proteinelor, iar adăugarea cărnii în dietă este o metodă simplă de a obține toate cele necesare. Este adevărat că în unele afecțiuni, precum guta, carnea din dietă trebuie limitată. Pe de altă parte, în alte afecțiuni, dietele bogate în

proteine sunt necesare pentru restabilirea sănătății. Nu există nicio dovadă că carnea joacă un rol semnificativ în *cauzarea* tulburărilor corporale, mai ales a cancerului, pe care unii vegetarieni le identifică la carne prin intermediul statisticilor extrem de distorsionate. Unele moduri alimentare, este interesant de remarcat, pledează pentru diete bogate în proteine chiar și pentru cei sănătoși! Vezi, de exemplu, *You Can Live Longer Than You Think*, 1948, de Daniel C. Munro, în care susține că Matusalem a trăit 969 de ani pentru că a mâncat mai ales carne.

Chiar și mai extremi decât vegetarienii sunt fanaticii „mâncării crude” care critică consumul de alimente „moarte” gătite. „Niciun animal nu mănâncă mâncare gătită”, scrie Jerome I. Rodale, din Emmaus, Pennsylvania, o afirmație cu care trebuie să fii din toată inima de acord. „Omul este singura creatură care o face”, continuă el. „Este un fapt cunoscut că pisicile se dezvoltă mult mai bine cu carnea crudă decât cea gătită”.

Producător de dispozitive de cablare electrică, Rodale este și liderul în această țară al unei mișcări cunoscute sub numele de „agricultura ecologică”. Gătitul nu numai că devitalizează alimentele, potrivit lui Rodale, dar și alimentele își pierd din valoare pentru sănătate dacă sunt cultivate în sol care a fost devitalizat de îngrășămintele chimice. Agricultura trebuie să fie „calea lui Dumnezeu”. Solul este ca un organism viu, susține Rodale, și numai îngrășămintele animale sau vegetale îi păstrează vitalitatea. Experții în sol și nutriție ne spun că, dacă plantele cresc deloc, compoziția lor tinde să rămână în esență aceeași, în ceea ce privește conținutul de minerale și vitamine, ca plantele crescute în sol „bogat”. Un sol epuizat va produce mai puține sau mai mici plante și, dacă este complet epuizat, deloc. Potrivit lui Rodale, însă, utilizarea îngrășămintelor și a spray-urilor „artificiale” a provocat aproape toate tulburările de sănătate ale națiunii, inclusiv cancerul. A scris multe cărți despre aceasta (publicate chiar de el), dintre care *The Organic Front*, 1948, este cel mai bun rezumat al opiniilor sale. În plus, editează trei reviste lunare – *Organic Gardening*, *The Organic Farmer* și *Prevention*, aceasta din urmă dedicată prevenirii bolilor prin agricultura ecologică. În aceste reviste se pot găsi multe reclame pentru semințe de floarea soarelui. Rodale le consideră marele „aliment uitat”, de o valoare enormă pentru sănătate atunci când sunt adăugate în dietă”.

Strâns legat de mișcarea agriculturii ecologice este cultul antroposofic german fondat de Rudolf Steiner, pe care l-am întâlnit mai devreme în legătură cu scrierile sale despre Atlantida și Lemuria. Antropozofii merg cu un pas mai departe decât Rodale și consideră pământul ca pe un organism viu real. „Respiră” de două ori pe zi, iar solul său „trăiește” într-un sens mult mai mult decât metaforic.

„Agricultura biodinamică” a fost înființată de Steiner la Școala sa de Științe Spirituale, din Dornach (lângă Basel), Elveția. (Dornach este acum centrul antroposofic al lumii — un oraș cu propria sa arhitectură curioasă și populat aproape în întregime de antroposofi.) Cei doi cercetători principali ai săi au fost Lili Kolisko, ale cărei lucrări nu au fost traduse, și Ehrenfried Pfeiffer. Multe dintre cărțile lui Pfeiffer sunt disponibile în engleză. *Bio -Dynamic Farming and Gardening* a fost publicat de antroposofi în 1938, iar *The Earth's Face and Human Destiny* a fost tipărit în 1940 de Rodale.

În esență, abordarea antroposofilor față de sol este ca și abordarea lor față de corpul uman - o variație a homeopatiei. (A se vedea Steiner's *An Outline of Anthroposophical Medical Research*, traducere în engleză, 1939, pentru o explicație a modului în care vâscul, atunci când este pregătit corespunzător, va vindeca cancerul prin absorbția „forțelor eterice” și întărirea „corpului astral”.) Ei cred că solul poate fi făcut mai „dinamic” adăugând la el anumite „preparate misterioase de medicamente homeopatice, care sunt dilușite” că nu rămâne nimic material din compus. În 1923, Lili Kolisko a experimentat cu soluții de sare rarefiate progresiv pe grâu în germinare. Ea a descoperit că efectul soluției s-a estompat când diluția a trecut de a zecea și a douăsprezecea zecimală, dar după aceea, a apărut din nou! Scriind despre acest lucru în *Organic Gardening*, decembrie 1950, antroposoful Dr. Herman Poppelbaum afirmă: „Printr-un calcul simplu se poate descoperi că în astfel de diluții mari nu mai rămâne nimic „material” din substanța dizolvată ponderabilă. Prin urmare, efectul poate fi numit imponderabil, adică nu se bazează pe prezența fizică a sării materiale în substanța care este apoi exercitată și efect dinamic.”

Dr. Pfeiffer sa născut la München în 1899 și a fost absolvent la Universitatea din Basel. El deține o diplomă onorifică de la Colegiul Medical Hahnemann, Philadelphia, pentru descoperirea unei metode de diagnosticare a bolilor umane din modelele de cristal care se formează atunci când o picătură de sânge, amestecată cu clorură de cupru, este cristalizată. În anii treizeci a condus Laboratorul de Cercetare Biochimică al antroposofilor, la Dornach, și, de asemenea, ferma experimentală de 800 de acri a cultului din Loverendale, Olanda. Când națiștii au preluat Olanda în 1940, el a scăpat cu familia și a venit în Statele Unite.

După ce a creat o fermă model la Phoenixville, Pennsylvania, și-a cumpărat propria fermă lângă Chester, New York. Aici a făcut ceea ce el consideră a fi cea mai importantă descoperire a sa - amestecuri speciale de tulpini de bacterii (formulele exacte sunt extrem de secrete) despre care susține că vor transforma gunoiul obișnuit în îngrășământ organic bogat. Doar o lingură de bacterii trebuie adăugată la fiecare tonă de gunoi. Într-o săptămână gunoiul se transformă într-un supercompost inodor.

Cu fonduri oferite de proprietarul unei afaceri cu hârtie uzată din Buffalo, recent a fost înființată o companie în Oakland, California, care cumpără gunoiul din oraș, îl prelucrează cu microbii minunați ai lui Pfeiffer (laboratorul său de biochimie din Spring Valley, New York, primește o redevență pentru furnizarea bacteriilor), apoi îl vinde ca îngrășământ organic. Testele de laborator (de către Pfeiffer) arată că legumele cultivate cu acest compost cântăresc cu 25 la sută mai mult decât legumele cultivate cu îngrășămintele obișnuite și au de una până la trei ori mai multă vitamina A. Boabele cultivate în solul tratat au un conținut mai mare de proteine. Chiar și nisipul poate fi transformat în teren agricol bogat, spune Pfeiffer, dacă este disponibilă apă. Detaliile acestui proiect revoluționar le găsiți într-un articol, „Orașul cu gunoiul de aur”, *Collier's*, 31 mai 1952. Articolul neglijează să informeze cititorul cu privire la opiniile antroposofice care stau la baza lucrării lui Pfeiffer.

În prezent, una dintre cele mai populare moduri de mâncare din America este construită în jurul personalității lui Gayelord Hauser - un bărbat frumos, cu aspect viril, cu părul ondulat și închis la culoare, a cărui față apare proeminent în reclamele cărții sale. Cea mai recentă lucrare a lui, *Look Younger, Live Longer*, 1950, a fost condensată de *Reader's Digest*, serializat în ziarele Hearst și încă depășește cu mult pe cel mai apropiat concurent al său, *Eat and Grow Younger*, de Lord Kordel, în ciuda faptului că Kordel arată și mai tânăr și mai frumos.

Hauser s-a născut în Tübingen, Germania, în 1895, sub numele de Helmut Eugene Benjamin Gellert Hauser. A venit în Statele Unite la vârsta de șaisprezece ani, unde a contractat tuberculoză la sold. Un spital din Chicago a decis că cazul lui era incurabil și l-a trimis înapoi în Europa pentru a muri. „Acolo, sus, printre vârfurile acoperite de zăpadă”, scrie Hauser, „s-a întâmplat un miracol”. Un bătrân care vizita familia i-a spus: „Dacă continui să mănânci alimente moarte, cu siguranță vei muri. Numai alimentele vii pot face un corp viu”.

Tânărul Hauser a urmat sfatul său și a început să mănânce fructe și legume proaspete. Soldul lui a început să se vindece.

Intens curios de ceea ce i se întâmpla, Hauser a dezvoltat un interes puternic pentru naturopatie. Benedict Lust, al cărui rol de pionier naturist a fost discutat anterior, l-a sfătuit cu privire la chestiuni dietetice. De la medicina naturistă, Hauser a trecut la naprapatie – o ramură a chiropracticii născută în Chicago – și* s-a bucurat în cele din urmă de o recuperare completă. S-a întors în Statele Unite la începutul anilor douăzeci, i s-a schimbat oficial numele și a început să practice naprapatia într-un mic birou de pe Michigan Boulevard, în Chicago. În afara prezenței sale la Colegiul de Naprapatie din Chicago, el nu a avut nicio școală oficială nici în medicină, nici în știința nutriției.⁴

În cele din urmă, Hauser a renunțat la naprapatie pentru a scrie și a ține prelegeri. Succesul său a fost atât de imediat, încât a invadat Hollywood-ul în 1927, unde părerile sale dietetice au devenit rapid o nebunie a coloniilor de film. Cel mai entuziast convertit al lui a fost Greta Garbo. Ea a devenit partenerul lui constant într-o prietenie care a durat mulți ani. Anglia și Europa au oferit ulterior pășuni la fel de verzi ca cele de la Hollywood. Lady Elsie Mendl, care până la moartea ei la nouăzeci și patru de ani a stat în mod regulat pe cap ca măsură terapeutică, a fost unul dintre

susținătorii lui puternici. La fel a fost și Ducesa de Windsor, care a scris o introducere pentru ediția franceză a actualului său best-seller. Regina Alexandra a Iugoslaviei, baronul Philippe de Rothschild, Cobina Wright, Sr. și Paulette Goddard sunt alți notabili incluși printre cei pe care lui Hauser îi place să-i numească „poporul meu”.

Ce este sistemul Hauser? ⁵ Practic, este o abordare naturistă, cu accent special pe ceea ce Hauser numește cele cinci alimente minune ale sale: lapte degresat, drojdie de bere, germeni de grâu, iaurt și melasă. „Orice dintre aceste cinci alimente, folosite zilnic”, scrie el, „poate adăuga probabil cinci ani de tinerețe în viața ta”. Deși vândute în principal prin magazinele naturiste din orașele mari, băcăniile obișnuite le aprovizionează acum și nu există nicio îndoială că creșterea uluitoare a cultului Hauser a crescut enorm vânzările acestor produse. Există totuși întrebări considerabile cu privire la virtuțile alimentelor minune. Cea mai bună părere medicală este că acestea nu oferă nimic ce nu se poate obține mai puțin costisitor din alimente obișnuite. Iaurtul, de exemplu, este un lapte special fermentat, care nu are mai multe merite pentru sănătate decât zara, dar costă mult mai mult.

Melasa Blackstrap este resturile întunecate și lipicioase care rămân după finalizarea procesului de rafinare a zahărului. Potrivit lui Hauser, are proprietăți medicinale enorme. În cartea sa, el afirmă că va ajuta la vindecarea insomniei, a nervozității, a tulburărilor de menopauză, a cheliei și a presiunii arteriale scăzute. În plus, susține Hauser, va ajuta la refacerea părului gri la culoarea anterioară, va ajuta digestia, va preveni multe schimbări datorate bătrâneții, va ajuta la funcționarea glandelor și va întări inima. Experții guvernamentali în nutriție au numit aceste afirmații „false și înșelătoare”. ⁶

Pe lângă veniturile din prelegerile sale, aparițiile la radio și TV, cărțile și o revistă numită *Gayelord Hauser's Diet Digest*, Hauser este, de asemenea, partener la Modern Products, Inc., o firmă din Milwaukee de peste douăzeci de ani. De la Modern Products se pot obține alimente și medicamente speciale pe care Hauser le promovează în cărțile și prelegerile sale. În trecut, au existat mai multe discuții cu guvernul cu privire la afirmațiile publicitare pentru multe dintre aceste produse.

Datorită clemenței instanțelor, guvernul întâmpină mari dificultăți în a împiedica vânzarea mâncărilor și a preparatelor magice. Administrația pentru Alimente și Medicamente a avut nevoie de patru ani, de exemplu, pentru a restricționa vânzarea Nutrilite la 15.000 de vânzători din ușă în ușă. Nutrilite era un amestec ieftin de lucernă, pătrunjel și cresson, care trebuia să vindece 57 de boli diferite la un cost de 200 USD pe an pentru client. Guvernul nu și-a câștigat cazul. Nu a reușit decât să forțeze producătorii de Nutrilite să-și atenueze pretențiile. Produsul este încă promovat și vândut pe scară largă.

Ar fi nevoie de multe volume pentru a discuta despre toate tonicele, produsele vitaminice, sărurile minerale și alte alimente-minune care în ultimii ani au făcut avere pentru promotorii lor. Un producător a pus chiar și vitamine în săpun, unde sunt la fel de utili precum hormonii care au apărut într-o marcă de cremă de față promovată la nivel național sau proprietățile magnetice dobândite recent de o anumită marcă de lame de ras. Clorofila pare a fi cel mai recent compus minune care apare peste tot pentru a face totul.

Dacă cineva dorește o perspectivă asupra ascensiunii și promovării unui tonic fără valoare, ar trebui să citească romanul amuzant al lui HG Wells, *Tono-Bungay*. Titlul este de la numele unui medicament brevetat care nu numai că nu avea niciuna dintre virtuțile promovate, dar era și ușor dăunător rinichilor. Și dacă credeți că narațiunea lui Wells este învechită, comparați-o cu ascensiunea fabuloasă recentă a Hadacolului, un tonic cu vitamine și minerale, care miroase și are un gust groaznic, dar are un conținut ridicat de alcool.

Groucho Marx, la programul său de radio în urmă cu câțiva ani, l-a intervievat pe inventatorul Hadacolului, senatorul de stat Louisiana Dudley J. LeBlanc. Când Groucho l-a întrebat la ce este bun Hadacol, LeBlanc a dat un răspuns de o onestitate uluitoare. „A fost bine”, a spus senatorul, „pentru cinci milioane și jumătate pentru mine anul trecut”.

Aruncă-ți ochelarii!

UNUL dintre cei mai influenți excentrici medicali ai națiunii, a cărui activitate este încă acceptată de multe mii de oameni inteligenți, dar prost informați, a fost Dr. William Horatio Bates, specialist în ochi, urechi, nas și gât din New York City. El a fost prima figură importantă din cultul modern al revoltei împotriva ochelarilor și a dependenței de exercițiile pentru ochi pentru tratarea defectelor vizuale.

Dr. Bates sa născut în Newark, New Jersey, în 1860. Dosarul său medical timpuriu este impresionant – absolvent al Cornell în 1881; diplomă de medicină de la Colegiul Medicilor și Chirurgilor, 1885; asistent clinic la Manhattan Eye and Ear Hospital; medic curant la Spitalul Bellevue și mai târziu la New York Eye Infirmary. Din 1886 până în 1891 a predat oftalmologie la New York Postgraduate Medical School and Hospital.

În 1902, Dr. Bates a dispărut brusc. Șase săptămâni mai târziu, soția sa a aflat că lucra ca asistent la Spitalul Charring Cross, din Londra, unde fusese internat ca pacient. Ea a mers imediat la Londra și l-a găsit într-o stare de epuizare, fără a aminti ceea ce se întâmplase. Două zile mai târziu a dispărut din nou. Doamna Bates l-a căutat pe continent. S-a întors în America și a căutat. Ea încă îl căuta când a murit.

Exact cum a fost găsit Dr. Bates este încă învăluit în obscuritate. Potrivit necrologului său din *New York Times*, 11 iulie 1931, un coleg oculist l-a găsit din întâmplare în 1910. De șase ani practica în Grand Forks, Dakota de Nord. Se pare că Bates a fost convins să se întoarcă la Manhattan, unde a împărțit birourile cu descoperitorul său și a servit ca medic curant la Spitalul Harlem până în 1922. S-a recăsătorit și i-a lăsat în supraviețuire soția (era a treia) când a murit în 1931.

În 1920, dr. Bates a publicat pe cheltuiala sa o carte intitulată *Cure of Imperfect Eyes by Treatment Without Ochelari*. A fost publicată cu amprenta Central Fixation Publishing Company, New York City și se deschide cu un omagiu adus autorului de către reverendul Daniel A. Poling. (Bates a mers la biserica reverendului Poling și i-a tratat și ochii. Reverendul astăzi îl merită pe Bates pentru faptul că la șaizeci și șapte de ani încă se înțelege fără ochelari.) O versiune revizuită, condensată a cărții a apărut douăzeci de ani mai târziu.

Zeci de cărți ale altor scriitori au fost puțin mai mult decât reafirmări ale opiniilor Dr. Bates. *Sight Without Glasses*, 1944, de Harold M. Peppard, ¹ a fost o lucrare americană populară, iar în Anglia, *The Improvement of Sight*, 1934, de Cecil S. Price. Până în 1948, Random House a publicat *See without Glasses*, de Ralph J. MacFayden — o altă carte bazată pe teoriile lui Bates.

Lucrarea originală a lui Bates este un compendiu fantastic de înregistrări de cazuri extrem de exagerate, inferențe nejustificate și ignoranță anatomică. O mare parte din material a apărut mai devreme în articole cu care Bates a contribuit la mai multe reviste medicale și într-un curs prin corespondență despre formarea ochilor scris în colaborare cu Bernarr Macfadden. (Cursul a fost foarte promovat în revista *Physical Culture a lui Macfadden*.) În carte sunt reproduse peste cincizeci de fotografii, multe dintre ele extrem de curioase. Unul, de exemplu, se intitulează *Miopi care nu au mers niciodată la școală și nici nu au citit în metrou*. Înfățișează fețele a patru animale miope - un elefant, un bivol, o maimuță și un câine de companie.

În centrul opiniilor doctorului Bates se află teoria acomodării. „Acomodare” este un termen pentru procesul de focalizare care are loc în fiecare ochi atunci când mutați atenția asupra obiectelor aflate la distanțe diferite. Unul dintre cele mai bine stabilite fapte în anatomia ochiului este faptul că această ajustare implică o modificare a formei cristalinului. Un mușchi minuscul numit mușchi ciliar face ca cristalinul să devină mai convex pe măsură ce ochiul este concentrat asupra obiectelor mai apropiate. Această schimbare a obiectivului a fost fotografiată în detaliu și măsurată cu un grad ridicat de precizie. ² Dr. Bates a negat însă categoric toate acestea. Lentila, a declarat el, „nu este un factor de acomodare”. În schimb, focalizarea se realizează printr-o

modificare a întregii lungimi a globului ocular, determinată la rândul său de doi mușchi din exteriorul ochiului!

Pentru a susține această teorie ciudată, dr. Bates înregistrează (cu multe fotografii) câteva experimente pe care le-a efectuat pe ochiul unui pește. După ce lentila ochiului de pește a fost îndepărtată, ochiul a fost încă capabil să se adapteze. Dr. Bates nu a fost preocupat de faptul că un ochi de pește seamănă foarte puțin cu un ochi uman. Sunt descrise și unele experimente cu mamifere, în special pe iepuri și pisici. Din păcate, ceea ce descrierea dezvăluie cel mai clar este o lipsă aproape totală a competenței de laborator.

Când un oftalmolog pune picături în ochi, puterea de acomodare este temporar ucisă. S-a dovedit a fi din cauza paraliziei mușchilor care controlează cristalinul și pupilei, dar dr. Bates a gândit altfel. Pierderea acomodării, a afirmat el, nu are loc până când medicamentul nu afectează mușchii din afara ochiului. Mai mult, el a susținut că a observat pacienți cărora li s-a îndepărtat lentilele printr-o operație de cataractă și care încă s-au cazat cu ușurință! În mod curios, acest lucru nu a fost observat niciodată de niciun alt om ochi. De fapt, teoria acomodării a lui Bates (atât de necesară pentru a explica valoarea exercițiilor sale) este atât de evident absurdă încât chiar și majoritatea adeptilor săi din zilele noastre au renunțat-o.

Cauza tuturor erorilor de refracție (miopie, hipermetropie și astigmatism), conform lui Bates, este pur și simplu „încordarea”, la rândul ei, din cauza unei „stări anormale a minții”. „Originea oricărei erori de refracție”, a scris el, „a unei strabii sau a oricărei alte tulburări funcționale a ochiului, este pur și simplu un gând – un gând greșit – și dispariția sa este la fel de rapidă ca și gândul care se relaxează. Într-o fracțiune de secundă, cel mai înalt grad de eroare de refracție poate fi corectat, un strabis poate dispărea, doar dacă orbirea este ameliorată sau relaxată. momentană, corectarea este de moment. Când devine permanentă, corectarea este permanentă.

Ochelarii nu pot vindeca această tulpină, credea Bates. De fapt, ele fac vindecarea imposibilă pentru că ochiul se adaptează la ele, apoi încordarea face ca ochiul să se înrăutățească constant, astfel încât sunt necesari ochelari din ce în ce mai puternici. În opinia lui Bates, ochelarii sunt pur și simplu „cârje pentru ochi”. Ar trebui aruncate.

Sistemul Bates este proiectat pentru a reduce tensiunea. Aceasta implică „fixare centrală” – să înveți să vezi ce se află în centrul vederii, fără să te holbezi. Iată ce a avut de spus Dr. Bates despre importanța sa:

„Nu numai că toate erorile de refracție și toate tulburările funcționale ale ochiului dispar atunci când vede prin fixare centrală, dar multe afecțiuni organice sunt atenuate. Nu pot să-i pun limite posibilităților. Nu m-aș fi aventurat să prevăd că glaucomul, cataracta incipientă și irita sifilitică (inflamația centrală) ar putea fi eliminate, de fapt, prin fixarea irisului. a dispărut atunci când s-a obținut ameliorarea în câteva minute și, în cazuri rare, această ameliorare a fost permanentă, precum și bolile cauzate de febra tifoidă, gripa, sifilisul și gonoreea, de asemenea, nu există nici o fixare centrală.

Pentru a realiza fixarea centrală sau pentru a învăța să vadă fără efort, dr. Bates a propus următoarele exerciții:

(1) „Plumărire”. Pacientul își pune palmele ambelor mâini peste ochi (fără apăsare sau frecare) și încearcă să se gândească la „negru perfect”. Când pacientul este capabil să vadă o întuneric pur, există o îmbunătățire imediată a vederii. Dr. Bates povestește despre un pacient, un bărbat de șaptezeci de ani, cu astigmatism și cataractă incipientă, care s-a vindecat complet după ce s-a făcut cu palma continuă timp de 20 de ore!

„Cu cât este mai mică zona de negru pe care o persoană își poate aminti”, a scris Bates, „cu atât este mai mare gradul de relaxare indicat”. Pentru a realiza acest lucru, el a recomandat să se gândească la o zonă neagră mare, cum ar fi litera de sus pe o diagramă de testare a ochilor, apoi trecerea la litere din ce în ce mai mici până când se ajunge la o perioadă. „În loc de punct, unora le este mai ușor să-și amintească două puncte”, a scris el, „... sau o colecție de puncte, cu una mai

neagră decât toate celelalte, sau punctul peste un I sau J mic. Alții, din nou, preferă virgulă unei puncte”.

Dacă negrul te plictisește sau te deprimă, atunci o culoare cu asocieri mai plăcute este cea mai bună. „Vechia unei femei”, a declarat Bates, „a fost corectată de amintirea unui ranuncul galben, iar o alta a putut să-și amintească opalul inelului ei când nu și-a amintit o perioadă”.

2) „Schimbarea” și „leagănul”. Prin deplasare, Dr. Bates a vrut să înțeleagă mișcarea ochiului înainte și înapoi, astfel încât cineva să aibă iluzia unui obiect care „se balansează” dintr-o parte în alta. Cu cât schimbul este mai scurt, cu atât beneficiul este mai mare. Puteți chiar să închideți ochii și să faceți o imagine mentală balansată.

Alternarea balansului vizual și mental este deosebit de benefică. După ce cineva stăpânește arta de a schimba și balansa, el atinge în sfârșit ceea ce Bates a numit „leagănul universal”. Iată propriile sale cuvinte despre asta:

„Atunci când balansarea, fie mentală sau vizuală, are succes, o persoană poate deveni conștientă de un sentiment de relaxare care se manifestă ca o senzație de balansare universală. Această senzație se comunică cu orice obiect de care o persoană este conștientă. Mișcarea poate fi imaginată în orice parte a corpului către care este îndreptată atenția. Poate fi comunicată scaunului, încăperei sau altui obiect în care se află o persoană sau alt loc în care se află o persoană. Țin minte că clădirea, orașul, lumea întreagă poate părea să se balanseze”.

Pe lângă palmare, mișcare și balansare, Bates a recomandat și citirea în condiții neobișnuit de adverse - cum ar fi atunci când stați întins pe spate, mergeți cu autobuzul sau trenul, în lumină slabă sau în lumina puternică a soarelui. Ochii sunt întăriți și prin privirea directă la soare pentru scurte momente, astfel încât razele benefice să poată scalda retina (o practică, de altfel, care poate provoca cu ușurință leziuni permanente ale retinei).

Fiecare oftalmolog, cu excepția lui Bates, a presupus că prezbiopia este o incapacitate normală de acomodare care însoțește procesul de îmbătrânire. Dr. Bates le-a clarificat curând. „Adevărul despre prezbiopie”, a scris el, „este că nu este „un rezultat normal al îmbătrânirii”... Este cauzat nu de o întărire a cristalinului, ci de o încordare de a vedea în punctul apropiat. Nu are nicio legătură necesară cu vârsta... Este adevărat că cristalinul se întărește odată cu înaintarea anilor, la fel cum oasele se întăresc, dar nu este un factor de acomodare... De asemenea, în timp ce în unele cazuri cristalinul poate deveni mai plat sau își poate pierde o parte din puterea de refracție odată cu înaintarea anilor, s-a observat că rămâne perfect clar și neschimbat până la vârsta de nouăzeci de ani, deoarece nici mușchiul ciliar nu este un factor de acomodare, slăbiciunea sau atrofia sa nu pot contribui cu nimic la scăderea puterii acomodative.

Strângerea ochilor, petele în ochi și chiar sclipirea stelelor se datorează oboselii ochilor, potrivit lui Bates. Pentru fizicieni, există un mic mister legat de sclipirea stelelor. Se datorează curenților de aer în continuă schimbare cu densități diferite și, prin urmare, puteri de refracție diferite. Dar pentru Bates, sclipirea este în minte. Dacă te uiți la stele fără efort, acestea încetează să sclipească. „... când s-a produs iluzia de sclipire, de obicei se poate opri prin „balancarea” stelei. Pe de altă parte, se pot face planetele sau chiar luna să sclipească, dacă te străduiești suficient pentru a le vedea.”

În Anglia, cel mai distins convertit al doctorului Bates a fost Aldous Huxley, victima unei infecții oculare timpurii care i-a lăsat corneea permanent cicatrice. După ce a încercat sistemul Bates, a simțit că viziunea lui a beneficiat foarte mult și, în 1942, a scris o carte numită *Arta de a vedea* — o carte destinată să se situeze alături de faimosul tratat al episcopului Berkeley despre proprietățile medicinale ale „apei de gudron”. Huxley rezumă teoriile lui Bates și adaugă câteva forme suplimentare de terapie, cum ar fi jonglarea și jocul cu zaruri și domino. A sta departe în spatele unui cinematograf este un exercițiu valoros, declară el, pentru ochii extrem *de miopi*. De asemenea, bun pentru aceeași boală este să închizi ochii și să-ți imaginezi că ții un inel de cauciuc între degetul mare și degetul mare. Strângeți inelul într-o elipsă, apoi îl lăsați să iasă din nou și continuați până când devine obositor. Cea mai interesantă practică recomandată de Huxley este ceea ce el numește „scrierea pe nas”. Îți imaginezi că nasul tău este întins înainte cu aproximativ

opt inci, ca „Dong cu nasul luminos” al lui Edward Lear. Apoi închizi ochii și te prefaci că nasul este un creion. Mișcând capul, scrii o semnătură imaginară în aer. „Un pic de scris pe nas, urmat de câteva minute de palmare... va avea ca rezultat o îmbunătățire temporară perceptibilă a vederii defectuoase”, scrie el. Dacă o ții așa, treptat devine permanentă.

Explicația lui Huxley despre de ce funcționează palmarea sună ca ceva ce ar fi putut spune Mesmer, descoperitorul „magnetismului animal”. „... toate părțile corpului poartă propriile potențiale caracteristice; și este posibil ca punerea mâinilor peste ochi să afecteze starea electrică a organelor obosite — ceva care revigorează țesuturile și calmează indirect mintea.”

Dr. Bates a murit în 1931, dar metodele sale excentrice au fost păstrate în viață de numeroși discipoli din toată țara. În Anglia și Germania, în anii douăzeci, au apărut zeci de școli pentru a preda metoda Bates. Sub Hitler a înflorit într-un cult larg răspândit. Nu există nicio îndoială că mii de pacienți și-au imaginat că au beneficiat. Cum poate fi explicat acest lucru având în vedere faptul că nu există cel mai mic fundament faptic pentru teoria acomodării lui Bates sau pentru valoarea exercițiilor sale?

Răspunsul are mai multe factori. În primul rând, sunt mulți optometriști care vor vinde o pereche de ochelari unui pacient care nu prea are nevoie de ei. După ce au purtat ochelarii un timp, ochii lor se adaptează la ei, astfel încât atunci când ochelarii sunt scoși pentru prima dată, vederea este vizibil mai slabă. După aproximativ o săptămână fără ochelari, vederea va deveni mai normală. Dacă persoana se îndreaptă cu palmele și se mișcă în această perioadă, va atribui exercițiile viziunea îmbunătățită. În unele clinici de exerciții pentru ochi operate de șarlatani, procedura cu un pacient nou este să-și scoată ochelarii și să-i testeze imediat vederea cu o diagramă a ochilor. Desigur, viziunea lui va fi cel mai rău. Apoi, după o jumătate de oră de exerciții fără ochelari, este testat din nou. În mod firesc, vederea lui s-a îmbunătățit. Ceea ce nu reușește să realizeze este că aceeași îmbunătățire s-ar fi produs fără exerciții, deoarece ochii lui s-au adaptat încet să vadă fără ochelari.

Un al doilea punct de luat în considerare este că o serie de defecte oculare se pot schimba în bine pe măsură ce o persoană îmbătrânește. Astigmatismul se modifică uneori în mod benefic. O cataractă incipientă poate fi anunțată printr-o fază temporară de vedere mult îmbunătățită. Multe boli ale ochiului trec prin modificări ciclice. Dacă pacientul urmează sistemul Bates atunci când are loc o schimbare naturală de acest fel, el va tinde să crediteze sistemul pentru aceasta.

În cele din urmă – și acesta este probabil cel mai important factor dintre toate – procesul „de a vedea” este profund implicat în atitudinea mentală a cuiva. Dacă există vreo valoare în munca lui Bates, aceasta este insistența lui puternică asupra laturii mentale a vederii. El a susținut, de exemplu, că și-a dat seama când o persoană minte, observându-i eroarea de refracție printr-un retinoscop. Acest lucru este foarte îndoielnic, dar există fără îndoială că factorii mentali pot agrava sau atenua disconfortul unei persoane în vederea vederii, chiar dacă o examinare a ochilor acestuia nu va evidenția modificări organice. O persoană poate fi înnebunită de oboseala ochilor și durerile de cap, iar o altă persoană, cu exact același tip și cantitate de eroare de refracție, nu va fi deranjată deloc. Ochiul poate suporta mult mai multe pedepse decât își dau seama oamenii. Având în vedere starea de spirit potrivită - care poate fi indusă de credința în orice fel de tratament - o persoană cu o eroare vizuală chiar și mare poate fi capabilă să-și arunce ochelarii și să se înțeleagă confortabil. Bates însuși a scris despre cum unele persoane și-au găsit vederea mult îmbunătățită după ce li s-au dat ochelari care erau aproape din sticlă simplă. Ceea ce nu și-a dat seama era posibilitatea ca propriul său sistem să funcționeze pe linii similare.

În multe cazuri, natura erorii de refracție este un ajutor pentru a permite unei persoane să se simtă confortabil fără ochelari. Un pacient extrem de miop, de exemplu, poate avea puține dificultăți de a citi cu ochii neajutați și, dacă nu este deranjat de vederea încețoșată de la distanță, se poate descurca destul de bine fără ochelari. Desigur, după ce a stat un timp fără ele, va învăța să „vadă” obiectele neclare în depărtare mai bine decât ar putea imediat după ce și-a aruncat ochelarii. Ar putea vedea mult mai bine cu ochelari, dar dacă obține satisfacție psihică din faptul că nu se sprijină pe „cârje pentru ochi” și își dorește ca vederea sa se îmbunătățească, va putea să dea

mărturii captivante despre valoarea metodelor lui Bates. Un alt exemplu este cel al bărbatului în vârstă care are o pierdere naturală a puterii acomodative din cauza întăririi lentilelor. Dacă se întâmplă ca un ochi să fie miop, iar celălalt hipermetrop, el poate să-și arunce ochelarii și să se înțeleagă fără prea multe probleme pentru tot restul vieții. Un ochi face vederea la distanță, iar celălalt ochi lucrează în prim-plan. Cu o pereche adecvată de bifocale, ar putea folosi ambii ochi tot timpul, dar dacă este suficient de vândut pe Bates, va fi foarte mândru de faptul că, chiar și la vârsta lui, ochelarii nu sunt necesari.

Câteva tulburări oculare, trebuie subliniat, răspund la exerciții, dar acestea sunt tulburări care implică mușchii exteriori, cum ar fi ochii parțial încrucișați sau ochii cu pereți. Exercițiile pentru afecțiuni de acest fel sunt prescrise de oftalmologii ortodocși și nu au nimic în comun cu exercițiile Dr. Bates. Majoritatea defectelor oculare, cu toate acestea, sunt erori de refracție datorate formei ochiului, cristalinelui sau corneei și nici o cantitate de deplasare sau balansare nu va produce o schimbare *organică*. În timpul războiului trecut, Forțele Aeriene au efectuat o serie de experimente cu exerciții pentru ochi. Mulți piloți au considerat că vederea lor s-a îmbunătățit mult, deși examinările au arătat că imaginea de pe retină a rămas neschimbată. Timp de mulți ani, un oftalmolog din Manhattan a avut o ofertă permanentă și nerevendicată de 1.000 USD oricărui pacient cu o eroare de refracție care a practicat sistemul Bates și ai cărui ochi au arătat îmbunătățiri organice atunci când au fost testați de un medic competent.

Timp de câțiva ani, Bates a editat o revistă numită *Better Eyesight*. O colecție de articole din acesta a fost realizată de Emily C. Lierman, asistenta medicului, și publicată în 1926 cu titlul *Povești din clinică*. Înregistrările sale de caz sunt cea mai bună dovadă tipărită a aspectului „cura prin credință” al metodelor lui Bates și a procedurilor de diagnosticare neglijentă ale medicului și ale ajutorilor săi.

Într-un caz, o femeie în vârstă a avut glaucom (o întărire a globului ocular) la un ochi și „glaucom absolut” în celălalt, făcându-l complet orb. I s-a arătat cum să palme. „În doar câteva minute durerea a încetat și globul ocular a devenit moale”. Cu ochiul orb a putut să citească litera de sus a diagramei de testare. Acesta este, fără îndoială, cel mai rapid „vindecare” de glaucom din istorie. Cum poate fi explicat un asemenea miracol?

Răspunsul este sugerat în propozițiile următoare. "Era foarte fericită și voia să vorbească, ceea ce am încurajat-o să facă. Ea a spus că locuiește într-o cameră mică mobilată și... nu are cine să aibă grijă de ea." O astfel de pacientă – singură, bătrână, nevrotică – nu are nimic de făcut decât să mediteze la infirmitățile ei. Adesea, un nou tip de tratament, de către un medic prietenos, va oferi o nouă speranță și, odată cu el, o mare schimbare a perspectivei mentale. La început, astfel de pacienți își vor exagera sărăcia vederii, iar pe măsură ce terapia progresează, dacă au încredere în puterea ei curativă, vor exagera în direcția opusă. Mai târziu, această doamnă a suferit o recidivă și a fost vizitată în camera ei de către autor, care scrie: „Fața ei subțire era căpușită de durere... Am început să-i vorbesc despre zilele în care nu suferea... A început să-și facă palmele... și a devenit capabilă să-și imagineze o margaretă fluturând în briză. durerea a părăsit-o și ea a zămbit.”

Un capitol din cartea domnișoarei Lierman descrie opt „remedii” pentru cataractă. În aceste cazuri, nu poate exista nicio îndoială că nu au avut loc modificări organice în lentilele întunecate ale pacienților, totuși toți s-au îmbunătățit în capacitatea lor de a citi cardul de test. În unele cazuri, probabil, au memorat cardul, dar în majoritatea cazurilor, îmbunătățirea a fost probabil suficient de reală în mintea pacientului pentru a avea ca rezultat o îmbunătățire reală a „văzului”. Dacă o astfel de îmbunătățire poate avea loc, vă puteți întreba, atunci nu este sistemul de valoare Bates? Răspunsul este „da” dacă sunteți dispus să acordați o valoare egală „leacurilor” care urmează după consumul de Hadacol sau utilizarea mașinii de lumină colorată a colonelului Ghadiali.

Bernarr Macfadden a fost una dintre primele auto-numite autorități din domeniul sănătății care a urcat în vagonul lui Bates. Am menționat deja promovarea unui curs timpuriu prin corespondență de către Bates. Mai târziu, aceasta a fost transformată într-o carte, creată pentru Macfadden de Hereward Carrington și publicată în 1924 sub titlul, *Strengthening the Eyes*. Evident, Macfadden a considerat schimbarea și leagănul prea complicate, pentru că le înlocuiește cu exercițiile mult mai simple de mișcare a ochilor în sus și în jos, dintr-o parte în alta, și să-i rotească ca Eddie

Cantor. Un alt exercițiu Macfadden este să ții un creion și să te concentrezi alternativ pe vârful creionului și pe un obiect îndepărtat. De asemenea, se recomandă îmbăierea frecventă a ochilor, prin deschiderea lor în timp ce fața este scufundată într-un vas cu apă. Dr. Bates condamnase ferm orice tip de masaj al ochilor, dar Macfadden a elaborat o serie de masaje cu degetele pentru globul ocular, tipul de tratament variind în funcție de natura erorii de refracție.

Cu toate acestea, minimul istoric al cărților despre sistemul Bates a fost atins în 1932 de nimeni altul decât Gayelord Hauser. S-a numit *Keener Vision without Glasses* și a trecut prin multe ediții, inclusiv o versiune tăiată numită *Better Eyes without Glasses*, 1938. „Datorită cercetărilor acestui mare om [Bates]”, scrie Hauser, „a fost dezvoltată o corecție permanentă a vederii defectuoase”. Pe lângă metodele Bates, el adaugă câteva exerciții noi pe care le numește „gimnastică” și, de asemenea, „dieta de șapte zile de eliminare”. Ingredientele importante ale acestei diete sunt Hauser Potassium Broth, Nu-Vege-Sal, Swiss Kriss, ceaiuri de mentă și căpșuni și Santay Meatless Bouillon, toate acestea putând fi obținute de la firma Hauser din Milwaukee.

În partea din spate a cărții sunt enumerate principalele afecțiuni oculare, împreună cu metodele lui Hauser pentru corectarea lor. Iată tratamentul lui pentru astigmatism. „Pentru a depăși tensiunea și tensiunea, în primul rând, urmați dieta de șapte zile de eliminare... și faceți gimnastica pentru ochi, în special nr. 1 și 2 și dați ochii peste cap în toate direcțiile... Faceți cel puțin douăzeci până la treizeci de minute de palmare în fiecare zi, folosiți baia de ochi cu apă rece dimineața și aplicați tamponul pe bază de plante și noaptea.

Potrivit lui Hauser, miopie se datorează nervozității, dietei proaste și prea multor alimente acide. Ochii încrucișați, precum și prezbiopia, sunt atribuite dietei proaste. Pentru ochi încrucișați, el recomandă să se leagă pe un leagăn de frânghie. „Răsucirea frânghiei și lăsarea ei să se desfășoare face lumea să se rotească. Este un exercițiu foarte relaxant, deoarece forțează mișcarea constantă a globului ocular.”

Boala de ochi de frică a glaucomului se datorează, spune Hauser, „autointoxicației, alimentelor defectuoase și îngrijorării”. Se corectează prin relaxare și o nouă dietă (Hauser). „Plumirea și balansarea sunt exerciții valoroase în glaucom, deoarece sunt foarte relaxante. Lucrează gâtul de către un osteopat...”.

Cataracta, admite Hauser, „este cea mai supărătoare afecțiune. Apare atunci când cristalinul devine congestionat cu deșeurii. Întregul organism este toxic, din cauza dietei defectuoase”. Faptul că nu există un remediu cunoscut pentru cataractă nu descurajează expertul îndrăzneț în dietă. El recomandă (1) dieta de eliminare de șapte zile Hauser, (2) spălarea intestinelor zilnic cu o clisma cu apă caldă, la care se adaugă sucul de la o lămâie, (3) tratamente osteopatice pentru gât, (4) palmare treizeci până la șaiszeci de minute pe zi („Palmarea pare să aibă un efect magnetic asupra circulației. De fapt, pare că spăla, evacuează și readuce mai mult ochiul”). (5) tratamente solare, (6) înmuierea puțurilor de bumbac în suc de lime și lăsarea lor pe ochi „cât mai mult posibil”.

Niciuna dintre cele șase proceduri de mai sus nu va avea cel mai mic efect asupra cataractei. Nici unul dintre tratamentele lui Hauser nu va avea un efect semnificativ asupra vreuneia dintre afecțiunile oculare despre care vorbește. A induce în eroare cititorul să-și arunce ochelarii, să nu-și mai vezi medicul oftalmolog și să te bazezi pe o asemenea magie este cu siguranță un act de aroganță greu de egalat în literatura de pseudo-oftalmologie.

La momentul redactării acestui articol, mai multe organizații din New York City predau sistemul Bates, în special Școala Margaret D. Corbett de Educație Oculară, o filială a școlii părinte din Los Angeles. Doamna Corbett este autoarea cărții *How to Improve Your Eyes*, 1938 și a fost profesorul responsabil pentru îmbunătățirea vederii lui Huxley.³ O doamnă Robert W. Selden face reclamă că „încorporează sistemul Bates” în munca ei. Asociația Americană pentru Antrenamentul Ocular, sub conducerea Clarei Allison Hackett, are școli în Los Angeles, San Diego și Seattle, precum și în Manhattan. Domnișoara Hackett preda istorie într-un liceu din Tacoma, Washington, când i s-au înrăutățit ochii. Sistemul Bates a „vindecat”-o și de atunci îl predă pe Bates.⁴

AE van Vogt, unul dintre cei mai populari scriitori americani de science fiction, s-a îndrăgostit de Dr. Bates cam în aceeași perioadă în care s-a îndrăgostit de General Semantics și Gayelord Hauser. Și-a aruncat pince-nez-ul și a scris un roman științifico-fantastic numit *Cronicarul*, în care

părerile lui Bates joacă un rol important. Un prieten de-al meu care a jucat șah cu el în această perioadă relatează că van Vogt ridica frecvent o piesă a unui adversar în loc de a lui. Pince-nez a revenit în acest moment, iar van Vogt este preocupat în prezent de promovarea dianeticii coastei de vest.

Deși „văzul” lui Aldous Huxley s-ar putea să se fi îmbunătățit considerabil de când l-a descoperit pe Bates, nu au existat modificări în opacitățile corneei sale. Acest lucru a fost dezvăluit dramatic recent când a vorbit la un banchet de la Hollywood. Următorul citat este din coloana lui Bennett Cerf din *The Saturday Review*, 12 aprilie 1952:

„Când s-a ridicat pentru a-și face adresa, nu purta ochelari și, evident, nu a întâmpinat nicio dificultăți în a citi hârtia pe care o pusese pe pupitru. Exercițiile i-au oferit într-adevăr o vedere normală? Eu, împreună cu alți oaspeți 1200, l-am privit cu uimire în timp ce el zdrăngăna zgomotos... Apoi, deodată, a șovăit – și adevărul devenise tulburător la adresa lui. a învățat-o pe de rost. Pentru a-și împrosăta memoria, a adus hârtia din ce în ce mai aproape de ochii lui, când era la doar un centimetru de distanță, a trebuit să caute o lupă în buzunar pentru a-i face să-i fie vizibilă.

Adevăratele tragedii apar, totuși, atunci când un entuziast Bates suferă de glaucom, atrofie a nervului optic sau altă afecțiune care poate necesita îngrijire medicală imediată înainte de a duce la orbire. Asemenea tragedii se concentrează asupra muncii fiecărui pseudo-om de știință medical. Și ele servesc la arăta, pentru orice cititor inteligent, o morală foarte simplă și evidentă.

Morala este că atunci când întâlnești o nouă teorie medicală, condamnată universal de „ortodocși”, vei face bine să le crezi pe cuvânt. Este întotdeauna posibil, desigur, ca geniul care se autoproclamă să fie ceea ce pretinde el a fi – un alt Pasteur, cu ani înaintea colegilor încăpățânați. Dar șansele sunt puternic împotriva ei. Pentru fiecare șarlatan care se dovedește mai târziu a fi un geniu, există zece mii de șarlatani care se dovedesc mai târziu doar a fi șarlatani. Mulți dintre ei, după cum am văzut, sunt oameni inteligenți care scriu și vorbesc cu mare autoritate și persuasiune. În calitate de profesionist medical, totuși, sănătatea ta este mult prea prețioasă pentru a te încrede în propria ta judecată greșită. S-ar putea să-ți ții mintea deschisă, dar să te bazezi pe consensul medicilor informați este cea mai bună și mai sănătoasă cale de acțiune.

CAPITOLUL 20

Teorii sexuale excentrice DOMENIUL pseudo-științei sexuale este de înțeles vast și grotesc. Cu greu un aspect al sexului a scăpat teoretizării biologilor excentrici.

Luați în considerare, de exemplu, problema modului în care au apărut sexele. Teozofii și antroposofii cred că „rasele rădăcină” timpurii erau hermafrodite, bărbatul și femeia uniți în fiecare individ (un fel de versiune ocultă modernă a teoriei apărute de Aristofan în *Simpozionul lui Platon*). O teorie puternic contrară este sugerată de titlul unei cărți obscure publicată în 1927 de William H. Smyth, inginerul britanic care a inventat tehnocrația. Se numește *Oare bărbatul și femeia au descins din diferite animale?*

Arabella Kenealy, cunoscuta antifeminista engleză, a abordat problema în 1934 în cartea sa, *The Human Gyroscope*. Subtitlul spune: „O considerație a rotației giroscopice a pământului ca mecanism al evoluției formelor vii terestre, explicând fenomenul sexului: originea și dezvoltarea sa și semnificația sa în procesul evolutiv”.

Fraza de deschidere a maratonului domnișoarei Kenealy își exprimă teza după cum urmează: „În prezentarea considerentei că, așa cum argila plastică de pe discul rotativ al micului olar al industriei este modelată și modelată în varietăți de forme tridimensionale simetrice, ridicându-se din ce în ce mai mult pe verticală, așa pe suprafața rotativă a marelui terestru sa format materia plastică a olarului creator al evoluției terestre, și modelat în nenumăratele diversități de forme

tridimensionale din ce în ce mai complexe, diferențiate structural ale speciilor vii, care se ridică progresiv pe verticală în termenii unei poziții ridicate din ce în ce mai complexe — m-am aventurat să-mi bazez argumentul pe gravitația marelui Newton, în loc de teoria Einstein ulterioară.”

Cosmosul, conform lui Kenealy, prezintă un aspect dublu bărbat-feminin, de la atomul de jos până la galaxia înaltă. Masculinitatea și feminitatea sunt, de fapt, urzeala și băătura din țesătura creației. De asemenea, crede că rasele nordice sunt masculine, iar rasele sudice feminine (datorită cumva mișcărilor de rotație ale pământului) și că partea dreaptă a corpului fiecăruia este mai masculină decât stânga. Cartea ei conține fotografii excelente cu o girafă, pește, câine, cămilă, nebuloasă spirală, crab și giroscop, precum și o secțiune interesantă despre experiențele ei cu telepatia. „În timpul logodnei mele, cu ani în urmă”, scrie ea, „de un bărbat de care eram profund atașată, am fost într-o comunicare telepatică continuă unul cu celălalt. Era la fel de natural ca respirația”.

Cărți și articole curioase despre superioritatea relativă a sexelor formează un alt corp interesant de literatură. Ea variază de la lucrările timpurii care dovedesc *inferioritatea înăscută* a femeilor (capacitate cerebrală mai mică și altele asemenea) până la un articol al antropologului Ashley Montagu, din 1 martie 1952, *Saturday Review*, care dovedește *superioritatea înăscută a femeii*.¹ Întrebarea dacă sexul frumos se îmbunătățește sau se deteriorează ca urmare a eforturilor de a obține egalitatea cu bărbații a produs, de asemenea, multe volume neobișnuite, începând cu celebrul atac al Arabellei Kenealy asupra feminismului, *Feminism and Sex Extinction*, 1920, și continuând până la studii mai recente.

O altă ramură a pseudoștiinței sexuale care merită analizată se referă la metodele de determinare a sexului copiilor înainte de a fi concepuți. Superstițiile populare în această chestiune au legat sexul copiilor nenăscuți de aproape orice - vremea, fazele lunii, dieta, vârstele relative ale părinților, poziția în timpul coitului și așa mai departe - multe dintre aceste teorii fiind subiectul unor tratate învățate. Aristotel credea că direcția vântului are ceva de-a face cu asta. Aquinas și-a declarat convingerea că, dacă nu ar fi existat nicio cădere, părinții ar fi fost capabili să producă un copil de orice sex și-ar fi dorit, dar nu a detaliat metoda prin care acest lucru ar putea fi realizat. În vremuri mai recente, teoria conform căreia ouăle de pe o parte a corpului unei femei produc bărbați, iar cele de pe cealaltă parte, femele, a determinat lucrări de laborator considerabile europene, care mai târziu au fost găsite nesigure.

Un sexolog german a susținut că testiculul drept și ovarul drept erau de sex masculin, iar testiculul stâng și ovarul feminin, dar nu a precizat ce a rezultat când un spermatozoid din testiculul drept s-a unit cu un ovul stâng.² Bernarr Macfadden, care are opt copii dintre care șase fete, susține o altă teorie germană conform căreia copiii tind să fie de sex opus celui al părintelui cu cea mai mare pasiune și virilitate. Alte autorități, care au avut în mare parte fii, au apărut cu fermitate punctul de vedere conform căruia copiii sunt de *același sex* ca părintele mai viguros. Există, de asemenea, teoria conform căreia o influență telepatică tinde să producă descendenți ai unui sex contrar celui dorit cel mai ferm de tată.

Metodele de depășire a impotenței au făcut, de asemenea, obiectul unor investigații cvasiștiințifice considerabile. O autoritate poate fi găsită pentru aproape fiecare credință populară despre calitățile stimulatoare sexual ale anumitor alimente - în cele mai multe cazuri, alimente de o varietate neobișnuită, care sunt cumva asociate cu sexul. Ouă și caviar (ouă de pește), de exemplu; sau alimente care sugerează sau seamănă cu organele sexuale (sparaanghel, țelină, ceapă, scoici, stridii și așa mai departe). Sute de medicamente și dispozitive șarlatane au fost dedicate stimulării potenței. La Londra, la mijlocul secolului al XVIII-lea, John Graham, OWL (inițialele reprezentau „Oh Wonderful Love!”) a făcut o avere taxând cuplurile pentru privilegiul de a dormi pe „patul lui celest”. Patul avea colaci curioase atașate, se cânta muzică blândă, ardea tămâie și luminile colorate scăldau pe dormitor.

Subiectul întineririi are o istorie lungă și nebună. În ciuda faptului că nu există nici cea mai vagă dovadă că glandele de capră, sau glandele oricărui alt animal, pot fi transplantate cu succes într-un mascul uman, „Doctorul” John R. Brinkley din Kansas, a devenit milionar în anii douăzeci,

efectuând astfel de operațiuni asupra a mii de bătrâni nevinovați. Clinica sa din Milford, Kansas, a perceput o taxă minimă de 750 de dolari, dar glandele unei capre foarte *tinere* au costat până la 1.500 de dolari. Chiar și regretatul E. Haldeman-Julius, editorul Little Blue Books, a fost păcălit de Brinkley. Timp de câțiva ani, editorul a difuzat reclamele lui Brinkley și articolele favorabile despre doctor într-un periodic dedicat în principal dezmințirii vieții americane. Mai târziu, însă, Haldeman-Julius și-a dat seama de greșeala sa și și-a cerut scuze în mod public.

După ce i s-a luat licența postului de radio al lui Brinkley, medicul a cumpărat un post în Mexic, peste Rio Grande, față de Del Rio. Acolo s-a prefăcut că face operații la prostată și a vândut un medicament care nu conținea decât un colorant albastru și puțin acid clorhidric. Doctorul avea patru mașini, mai multe iahturi și un avion privat în care zbura dus-întors între Del Rio și Little Rock, Arkansas. Înființase un spital în Little Rock în 1937, cu puțin timp înainte de moartea sa. Alf Landon l-a învins cu putere într-una dintre cele trei ocazii în care doctorul a candidat pentru guvernator al Kansasului. Brinkley a votat mii de voturi scrise în Oklahoma adiacentă, unde nici măcar nu a fost pe buletinul de vot. Acest lucru este și mai înfricoșător în lumina faptului că medicul a contribuit cu fonduri la Silver Shirts a lui William Dudley Pelley, o organizație fascistă nativă. În Milford, o inscripție emoționantă de pe Biserica Memorială Brinkley spune: *Înălțat lui Dumnezeu și Fiului Său Isus, ca apreciere pentru multele binecuvântări conferite mie, de JR Brinkley.*

Scrierile pseudo-științifice pe tema homosexualității sunt voluminoase și variate, în special literatura germană care este mai mare decât cea a oricărei alte țări. În multe privințe, este paralelă cu literatura rasismului. Scriitori care dintr-un motiv psihologic sau altul au avut prejudecăți violente împotriva homosexualilor au produs cărți în care inversiunea este privită ca o formă de degenerare malefică. Alte autorități sexuale, ele însele homosexuale, au susținut că inversiunea este un mod de viață superior - că majoritatea marilor bărbați și femei ai lumii erau inversați și că culmile culturale au fost atinse numai de către societățile în care inversiunea era proeminentă.

Teoriile excentrice ale homosexualității variază de la cele ale ocultiştilor care cred că un suflet masculin se încarnează într-un corp feminin, sau invers, până la mai multe autorități științifice care găsesc „centri homosexuali” în creier. Scriitorul american Charles G. Leland a produs o carte curioasă în 1904, *Sexul alternativ*, care susținea că subconștientul a fost întotdeauna de genul opus. Leland a avut dese vise în care și-a imaginat că este o femeie și, din aceasta, și-a făcut generalizarea. Una dintre cele mai ciudate teorii homosexuale a fost propusă de Sir Richard Burton. El a crezut că există o fâșie geografică care înconjoară globul, numită „zona sotadică”, în care se concentra inversiunea.

Teoriile sexuale ciudate, fără fundament faptic, apar acolo unde te aștepți mai puțin.³ În *Căsătoria ideală*, de ginecologul olandez TH Van de Velde, veți afla că țelina este un afrodisiac și că există un miros de sperma în respirația unei femei după coit. Frank Harris, care se considera unul dintre cei mai importanți iubiți și autorități sexuale din lume, dezvăluie, în primul volum al celebrului său *My Life and Loves*, o cantitate uluitoare de dezinformare. Printre altele, el credea că perioada „sigură” a unei femei se află exact la jumătatea distanței dintre menstruații, că nu există niciun pericol de impregnare de la a doua și a treia repetiție a actului sexual, că un duș cu apă va ucide spermatozoizii și că emisiile nocturne erau debilitante. De tânăr, s-a „vindecat” odată de astfel de emisii printr-o bucată de sfoară, strâns legată. Nu am citit încă al doilea volum al lui Harris, care promite să dezvăluie secretele amoroase ale Europei și Orientului.

Din multe teorii ciudate referitoare la actul sexual, puține au fost mai ciudate decât punctul de vedere al congregaționalistului John Humphrey Noyes, fondatorul Comunității Oneida. Noyes a absolvit Dartmouth în 1830 și a studiat o perioadă la Yale Divinity School. Acolo s-a convins că Hristos s-a întors în 70 A. D., odată cu Căderea Ierusalimului, și de atunci aștepta „perfecțiunea” morală a tuturor adeptilor săi. Nu spusese Domnul: „Fiți desăvârșiți”? Noyes s-a întors la locul său natal din Vermont și, în 1843, a fondat în satul Putney o societate numită Putney Corporation of Perfectionists. Opiniile grupului au stârnit totuși atât de multă opoziție locală, încât în 1848 s-au

mutat la Oneida Creek, în comitatul Madison, New York. În câțiva ani, colonia a crescut la câteva sute de membri.

„Comunismul biblic” a fost termenul lui Noyes pentru organizarea coloniei, în care toate proprietățile erau proprietate comunală. Viața sexuală a grupului a fost guvernată de două principii – Continența masculină și Căsătoria complexă. A fost convingerea fondatorului că fiecare membru al coloniei ar trebui să-i iubească pe fiecare alt membru în mod egal și că fidelitatea conjugală era un păcat de egoism. Relațiile sexuale erau permise, așadar, între orice bărbat și femeie care le doreau reciproc. Pe de altă parte, nașterile erau strict reglementate în conformitate cu legile eugenice menite să îmbunătățească stocul comunității. Aceasta a fost înainte ca cuvântul „eugenie” să fi fost inventat. Noyes a numit-o „stirpicultura” și se pare că colonia sa a fost primul experiment practic din lume de eugenie aplicată. În această privință, Noyes merită probabil laudele acordate lui de Havelock Ellis și George Bernard Shaw. Pamfletul lui Noyes, *Male Continence*, a fost cu siguranță una dintre cele mai timpurii recunoașteri a faptului că plăcerile sexului și nașterea copiilor erau evenimente care ar putea fi separate în interesul comunității.

Noyes este menționat aici, totuși, din cauza opiniilor sale unice cu privire la cel mai bun mod de a realiza această separare. Metoda sa, numită mai târziu *coitus reservatus*, a implicat reținerea completă a orgasmului masculin. După ce femeia a atins punctul culminant, bărbatul a permis o diminuare treptată a dorinței. Se pare că a funcționat destul de bine, fără răni aparente pentru bărbați. A fost, de fapt, credința curioasă a lui Noyes că această practică a conservat energia masculină și a dus la creșterea sănătății și a virilității.

Băieții au fost inițiați în arta *rezervatus* la pubertate de către femeile în vârstă din colonie. Fetele au fost instruite în mod similar, deși la o vârstă puțin mai târzie, de către bărbații mai în vârstă. Copiilor li s-a permis să formeze cupluri alese cu grijă și au fost crescuți de comunitate (în loc de părinți) în maniera propusă mai întâi de Platon. Aceasta a fost pentru a promova egalitatea și pentru a preveni ceea ce Noyes a numit „dragostea idolatrică a mamei și a copilului”. Un sistem de „critică reciprocă”, în care fiecare membru era criticat public de alții, a luat locul proceselor și pedepselor.

Comunitatea a prosperat timp de aproximativ treizeci de ani, publicând o cantitate uriașă de propagandă sub formă de cărți, pamflete și periodice și obținându-și veniturile în principal din fabricarea de capcane de vânatoare din oțel de înaltă calitate. Mai târziu, placarea argintului a înflorit ca o întreprindere de afaceri, crescând în cele din urmă în industria acum faimoasă a plăcilor comunitare. Colonia s-a împărțit în cele din urmă în facțiuni, iar Noyes a fost forțat să fugă în Canada. Experimentul s-a încheiat oficial în 1879.

Opinia conform căreia *coitus reservatus* energizează și prelungește viața masculină a fost susținută de o serie de culte religioase și apărată de mai mulți scriitori, în special de doamna Alice Bunker Stockham, un medic american. Ea a numit-o „Karezza” într-o carte cu acel titlu pe care a publicat-o în 1896. Potrivit doamnei Stockham, o „exaltare rafinată” este experimentată de un cuplu atunci când actul sexual este limitat la o „mișcare liniștită”, iar punctul culminant este evitat de ambele părți (cu excepția cazului în care, desigur, își doresc copii). „În decurs de o oră”, scrie ea, „tensiunea fizică scade, exaltarea spirituală crește și, nu neobișnuit, se văd viziuni ale unei vieți transcendente și se experimentează conștiința unor noi puteri”.

Doamna Stockham s-a gândit că ar trebui să existe un interval de două până la trei săptămâni între spectacole și a adăugat: „... Mulți consideră că chiar și trei sau patru luni oferă un impuls mai mare pentru putere și creștere, precum și mai multă satisfacție personală; în timpul intervalului, cele o mie și una de atenții asemănătoare îndrăgostiților oferă o încântare reciprocă și sunt o profeție anticipatoare a uniunii supreme”. Cartea a fost foarte populară printre femeile cititoare și a trecut prin multe ediții.

Aproape toate autoritățile sexuale moderne se opun lui Karezza, deși unele din motive aproape la fel de curioase. Dr. Marie Stopes, celebrul promotor britanic al controlului nașterii, a susținut că atunci când lichidul din prostata masculină era absorbit de femeie, acesta avea un efect tonic, dător de sănătate. ⁴ Joseph Yahuda, într-o lucrare în limba engleză recent publicată, *New Biology and Medicine*, 1951, duce acest punct de vedere cu un pas mai departe și afirmă că, de asemenea,

bărbatul dobândește și absoarbe secreții care promovează sănătatea – un fel de proces de „altoire” reciproc, îl numește el.⁵ Dr. Alfred Kinsey, în faimosul său raport, consideră că este „normal” ca un bărbat sănătos să atingă punctul culminant într-o perioadă extrem de scurtă de timp. Motivul pentru care crede acest lucru este că cimpanzeii ejaculează în zece până la douăzeci de secunde. „Ar fi dificil să găsim o altă situație”, scrie medicul, „în care un individ care a fost rapid și intens în răspunsurile sale să fie etichetat cu orice altceva decât superior și, în majoritatea cazurilor, asta este exact ceea ce probabil este bărbatul care ejaculează rapid, oricât de incomode și nefericite ar fi calitățile sale din punctul de vedere al soției în relație.” Dr. Kinsey nu face nicio încercare de a explica cum sau de ce evoluția ar produce o astfel de disparitate tragică.

O altă autoritate sexuală modernă, care trăiește acum în Statele Unite ale Americii, ale cărei opinii sunt și mai violente opuse lui Karezza, este psihiatrul german, Wilhelm Reich. În gândirea lui Reich, orgasmul (pentru ambele sexe) capătă o importanță mai centrală și mai mare decât în gândirea oricărei alte autorități. Niciun nevrotic, potrivit lui Reich, nu este capabil să experimenteze un orgasm deplin și normal. „... Există un singur lucru în neregulă cu pacienții nevrotici”, scrie el în cea mai cunoscută lucrare a sa, *Funcția orgasmului*, „lipsa satisfacției sexuale complete și repetate”. (Italicile sale.) Din acest punct de vedere, orgasmul devine cel mai bun indice al sănătății mintale a pacientului și, în consecință, atingerea unui adevărat „orgasm reichian”, așa cum îl numesc unii dintre adepții săi, este unul dintre obiectivele principale ale terapiei reichiene.

Având în vedere faptul că Reich a dobândit în ultimii ani un grup de discipoli devotați, în special în cercurile literare și artistice *de avangardă*⁶ din New York și California, teoriile sale merită o tratare mai extinsă. Următorul capitol va discuta câteva dintre descoperirile sale remarcabile.

CAPITOLUL 21

Orgonomie

WILHELM REICH, descoperitorul energiei orgonului (sau „energiei vieții”), s-a născut în Austria în 1897. A primit doctoratul în 1922 de la Facultatea de Medicină a Universității din Viena, a devenit un protejat al lui Freud și, în următorii opt ani, a crescut rapid în cercurile psihanalitice. A ocupat mai multe posturi didactice și administrative importante în organizațiile psihanalitice din Viena și a contribuit la periodicele acestora. Veți găsi multe referințe la el împrăștiate printre notele de subsol și bibliografiile scrierilor freudiene timpurii.

Din punct de vedere politic, Reich a fost activ în Partidul Socialist Austriac până când s-a despărțit de ei în 1930 și s-a mutat la Berlin, unde s-a alăturat comuniștilor. Arthur Koestler, în contribuția sa la *The God that Failed*, 1949, dezvăluie că el și Reich au slujit în aceeași celulă de partid. „Printre alți membri ai celulei noastre”, scrie Koestler, „îmi amintesc de dr. Wilhelm Reich, fondatorul și directorul Sex -Pol (Institutul pentru Politică Sexuală). Era un marxist freudian; inspirat de Malinowski, tocmai publicase o carte intitulată *Funcția orgasmului*, în care expunea teoria conform căreia frustrarea sexuală a conflictului politic nu a provocat decât prin conflictul său politic; eliberarea deplină și neînhibată a impulsului sexual ar putea clasa muncitoare să-și dea seama de potențialele sale revoluționare și de misiunea sa istorică, totul a fost mai puțin obosit decât pare”.

Reich nu a reușit însă să-i convingă pe camarazi de importanța revoluționară a opiniilor sale. Moscova și-a etichetat scrierile drept „gunoaie nemarxiste” și nu a trecut mult până când și-a rupt legăturile cu mișcarea comunistă. Diferențele cu Freud și adepții săi au condus în cele din urmă, în 1934, la expulzarea oficială a lui Reich din Asociația Internațională de Psihanalitică.

După ce a scris în 1933 o carte care ataca fascismul german ca expresie sadică a nevroticilor

reprimați de sex, Reich nu a fost privit cu amabilitate de către naziști când au ajuns la putere. A fugit în Danemarca, apoi în Suedia, iar în cele din urmă s-a stabilit la Oslo, Norvegia, unde și-a continuat cercetările timp de câțiva ani. Aici, totuși, a fost instigată o campanie de presă furioasă împotriva muncii sale, iar Reich a venit în Statele Unite în 1939 pentru a recăștiga liniștea necesară pentru o muncă netulburată.

Timp de doi ani, Reich a fost profesor asociat la New School for Social Research, din Manhattan. A înființat Institutul Orgone, un laborator în Forest Hills, Long Island și o presă în Greenwich Village, care a început să publice traduceri în engleză ale cărților sale. Cărțile au fost revizuite favorabil în periodice liberale, socialiste și anarhiste și citate frecvent în lucrări precum *Teoria psihanalitică a nevrozei de Fenichel*, 1945, și *Femeia modernă, sexul pierdut*, de Lundberg și Farnham, 1947.

În acest moment, Reich este un bărbat roșu, cu aspect distins, care trăiește în semipensie pe moșia sa de lângă Rangeley, Maine. Acolo conduce diversele activități ale Institutului Orgone și ale Fundației Wilhelm Reich. Pe lângă publicarea cărților lui Reich, Fundația emite și *Orgone Energy Bulletin* (un trimestrial care a înlocuit *Jurnalul Internațional de Sex-Economy and Orgone Research*), *The Annals of the Orgone Institute* și alte literaturi.

Primele cărți ale lui Reich (*The Function of the Orgasm*, 1927; *Revoluția sexuală*, 1930; *Psihologia în masă a fascismului*, 1933; și *Character Analysis*, 1933) erau destul de apropiate de tradiția freudiană. Deși conțin mult material discutabil – prezentat într-un stil repetitiv, greoi, total lipsit de umor – ele conțin și multe idei proaspete și impresionante care au devenit o parte permanentă a literaturii analitice. *Analiza caracterelor*, probabil cea mai semnificativă carte a sa, este încă folosită (în ediția nerevizuită) de mulți analiști care deplâng gândirea ulterioară a lui Reich.

Deosebit de valoroase au fost cunoștințele timpurii ale lui Reich asupra aspectelor nevrotice ale forțelor sociale și politice și accentul său asupra sănătății sexuale ca o condiție prealabilă pentru o morală autentică și progres politic. Potrivit lui Reich, fericirea și bunătatea sunt produse ale bunăstării sexuale și, dacă o cultură nu este sănătoasă din punct de vedere sexual, toate încercările de a construi o societate bună vor eșua. „Schimbarea inimii” sau „renașterea” pe care creștinii socialiști și anarhiștii tolstoeni o consideră esențială pentru reforma politică este înlocuită de conceptul reichian de „potență orgastică”.

Indivizii puternici din punct de vedere orgastic, la rândul lor, sunt produsul unei creșteri adecvate de către părinții lor și societatea lor, sau sunt foști nevrotici care au urmat cu succes terapia orgonica. Deoarece există atât de puțini astfel de indivizi în jur (în afara culturilor primitive), rezultă că majoritatea acțiunilor politice sunt inutile. Indiferent de modul în care instituțiile sunt schimbate, aceiași indivizi bolnavi preiau controlul asupra lor și aceleași impulsuri bolnave corup repede bunele intenții. Acesta este motivul pentru care, potrivit lui Reich, *Revoluția Rusă* a eșuat atât de lamentabil. Până când nu vom avea o societate de cetățeni sănătoși (putenți din punct de vedere orgastic), nu vom putea realiza o ordine politică decentă. Iar atunci când ordinea este atinsă, aceasta se va auto-regla în mare măsură, fără a fi nevoie de legi și moralitate „compulsive”. „Democrația muncii” este termenul lui Reich pentru o astfel de societate. Nu este greu de înțeles de ce aceste opinii s-au combinat atât de ușor cu sentimentele anarhiste din Anglia și Statele Unite.

Ar fi deplasat să descriem aici mai mult contribuțiile timpurii ale lui Reich la teoria psihiatrică. Multe dintre ele sunt complexe și tehnice și, pentru a fi înțelese, ar necesita o stăpânire a terminologiei reichiene elaborate și greoaie. Ceea ce s-a spus, totuși, ar trebui să dea o vagă indicație a importanței subiectelor pe care Reich le-a abordat cu curaj în timpul fazei germane a carierei sale.

Din acest punct încolo, puteți alege una dintre cele trei interpretări posibile ale dezvoltării lui Reich. (1) A devenit cel mai mare biofizician din lume. (2) S-a deteriorat de la un psihiatru competent într-o manivelă auto-amăgită. (3) El a trecut doar la domenii în care fosta sa incompetență a devenit mai vizibilă. Criticii care sunt în favoarea ultimului punct de vedere subliniază că psihanaliza este încă într-o stare atât de confuză, de pionier, încât scrierile unor

teoreticieni incompetenți sunt ușor de camuflat prin jargonul tehnic și o stropire de idei solide împrumutate de la alții. Când Reich s-a orientat către biologie, fizică și astronomie - unde există un nucleu solid de cunoștințe verificabile - gândirea sa excentrică a devenit mai ușor de detectat.

Oricare ar fi explicația corectă, nu există nicio îndoială cu privire la marele punct de cotitură din cariera lui Reich. A venit la sfârșitul anilor treizeci când a descoperit, în Norvegia, existența „energiei orgone”. Freud își exprimase mai devreme speranța că, într-o zi, teoriei sale despre libido, sau energia sexuală, i se va putea da o bază biologică. Reich este convins că descoperirea sa a energiei orgonului a împlinit această speranță – o descoperire pe care o consideră importantă cu Revoluția Copernicană. De când a venit în America, el s-a considerat mai puțin un psihiatru decât un biofizician, cercetând mai adânc misterele energiei orgonului și aplicând aceste noi cunoștințe ciudate în tratamentul afecțiunilor corporale și mentale.

Ce este exact energia orgonă? Potrivit lui Reich, este o forță non-electro-magnetică care pătrunde în toată natura. Este forța *elan vitală* sau vitală, a lui Bergson, făcută practic accesibilă și utilizabilă. Este de culoare albastră. Ca să citez dintr-una dintre broșurile lui Reich, „Albastrul este culoarea specifică a energiei orgonului în interiorul și în afara organismului. Fizica clasică încearcă să explice albastrul cerului prin împrăștierea albastrului și a seriei de culori spectrale în atmosfera gazoasă. Cu toate acestea, este un fapt că albastrul este culoarea văzută în toate funcțiile care sunt legate de energia cosmică sau atmosferică a organismului.” Protoplasma, spune Reich, este albastră cu energie orgonă și își pierde albastrul atunci când celula moare. Orgonul provoacă, de asemenea, albastrul oceanelor și al lacurilor adânci și colorarea albastră a anumitor broaște atunci când sunt excitate sexual. „Culoarea lemnului care se luminează, în descompunere este albastră; la fel sunt și cozile luminoase ale viermilor strălucitori, focul Sfântului Elmo și aurora boreală. Lumina din tuburile evacuate încărcate cu energie orgonă este albastră”. (Acesta din urmă a fost fotografiat pe film color și formează fotografia de copertă a broșurii din care sunt preluate citatele de mai sus.)

Așa-numitele „valuri de căldură” pe care le vedeți adesea strălucind deasupra drumurilor și a vârfurilor munților, nu sunt deloc căldură, declară Reich, ci energie orgonă. Aceste valuri nu urcă. Se deplasează de la vest la est, cu o viteză mai mare decât rotația pământului. Ele provoacă sclipirea stelelor. Toate fenomenele pe care fizicienii ortodocși le atribuie „electricității statice” sunt produse de energia orgonului - de exemplu, perturbații electrice în timpul activității petelor solare, fulgere, interferențe radio și toate celelalte forme de descărcări statice. „Formațiunile de nori și furtunile”, scrie el, „—fenomene care până în prezent au rămas inexplicabile — depind de modificările concentrației orgonului atmosferic”.

De aceea, norii de tunet și uraganele sunt de un albastru profund. „Unul dintre uraganele care a fost experimentat personal de scriitorul [Reich] în 1944 a fost de culoare albastru-negru adânc.” Într-un articol din *Orgone Energy Bulletin*, iulie 1951, Reich relatează despre câteva experimente făcute de el însuși care dovedesc că tijele de radiestezie funcționează cu energia orgonului! ¹

În corpul uman, orgonul este baza energiei sexuale. Este *id-ul* lui Freud într-o formă bioenergetică, concretă. În timpul coitului se concentrează în părțile sexuale. În timpul orgasmului, curge înapoi prin întregul corp. Prin respirație, corpul își încarcă celulele roșii din sânge cu energie orgonă. La microscop, Reich a detectat „sclipirea albastră” a corpusculilor roșii în timp ce aceștia absorb orgonul. În 1947, a măsurat energia orgonului cu un contor Geiger. Un film recent produs de asociația săi demonstrează cum motoarele ar putea fi conduse într-o zi de energia orgonă.

Unitatea materiei vii, ne spune Reich, nu este celula, ci ceva mult mai mic, pe care el îl numește „bion” sau „veziculă energetică”. Constă dintr-o membrană care înconjoară un lichid și pulsează continuu cu energia orgonului. Această pulsație este dansul vieții — ritmul convulsiv de bază al iubirii, care își găsește cea mai înaltă expresie în pulsația „formulei orgasmului”. Bionii se propagă ca bacteriile. De fapt, criticii lui Reich bănuiesc că ceea ce el numește bioni *sunt cu adevărat* bacterii.

Potrivit lui Reich, bionii se formează în mod constant în natură prin dezintegrarea substanțelor organice și anorganice. Bionii se grupează mai întâi în aglomerări, apoi se organizează în protozoare! În cartea lui Reich, *The Cancer Biopathy*, 1948, există o serie de microfotografii care

arată diferite tipuri de animale unicelulare, cum ar fi amebe și paramecie, în procesul de formare din agregate de bioni.

Înutil să spun că niciun biolog „ortodox” nu a fost capabil să dubleze aceste experimente revoluționare. Opinia bacteriologilor care s-au îngrijorat să se uite la fotografiile lui Reich este că protozoarele sale și-au găsit drum în culturile sale din aer sau au fost deja prezente pe materialul care se dezintegra sub formă de chisturi latente. Reich este conștient de aceste obiecții, desigur, și neagă cu fermitate că protozoarele ar fi putut pătrunde în culturile sale în orice alt mod decât cel descris de el.

În 1940, Reich a inventat o cutie terapeutică. Denumit tehnic Acumulator de Energie Orgon, acesta constă dintr-o structură asemănătoare unei cabine telefonice scurte, realizată din tablă la interior și material organic (lemn sau celotex) la exterior. Mai târziu, acumulatorii cu trei până la douăzeci de straturi au fost fabricați din straturi alternative de vată de oțel și vată de stâncă. Teoria este că energia orgonă este atrasă de substanța organică din exterior și este transmisă metalului care apoi o radiază spre interior. Deoarece metalul reflectă orgonul, cutia dobândește în curând o concentrație anormal de mare de energie. În laboratorul lui Reich din Maine, el are o „camera orgone” mare căptușită cu tablă de fier. Când toate luminile sunt stinse, susține el, camera capătă o luminiscență albastru-gri.

Potrivit doctorului Theodore P. Wolfe, fostul traducător al lui Reich, „Acumulatorul de energie orgonică este cea mai importantă descoperire din istoria medicinei, cu excepția niciuna”. În 1951, Reich a publicat o broșură (nu există numele autorului pe pagina de titlu) numită *Acumulator de energie cu orgon*, care este cea mai bună referință disponibilă despre construcția acumulatorului și utilizarea medicală. Majoritatea materialelor de mai jos sunt preluate din această lucrare.

Acumulatorile de orgon pot fi cumpărate, dar Fundația deține drepturi asupra utilizării lor medicale și le închiriază pacienților lunar, taxa variind în funcție de capacitatea de plată. Stând înăuntru, îmbrăcat ușor, îți încarci corpul cu energie orgonă. La început simți o senzație de înțepătură, de căldură, însoțită de înroșirea feței și de creșterea temperaturii corpului. Există un sentiment că corpul este „strălucitor”. După ce ai absorbit atâta orgon cât cere sistemul dumneavoastră, începeți să simțiți o ușoară amețeală și greață. Când se întâmplă acest lucru, ieși din acumulator, respiri puțin aer proaspăt și simptomele de supraîncărcare dispar rapid. „În niciun caz”, se arată în broșura lui Reich, „nu trebuie să stați în acumulator ore în șir sau, așa cum fac unii oameni, să mergeți la culcare în el. Acest lucru poate provoca daune grave (vărsături severe etc.). Este mai bine, dacă este necesar, să folosiți acumulatorul de mai multe ori pe zi la intervale mai scurte decât să prelungiți o ședință inutil.

Pentru persoanele care sunt imobilizate la pat, Reich a dezvoltat o „pătură cu acumulator de energie orgon”. Aceasta este o structură curbată care poate fi plasată pe pat, peste o siluetă înclinată, în timp ce un set de straturi plate merge sub saltea. Există, de asemenea, cutii de orgon minuscule, numite „trăgători”, pentru aplicare în zonele locale. Un cablu de fier flexibil, din care firele interioare au fost îndepărtate, transportă energia din cutie către partea corpului care este iradiată. Dacă zona corpului este mai mare decât capătul cablului, este atașată o pâlnie. „Doar pâlniile din metal (fier) pot fi folosite”, avertizează broșura, „pâlniile din plastic sunt ineficiente”.

Reich este de părere că procesul natural de vindecare a unei răni este mult accelerat prin aplicarea împușcătorului. „Chiar și durerea severă va fi oprită la scurt timp după accident dacă energia orgonă este aplicată local prin trăgător”, se arată în broșură. „În cazurile severe de arsuri, experiența a relevat faptul uimitor că nu apar vezicule și că roșeața inițială dispare încet. Rănilor se vindecă în câteva ore; cele severe au nevoie de o zi sau două. Numai procesele degenerative cronice, avansate, necesită săptămâni și luni de iradiere zilnică .

Pe lângă grăbirea vindecării, energia sterilizează și o rană. „Observația microscopică arată că, de exemplu, bacteriile din vagin vor fi imobilizate după numai un minut de iradiere printr-o țevă de sticlă introdusă umplută cu vată de oțel ... *Nu amestecați iradierea orgonului cu alte aplicații chimice. Energia orgonului este o energie foarte puternică.* Nu știm încă ce poate face un astfel de amestec.” (Italicile lui.)

Următoarele afecțiuni sunt enumerate în broșura lui Reich ca boli la care tratamentul cu orgon

poate fi aplicat cu mare beneficiu: oboseală, anemie, cancer în stadii incipiente (cu excepția tumorilor cerebrale și hepatice), răceli acute și cronice, febra fânului, artrită, ulcere cronice, unele tipuri de migrenă, sinuzită și orice fel de leziuni, abraziune sau leziune. „*Nevrozele nu pot fi vindecate cu energia orgonului fizic*”, se precizează în broșură. „Numai fondul somatic biopatic și anumite consecințe somatice ale nevrozelor severe pot fi atenuate sau diminuate”. În opinia lui Reich, bacteriile producătoare de boli sunt adesea formate de bionii corpului într-o stare degenerată din cauza nevrozei unui pacient. Această „infecție automată” poate fi înlăturată stând în acumulator, deși multe boli cronice necesită mai mulți ani de tratament. Progresul lent al corpului către un nivel de energie mai ridicat este observat de testele de sânge Wilhelm Reich.

Celulele canceroase, conform lui Reich, sunt protozoare care se dezvoltă din bionii proveniți din țesuturile în dezintegrare. „Multe celule canceroase”, a observat el, „au o coadă și se mișcă în felul unui pește”. Dacă formarea acestor protozoare nu ar fi oprită de moartea timpurie, scrie el, „șoarecele cu cancer sau pacientul cu cancer s-ar transforma complet în protozoare”. Aceste citate sunt din *The Cancer Biopathy* unde veți găsi totul explicat în detaliu.

Terapia cu orgon include un tip de tratament numit „analiza caracterului”, despre care detaliile exacte nu au fost tipărite de teamă că ar fi înțelese greșit și abuzate. În cele mai multe cazuri, pacientul stă întins în costum de baie pe canapea. Acest lucru este pentru a oferi orgonomistului ocazia de a observa reacțiile musculare ale pacientului. Reich este de părere că fiecare nevroză este legată de „armura musculară” - o rigiditate cum ar fi o sprânceană încrêțită, mușchii gâtului încordați, umerii cocoși, anus strâns și așa mai departe. „Nu există niciun nevrotic... care să nu prezinte o tensiune în abdomen”, a scris Reich.

Orgonomistul încearcă să-l facă pe pacient să înțeleagă cauza tensiunilor sale musculare și există anumite proceduri tehnice care să-l ajute să scape de ele. Dacă, de exemplu, are o tensiune în jurul maxilarelor, din cauza dorinței inconștiente de a mușca pe cineva, i se poate da un prosop și i se spune să îl muște. Paralel cu această „terapie cu orgon” este „analiza caracterului”. Acesta din urmă implică asocierea liberă și alte dispozitive standard care urmăresc să pătrundă „armatura de caracter” a pacientului.

O parte importantă a terapiei cu orgon este respirația, ea fiind o altă credință reichiană că „Nu există nevrotic... capabil să expire... profund și uniform”. Acest lucru se datorează tensiunii abdominale. Pacientul trebuie să-și depășească inhibiția împotriva expirării în mod corespunzător, adesea cu ajutorul terapeutului prin aplicarea unei presiuni asupra abdomenului. Pe măsură ce terapia respiratorie avansează, apare un fenomen curios. Pacientul are un impuls involuntar de a-și muta pelvisul. Un „pelvis mort”, potrivit lui Reich, este o rigiditate datorată „anxietății de plăcere”, la rândul său, înrădăcinată în pedepsele copilăriei pentru udarea patului, jocul cu organele genitale și așa mai departe. Împiedică nevroticul să-și miște pelvisul în mod natural în timpul actului sexual și provoacă, de asemenea, lumbago și hemoroizi. Mișcarea înainte care apare spontan pe măsură ce terapia continuă este o mișcare instinctivă. Este mișcarea făcută de șolduri în timpul coitului normal - „reflexul orgasmului”. Un efort *voluntar* de a muta pelvisul în timpul actului sexual este considerat nevrotic.

Scopul final al terapiei este dezvoltarea capacității pacientului de a avea un orgasm complet și complet – acest lucru fiind posibil doar personalității „genitale” sau non-nevrotice. Actul sexual normal urmează „formula orgasmului” Reichiană în patru bătăi – tensiune mecanică, încărcare bioelectrică, descărcare bioelectrică și relaxare mecanică. În timpul orgasmului, energia orgonului crește potențialul bio-electric al pielii, în special în zonele erogene. Una dintre fotografiile oscilografice reproduse în *The Function of the Orgasm* este intitulată „Membrana mucoasă a anusului la o femeie în stare de excitație sexuală”.

În ultimii ani, sentimentul de măreție personală și amărăciunea lui Reich față de colegii care resping cercetările sale orgon ca dovadă a dezintegrării tragice a unui gânditor cândva strălucit a crescut alarmant. „Cuma emoțională” este termenul său pentru manifestarea socială a bolii sexuale și, așa cum era de așteptat, el tratează orice opoziție față de munca sa ca semne ale ciumei. În 1947, acest aspect al ciumei a atins un punct culminant când Pure Food and Drug Administration a început să investigheze acumulatorii săi de orgon, iar Mildred Brady a scris două articole de

revistă despre el („The New Cult of Sex and Anarchy,” *Harpers*, aprilie 1947, și „The Strange Case of Wilhelm Reich,” *New Republic*, 1947 mai). În anul următor, dr. Wolfe a scris o respingere a pamfletului intitulată *Emotional Plague Versus Orgone Biophysics*, din care este luată următoarea declarație a lui Reich:

Este o poveste veche. Este mai veche decât grecii antici pe care îi considerăm purtătorii unei culturi înfloritoare... Nu a fost diferit două mii de ani mai târziu. Giordano Bruno, care a luptat pentru cunoașterea științifică și împotriva superstiției astrologice, a fost condamnat la moarte de către Inchiziție. Este aceeași ciură psihică care l-a predat pe Galileo Inchiziției, l-a lăsat pe Copernic să moară în mizerie, l-a făcut pe Leeuwenhoek un reclus, i-a împins pe Nietzsche în nebunie, pe Pasteur și pe Freud în exil. Este atitudinea indecentă, ticăloasă, a contemporanilor din toate timpurile. Acest lucru trebuie spus clar o dată pentru totdeauna. Nu se poate ceda la astfel de manifestări ale ciurii.

Un limbaj și mai puternic apare în Reich's *Listen Little Man!*, un volum furios apărut în 1948 și ilustrat încântător de William Steig (Steig este membru asociat al Fundației Wilhelm Reich). Cartea își propune să atace „omulețul” nevrotic, bolnav sexual, care nu reușește să-și vadă propria boală și este responsabil pentru creșterea tuturor varietăților de fascism. De fapt, cartea este o explozie violentă împotriva lumii pentru eșecul de a recunoaște măreția lui Reich.

„... Când descoperitorul tocmai a aflat de ce mor oamenii de cancer”, scrie Reich, „... și... tu, Omuleț, se întâmplă să fii profesor de patologie a cancerului, cu un salariu constant, spui că descoperitorul este un fals; sau că nu înțelege nimic despre germenii aerului... sau tu insisti să-l verifici dacă ai dreptul să-l verifici, ca să-l verifici, ca să-l verifici. „voastră” problema de cancer, problema pe care nu o puteți rezolva sau preferați să vedeți mulți, mulți pacienți cu cancer, decât să recunoașteți că a găsit ceea ce *aveți* atât de mare nevoie dacă doriți să vă salvați pacienții, demnitatea profesională sau contul dvs. bancar, sau legătura cu industria radiului înseamnă mai mult decât adevăr și învățare.

Ca toate celelalte „scriere decentă de astăzi”, declară Reich, cartea sa se adresează „culturii de 1000 sau 5000 de ani de acum înainte, așa cum a fost prima roată de acum mii de ani pentru locomotiva Diesel de astăzi”. Este adevărat, scrie el, că a sosit o nouă „eră a energiei atomice”. „... Dar nu în felul în care gândești. Nu în infernul tău, ci în laboratorul meu liniștit și harnic dintr-un colț îndepărtat al Americii.”

Reich se compară cu un vultur singuratic care încearcă să clocească ouă de găină în speranța zadarnică că poate clocești. „Dar nu, până la urmă nu sunt decât găini care chicotesc. Când vulturul a aflat asta, i-a fost greu să-și rețină impulsul de a mânca toți puii și găinile care chicotesc. Ceea ce l-a împiedicat să facă acest lucru a fost o mică speranță. Speranța, și anume, că printre mulți pui care chicotesc ar putea fi, într-o zi, un mic vultur, care să se uite la distanță de la el însuși, capabil să-l detecteze. Lumile noi, gânduri noi și noi forme de viață Vulturul singuratic, până astăzi, nu a renunțat la această speranță.

În cele din urmă Reich concluzionează: „Orice mi-ai făcut sau îmi veți face în viitor, fie că mă glorificați ca pe un geniu sau mă puneți într-o instituție mintală, fie că mă adorați ca salvator, fie că mă spânzurați ca spion, mai devreme sau mai târziu necesitatea vă va forța să înțelegeți că *am descoperit legile celor vii ... natura cosmică. Aceasta este marea mea răsplată*”.

Cea mai recentă carte a lui Reich, *Cosmic Superimposition*, 1951, la 30 de ani de la primii pași în știința naturii, duce orgonomia în domeniul astrofizicii. „Ne mutăm în spații deschise”, scrie el, „pentru a găsi, dacă este posibil, * ceea ce „nu-născutul meu aduce cu el pe scenă înăuntru”. În timp ce o exprimă, el se întoarce de la microscop, pe care l-a folosit în explorarea microcosmosului, la telescop pentru a explora macrocosmosul - în căutarea unui element comun care să unească dragostea umană cu întreaga natură.

Evident, formula orgasmului cu patru băți nu este răspunsul. Această convulsie este limitată doar la cei vii, iar Reich avertizează cu atenție împotriva pericolului de a găsi analogii pentru ea în lumea anorganică. Cutremurele, de exemplu, sunt convulsii – dar nu, subliniază el, de tipul

orgasmului. Adevăratul răspuns constă în ceva mai simplu. Este „îmbrățișarea sexuală” care precede orgasmul și pe care Reich o numește „suprapunere”. „De unde derivă impulsul copleșitor către suprapunerea sistemelor orgonice masculine și feminine?” întreabă el. Răspunsul este că este o unitate care străbate întreaga natură, de la cel mai de jos nivel pre-atomic până la limitele stelelor. Este modelul de bază atât al iubirii, cât și al legii naturale.

Unitățile de energie orgonă, explică Reich, se mișcă pe o cale în spirală. Când două sau mai multe astfel de unități se apropie una de cealaltă, ele se suprapun într-un mod analog unei îmbrățișări sexuale. Rezultatul este crearea „descendentului” – în acest caz, o particulă de materie!

La nivel astrofizic, un fenomen similar explică nașterea galaxiilor. Fluxuri fără structură de energie orgonă (Norul Magellanic este citat de Reich ca exemplu) sunt atrase unul de celălalt. Ele se suprapun într-o mare îmbrățișare cosmică. Rezultatul — o galaxie! Cartea conține multe fotografii excelente de nebuloase, care arată brațele spiralate în a căror îmbrățișare luminoasă ies soarele galactic.

Dar asta nu este tot. Spațiul nu este gol. Este în realitate un vast ocean de energie orgonă, iar mișcările sale sunt responsabile pentru mișcările corpurilor cerești. „Funcția gravitației este reală”, scrie el, „nu este, totuși, rezultatul atracției de masă, ci al mișcărilor convergente a două fluxuri originale de energie orgonică...”. Din nou: „Soarele și planetele se mișcă în același plan și se învârt în aceeași direcție datorită mișcărilor și direcției fluxului de energie cosmică orgonă din galaxie. Astfel, soarele nu „atrage” absolut nimic. Este doar fratele cel mai mare al întregului grup.”

Așa că Reich, căutând cerul din observatorul său din Maine, a găsit secretul gravitației, originea materiei și cauza formei nebuloaselor spiralate. „Pe măsură ce procesul raționamentului funcțional s-a desfășurat din ce în ce mai mult”, mărturisește el, „observatorul [adică, Reich]... și-a experimentat cel mai viu uimirea față de propria sa putere de raționament, care era într-o armonie atât de perfectă cu evenimentele naturale astfel dezvăluite”.

În acest moment, Reich lucrează din greu la o problemă și mai importantă - un antidot împotriva distrugerii nucleare a vieții. În 1945, la scurt timp după căderea primei bombe atomice, el scrisese în jurnalul său că „energia orgonică nu este de fapt altceva decât energie „atomică” în forma sa originală și naturală”. Spre deosebire de energia atomică, însă, ea creează materie și întărește viața. Funcționează într-un mod lent, constructiv. Energia atomică distruge într-un mod exploziv. Cele două energii sunt, de fapt, principiile care stau la baza iubirii și urii, binelui și răului, Dumnezeu și Satana. „Oroarea”, a scris Reich, „de la „descoperirea” bombei atomice are omologul său în entuziasmul liniștit, dar strălucitor al oricui lucrează cu energia orgonă sau experimentează efectele sale terapeutice”.

Deoarece energia atomică și energia orgonului au proprietăți atât de contradictorii, era firesc pentru Reich să presupună că orgonul ar putea fi util ca antidot pentru radiația nucleară. „Dacă, împotriva oricărei așteptări, aş descoperi vreodată vreo potențialitate criminală a energiei orgonului”, scria el în 1945, „aş păstra secretul procesului. Va trebui să învățăm să contracarăm forma criminală a energiei atomice cu funcția de întărire a vieții a energiei orgonului și astfel să o facem inofensivă”.

În ianuarie 1951, Reich și-a înființat proiectul ORANUR (literele înseamnă „Orgonomic Anti-Nuclear Radiation”) pentru a lucra la detaliile acestei acțiuni uimitoare. Rapoarte despre progresul său apar în prezent în *Orgone Energy Bulletin* și în alte publicații. Lucrarea experimentală timpurie se citește ca o operă comică. Reich a cumpărat niște radium, l-a adus în camera lui de orgon, apoi, înainte ca cineva să știe ce se întâmplă, OR (energia orgon), în combaterea NR (energia nucleară), a luat-o razna. S-a transformat în mod neașteptat în DOR („energie orgonică mortală”) și întregul echipaj de laborator a suferit „boala ORANUR”.

Cel mai recent raport despre toate acestea este o scurtă notificare intitulată „Urgență la Orgonon”. Este datată 12 mai 1952 și are următorul cuprins:

Din 21 martie 1952, există o urgență acută la Orgonon [numele cartierului general al Reich din Rangeley]. Urgența se datorează activității severe a Oranurului. Această activitate a avut loc la câteva ore după tornada care s-a dezvoltat în Vestul Mijlociu pe 21 martie. Detaliile despre

urgența care s-a dezvoltat din activitatea ascuțită a Oranurului vor fi raportate în al doilea raport despre experimentul Oranur, care urmează să fie publicat cândva în octombrie 1952 sau cândva în 1953.

Munca de rutină la Orgonon s-a prăbușit. Mai mulți muncitori au fost nevoiți să-și abandoneze locul de muncă. Majoritatea clădirilor de la Orgonon au devenit nelocuibile. În aceste clădiri nu s-au putut lucra până în prezent. Nu este sigur când circumstanțele vor reveni la normal, dacă sunt deloc, și este, de asemenea, incert ce anume a cauzat situația de urgență.

Lucrările trebuiau contractate la minimum necesar și s-a acordat prioritate activităților care promit elucidarea și stăpânirea situației.

Desigur, o modalitate de a afla exact ce s-a întâmplat ar fi să chemați un fizician nuclear, dar este îndoielnic dacă Reich va considera acest lucru necesar. Probabil că situația va fi în cele din urmă stăpânită, misterul va fi pe deplin explicat, iar lucrarea, să sperăm, va continua cu mai multă precauție.

CAPITOLUL 22

Dianetica

DIANETICS (dintr-un cuvânt grecesc care înseamnă „gând”) este o nouă știință a minții descoperită de Lafayette Ronald Hubbard, un scriitor popular de science fiction. Potrivit frazelor de început ale primei sale cărți despre acest subiect, „Crearea dianeticii este o piatră de hotar pentru Om comparabilă cu descoperirea sa a focului și superioară invențiilor sale ale roții și arcului... Sursa ascunsă a tuturor bolilor psihosomatice și a aberației umane a fost descoperită și s-a dezvoltat abilități pentru vindecarea lor invariabilă”.

Acel cuvânt „invariabil” nu este o greșeală de tipar. „Dianetica este o știință exactă”, scrie Hubbard, „și aplicarea ei este de ordinul ingineriei, dar mai simplă decât. Axiomele sale nu trebuie confundate cu teoriile, deoarece ele există în mod demonstrat ca legi naturale nedescoperite până acum”. Terapia dianetică operează cu precizie matematică. Nu eșuează niciodată. Acestea sunt afirmații care merită analizate, dar înainte de a analiza principiile de bază ale dianeticii, să aruncăm o privire mai întâi la ascensiunea fabuloasă a mișcării.

Fondatorul, L. Ron Hubbard, este un bărbat mare, arătos, cu părul roșu aprins și o putere extraordinară de energie care îl menține într-o stare constantă de viteză ridicată. Prietenii variază foarte mult în estimările a ceea ce îl face pe Ronald să alerge. Pentru unii, el este un tip serios, cinstit și sincer. Pentru alții, el este cel mai mare escroc al secolului. Alții îl consideră practic sincer, cu doar o atingere de șarlatan, și acum o victimă tragică a propriilor psihoze.

Hubbard s-a născut în 1911 la Tilden, Nebraska. Detaliile exacte despre restul vieții lui sunt greu de găsit. Se pare că era în Marinei când era tânăr. Câțiva ani, la începutul anilor treizeci, a urmat Școala de Inginerie a Universității George Washington, din capitala națiunii, dar nu a absolvit. Nu a avut niciodată o slujbă de inginer, dar, evident, această școală i-a oferit perspectiva inginerului care stă la baza atât de multă dianetică. În ultimii douăzeci de ani, el a fost un scriitor enorm de prolific de pulp fiction, cu perioade ocazionale la radio și scenarii de filme. El deține un permis de pilot de planor. Este un navigator expert în ambarcațiuni mici. O vreme, a cântat și a cântat banjo la un program de radio din California (are o voce profundă și bogată). Se consideră un explorator, care a făcut numeroase excursii pe tot globul, inclusiv o ședere în Asia unde a studiat misticismul. În timpul războiului, a fost ofițer de marină în serviciu de escortă pentru distrugătoare și a fost grav rănit în acțiune.

Potrivit lui Hubbard, în 1938 a descoperit pentru prima dată axiomele de bază ale dianeticii și și-a început cei doisprezece ani de cercetare. Mulți dintre prietenii lui insistă, totuși, că acești

doisprezece ani de cercetare sunt în întregime mitici și că abia în 1948 s-a născut dianetica. În orice caz, unul dintre primii săi pacienți a fost John Campbell, Jr., editor al revistei *Astounding Science Fiction*. Campbell suferea, printre altele, de sinuzită cronică. Tratamentul lui Hubbard l-a impresionat atât de mult încât, în mai 1950, a publicat în revista lui Pulp primul raport public despre dianetică. Era un articol de Hubbard, scris în câteva ore, și într-un stil care seamănă cu difuzarea unui meci de fotbal. Se pare că articolul i-a trezit pe fanii științifico-fantasticii la o astfel de așteptare, încât atunci când cartea lui Hubbard, *Dianetics: The Modern Science of Mental Healing*, a fost publicată câteva săptămâni mai târziu de Hermitage House, au luat primele exemplare pe care le-au putut pune mâna.

Dianetics este o carte de o grosime impresionantă, scrisă într-un stil repetitiv, imatur. Hubbard susține că a scris-o în trei săptămâni. Acest lucru este credibil, deoarece cea mai mare parte a scrierii sale este realizată cu viteza fulgerului. (Pentru o vreme, el a folosit o mașină de scris electrică specială IBM cu taste suplimentare pentru cuvinte obișnuite precum „și”, „the” și „dar.” Hârtia era pe rolă pentru a evita întreruperea schimbării foilor.) Nimic din carte nu seamănă pe departe cu un raport științific. Istoriile de caz sunt scrise în mare parte din memoria și imaginația lui Hubbard. Ca și lucrările ulterioare ale lui Wilhelm Reich, cartea sa este pur și simplu o Revelație de la Maestrul, care urmează să fie testată și confirmată de oameni mai mici. Este dedicat, în mod curios, lui Will Durant. Un appendice despre „Metoda științifică”, este semnat *John W. Campbell, Jr., fizician nuclear*. (Campbell a urmat trei ani la Massachusetts Institute of Technology, apoi s-a transferat la Universitatea Duke unde a absolvit. Pentru o scurtă perioadă de timp a lucrat în laboratorul Mack Trucks, Inc., Brunswick, NJ)

Cartea a avut un succes extraordinar. Primii cumpărători au fost fani science-fiction, dar nu a trecut mult până când volumul a lansat un cult la nivel național de proporții incredibile. Dianetics a devenit un mod al coloniei de film. A lovit colegiile. Elevii au organizat „petreceri dianetice” la care au încercat unii altora noua terapie. La Williams College, din Williamstown, Massachusetts, un distins profesor de științe politice, Frederick L. Schuman, a fost atras în mișcare. L-a vizitat pe Hubbard, a ținut prelegeri despre dianetică la Boston, a scris scrisori indignate către periodice care au analizat cartea lui Hubbard în mod nefavorabil (vezi *New Republic*, September II, ¹ și *New York Times Book Review*, 6 august 1950) și chiar a contribuit cu un articol entuziast pe acest subiect la *Better Homes and Gardens*, aprilie 1951.

O Fundație de Cercetare Dianetică a fost înființată la Elizabeth, New Jersey, cu centre în marile orașe ale națiunii. Sute de practicanți instruiți de fundație și-au pus șindrila la Hollywood, pe Park Avenue și în Gold Coast din Chicago. Hubbard a zburat înainte și înapoi pe tot continentul dând demonstrații de prelegeri. Un *Buletin al Auditorului Dianetic* și-a făcut apariția. Mai târziu, fundația sa extins și s-a mutat la Wichita, Kansas, unde a luat numele de Hubbard Dianetic Foundation, Inc. Pentru 500 de dolari, instituția a oferit treizeci și șase de ore de terapie și, pentru aceeași taxă, a oferit patru până la șase săptămâni de instruire. Cei care au trecut testele au devenit „auditori” dianetici atestați.

Ce este, mai exact, dianetica?

Pe scurt, este opinia că toate aberațiile mentale (nevroze, psihoze și boli psihosomatice) sunt cauzate de „engrame”. Pentru a face acest lucru clar, totuși, trebuie mai întâi să facem o călătorie prin jungla terminologiei elaborate a lui Hubbard.

Mintea conștientă este numită de Hubbard „mintea analitică”. Funcționează ca o mașină de calcul gigantică. Lucrarea este impecabilă. Cu toate acestea, poate dirija corpul într-o manieră aberată dacă este alimentat cu date false de mintea inconștientă.

Mintea inconștientă este numită „minte reactivă”. De fapt, este întotdeauna conștientă - chiar și atunci când o persoană doarme sau „inconștientă” dintr-o altă cauză. Mintea reactivă este incapabilă să „gândească” sau „să-și amintească”. Este un prost. Dar atunci când mintea analitică devine inconștientă sau semi-conștientă, într-o manieră asociată cu durerea corporală sau cu emoția dureroasă, mintea reactivă începe să facă „înregistrări”. Aceste înregistrări se numesc „engrame”. Sunt ca înregistrările fonografice, cu excepția faptului că înregistrează, pe lângă sunete, toate percepțiile primite de mintea reactivă în timp ce mintea analitică este „oprită”.

Hubbard ilustrează acest lucru cu următorul exemplu: „O femeie este doborâtă de o lovitură. Ea devine „inconștientă”. I se dă un picior și i se spune că este o falsă, că se răzgândește mereu. Un scaun este răsturnat în bucătărie. O mașină trece pe afară. declarație făcută ei când era „inconștientă”: tonurile vocii și emoția din voce, sunetul și senzația loviturilor originale și ulterioare, tactilul podelei, senzația și sunetul scaunului răsturnându-se, senzația organică a loviturii, poate gustul de sânge în gură sau orice alt gust prezent acolo, mirosul persoanei și al persoanei care îi atacă, sunetul mașinii care îi atacă. și cauciucuri etc.”

Engramele, deci, sunt înregistrări perceptuale făcute atunci când mintea analitică este oprită într-un mod asociat cu durere sau emoție dureroasă. Inconștiența cauzată de răni, anestezice, boli, droguri – chiar și o stupoare alcoolică – sunt suficient de „dureroase” pentru a produce engrame. Din moment ce mintea reactivă este un idiot, incapabil de a evalua, tot ceea ce experimentează intră în engrame. Aceste engrame sunt depozitate în „banca reactivă”. Hubbard le-a clasificat și etichetat în diferite moduri - cum ar fi bouncers, denyers, groupers, holders și misdirectors - dar nu trebuie să intrăm în aceste distincții. Nici nu vom avea spațiu pentru a discuta despre „circuitul lui demonice” – demoni care comandă, demoni critici, demoni care mă ascultă, demoni să-ți spună ce să spui și așa mai departe. Un glosar al termenilor majori Hubbardieni va fi găsit în spatele *Dianetics*.

Toate nevrozele, psihozele și afecțiunile psihosomatice (inclusiv răceala și eventual diabetul și cancerul) sunt cauzate de engrame. În cele mai multe cazuri, engramele care provoacă probleme sunt înregistrate *înainte de a se naște una*. Acest lucru ne introduce în cel mai revoluționar concept al lui Hubbard - engrama prenatală.

În *Dianetics*, înveți că embrionul este capabil să înregistreze engrame imediat după concepție. Cum se fac aceste înregistrări, deoarece embrionul nu dezvoltă organe de simț până la sfârșitul istoriei sale, rămâne un mister profund. Ele au loc la nivel celular, implicând un tip necunoscut de schimbare în protoplasmă. Potrivit lui Hubbard, viața în pânțe este departe de Paradis. „Mama strănută, copilul este doborât „inconștient”. Mama aleargă ușor și vesel într-o masă și copilul are constipație și copilul, în efortul anxios, se străvește, iar copilul are senzația de a fi pus într-o mașină de spălat, copilul are o engramă așa merge.”

De asemenea, este foarte zgomotos în uter. „Scârțâite și gemete intestinale, apa curgătoare, eructații, flatulații și alte activități ale corpului ale mamei produc un sunet continuu... Când mama ia chinină, poate apărea un zgomot puternic în urechile fetale, precum și în urechile ei – un țuit care va duce toată viața unei persoane.” În plus, uterul este foarte strâns în viața prenatală ulterioară. Dacă mama are tensiune arterială mare, „este extrem de oribil în pânțe”.

Pe lângă faptul că este doborât de lovituri, tuse, strănut, vărsături și așa mai departe, bietul embrion poate fi, de asemenea, lăsat inconștient de presiunile violente ale actului sexual și, de înțeles, de tentativele de avort. De-a lungul cărții sale, Hubbard dezvăluie o ură profundă față de femeii, dar această ură este cel mai clar indicată de obsesia lui pentru ceea ce dianeticienii numesc „AA” – încercarea de avort. Când mamele lui Hubbard nu sunt lovite cu piciorul în stomac de către soții lor sau nu au aventuri cu iubii, sunt preocupate de AA - de obicei prin intermediul acelor de tricotat. „Douăzeci sau treizeci de încercări de avort nu sunt neobișnuite la aberee”, scrie Hubbard, „și în fiecare încercare copilul ar fi putut fi străpuns prin corp sau creier”. Aceste experiențe produc în mod natural cele mai proaste engrame, deoarece sunt de obicei însoțite de expresii verbale încărcate de emoție. Deoarece toate aceste remarci sunt înregistrate literal de embrion, ele creează engrame capabile să provoace mari daune în viața ulterioară, atunci când sunt furnizate ca date minții conștiente.

Ca să citez un exemplu de la Hubbard: tata o bate pe mama pe stomac, făcându-l inconștient pe copil. În același timp, tata strigă: "Ia asta! Ia-o, îți spun eu. Trebuie să o iei!" Mai târziu în viață, aceste propoziții sunt interpretate literal, iar persoana devine un cleptoman sau un hoț. "Oh, acest limbaj al nostru", exclamă cu tristețe Hubbard, "care spune tot ce nu înseamnă! Pune în mâinile minții reactive imbecile, ce ravagii face! Interpretare literală a tuturor!"

Cu toate acestea, înainte ca o engramă prenatală să poată provoca daune, trebuie să fie „introdusă”. Acest lucru se întâmplă atunci când persoana are o experiență dureroasă care seamănă

foarte mult, într-o anumită privință, cu engrama latentă. Hubbard ilustrează acest lucru citând o altă mamă, lovită în abdomen de soțul ei. Soțul strigă: „Dumnezeu să te blesteme, curvă murdară: nu ești bună!” Această engramă conține o durere de cap, un corp în cădere, răsnitul dinților și zgomotele intestinale ale mamei. Câțiva ani mai târziu, copilul este palmuit de tatăl care îi spune: „Dumnezeu să te draci: nu ești bun”. Copilul plânge și în noaptea aceea îi doare capul. Engrama a fost „introdusă”. „Acum sunetul unui corp în cădere sau zgârietura dinților sau orice urmă de furie de orice fel în vocea tatălui va face copilul nervos. Sănătatea lui fizică va avea de suferit. Va începe să aibă dureri de cap.”

Iată câteva mostre suplimentare de la Hubbard despre modul în care enramele prenatale provoacă dificultăți ulterioare. O mamă însărcinată se străduiește pentru o mișcare intestinală. Acest lucru comprimă copilul într-o inconștiență dureroasă. Mama vorbește singură și spune: „Oh, acesta este iadul. Sunt blocat înăuntru. Mă simt atât de înfundat încât nu pot să gândesc. Este prea groaznic pentru a fi suportat”. Mai târziu în viață copilul are răceli frecvente („Mă simt atât de înfundat. . .”). Se dezvoltă un complex de inferioritate pentru că simte că este „prea groaznic pentru a se naște”. (Jocuri de cuvinte de acest fel apar frecvent în terapia dianetică. Un auditor a raportat recent că o erupție psihosomatică pe spatele unei paciente a fost cauzată de înregistrările prenatale ale cererilor frecvente de aspirină ale mamei ei. Mentea reactivă literală a transmis asta minții ei analitice sub formă de „arsură la fund”).

Un alt pacient al lui Hubbard a fost un tânăr moros a cărui atitudine față de viață a fost exprimată prin celebra replică a lui Hamlet: „A fi sau a nu fi, aceasta este întrebarea”. Terapia lui Hubbard a dezvăluit că mama bărbatului, când era însărcinată, fusese bătută de un soț actor care a început apoi să recite din *Hamlet*. Și așa, scrie Hubbard, tânărul „ar sta ore în șir într-o apatie morocă, întrebându-se de viață”.

Unele dintre cele mai oribile enrame apar din faptul că un copil poartă numele tatălui său. Dacă mama însărcinată comite adulter, așa cum fac multe dintre mamele lui Hubbard, probabil că va face remarci neplăcute despre George, adică soțul ei. Aceste observații sunt înregistrate, bineînțeles, de embrionul nevinovat care este lăsat inconștient de actul sexual. Dacă copilul se numește și George, ne putem imagina consecințele îngrozitoare. Deoarece enramele sunt luate la propriu, Junior presupune că toate aceste remarci sunt despre el! „Se obișnuiește”, scrie Hubbard, „să tremure, în dianetică, la gândul de a prelua un caz Junior”.

Tehnica terapiei dianetice – cunoscută sub numele de audit – este concepută pentru a „șterge” enramele pacientului. Procesul începe prin a pune pacientul să se relaxeze pe un scaun confortabil sau să se întindă pe o canapea, într-o cameră întunecată. Închide ochii și îi ține închisi pe toată durata ședinței. Auditorul stă lângă el și, vorbind cu el, îl plasează într-o „reverie dianetică”. Acest lucru este indicat de pleoapele fluturate și este similar cu stadiile incipiente ale hipnozei. Pacientul rămâne însă în deplină posesie a voinței sale, iar după ședință (de obicei de două ore) își va aminti totul.

Îndemnat de auditor, pacientul „se întoarce” de-a lungul „calei timpului”, revenind la experiențele timpurii de formare a enramelor. Pe măsură ce povestește aceste experiențe, enramele își pierd încet puterea diabolică. În cele din urmă sunt total „șterse”. Aceasta înseamnă că au fost luate din „banca reactivă” și reîncărcate în „banca de memorie standard”, unde pot fi rechemate de mintea conștientă.

Auditorul încearcă să trimită pacientul înapoi la cea mai veche sa engramă, cunoscută sub numele de „de bază-de bază”. Motivul pentru aceasta este că odată ce BB (de bază-de bază) a fost șters, enramele ulterioare se șterg mai ușor. BB se formează de obicei la câteva săptămâni după concepție, deși se poate urmări până la zigot (ovul fertilizat). În cele din urmă, aproape fiecare pacient experimentează un „vis cu spermatozoizii”, în care își imaginează înotând pe un canal sau (ca ovul) așteptând să fie întâmpinat de spermatozoizi. La început, Hubbard a crezut că acest vis nu are nicio semnificație în ceea ce privește enramele, dar mai recent a găsit cazuri de enrame formate în spermatozoizi și ovul înainte de producerea fecundației.

În timp ce o engramă este „redușă” prin relatare, pacientul tinde să căscă și să se întindă. Căsătul este privit ca un semn semnificativ al terapiei de succes și nu trebuie interpretat greșit în

sensul că pacientul este plictisit sau somnolent. Dureri și dureri curioase apar în diferite părți ale corpului, apoi dispar în mod misterios. Acestea sunt fantomele bolilor psihosomatice pe care nu le va mai avea niciodată. Când engrama este în cele din urmă ștearsă, pacientul experimentează o ușurare și o plăcere bruscă și, de obicei, râde sălbatic. Un pacient, relatează Hubbard, a fost atât de ușurat când o engramă a fost ștearsă, încât a râs două zile fără să se oprească. Nici acest lucru nu trebuie interpretat greșit. S-ar putea presupune greșit că pacientul râdea de cât de absurdă a fost întreaga procedură.

Este nevoie de aproximativ douăzeci de ore de audit pentru a transforma un pacient aberat într-o „eliberare”. O eliberare este o persoană liberă de toate nevrozele și bolile *majore*. Potrivit lui Hubbard, „este o stare superioară oricărei produse de câțiva ani de psihanaliza, deoarece eliberarea nu va recidivă”. Pe măsură ce auditul continuă, eliberarea devine un „pre-clear” și, în sfârșit, un „clear”. Lîmpede este, literalmente, un supraom – un pas evolutiv către o nouă specie. Este o persoană complet lipsită de enrame. Toate au fost șterse și reumplute. Nu are nevroze sau boli psihosomatice. „Clearurile nu se răcesc”, ne informează Hubbard. Dacă este rănit, rănilor se vindecă mai repede. Vederea lui este mai bună. IQ-ul lui este crescut semnificativ. Așa cum o exprimă Hubbard, „claritatea dianetică este pentru individul normal actual, așa cum normalul actual este pentru cel grav nebun”.

Hubbard subliniază că perioada de timp necesară pentru „procesarea” unui clar variază foarte mult în funcție de pacient și, deși el sugerează că câteva persoane au fost autorizate, exact cine sunt ei este considerabil mai puțin clar. În 1950, vorbind cu o audiență de 6.000 de persoane la Shrine Auditorium, Los Angeles, Hubbard a prezentat o coedică pe nume Sonya Bianca drept o clară care a atins o amintire perfectă a tuturor „percepțiilor” (percepțiilor senzoriale) pentru fiecare moment al trecutului ei. În demonstrația care a urmat, însă, ea nu a reușit să-și amintească o singură formulă de fizică (subiectul în care era specializată) sau culoarea cravatei lui Hubbard când îi era întors spatele. În acest moment, o mare parte a publicului s-a ridicat și a plecat. Hubbard a produs mai târziu o explicație dianetică clară pentru fiasco. O chemase din aripi spunând: „Vrei să vii aici *acum*, Sonya?” „Acum” a blocat-o în timpul prezent. Cât despre Hubbard însuși, el admite liber că nu este clar. El a decis, spune el, să-și dedice toate energiile pentru a oferi dianetică lumii, mai degrabă decât să petreacă mai mult timp procesându-se.

Una dintre cele mai importante dintre numeroasele ramuri ale dianeticii este ceea ce Hubbard numește „dianetica preventivă”. Aceasta constă în a avea mare grijă pentru a preveni formarea de enrame în timp ce o persoană este inconștientă sau când există posibilitatea ca un embrion să devină inconștient. Înseamnă, de exemplu, păstrarea tăcerii absolute în timp ce ajutăm oamenii grav răniți sau bolnavi. „Nu spune nimic și nu scoate niciun sunet în jurul unei persoane „inconștiente” sau rănite”, scrie Hubbard. „A vorbi, indiferent de ceea ce s-ar spune, înseamnă a-i amenința sănătatea mintală. Nu spune nimic în timp ce o persoană este operată. Nu spune nimic când are loc un accident de stradă. Nu vorbi!”

Din nou: „Păstrați tăcerea în prezența nașterii pentru a salva atât sănătatea mamei, *cât și* a copilului și pentru a proteja casa în care vor merge. Și păstrarea tăcerii nu înseamnă o salvă de „sh’s”, pentru că cei care fac bâlbâitori”.

O mamă, desigur, trebuie să fie extrem de atentă în timpul sarcinii. Ea nu trebuie să vorbească în timpul mișcării intestinale, tușește, strănută, întreține actul sexual, este bătută de soțul ei sau lovită cu pumnul în abdomen de un medic care încearcă să stabilească dacă este însărcinată. Nici altcineva nu ar trebui să vorbească în prezența ei în timpul acestor evenimente. „Dacă soțul folosește limbajul în timpul coitului”, scrie Hubbard, „fiecare cuvânt al acestuia va fi engramic. Dacă mama este bătută de el, acea bătaie și tot ceea ce spune el și ceea ce spune *ea* vor deveni parte din engramă”.

Printr-o combinație de terapie dianetică și dianetică preventivă, lumea poate merge acum înainte spre o cultură superioară. Hubbard își închide cartea imaginând două platouri, unul mai înalt decât celălalt și despărțiți de o prăpastie. Un inginer construiește un pod peste canion. Oamenii încep să treacă de pe platoul inferior spre cel mai înalt. — Ce fel de părere ai avea despre societatea de pe platoul inferior? Hubbard întreabă, „dacă au gemut și plâns și s-au certat și nu au dat nicio mână în

chestiunea lărgirii podului sau a face poduri noi?” Răspunsul este clar. Dianetics este primul pod brut, dar trebuie îmbunătățit. Hubbard își încheie cartea cu aceste cuvinte sonore: „Pentru numele lui Dumnezeu, fii ocupat și construiește un pod mai bun!”

O imagine mai revelatoare a viitoarei ordini dianetice este oferită de Hubbard într-o lungă scrisoare în *Astounding Science Fiction*, august 1950. Întrucât clarii sunt persoane superioare cu un coeficient de inteligență mai mare, scrie el, ei vor deveni în mod natural aristocrația noii culturi – un abrupt larg care îi separă de toate celelalte. „... Se vede cu oarecare tristețe că mai mult de trei sferturi din populația lumii va deveni supusă sfert-ului rămas ca o consecință naturală și despre care nu putem face exact nimic”. Din fericire, adaugă Hubbard, limpezitele vor fi libere de motive malefice (convingerea lui Hubbard fiind că natura umană, fără engrame, este practic bună), iar acest lucru „va inhiba exploatarea lor pe cei mai puțin norocoși”.

Science of Survival, o nouă carte care acoperă tehnici de procesare simplificate și mai rapide, a fost publicată de Hubbard în 1951. Dacă *Dianetics* a fost scrisă în trei săptămâni, această carte, aproape la fel de mare, pare să fi fost scrisă în trei zile. Introduce zeci de termeni noi, cum ar fi MEST (literele inițiale ale materiei, energiei, spațiului și timpului), theta (energia vieții), enttheta și enMEST - și se îndreaptă foarte mult pentru metafizică și reîncarnare.

O carte scrisă de personal, *Child Dianetics*, pentru procesarea copiilor cu vârste cuprinse între cinci și treisprezece ani, precum și un *Manual pentru Pre-Clears*. Circulare recente de la Hubbard fac publicitate unor lucrări suplimentare, toate singure. Acestea includ *procesarea simbolică*; *Ce să auditezi*; *Cum să trăiești și să fii încă un executiv* (garantat pentru eliminarea „ulcerelor de management”); *Teza originală* (prima versiune scrisă a *Dianetics* - un manuscris Hubbard a încercat fără succes să-l vândă numeroaselor edituri, inclusiv Shasta, o presă de science-fiction din Chicago); și *Excalibur*.

Povestea uimitoare din spatele *Excalibur* a fost dezvăluită de Arthur J. Cox în numărul din iulie 1952 al revistei *Science-Fiction Advertiser*, o revistă publicată de fanii științei-fantasy în Glendale, California. În 1948, Hubbard le-a spus fanilor din California că în timpul unei operații efectuate asupra lui pentru rănilor primite în timp ce se afla în Marina, el a fost de fapt mort timp de opt minute. După cum spune Cox, „Hubbard și-a dat seama că, în timp ce era mort, a primit o inspirație extraordinară, un mesaj grozav pe care trebuie să-l transmită altora. A stat la mașina de scris șase zile și șase nopți și nu a ieșit nimic, apoi a apărut *Excalibur*. *Excalibur* conține secretele metafizice de bază ale universului. L-a trimis unor editori; au respins-o pe toate în bancă... Dar apoi, mai târziu, ne-a informat că va încerca să publice o versiune „diluată”, *mi* -a spus recent un prieten al lui Hubbard, se bazează pe un capitol din *Excalibur*.

Pe foile de reclame ale lui Hubbard, mesajul pentru *Excalibur* merită citat. „Domnul Hubbard a scris această lucrare în 1938. Când patru dintre primii cincisprezece oameni care au citit-o au înnebunit, domnul Hubbard a retras-o și a pus-o într-un seif unde a rămas până acum. Copii doar către cititorii selectați și apoi pe semnătură. Eliberat numai pe declarație sub jurământ pentru a nu permite altor cititori să o citească. de compensare, nici măcar *Dianetics*, scris individual pentru cumpărător.

O altă lucrare recentă a lui Hubbard, numită *Self Analysis* (publicată în 1951 de Biblioteca Internațională de Arte și Științe, oricare ar fi aceasta), duce și mai departe încercările îndrăznețe ale lui Hubbard de a produce parodii ale ideilor sale originale. Această carte îi permite cititorului să-și dea o „prelucrare ușoară”. Afirmările autorului, ca de obicei, sunt destul de modeste. „Autoanaliza nu poate reînvia morții”, spune el în fraza sa de început. „Autoanaliza nu va goli azilurile de nebuni și nu va opri războaiele. Acestea sunt sarcinile auditorului dianetic și tehnicianului dianetic de grup”. Cartea este scrisă doar pentru cititorii stabili care doresc să-și îmbunătățească sănătatea, fericirea și eficiența. Dacă ești suficient de stabil, nu există niciun pericol. Altfel? „Nu te voi induce în eroare”, mărturisește Hubbard. „Un bărbat ar putea înnebuni pur și simplu citind această carte.”

După o inspecție, cartea pare destul de inofensivă. Constă în principal din pagină după pagină de întrebări pe care cititorul și le pune, cum ar fi „Îți amintești o perioadă în care cineva care ți-a plăcut dormea?” Sau „Îți amintești o perioadă când ai sărit coarda?” Pentru a ajuta cititorul să

mediteze asupra acestor episoade, Hubbard oferă un disc de carton cu fante tăiate în el. Discul este plasat pe pagină astfel încât o întrebare să apară printr-unul dintre sloturi. Dacă partea de sus a discului scrie „vedere”, încercați să „vedeți” incidentul. La următoarea întrebare, rotiți discul astfel încât să apară un alt „simț” în partea de sus – spuneți „miros”. Încercați acum să vă amintiți „mirosul” episodului. După cum vă puteți imagina, multe combinații curioase de simțuri și amintiri rezultă din acest proces ingenios. „Fără a folosi discul”, avertizează Hubbard, „beneficiul procesării este redus cu mai mult de optzeci la sută”. Sunt furnizate două discuri, una verde și una albă. „Folosește-l pe cel care îți place cel mai mult”, spune Hubbard.

În spatele cărții, „editorul” – probabil Hubbard – fură o parte din tunetul actual al lui Wilhelm Reich. În timp ce bomba atomică era în curs de dezvoltare, spune editorul, Hubbard lucra în liniște la o utilizare constructivă a energiei atomice. „În 1947 a descoperit cum această energie nestăpânită poate fi netezită și rearanjată într-o minte, astfel încât gândul să fie sănătos, nu nebun. A descoperit cum această energie guvernează funcțiile corpului.” O notă de subsol emoționantă informează cititorul despre situația financiară actuală a lui Hubbard. „El continuă linia avansată a cercetării dianetice fără nici măcar asistența unei secretare. Nu deține nici măcar o mașină și scrie despre un Remington la mână a doua pe care l-a cumpărat cu ani în urmă. Câteva contribuții voluntare de la prieteni și oameni pe care munca sa i-a ajutat sunt sprijinul său principal. El a refuzat să profite de orice parte din banii câștigați de Fundație pe motiv că ar fi mai degrabă să-l ajute pe alții. dând tot ce are pentru a te ajuta — Editorul.”

Cel mai proeminent convertit la dianetică din rândurile medicilor a fost Dr. Joseph Augustus Winter. A fost medic generalist în St. Joe, Michigan, când John Campbell, Jr. l-a prezentat în 1949, prin corespondență, lui Hubbard. Winter fusese anterior interesat de metodele contelui Alfred Korzybski de a trata nevroticii, învățându-i semantică generală și, la fel ca mulți alți membri ai mișcării semantice, el a găsit dianetica și mai intrigantă. Corespondența sa cu Hubbard l-a determinat să viziteze Maestrul din Elizabeth, New Jersey, unde a fost supus unui audit dramatic. Înapoi în Michigan, el a încercat dianetica pe fiul său de șase ani, care a dezvoltat o teamă de fantome. Frica a dispărut când fiul său și-a amintit de livrarea de către un obstetrician într-un șorț alb, cu tifon alb pe gură.

Entuziasmul doctorului Winter nu a cunoscut limite. S-a mutat în New Jersey și a devenit primul director medical al nou-înființatei Fundații de Cercetare Dianetics. În mai puțin de un an, totuși, a început dezamăgirea. Până în octombrie 1950, el și-a dat demisia. Acum își practică propria versiune modificată a dianeticii într-un birou elegant din Manhattan, lângă Park Avenue.

În cartea sa, *A Doctor's Report on Dianetics*, publicată în 1951, Dr. Winter aduce un omagiu a ceea ce el crede că este un nucleu solid al adevărului în dianetics, apoi citează punctele asupra cărora nu este de acord acum. De exemplu, deși este convins că se pot forma engrame prenatale, el suspectează (deși nu este sigur) că „visul spermei” este ceva imaginat de pacient mai degrabă decât o amintire adevărată. El se opune, de asemenea, la valoarea terapeutică a unui pacient să-și amintească decese sale în încarnările anterioare (acum o procedură Hubbard standard). Atitudinea autoritară a lui Hubbard și disprețul total al fundației față de metoda științifică, i s-a părut îngrozitor. De exemplu, programul „Guk”. Guk, explică Winter, a fost numele unui „amestec întâmplător de vitamine și acid glutamic, care a fost luat în doze uriașe, crezând că îl face pe pacient să „alergă mai bine”. Nu au fost stabilite controale adecvate pentru acest experiment și a fost un eșec lamentabil și costisitor”.

Dr. Winter, de asemenea, nu este de acord cu punctul de vedere al lui Hubbard conform căruia oricine poate fi auditor. „Orice persoană care este inteligentă și posedă o persistență medie”, a scris Hubbard în *Dianetics*, „și care este dispusă să citească cu atenție această carte ar trebui să poată deveni un auditor dianetic”. Mai mult, Hubbard a insistat că chiar și un auditor prost este mai bine decât deloc și că nici un posibil rău nu poate fi cauzat de un audit stângaci. Dr. Winter crede altfel. Cartea sa citează mai multe cazuri de pacienți care păreau să fie sănătoși până când au urmat terapie dianetică, după care au trebuit să fie instituționalizați ca psihotici.

Și nu în ultimul rând, dr. Winter a fost nedumerit de absența evidentă a oricărui limpezii. „Încă nu am văzut un „clar” înainte și după terapia dianetică”, scrie el. „Nu am ajuns eu însumi în acea

stare și nici nu am reușit să produc acea stare la niciunul dintre pacienții mei. Am văzut unii indivizi care ar trebui să fie „clari”, dar comportamentul lor nu este conform definiției stării. Mai mult, un individ despre care se presupune că a fost „clar” a suferit o recădere în conduită care sugerează o psihoză incipientă”.

Poate că cele mai revelatoare părți ale cărții Dr. Winter sunt înregistrările propriilor sale ședințe de dianetică – care dezvăluie pentru că indică cu o claritate inconfundabilă modul în care auditorul sugerează unui pacient ce fel de lucruri ar trebui să își amintească. Pacientul, trebuie amintit, în marea majoritate a cazurilor, este deja familiarizat cu teoria dianetică. Având în vedere acest lucru, să examinăm unul dintre cazurile Dr. Winter.

- (**Terapeutul**) Ce senzație ai acum? (**Pacient**) Ochii mei simt de parcă vreau să-i frec.
(**T**) Ce crezi că ar putea provoca acest sentiment?
(**P**) Am ceva în ochi — poate o cenușă.
(**T**) Altceva?
(**P**) Având „ochi roz”.
(**T**) Altceva?
(**P**) Nu mă pot gândi la nimic.
(**T**) Există câteva posibilități la care mă pot gândi; nu trebuie să le accepți, desigur. Ar putea ochii tăi să se simtă așa dacă plângeai?
(**P**) Da, cred că da.
(**T**) Ar putea ochii tăi să se simtă așa dacă cineva pune picături în ei?
(**P**) Desigur.
(**T**) Bine, să încercăm să ne amintim prima dată când ochii tăi s-au simțit așa.

Observați modul în care sunt ignorate explicațiile de cenzură și ochi roz. După ce pacientul nu se poate gândi la altceva, terapeutul sugerează plâns și picături pentru ochi. În câteva momente, pacientul va reveni pe traseul său temporal până la momentul nașterii sale, imaginându-și scena nașterii și conectându-o cu senzația prezentă din ochii săi.

Iată un alt caz al lui Winter. Pacientul a raportat o durere de cap și nas înfundat:

- (**T**) Ce altceva crezi că ai simți?
(**P**) Nu știu. Spune, nu pot dura mult mai mult.
(**T**) Crezi că cineva ar fi folosit expresia „Ia asta” în timpul nașterii tale?
(**P**) Da, presupun că doctorul ar fi spus-o.
(**T**) Ce ar putea să facă în acel moment?
(**P**) Bănuiesc că m-ar preda asistentei.
(**T**) Și ce ar spune doctorul?
(**P**) "Uite, poți să iei asta acum." Nu, nu pare tocmai corect.
(**T**) Schimbați cuvintele pentru a vă potrivi.
(**P**) „Uite, ia- l acum”. Asta este.
(**T**) Repetați fraza, vă rog, și observați cum vă simțiți capul.
(**P**) (Repetă fraza de 5 sau 6 ori.)
(**T**) Observați cum vă simțiți nasul în timp ce treceți peste aceste cuvinte. Repetați-le din nou.
(**P**) (Mai multe repetări.)
(**T**) Cum este durerea de cap acum?
(**P**) Devine din ce în ce mai rău. (Își freacă ochii.)
(**T**) Ce zici de ochii tăi — ce senzație crezi că ar avea?
(**P**) Îi ustură; trebuie să fie acele nenorocite de picături pe care le-a pus.
(**T**) Cum te simți când doctorul ți-a pus picături în ochi?
(**P**) Sunt supărat pe el; asta e un truc murdar.
(**T**) Presupunând că ai putea să te descurci cu doctorul; ce ai vrea să îi faci?
(**P**) Aș vrea să-l lovesc. (Cuvintele sunt rostite pe un ton plin de resentimente.)

(T) În regulă — imaginează-ți că fața doctorului este pe canapea lângă tine. Acum lovește-l!
 (P) (Strânge fălcile și lovește canapea cu pumnul închis; dă vreo zece lovituri.)
 (T) Haide, fii bun și supărat pe el. Loviți-l din nou!
 (P) (Râde.) Nu pot — e prea prost.
 (T) Cum este durerea de cap acum?
 (P) Mai bine.
 (T) Acum să punem toate aceste asocieri împreună într-un model. Observați durerea de cap. . . observați cum vă simt ochii. . . nasul tau. . . sentimentul de furie. Altceva?
 (P) (Zgârie la coaste de-a lungul liniei axilare stângi.) Amuzant — Mă gândeam doar la felul în care mă gădila sora mea. Nu m-am gândit la asta de ani de zile.
 (T) Ce senzație ai fi putut să ai la naștere care să-ți amintească că ai fost gădilat?
 (P) Nu știu. (Se scarpină din nou în piept.)
 (T) Cum crezi că te-a luat doctorul?
 (P) Ar fi putut să mă ridice cu mâna sub pieptul meu acolo.
 (T) Imaginează-ți cum ar fi să te ia cineva. Care ar fi temperatura mâinii lui?
 (P) Cald, cred.

 (T) Și ce spune?
 (P) „Uite, poți să-l iei acum”.
 (T) Unde este „acum”?
 (P) De ce, *acum*— timpul prezent.
 (T) Te-ai născut în 1951?
 (P) Nu, desigur că nu.
 (T) Poți face diferența între „acum”, dacă s-a spus la momentul nașterii tale, și „acum” în 1951, nu-i așa?
 (P) Sigur.
 (T) Să presupunem că durerea ta de cap a ascultat porunca „Ia-l acum”. Ce s-ar putea întâmpla?
 (P) Nu știu, nu-mi dau seama.
 (T) Ce înseamnă „ia”?
 (P) Înseamnă a purta... a fura... a apuca... a atrage.
 (T) Și unde este acum?
 (P) Oh, înțeleg, asta ar putea însemna că durerea mea de cap va fi dusă până în prezent.
 (T) Trebuie să-ți aduci durerea de cap la naștere până în prezent doar pentru că doctorul a spus: „Ia-l acum”?
 (P) Nu, e o prostie.
 (T) Cum este durerea de cap acum?
 (P) Mult mai bine — practic dispărut.

Nimic nu putea fi mai clar din dialogul de mai sus decât faptul că explicația dianetică a durerii de cap a existat doar în mintea terapeutului și că pacientul a fost cu greu să o accepte. Întrebările terapeutului au un caracter atât de „conducător”, încât până și Dr. Winter recunoaște că „încurajează fantezia”. De fapt, spune medicul, nu contează prea mult dacă astfel de amintiri sunt reale sau imaginare! Aceasta este o recunoaștere uluitoare. Dacă nu există dovezi că astfel de amintiri sunt reale, atunci întreaga noțiune Hubbardiană a engramelor prenatale și a nașterii trebuie să fie eliminată. Poate că exact asta a făcut medicul de atunci cu ea. Ultima sa carte, *Are Your Troubles Psychosomatic?*, 1952, nu conține nici măcar o referință la dianetică.

Hubbard însuși admite că mulți pacienți se complăce în fantezii despre experiențele lor uterine. „Pacientul povestește despre tată și mamă”, scrie el, „și unde stau ei și cum arată dormitorul, și totuși acolo este în pânțe”. Hubbard respinge teoria „că fătul torturat dezvoltă percepție extrasenzorială pentru a vedea ce urmează”. Aceasta este o teorie bună, admite el, dar trebuie respinsă având în vedere faptul că fătul nu are minte și, prin urmare, îi lipsesc puterile

clarvăzătoare.

De fapt, ideea că nevrozele și bolile psihosomatice se regăsesc în experiențele în care mintea era înconștientă – fie în interiorul sau în afara uterului – este atât de complet nesusținută de ceva ce seamănă puțin cu cercetarea controlată, încât nici un psihiatru în picioare nu i-a mai gândit. Mai mult de un psihanalist a subliniat că practica de a da vina pe răul cuiva pe evenimentele care au avut loc atunci când eram embrion, este un dispozitiv extrem de convenabil pentru a evita orice înțelegere reală a rădăcinilor unei nevroze. Chiar și Dr. Winter vorbește despre sentimentul puternic de evadare de vinovăție care însoțește fanteziile de senzații uterice. Având în vedere acest lucru, întreaga structură a dianeticii pare a fi o vastă încercare din partea lui Hubbard de a evita o înțelegere autentică a propriilor compulsiuni.

Dintre toate apărările pe care le pot face dianeticii, apărarea că „funcționează” este cea mai irelevantă. Este irelevant pentru că în vindecarea simptomelor nevrotice, *orice* în care un pacient are încredere va funcționa. Astfel de „leacuri” sunt un ban pe duzină. Istoricii de caz ale dianeticii nu sunt cu nimic mai impresionate decât sutele de mărturii care se găsesc în cartea tânărului Perkins despre puterea curativă a tractoarelor metalice ale tatălui său. Ei dovedesc că dianetica poate opera asupra unor pacienți ca formă de vindecare prin credință. Nu mai demonstrează nimic.

Hubbard este pregătit, desigur, să se aștepte la acest tip de opoziție față de opiniile sale. „În cazul în care pre- clarul descoperă că cineva încearcă să-l împiedice să înceapă sau să continue terapia dianetică”, scrie el, „faptul ar trebui comunicat imediat auditorului... Oricine încearcă să împiedice un individ să intre în terapia dianetică fie are un folos pentru aberațiile acelui individ... sau are ceva de ascuns”.

La momentul scrierii, nebunia dianeticii pare să se fi stins la fel de repede pe cât a luat foc, iar Hubbard însuși a fost implicat într-o grămadă de probleme personale. În 1951, a treia sa soție, Sara Northrup Hubbard, în vârstă de douăzeci și cinci de ani, l-a dat în judecată pentru divorț. Ea l-a numit „schizofrenic paranoic”, l-a acuzat că a torturat-o în timp ce era însărcinată și a declarat că consilierii medicali au ajuns la concluzia că Hubbard este „nebun fără speranță”.

În februarie 1952, Fundația Dianetic din Wichita a dat faliment. Mai târziu a fost cumpărat de la tribunalul de faliment de un om de afaceri din Wichita care refuză să aibă vreo legătură cu Hubbard. În acest moment, fondatorul dianetics locuiește în Phoenix, Arizona. De acolo, Asociația Hubbard a Scientologilor („Scientology” este un nou termen Hubbardian, adică „știința cunoașterii”) trimite prin poștă literatură care fulminează împotriva grupului Wichita, vând ultimele cărți ale lui Hubbard, publicând un periodic numit *Scientology* și vinde un *Curs Rezumat de Dianetică și Scientology*, complet cu înregistrări pe bandă 50382. Hubbard College Graduate School, din Phoenix, percepe o taxă de înregistrare de 25,00 USD și oferă o diplomă de licență în scientologie.

Pentru 98,50 USD, Hubbard vă va trimite un electropsihometru, care „înregistrează grade relative de stres psihofizic dinamic de la un moment la altul în timpul sesiunii dianetice”. De asemenea, „indică scara aproximativă a tonului Hubbardian a preclearului de la 1,0 la *intervale infinite de înalte!*” și „dezvăluie imediat punctele de intrare în cazurile „blindate” sau „închise” . pliant, afirmă Hubbard, „În mod direct, auditul nu poate fi optim fără un electropsihometru. Un auditor care auditează fără o mașină amintește unui vânător care vânează rațe la miezul nopții întunecate, trăgând cu arma în toate direcțiile”. Un manual al lui Hubbard despre *auditul electropsihometric* vine gratuit cu dispozitivul. Pentru 48,50 USD puteți obține un model mai mic numit „minemetru”.

O scrisoare recentă de la Hubbard a cerut donații de 25 de dolari pentru a-și plăti cheltuielile de trai, pentru a înființa școli gratuite de dianetică „în toată America” și alte câteva proiecte mici pe care le are în minte. În schimb, donatorii vor primi calitatea de membru al unei noi organizații dianetice numită „The Golds”. John Campbell, Jr., care a fost introdus în dianetica cu mulți ani mai devreme, când Hubbard a început să-l trateze pentru sinuzită și care, la rândul său, a introdus dianetica în lume, a divorțat de asemenea. S-a căsătorit cu sora doctorului Winter.

Și încă are sinuzită.

Semantică generală etc.

DUPĂ DISCUȚII de orgonomie și dianetică, o descriere a oricărui alt cult în care tehnicile psihiatrice sunt proeminente este cu siguranță anticlimatică. Cu toate acestea, sondajul nostru ar fi incomplet dacă nu ar atinge „semantica generală” a contelui de origine poloneză Alfred Habdank Skarbek Korzybski și „psihodrama” psihiatrului născut în România, Jacob L. Moreno. Nici una dintre mișcări, trebuie spus, nu se apropie de absurditatea celor două culte considerate anterior. Din acest motiv, semantica generală și psihodrama trebuie privite ca exemple controversate, limită, care pot avea sau nu merite științifice considerabile.

Korzybski s-a născut în 1879 la Varșovia. A avut puțină educație formală. În timpul Primului Război Mondial, a servit ca maior în armata poloneză a Rusiei, a fost grav rănit și ulterior trimis în Statele Unite ca expert în artilerie. A rămas în Statele Unite și, în următorii zece ani, și-a folosit averea personală pentru a scrie *Science and Sanity*, Biblia semantică generală pe pagina SCO. Cartea a fost publicată în 1933 de către Compania de Editură a Bibliotecii Internaționale Non-Aristoteliane a Contelui. Este un amestec prost organizat, prost, naiv din punct de vedere filozofic, repetitiv de idei sunet împrumutate de la oameni de știință și filozofi mai capabili, amestecat cu neologisme, idei confuze, metafizică inconștientă și speculații extrem de dubioase despre neurologie și terapia psihiatrică.

Allen Walker Read, în două articole academice despre istoria și diferitele sensuri ale cuvântului „semantică” (*Transformation*, Vol. 1, Numbers 1 and 2, 1950, 1951), a dezvăluit că cuvântul nu a fost folosit în versiunea originală a Contelui, *Science and Sanity*. Cu toate acestea, înainte de publicarea cărții, cuvântul a fost adoptat de mai mulți filozofi polonezi și de la ei l-a împrumutat Korzybski.

Majoritatea filozofilor contemporani care folosesc cuvântul „semantică” îl limitează la studiul semnificației cuvintelor și a altor simboluri. În schimb, contele a folosit cuvântul atât de larg încât a devenit aproape lipsit de sens. După cum subliniază Read, Korzybski a considerat un tropism al plantelor, cum ar fi creșterea în loc de jos, o „reacție semantică”. În *Science and Sanity* el discută despre un bebeluș care a vărsat pentru a primi o a doua alăptare și scrie: „Vărsăturile au devenit modul ei semantic de a controla „realitatea”. Adepții moderni ai contelui tind să echivaleze „semantic” cu „evaluativ”, definind „semantica generală” ca „studiul și îmbunătățirea proceselor de evaluare umane”.

Korzybski nu sa obosit să doboare peste obiceiurile de gândire „aristotelice”, în ciuda faptului că ceea ce el numea aristotelic era o structură de paie care nu semăna aproape deloc cu modul de gândire al filosofului grec. De fapt, contele avea un respect considerabil pentru Aristotel (unul dintre numeroșii gânditori cărora le este dedicată cartea sa). Dar el credea că raționamentul filosofului grec a fost grav distorsionat de obiceiurile verbale care erau legate de structura limbajului indo-european¹ în special de forma subiect-predicat cu accent pe cuvântul „este”. „Este”, a spus odată contele, „este nebunie”, aparent fără să-și dea seama că concepte precum „izomorfe”, pe care le-a folosit în mod constant, nu pot fi definite fără asumarea identității structurilor matematice.

Un alt obicei „aristotelic” împotriva căruia contele s-a implicat este acela de a gândi în termenii unei „logici cu două valori” în care afirmațiile trebuie să fie fie adevărate, fie false. Nimeni nu ar nega că multe erori de raționament izvorăsc dintr-o încercare de a aplica o logică „ori/sau” situațiilor în care aceasta nu este aplicabilă, așa cum au recunoscut toți logicienii de la Aristotel încolo. Dar mulți dintre adepții contelui nu au reușit să realizeze că există un sens în care orientarea cu două valori este inevitabil. În toate „logicile cu valori multiple” care au fost concepute, o deducție în cadrul sistemului este încă „adevărată” sau „falsă”. Pentru a oferi o ilustrare simplă, să presupunem că un bărbat deține un creion mecanic de un tip care vine în doar trei culori - roșu, albastru și verde. Dacă ni se spune că creionul lui nu este nici albastru, nici verde,

atunci tragem concluzia că este roșu. Aceasta ar fi o deducere „adevărată” în cadrul unui sistem cu trei valori.² Ar fi „fals” să deducem că creionul era albastru, deoarece aceasta ar contrazice una dintre premise. Nimeni nu a reușit încă să creeze o logică în care să se renunțe la orientarea cu două valori a adevăratului și a falsului, deși, desigur, dihotomiei i se poate da și alte nume. Nu există niciun motiv să vă fie rușine de acest fapt și, odată ce este înțeles, o mare parte de înclinare semantică generală la logica cu două valori este văzută a fi o înclinare la o moară de vânt inofensivă.

Science and Sanity nu se găsește aproape nicio recunoaștere a faptului că lupta împotriva obiceiurilor lingvistice proaste de gândire a fost dusă de secole de filozofi din multe școli. Cartea nu menționează, de exemplu, John Dewey (cu excepția bibliografiilor adăugate la edițiile ulterioare), deși puțini filozofi moderni au luptat mai mult sau mai puțin împotriva celor mai multe dintre ceea ce contele numește „aristotelian”. De fapt, cartea aruncă ochiuri viclene asupra aproape tuturor filosofilor contemporani, cu excepția lui Bertrand Russell.

Ego-ul puternic al lui Korzybski era evident pentru oricine îl cunoștea sau îi citește cu atenție lucrările. Se credea unul dintre cei mai mari gânditori vii ai lumii și considera *Știința și Sanitatea Inteligentă* drept a treia carte a unei trilogii nemuritoare. Primele două au fost *Organonul lui Aristotel* și *Novum Organum al lui Bacon*. Asemenea lui Hubbard, era convins că terapia sa „ar aduce beneficii aproape tuturor tipurilor de nevrotic și era capabil să ridice inteligența majorității indivizilor la nivelul unui geniu ca el. El credea că toate profesiile, de la drept la stomatologie, ar trebui plasate pe o bază semantică generală și că numai răspândirea ideilor sale ar putea salva lumea de la *distrugere*. guvernele respective să pună în practică principiile semanticii generale, iar în textul propriu-zis (neschimbat în toate edițiile) și-a exprimat convingerea că în cele din urmă societatea sa va deveni parte a Societății Națiunilor.

Institutul de Semantică Generală al Contelui, lângă Universitatea din Chicago, a fost înființat în 1938 cu fonduri furnizate de un bogat producător din Chicago de echipamente pentru baie, Cornelius Crane. Numărul străzii, anterior 1232, a fost schimbat în 1234, astfel încât atunci când a fost urmat de „East Fifty-Sixth Street” să fie șase numere în ordine de serie. Conte — un bărbat îndesat, chel, cu voce adâncă, care purta mereu pantaloni și cămașă kaki de tip Army — își conducea cursurile într-un mod similar cu programul TV al lui Kay Kyser. Pe parcursul unei prelegeri, el făcea o pauză în momente dramatice, iar studenții săi strigau la unison: „Nu!” sau „Da!” sau vreun termen semantic general ca „Et cetera!” (adică există un număr infinit de alți factori care nu trebuie să fie specificați.) Adesea, el remarcă, cu accentul său gros polonez, „vorbesc fapte” sau „Bah—vorbesc lucruri pentru bebeluși”. I-a plăcut enorm rolul său de orator și lider de cult. La fel au făcut și studenții săi. În multe privințe, răspândirea semanticii generale semăna cu descrierea Contelui, la pagina 800 din *Science and Sanity*, a „epidemiilor semantice asemănătoare paranoicului” în care adepții cad sub vraja unui lider dinamic.

Potrivit Contelui, oamenii sunt „neînțelepți” atunci când hărțile lor mentale ale realității sunt ușor în afara corespondenței cu lumea reală. Dacă lumea interioară este prea înclinată, ei devin „nebuni”. O cauză principală a tuturor acestor lucruri este orientarea mentală aristotelică, care distorsionează realitatea. Se presupune, de exemplu, că un obiect este fie un scaun, fie nu un scaun, când în mod clar există tot felul de obiecte care pot fi numite sau nu scaune, în funcție de modul în care definiți „scaun”. Dar o definiție precisă este imposibilă. „Scaun” este pur și simplu un cuvânt pe care îl aplicăm unui grup de lucruri mai mult sau mai puțin asemănătoare, dar care se estompează în toate direcțiile, de-a lungul continuum-urilor, în alte obiecte care nu sunt numite scaune. După cum a exprimat HG Wells, în eseul său încântător despre metafizică din *First and Last Things*:

. . . Gândiți-vă la fotolii și scaune de lectură și scaune de sufragerie și scaune de bucătărie, scaune care trec în bănci, scaune care trec granița și devin canapele, scaune de stomatolog, tronuri, standuri de operă, scaune de tot felul, acele creșteri fungoide miraculoase care îngreunează podeaua expoziției de artă și meșteșuguri. termen. În cooperare cu un tâmplar inteligent, m-aș angaja să înfrâng orice definiție a scaunului sau a scaunului pe care mi-ai dat-o.

Atitudinea mentală non-aristotelică este, în esență, o recunoaștere a faptului elementar de mai sus. Nu există așa ceva ca „clairishness” pură. Există doar scaunul 1, scaunul 2, scaunul 3 și cetera! Această atribuire de numere este un proces numit de Korzybski „indexare”. În mod similar, același scaun se schimbă constant în timp. Din cauza intemperiilor, a utilizării și așa mai departe, nu este același scaun de la un moment la altul. Recunoaștem acest lucru prin procesul de „întâlnire”. Vorbim de scaun 1952, scaun 1953, etc.! Contele era convins că cei neînțelepți și mulți nebuni ar putea fi ajutați să revină la minte, învățându-i să gândească în aceste moduri și în mod similar non-aristotelic. De exemplu, un nevrotic poate ura toate mamele. Motivul poate fi că o situație din copilărie l-a determinat să-și urască propria mamă. Nefiind eliberat de obiceiurile aristotelice, el crede că toate mamele sunt la fel pentru că toate sunt numite cu același cuvânt. Dar cuvântul, așa cum îi plăcea să repete lui Korzybski, nu este chestia. Când un bărbat învață să indice mamele – adică să le numească mama 1, mama 2, mama 3 etc. – atunci percepe că alte mame nu sunt identice cu propria sa mamă. În plus, nici mama *lui* nu este aceeași mamă cu care era când el era copil. În schimb sunt mama 1910, mama 1911, mama 1912 etc. Înțelegând toate acestea, ura nevroticului față de mame ar trebui să se diminueze foarte mult.

Desigur, în orientarea non-aristotelică există mai mult decât doar indexare și datare. Pentru a înțelege nivelurile de abstractizare, de exemplu, contele a inventat un dispozitiv pedagogic numit „diferențial structural”. Este o serie de plăci mici cu găuri perforate în ele, legate în diverse moduri prin sfori și cuie. „Rozariul semantic”, așa cum a fost numit de revista *Time*, este impresionant pentru oricine întâlnește epistemologia pentru prima dată.

Evident, nu există nimic „nesensual” în privința diferitelor dispozitive semantice generale pentru predarea obiceiurilor bune de gândire. În psihiatrie, ele pot fi chiar utile medicilor din orice școală atunci când încearcă să comunice cu un pacient sau să îl instruiască. Dar Korzybski și adepții săi și-au mărit valoarea terapeutică din toate proporțiile sănătoase. La convenții, semanticienii generali au mărturisit cure semantice de alcoolism, homosexualitate, cleptomanie, obiceiuri proaste de lectură, bătălbăială, migrenă, nimfomanie, impotență și nenumărate varietăți de alte afecțiuni nevrotice și psihosomatice. La o conferință, un dentist a raportat că predarea semanticii generale pacienților săi le-a oferit mai multă stabilitate emoțională, ceea ce a redus cantitatea de acid din gură. În consecință, plombele au rămas în dinți mai mult timp.

Explicația lui Korzybski cu privire la motivul pentru care gândirea non-aristotelică are efecte terapeutice asupra corpului a fost legată de o teorie acum eliminată de adepții săi ca fiind nesănătoasă din punct de vedere neurologic. Se referea la cortex și talamus. Cortexul trebuia să funcționeze atunci când avea loc gândirea rațională, iar talamusul atunci când erau implicate reflexe emoționale. Înainte de a acționa sub impulsul unui răspuns emoțional, Korzybski a recomandat o „pauză semantică”, un fel de numărare până la zece care dădea timp cortexului să ajungă la o decizie integrată, sănătoasă. Pentru o persoană care a dezvoltat aceste obiceiuri de autocontrol, a existat o „relaxare neuro-semantică” a sistemului său nervos, rezultând o tensiune arterială normală și o îmbunătățire a sănătății corpului.

Este interesant de observat în acest sens că o tehnică specială de relaxare musculară a fost dezvoltată și de contele după ce a observat cât de des putea atenua tensiunea îngrijorată a elevului prin gesturi precum o strângere prietenoasă a brațului elevului. Tehnica implică prinderea diversilor mușchi ai corpului și scuturarea acestora în moduri prescrise în *Tehnica Relaxării Semantice*, de Charlotte Schuchardt, publicată de Institutul de Semantică Generală în 1943.

Lucrările moderne de filozofie științifică și psihiatrie nu conțin aproape nicio referire la teoriile contelui. În cărțile tehnice ale lui Russell, de exemplu, care tratează subiecte despre care Korzybski se considera o mare autoritate, nu veți găsi nici măcar o mențiune trecătoare a Contelui. Acest lucru nu se datorează prejudecăților încăpățănate și ortodoxiei. Motivul simplu este că Korzybski nu a adus contribuții semnificative în niciunul dintre domeniile despre care a scris cu atâta aparentă erudiție.³ Majoritatea adepților contelui admit acest lucru, dar insistă că valoarea opere sale constă în faptul că a fost prima mare sinteză a filosofiei și psihiatriei științifice moderne.

Dar este? Puțini filozofi sau psihiatri profesioniști cred așa. În chestiuni legate de logică,

matematică, știință și epistemologie, *Science and Sanity* are mult mai puțin succes ca sinteză decât zeci de lucrări moderne. Este mai degrabă o colecție întâmplătoare de noțiuni extrase din diverse surse accesibile contelui la acea vreme și legate împreună într-un singur volum. Multe dintre ideile contelui dau o falsă iluzie de prospețime doar pentru că el a inventat termeni noi pentru ele. De exemplu, cartea sa anterioară, *The Manhood of Humanity*, 1921, descrie plantele ca „legatori de energie”, animalele ca „legatori de spațiu” și oamenii ca „legatori de timp”.⁴ Când acest lucru este tradus, înseamnă că plantele folosesc energia în creștere; animalele, spre deosebire de plante, se pot deplasa spațial pentru a-și satisface nevoile; iar omul progresează în timp bazându-se pe experiența trecută. Toate acestea ar fi fost privite de Aristotel ca un set de platitudini.

Este adevărat că Korzybski a făcut o încercare curajoasă de a integra o filozofie a științei cu neurologia și psihiatria. Totuși, tocmai aici opera sa se mută în domeniul cultismului și al pseudoștiinței. Predarea unui pacient semantică generală pur și simplu nu are, în opinia majorității psihiatrilor, valoarea terapeutică pe care adepții contelui cred că o are. Acolo unde Contele era sănătos, era neoriginal. Și acolo unde a fost original, există motive întemeiate pentru a-l crede „neînțeleș”.

Samuel I. Hayakawa, în multe privințe un om mai sănătos și mai sănătos decât contele, încă flutură steagul semanticii generale în Chicago, chiar dacă a făcut o pauză cu Korzybski cu puțin timp înainte ca contele să-și mute sediul la Lakeville, Connecticut, în 1946. Hayakawa continuă să editeze mica sa revistă plină de viață, *Etc.* și nu are legătură cu grupul Lakeville. *Limbajul* său în acțiune, 1941 (revizuit în 1949 ca *Limbă în gândire și acțiune*) rămâne cea mai bună dintre câteva introduceri populare la opiniile lui Korzybski. Într-o noapte, într-un loc de jazz din Chicago – Hayakawa este o autoritate în domeniul jazzului fierbinte – a fost întrebat despre ce nu erau de acord el și contele. Hayakawa făcu o pauză de câteva momente (poate pentru a permite o integrare neurologică a rațiunii și emoției), apoi spuse: „Cuvinte”.

De la moartea contelui în 1950, cultul pare să se diminueze în influență. Un număr tot mai mare de membri, inclusiv Hayakawa însuși, descoperă că aproape tot ceea ce are valoare în opera pretențioasă a lui Korzybski poate fi găsit mai bine formulat în scrierile altora. De asemenea, mulți dintre recruții săi din rândurile pasionaților de science fiction, în special în California, au părăsit semantica generală pentru cultul mai incitant al dianeticii.

Cazul lui AE van Vogt din Los Angeles sugerează noua tendință. Van Vogt este autorul multor romane populare science-fiction de tip supraom, inclusiv unul numit *The World of A*, a cărui acțiune implică o societate viitoare care a adoptat A, sau orientarea non-aristotelică a lui Korzybski. Cu câțiva ani în urmă, van Vogt propunea ca semantica generală să intre în subteran pe o bază celulară. Statele Unite ar putea avea o altă mare depresie, se temea el, și ar putea cădea în mâinile comuniștilor, cărora nu le pasă de opiniile lui Korzybski. S-a jucat chiar și cu noțiunea de Biserică Semantică Generală, cu propria ei literatură sacră, dar această idee s-a dovedit a fi greșită și nu a ieșit nimic din ea. În acest moment, van Vogt și-a pierdut entuziasmul anterior pentru semantică și exercițiile pentru ochi ale Dr. Bates. El este șeful ramurii din California a mișcării dianeticii.

Mișcarea de psihodramă a lui Jacob L. Moreno pare să fi depășit, de asemenea, vârful popularității sale, deși cultul nu a fost niciodată foarte mare. Aceasta este o formă de terapie care plasează pacientul în scene dramatice improvizate legate de nevrozele sau psihozele sale. Este strâns legată de o tehnică cunoscută sub numele de „terapie prin joc”, utilizată pe scară largă în diagnosticul și tratamentul copiilor nevrotici.

Scenetele psihodramatice se desfășoară pe o scenă circulară relativ goală, cu trei niveluri concentrice, nivelurile având diverse semnificații simbolice. Nu există peisaje sau perdele - doar doi stâlpi în fundal, o masă și câteva scaune. Aproximativ optzeci de persoane sunt cazate în orchestră și există un balcon înalt pentru pacienții din publicul care au iluzii de grandoare. Primul teatru de acest fel a fost fondat de Dr. Moreno la Viena în 1922. În prezent, sediul Institutului de Psihodramă este la Beacon, NY, deși există teatre similare în Spitalul Bellevue din Manhattan și Spitalul St. Elizabeth, Washington, DC.

Pacientul poate juca o mare varietate de roluri – tatăl său, mama, el însuși când era un copil mic,

Hamlet, Dumnezeu și așa mai departe. Dacă situația lui nevrotică implică un triumghi amoros, se poate face un efort pentru a-i aduce pe cei trei participanți din viața reală pe scenă odată. Reacțiile lor spontane, așa cum ne putem imagina cu ușurință, sunt adesea dramatice. Luminile colorate sunt uneori folosite pentru a oferi o atmosferă de spirit. Astfel, dacă un pacient simte nevoia să înfățișeze rolul lui Satan, doar o lumină purpurie este aruncată pe scenă. Acest lucru îi dă senzația că este înconjurat de flăcările groaznice ale iadului și crește eficacitatea terapiei.

De obicei, pacientul ia parte la scenete, cu alte roluri jucate fie de alți pacienți, fie de actori și actrițe pregătiți. În jargonul psihodramei, persoanele care iau aceste alte roluri sunt numite „egouri auxiliare”. Dacă pacientul este timid sau refuză să participe din alt motiv, un ego auxiliar îl poate înlocui în timp ce pacientul urmărește din audiență. Aceasta este cunoscută sub numele de „tehnica oglinzii”.

Scenele dramatice sunt folosite atât pentru diagnostic, cât și pentru terapie. Uneori pacientul realizează o catharsis freudiană (purificarea unei pulsii nevrotice) în timp ce acționează. Alteori, catharsisul vine mai târziu când scena este revizuită și analizată de terapeut. Înregistrările de sunet și filme sunt adesea realizate astfel încât scena să poată fi revizuită mai precis. Membrii publicului experimentează, de asemenea, un beneficiu terapeutic din vizionarea actoriei, făcând astfel posibil un tip ieftin de terapie de grup.

Desigur, aceasta este o relatare mult prea scurtă a psihodramei pentru a oferi o perspectivă multă asupra teoriei sale, care este aproape la fel de complicată ca dianetica. Există multe neologisme – precum tele, procesul de încălzire, sociodramă, constelații de public, psihomuzică, fiziodramă și *statu nascendi* – dar ne lipsește spațiul pentru a intra în ele aici. Explicațiile pentru ele pot fi găsite în *Pwchodrama Collected Papers*, tipărit de Beacon House în 1945.

Dintre lucrările publicate de Moreno, niciuna nu este mai derutantă decât *Cuvintele Tatălui*, publicată de Beacon House în 1941. Cartea se pretinde a fi o nouă revelație de la Dumnezeu. Prefața și comentariul lui Moreno afirmă că toate revelațiile anterioare au fost doar expresii parțiale ale adevărului divin. Aceasta este o „expresie finală și totală”. Pentru prima dată în istorie, Dumnezeu vorbește la „persoana întâi”. Cuvintele au venit, desigur, printr-o ființă umană — „un om anonim, izolat, undeva pe continent”. Numele lui nu apare pe pagina de titlu, scrie Moreno, la fel cum un copac ar purta pe trunchi semnătura grădinarului. Motivul este că mesajul, ca și pomul, este de la Dumnezeu.

Cu această acumulare, se întoarce paginile cu degetele tremurânde, în așteptarea unor gânduri nepieritoare. Din păcate, ele constau doar din banalități religioase învechite – propoziții scurte tipărite în partea de sus a fiecărei pagini cu majuscule și înconjurată de o mare întindere de spațiu liber. Declarația de deschidere a lui Dumnezeu este:

EU SUNT DUMNEZEU
TATĂL
CREATORUL UNIVERSULUI

ACESTE SUNT CUVINTELE MELE
CUVINTELE TATĂLUI

O mostră din cuvintele Tatălui — întregul conținut al paginii 128 — este după cum urmează:

NU POTI SERVI
DOI MAESTRI
SERVIȚI-MĂ

Metodele lui Moreno, ca o bună parte a terapiei Reichian, fac parte dintr-o tendință recentă de a avea pacienții să joace roluri active și dinamice, mai degrabă decât să se întindă pasiv pe canapea. Sute de noi trucuri terapeutice își fac apariția în marginile freudiene mai excentrice. Dr. Francis I. Regardie, de exemplu, un psihoterapeut din Los Angeles, determină acum pacienții să vomite ca

parte a tratamentului lor. „Inițierea unui reflex de gag” este modul lui de a spune. Iată descrierea medicului despre această nouă tehnică valoroasă, preluată din articolul său despre „Psihoterapie activă” din numărul de iarnă 1952 al revistei *Complex*.

Al doilea dintre aceste proceduri somatice este de a cere pacientului să regurgiteze folosind un depresor de limbă și o tigaie pentru rinichi. De obicei, pacientul este nedumerit și rezistă cu oarecare vigoare. Dacă se dă o explicație scurtă și simplificată, sau dacă terapeutul afirmă fără echivoc că nu este momentul pentru discuții intelectuale care trebuie să aștepte o ocazie ulterioară, pacientul, de regulă, se va conforma. Procedura mea este să-l las oriunde de până la duzină de ori, în funcție de tipul de răspuns. În sine, *stilul* de gagging este un indice admirabil al mărimii aparatului inhibitor. Niște călugări cu finețe, cu delicatețe, fără zgomot. Aceștia sunt, categoric, cei mai greu de tratat pacienți. Armura lor de caracter este aproape impenetrabilă, iar personalitățile lor rigide aproape până la pietrificare. Ei au nevoie să fie încurajați să regurgiteze cu zgomot, fără a-și ascunde disconfortul și dezgustul și cu o oarecare plenitudine. Alții vor tuși și scuipa, dar totuși rămân neproductivi. Alții batjocoresc și consideră că întreaga procedură este o sursă de amuzament cinic. Încă un alt grup va avea voma cu o completitudine hidoasă.

Când unul dintre pacienții lui Dr. Regardie dezvoltă ostilitate, el este încurajat să „o aerisească în mod deschis într-o varietate de moduri diferite. O modalitate eficientă este să-i permită, în mod sincer, prin instruire directă, să folosească tot așa-numitul limbaj murdar și obscenitățile pe care le-a dobândit în timpul vieții... Unii oameni în această situație dau dovadă de o lingvistică uimitoare.” Alte mijloace de aerisire a furiei, folosite de medic, sunt să lase pacientul să bufete o pernă, să rupă o carte de telefon sau să lovească cu pumnul într-una dintre acele jucării de clown de cauciuc umflate care au la bază saci de nisip. „... Înlocuirea este necesară în ritm de două sau trei pe lună”, scrie el, referindu-se la clovnii de cauciuc. „Dar descărcările emoționale care apar prin utilizarea acestor dispozitive sunt cu totul remarcabile. În toți cei zece sau mai mulți ani de practicare a psihoterapiei, pot spune cu toată onestitatea și smerenia că nu am asistat niciodată la asemenea demonstrații uimitoare.”

CAPITOLUL 24

De la Bumps la scriere de mână

EXISTĂ MULTE „științe” prin care caracterul interior al unei persoane poate fi determinat din manifestări exterioare cum ar fi forma craniului, nasului, mâinilor și așa mai departe, sau modul în care își încrucișează „t-urile” și își punctează „i-urile”. Fiecare dintre aceste presupuse științe are o literatură proprie, care cuprinde multe mii de volume, în unele cazuri extinzându-se până la vechii greci. Cu toate acestea, abia în ultimii ani s-au încercat să plaseze astfel de studii pe o bază științifică solidă. Câțiva pseudo-oameni de știință, comparabili cu unii dintre bărbații despre care am discutat, și-au făcut apariția, mai ales în Europa, dar munca lor nu se pretează la un tratament amuzant sau dramatic. Vom arunca, așadar, doar o privire trecătoare la patru dintre aceste arte dubioase - frenologia, fizionomia, chiromanția și grafologia.

Frenologia, când a fost avansată pentru prima dată în jurul anului 1800 de anatomistul austriac Francis Joseph Gall, a trezit un interes public enorm. Sute de societăți frenologice au apărut ici și colo în Europa – mai târziu în Anglia și America – cu devoți care au apărut-o cu pasiune religioasă. Numeroase periodice au înflorit și au murit, dintre care *Phrenological Journal*, editat la Edinburgh, a fost cel mai influent. Și, desigur, erau tone de cărți și pamflete. În esență, Gall și discipolii săi au susținut că personalitatea umană constă dintr-un număr de „facultăți” mentale

independente, înnăscute, fiecare dintre acestea fiind localizată într-o parte a creierului. Cu cât dimensiunea fiecărei regiuni este mai mare, cu atât facultatea este mai puternică. În consecință, o examinare a denivelărilor craniului ar dezvălui caracterul unei persoane. În cele din urmă, guvernul austriac ia interzis lui Gall să țină prelegeri (pe motiv că credința sa în legătura strânsă dintre creier și personalitate a încălcat dogma religioasă), dar el a continuat să-și răspândească doctrina în Germania și Franța. Când a murit la Paris, în 1828, o autopsie a dezvăluit, în mod curios, că craniul său era de două ori mai gros decât în mod normal – fapt care a provocat multe vorbe nebunești.

În secolul al XIX-lea, frenologia a fost larg acceptată de oamenii inteligenți, în special de cei înclinați spre ocult. Când Sherlock Holmes a dedus din dimensiunea mare a unei pălării că purtătorul era „foarte intelectual”, el și-a bazat deducerea pe un dicton frenologic larg curent la acea vreme. Alfred Russel Wallace, la fel ca Conan Doyle, a devenit un spiritist și, de asemenea, un credincios în frenologie. Odată, când avea un subiect în transă profundă, a atins diverse regiuni pe un cap model frenologic. La fiecare atingere, subiectul a răspuns făcând expresii faciale adecvate cucuiului. Nu a fost telepatie, scrie Wallace, pentru că odată a crezut că atinge o umflătură când de fapt îi era degetul pe altul. Cu toate acestea, subiectul a răspuns corect.

Walt Whitman a fost atât de mândru de faptul că frenologia l-a arătat bine dezvoltat în toate facultățile, încât de cinci ori a publicat o diagramă cu propriile sale lovituri de cap. *Leaves of Grass* este plin de termeni frenologici. Ani de zile, criticii s-au nedumerit în privința unor versuri precum „O, adezivitatea — O pulsul vieții mele”, până când au descoperit că „adezivitatea” era o facultate frenologică care avea de-a face cu atracția unui suflet pentru altul. În unele dintre notele sale personale, Whitman s-a referit ocazional la „16” și „164”. De exemplu: „Păstrează întotdeauna un spirit și un comportament bun până la 16 ani. Dar nu o mai urmări”. Criticii timpurii care nu puteau să creadă că Whitman era homosexual au folosit aceste referințe pentru a-și dovedi interesul pentru femei. Mai târziu s-a dovedit că 16 și 164 erau secțiuni dintr-o carte populară despre frenologie și se refereau la facultățile de speranță și de achiziție.

Cercetările moderne asupra creierului au demolat complet vechea „psihologie a facultății”, după cum știe toată lumea. Numai centrii senzoriale sunt localizate. Baza creierului din partea din spate a capului, de exemplu, este legată de vedere și nu, așa cum a învățat Gall, de „filoprogenitivitate” – dragostea de copii. Ca pseudo-știință, frenologia este aproape complet dispărută, cu excepția unui ghicitor ocazional de carnaval.¹

Fizionomia, arta de a judeca caracterul după trăsăturile feței, merge până la un tratat atribuit (fals) lui Aristotel. De la greci până în prezent, au existat păreri împărțite despre dacă chipul exprimă trăsături de personalitate sau, așa cum a scris Shakespeare, „Nu există artă pentru a găsi construcția minții în față”. Literatura de fizionomie este vastă și contradictorie, cele mai impresionante lucrări aparând în Renaștere. O serie de investigații recente, de către psihologi competenți, au dat rezultate negative. Forma nasului, urechilor, buzelor, culoarea părului și a ochilor, textura pielii și alte trăsături par să nu prezinte nicio corelație cu trăsăturile mentale.

Trebuie făcute însă anumite excepții. Sunt cazuri în care o atitudine mentală persistentă, cu expresii faciale caracteristice, a lăsat o amprentă sub formă de linii sau trăsături musculare stabilite. O persoană care s-a *simțit* mohorât timp de treizeci de ani este probabil să *arate* mohorât, de exemplu, sau o persoană care râde mult poate dezvolta riduri puternice de veselie în jurul ochilor. Sociologii au subliniat că anumite credințe populare - cum ar fi noțiunea că oamenii cu părul roșu au un temperament de foc sau că o bărbie proeminentă este un semn de determinare - pot avea tendința de a scoate în evidență acele trăsături la copiii care au trăsăturile fizice adecvate. Dacă toată lumea se așteaptă ca un copil cu vârf de morcov să aibă crize de furie, acest lucru poate ajuta la producerea lor. Până în prezent, totuși, s-au făcut foarte puține încercări de studii științifice în acest sens.

Teoria conform căreia criminalii au „stigmat” caracteristice trăsături faciale și corporale care să-i deosebească de alți bărbați — a fost tema unui studiu cvasiștiințific elaborat al unui oculist italian, Cesare Lombroso (1836-1909). Metodele sale statistice au fost atât de proaste încât lucrarea a trecut în curând în limbul meritat, dar în ultimii ani noțiunile de bază au fost reînviolate de

profesorul Earnest A. Hooton, de la facultatea de antropologie de la Harvard. Într-un studiu realizat în anii treizeci, dr. Hooton a găsit tot felul de corelații corporale cu anumite tipuri de criminalitate. De exemplu, tâlharii tind să aibă bărbi grele, pigment difuz în iris, lobi de urechi atașați și alte șase trăsături ale corpului. Cu toate acestea, Hooton nu trebuie privit ca o manivelă – munca lui este prea atentă pentru a se încadra în acea categorie – dar concluziile sale nu au fost acceptate de majoritatea colegilor săi, care cred că cercetările sale nu aveau controale adecvate.

Lucrările Dr. William H. Sheldon în corelarea trăsăturilor mentale cu tipurile de corp (endomorf, ectomorf și mezomorf) trebuie de asemenea menționate în această legătură. Cărțile sale sunt foarte controversate, dar în mod clar nu sunt genul potrivit pentru discuții aici. Nici nu suntem competenți să discutăm despre „testul Szondi”, conceput de Leopold Szondi, un psihiatru din Zurich. În acest test, unui pacient i se oferă un set de fotografii ale unor persoane care reprezintă opt tipuri majore de psihotice. Îi alege pe cei care îi displace cel mai mult și pe cei pe care îi displace cel mai puțin, apoi alegerile lui sunt analizate cu atenție. Teoria din spatele testului este că pacienților tind să le placă imaginile cu psihotici similare cu ei înșiși în expresia facială, tensiuni musculare și așa mai departe. Dacă cititorul este interesat, va găsi totul explicat în *Introducere în teoria și practica testului Szondi*, 1949, de Susan K. Deri, care predă tehnica la New School for Social Research din Manhattan.

Chiromanția este o altă artă străveche cu o literatură de o imensitate incredibilă. De obicei este împărțit în două ramuri — chiromanția, care are de-a face cu a spune viitorul din rândurile din palmă; și chirozofia, arta de a citi caracterul din formele degetelor, dimensiunea „monturi” și alte trăsături ale mâinii. În China există o artă înrudită numită pedomantie – ghicirea și citirea caracterelor din rândurile și movilele de la picioare – dar până acum aceasta a înregistrat puține progrese în sălile de ceai din Occident. Câteva cărți recente au încercat să plaseze chirozofia pe o bază științifică - în special *Mâna omului*, 1943, de Charlotte Wolff, de la Universitatea din Londra, și câteva cărți populare de Josef Ranald. Studiile lor sunt interesante, dar se bazează pe metode experimentale extrem de șocante.

Grafologia, arta de a citi caracterul din scrisul de mână, pare să fi început în Italia la începutul secolului al XVII-lea. Popularitatea ei modernă a început la mijlocul al XIX-lea, când abatele Jean-Hippolyte Michon, din Paris, a elaborat un set elaborat de „semne” – forma buclilor, forma „t” crucilor, trăsăturile „t” legate de trăsăturile „i—” mai specifice, de poziția mentală și mai mult. O mare parte de cercetări ulterioare, în principal europene, au invalidat majoritatea „semnelor” ale abatelui, dar există unele dovezi că trăsăturile mai generale, sau „gestalte”, ale scrisului de mână pot avea corelații statistice cu anumite trăsături. Este rezonabil să presupunem, de exemplu, că o persoană care este leneșă și leneșă nu va deveni brusc animată când ia un stilou, sau că o persoană îngrijită și ordonată va produce, atunci când scrie o scrisoare formală, o pagină cu aspect extrem de dezordonat. Nici nu te-ai aștepta ca un tip de persoană complet convențional să dezvolte moduri extrem de excentrice de a forma majuscule.

Nici măcar nu se poate exclude în mod pozitiv în prealabil, în special în lumina psihologiei profunde, posibilitatea existenței unor conexiuni subtile inconștiente între anumite atitudini mentale și analogii lor simbolice în scris de mână. De exemplu, un mistic religios ar putea exprima inconștient dorința spirituală prin încheierea cuvintelor cu înfloriri care se ridică la o înălțime neobișnuită. Din acest punct de vedere, scrierea de mână este privită ca o formă de „comportament expresiv”, cum ar fi vorbitul, mersul, expresiile faciale, râsul sau strângerea mâinii – și, ca atare, ar fi de așteptat să aibă o anumită legătură cu personalitatea. ² Cu toate acestea, cât de multă legătură sau ce fel de legătură este încă departe de a fi demonstrată satisfăcător, în ciuda numeroaselor studii impresionante apărute în ultimii ani.

Dacă cititorul este interesat să exploreze această zonă de graniță psihologică, o referință bună este *Scrisul de mână: o cheie pentru personalitate a Klarei G. Roman*, 1952. Doamna Roman, produs al școlii maghiare de grafologie, predă de câțiva ani materia la Noua Școală de Cercetare Socială. Cartea ei, la fel ca majoritatea cărților despre grafologie, are puțin de oferit în ceea ce privește verificarea experimentală atentă, dar conține un rezumat bun al studiilor recente și este o introducere excelentă în teoria grafologică modernă. De asemenea, trebuie atrasă atenția asupra

Diagramelor inconștientului, 1948, o carte care subliniază o abordare freudiană a grafologiei, a prof. Werner Wolff, de la Colegiul Bard. ³

Una dintre dificultățile majore în toate formele de cercetare a citirii caracterului este că nu au fost încă concepute metode cu adevărat precise pentru a determina dacă o analiză se potrivește sau nu persoanei. Marjele largi pe o scrisoare scrisă, de exemplu, ar trebui să indice „generozitate”. Există cineva care să nu simtă că o astfel de trăsătură se aplică lui însuși? Oamenii sunt generoși în anumite privințe și nu

în altele. Este o trăsătură prea vagă pentru a fi testată prin orice metodă empirică și chiar și prietenii buni pot fi în dezacord larg dacă se aplică unui anumit individ. Același lucru este valabil și pentru majoritatea trăsăturilor grafologice. Dacă vi se spune că le aveți, puteți oricând să vă uitați suficient de adânc și să le găsiți — mai ales dacă sunteți convins că grafologul care a făcut analiza este un expert care rareori greșește.

Iată un test simplu de încercat pe orice analist de scris de mână amator sau profesionist. Obțineți exemple de scripturi de la douăzeci de prieteni, toți de același sex și vârstă aproximativă și predați-le grafologului. Când primești cele douăzeci de rapoarte ale sale, dă-le (fără mostrele de scris de mână) cuiva care îi cunoaște personal pe toți cei douăzeci de scriitori. Cereți acestei persoane să asocieze fiecare raport cu un nume de pe o listă cu cei douăzeci de prieteni. Dacă le potrivește la întâmplare, legile hazardului i-ar permite o pereche corectă. În consecință, dacă scorul său este mare - să zicem zece sau mai multe perechi corecte - aveți o bază obiectivă pentru a presupune că există ceva în capacitatea grafologului. Dacă scorul este scăzut, sugerează cu tărie contrariul.

Acesta este genul de testare care a fost făcută în trecut de câțiva psihologi și, de obicei, cu rezultate slabe pentru grafolog. Până când un analist de caractere poate obține în mod constant un scor mare la teste de acest fel, munca lui va rămâne la marginea psihologiei ortodoxe. Faptul că milioane de oameni au fost profund impresionați de acuratețea citirilor frenologice sugerează cât de ușor este să ne imaginăm că o analiză de caracter se potrivește persoanei analizate — cu condiția să știi exact cine este persoana respectivă!

Strâns legate de grafologia modernă sunt o serie de teste de comportament expresiv care au fost dezvoltate de psihanalisti. Jung și adepții săi pun un accent considerabil pe studiul mâzgăririi cu creion, iar literatura analitică este plină de rapoarte în acest sens. Oarecum asemănător este „testul desenului unei persoane”. Pacientului i se dă o foaie de hârtie goală și i se spune pur și simplu să „deseneze o persoană”. Atunci când schița este analizată corespunzător, se presupune că aceasta oferă indicii valoroase despre tulburările de personalitate ale pacientului. Karen Machover, de la Spitalul Kings County, Brooklyn, a făcut cea mai mare parte a muncii de pionier cu acest test și predă un curs despre el la New School for Social Research. „Testul de finalizare a desenului”, inventat de dr. Ehrig Wartegg din Germania, este similar. Pacientului i se oferă un set de pătrate, fiecare conținând câteva simboluri fără sens și i se spune să facă opt desene care încorporează simbolurile într-un fel. *The Drawing Completion Test*, de G. Marian Kinget, de la Universitatea din Chicago, este o carte recentă care explică tehnica. Desenul și pictura au fost, desigur, mult timp folosite de psihiatri și analiști în scopuri de diagnostic. Literatura de specialitate care se ocupă de analiza artei produse de copiii nevrotici este deosebit de vastă.

Toate aceste forme de testare a comportamentului expresiv — și altele noi apar în fiecare an ⁴ — sunt încă în stadiu experimental. Pot trece decenii până când sunt concepute teste adecvate pentru testarea acestor teste. Până atunci, nu este înțelept să fii dogmatic în a le eticheta fie știință, fie pseudo-știință.

CAPITOLUL 25

ESP și PK

CREDINȚA ÎN fenomenele psihice — sau „parapsihologie”, așa cum le place să o numească

susținătorii săi mai demni – este la fel de veche ca umanitatea. Cu toate acestea, abia în secolul trecut s-au făcut încercări de a-i oferi o bază științifică, testată în laborator. Aceste studii variază de la cercetări în mod evident proaste până la munca unor psihologi sănătoși și reputați, precum Dr. Joseph Banks Rhine de la Universitatea Duke și Gardner Murphy de la City College din New York. În acest capitol ne vom concentra atenția asupra lucrării lui Rhine, care a făcut mai mult decât oricare om în istorie pentru a da respectabilitate științifică investigației forțelor psihice.

Trebuie precizat imediat că Rhine nu este în mod clar un pseudo-om de știință într-o măsură nici pe departe comparabilă cu cea a majorității bărbaților discutați în această carte. Este un om intens sincer, a cărui muncă a fost întreprinsă cu o grijă și o competență de care nu se poate lepăda ușor și care merită un tratament mult mai serios decât permite acest studiu superficial. El este discutat aici doar din cauza interesului mare care se concentrează în jurul descoperirilor sale ca o nouă „neortodoxie” provocatoare în psihologia modernă și, de asemenea, pentru că este un exemplu excelent de om de știință limită a cărui activitate nu poate fi numită manivela, dar care se află departe la periferia științei ortodoxe.

Există, evident, o prejudecată enormă, irațională din partea majorității psihologilor americani – mult mai mare decât în Anglia, de exemplu – împotriva chiar și posibilității unor puteri mentale extrasenzoriale. Este o prejudecată pe care eu însumi, într-o anumită măsură, o împărtășesc. Așa cum propriile convingeri puternice ale lui Rhine trebuie luate în considerare atunci când citești cărțile sale extrem de persuasive, tot așa trebuie să ținem cont și de propria mea prejudecată atunci când citești ce urmează.

Dr. Rhine s-a născut în 1895 la Waterloo, Pennsylvania, dar și-a petrecut cea mai mare parte a copilăriei într-un mic oraș din Ohio. În tinerețe, a slujit doi ani în Marinei, apoi a intrat la Universitatea din Chicago, unde a absolvit în 1922. Mai târziu a primit un doctorat în botanică de la Chicago și pentru o perioadă a predat această materie la Universitatea West Virginia. În tinerețe, intenționa să devină un pastor protestant. Dar de-a lungul anilor convingerile sale ortodoxe s-au evaporat și a început să caute în altă parte ceva care să susțină opiniile religioase largi pe care le păstra încă.

În acest cadru de spirit, el și soția sa, la începutul anilor 20, au participat la o prelegere despre spiritism susținută de Sir Arthur Conan Doyle. Prelegerea le-a făcut o impresie profundă asupra amândoi. „... în mod clar, dacă ar exista o măsură de adevăr în ceea ce a crezut el [Doyle]”, a scris Rhine, „deși Sir Arthur ar putea fi greșit în detalii, ar avea o importanță transcendențială. Această simplă posibilitate a fost cel mai emoționant gând pe care l-am avut ani de zile”.

Aceste emoții au dus la o lungă perioadă de imersiune, din partea lui Rhine și a soției sale, în literatura și practica spiritismului. „Aventuri psihice” este un termen pe care Rhine l-a folosit pentru această lucrare de explorare timpurie. În 1927, a devenit asistent de cercetare la Universitatea Duke, lucrând la forțele psihice sub conducerea profesorului William McDougall, fost de la Oxford și Harvard. S-a alăturat facultății Duke în 1928, iar din 1940 este director al Laboratorului de Parapsihologie al școlii.

Primul raport al lui Rhine despre experimentele sale a fost publicat în 1934 sub titlul *Percepție extra-senzorială*. Acesta a fost urmat de *New Frontiers of the Mind*, 1937; *Extra-Sensory Perception After Sixty Years*, 1940 (la care a fost coautor); și *The Reach of the Mind*, 1947. ¹ Din 1937, el a editat *Journal of Parapsychology*, probabil cea mai importantă revistă din istoria investigației psihice științifice și a scris numeroase articole pentru reviste populare.

În cărțile și articolele sale, Rhine susține că ESP („percepție extra-senzorială”, un termen care include telepatie și clarviziune) a fost demonstrat dincolo de orice îndoială rezonabilă prin intermediul a câteva milioane de teste cu carduri ESP. Acestea sunt cărți care poartă cinci simboluri ușor de distins - un pătrat, cerc, cruce, stea și linii ondulate. Ele sunt de obicei folosite în pachete de douăzeci și cinci de cărți fiecare, cinci cărți pentru fiecare simbol. În ultimii ani, Rhine și-a îndreptat atenția către un alt tip de fenomene „psi” (termenul său pentru psihic) pe care îl numește PK, o abreviere a „psihokinezei.” Aceasta este capacitatea minții de a controla materia, așa cum este exemplificată în levitațiile mediumnice, vindecarea credinței, fenomenele casei bântuite și așa mai departe. aruncat de o mașină, el susține că a descoperit că aceste fețe apar mai

des decât permit legile întâmplării.

Atât ESP, cât și PK, relatează Rhine, sunt în mod curios fără restricții de spațiu și timp. De exemplu, ESP funcționează la fel de bine atunci când subiectul și cardurile sunt separate la o distanță considerabilă. De asemenea, funcționează la fel de bine atunci când subiectul cheamă ordinea unui pachet *înainte de* a fi amestecat. Această din urmă abilitate se numește „precogniție”. După cum a scris Rhine, „... nu a existat nicio diferență apreciabilă în punctaj, indiferent dacă subiecții numeau ordinea prezentă sau viitoare a cărților”. Fenomenul de precogniție a fost o mare durere de cap pentru Rhine, deoarece face extrem de dificilă conceperea unui test pentru telepatia pură. În loc să citească mintea unui expeditor, subiectul poate „vedea” prin clarviziune precognitivă rezultatele finale tabulate ale testului! Deoarece fiecare test trebuie să fie în cele din urmă tabulat într-un fel, devine o sarcină dificil de înțeles să excludem precogniția ca explicație.

Independența fenomenelor psi față de spațiu și timp face imposibilă explicarea lor prin orice teorie fizică cunoscută. Acest lucru duce la punctul de vedere, susține Rhine, că cel puțin o parte a minții este detașată de lumea fizică - un fapt care oferă sprijin credințelor în suflet, liberul arbitru și supraviețuirea după moarte. În plus, dacă ESP și PK există, atunci se stabilește un nucleu solid al adevărului în spatele tuturor fraudelor evidente și fluturării spiritualismului. Rhine crede, de exemplu, că mediumii, operatorii de panouri Ouija și scriitorii automati oferă adesea informații preluate de telepatie, clarviziune și precogniție.

Lucrarea lui Rhine oferă, de asemenea, sprijin credințelor populare comune despre puterile psihice ale animalelor. În *revista americană*, iunie 1951, a publicat un articol numit „Poate animalul tău să-ți citească mintea?” în care prezintă cazul acestor opinii. Rhine este convins că „Lady”, un cal profesionist de citire a minții din Richmond, Virginia, avea puteri psihice.² El povestește, de asemenea, despre un câine din California care a urlat toată ziua și s-a oprit exact când a avut loc un cutremur la Long Beach și un collie care a scâncit sub un pat până când o explozie la o fabrică din apropiere i-a ucis stăpânul. În ambele cazuri, crede Rhine, câinii au avut precogniție a evenimentelor viitoare. (Vezi și articolul său, „The Mystery of the Animal Mind”, în *The American Weekly*, 30 martie 1952.)

Mai exact, ce ar trebui să facem despre astfel de afirmații uimitoare? Dr. Rhine și asociații săi au oferit fenomenelor psi o bază empirică solidă sau este cercetarea sa foarte suspectă din punct de vedere științific? Deoarece argumentul pentru munca sa este atât de ușor de obținut în cărțile și articolele sale, iar cazul împotriva lui este îngropat în publicații academice, vom rezuma cele mai importante critici care au fost făcute de psihologii sceptici.

Cel mai dăunător fapt împotriva lui Rhine este că, cu foarte puține excepții, singurii experimenter care i-au confirmat descoperirile sunt bărbați care împărtășesc credința lui puternică în fenomenele psihice. Au fost făcute sute de teste de către psihologi care se îndoiesc și au dat rezultate negative. Rhine atribuie acest lucru faptului că atitudinea experimentatorului are o influență marcată asupra subiectului. Dacă omul de știință este un necredincios, va supăra funcționarea delicată a abilităților psi ale subiectului. Criticii lui Rhine îl contrapun acuzându-l că și-a efectuat propriile experimente sub un sistem liber de controale de laborator și că a selectat pentru publicare doar o mică parte din numărul total de teste efectuate. HL Mencken (într-un articol despre Rhine, *Baltimore Evening Sun*, 6 decembrie 1937) a rezumat a doua critică după cum urmează: „Într-un limbaj simplu, profesorul Rhine segregază toate acele persoane care, ghicind cărțile, se bucură de noroc demne de noroc și apoi aduce acele noroc demne de remarcă ca dovadă că au puterea mea.

Această presupusă „selecție” nu este un proces deliberat, ci ceva care operează subtil și inconștient. Pentru a da un exemplu, să presupunem că un experimentator testează 100 de elevi într-o sală de clasă pentru a determina cui ar trebui să primească teste suplimentare. După legile întâmplării, aproximativ cincizeci dintre acești studenți vor avea un scor peste medie și cincizeci sub (testele de grup, conform lui Rhine, arată aproape întotdeauna rezultate similare generale). Experimentatorul decide că cei cu scoruri mari sunt cel mai probabil să fie psihici, așa că sunt chemați pentru teste suplimentare. Puncterii mici din acest al doilea test sunt din nou renunțați, iar munca a continuat cu cei mari. În cele din urmă, va rămâne o persoană care a obținut un scor peste

medie la șase sau șapte teste succesive. Ca caz izolat, șansele împotriva unei astfel de curse sunt mari, dar având în vedere procesul selectiv tocmai descris, ar fi de așteptat la o astfel de rulare.

Un experimentator competent nu ar fi, desigur, vinovat de ceva atât de grosolan ca acesta, dar ilustrația sugerează cât de complicată este chestiunea selecției. Pentru a oferi o ilustrare mai bună, să ne imaginăm că o sută de profesori de psihologie din toată țara citesc despre lucrările lui Rhine și decid să testeze un subiect. Cei cincizeci care nu reușesc să găsească ESP la primul lor test preliminar sunt probabil să fie descurajați și să renunțe, dar ceilalți cincizeci vor fi încurajați să continue. Dintre acești cincizeci, mai mulți vor opri munca după al doilea test, în timp ce unii vor continua pentru că au obținut rezultate bune. În cele din urmă, rămâne un experimentator al cărui subiect a obținut scoruri mari timp de șase sau șapte sesiuni succesive. *Nici experimentatorul, nici subiectul nu sunt conștienți de celelalte nouăzeci și nouă de proiecte și, astfel, ambele au o iluzie puternică că ESP funcționează.* Șansele sunt, de fapt, mult împotriva alergării. Dar în contextul total (și necunoscut), alergarea este destul de probabilă. (Șansele de a câștiga tombrolele irlandeze sunt și mai mari. Dar cineva o câștigă.) Așa că experimentatorul scrie o lucrare entuziastă, o trimite lui Rhine, care o publică în revista sa, iar cititorii sunt foarte impresionați.

În acest moment se poate întreba: „Nu ar fi acest experimentator dezamăgit dacă va continua să-și testeze subiectul?” Răspunsul este da, dar așa cum ne spune Rhine, subiecții arată aproape întotdeauna un declin marcat al capacității după succesele lor inițiale. În plus, scrie el, "... experimentatorii care au avut odată succes pot chiar să-și piardă darul. Există cazuri... de cercetători care au găsit dovezi ale capacităților psi într-una sau mai multe serii experimentale și au devenit mai puțin reușite în cele ulterioare chiar și în aceleași condiții experimentale. Acest eșec este de înțeles... având în vedere pierderea curiozității originale și a entuziasmului inițial, dar arată clar caracterul psihic extrem de elus". Eșecul este și de înțeles, trebuie adăugat, în ceea ce privește legile întâmplării. În testarea indivizilor, atunci când un scor scade la întâmplare sau mai jos, Rhine are o mulțime de „ieșiri” care folosesc acel scor pentru a susține ESP mai degrabă decât să conteze împotriva lui. Astfel, subiectul poate să înscrie nu pe cartea corectă (cunoscută ca „țintă”), ci pe cartea din față. Acest fenomen se numește „deplasare înainte”. Sau poate marca pe cardul din spate ("deplasare înapoi").

O astfel de deplasare a ESP poate fi chiar cu două sau trei cărți înainte sau în urmă! În mod clar, dacă cineva poate alege între toate aceste variații posibile, există o mare probabilitate ca *una* dintre ele să arate scoruri peste medie. Dacă nu se găsește o deplasare, totuși, un scor șansă poate fi atribuit unei tulburări a stării mentale a subiectului. Poate fi îngrijorat de studii sau plictisit sau distras de vizitatori, nemulțumit de experimentator, bolnav, obosit, sceptic față de muncă, IQ scăzut, nevrotic sau într-o stare de criză emoțională. Chiar și experimentatorul, dacă se află în oricare dintre aceste stări regretabile, poate inhiba subiectul prin telepatie inconștientă. Toți acești factori sunt citați în mod special de către Rhine ca contribuind la scorul scăzut. În experimentele sale cu zaruri, un scor mic se poate datora, spune el, faptului că unei persoane „nu-i place” un anumit set de zaruri! (Nu ni se spune dacă persoana își exprimă antipatia înainte sau după test.) După cum subestimează Rhine, „cele mai subtile influențe par să perturbe funcționarea acestor abilități”.

Desigur, atunci când scorurile sunt mari, nimeni nu este probabil să caute „influențe subtile”. Dar dacă scorurile scad, căutarea începe. Desigur, nu vor fi greu de găsit. De obicei, dacă scorurile scăzute continuă, testele sunt întrerupte. Dacă scorurile sunt *extrem* de scăzute, ele sunt considerate ca o formă *negativă* de ESP. Aceasta se numește „evitarea țintei”. În capitolul nostru anterior despre radiestezie, am raportat scorul slab al lui Henry Gross când a fost testat de Rhine. Cu toate acestea, recent (în *The American Weekly*, 23 martie 1952), Rhine a dezvăluit că Henry nu a eșuat până la urmă! El „s-a răzvrătit inconștient”, scrie Rhine și adaugă: „Nu ar fi putut face atâtea rateuri prin simpla coincidență”.

„Evitarea țintei” poate apărea chiar și în lucrul cu zarurile. „Există o caracteristică comună a deplasării țintei atât în ESP, cât și în PK”, scrie Rhine, „... o tendință în anumite condiții nu numai de a evita ținta, ci uneori de a fixa ținta cea mai apropiată într-un anumit sens de cea intenționată”. Expresia „într-un anumit punct de vedere” merită atenție. Să presupunem că subiectul încearcă să

facă zarurile să arate 3. Rezultatele sunt negative. Dar când sunt examinate mai îndeaproape, pot prezenta un număr mare de 4. Acum 4 este „într-un anumit punct de vedere” aproape de 3, deoarece vine după 3. La fel 2 ar fi aproape, pentru că vine înainte de 3. Sau poate apare 6, un număr pe care subiectul încercase să îl facă la testul anterior. Acesta ar fi un „efect de întârziere”. Și, desigur, precogniția ar putea determina subiectul să arunce *următorul număr care urmează* să fie ales pentru testare. Cu acest tip de jonglerie posibil, cum se poate pierde? Eu însumi am observat adesea, în jocul „26 game” din Chicago, o tendință exasperantă a cuburilor de a arăta hit-uri extrem de mari pe alte numere decât cea dorită.

Evident, cu excepția cazului în care toate scorurile „deplasate” sunt mediate în imaginea totală, rezultă o distorsiune statistică. Dacă un experiment este publicat pentru a arăta cum subiectul „a lovit ținta”, iar următorul experiment este publicat pentru a arăta cum subiectul a lovit o altă țintă decât cea intenționată, atunci nu se dovedește absolut nimic. Faptul că numărul de accesări este aproape de întâmplare atunci când *toate* rezultatele sunt cumulate este indicat puternic de următoarea afirmație. „Această respingere a țintei scade rata de scor sub media șansă, iar dacă continuă suficient de mult, așa cum a făcut-o într-un număr de cercetări, abaterea totală negativă ajunge în punctul în care nu poate fi atribuită întâmplării”. Un jucător de noroc ar spune mai simplu. El ar spune că are de multe ori runde extrem de norocoase, dar de obicei intercalate cu runde de foarte ghinion.

„Uneori subiectul va înscrie pe partea negativă a liniei de șansă medie la o sesiune”, continuă Rhine, „și de cealaltă parte la următoarea. S-ar putea să nu știe nici măcar ce cauzează leagănul. Mai rău, poate să-și înceapă alergarea pe o parte a mediei și să se îndrepte pe cealaltă parte la fel de departe până la încheierea cursei; sau poate să coboare mai jos și să coboare la mijlocul fiecărei sfârșite ale cursei. altele și seria în ansamblu medie aproape de „șansă”. ”

Iată descrierea unui test de card ESP. . deplasarea a fost atât înainte cât și înapoi atunci când unul dintre expeditori privea cardul și numai în direcția înainte cu un alt individ ca expeditor; și dacă deplasarea s-a deplasat la prima sau la a doua carte departe de țintă a depins de viteza testului.” Nu e de mirare că Rhine vorbește despre ESP ca fiind „incredibil de evaziv” – având o „instabilitate”, „sprițuire” și „deplasare”, ceea ce o face „cea mai variabilă abilitate înregistrată”.

Pe lângă selecția datelor, în evaluarea experimentelor Duke trebuie să se țină cont și de posibilitatea „erorilor de înregistrare”. O serie de teste au fost făcute în ultimii ani la alte universități care au demonstrat în mod dramatic faptul că cei care cred în ESP sunt predispuși să facă greșeli în înregistrarea apelurilor, iar astfel de greșeli favorizează aproape întotdeauna ESP. La Universitatea Stanford, de exemplu, a fost făcut un test cu 1.000 de carduri ESP. Apelurile au fost înregistrate de o persoană care credea cu tărie în ESP. După întâmplare, 200 de cărți ar fi trebuit ghicit corect. Scorul final a arătat 229 de ipoteze. Necunoscut persoanei, însă, a fost făcută o înregistrare audio a experimentului. Când acest lucru a fost verificat în raport cu înregistrările, au fost găsite 46 de lovituri false. Acest lucru a redus scorul la puțin sub nivelul șanselor. Când experimentul a fost repetat, iar persoana respectivă știa că se fac înregistrări, au fost găsite doar două erori.

Un test mai recent, făcut în 1952 de Richard S. Kaufman la Yale, a implicat un experiment PK cu 96 de zaruri. Fiecare dintre cele opt persoane a ținut evidența a patruzeci de aruncări succesive, fără să știe că o cameră ascunsă înregistra totul. Cele patru persoane care au crezut în PK au făcut greșeli în favoarea PK, în timp ce cei patru necredincioși au făcut erori de genul opus. Potrivit camerei, rezultatele reale s-au conformat întâmplării. Dar înregistrările a doi credincioși aveau destule erori favorabile pentru a indica PK. Greșelile de acest fel nu trebuie să fie fraude conștiente. Sub entuziasmul și tensiunea unei astfel de lucrări, mintea poate juca trucuri ciudate și este ușor de înțeles cum greșelile ar fi ghidate de părtinirea cuiva. De altfel, aceste erori favorabile de înregistrare ar fi mai probabile la începutul unei sesiuni, când interesul și speranța de succes sunt la un pas, apoi scad pe măsură ce funcționarii devin obosiți și plictisiți și încep să facă greșeli *aleatorii* . Acest lucru ar explica scăderea constantă a succesului, care este arătată în majoritatea testelor de zaruri ale lui Rhine și pe care el le consideră cea mai puternică dovadă în favoarea PK. Testele cu zarurile au, de asemenea, tendința de a scădea, apoi se ridică din nou spre final. Din

nou, acest lucru este de înțeles. Cunoașterea faptului că experimentul se va termina în curând ar putea face cu ușurință funcționarii să se înmulțească puțin și să înceapă să facă erori favorabile încă o dată.

Posibilitatea de a înregistra eroarea trece prin toată munca lui Rhine. Testele sale au fost făcute în sute de condiții foarte diferite, ale căror descrieri sunt de obicei vagi.³ Rareori vi se spune exact cine a înregistrat, cum a fost înregistrat sau care au fost credințele funcționarilor care țineau înregistrările. Abia în ultimii ani, Rhine și-a înăsprit controalele pentru a preveni astfel de greșeli și este semnificativ că, cu cât aceste controale au devenit mai rigide, cu atât s-a găsit mai puțin ESP. .

Măsurile de precauție elaborate își fac taxe", scrie el. „Experimentatorii care au lucrat mult timp în acest domeniu au observat că rata de punctare este îngreunată, deoarece experimentul devine complicat, greu și lent. Măsurile de precauție distrag de obicei atenția în sine.”

Pe scurt, precauțiile elaborate perturbă capacitatea psi a subiectului. ESP și PK pot fi găsite numai atunci când experimentele sunt relativ neglijente și supravegheate de experimentatori care sunt fermi credincioși. Deși Rhine a găsit mulți subiecți pe care îi considera psihici într-un grad înalt, el nu a găsit un singur subiect capabil să demonstreze ESP oamenilor de știință sceptici din alte universități. Desigur, are explicații pentru aceasta, dar este surprinzător faptul că psihologia „ortodoxă” ezită să accepte existența fenomenelor psi ca fiind dovedită?

În legătură cu experimentele cu zarurile lui Rhine, Clayton Rawson a subliniat (în *Scarne on Dice*, 1945) că trebuie să fie necesară o împingere considerabilă a PK pentru a face o schimbare a zarurilor în altă parte (dimensiunea și greutatea zarurilor nu au niciun efect asupra rezultatelor, a declarat Rhine). O astfel de forță ar putea fi demonstrată cu ușurință, scrie Rawson, printr-o săgeată delicat echilibrată, sub un borcan cu vid, pe care subiectul l-ar face să se rotească prin concentrare. Dacă medii sunt capabili să ridice mese grele prin PK, cu siguranță un mediu ar trebui să poată pune în mișcare un dispozitiv de laborator atât de simplu. De ce, vor să știe Rawson și Scarne, Rhine neglijează un test atât de clar și apelează la experimente cu zaruri care sunt supuse aceluiași capcană de eroare statistică și selecție inconștientă care sunt implicate în testarea cărților?

Îmi vine în minte o altă întrebare tulburătoare. De decenii, locuitorii din Chicago au jucat „jocul 26” în barurile și cabaretele lor. Zece zaruri sunt scuturate dintr-o cană, jucătorul care pariază pe un anumit număr va apărea de cel puțin 26 de ori în 13 aruncări. Evident, zarurilor obosite și plictisite, care numără fiecare aruncare, nu-i pasă într-un fel sau altul. Evident, jucătorul face tot posibilul să arunce numărul. Cum se întâmplă ca aceste fișe de numărare, an de an, să arate exact procentul de luare a casei permis de legile hazardului? Ne-am aștepta ca PK să funcționeze puternic în astfel de condiții.

Aristotel a scris că era probabil ca improbabilul să aibă loc uneori; sau așa cum a exprimat odată Charlie Chan, „Evenimentele ciudate își permit luxul de a avea loc”. Având în vedere faptul că Rhine a supravegheat acum câteva milioane de apeluri de cărți și zaruri, dintre care majoritatea au fost făcute fără o protecție adecvată? Împotriva erorilor de înregistrare, ar fi într-adevăr neobișnuit dacă nu ar fi întâlnit runde cu scoruri incredibil de mari. În unele cazuri timpurii, este posibil să fi existat chiar înșelăciune deliberată din partea subiecților, deoarece aceștia sunt adesea plătiți pentru serviciile lor și numai un subiect care arată capacitatea psi ar fi testat în mod repetat. (Trei cărți dintr-un pachet ESP sunt tot ce trebuie marcat, de exemplu printr-o unghie răzuită pe margine, pentru a permite unui subiect care vede pachetul să obțină scoruri medii de peste 7.) Tratatând cursele mari ca dovadă a ESP și PK și găsind scuze plauzibile pentru șansă și scoruri scăzute, este posibil ca Rinul să fi devenit victima unei enorme înșelăciuni?

Când susținătorii ESP acuză psihologii ortodocși că au ignorat fenomenele psi, răspunsul este că nu este adevărat. Au fost făcute multe experimente atente și cu rezultate negative.⁵ Pentru a menționa un exemplu remarcabil, Prof. John E. Coover, de la Universitatea Stanford, a realizat teste ESP extinse și atent controlate care au fost publicate în detaliu în 1917, într-o lucrare de 600 de pagini, *Experiments in Psychological Research*. Recent, Rhine și alții au trecut peste mesele lui Coover, căutând deplasări înainte și negative, etc. Ei insistă că ESP este ascuns în cifrele lui. Dar

alți statisticieni consideră acest lucru ca pe un proces asemănător cu minunatele mesaje cifrate pe care Ignatius Donnelly și alți savanți Bacon-Shakespeare au reușit să le scoată din piesele lui Shakespeare. Puteți găsi oricând modele în tabelele cu cifre ale șanselor dacă priviți suficient de adânc.

Cu toate acestea, în ciuda calității departe de a fi concludentă a dovezilor, mulți moderni inteligenți și proeminenți au acceptat ESP. Printre filozofi și psihologi — William James, Henry Sidgwick, William McDougall, Henri Bergson și Hans Driesch sunt remarcabili. Printre scriitori — Conan Doyle, Aldous Huxley, ⁶ Gerald Heard (a cărui carte *Preface to Prayer* explorează rolul ESP în împlinirea rugăciunii), Jules Romains, ⁷ HG Wells, Maurice Maeterlinck, Sir Gilbert Murray, Upton Sinclair, Arthur Koestler și mulți alții pot fi citați. În cartea recentă a lui Koestler, *Insight and Outlook*, el vorbește despre munca lui Rhine ca a introdus o nouă revoluție copernicană.

Ar putea surprinde pe mulți să afle că există o tendință puternică de a accepta ESP din partea psihanalistilor. ⁸ Freud însuși a scris mai multe lucrări pe această temă, subliniind că visele primite telepatice vor fi supuse distorsiunilor obișnuite, că ghicitorii ar putea prelua dorințele reprimate de la clienți și că un pacient angajat în asociere liberă pe canapea poate avea gândurile confundate prin contactul telepatice cu analistul. Jung și Stekel au fost alți doi analiști proeminenți care au acceptat telepatia. Câțiva freudieni contemporani, precum analistul din New York City Nandor Fodor, au reușit să combine psihanaliza cu un ocultism aprofundat. Rezultatele sunt la fel de ciudate pe cât vă puteți imagina. *Căutarea iubitelor* lui Fodor, 1949, este un bun exemplu. Cartea discută influența telepatice a gândurilor unei mame asupra minții și corpului copilului ei nenăscut și chiar speculează cu privire la posibilitatea ca starea mentală a embrionului să fie comunicată mamei de către ESP. Vechea superstiție despre semnele din naștere este apărută de Fodor, care crede că experiențele șoc ale mamei pot fi transmise prin telepatie copilului. El citează cazul unei „stropi de culoarea cafelei pe gâtul unei femei frumoase a cărei mamă vărsase peste ea cafea fierbinte în timp ce purta copilul”. În acest caz, femeia cu semnul din naștere s-a întâmplat să aibă o soră geamănă fără semn, dar Fodor nu este deranjat de un astfel de fapt. „... Nu știm nimic despre sensibilitatea relativă a gemenilor”, subliniază el.

Cartea a fost publicată de aceeași casă care a publicat ulterior *Dianetics* și este interesant de observat că Fodor anticipează o mare parte din munca lui Hubbard prin accentul pe care îl pune pe răul care poate fi făcut minții unui copil nenăscut prin încercarea de avort. În opinia lui Fodor, totuși, cea mai mare parte a prejudiciului este cauzată telepatice de dorința mamei de a elimina copilul. Un capitol intitulat „Viața amoroasă a celui nenăscut”, în care el urmărește originea nimfomaniei, satiriazisului și a altor aberații până la influența vieții sexuale a mamei asupra copilului ei nenăscut, este cu siguranță unul dintre cele mai curioase din toate anele literaturii freudiene. Cu toate acestea, Fodor contribuie la multe reviste psihanalitice respectabile.

Mental Radio al lui Upton Sinclair merită un comentariu, deoarece este cel mai cunoscut și mai impresionant record de clarviziune din literatura psihică recentă. Cartea a fost publicată în 1930, cu o introducere a lui Einstein la ediția germană. Este o înregistrare a unei serii de experimente clarvăzătoare ale celei de-a doua (și actualele) soții a lui Sinclair, în care ea a încercat să dubleze 290 de desene simple, majoritatea de către soțul ei, realizate într-o varietate de momente și în diferite condiții. Testele au avut loc în timp ce ea trecea printr-o perioadă de depresie profundă și cu un interes sporit pentru fenomenele oculte. Interesul a fost prilejuit de prietenia familiei Sinclair cu Roman Ostoja, un cititor mental profesionist identificat în carte doar ca „Jan”. Acest tânăr psihic avea un repertoriu atât de standard și convențional de cascadorii încât este greu de înțeles cum l-ar fi putut lua în serios Sinclairs. Ar rămâne îngropat câteva ore, de exemplu, într-un sicriu ermetic. El a efectuat ceea ce este cunoscut în comerțul magic sub numele de „lectura musculară”. Cu o ocazie, într-o ședință, a levitat o masă de 34 de lire 8 metri deasupra capului lui Upton! ⁹ Soții Sinclair au acceptat toate aceste puteri ca fiind autentice.

Așa cum este *Mental Radio*, este o relatare extrem de nesatisfăcătoare a condițiilor din jurul testelor de clarviziune. De-a lungul întregii sale vieți, Sinclair a fost o victimă credulă a mediumilor și psihicilor. Primul său articol, scris la vârsta de douăzeci de ani, a fost contribuit la o

revistă teosofică. Cele mai recente scrieri ale sale, cele zece romane din seria Lanny Budd, sunt afectate de frecvente intruziuni ale unor chestiuni psihice. Ultimul volum, *O, Păstorul Vorbește!*, este plin de elogii ale doctorului Rhine. De asemenea, descrie o cură de credință efectuată de Lanny și ședințe în care Lanny vorbește spiritelor plecate ale lui Bergson și Franklin D. Roosevelt. Titlul cărții provine de la ședința FDR, la care Roosevelt își cere scuze pentru înțelegerea sa cu Stalin la Yalta – cu siguranță cea mai jenantă scenă din toate romanele lui Sinclair.

Din cele 290 de poze folosite la testele cu soția sa, Sinclair estimează că aceasta a duplicat cu succes 65 dintre ele, cu 155 de „reșite parțiale” și 70 de eșecuri. Desenele pereche reproduse în carte, care arată schița doamnei Sinclair alături de cea a soțului ei, sunt izbitor de asemănătoare, deși la câteva asemănarea necesită ca un desen să fie întors cu susul în jos. Nu este necesar însă să ne asumăm clarviziunea pentru a explica aceste rezultate. În primul rând, o soție intuitivă, care își cunoaște îndeaproape soțul, poate fi capabilă să ghicească cu un grad destul de exactitate ce este probabil să deseneze – mai ales dacă imaginea este legată de un eveniment proaspăt amintit pe care cei doi l-au trăit în comun. La început, imaginile simple precum scaunele și mesele ar predomina probabil, dar pe măsură ce acestea sunt epuizate, câmpul de alegere se îngustează și imaginile sunt mai probabil să fie sugerate de experiențele recente. De asemenea, este posibil ca Sinclair să fi dat indicii conversaționale în timpul unor teste - indicii despre care, în voința sa puternică de a crede, le-ar uita imediat. De asemenea, nu trebuie exclusă posibilitatea ca în multe teste, făcute pe lătimea unei camere, doamna Sinclair să fi văzut mișcarea vârfului unui creion sau mișcări ale brațelor, care ar transmite inconștientului ei o noțiune grosieră a desenului. (Mulți mentaliști profesioniști sunt foarte aplecați la această artă.)

Foarte puține dintre „succesele parțiale” sunt afișate. Sunt la fel de reșite pe cât spune Sinclair că au? Din nou, ni se spune că în teste au fost folosite 290 de desene. Putem fi siguri că acesta este un număr *total precis* al tuturor desenelor testate? Este ușor să găsești scuze pentru a „nu număra” o încercare – o durere de cap, un eveniment supărător sau altele. Ar fi puțin stimulent pentru a salva astfel de încercări, dacă ar fi eșecuri, iar Sinclair este cu siguranță capabil să le piardă și să uite de ele. Succesele, desigur, ar fi păstrate cu grijă. În multe astfel de moduri, este posibil să fi funcționat un proces selectiv inconștient.

Nu se poate decât să dorească ca testele să fi fost supravegheate de psihologi competenți familiarizați cu modurile subtile prin care experimentele de acest fel pot merge rătăcit. La fel ca Conan Doyle, Sinclair este un scriitor persuasiv pe subiecte psihice, dar trebuie să ne amintim că, ca și Doyle, este, de asemenea, extrem de naiv în ceea ce privește garanțiile necesare pentru a asigura un experiment controlat. În consecință, este la fel de imposibil să te bazezi pe memoria lui Sinclair a detaliilor cruciale, precum să te bazezi pe relatarea lui Doyle, să zicem, a investigațiilor sale despre fotografia spiritelor. Mai târziu, când starea de sănătate a doamnei Sinclair era mai bună, ea a fost testată de prof. William McDougall, cu precauții mai bune, iar rezultatele au fost mult mai puțin satisfăcătoare. De când Sinclair a candidat pentru guvernator al Californiei în 1934, ea nu a mai făcut experimente cu ESP, deși ocazional își surprinde soțul printr-o manifestare spontană a unei înțelegeri aparent psihice.

Thomas Edison este un alt exemplu bun al autoproclamatului expert psihic. El nu numai că a crezut în telepatie, dar, într-o ocazie, a fost complet absorbit de un banc profesionist, Dr. Bert Reese, care nu avea o abilitate mai autentică de a citi mintea decât mentaliștii moderni de scenă precum Du'minger, ale căror metode sunt binecunoscute magicienilor.¹⁰ Edison a fost, totuși, atât de impresionat, încât a scris o scrisoare către *The Evening Graphic*, în New York City, în care și-a declarat convingerea că Reese era un psihic autentic. *Jurnalul și observațiile diverse ale lui Thomas Alva Edison*, publicat recent, dezvăluie o teorie a minții umane surprinzător de asemănătoare cu meningurile și disorgurile lui Alfred Law-fiul! Edison și-a exprimat convingerea că în creierul uman se află milioane de inteligențe submicroscopice pe care le-a numit „poporuri mici”. Ei se grăbesc să îndeplinească funcțiile mentale dorite și sunt sub controlul „entităților magistrale” care „locuiesc în stâna lui Broca”. Înainte de a muri în 1931, Edison lucra la un aparat sensibil pentru comunicarea cu spiritele plecate.

Prietenul lui Edison, Luther Burbank, este un alt exemplu de om care a avut opinii oculte

curioase, chiar dacă a atins măreție într-un domeniu al științei practice. Burbank a comunicat adesea cu sora sa prin telepatie, a avut viziuni ale mamei sale plecate și a fost ferm convins că plantele au un sistem nervos sensibil, capabil să răspundă la iubire și ură. Yoghinul indian Paramhansa Yogananda, într-o autobiografie, îl citează pe prietenul său Burbank spunând: „Da, am vorbit adesea cu plantele mele pentru a crea o vibrație a iubirii... O persoană va planta o floare, o va îngriji cu atenție și se va ofili. Dar sub aceeași îngrijire fizică, o a doua persoană poate dezvolta aceeași floare într-o plantă sănătoasă...

O carte care merită remarcată în acest sens este *Secret Science Behind Miracles*, 1948, de Max Freedom Long, publicată de Kosmon Press din Los Angeles. Long este directorul Fundației de Cercetare Huna, dedicată studiului tradiției mistice polineziene și hawaiene Kahuna. Cartea tratează influența forței vitale a minții (pe care Kahuna o numesc „mana”) asupra materiei. Pentru a testa puterea mana, Long a experimentat recent cu plante în creștere. El a descoperit că dacă vorbești cu plantele, așa cum a făcut Burbank, oferindu-le dragoste și atenție, ele cresc mai repede și mai luxuriant decât plantele neglijate. Lucrări similare cu porumb și boabe de soia au fost raportate de Edgar Block, un asociat Huna din Indianola, Indiana, iar Dr. Rhine a dezvoltat recent în *The American Weekly* (20 aprilie 1952) că un doctor francez și soția sa au reușit să stimuleze creșterea plantelor prin eforturi mentale. Lucrarea Dr. Littlefield cu soluțiile de sare evaporată, descrisă în Capitolul 10, poate fi privită ca o altă varietate de fenomene PK.

Charles Fort a acceptat atât ESP cât și PK, în ciuda propriilor sale experimente private, care nu au avut prea mult succes. Într-o lună, a făcut o mie de încercări să „vadă” clar conținutul vitrinei unui magazin înainte de a se apropia suficient de mult pentru a-l inspecta. Doar trei dintre încercările sale au avut succes, cea mai izbitoare fiind prima. Mergea de-a lungul West Forty-Second Street când s-a concentrat pe o fereastră din față și s-a gândit imediat „urme de curcan în zăpadă roșie” (Zăpada roșie era unul dintre interesele speciale ale Fortului la acea vreme.) Fereastra s-a dovedit, relatează el în *Wild Talents*, că avea în ea linii de pixuri negru pe un fundal de carton roz.

Cu altă ocazie, Fort a experimentat cu PK. „Singura mare ambiție a vieții mele”, scrie el, „pentru care mi-aș abandona oricând mașina de scris – ei bine, nu dacă aș da cu bucurie o mică lovitură deosebit de urâtă la preoți sau la oameni de știință – este să spun scaunelor și meselor: „Cadeți! Înainte! marș!” și pune-i să mă supună, am încercat asta... Dar un lot de mobilier mai nemilitar decât al meu, nimeni nu a făcut-o.

Cu toate acestea, Fort îl considera pe PK unul dintre „talente sălbatice”. „Teleportarea” a fost termenul său pentru aceasta – un termen comun acum în science fiction. Obiecte, oameni, nave — orice putea fi teleportat (mutat dintr-un loc în altul) de către indivizi care dețineau puterea. Mărfurile ar putea fi teleportate comercial. Navele spațiale ar putea fi teleportate de la o planetă la alta. Fort credea că inteligența din alte lumi captau frecvent ființele umane, poate în scopuri de cercetare, și le teleportau departe. „Cred că suntem pescuiți”, a scris el. Cărțile sale sunt pline de relatări de presă despre bărbați și femei care au dispărut în mod misterios și nu au mai fost văzuți niciodată. În 1910, o fată a dispărut din Central Park. În aceeași zi, a descoperit Fort, o lebdă a apărut pe lacul parcului, lângă strada 79. Ar putea exista o conexiune? Ambrose Bierce a dispărut din Texas. Un Ambrose Small a dispărut din Canada. — Aduna cineva Ambroze? întrebă Fort.

Nu numai că oamenii sunt teleportați de pe pământ, se gândi Fort, dar poate că locuitorii altor lumi sunt teleportați aici. Ar fi reveniri – bărbați cu afinități pentru barbarile noastre. "Ei s-ar alătura bisericilor noastre... Ei și-ar pierde orice simț al decenței și ar deveni profesori de facultate. Să înceapă toamna și declinul va fi rapid. Ei ar ajunge ca membri ai Congresului". „Poltergeists” sunt spirite răutăcioase care ar trebui să provoace tulburări în casele vrăjite. (*Haunted People*, un studiu freudian despre poltergeist și fenomene înrudite, de Nandor Fodor și Here-ward Carrington, a fost publicat de Dutton în 1952.) Una dintre „acceptarea” lui Fort a fost că poltergeist-ii sunt copii cu puterile de a teleporta obiecte. Poate că astfel de copii ar putea fi folosiți în timp de război. Nici măcar Dr. Rhine, care în cea mai recentă carte a lui speculează cu privire la modul în care puterile psi crescute ar putea face războiul învechit (din moment ce nu pot fi păstrate secrete militare), nu a egalat această viziune fortiană:

Fete în față — și discută despre subiectele lor obișnuite nu foarte profunde. Alarma — inamicul înaintază. Comandă fetelor poltergeist să se concentreze — și sub scaune își înfig gumă de mestecat.

Un regiment izbucnește în flăcări, iar soldații sunt torțe. Căii pufnesc fum din arderea măruntaielor lor. Întăririle sunt zdrobite sub stânci care sunt teleportate din Munții Stâncoși. Smulgerea Cascadei Niagara — se revarsă pe câmpul de luptă.

Fetele poltergeist se întind după gumă de mestecat.

CAPITOLUL 26

Bridey Murphy și alte chestiuni

CĂUTAREA PENTRU Bridey Murphy a început în Pueblo, Colorado, în 1952. Sub hipnoză, o mică gospodină cu părul castaniu și tuns, doamna Virginia Tighe, a început să vorbească în brogue irlandeză despre încarnarea ei anterioară ca colegiană roșcată pe nume Bridey Murphy. William J. Barker, redactor asistent al suplimentului de duminică al *Denver Post*, *Empire*, a serializat povestea în 1954 (12, 19 și 26 septembrie) sub titlul „The Strange Search for Bridey Murphy”. Răspunsul cititorului a sugerat că aici era material pentru un best-seller național. Morey Bernstein, omul de afaceri Pueblo care hipnotizase Virginia, a decis să scrie o carte despre asta. Barker a ajutat la manuscris și Doubleday l-a tipărit în 1956 sub numele de *Căutarea lui Bridey Murphy*.

Timp de multe săptămâni, cartea a ocupat primul loc în topul celor mai bine vândute din țară. A fost tradus în alte cinci limbi. O înregistrare pe bandă a uneia dintre sesiunile de transă ale doamnei Tighe a fost plasată pe o înregistrare de lungă durată și zeci de mii de copii au fost vândute la 5,95 USD fiecare. Revista *True* a condensat cartea. Peste patruzeci de ziare l-au sindicalizat. S-au vândut drepturile de film. Gazdele au dat petreceri „Vino așa cum ai fost”. Jukebox-urile au zgomot *Do You Believe in Reincarnation?*, *The Love of Bridey Murphy* și *Bridey Murphy Rock and Roll*. Hipnotizatorii cluburilor de noapte care nu lucraseră de ani de zile s-au trezit brusc la mare căutare. În toată țara, și în special în California, hipnotizatorii amatori au început să trimită subiecții de salon înapoi în viețile anterioare. O doamnă și-a descris existența în 1800 ca pe un cal. În Shawnee, Oklahoma, un adolescent s-a împușcat, lăsând o notă în care spunea că era curios de teoria Bridey și că acum o va investiga în persoană. Două studii ale lui Edgar Cayce (vezi p. 216) au fost repetate în tipărire pentru că Bernstein le-a menționat favorabil. O serie de cărți noi despre hipnotism, reîncarnare și subiecte oculte conexe au izbucnit pe listele editorilor.¹ În cuvintele unui comerciant de cărți din Houston, Bridey a fost „cel mai tare lucru de la Norman Vincent Peale”.²

Ar fi greu de găsit un eșantion mai ales dintr-o carte complet lipsită de valoare, concepută pentru a exploata foamea în masă de dovezi științifice despre viața de după moarte, sau un exemplu mai bun al puterii vânzătorului modern de a-i escroca pe cei creduli și simpli care iau astfel de cărți în serios. Cartea nici măcar nu este bine scrisă. Toate trucurile mizerabile ale unui thriller cu pulpă de calitate scăzută sunt acolo pentru a pune în evidență narațiunea (*de exemplu*, paragraful cu o singură propoziție: „Reîncarnare — oh, nu!”, „A fost”, „M-am dus”, „Am făcut”). Oricât de lipsit de gust este textul, remarcile Virginiei sub hipnoză sunt chiar și teribile. WB Ready, bibliotecar de achiziții al Universității Leland Stanford, exprimă acest lucru în felul următor: „Nu declarațiile greșite, vagul, ignoranța sunt atât de deprimante; ci totușeala de-a dreptul... Nu există o singură linie... care să lumineze ochiul, să grăbească respirația, să provoace altceva decât un sentiment de disconfort”.³ Domnul Ready își bazează cazul pe răspunsurile Virginiei la câteva întrebări importante despre curtea ei:

Brian a venit la tine acasă?

Uh-huh.

Când aveai șaptesprezece ani?

Uh-huh.

„Acum există multe răspunsuri pe care o fată irlandeză le-ar da la o întrebare despre dragostea ei tânără și în plină dezvoltare”, comentează Ready, „dar, de toate puterile, nu ar fi niciodată *Uh-huh*.” Evident că cartea nu s-a vândut pe meritele ei literare. S-a vândut pentru că cititorii de puțină credință au crezut că aici este în sfârșit un fel de „dovadă” tangibilă a vieții de după moarte, chiar dacă este dovada unei erezii creștine. Ca de obicei, lideri proeminenți ai science fiction-ului au fost impresionați în mod corespunzător. Robert Heinlein, scriind în *Amazing Stories*, aprilie 1956, a prezis că înainte de anul 2001 supraviețuirea sufletului după moarte va fi demonstrată cu „rigoare științifică”, urmând calea ruptă de Bernstein. Iar John Campbell Jr., în *Astounding Science Fiction*, septembrie 1956, scria: „După ce am avut o anumită experiență personală cu profundă ignoranță profesională a naturii fenomenelor hipnotice, sunt tot pentru efortul de mare succes al lui Morey Bernstein de a atrage atenția asupra lipsei de înțelegere reală”.⁴

Dacă Virginia ar fi fost în mâinile unui psiholog instruit și bine informat, care ar fi fost reacția lui? În primul rând și-ar fi amintit imediat cazurile clasice exact ca ale Virginiei. Aproape orice subiect hipnotic capabil să intre într-o transă profundă va bolborosi despre o încarnare anterioară dacă hipnotizatorul îi cere acest lucru. El va bolborosi la fel de liber despre viitoarele lui încarnări. De obicei, ceea ce are de spus este sumbru și lipsit de inspirație. Uneori, însă, învârt o poveste atât de detaliată încât devine o chestiune de interes deosebit. În fiecare caz de acest fel în care a existat o verificare adecvată a trecutului subiectului, s-a constatat că mintea inconștientă a subiectului țesea împreună fragmente de informații uitate de mult timp dobândite în primii săi ani. Nu era nimic excepțional în cazul Virginiei. Prin urmare, primul pas evident al unui psiholog instruit ar fi fost o investigație a copilăriei Virginiei. I s-a întâmplat asta domnului Bernstein? Dacă a făcut-o, nu există niciun indiciu că s-a gândit la asta de două ori. În schimb, a început o căutare a lui Bridey în Irlanda! Bibliotecarii irlandezi, o firmă juridică irlandeză și alții au fost rugați să verifice numele locurilor menționate de Virginia și să caute dovezi ale unei Bridey Murphy care a locuit cândva în Cork. Nu a apărut nimic semnificativ. *Chicago Daily News* a comandat corespondentul său din Londra în Irlanda. Rezultatele au fost din nou negative. *The Denver Post* l-a trimis apoi pe reporterul lor Barker, care a început totul, în Irlanda, tipărind raportul său ca un supliment special la numărul lor din 11 martie 1956. Barker rezumă acest raport într-un capitol adăugat la ediția Pocket Book a cărții lui Bernstein. Deși Barker era ferm convins de existența lui Bridey în secolul al XIX-lea, cel mai bun lucru pe care l-a putut descoperi în excursia lui scumpă a fost că Virginia fusese la un moment dat expusă unei anumite știri irlandeze.

Și apoi, într-un punct culminant minunat de hilar și zdrobitor, Hearst's *Chicago American*, al cărui supliment de duminică *The American Weekly* a fost cândva furnizorul remarcabil al națiunii de pseudoștiință, a găsit-o de fapt pe Bridey dispărută!⁵ Cu o perspicacitate științifică admirabilă, reporterii americani au început să se plimbe pe vechiul oraș natal al Virginiei – Chicago. Cu ajutorul reverendului Wally White, pastorul Tabernacolului Evangheliei din Chicago, unde Virginia a frecventat odată școala duminicală, nu le-a luat mult să o găsească pe doamna Anthony Corkell. Acum, văduvă cu șapte copii, încă locuia în vechea casă cu cadru în care locuise când Virginia era adolescentă. Timp de cinci ani, Virginia a locuit într-un apartament de la subsol, vizavi. Familia irlandeză a doamnei Corkell o fascinasă pe fetiță. Unul dintre vechii ei prieteni și-a amintit că Virginia chiar a avut o „pasă nebună” de John, unul dintre băieții Corkell. Un alt băiat Corkell se numea Kevin, numele unuia dintre prietenii imaginari ai Bridey. Rețineți, de asemenea, asemănarea dintre Corkell și Cork, orașul în care se presupunea că ar fi locuit Bridey. Și care era numele de fată al doamnei Corkell? Bridie (cu un „ie”) Murphy!

Cu cât reporterii vorbeau mai mult cu rudele și prietenii Virginiei, cu atât mai mult devenea evident că, în transa ei, ea pur și simplu găsea amintiri din copilărie. Bernstein avusese grijă să-i dea Virginiei un nume fictiv în cartea sa, pentru a-i ascunde identitatea. Dar paralelele dintre prima viață a Virginiei și viața lui Bridey Murphy au fost atât de izbitoare încât câțiva dintre prietenii ei

din copilărie, care nu aveau idee că locuiește în Pueblo, au recunoscut-o când au citit cartea! Virginia s-a născut în 1922 într-o casă cu cadru alb din Madison, Wisconsin, exact ca casa pe care a descris-o Bridey. Numele mamei ei era Katherine Pauline (numele mamei lui Bridey era Kathleen). Sora Virginiei a suferit odată o cădere gravă pe scări, așa cum căderea Bridey spunea că i-a provocat propria moarte.

Când Virginia avea patru ani, părinții ei s-au despărțit și a fost dusă la Chicago să locuiască cu un unchi și mătușă. Unchiul ei își amintește cum obișnuia să danseze jig-uri pe stradă pentru bani. (Unul dintre puținele incidente impresionante din cartea lui Bernstein este atunci când Virginia, în transă, dansează un jig irlandez.) Fratele lui Bridey a murit când Bridey avea patru ani. Virginia avea un frate care a murit când avea cinci ani. La vârsta de șase sau șapte ani a fost biciuită pentru că și-a zgâriat vopsea proaspătă de pe patul ei de metal, un alt incident care figurează proeminent în carte și care l-a impresionat foarte mult pe naivul Bernstein. Este ciudat că Virginia nu i-a spus asta hipnotizatorului ei, pentru că cu siguranță nu a uitat. Una dintre prietenele ei și-a amintit că a râs despre asta la câțiva zeci de ani după ce se întâmplase.

Un prieten al părinților adoptivi ai Virginiei era un bărbat al cărui prenume era Plezz, dar pe care Virginia îl numea „Unchiul Plazz”. Unchiul Plazz le-a spus reporterilor că el își amintea bine Virginia. Bernstein fusese enorm de entuziasmat de „autenticitatea” „Unchiului Plazz” al lui Bridey. Unul dintre „investigatorii săi irlandezi” i-a spus că aceasta este „ortografia fonetică” a „numelui creștin foarte rar Blaize”, după Sfântul irlandez Blaise. Evident, „investigatorul” irlandez îl confunda „Blaize” cu Sfântul Blaise, un sfânt *armean din secolul al IV-lea*. „Nu am reușit să găsesc pe nimeni care să fi auzit măcar de un astfel de nume”, scrie Bernstein. Nu i-a trecut niciodată prin cap să o întrebe pe Virginia dacă a cunoscut vreodată un unchi Plazz.

Urmând liceul din partea de nord a Chicago, Virginia a fost atât activă, cât și talentată în dramaturgia școlară. Profesorul ei și-a amintit că a memorat mai multe monologuri irlandeze pe care le-a livrat cu un brogue greu. Într-un monolog era Bridget Mahon; în altul, Maggie McCarthy. Unchiul ei i-a spus unui reporter: „Ar putea să se îmbrace atât de bine încât ai jura că este un irlandez în cameră cu tine”. Mai mult, Virginia avea o mătușă irlandeză (nu mai trăiește) de care îi plăcea foarte mult și care obișnuia să-i povestească povești irlandeze despre vechea țară. Există unele dovezi că tocmai de la această mătușă Virginia singuratică, respinsă de părinții ei, a primit cea mai mare afecțiune. Dacă da, ar explica dragostea ei de o viață pentru lucrurile irlandeze. Una dintre melodiile preferate ale tinerei Virginii a fost *Londonderry Air (Danny Boy)*, care, în mod ciudat, era și una dintre favoritele lui Bridey. Virginiei îi plăceau clătitele cu cartofi. La fel și Bridey. Chiar și părul roșu aprins al lui Bridey avea o paralelă, pentru că Virginia admira atât de mult părul roșu, încât odată și-a vopsit părul în roșu!

Soțul irlandez al lui Bridey se numea Sean Joseph Brian MacCarthy. Sean este gaelic pentru John, numele băiatului Corkell pentru care Virginia s-a îndrăgostit din copilărie. Brian se întâmplă să fie (deși Bernstein nu menționează niciodată) al doilea nume al soțului Virginiei! Și știm cu toții cine este Joe McCarthy, sau mai degrabă era în 1952, când Virginia a intrat pentru prima dată în transă. Apoi, de asemenea, Virginia a fost un „McCarthy” într-unul dintre monologele ei irlandeze.

„Virginia avea o imaginație bună”, a spus unul dintre prietenii ei din copilărie unui reporter. — Întotdeauna am crezut că poate scrie o carte. Desigur, este exact ceea ce a făcut ea, doar numele lui Bernstein este pe pagina de titlu și verificările de drepturi de autor de la Doubleday. Ar fi fost cel mai simplu lucru din lume pentru Bernstein să fi verificat trecutul Virginiei, dar, desigur, nu și-ar fi avut cartea. Din fericire, se pare că articolele *americane din Chicago* au oferit cărții *lovitura de grație atât de necesară*. În orice caz, a scăzut rapid din listele de best-seller.

Bernstein își încheie cartea cu o cliff-hanger care sugerează, evident, planuri pentru o continuare dramatică. El vorbește despre o „idee de extindere a experimentului Bridey — o idee atât de fascinantă încât abia aștept să înființez experimentul. Se pare că sunt pe cale să mai fac un pas pe podul lung”.

S-ar putea presupune că următorul pas al lui Bernstein, dacă îl va face deloc, nu va fi nici la fel de lung și nici la fel de profitabil ca primul său. Dar nu ar trebui să subestimezi niciodată

priceperea scriitorilor din Manhattan sau credulitatea nebunilor pentru care copia este scrisă atât de atent.

Dr. Joseph B. Rhine, în scurtele sale comentarii despre mania lui Bridey (*Mâine*, vară, 1956), a fost de acord că nu există nimic în carte pe care un student la știință ar dori să ia în serios. Pe de altă parte, el a simțit că valul de entuziasm Bridey făcuse mai mult bine decât rău, stimulând curiozitatea publicului cu privire la chestiuni aflate la marginea psihologiei ortodoxe și deschizând astfel calea pentru un studiu serios al unor astfel de fenomene. În măsura în care cartea lui Bernstein a făcut acest lucru, așa fi de acord că poate rezulta ceva bine din ea. Însă sunt mai înclinat să cred că cartea a încurajat doar cercetarea la manivela. Există deja un interes popular enorm pentru ocult, așa cum mărturisesc revistele de astrologie și, fără îndoială, Bridey Murphy a stimulat acest interes. Dar absența totală a cunoștințelor științifice din partea lui Bernstein a dus la o carte mai probabil să-l respingă pe studentul serios la psihologie decât să-l fascineze.

Desigur, *ceva* bun poate rezulta chiar și din cea mai sălbatică muncă pseudo-științifică. În capitolele anterioare nu am făcut niciun efort să mă opresc și să subliniez care ar putea fi rezultate atât de bune, așa că permiteți-mi să rezumam câteva dintre ele aici. În primul rând și evident, este bine să existe în mod constant lucrări în afara traseului, deoarece există întotdeauna posibilitatea ca savantul excentric, oricât de incompetent, să dea peste ceva care merită. De fapt, majoritatea cultelor pseudoștiințifice, în special cele care atrag o masă de urmăritori, conțin multe elemente demne de laudat. Mișcarea homeopatică, de exemplu, a apărut în zilele pre-științifice ale medicinei, când medicii le plăcea să ofere pacienților doze mari de medicamente care erau puțin înțelese și adesea dăunătoare. Diluându-și dozele la o cantitate infinitesimală, homeopații au dezvoltat o *materie medicală* care nu a provocat niciun rău, deoarece nu a avut niciun efect. După cum a spus cineva odată, pacienții homeopati au murit doar din cauza bolii, în timp ce și pacienții medicilor ortodocși au murit de leac. Succesul mișcării homeopate nu numai că a atras atenția asupra relor dozelor mari și nediscriminate, dar a subliniat și valoarea psihosomatică a placebo.

În mod similar, mișcarea naturistă a ajutat la promovarea valorii luminii soarelui, a aerului curat, a exercițiilor fizice, a alimentelor proaspete, a pantofilor cu tocuri joase pentru femei și a o mulțime de alte lucruri bune. Medicii ortodocși nu s-au opus acestor opinii, dar este adevărat că au făcut puțin efort să le sublinieze. Cu toată manivela și, uneori, opiniile medicale periculoase, trebuie să recunoaștem că publicațiile lui Bernarr Macfadden au făcut un anumit bine în a aduce câteva idei solide în atenția unor persoane care altfel nu le-ar fi întâlnit.

Chiar și atunci când o teorie pseudoștiințifică este complet lipsită de valoare, există o anumită valoare educațională în respingerea ei. „Faptele false sunt foarte dăunătoare progresului științei”, a scris Darwin, „pentru că deseori rezistă mult timp; dar părerile false, dacă sunt susținute de unele dovezi, nu fac rău, pentru că toată lumea își face plăcere salutară să-și dovedească falsitatea; și atunci când acest lucru este făcut, o cale către eroare este închisă și drumul către adevăr este adesea deschis în același timp”. Darwin a avut în vedere teoriile oamenilor de știință mai competenți decât majoritatea oamenilor discutați în această carte. Nu este probabil ca noi drumuri către adevăr să fie deschise prin respingerea lui Velikovsky. Cu toate acestea, observația lui Darwin este aplicabilă într-un fel pentru aproape orice om de știință marginal. Oricine îl respinge pe Velikovsky, de exemplu, poate evita cu greu să învețe o mare cantitate de fizică și astronomie. Expunerea *americană din Chicago* a lui Bridey Murphy, să sperăm, a îngreunat pseudo-psihologii viitorului să fie induși în eroare de amintirile din viețile anterioare induse hipnotic. Această „cale către eroare” a fost însă închisă de atâtea ori înainte, încât se ezită să fie optimist.

Succesele recente spectaculoase ale pseudo-științei au o valoare și în promovarea unor aspecte ale culturii noastre care au mare nevoie de îmbunătățire. Avem nevoie de o mai bună educație științifică în școlile noastre. Avem nevoie de mai mulți și mai buni popularizatori ai științei. Avem nevoie de canale mai bune de comunicare între oamenii de știință activi și public. Și așa mai departe.

În cele din urmă, nu trebuie să uităm că acești Don Quijote ai lumii științifice, cu bufniile lor

nebunești și raționalizările fantastice, sunt adesea niște oameni extrem de distrași. Alfred Lawson, de exemplu, este una dintre marile figuri de benzi desenate neintenționate ale națiunii. Dacă citiți lucrările acestor oameni în spiritul potrivit, veți găsi mult umor înalt și revigorant.

Având în vedere aceste merite, ar trebui să tragem concluzia că editorii ne fac tuturor o favoare scotând în coperti rigide o lucrare științifică fără valoare? Pentru a răspunde la această întrebare, va trebui să ne întoarcem la unul dintre continuurile citate în Capitolul 1. Știința în afara drumului este un spectru care variază de la vederile în mod evident nebunești ale unui Voliva până la vederile repute ale unui Rin. Putem fi cu toții de acord că o editură distinsă nu ar trebui să-și coboare standardele prin tipărirea unei cărți care să demonstreze că pământul este plat, la fel cum suntem cu toții de acord că aceeași casă nu ar trebui să ezite să publice o carte a Dr. Rhine. Undeva, aproape de mijlocul acestui spectru este o zonă vagă în care un manuscris va fi în dubiu; unde vor exista argumente la fel de bune de ambele părți. A întreba, prin urmare, dacă o anumită carte ar trebui sau nu ar trebui publicată înseamnă a întreba dacă se află atât de mult sub această zonă de îndoială încât nu se va câștiga nimic (în afară de profituri financiare) prin publicarea ei. Și cum poate fi determinată locația unui manuscris pe acest spectru? Evident, poate fi decis doar de oamenii de știință înșiși. O casă de renume nu ar trebui să se gândească să trimită o lucrare științifică unui critic literar pentru opinia sa, decât s-ar gândi să trimită un roman nepublicat unui cercetător de știință. De fapt, opinia unui om de știință despre un roman ar avea probabil mai multă valoare decât opinia unui critic literar despre o operă de știință. Cele mai multe edituri recunosc acest lucru, desigur, și atunci când un manuscris științific cade în mâinile lor, este imediat trimis către un expert corespunzător pentru opinia sa.

În multe cazuri recente, totuși, această practică laudabilă a fost încălcată și au fost publicate lucrări pseudoștiințifice cu mult sub zona de îndoială rezonabilă și puternic promovate de case care fie nu au solicitat opinia experților, fie au ignorat-o. În aceste cazuri, publicarea unei cărți începe să miroase a fraudă, pentru că publicul a ajuns să se aștepte ca casele mai mari să elimine manuscrisele fără valoare. Însuși faptul că imprimatul lor este pe o carte sugerează bărbatului din librărie că aici este ceva demn de luarea în considerare. Și dacă promovarea cărții o prezintă ca pe o nouă ipoteză științifică revoluționară de comparat cu cea a lui Darwin, atunci fraudă este agravată.

Eric Larrabee, un editor al revistei *lui Harper*, care a prezentat publicului opiniile lui Velikovsky printr-un articol *al lui Harper*, și-a apărut în mod repetat acțiunea, ca un om cu o conștiință neliniștită. Într-o scrisoare către *Scientific American*, mai 1956 (la care fizicianul Harrison Brown dă un răspuns lung și bun), el își spune părerea că Velikovsky s-a comportat mai bine decât detractorii săi și că, atunci când câțiva oameni de știință au amenințat că vor boicota manualele lui Macmillan, dacă nu a abandonat *Worlds in Collision*, comportamentul lor a fost o „disgrație” americană. El este șocat de cât de subțire este credința oamenilor de știință în „testarea deschisă a ideilor”.

În opinia mea, domnul Larrabee nu se confruntă niciodată cu problema centrală – dacă el, ca non-om de știință, a făcut un lucru bun când a avut încredere în propria sa judecată cu privire la Velikovsky, spre deosebire de judecata astronomilor și fizicienilor. Pentru omul de știință profesionist, manuscrisele lui Velikovsky nu meritau mai mult tratament demn pe care Larrabee le-a acordat, decât zeci de manuscrise similare care sunt respinse în fiecare săptămână de editori. Larrabee a ignorat în mod persistent faptul că societățile științifice oferă un mijloc extrem de eficient pentru „testarea deschisă” a ideilor. Trebuie doar să arunce o privire la numerele din trecut ale *Buletinului Societății Americane de Fizică* pentru a vedea cât de des oamenii de știință stau și ascultă cu răbdare și interes o lucrare ciudată și neortodoxă. Evident, există încă niveluri inferioare ale spectrului în care opiniile sunt atât de absurde încât singurul mod în care omul de știință poate obține o audiere este să publice el însuși opiniile. Desigur, acesta este exact ceea ce face. Ar fi o prostie să ne așteptăm ca edituri și reviste de top, precum *Harper's*, să-și asume povara uluitoare care proclamă aceste teorii nerespectate.

Să o punem așa. Dacă Velikovsky merită să fie laudat în paginile lui *Harper*, atunci la fel merită zeci de alți bărbați menționați în acest k. Să avem un articol de Larrabee despre marea lucrare pe

care Wilhelm Reich, cu siguranță un om cu un fundal științific mult mai distins decât Velikovsky, o face cu energia orgonă. Să avem un articol *Harper* despre virtuțile Krebiozen ca tratament pentru cancer, astfel încât cercetările Dr. Andrew Ivy să poată fi testate pe piața opiniei publice. Se vede imediat că editorii trebuie să fie nemilos de selectivi. Ei nu pot face publice fiecare teorie excentrică care apare. Și acest lucru ne readuce rapid înapoi la întrebarea de bază: cine ar trebui să facă selecția. Editori nepregătiți în știință?

În orice caz, să se audă Don Quijote al științei. Dar lăsați-i să fie auziți într-o manieră potrivită poziției lor pe spectrul neortodoxiei și lăsați acea poziție să fie determinată de cei care sunt singuri calificați să facă acest lucru.

Anexă și Note

CAPITOLUL 1

Note

1. Acest punct este subliniat în excelenta lucrare a lui I. Bernard Cohen, „Orthodoxy and Scientific Progress,” *Proceedings of the American Philosophical Society*, octombrie 1952. Aceeași ediție conține, de asemenea, prelegerea înțeleaptă și plină de spirit a lui Edwin G. Boring, „The Validation of Scientific Belief”, care a deschis simpozionul științific despre unele simpozioane ale societății. Vezi, de asemenea, articolul informativ al lui L. Sprague de Camp, „Orthodoxy and Science”, *Astounding Science Fiction*, mai, 1954.

2. În 1952, paranoia unei manivele științifice a dus la o crimă fără sens. Un tânăr veteran de război și auto-proclamat geniu pe nume Bayard P. Peakes a intrat într-o dimineață în birourile Societății Americane de Fizică, Universitatea Columbia, și-a scos un pistol din buzunar și l-a ucis pe stenograful de 18 ani pe care nu-l mai văzuse până acum. După capturare și-a dat motivele. Societatea refuzase să-și publice cartea *How to Live Forever*, explicând teoria lui de prelungire a vieții prin electronice. El credea că, dacă ucide pe cineva legat de societate, publicitatea ar câștiga recunoaștere pentru această muncă. În 1949, el a publicat un pamflet intitulat *So You Love "physics"*, distribuind aproximativ 6.000 de exemplare oamenilor de știință, inclusiv zece pentru Einstein. „Einstein nu mi-a răspuns”, a spus Peakes unui reporter. — Cred că e nebun.

3. Una dintre cele mai încântătoare dintre aceste teorii „inversate” este „universul granular” al lui Osborne Reynolds (1842-1912), profesor de Inginerie la Universitatea Owens, Manchester, Anglia. Pe baza experimentelor cu nisip umed, Reynolds a concluzionat că spațiul era alcătuit din sfere solid împachetate, fiecare cu un diametru de o șapte sute de mii de milioane de parte din lungimea de undă a luminii. Particulele materiale sunt pur și simplu bule de nimic, care se mișcă în acest mediu dens, elastic și granular. Cu cât „gaura” este mai mare în mediu, cu atât este mai puternică distorsiunea în „grămădirea” normală a boabelor din jur. Gravitația este o presiune care rezultă din această distorsiune. A se vedea a lui *On an Inversion of Ideas as to the Structure of the Universe*, 1902, și *The Sub-Mechanics of the Universe*, 1903, ambele publicate de Cambridge University Press.

4. Bertrand Russell, în articolul său, „In the Company of Cranks”, *Saturday Review*, 11 august 1956, scrie:

Experiența m-a învățat o tehnică de a trata astfel de oameni. În zilele noastre, când îi întâlnesc pe devotații lui Efraim și Manase, spun: „Nu cred că ai înțeles bine. Cred că englezii sunt Efraim și scoțienii sunt Manase”. Pe această bază devine posibilă un argument plăcut și neconcludent. În același mod, îi contrazic pe devotații Marii Piramide prin adorarea Sfînxului; și adeptul nucilor subliniind că alunele și nucile sunt la fel de dăunătoare ca și alte alimente și doar nucile braziliene ar trebui tolerate de credincioși. Dar când eram mai mic încă nu însușisem această tehnică, astfel încât contactele mele cu manivelele erau uneori alarmante.

CAPITOLUL 2

Cititorii interesați să afle mai multe despre Voliva pot consulta următoarele două articole: „Croesus at the Altar”, de Alfred Prowitt, *American Mercury*, aprilie 1930, și „They Call Me a

Flathead”, de Walter Davenport, *Colliers*, 14 mai 1927.

Pentru contextul istoric despre pământul gol al lui Symmes, vezi „Teoria lui Symmes”, de John W. Peck, *Publicații istorice arheologice din Ohio*, vol. 18, 1909, p. 28; „Teoria sferelor concentrice”, de William M. Miller, *doamna*, vol. 33, 1941, p. 507; și „Teoria concentricului

Sfere”, de Conway Zirkle, *Isis*, Vol. 34, iulie 1947.

Este interesant de observat că Teed a fost autorul unui roman despre viitor. A fost publicat postum de adepții săi în 1909 sub titlul, *Marele Dragon Roșu; sau, The Flaming Devil of the Orient*, și purtând pseudonimul Lord Chester.

Pământul gol al lui Teed, sau o teorie foarte asemănătoare cu acesta, a fost preluat de Duran Navarro, un avocat din Buenos Aires. Potrivit unei povestiri din *Time*, 14 iulie 1947, Navarro susține că gravitația este cu adevărat o forță centrifugă generată de un pământ gol în rotație locuit în interior. Forța se diminuează în mod natural pe măsură ce te îndepărtezi de suprafață către punctul central unde protonii și electronii se unesc pentru a forma „fotoni” care, la rândul lor, produc soarele. Concomitent cu anunțul lui Navarro, adaugă *Time*, vin știri de la Berlin că pământul nu se rotește de la vest la est. Un contabil pe nume Valentin Herz a demonstrat că se rotește într-adevăr în sens invers. De asemenea, în Germania, pseudoștiința s-a lovit recent. Un avocat de brevete din Germania de Vest, Godfried Bueren, a oferit cu îndrăzneală 25.000 de mărci (aproximativ 6.000 de dolari) oricui ar putea respinge teoria soarelui gol. Potrivit domnului Bueren, învelișul exterior arzător al soarelui înconjoară o sferă interioară rece. Acoperit cu vegetație, miezul întunecat poate fi întrezărit ocazional prin petele solare care nu sunt altceva decât chirii temporare în carapacea aprinsă. Societatea Astronomică Germană a rupt cu atenție teoria și când Bueren a refuzat să plătească, societatea a luat măsuri legale. Oricât de incredibil ar părea, instanța a decis în favoarea astronomilor. Domnul Bueren a fost obligat să plătească suma pe care o oferise, plus cheltuieli de judecată și dobândă. Vezi *Time*, 23 februarie 1953.

Note

1. Pentru mai multe detalii despre cultul german și alte teorii ale pământului gol, vezi „The Hollow Earth”, *Galaxy*, martie 1956, a lui Willy Ley.

CAPITOLUL 3

A doua carte a lui Velikovsky, *Ages in Chaos*, Vol. I, 1952, este o revizuire drastică a istoriei antice ebraice și egiptene pentru a o face conform interpretării Vechiului Testament de către autor. Metoda istorică a lui Velikovsky, după cum a observat recenzentul William Albright (*NY Herald Tribune Book Review*, 20 aprilie 1952), este la nivel cu cea a profesorului care l-a identificat pe Moise cu Middlebury eliminând „-osele” și adăugând „-iddlebury”.

În 1955, a apărut a treia lucrare a lui Velikovsky, *Pământul în răsturnări*. Își apără teoria conform căreia evoluția a procedat printr-o serie de salturi catastrofale, catastrofele provocate de comete. Cartea este semnificativ inferioară ca ingeniozitate față de *The New Geology* a lui George Price (discută în capitolul 11). Mai mulți oameni de știință proeminenți au continuat să împrumute demnitatea numelor lor fanteziei medicului. „Sunt impresionat de modul în care dr. Velikovsky a strâns dovezile”, a declarat Horace Kallen, „și a construit un caz pentru teoria catastrofală a evoluției pe care niciun om de știință care se respectă nu o poate ignora”. Iar Clifton Fadiman, în *Book-of-the-Month Club News*, decembrie 1955, l-a asemănat pe Velikovsky cu Leonardo DaVinci și a afirmat că a-l acuza pe doctor de „excentricitate” era „cel mai simplu obscurantism”. Fadiman a recunoscut că el însuși nu avea „practic nicio pregătire științifică”, totuși el a considerat că teza lui Velikovsky avea „o mare cantitate de persuasiune”.

Unul dintre cele mai bune dintre multele atacuri asupra zgomotului lui Velikovsky este o lucrare a astronomului de la Harvard Cecilia Payne-Gaposchkin în *Proceedings of the American Philosophical Society*, vol. 96, oct. 1952. Această lucrare a fost citită la o sesiune despre neortodoxiile științifice în timpul reuniunii societății din 1952. Velikovsky a participat la ședință și, după ce lucrarea a fost citită, președintele i-a permis medicului să facă o respingere. Fiind prezent cu această ocazie, pot spune că Velikovsky – înalt, cu aspect distins și complet în largul său – a oferit o performanță magnifică în rolul geniului neînțeleș, resemnat cu răbdare față de

încăpățănarea criticilor săi ortodocși. Temerea lui principală, spunea el, era că în viitor teoriile sale ar putea deveni o nouă dogmă, la fel de greu de modificat precum teoriile astronomiei actuale. Toată lumea a aplaudat politicos când a terminat.

CAPITOLUL 4

Dintre numeroasele articole care au fost scrise despre Fort, sunt recomandate următoarele: „The Fortean Fantasy”, de Benjamin De Casseres, *The Thinker*, aprilie 1931; „Geniul nebun al Bronxului”, de H. Allen Smith, capitolul 5 din *Low Man on a Totem Pole*, 1941; „Charles Fort”, de Robert Johnson, //, iulie 1952; și „Charles Fort: Enfant Terrible of Science”, de Miriam Allen De-Ford, *Fantasy and Science Fiction*, ianuarie 1954.

Tiffany Thayer încă editează *Doubt*, a cărei coperta din spate continuă să includă *Rape of the Masses* a lui Chakotin și o lucrare de 425 de pagini a lui Iktomi intitulată *America Needs Indians*. Am fost surprins să găsesc o recenzie favorabilă a *In the Name of Science* într-un număr din 1953. „Autoarea se doare puțin la YS [secretara ta]”, scrie Thayer, „și i-a luat câteva becatine, dar nu-i reținem asta”.

În general, nu se știe că domnul Thayer este unul dintre cei mai buni scriitori de reclame din țară, lucrând șase luni pe an pentru o agenție din Manhattan, unde scoate melodii radio pentru țigările Pall Mall. În 1956 a publicat primele trei volume ale romanului său proiectat de 21 de volume, *Mona Lisa*. La sfârșitul acestei trilogii, Mona nu sa născut încă, dar s-au petrecut o mulțime de lucruri pe străzile și dormitoare ale Italiei renascentiste a lui Thayer.

CAPITOLUL 5

De când a fost scris acest capitol, câteva zeci de cărți cu coperti rigide despre farfurioare s-au bucurat de vânzări profitabile. Acestea variază în calitate, de la lucrările lui George Adamski, cel mai mare decât Scully Scully, până la două cărți noi de Keyhoe. Keyhoe nu pretinde, ca Adamski, că a călărit într-o farfurie în care a conversat cu o venusiană voluptoasă cu sandale aurii. Această rețineră i-a determinat pe mulți recenzenți care ar trebui să știe mai bine să ia în serios speculațiile lui Keyhoe. Groff Conklin, scriind în *Galaxy*, aprilie 1954, a găsit datele din *farfuriile zburătoare din spațiul cosmic de la Keyhoe* „în mod amenințător de persuasive” și „inatacabil de fapte”. Editorii revistei *Fantasy and Science Fiction*, februarie 1954, au găsit aceeași carte „incontroversabilă” și au considerat că este cea mai importantă lucrare menționată vreodată în coloana lor de recenzii.

În ciuda valului de cărți ciudate, articole, prelegeri, filme documentare și reviste speciale care trâmbează teoria farfuriilor extraterestre, mania pare să se fi diminuat încet în ceea ce privește publicul larg, lăsând speculațiile cu farfuriile în mâinile ocultiștilor. Aproximativ zeci de culte de tip teosofic au integrat acum farfuriile cu celelalte credințe ale lor, abordarea generală fiind că oamenii spațiului sunt aici pentru a pregăti pământul pentru o nouă eră. În cele mai multe cazuri, un lider sau un membru proeminent al cultului este în contact cu oamenii spațiului prin percepție extrasenzorială, primind instrucțiuni detaliate care sunt apoi transmise doamnelor nevrotice de vârstă mijlocie care alcătuiesc cea mai mare parte a membrilor cultului.

În toamna lui 1954, mania farfurioarelor a lovit Franța, apoi s-a răspândit în Europa. Presa franceză a întrecut chiar și Statele Unite în rapoartele nestăpânite despre omuleți fantastici observați ici și colo ieșind din farfurioare (vezi *Time*, 25 octombrie 1954; *Life*, 1 noiembrie 1954; și *New York Herald Tribune*, 10 decembrie 1954).

Serviciile de televiziune din această țară au făcut două încercări curajoase, dar nereușite, Fortean de a înlocui nebunia farfuriilor uzate cu ceva nou și mai puțin plictisitor. În 1954, a fost o epidemie de „variole de sticlă” – o groapă misterioasă a parbrizelor auto. Epidemia a început pe coasta de vest, apoi s-a mutat rapid spre est. Chiar și Anglia a suferit un atac ușor. Apoi, în lunile fierbinți de vară ale anului 1955, furtunurile de grădină au început să-și croiască drum în sol. Nimeni nu a menționat „deros” lui Shaver, evident responsabil pentru această răutate.

Mania secolelor trecute de a vedea șerpii de mare are multe paralele evidente cu nebunia farfuriilor zburătoare și ar trebui să fie aproape pentru o renaștere. Una sau două relatări senzaționale ale martorilor oculari, un articol solemn într-o revistă de circulație în masă și, în curând, jumătate din

marinarii de pe marea liberă vor aduce înapoi rapoarte despre monștrii din adâncuri. Recentul interes pentru „omul de zăpadă abominabil” din Himalaya, o fiară evazivă care lasă urme uriașe, dar reușește să evite să fie capturată sau fotografiată, sugerează că interesul publicului față de monștrii „necunoscuți științei” este încă unul viu. (Vezi cartea lui Ralph Izzard, *The Abominable Snowman*, 1955.) *Note*

1. Cea mai bună discuție până în prezent despre farsa Shaver va fi găsită în două articole ale lui Thomas S. Gardner — „Calling All Crackpots!” și „Crackpot Heaven” — în revista de science fiction, *Fantasy Commentator*, numere de primăvară și de vară, 1945.
2. Un Fortean entuziast, Arnold a căutat odată ca Societatea Fortean să-l sponsorizeze într-un turneu de prelegeri. Acest lucru este dezvăluit de Tiffany Thayer în *Doubt*, nr. 40, 1953, un număr dedicat în întregime unui raport cronologic despre observările farfurii.
3. Părintele Connell oferă un apendice despre teologia extraterestră la *Adevărul despre farfuriile zburătoare*, 1956, a lui Aime Michel, o traducere a unei rezumate franceze a datelor despre farfuriile americane și europene.
4. Cea mai recentă lucrare a lui Frank Scully este *Blessed Mother Goose*, o rescriere a verselor familiare, astfel încât, după cum spune o reclamă, ele „respectează stilul de viață catolic”.
5. „Dr. Gee” s-a dovedit a fi Leo GeBauer, proprietarul unei case de aprovizionare pentru radio și televiziune din Phoenix, Arizona. El și prietenul său Silas Newton, geofizicianul din Denver, au fost cei care i-au furnizat lui Scully datele pe care s-a bazat cartea sa. Newton și GeBauer au fost arestați în 1952 și ulterior găsiți vinovați de un tribunal din Denver pentru escrocherea unui om de afaceri din Denver din aproximativ 250.000 de dolari. Cei doi bărbați și-au vândut victimei un „doodlebug” electronic pentru că au găsit petrol și, ca urmare, el a scufundat o mică avere în contracte de leasing fără valoare. Aparatul s-a dovedit a fi un schimbător de frecvență radio care putea fi cumpărat ca surplus de război pentru aproximativ 3,50 USD.
6. Pentru un articol recent care ia în serios numeroasele „hărți” care au fost schițate ale canalelor marțiane, a se vedea „Correlation of the Martian Canal Network” a lui Wells Alan Webb, în *Astounding Science Fiction*, martie, 1956. Webb supune aceste hărți unei analize topologice elementare, găsindu-le similare cu rețelele care sunt „de origine animală ” (*de exemplu*, ele conducând astfel la o „rută a liniilor aeriene de origine animală”). Teoria lui are o simplă eroare. Dacă „hărțile” sunt doar mângălirea unor astronomi imaginativi, așa cum cred majoritatea astronomilor, analiza topologică se aplică în mod natural încă. O notă de subsol îl merită pe editorul John Campbell Jr. cu teoria conform căreia canalele pot fi căi bătute de turmele migratoare de animale.

CAPITOLUL 6

Note

1. Cy Q. Faunce (probabil un pseudonim Lawson) este și autorul cărții *The Airliner and its Inventor*, 1921, o biografie a lui Lawson.
2. *Time*, 24 martie 1952. După o investigație din 1954 pentru evaziune fiscală de către un comitet al Camerei Congresului, Lawson a vândut Universitatea unui om de afaceri din Detroit pentru 250.000 de dolari. Urmează să fie transformat într-un mare centru comercial (*New York Times*, 21 noiembrie 1954, p. 81.)
3. Acest incident a avut loc în 1945. Edwin A. Baker, din Alexandria, La., a câștigat o luptă judiciară pentru a-și „elibera” fiica, în vârstă de 12 ani, de la universitate. Fata a descris școala ca fiind „de coșmar” și „plină de generali”.
4. Potrivit unui articol din *New York Herald Tribune*, 25 august 1954, școala și-a dăruit marele fum la începutul anului, dar a continuat să cumpere tone de cărbune. „S-a zvonit că domnul Lawson și-a pus teoria „penetrabilității” la lucru și a construit un labirint de țevi de țiglă care ducea într-un tunel mare în pământ, unde s-a depus fumul. Inginerii au spus că este imposibil, dar nu au putut găsi nicio urmă de fum care să scape nicăieri”. 5. Vezi și *Lawson's Mighty Sermons*, publicată de Lawson în 1948.

CAPITOLUL 7

Note

1. Două eseuri clasice în limba engleză tratează bătălia istorică Goethe-Newton: unul de Helmholtz, în *Popular Lectures*, prima serie, și unul de Tyndall, în *New Fragments*. Bătălia a fost câștigată atât de decisiv de Newton, încât este greu de conceput ca vreun gânditor al secolului XX să ia în serios speculațiile lui Goethe. Dar pseudo-om de știință este un om de un curaj fără margini. Ernst Lehrs, în cartea sa *Om sau materie*, combină fizica metafizică a lui Goethe cu cocoșul antroposofic al lui Rudolf Steiner (vezi pp. 169, 224f). Cea mai amuzantă ispravă a lui Lehrs este renașterea noțiunii antice de „levitație”, o forță opusă gravitației. Cartea a fost publicată de Harpers în 1951.
2. Este surprinzător să-l găsim pe prof. Michael Polanyi, scriind despre „De la Copernic la Einstein”, *Encounter*, septembrie 1955, luând încă în serios munca lui Miller. „Experiența lui DC Miller”, declară el, „demonstrează destul de limpede vacuitatea afirmației că știința se bazează pur și simplu pe experimente pe care oricine le poate repeta în voie”. Dr. Polanyi uită că „repetabilitatea” unui experiment complicat nu cere și nu ar putea cere ca fiecare persoană care l-a încercat să obțină rezultate identice. „Repetabilitate” este o chestiune de grad. Este întotdeauna posibil să găsim pe cineva care nu poate efectua un experiment.
3. *Bugetul paradoxurilor* al lui Augustus de Morgan, reeditat recent de Dover Publications, este o mină de informații despre trisecterele unghiulare timpurii, pătratele de cerc, duplicatoarele de cuburi și dovezi de postulate paralele. Cel mai fantastic dintre toți a fost James Smith (1805-1872), comerciantul din Liverpool care a scris carte după carte pentru a demonstra că π era exact 3 Vs. Vezi lucrarea lui de Morgan, Vol. II, p. 103f, pentru o relatare hilară a muncii și personalității lui Smith.

CAPITOLUL 8

Note

1. Inventatorul procesului de alimente congelate Birds Eye, deținut acum de General Foods.

CAPITOLUL 9

În 1953, domnul Roberts a scos *The Seventh Sense*, o continuare a primei sale cărți despre radiestezie. Este mai mult la fel, valoarea sa științifică limitată doar la înțelegerea psihologică pe care o oferă asupra funcționării minții domnului Roberts. Un număr enorm de articole de reviste populare au apărut în urma publicității la cele două cărți ale lui Roberts, dar ele nu diferă în niciun fel de articole similare din secolele trecute.

Note

1. Introducerea lui Sir Arthur Conan Doyle la un articol despre „The Sideric Pendulum”, revista *Strand*, Vol. 60, 1920, p. 180, vorbește despre propriile teste cu pendul ca „nu au eșuat niciodată”. Doyle atribuie fenomenul acelorași forțe oculte care fac posibilă radiestezia.
2. Vezi, de asemenea, excelentul articol al lui Riddick, „Dowsing—An Unorthodox Method of Locating Underground Water Supplies or an Interesting Facet of the Human Mind”, *Proceedings of the American Philosophical Society*, Vol. 96, octombrie 1952.
3. Și uneori investitorul credul. A se vedea nota de subsol 5 a capitolului 5, referitoare la o escrocherie recentă cu doodlebug în Denver.
4. Una dintre puținele referințe cunoscute de mine despre doodlebugs petrolier este articolul distractiv al lui LW Blau, „Black Magic and Geophysical Prospecting”, *Geophysics*, ianuarie 1936.

CAPITOLUL 10

CAPITOLUL 11

Note

1. Dintr-o scrisoare a lui Price citată în broșura *Documente diverse*, de WC White și DE Robinson, 1933, Elmhaven Office, St. Helena, California.

2. *Fantoma evoluției organice*, 1924, p. 210.

3. *Ibid*, p. 8.

4. *Ibid*, p. 20.

5. *Lumea Catolică*, octombrie 1930.

6. Biolog englez, lucrarea remarcabilă a lui Mivart a fost un tratat monumental de 557 de pagini, *The Cat*, 1881. Unele articole de reviste care susțin opiniile teologice liberale au dus la excomunicarea sa în 1900 și a murit la câteva luni după aceea. Ani mai târziu, după ce prietenii săi au convins biserica că opiniile sale eretice nu se datorau neascultării voite, ci stării de diabet care i-a cauzat moartea, trupul său a fost înmormântat creștin.

7. Din *Feet of Clay*, 1949, o broșură emisă de Christian Evidence League, Malverne, NY

CAPITOLUL 12

Căderea ulterioară a lui Lysenko poate fi descrisă după cum urmează:

În 1953, la câteva luni după moartea lui Stalin, *Pravda* a publicat „Elogiul lui Stalin” al lui Lysenko, în care a dezvăluit că dictatorul a ajutat la pregătirea celebrului său discurs din 1948.

„Tovarășul Stalin a găsit timp chiar și pentru o examinare detaliată a celor mai importante probleme ale biologiei... a declarat Lysenko. mi-a explicat corecturile sale, mi-a oferit instrucțiuni despre cum să scriu anumite pasaje în lucrare.”

În 1954, Lysenko a fost muștrat sever într-un discurs al lui Hrușciov și mai târziu de mai multe organe oficiale de partid. A fost catalogat drept „monopol științific” și „conspirator academic” care a înăbușit toate teoriile opuse propriei sale. El a fost acuzat că nu a reușit să aducă contribuții practice în agricultura sovietică.

Lysenko a făcut o ultimă încercare zadarnică de a-și recâștiga prestigiul. El a anunțat dramatic o nouă descoperire agricolă senzațională a agronomului sovietic Terenty Maltsev. Această „nouă” descoperire s-a dovedit a fi identică cu punctul de vedere susținut de Edward H. Faulkner în două cărți publicate de University of Oklahoma Press: *Ploughman's Folly*, 1943 și *A Second Look*, 1947. Conform tezei extrem de discutabile a lui Faulkner, recoltele pot fi crescute considerabil prin slăbirea grapei cu disc în loc de a slăbi grapa cu disc în loc să fie răsturnată. Nu a venit mare lucru din anunțul lui Lysenko, iar în 1956 a demisionat din funcția de șef al Academiei de Științe Agricole din întreaga Uniune.

Cu puțin timp înainte de demisia sa, Academia a ordonat republicarea lucrărilor vechiului dușman al lui Lisenko, marele Vavilov, care a murit în exilul siberian, după ce Lisenko l-a înlăturat din funcția de șef al Academiei. Deși acest lucru anunță o întoarcere la mendelianism, este puțin probabil ca acesta să fie numit cu acest nume. Până acum, toate criticile la adresa punctelor de vedere ale lui Lysenko, deși identice cu criticile occidentale, au fost în ceea ce privește „perversiunile” sale asupra michurinismului! „Dacă genetica mendeliană își revine vreodată”, profețește Abraham Brumberg în articolul său despre căderea lui Lysenko, *New Leader*, 9 august 1954, „se va face pe furiș, fără ostentație, prin ușa din spate a michurinismului curat”.

Cu toate acestea, în acest moment, o briză proaspătă ar putea să sufle prin biologia sovietică. Dacă va deveni mai puternică sau mai slabă în anii următori, este o întrebare despre care se ezită să-și riscă o opinie.

Note

1. Pentru o documentare hilară a „organizării greșite” a științei partidului nazist în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, a se vedea cartea remarcabilă a lui Samuel Goudsmit, *ALSOS*, 1947.

2. O speranță care se stinge rapid. Pentru o vreme au existat presiuni politice puternice în Uniunea Sovietică împotriva principiului complementarității lui Bohr și a altor concepte larg acceptate ale teoriei nucleare moderne, dar chiar și aceste presiuni par să se fi diminuat de la moartea lui Stalin. La nivelul realizării tehnice, cercetarea de război sovietică pare acum a fi doar cu un pas sau doi în urma Statelor Unite.

CAPITOLUL 13

CAPITOLUL 14

Note

1. Pentru un compendiu magnific de informații despre literatura care se ocupă de Atlantida și alte culturi scufundate a se vedea L. Sprague de Camp's *Lost Continents*, Gnome Press, 1954.
2. Lewis Spence a murit la Edinburgh, 1955.

CAPITOLUL 15

Note

1. Cel mai distins convertit recent la Martorii lui Iehova este Mickey Spillane. El a fost botezat în sectă în 1950 și de atunci a predicat din casă în casă, a vândut *Watch Towers* la colțurile străzilor și a simțit remușcări din cauza răutății din cele mai bine vândute thriller-uri criminale cu sex plus sadism. Vezi „Viața secretă a lui Mickey Spillane” a lui Marion Hargrove, *Redbook*, iunie 1955.
2. Pe măsură ce ziua fatală a trecut fără semne vizibile ale Armagedonului, anglo-israeliții nu au fost consternați. Noua era, susțin ei acum, a început imperceptibil și pot trece mulți ani până când devine clar pentru toată lumea că suntem în ea. Cel mai bun lucru pe care l-a putut face *Destiny* cu data de 20 august 1953 a fost să noteze că în acea zi rușii *au anunțat* că au explodat (cu opt zile mai devreme) o bombă cu hidrogen. (Vezi *Destiny*, noiembrie 1953.)
3. Cea mai recentă lucrare ocultă despre piramidă este *Secret: The Gizeh Pyramids*, de cineva care se numește Thothnu Tastmona. Editorul, Thothmona Book Company, Manhattan, a făcut un anunț pe o pagină întreagă în *New York Times Book Review*, 31 octombrie 1954, pentru a scoate această carte de 144 de pagini la 15,00 USD per copie.

CAPITOLUL 16

Note

1. De asemenea, sunt eliminate opiniile lui Hahnemann despre mesmerism. În *Jiis Organon* îl recomandă cu căldură ca agent curativ. „Acționează în parte homeopatic”, scrie el, „prin simptome excitante similare cu cele ale bolii care trebuie vindecată și este aplicată în acest scop printr-o singură trecere sau o lovitură a mâinilor ținute plat peste corp și purtate, în timpul eforturilor moderate ale voinței, de la coroană până la vârful degetelor de la picioare; acest proces este eficient chiar și atunci când moartea este iminentă.”
 2. Cea mai masivă lucrare a lui John Kellogg a fost *Rational Hydrotherapy*, 1900, un volum de peste 1200 de pagini. Fratele său mai mic, WK Kellogg, a devenit regele fulgilor de porumb al țării.
 3. Nu există nicio îndoială că moartea lui Macfadden din cauza icterului în 1955 a fost grăbită de un post de trei zile, autoimpus în efortul de a se vindeca fără ajutor medical. *Dumbbells and Carrot Strips*, o biografie dezinhibată a lui Macfadden de către a treia sa soție, Mary Mac-fadden, a fost publicată în 1953.
 4. Nebuniile medicale, precum sectele religioase, nu mor niciodată complet. Revista germană de imagini *Quick*, în numărul său din 30 mai 1954, a prezentat un articol despre idiagnosticianul Emil Stramke, din Hamburg; iar în iunie 1954, poliția din Tulsa, Okla., l-a arestat pe „iriologul” JD Levine, spre enervarea unei mulțimi adunate pentru a-l asculta prelegeri la hotelul Alvin.
 5. Cele mai bune referințe despre păreri medicale ale lui Shaw sunt prefața lungă a piesei sale *The Doctor's Dilemma* și lucrările adunate sub titlul *Doctor's Delusions*, Vol. 13 din *ediția standard a lucrărilor GBS*.
 6. Dewey a scris, de asemenea, o introducere într-o lucrare mult mai ciudată decât oricare dintre cărțile lui Alexander: *Universe*, 1921, tipărită în mod privat de autorul, Scudder Klyce, un ofițer de marina pensionat din Winchester, Mass. Potrivit propriei estimări a lui Klyce, „Această carte unifică sau rezolvă calitativ știința, religia și toate dovezile verificabile despre știință, religie și filozofie. expuse de rasă – prin „religie, știință și filozofie” – sunt rezolvate aici în mod pozitiv, definitiv și verificabil.”
- Deși au fost prieteni la început, Klyce a dezvoltat mai târziu o ostilitate violentă față de opiniile lui

Dewey, rezultând în colecția sa de scrisori furioși, *Dewey's Suppressed Psychology*, 1928. *Sins of Science*, 1925, este atacul lui Klyce de 432 de pagini împotriva tuturor oamenilor de știință și gânditori de seamă.

CAPITOLUL 17

În acest moment, cea mai mare clinică de cancer din Statele Unite operată de un bărbat fără licență medicală este Hoxsey Cancer Clinic, Dallas, Texas. În 1953, Administrația pentru Alimente și Medicamente a obținut o ordonanță privind transporturile interstatale de medicamente Hoxsey, dar cazul este încă schiopătând în instanță. FDA a emis un avertisment public fără precedent în 1956 împotriva acestor medicamente, subliniind că unele conțin iodură de potasiu, despre care se crede că *acelerează* anumite tipuri de cancer.

Harry Mathias Hoxsey nu a trecut niciodată de clasa a opta. El și-a început cariera medicală în Illinois în anii 20, vânzând un tonic și un balsam pentru cancer moștenite de la tatăl său, un medic veterinar. A fost condamnat de trei ori în Illinois pentru practică medicală ilegală și el însuși se laudă că a fost arestat de o sută de ori. În cele din urmă, Hoxsey a devenit un naturopat autorizat, înființându-și clinica din Dallas în 1936. Majoritatea medicilor săi sunt osteopati și este în mare parte prin osteopați că rezidenții din alte orașe obțin tratamentul Hoxsey. În 1956, cinci dintre osteopatii săi au fost suspendați din practică de către Consiliul de examinare medicală de stat din Texas pentru că practicau cu un profan.

Hoxsey este autorul unei cărți intitulată *You Don't Have to Die*, publicată de ghici cine? Motto-ul său, gravat pe o placă din biroul său: „Lumea este alcătuită din două feluri de oameni – cei care iau și cei care sunt luați”. Vezi *Time*, 9 august 1954 și *Life*, 16 aprilie 1956.

Cel mai influent convertit al lui Hoxsey, senatorul de stat din Pennsylvania John J. Haluska, a promovat recent înființarea unei alte clinici Hoxsey, în Portage, Pa. Numărul din octombrie 1956 al revistei *Căutare* prezintă pe coperta poza senatorului și un articol al lui intitulat „Hoxsey Does Cure Cancer”. O piesă similară a lui a apărut în numărul din mai al aceluiași an. *Search* este o revistă ocultă, publicată de Ray Palmer pentru a concura cu cealaltă revistă a sa ocultă, *Fate* (vezi p. 60). Mai fantastică decât povestea lui Hoxsey este povestea medicamentului secret împotriva cancerului Krebiozen — fantastică pentru că implică un om de știință medical respectat pe scară largă, dr. Andrew C. Ivy. Povestea începe în Argentina la sfârșitul anilor patruzeci. Acolo doi refugiați iugoslavi, dr. Stevan Durovic și fratele său Marko, au obținut o cultură dintr-o boală a vitelor numită „maxilar nodular” și au injectat-o în ceea ce trebuie să fi fost un număr extraordinar de mare de cai. Din mii de galoane de sânge de cal au extras, susțin ei, două grame dintr-o pulbere albicioasă misterioasă pe care au numit-o Krebiozen sau „K”. Frații Durovic s-au stabilit în cele din urmă lângă Chicago, au dizolvat „K” în ulei mineral și au început să-l vândă ca medicament împotriva cancerului.

Fiziologul Ivy, pe atunci vicepreședinte al Universității din Illinois și șef al departamentului său de științe clinice, a devenit un stimulent ardent al medicamentului. George D. Stoddard, președintele universității, i-a ordonat lui Ivy să nu mai folosească „K” în clinicile universitare, după ce Ivy și frații Durovic au refuzat să producă mostre de medicament pentru analiză. Dr. Ivy a găsit un sprijin puternic în rândul administratorilor (inclusiv fostul erou de fotbal Red Grange) și în cele din urmă au reușit să-l demită pe Dr. Stoddard din postul său. Acum este decan al Școlii de Educație a Universității din New York. În 1955 a publicat *Krebiozen: The Great Cancer Mystery*, o carte despre experiența sa tristă și incredibilă.

Șapte investigații atente ale lui „K”, inclusiv una de către Asociația Medicală Americană, au dus la acuzația de „fără valoare”. Până în prezent, nimeni, cu excepția doctorului Durovic și a asociațiilor săi, nu a avut voie să analizeze pudra. Cititorul care dorește să citească partea pro-„K” a controversei poate consulta *K: Krebiozen—Key to Cancer*, de ziarul din Chicago Herbert Bailey, Hermitage House (editorii *Dianetics*, vezi capitolul 22), 1955; și *Observații despre Krebiozen în managementul cancerului*, de Dr. Ivy și doi asociați, Regnery, 1956.

Note

1. Electronics Medical Foundation, fondată de Abrams în 1922, încă funcționează. Cu sediul

central în San Francisco, publică *The Electronic Medical Digest*, închiriază osciloclase și alte câteva zeci de obiecte curioase și diagnosticează probele de sânge trimise la sediu.

În 1954, Food and Drug Administration a obținut o ordonanță împotriva transportului interstat al dispozitivelor. FDA a estimat că aproximativ 5.000 de aparate erau folosite în toată țara de osteopati, chiropracticieni, medici naturisti și alți practicieni marginali. În efectuarea investigației, oamenii de știință guvernamentali au prezentat o pată de colorant de gudron de cărbune ca probă de sânge de femeie și li s-a spus că pacienta suferea de „toxemie sistematică”. Aparatele terapeutice nu conțin altceva decât transmițătoare radio cu unde scurte de putere redusă și bobine capabile să producă un efect magnetic slab.

Fred J. Hart, președintele fundației, a ridicat urletele obișnuite de persecuție din partea trusturilor medicale și a promis că își va continua marea lucrare în Germania și Mexic, dacă va fi necesar. Directorul fundației, Thomas Colson, BS, LL.B. și DO (doctor în osteopatie), este autorul cărții *Molecular Radiation*, o carte învățată publicată de el însuși în 1953.

2. *Prejudecățile* lui HL Mencken, vol. 6. Teza interesantă a lui Mencken: aceleași impulsuri rebele care îl fac pe un radical politic să găsească prea des debușuri similare în opiniile medicale șarlatane.

3. *Ora*, 10 aprilie 1950.

4. Prof. Estep încă face un pas însuflețit pentru a evita legea. În 1955, Food and Drug Administration a confiscat o serie de „auto-trone” ale sale, care erau expediate din Texas la Modesto, California, pentru a fi distribuite cumpărătorilor. Automotrona, un dulap cu lampă solară, unitate cu unde scurte și diapozitive colorate, este folosită pentru a iradia apă care este apoi înghițită pentru a vindeca 87 de boli diferite. Estep este în prezent un fugăr din Illinois, unde a fost condamnat la închisoare de la trei până la cinci ani pentru malpraxis medical.

5. Povestea înfricoșătoare a procesului lui Ghadiali este spusă de Rita Halle Kleeman în articolul ei informativ, „Atenție la fraudele medicale!” *Saturday Evening Post*, 22 noiembrie 1947.

6. Pentru detalii fascinante despre puterea de vindecare a luminii roșii și albastre, vezi capitolele 14 și 15 din opusul pseudoștiințific de 827 de pagini al Dr. Margaret A. Cleaves, *Light Energy*, publicat la New York în 1904. Există și un capitol despre efectele fiziologice ale razelor N (vezi Nota 1, capitolul 21).

7. Terapia prin culoare joacă, de asemenea, un rol proeminent în „antropoterapia” cultelor care decurg din munca lui Edmund Szekely. Se practică împreună cu fonoterapia (vindecarea prin sunet), aromoterapia (vindecarea mirosurilor), masticoterapia (Fletcherism - vezi capitolul următor), celuloterapia (post) și zeci de alte terapii. Dintre numeroasele cărți ale lui Szekely, poate cea mai bună introducere la marca sa ocultă de vindecare a naturii este ediția revizuită din 1948 a traducerii în engleză a lui L. Purcell Weaver a *Cosmos, Man, and Society: A Paneubiotic Synthesis*. Erorile tipografice și alte greșeli din ediția anterioară au fost corectate cu amabilitate de Gerald Heard.

8. Sugrue a murit în 1953 la vârsta de 45 de ani. Din 1937 a fost închis pe un scaun cu roțile cu o formă dureroasă și rară de artrită.

9. *Many Mansions*, 1950, de Gina Cerminara, este un studiu detaliat al învățăturilor lui Cayce despre reîncarnare și subiecte conexe. Vezi, de asemenea, *You Will Survive After Death*, 1950, de Sherwood Eddy, și *The Search for Bridey Murphy*, 1956, de Morey Bernstein, ambele iau în serios viziunile lui Cayce.

10. Pentru zece dolari Ray Palmer (vezi p. 60) vă va vinde, prin Librăria sa Venture din Evanston, Ill., o pereche de „Ochelari Aura” pentru a vedea aurele „corpului uman, animalelor și lucrurilor neînsuflețite”. Ochelarii vin complet cu filtre „bromură de pinacianol”.

CAPITOLUL 18

Note

1. Un exemplu recent izbitor al modului în care publicul va primi o carte a unui neprofesionist, în ciuda tuturor protestelor din partea profesiei medicale este succesul spectaculos al lui *Arthritis and Common Sense*, de Dan Dale Alexander, din Newington, Connecticut. În opinia doctorului WD

Robinson, președintele Asociației Americane de Reumatism, remediul lui Alexander (ulei de ficat de cod amestecat cu suc de portocale) aparține „epocii uleiului de șarpe, grăsimii de urs și spectacolului de medicină luminată de torțe”.

2. Aceasta ilustrează una dintre cele mai elementare erori statistice. Oamenii din Wisconsin tind să aibă o viață lungă și, deoarece cancerul este o boală a vârstnicilor mijlocii și în vârstă, este o cauză mai frecventă de deces în Wisconsin decât în multe alte state. O zonă cu un număr scăzut de decese prin cancer este probabil o zonă cu sănătate precară, unde locuitorii tind să moară tineri.

3. Unul dintre cei mai colorați vegetarieni ai națiunii a fost Sylvester Graham (1794-1851), ministrul presbiterian din New England, pentru care este numit biscuitul Graham. În prelegeri și cărți (cea mai importantă a lui a fost *Știința vieții umane*, 1836) el a criticat carnea, băuturile alcoolice, ceaiul, cafeaua, tutunul, paturile cu pene și corsetele. *Un Graham Journal of Health and Longevity* a fost publicat săptămânal în Boston.

4. Pentru o imagine distractivă a personalității și fundalului lui Hauser, vezi „You Can Live to be a Hundred, He Says”, de Noel Busch, *Saturday Evening Post*, 11 august 1951.

5. De fapt, „sistemul” lui Hauser variază foarte mult de la an la an. Una dintre cele mai amuzante cărți ale sale, *Types and Temperaments, with a Key to Foods*, ediția a doua, 1930, clasifică pe toată lumea în tipuri chimice de bază, în funcție de personalitatea și caracteristicile faciale. Norma Shearer și Dolores Costello sunt tipuri „sulfuroase” („focoase, spontane și talentate... la fel de explozive ca sulful”); Billy Sunday și Douglas Fairbanks sunt „sodiu”; și așa mai departe. O fotografie a lui Annie Besant, liderul teosofic, dezvăluie că ea este un „exemplu izbitor de corp negativ și cap pozitiv”, precum și un „echilibru armonios de calciu, carbon și fosfor”. Fiecare tip ar trebui să urmeze în mod natural un tip special de dietă prescris de Hauser.

6. Blackstrap este departe de sursa bogată de vitamina B pe care Hauser susține că este. Pentru a obține cerințele minime zilnice ale acestei vitamine, ar trebui să bei un galon din chestii. Conținutul său de calciu nu provine deloc din natură, ci din apa de var folosită la rafinarea zahărului, iar conținutul său de fier și cupru provine în mare parte din contactul cu mașinile din fabrică. Vezi articolul cu autoritate al lui AD Morse, „Don't Fall for Food Fads”, *Woman's Home Companion*, decembrie 1951.

CAPITOLUL 19

Sunt bucuros să raportez că, de când a fost scris acest capitol, a fost scrisă în sfârșit o carte detaliată, cu autoritate, complet fără răspuns, care dezvăluie absurditățile sistemului Bates. Se intitulează *The Truth about Eye Exercises*, publicat în 1956 de Chilton Co., Philadelphia. Autorul, Philip Pollack, este un optometrist din Manhattan care aduce în sarcina sa o cunoaștere cuprinzătoare a subiectului său. Într-adevăr, este o ocazie rară când cineva atât de bine informat are probleme să demonteze un cult pseudo-științific într-o manieră atât de amănunțită și migăloasă. Cartea nu va pune capăt mișcării lui Bates, dar să sperăm că va avea măcar un efect de amortizare asupra editorilor și editorilor care nu își dau seama de răul care rezultă din astfel de piese pro-Bates precum cea recentă din *Coronet* (oct. 1955).

Note

1. El este numit „Dr. Peppard pe pagina de titlu, făcând cititorul să presupună că este fie un medic, fie un oftalmolog. De fapt, așa cum dezvăluie Pollack în cartea sa citată mai sus, Peppard este un osteopat care a lucrat o perioadă cu Bates.

2. Vezi cartea lui Pollack, vizavi de pagina 25, pentru dovezi fotografice recente ale modificării formei lentilelor în timpul acomodării. Dovada este atât de simplă încât chiar și un practicant Bates o poate înțelege.

3. Prentice Hall a publicat-o *Help Yourself to Better Sight* în 1949, iar Crown a publicat-o *How to Improve Your Sight* în 1953. Doamna Corbett nu s-a obosit niciodată să afle nici măcar cele mai elementare fapte despre ochi. Ea crede că respirația corectă are un efect mare asupra afecțiunilor oculare și raportează cazul unui bărbat a cărui cataractă a dispărut temporar când a inspirat adânc!

4. Cartea domnișoarei Hackett, *Relax and See*, a fost publicată de Harper în 1955. Prefața este de William Gutman, *homeopat din Manhattan* (vezi p. 189).

CAPITOLUL 20

Note

1. Dr. Montagu a extins acest articol la lungimea cărții, publicându-l în 1953 sub titlul *Superioritatea naturală a femeilor*.
2. Ideea că testiculele drepte sau stângi determină sexul este la fel de veche ca Grecia antică. Unul dintre puținele experimente propuse de Aristotel este acela de a lega sau îndepărta un testicul pentru a infirma această teorie.
3. Recent publicat *Origins of Psychoanalysis: Letters to Wilhelm Fliess*, de Sigmund Freud, Basic Books, 1954, dezvăluie că Fliess, un medic berlinez și bun prieten al lui Freud, a fost deținătorul multor opinii biologice amuzante. S-a gândit, de exemplu, că în bolile psihosomatice există o legătură strânsă între organul sexual și anumite tulburări ale nasului și a elaborat o teorie fantastică a numerelor despre ciclurile de 23 și 28 de zile în sănătatea bărbaților și femeilor. Pentru o vreme, Freud a fost enorm impresionat de aceste opinii.
4. Ultima carte a Dr. Stopes, *Sleep*, 1956, recomandă să dormi într-o poziție nord-sud. „Este relativ neimportant dacă capul sau picioarele se află la capătul nordic al patului”, scrie ea, „dar este foarte important ca... corpul să se afle... sud-nord sau nord-sud”.
5. Cf. metoda ciudată de a face dragoste propusă de WJ Chidley al Australiei în mica sa carte, *The Answer, or the World as Joy*, 1915. Chidley credea că toate crimele, nebunia și mizeria rasei se datorau unei metode false de coit și că descoperise tehnica corectă care ar reda fericirea omenirii. Havelock Ellis discută pe scurt teoriile lui Chidley în capitolul 3 din *The Mechanism of Detumescence*. Vezi și autobiografia lui Norman Douglas, *Looking Back*, 1934, p. 45 If., pentru părerea lui despre Chidley, care la chemat într-o zi la Londra. „Aș fi dat mult”, scrie Douglas, „dacă domnul Chidley m-ar fi obligat cu o demonstrație oraculară a „metodei corecte”, pe care o consider imposibilă din punct de vedere fiziologic sau, dacă este posibil, o priveliște care merită văzută”.
6. A se vedea David Riesman's *Faces in the Crowd*, 1952, pentru tristul caz al lui „Henry Friend”, numele pe care Riesman îl folosește pentru un băiat de 15 ani din Los Angeles, supus analizei reichiene și ale cărui opinii sunt un amestec grosolan de comunism și teoria reichiană.

CAPITOLUL 21

Cea mai spectaculoasă invenție recentă a lui Reich este un dispozitiv de producere a ploii, unul dintre primele din C.O.R.E. (Ingineria orgonului cosmic)

proiecte. Irwin Ross, într-un articol lung și amuzant despre Reich (*NY Post, Sunday Magazine Section*, 5 septembrie 1954) descrie dispozitivul după cum urmează:

„... un banc de țevi lungi și goale înclinate spre cer și secțiuni de cablu goale, toate sunt montate pe o cutie de metal; seamănă cu o versiune stilizată a unui tun antiaerian și funcționează cu o ușurință depășită. Norii nu sunt stropiți cu nicio substanță; țevile goale nu fac decât să atragă orgonul din ei - strângându-le astfel puterea, în cele din urmă, slăbindu-le.”

În acel moment, trei dintre norii lui Reich operau în diferite secțiuni din Orgonon, alți doi în Carolina de Nord. Ploua cu furie când Irwin Ross a vizitat Orgonon, iar când Ross l-a întrebat pe Reich dacă dispozitivele sale sunt responsabile, omul de știință l-a asigurat cu modestie că așa sunt. — Dar a trebuit să produci atât de *multă* ploaie? întrebă Ross. „Ei bine”, a răspuns Reich, „știi, încă nu am învățat să-l controlăm complet”.

În 1954, Administrația pentru Alimente și Medicamente a intentat un proces împotriva lui Reich, a soției sale, Use Ollendorff și a Fundației Wilhelm Reich, pentru a preveni transportul interstat al acumulatori de energie orgon și toată literatura care menționează energia orgonă. FDA a estimat că mai mult de o mie de acumulatori au fost închiriate sau vândute. După o serie de teste efectuate cu atenție, oamenii de știință de la FDA au concluzionat că „nu există o astfel de energie precum orgonul și că dispozitivele de acumulare a energiei cu orgon nu au nicio valoare în tratamentul oricărei boli sau afecțiuni ale omului. Un prejudiciu ireparabil poate rezulta persoanelor care abandonează sau amână tratamentul medical rațional în timp ce își pun încrederea în dispozitive fără valoare precum acestea”.

Reich a ales să ignore ordinul și un fond legal Orgone, condus de caricaturistul William Steig, a început să strângă bani pentru proces. A avut loc în mai 1956, la Portland, Maine, Reich acționând ca propriul avocat. După ce a deliberat douăzeci de minute, juriul federal a dat verdictul de vinovăție. Reich a fost condamnat la doi ani de închisoare, fundația sa a fost amendată cu 10.000 de dolari, iar asociatul său, dr. Michael Silvert, a primit un an și o zi de închisoare. Reich este atrăgător, desigur, și fiecare bărbat este scos pe cauțiune de 15.000 de dolari.

Deoarece ordinul federal a ordonat distrugerea multor cărți ale lui Reich care conțin puține mențiuni despre energia orgonului, cazul a dobândit în curând un aspect de drepturi civile care nu avea nimic de-a face cu o evaluare științifică a lucrării lui Reich. Uniunea Americană pentru Libertăți Civile a emis o mustrare și scrisori de protest au apărut în diferite reviste liberale (*de exemplu, New Leader*, 30 iulie 1956). A se vedea scrisoarea lui Steig din *Time*, 25 iunie 1956, în care el afirmă: „Marile constatări ale lui Reich sunt faptice, demonstrabile, irefutabile, la fel ca cele ale lui Galileo. Cât va mai fi până când oficialii, presa, publicul să-și scuture apatia, să accepte amploarea orgonomiei și să lupte pentru a o apăra?” Reich și-a exprimat părerea că există un grup „fascist roșu” (*adică* comunist) în cadrul FDA, care caută acces la lucrările sale nepublicate pentru a afla factorul secret „Y” al motorului său energetic orgon. Acest motor funcționează probabil cu energie orgonă și oferă o putere imensă. Vezi *A Report on the Jaling of a Great Scientist in the USA, 1956*, o broșură de 20 de pagini publicată în 1956 de Raymond R. Rees și Lois Wyvell.

Note

1. Istoria fizicii moderne este reперată cu rapoarte de radiații inexistente și nu este neobișnuit ca descoperitorul să le atribuie radiesteziei și fenomene oculte similare. Un bun exemplu este descoperirea în secolul al XIX-lea a unei forțe numite „Od” de către fizicianul german baronul Karl von Reichenbach. În mod ciudat, alți oameni de știință nu au reușit să dubleze experimentele baronului.

În 1903, Prosper Blondlot, un reputat fizician francez de la Universitatea din Nancy, a detectat ceea ce el a numit razele „N” (pentru Nancy). Zeci de lucrări care descriu proprietățile curioase ale razelor N au apărut în reviste franceze, iar Academia Franceză i-a acordat de fapt lui Blondlot un premiu pentru descoperirea sa. Lovitura *de grație* a fost executată cu îndemânare de către fizicianul american Robert W. Wood (cel mai bine cunoscut de laici ca autorul cărții *How to Tell the Birds from the Flowers*) când l-a chemat pe Blondlot la laboratorul său. În timp ce Blondlot observa și descria un spectru de raze N, Wood a îndepărtat cu viclenie o prismă esențială din aparat. Acest lucru nu a avut niciun efect asupra a ceea ce bietul Blondlot credea că vede! Fără îndoială că omul de știință francez a fost sincer. Explicația comportamentului său se află în domeniul psihologiei – al halucinațiilor vizuale autoinduse. Expunerea lui Wood a dus la nebunia și moartea lui Blondlot. Vezi scrisoarea lui Wood despre episod, *Nature*, Vol. 70, 1904, p.530, și capitolul 17 din biografia lui William Seabrook, *Dr. Wood*, 1941.

CAPITOLUL 22

Nu am făcut niciun efort să țin pasul cu opiniile lui Hubbard de când a cufundat dianetica în ocultism, dar următoarele citate sugerează atmosfera în care a făcut cercetările sale recente: Numărul 3-G al revistei sale *Scientology* se deschide cu titlul „Sursa energiei vieții găsite. Scientology intră în eșalonul trei cu mult înainte de termen; renașterea morților sau aproape de morți poate deveni posibilă”. Articolul de mai jos afirmă că „Zeii greci... probabil au existat, iar strălucirea și potențialul energetic al lui Isus Hristos și al sfinților timpurii sunt o cunoaștere comună pentru fiecare școlar... Recuperarea acestui potențial energetic și capacitatea de a-l folosi au devenit dintr-o dată o chestiune de două până la 25 de ore de practică competentă”. Aceeași ediție conține o piesă înfiorătoare a lui Hubbard despre Black Dianetics, care avertizează împotriva utilizării greșite a științei de către grupuri fără scrupule. Dr. Hubbard (și-a acordat el însuși o diplomă de doctor în Scientology) își conducea pacienții înapoi în încarnări anterioare cu mult înainte de a începe căutarea lui Bridey Murphy. Fiecare individ, conform lui Hubbard, are o „ființă theta” care a reapărut în corpurile MEST de aproximativ 74 de trilioane de ani. (Vezi *Time*, 22 decembrie 1952.)

AE Van Vogt, într-un articol incredibil despre dianetica din *Spaceway Science Fiction*, februarie 1955, adoptă o atitudine prudentă față de această lucrare, dar afirmă că, în opinia sa, „este prima dată când cineva a investigat acest teritoriu [adică sufletul uman izolat de corp] într-o manieră care poate fi acceptabilă științific”. Van Vogt a fost primul șef al Fundației de Cercetare Dianetică Hubbard din California, Inc. „Am fost reticent să mă implic”, scrie el, „dar de când am făcut acest lucru am făcut peste 5.000 de ore de procesare Dianetic pe alți oameni și am luat peste 800 de ore de instruire în metode.”

Dianetics nu a fost menționată în *Astounding Science Fiction* de mulți ani. Editorul Campbell a găsit ceva și mai revoluționar – „psionica”, o combinație de electronică cu fenomene psi (psihice). Campbell a scris pentru prima dată despre asta într-un editorial, „The Science of Psionics,” *Astounding*, februarie 1956. Editorialul a întrebat cititorii săi dacă ar dori să vadă o serie de articole despre mașinile electronice psihice. Campbell a descris psionismul drept „cercetare neștiințifică cinstită”, subliniind că „Buddha, Isus și președintele Eisenhower” sunt, de asemenea, excluși din categoria „cercetări științifice oneste”, deoarece „folosesc alte metode decât cele folosite de fizicieni în munca lor de laborator”.

După un răsunător „Da!” de la cititorii săi, Campbell a publicat primul articol, „Psionic Machine—Type One” în numărul său din iunie 1956. Articolul a fost scris de el însuși. Spune cum se construiește o mașină Hieronymous, patentată în 1949 de un Thomas G. Hieronymous, la acea vreme un rezident din Kansas City, Mo., și testată cu rezultate pozitive de „fizicianul nuclear” (vezi p. 265) Campbell. Aparatul a fost proiectat de inventator pentru a analiza „radiația eloptică” a mineralelor, un nou tip de radiație descoperit de Hieronymous. Printre inginerii electronici, brevetul lui Hieronymous (nr. 2.482.773) este transmis pentru răs și considerat într-o clasă cu faimosul brevet al lui Socrates Scholfield din 1914 (nr. 1.087.186), constând din două elice împletite pentru a demonstra existența lui Dumnezeu.

Campbell crede că teoria lui Hieronymous este „cokeyey” și a făcut, de asemenea, câteva modificări de bază în construcția mașinii. Hieronymous a susținut că detectorul său a lucrat la *fotografii* cu minerale. Campbell nu s-a obosea să testeze asta. Cu toate acestea, mașina construită de Campbell a detectat ceva „nedetectabil de nicio formă standard de contor” și știe că nu există „jiggery-poker” pentru că el a construit lucrul el însuși.

Într-o prelegere despre psionică la Convenția Science Fiction de la New York, 1956, Campbell și-a afișat a doua și „mai precisă” versiune a mașinii Hieronymous. Funcționează la fel de bine, a susținut el, fără sursa electrică. Dar nu va funcționa, a adăugat el, dacă există un tub de vid ars! Dispozitivul este frumos subiectiv. Rotiți un cadran cu o mână în timp ce mângâiați o farfurie de plastic cu cealaltă. Placa ar trebui să se simtă „lipicioasă” atunci când cadranul atinge o anumită setare, setarea variind în funcție de fiecare individ. Unii oameni au senzația tactilă potrivită prima dată când o încearcă. Willy Ley și alții de la convenție nu au simțit nimic. Campbell și-a informat solemn publicul că mașina nu funcționează bine nici cu oamenii de știință, nici cu misticii. Cinci mistici au încercat-o, a spus el, și au primit doar răspunsuri aleatorii. Propria lui „bănuială” personală este că aparatul detectează ceva „dincolo de spațiu și timp”. Sau, așa cum o exprimă el în numărul din octombrie 1956 al revistei sale, „există un alt domeniu de realitate decât și diferit ca natură, pe care îl cunoaștem ca Știință”.

O altă „bănuială” Campbell este că dispozitivul funcționează din cauza anumitor „relații” dintre părțile sale. Cineva de la prelegere s-a ridicat și a pus întrebarea evidentă: a încercat Campbell să varieze circuitul sau chiar să-l scoată complet pentru a vedea dacă dispozitivul mai funcționează? Nu, Campbell nu încercase asta. Era doar un amator, a explicat el, „se distra” cu psionici și nu simțea nicio obligație să încerce toate experimentele posibile, în special fără a fi plătit pentru asta. Desigur, nimeni nu se așteaptă ca un cercetător să efectueze toate experimentele posibile cu un dispozitiv înainte de a publica rezultatele. Dar se așteaptă cel puțin un minim de experimentare pentru a asigura controalele destule de adecvate. Așa cum este, psionismul promite să fie chiar mai amuzant decât dianetica sau poveștile lui Ray Palmer Shaver. Ea sugerează încă o dată cât de departe de a fi exact este stereotipul fanului science fiction ca un om strălucitor, bine informat și științific. Judecând după numărul de cititori ai lui Campbell care sunt impresionați de această

prostie, fanul obișnuit poate foarte bine să fie un tip în adolescență, cu un pumn de cunoștințe științifice scoase în mare parte din science fiction, enorm de creduli, cu o înclinație puternică către ocultism, fără înțelegere a metodei științifice și cu o nesiguranță fundamentală pentru care el compensează puterea științifică prin fantezii.

Note

1. Prof. Schuman deschide această scrisoare citând „Vă implor, în măruntaiele lui Hristos, să vă gândiți dacă nu vă înșelați”. El continuă spunând că *Noua Republică*, prin tipărirea unei astfel de recenzii iresponsabile, s-a transformat în „hazul de râs al mulțimii în creștere rapidă de oameni care știu despre ce este dianetica. Nu cartea, ci recenzia, este o „prostie completă”, un „sistem paranoic” și o „absurditate fantastică”. Nu există autorități în domeniul dianeticii, cu excepția celor care au testat-o, toți cei care au făcut-o nu au nicio îndoială cu privire la cine se înșală aici.

CAPITOLUL 23

Note

1. Un punct de vedere susținut în principal de filologi și antropologi culturali cărora le place să-și imagineze că subiectul lor (*cuvintele sau cultura*) stă la baza logicii și matematicii. Vezi „Words, Logic, and Grammar”, de H. Sweet, *Transactions of the Philological Society*, 1876. Pentru că logica aristotelică se bazează pe reguli gramaticale specifice limbii ariane. Sweet argumentează că „întreaga țesătură a logicii formale cade la pământ”.

2. Strict, aceasta este o logică cu trei valori cu funcții cu două valori. Dar chiar și în logicile cu mai multe valori mai interesante care au funcții cu mai multe valori, deducțiile rămân cu două valori în sensul că trebuie să fie fie valide, fie invalide în ceea ce privește regulile sistemului.

3. Dr. Ernest Nagel, într-o scrisoare către *Noua Republică*, 26 decembrie 1934 (răspunzând la protestele împotriva recenziei sale nefavorabile despre *Science and Sanity* în numărul din 24 octombrie), exprimă acest punct după cum urmează: „... este opinia mea considerată că *Science and Sanity* nu are niciun merit și nu merită atenția serioasă a cititorilor *Noii Republici*. logica Cele câteva sugestii interesante privind problemele tehnice, la care m-am referit în nota mea, nu au fost dezvoltate sistematic de contele Korzybski și joacă doar un rol nesemnificativ în cartea sa”.

New Leader, 25 aprilie 1955, a lui Paul Kecskemeti .

4. Max Eastman, în piesa sa amuzantă „Showing up Semantics”, *The Freeman*, 31 mai 1954, citează următorul pasaj pompos din *The Mankind of Humanity*: „Acest termen puternic – care leagă timpul –, atunci când este înțeles, se va găsi că îmbrățișează întregul legi natural, economia naturală, educația naturală, educația și legatorii naturali, apoi să fie aduse într-adevăr educația progresivă a timpului; civilizația, fără prăbușiri periodice și reajustări violente, nu va începe înainte”.

CAPITOLUL 24

Note

1. Pentru o relatare plină de viață a istoriei frenologiei, vezi *Phrenology: Fad and Science*, de John D. Davis, 1955.

2. Dacă caracterul poate influența scrierea de mână, atunci de ce nu invers? La Paris, grafologul Raymond Trillat și-a pus această întrebare, apoi a dezvoltat ceea ce el numește „grafoterapie” – știința de a trata nevroticii învățându-i cum să scrie diferit. Sute de copii francezi, susține el, au beneficiat de această terapie inedită. Vezi *Time*, 23 aprilie 1956 pentru detalii grotești.

3. Dr. Wolfe este, de asemenea, convins că cele două fețe compozite care pot fi formate prin plasarea verticală a marginii unei oglinzi în centrul fotografiei din față a unei persoane indică două laturi de bază ale personalității acelei persoane. Vezi *The Expression of Personality*, 1943 și *The Threshold of the Abnormal*, 1950.

4. Două teste recente: testul elvețian „desenează un copac” și testul dezvoltat de prof. David L. Cole, Occidental College, Los Angeles („Ce fel de animal ți-ar plăcea să fii dacă ar trebui să fii și de ce?”)

CAPITOLUL 25

Cel mai recent atac asupra Rinului vine de la dr. George R. Price, de la departamentul de medicină al Universității din Minnesota. Într-un articol îndelungat, „Science and the Supernatural”, *Science*, 26 august 1955, el ajunge la concluzia că multe dintre descoperirile parapsihologiei sunt „dependente de erorile clericale și statistice și de utilizarea neintenționată a indiciilor senzoriale și că toate rezultatele extra șanse care nu sunt atât de explicabile depind de fraudă deliberată sau de condițiile mentale ușor anormale”.

Articolul dr. Price a stârnit un cuib de controverse. În numărul său din 6 ianuarie 1956, *Science* a publicat răspunsuri ale lui Rhine, SG Soal și alții, cu o duplică de Price și o duplică suplimentară de Rhine. Fizicianul PW Bridgman a contribuit și cu un articol scurt care sugerează că teoria probabilității poate fi mai complicată decât cred oamenii de știință că este.

Sugestia lui Price de „fraudă deliberată” a fost cea care i-a enervat cel mai mult pe adversarii săi. Cu toate acestea, este greu de presupus că din miile de indivizi testați de Rhine, nu ar fi puțini cu stimulentele și priceperea de a înșela. Acest lucru se aplică în special lucrărilor naive timpurii ale lui Rhine, când nu a fost făcută nicio încercare de a proteja spatele cărților și când au fost obținute unele dintre cele mai senzaționale rezultate ale sale. Nu există două spate de cărți exact la fel, mai ales după ce cărțile au fost manipulate o perioadă. Dacă un subiect cu ochi ascuțiți s-a întâmpnat să observe o pată slabă de murdărie, să zicem, la un colț al unei cărți, cu greu ar considera că „înșeală” dacă ar observa aceeași pată la testele ulterioare. Deja ferm convinși de propria sa abilitate psihică, ce rău ar fi, s-ar putea gândi el, să-și ridice scorul puțin, mai ales în zilele în care simțea că abilitatea lui psi este la un nivel scăzut? Dragostea și admirația lui pentru doctorul Rhine l-au împiedicat pentru totdeauna să menționeze acest lucru mai târziu, ca să nu mai vorbim despre umilinta personală de a mărturisi fraudă. Istoria ocultismului roiește cu personalități care posedă tocmai această combinație de sinceritate și duplicitate.

Note

1. Cea mai recentă carte a lui Rhine, *New Worlds of the Mind*, a apărut în 1953. Cartea diferă de cele anterioare în principal prin accentul pus pe speculația religioasă și sugestiile sale pentru a testa empiric credințe precum existența lui Dumnezeu și eficacitatea rugăciunii. Punerea realității spirituale pe fundamente științifice, declară Rhine, „ar face pentru religie ceva asemănător cu teoria germenilor pentru medicină. Ar deschide gama de explorare religioasă către orizonturi dincolo de toate concepțiile prezente”. Între timp, cel mai recent program de cercetare al lui Rhine are legătură cu „anpsi” (psi animal). El citează experimente care au arătat deja că pisicile sunt atât telepatice, cât și clarvăzătoare și indicii de vești interesante care vor veni.

2. Prima testare de către Rhine a Lady Wonder, apoi a unei puști de trei ani, a avut loc în iarna anilor 1927-1928. El și soția sa au descris testele în articolul lor, „An Investigation of a 'Mind - Reading' Horse,” *Journal of Abnormal and Social Psychology*, Vol. 23, 1929, p. 449. Calul a scris răspunsurile la întrebări atingându-și nasul de blocuri cu litere și numerotate. Rhine a fost suficient de isteț încât să perceapă că calul îi putea citi gândurile doar când proprietara ei, doamna Claudia Fonda, se afla în apropiere. Dar, în loc să tragă concluzia că doamna Fonda îi semnală calului în modul standard al tuturor acțiunilor „cal care vorbește” și „câine care vorbește”, Rhine a decis că Lady își primea indiciile telepatice. Motivul lui? Lady a avut succes la multe teste în care dna.

Fonda a fost ținută „neștientă de număr”. Totuși, în loc să o trimită pe doamna Fonda afară din cameră, ceea ce ar fi întărit enorm teoria telepatică, i s-a permis să rămână tot timpul pentru a ajuta la controlul mânzului rebel!

Cu vagitatea lui obișnuită în a descrie astfel de experimente, Rhine nu spune nicăieri exact ce vrea să spună prin a o păstra pe doamna Fonda „ignorând numărul”. Abia când citim „Al doilea raport despre doamna, calul „de citire a minții””, în același jurnal, Vol.24, 1929, p.287, a lăsat fără să vrea pisica să iasă din sac. „Când el [Rhine],” scrie el, „stătea în spatele lui F [doamna Fonda] și a scris numărul pe un bloc așa cum făcuse cândva cu rezultate excelente, acum a existat un eșec total.” Cu alte cuvinte, numerele au fost *notate*, dar din moment ce doamnei Fonda nu avea voie să vadă aceste informații, Rhine a concluzionat că telepatia funcționează.

Acum se întâmplă că există vreo cincizeci de moduri diferite prin care un medium inteligent sau un mentalist poate obține în secret informații care au fost notate. Cu excepția cazului în care Rhine era conștient de aceste metode și nu există nicio indicație că ar fi cunoscut vreuna dintre ele, testarea sa asupra calului a fost lipsită de valoare. Există chiar și posibilitatea foarte puternică ca domnul Fonda să fi jucat uneori rolul unui confederat, pentru că Rhine ne spune în primul său articol că domnul Fonda a fost prezent „o parte din timp”, dar, din moment ce a jucat un rol foarte discret în cadrul procedurilor, „l lăsăm în afara contului de dragul conciziei”. Pe scurt, „controalele” lui Rhine erau ridicol de inadecvate.

În 1956, prietenul meu Milbourne Christopher, un magician profesionist, a participat la un spectacol de Lady Wonder fără să-i spună doamnei Fonda care este profesia lui. Ea i-a dat un creion lung și un bloc și i-a spus să stea peste cameră și să scrie un număr. A mutat creionul pe calea cifrei opt, dar a atins hârtia doar în astfel de puncte încât a scris cifra trei. Lady Wonder a ghicit că numărul era opt, un indiciu clar că doamna Fonda „citea cu creionul”. Acesta este termenul pe care mentaliștii îl folosesc pentru arta de a ghici ce scrie o persoană observând mișcările creionului. Dr. Rhine ar fi putut folosi cu ușurință asemenea trucuri ca acesta pentru a determina exact ce rol a jucat doamna Fonda în demonstrațiile Lady, dar nu există nicio dovadă că ar fi făcut cel mai mic efort în acest sens.

Credința lui Rhine de astăzi este că Lady Wonder *obișnuia să aibă* puteri telepatice autentice, dar că până în decembrie 1928, ea și-a pierdut aceste puteri, iar doamna Fonda a început practica de semnalizare. Pentru o poveste ilustrată despre doamna în vârstă, vezi *Life*, 22 decembrie 1952. Milbourne Christopher a contribuit cu un articol informativ despre animale celebre care citesc mintea din trecut la numărul din aprilie 1955 al revistei *MUM*, organul oficial al Societății Magicienilor Americani.

3. Una dintre cele mai vagi descrieri ale lui Rhine este relatarea sa din *New Frontiers of the Mind*, p. 94, a ocaziei istorice în care unul dintre subiecții săi a marcat 25 de „lovituri” corecte la rând. Acesta a fost cel mai senzațional test pe care Rin l-a observat personal vreodată și unul la care revine din nou și din nou în prelegerile și scrierile sale ulterioare. Iată o listă parțială de întrebări importante la care cineva ar dori să le fi răspuns înainte de a evalua testul. (1) Câte cărți au fost folosite în pachet? (2) Ce înseamnă exact Rhine când spune că fiecare carte a fost „returnată la pachet și făcută o tăietură?” (Dacă aceasta înseamnă că fiecare carte a fost plasată deasupra, apoi tăiată în centru, această procedură ar tinde să aducă în continuare aceleași câteva cărți înapoi în partea de sus de fiecare dată.) (3) S-a uitat Rhine la fiecare carte înainte de a fi numită sau după? (4) A arătat Rhine fiecare cartonaș subiectului după ce a fost numit? (5) A fost un pachet pe care subiectul ar fi putut să se ocupe cu ocazii anterioare? (6) Cărțile au fost examinate ulterior de experții în jocuri de noroc pentru a stabili dacă au fost marcate în vreun fel? (7) S-a efectuat o verificare atentă a camerei pentru a se asigura împotriva posibilelor reflexii ale cărților pe suprafețele strălucitoare? (8) Exact câte cărți au fost chemate incorect înainte de 25 de lovituri corecte? (Este clar din text că au existat cel puțin șapte rateuri, posibil mai multe.)

4. Există o analogie evidentă și sugestivă între preocuparea parapsihologiei pentru dovezile pur statistice, cu toate aspectele ei tulburi, și preocuparea mediumilor pentru fenomene care dintr-un motiv ciudat au loc doar în întuneric.

5. Pentru un exemplu recent excelent, vezi „A Methodological Refinement in the Study of 'ESP,' and Negative Findings”, de Kendon Smith și Harry J. Canon, *Science*, 23 iulie 1954.

6. Vezi cele două articole ale lui Aldous Huxley, „A Case for ESP, PK, and Psi”, *Life*, 11 ianuarie 1954 și

„Facts and Fetishes”, *Esquire*, septembrie 1956.

7. Vedeți-i *Eyeless Sight*, tradus de CK Ogden, Putnams, 1924. Această lucrare ridicolă este dedicată experimentelor extinse ale lui Romaine care demonstrează că organele microscopice rudimentare ale vederii sunt prezente peste tot pe corp în celulele pielii. Pielea este astfel capabilă să „vadă” atât forma, cât și culoarea, oferind o explicație fizică a anumitor tipuri de clarviziune.

8. O antologie de lucrări psihanalitice care tratează favorabil telepatia, *Psychoanalysis and the Occult*, editată de George Devereux (vezi nota 6 la capitolul următor), a fost publicată în 1953.

Vezi și *New Dimensions of Deep Analysis*, 1954, de Jan Ehrenwald; *The Use of the Telepathy Hypothesis in Psychotherapy*, 1952, de Jule Eisenbud; și două articole de Eisenbud, „Psychiatric Contributions to Parapsychology: A Review,” *Journal of Parapsychology*, Dec, 1949; și „Telepathy in Psychoanalytical Treatment”, *Mâine*, iarnă, 1952-53.

9. Rememorând despre Einstein, *Saturday Review*, 14 aprilie 1956, Sinclair povestește încă o dată povestea răsturnării acestei mese. Levitația a avut loc într-o cameră întunecată în condiții familiare de cerc de ședință. S-a făcut o încercare ulterioară de a repeta spectacolul, dezvăluie Sinclair, cu Einstein și alți câțiva fizicieni prezenți, dar din cauza unei „influențe ostile” în cameră, nu s-a întâmplat nimic.

10. Următorul fragment amuzant din coloana lui Frank Joglar dintr-un jurnal de comerț cu magie (*Hugard's Magic Monthly*, august 1953), ar trebui să ofere cititorului priceput o perspectivă asupra metodelor lui Dunninger:

Una dintre cele mai bune cascadorii recente ale lui [Dunninger] a fost o „întorsătură a testului său de profeție sigilat familial. În aceasta el a scris în avans numele și adresa unui plic care urma să fie selectat ulterior, de asemenea, numele și adresa expeditorului și ștampila poștale. A sigilat cartonul într-un plic și l-a transmis celor trei ziari. NY Post Office a fost văzut de o bandă de e-mail, a selectat unul, apoi a ales unul.

CAPITOLUL 26

Note

1. Cea mai stupidă dintre aceste cărți este *You DO Take it with You*, de R. DeWitt Miller, 1956. „Ea” din titlu se referă în principal la sex.

2. Vezi articolul ilustrat al lui Herbert Brean, „Bridey Murphy Puts Nation in a Hypnotizy”, *Life*, 19 martie 1956.

3. Din articolul său încântător scris, „Bridey Murphy: An Irishman's View”, *Fantasy and Science Fiction*, august 1956. Articolul critică cartea, doar pe dovezi interne, pentru că a descris „o Irlanda care nu a fost niciodată, decât în mintea celor neinformați și a vulgarului”. Vezi, de asemenea, comentariile perspicace ale editorului Anthony Boucher în numărul anterior, mai 1956.

4. Din recenzia nefavorabilă a lui Campbell a *A Scientific Report on "The Search for Bridey Murphy"*, editată de Dr. Milton V. Kline, Julian Press, 1956.

5. Articolele americane din *Chicago* au fost sindicalizate de ziarele Hearst. În New York City au apărut zilnic în *Journal American* din 10 iunie până în 18 iunie 1956. Descoperirea lui Bridey a fost raportată în *Time*, 18 iunie 1956 („Da, Virginia, există o mireasă”) și *Life*, 25 iunie 1956.

6. Pentru un exemplu amuzant de speculație psihanalitic-anagramatical-numerologică sălbatică, a se vedea discuția despre aceste și alte nume în articolul pompos al lui George Devereux, „Bridey Murphy: a Psychoanalytic View”, *Tomorrow*, Summer, 1956 (un număr dedicat în primul rând articolelor despre Bridey). Devereux găsește „dovezi zdrobitoare” că soțul imaginar al lui Bridey, Sean Joseph Brian MacCarthy, este un simbol al lui Bernstein. Inițialele lui Brian MacCarthy, inversate, sunt inițialele lui Morey Bernstein. Două nume au terminația „y”, iar celelalte două se termină cu „ein” și „ien” (cu condiția să scriem Brian „Brien”). Dacă tăiem literele pe care ambele nume le au în comun, avem grijă de toate, cu excepția A,C,C,A,H în numele soțului și O,E,E,N,S în numele lui Bernstein. Devereux ignoră în mod convenabil literele în exces din numele soțului, apoi continuă subliniind că trei dintre literele în exces din numele lui Bernstein se găsesc în „Sean”. Cele două litere rămase, O,E, apar în „Iosif”. „În mod interesant”, adaugă Devereux, „se deosebesc de celelalte litere, deoarece sunt *singurele două vocale* din acel nume...”. (italice ale lui).

Umbrele lui Jung și vechii cabaliști! Părerea mea este că Virginia și-a identificat soțul imaginar cu George Devereux. Dacă luăm numele soțului ca fiind Joseph McCarthy (ortografierea lui cu „Eu”), atunci aflăm că „Joseph” și „George” au ambele șase litere, iar „Devereux” și „McCarthy” ambele au opt, totalul fiind de paisprezece, ceea ce este și totalul pentru „Morey Bernstein”. Cu siguranță nu ne putem aștepta ca șansa să explice această similitudine uimitoare. Mai mult, constatăm că „George Devereux” și „Joseph McCarthy” au doar trei litere în comun, E,R,O; trei

din cele patru litere ale lui „Eros”, zeul grec al iubirii. Chiar și S-ul lipsă este luat în considerare dacă folosim ortografia franceză, „Georges”.

Devereux este, de asemenea, de părere că „Bridie” este diminutivul „mireasă”, prin urmare Virginia se credea înconștient despre ea însăși „micuța mireasă” a lui Bernstein. Se pare că lui Devereux nu i-a trecut prin cap mai mult decât lui Bernstein că Virginia ar fi putut *cunoaște* o Bridie Murphy. Nici nu a luat în considerare posibilitatea uimitoare ca amintirea Virginiei de a zgâria vopsea de pe patul ei să fi fost o amintire (implantată ferm de o bandă) a zgârieturii de vopsea de pe patul ei. „... avem de-a face aici”, scrie el delicat, „cu o așa-zisă memorie-ecran... o „memorie” fictivă alcătuită pentru a acoperi o amintire reală și mai puțin prezentabilă a ceea ce, de fapt, avusese loc”. Citez doar părțile mai plauzibile ale analizei simbolice implicate a lui Devereux. Este surprinzător faptul că inițialele lui Bridey Murphy nu i-au sugerat medicului învățat un complex anal.

Abrams, Albert, 205 f., 339

Adamski, George, 329

Adler, Mortimer, 52, 53, 135 f.

Albright, William, 327 Alexander, Dan, 341 Alexander, Frederick, 198 Alexandra, Regina

Iugoslaviei, 227 Anderson, Margaret, 215 Aquinas, St. Thomas, 243 Aristotel, 53, 150, 243, 282 f., 286, 294,3, 30, 286, 294, 30

Arnold, Kenneth, 55 șir., 330

Arrhenius, Svante, 122 Atwater, Gordon, 31 Augustin, St., 18, 139

Babson, Roger, 92 f.

Bachman, Louis, 122

Bailey, Alfred, 52 Bailey, Herbert, 339 Barker, William, 315, 317 Barrett, Sir William, 102

Barton, Bruce, 194 Bastian, Henry, 117 Bates, William, 230 p., 342 Battell, Joseph, 82 p.

Beausoleil, Baron de, 102 Bechamp, Antoine, 191, 196 Bellamy, Hans, 38 f., 170 f.

Belloc, Hilaire, 53, 134, 137

Bender, Peter, 26 de ani

Benedict, Ruth, 126

Bennett, Arnold, 216

Bergson, Henri, 142, 308

Beringer, Johann, 123

Berkeley, Episcop, 235

Bernstein, Morey, 315 f., 340, 355 Besant, Annie, 81, 168, 169

Besterman, Theodore, 102

Bianca, Sonya, 270

Bierce, Ambrozie, 313

Birdseye, Clarence, 94, 332

Blau, LW, 333

Blavatsky, Helena, 119, 168, 184

Block, Edgar, 312

Blondlot, Prosper, 345

Boring, Edwin G., 325

Bothezat, Georges de, 84

Boucher, Anthony, 354

Bowers, Edwin, 194 șir., 213

Brady, Mildred, 258 de ani

Brean, Herbert, 354

Bridgman, PW, 350

Brinkley, John, 244 f.

Broca, Paul, 158
Brown, Harrison, 323
Brumberg, Abraham, 335
Bryan, William J., 127
Bryant, William C, 189
Bueren, Godfried, 327 Bulwer-Lytton, Edward, 210
Bump, George, 43 de ani
Burbank, Luther, 312
Burke, John B., 117
Burton, Sir Richard, 245
Busch, Noel, 341
Butler, Samuel, 142

Calhoun, John, 156
Callahan, Rev. Ieremia, 88 f. Campbell, Jr., John, 264, 265, 274, 280, 316, 331, 346 f., 354
Canon, Harry, 353
Carmer, Carl, 25 de ani
Carrington, Hereward, 221, 238, 314
Carroll, Charles, 156 f.
Cayce, Edgar, 216 f, 316
Cerf, Bennett, 241
Cerminara, Gina, 340
Chamberlain, Houston, 153, 159

Chan, Charlie, 307
Chesterton, Gilbert, 100, 134 f., 185
Chidley, WJ, 343
Christopher, Milbourne, 352 Churchward, Col. James, 169 f.
Cleaves, Margaret, 340
Cohen, Bernard, 52, 325
Cole, David, 350
Colson, Thomas, 339
Conklin, Groff, 329
Connell, părintele Francis, 63, 330
Coover, John, 308
Copen, Bruce, 213
Corbett, Margaret, 240, 342
Corkell, doamna Anthony, 318
Cowper, William, 123 de ani
Cox, Arthur, 272
Cox, Earnest, 162
Crehore, Albert, 80 f.
Cripps, Sir Stafford, 198
Crookshank, Francis, 158 f.
Crosse, Andrew, 116 f.
Crosse, doamna CHA, 117
Crowley, Aleister, 215
Curie, James, 162
Cuvier, Baron Georges, 124

Darwin, Charles, 124, 141, 321
Davenport, Walter, 326

Davidson, David, 182 f.
 Davis, Andrew J., 216
 Davis, John, 349
 Debs, Eugene, 197
 De Camp, Sprague, 325, 335
 De Casseres, Benjamin, 328
 De Ford, Miriam, 328
 De Morgan, Augustus, 332
 Deri, Susan, 295
 Deuel, Wallace, 154
 Devereux, George, 353, 354
 Dewey, John, 53, 198, 199, 283, 337
 Dietrich, Marlene, 190
 Donnelly, Ignatius, 35 s., 165 s., 308
 Douglas, Norman, 343
 Doyle, Sir Arthur C, 172, 300, 308, 311, 333
 Drayson, Alfred, 51 f.
 Dreiser, Theodore, 42, 43, 51
 Driesch, Hans, 308
 Îneca, Ruth, 208 f.
 Duncan, Charles, 191

 Dunninger, Joseph, 311, 354
 Durham, Carl, 126
 Durovic, Stevan, 338

 Eastman, Max, 349
 Eddy, Mary B., 196
 Eddy, Sherwood, 340
 Edgar, John, 181 f.
 Edgar, Morton, 181 f.
 Edison, Thomas, 92, 96, 311 f.
 Ehrenwald, ianuarie, 353
 Einstein, Albert, 9, 11, 13, 63, 83 p., 163, 309, 353
 Eisenbud, Iulie, 353
 Ellis, Havelock, 343
 Ellsworth, Oliver, 204
 Emerson, Ralph W., 189
 Esson, William, 93, 96, 97, 98
 Estep, William, 211, 339

 Fadiman, Clifton, 31, 328
 Faulkner, Edward 334
 Faunce, Cy, 69, 72, 331
 Fichte, Johann, 153
 Fink, David, 199
 Fishbein, Morris, 197, 201
 Fitzgerald, William, 194 f.
 Fletcher, Horace, 221
 Fliess, Wilhelm, 343
 Fodor, Nandor, 309, 313
 Fonda, Claudia, 351

Ford, Charles de, 13
Fort, Charles, 42 f., 56, 62, 67, 68, 90,
98, 105, 187, 309 f., 312 f, 328
Franklin, T. Bedford, 103
Freud, Sigmund, 308, 343

Galileo, 8, 10, 13, 53, 86, 150
Gall, Francis, 392
Garbo, Greta, 227
Gardner, Marshall, 21 f.
Gardner, Thomas, 330
Garfield, Pres. James, 180
Garner, Richard, 137
Gamier, col. J., 180
Gauch, Herman, 155
GeBauer, Leu, 331
Ghadiali, Dinshah, 211 f., 340
Gillette, George, 86 f.
Gladstone, William, 124, 166
Gobineau, comte Joseph de, 153, 159
Goddard, Paulette, 227
Goethe, 81, 150, 332
Gosse, Edmund, 126
Gosse, Filip, 124 f.
Goudsmit, Samuel, 335
Gould, Charles, 162
Gould, Rupert, 117
Graham, John, 244
Graham, Sylvester, 341
Grant, Madison, 159 f.
Graydon, Thomas, 85 f.
Grimme, Hubert, 173
Gromyko, Andrei, 56 de ani
Gross, Henry, 106 f.", 304
Gross, Walter, 163
Günter, Hans, 153 f., 159, 161
Gurdjieff, George, 215
Gutman, William, 189, 342
Gutowski, Ace, 114

Hackett, Clara, 240, 342
Hahri, Otto, 122
Hahnemann, Samuel, 187 f., 336
Haldeman-Julius, E., 245
Hall, Alexandru, 81 f.
Halley, Edmund, 21 de ani
Haluska, John, 338
Hargrove, Marion, 336
Harland, S. C, 146
Harris, Frank, 246
Hart, Fred, 339
Hauser, Gayelord, 5, 226 p., 239 p., 341

Hay, William H., 222
Hayakawa, SI, 287
Heard, Gerald, 65 f., 308, 340 Heaviside, Oliver, 80
Hecht, Ben, 43, 47 Hegel, 48, 185
Heinlein, Robert, 316
Helmholtz, H. von, 332
Hendricks, Wendell, 214
Hering, Daniel, vii
Herodot, 178
Herschel, John, 66 de ani
Herz, Valentin, 327
Ieronim, Thomas, 347
Hitler, 131, 154, 155, 161
Holmes, Oliver W., 205
Holmes, Sherlock, 49, 293
Hooton, Earnest, 294
Horbiger, Hans, 37 p., 170 p.
Horsey, amiralul Sir Algernon de, 52 de ani
Hoxsey, Harry, 337
Hrdlicka, Ales, 159
Hubbard, L. Ron, 263 f., 309, 346 f
Hubbard, Sara, 279
Hutchins, Robert, 52, 53 de ani
Huxley, Aldous, 198, 235, 241, 308, 353
Huxley, Julian, 146, 148, 149, 150
Huxley, Thomas, 134

Ivy, Andrew, 324, 338
Izzard, Ralph, 330

Jacobson, Edmund, 199
James, William, 221, 308
Jastrow, Joseph, vii
Isus, 163, 170, 177, 181, 183
Johnson, Robert, 328
Johnson, Samuel, 10 ani
Joly, Maurice, 162 de ani
Jordan, David S., vii
Jung, Carl, 309
Doar, Adolph, 191

Kallen, Horace, 31, 328
Kammerer, Paul, 143 f.
Kaufman, Richard, 306
Kay, Abbott, 210
Kecskemeti, Paul, 349
Keely, John, 98 de ani
Kellog, John, 191, 336
Kelly, primarul Edward, 210
Kelvin, Doamne, 122
Kenealy, Arabella, 242, 243
Keyhoe, Donald, 62 f., 329

Kinget, Marian, 297
Kingland, William, 184
Kinnaman, John, 174
Kinsey, Alfred, 248
Kleeman, Ruth, 340
Kline, Milton, 354
Klyce, Scudder, 337
Kneipp, Sebastian, 191
Koch, William, 213 f.
Koestler, Arthur, 251, 308
Kolisko, Lili, 225
Kordel, Lelord, 226
„Koresh” (vezi Teed, Cyrus)
Korzybski, Contele Alfred, 274, 281 şir., 349
Kritzer, J. Haskell, 193
Kuhne, Louis, 191

Lafleur, Laurence, 11 ani
Lahmann, Heinrich, 191
Lahn, Henry, 193
Lamarck, Jean, 140 f.
Langer, senatorul William, 214 ani
Larrabee. Eric, 323
Lawrence, David, 56 de ani
Lawson, Alfred, 69 f., 311, 322, 331
Leadbeater, Charles, 81 de ani
Le Blanc, senatorul Dudley, 229
Lehrs, Ernst, 332
Leland, Charles, 245
Leslie, Joseph, 166
Levine, JD, 337
Ley, Willy, 37, 40, 327, 347
Lichtenstein, rabinul Morris, 196
Lierman, Emily, 237 f.
Lindlahr, Henry, 191, 193
Lipman, Charles, 122
Littlefield, Charles, 119 f, 312
Locke, John, 34 de ani
Locke, Richard, 67 de ani
Lombroso, Cesare, 294
Lung, Max, 312
Iubit, Myron, 94 de ani
Lowell, Percival, 66 de ani
Lundmark, Knut, 122
Lunn, Arnold, 133, 134
Lust, Benedict, 191, 194, 227
Luther, Martin, 18, 124, 152
Lynch, Arthur, 83 de ani
Lysenko, Trofim, 140 f., 334

Maby, J. Cecil, 103
McCabe, Joseph, 132

McCann, Alfred, 133
 McDougall, William, 142, 300, 308, 311
 Macfadden, Bernarr, 192, 197, 213, 231, 238 f., 244, 321, 336 Macfadden, Mary, 336 MacFayden, Ralph, 231 Machover, Karen, 297
 McLaughlin, Cmdr. Robert, 62 de ani
 McNair, Harold, 93 de ani
 Maeterlinck, Maurice, 118, 308
 Mager, Henri, 103
 Maltsev, Terenty, 334
 Mansfield, Katherine, 215
 Mantell, Thomas, 57, 58, 64
 Maritain, Jacques, 136
 Marriott, Maj. RA, 52
 Marston, Sir Charles, 173
 Martin, Morley, 117 f.
 Martineau, Harriet, 117
 Marx, Karl, 185
 Masefield, John, 172
 Mather, Cotton, 21
 Maugham, Somerset, 216
 Mayer, Robert, 10 ani
 Mencken, HL, 6, 302, 339
 Mendel, Gregor, 144, 149
 Mendl, Lady Elsie, 227
 Mensendieck, Bess, 199
 Menzel, Donald, 59 de ani
 Menzies, Robert, 177
 Mesmer, Franz, 9
 Mesager, părintele Ernest, 138 de ani
 Michel, Aime, 330
 Michelangelo, 126
 Michon, abate Jean-Hippolyte, 295
 Michurin, IV, 143 f., 335
 Miller, Dayton, 84 şir., 332
 Miller, R. DeWitt, 354
 Miller, William, 326
 Milne, Edward, 83 de ani
 Mivart, St. George, 135, 334 Moigno, Abbe F., 179 Monboddo, Lord James, 131 Montagu, Ashley, 243, 342 Moody, Senator Blair, 77 Moore, Mary, 96 More, Louis T., 127 More, Paul Elmer, 127 More, Jacob, 127 288 f.
 Morse, A. D, 341
 Muller, HJ, 144 f.
 Munro, Daniel, 224
 Murphy, Bridey, 315 p., 354 p.
 Murphy, Gardner, 299
 Murray, Sir Gilbert, 308

 Nagel, Ernest, 349
 Navarro, Duran, 326
 Nelson, Robert, 210
 Nelson, Jr., Robert, 210
 Neupert, Karl, 26 de ani

Newton, Silas, 331
Newton, Sir Isaac, 13, 34, 81 s.,
94, 99, 332
Nu, Alfred, 10 ani
Noyes, John H., 246 f.
Ogden, C.K, 353
Ollendorff, Utilizare, 344
O'Neill, John J., 31, 80
Orwell, George, 185 de ani
Osborn, Henry, 159
Ostoja, Roman, 310
O'Toole, George, 133
Oursler, Fulton, 6, 31
Ouspensky, Peter, 215

Page, Melvin, 222
Palmer, BJ, 202 f.
Palmer, Daniel D., 202
Palmer, Ray, 60 f., 338, 340
Pancoast, Seth, 212
Pasteur, Louis, 9, 13
Payne-Gaposchkin, Cecilia, 328
Payne, Rev. Buckner, 156
Peacock, Thomas L., 131
Peakes, Bayard, 325
Peck', John, 326
Peczely, Ignatz, 193
Peppard, Harold, 231, 342
Perkins, Benjamin, 204
Perkins, Elisei, 204 f., 208
Petrie, Sir Flinders, 184
Pfeiffer, Ehrenfried, 225 f.
Platon, 165, 247
Pleasanton, Augustus, 212
Poe, Edgar A., 21, 165
Polanyi, Michael, 332
Poling, Rev. Daniel, 231
Pollack, Philip, 342
Sărac, Charles, 83 de ani
Poppelbaum, Herman, 225
Putere, Tyrone, 208
Powys, John C, 43 de ani
Pratt, EH, 199
Price, Cecil, 231
Price, George M., 12, 127 f., 333
Price, George R., 350
Priesnitz, Vincenz, 191
Prowitt, Alfred, 326

Ranald, Josef, 295
Rascoe, Burton, 43 de ani
Rauch, Oliver, 78 de ani

Rawson, Clayton, 307
Read, Allen W., 281 p.
Gata, WB, 316, 354

Rees, Raymond, 345
Reese, Bert, 311
Regardie, Francis, 290
Reich, Wilhelm, 116, 248, 251 p., 273, 325, 343 p.
Reichenbach, Karl von, 345
Reynolds, Osborne, 325
Rin, Iosif, 110, 219, 299 f., 320, 350 f.
Riddick, Thomas, 113, 333
Rideout, George, 98, 100
Riesman, David, 343
Riffert, George, 183 f.
Roberts, Kenneth, 106 f., 333 Robinson, WD, 341
Rockefeller, John D., 221
Rodale, Jerome, 224 f.
Rogers, JA, 157
Rogers, Loyal D., 190
Romains, Jules, 308, 353
Roman, Klara, 296
Rosenberg, Alfred, 155, 162
Ross, Irwin, 344
Roth, Samuel, 162
Rothschild, Baron Philippe de, 277 Russell, Bertrand, 180, 286, 326 Russell, Charles T., 181 f.
Russell, Eric F., 68 de ani
Rutherford, judecător JF, 182 f.

Sanderson, Ivan, 131
Sayers, James, 162
Scarne, John, 307
Schell, William, 158
Schemann, Ludwig, 153
Scholfield, Socrate, 347
Schott, Gaspard, 102
Schuchardt, Charlotte, 286
Schuman, Frederick, 265, 348 Scott-Elliott, W., 168 f.
Scully, Frank, 64 şir., 330
Seaborn, căpitan, 20 de ani
Seabrook, William, 345
Seiss, Joseph, 178, 180
Selden, doamna Robert, 240 Shakespeare, 35, 294, 308
Shaver, Richard, 61, 172, 330
Shaw, George B., 14, 142, 156, 196 f., 247, 337
Sheldon, William, 295
Shorey, Paul, 127
Sidgwick, Henry, 308
Silvert, Michael, 344
Sinclair, Upton, 197, 207 f., 221, 223,
308 f., 339, 353
Sinclair, doamna Upton, 309 f.

Skinner, J. Ralston, 184
Smith, Aaron, 174
Smith, H. Allen, 328
Smith, James, 332
Smith, Kendon, 353
Smyth, Piazzi, 176 f.
Smyth, William H., 242
Soal, SG, 350
Spence, Lewis, 167, 335
Spengler, Oswald, 185
Spillane, Mickey, 336
Stalin, 145, 146, 148, 334
Standen, Anthony, 52 f.
Steig, William, 258, 344
Steiner, Rudolf, 169, 224 f., 332
Stekel, W., 309
Stewart, John, 32 de ani
Totuși, Andrew, 199 f.
Stockham, Alice B., 247
Stoddard, George, 338
Stoddard, Lothrop, 159 f.
Stokes, miercuri, 162
Stopes, Marie, 248, 343
Stramke, Emil, 337
Streicher, Julius, 155, 163
Sugrue, Thomas, 216 f., 340
Sweet, H., 349
Swift, Jonathan, 10, 30 de ani
Sykes, Egerton, 174
Symmes, John, 19 f.
Symonds, John, 216
Szekely, Edmund, 340
Szondi, Leopold, 295

Tarkington, Booth, 43
Tastmona, Thothnu, 336
Taylor, John, 174 f.
Teed, Cyrus, 22 f., 326
Tesla, Nikola, 80 de ani
Thackrey, Ted, 31 de ani
Thayer, Tiffany, 43, 47, 51, 68, 329, 330
Tighe, Virginia, 315 f, 355
Todd, Mabel, 199
Toynbee, Arnold, 185 de ani
Trent, Paul, 66 de ani
Trillat , Raymond, 349 Tromp, Solcol, 103 f.
Tyndall, John, 332

Urbuteit, Fred, 210

Vail, Isaac N., 128
Vavilov, NI, 145, 148, 335

Velde, TH Van de, 246
Velikovsky, Immanuel, 4, 6, 11, 28 s.,
50, 170, 321, 325, 327
Verne, Jules, 21, 172
Vogt, dubă AE, 240, 287 f., 346
Voliva, Wilbur G., 16 f., 326

Walker, Kenneth, 215
Wallace, Alfred R., 293
Warren, William, 164 de ani
Wartegg, Ehrig, 297
Washington, George, 204
Wassersug, Joseph, 198
Weaver, Purcell, 340
Webb, Wells Alan, 331
Welles, Orson, 67 de ani
Wells, HG, 51, 67, 92, 134, 137, 171, 228, 284, 308
Weltfish, Gene, 126
Whiston, William, 33 de ani.
White, Ellen G., 130
White, George Starr, 213
White, Rev. Wally, 318
Whitman, Walt, 293
Winchell, Walter, 56 de ani
Windsor, ducesă de, 227
Winrod, Gerald, 214
Iarnă, Iosif, 274 f.
Wittry, David, 94 de ani
Wolfe, Theodore, 255, 258
Wolff, Charlotte, 295
Wolff, Werner, 296, 350
Woltmann, Ludwig, 153
Wood, Robert, 195 șir., 198
Wood, Robert W., 345
Woollcott, Alexander, 43 de ani
Wright, Sr., Cobina, 227
Wynn, Walter, 180 de ani
Wyvell, Lois, 345

Yahuda, Joseph, 248
Yogananda, Paramhansa, 312
Young, JW, 115

Zirkle, Conway, 326